

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

NURDAN DAMLA

*Aşka
Adanmış Bir Ömür*

hazreti
Hatice

ROMAN

34.
baskı

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

2,90
₺

Hayat

Aşka Adanmış
Bir Ömür

Hız. Hatice

Hayat Yayınları: 343

Hayat Edebiyat: 06

Kitabın Adı

Aşka Adanmış Bir Ömür

Yazarı

Nurdan Damla

Yayın Danışmanı

Rahime Demir

Yayın Editörü

Esranur Bayrak

© 2010, Hayat Yayıncılık İletişim, Yapım, Eğitim Hizmetleri ve Tic. Ltd. Şti.

Tüm yayın hakları anlaşmalı olarak Hayat Yayınları'na aittir.

Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir; izinsiz çoğaltılamaz, basılamaz.

ISBN: 978-605-5878-78-8

Sertifika No: 1206-34-004559

Baskı Yeri & Tarihi : İstanbul, 2011

Kapak Tasarım : Ahmet Çelik

İç Tasarım : M. Aslıhan Özçelik

Baskı & Cilt : Kilim Matbaacılık

Orta Mahallesi Fatin Rüştü Sokak

No: 1-3/A Bayrampaşa / İSTANBUL

Tel: (0212) 612 95 59 Fax: (0212) 613 09 83

Hayat Yayın Grubu

Nişancı Mahallesi Davutağa Caddesi No: 26/1

34050 Eyüp - İstanbul

Tel: 0212 613 11 00 Faks: 0212 613 11 55

hayat@hayatyayinlari.com

www.hayatyayingrubu.com

Aşka Adanmış Bir Ömür

Hız. Hatice

Nûrdan Damla

Nurdan Damla

Yazar, 1963 yılında Erzurum'da doğdu. Aslen Iğdır'lıdır. İlk, orta ve lise öğrenimini tamamladıktan sonra Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi'nde eğitim gördü.

Şiir, roman, hikaye, makale ve denemeleri küçük yaşlardan itibaren çeşitli dergi ve gazetelerde yayımlandı. Yazarın yazmış olduğu birçok tiyatro oyunu sahnelendi. Özellikle şiir ve hikaye dallarında çeşitli ödüller kazandı. En son eseri olan "365 Günde Sevgili Peygamberim" kitabıyla Türkiye Yazarlar Birliği Çocuk Edebiyatı Ödülü'nü alan yazar "2007 Yılı Çocuk Yazarı" seçilmiş olup eser on bir dile çevrilmiştir.

Çocuk hikâyeleri, şiir, roman, gezi notları ve deneme dallarında muhtelif eserleri mevcuttur. Yazar, Çocuk Edebiyatçıları Birliği'nin kurucularından olup Türkiye Gönüllü Eğitimciler Derneği'nin Yayın Kurulu Başkanı olarak çalışmalarına devam etmektedir. Hz. Muhammed'i Tanıma ve Tanıtma Uluslararası Derneği kurucularındandır. Evli ve üç çocuk annesidir.

Eserleri

Şiir: Erguvan Renkli Gönüm

Deneme: Kırmızı Mineler Sokağı, Ahir zaman İlişkileri

Masal: Mutlu Düşler Ülkesi, Modern Masallar Serisi, Kardan Prenses

Roman: Aşka Adanmış Bir Ömür / Hz. Hatice

Tiyatro: Bir Katre Serap, Hayat Sadece Eğlence mi?

Çocuk Siyeri: 365 Günde Sevgili Peygamberim

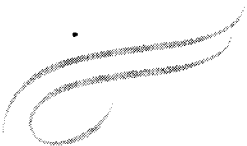
Okul Öncesi Setler: Laliş Serisi (6), Merviş ile Maviş (6), Eren ile Ceren (11), Kırmızı Mercan Ülkesi (10), Dostluk Seti (5)

Çocuk Hikâyeleri: Besmele Hazinesi, Dünya Çocukları Peygamberimiz'i Tanıyor, İlk Gün Sevinci, Merve Sonsuzluk Ülkesinde

Çocuk Romanı: Dünya Yolcusu Murat, Bizim Evde Ramazan, Mucizeler Tüneli, Işık Hızı Yolculuğu

e-mail: nurdandamla@yahoo.com

web: www.nurdandamla.com

*Dünya yüzünde muhteşem bir hayat öyküsü bırakarak ayrılan
ve hayatının her karesinde Hz. Hatice ile aynileşmiş olan,
güzel ahlak modeli Annem Beyaz'a ithaf olunur...*

*Sevinçte ve tasada bitmeyen desteğini esirgemeyen, Eşim Fatih Bey'e
ve çalışmam boyunca beni sabırla bekleyen değerli kızım Merve'ye
sonsuz teşekkürler.*

Resulullah'ın Gülü Hz. Hatice

*"Cennet ehlinin en faziletli hanımları Hatice,
Fatıma, Meryem ve Asiye'dir."*¹

*"Sizin dünyanızdan bana üç şey sevdirdi:
Güzel koku, kadın ve gözbebeğim kılınan namaz."*²

*"Hatice'den sonra evlenmeyi kim düşünebilir ki?"*³

*"Kendi zamanındaki kadınların hayırlısı İmran kızı Meryem'di.
Bu ümmetin kadınlarının
hayırlısı da Hatice'dir."*⁴

---

1 İn Hacer, Fethü'l-Bari, 7/135.

2 Nesâî, İşretü'n-Nisâ 1, (7, 61).

3 Taberi.

4 Müslim, 69; Tirmizi, 62.

Aişe bir gün ona:

– Ya Resulallah, dedi. Hatice'ye niçin bu kadar sevdalısın. Neden onu çok anıyorsun?

– Hatice gibisi var mıydı? Onun gönlünde kimsede olmayan bir özellik vardı. O insanın gönlündeki hüznü bir vakum gibi çeker alırdı.

Hz. Muhammed (s.a.v.)⁵

“Benim alemde yalnız bir dostum vardı.

O da Hatice idi.”⁶

“Sil gözyaşlarını yavrum. Annen, şu an kamıştan bir köşkün içinde yaşıyor. İnci, yakut ve mercanlarla bezeli, kamıştan yapılmış bir saray.”⁷

“Allah'a yemin olsun ki Allah bana Ondan daha hayırlısını vermedi. İnsanlar küfrederken

O bana inandı. İnsanlar beni yalanlarken

O beni tasdik etti. İnsanlar beni mahrum ederken

O beni malıyla destekledi.

Ve Allah Onun sevgisiyle beni rızıklandırdı.”⁸

5 Buhari.

6 İbni Hanbel, Müsned, VI, 118.

7 Haysemi, Mecmua'z-Zevaid, 9.

8 Tirmizi.

*"Göklerin en hayırlı kadını İmran'ın kızı Meryem,
yeryüzünün en hayırlı kadını ise
Huveylid kızı Hatice'dir."⁹*

*Cebrail, Sevgili'ye seslendi:
"Ya Resulallah!" dedi. "İşte, şu uzakta görünen Hatice'dir. Sana
geliyor. Yanında bir kap,
içinde de yiyecek var."
Güzeller güzeli o yöne sevgiyle baktı.*

Cebrail devam etti:

*"Hatice yanına geldiği zaman Rabbinden ve benden ona se-
lam söyle! Cennette inciden oyulmuş yek pare bir sarayla müj-
dele! Onun içinde ne gürültü patırtı vardır, ne de çalışmak ve
çabalamak"¹⁰*

✦

---

9 Müslim.

10 Buhari, Tevhid 35; Muslim, Fezailu's-Sahabe 71, (2432).

Ön Kelam

Hız. Hatice örtülü bir hazine. Onu, geçmişin isi ve tozları arasından sıyırıp yakın mercek altına almak muhteşem bir duygu. Sayısız istifhamımı onu tanıyarak gidermeye çalışırken; tanıdığımız Hız. Hatice şablonundan ne kadar uzakta olduğumu zu fark ettim. Kendi adıma hicaplar yaşadım. Anladım ki bizler ahir zaman Bektaşileri olarak işimize geleni alıp gelmeye ni bırakmışız.

Oysa her saadet bir bedel ister. Ebedî saadet ise adanmışlık ister. Hız. Hatice hakkında yapmış olduğum yıllar süren bir araştırma ve çalışma sonucunda Allah ve Resulüne bütünüyle adanmış bir ömrün ayak izlerini gördüm. Anladım ki; o, keşfedilmemiş bir bütün. Gözlerimiz kapalı, sadece el yordamıyla yakaladığımız yerden onu anlamaya çalışmışız. Küllü, cüz'e sığdırmışız. O bütünü keşfetmek için sayısız sebebimiz varken tevessül etmemişiz.

İnsana sunulmuş erdenîleri kişiliğine oya gibi işlemiş rol model bir şahsiyeti bir ilkler öyküsünün keşfedicisi olarak görmek heyecan vericiydi.

Melek Cebrail'in emanetini alan Son Resul Arş'tan gelen sözü ilk ona sunarken gösterdiği tavır muhteşemdir. Gökde yer arasında kurulan sıratın kadın yolcusu, alemin efendisini yatıştırma görevinde insanüstü bir başarı gösteriyor. Onu sahipleniyor, koruyor, kucaklıyor. Ona öylesine inanıyor ve onu öylesine benimsiyor ki bu işe hayatını adıyor. İlkler silsilesinin tek öncüsü Hız. Hatice bize çok şey anlatıyor. İlkbahar, ilk çiçek, ilk yağ-

mur, ilk tebessüm. İlk Müslüman, ilk destekçi, ilk eş, ilk patron, ilk teşvikçi, ilk keşfedici, ilk öncü, ilk şehit...

Derinlemesine bir bakışla analiz etmemiz gereken Hz. Hatice, insanlığa hayatı öğretiyor. Resul'ün gönül gamını gideren kadının anlatacağı çok şey var. Onu tanıma yolculuğu bize keşfedilmemiş bir cennetin kapılarını açıyor. Sağlam kişiliği, muhteşem iradesi, bilgisi, görgüsü, becerisi, basireti, ticarî zekâsı ve sosyal saygınlığıyla rol model bir kadın. Öyle sanıyorum ki Onu bu kadar unutulmaz kılan gerçek; Resul'ün diğer eşlerinin her bir özelliğini şahsında toplamış olmasıdır.

Şefkatin ve sevginin zengin renkleriyle Resul'ün gönül gamını gideren güzelliğin merkezine ulaşmak isterseniz davetlisiniz. Haydi Bismillah!

Muhteşem Şehir

Mekke...

Su damlası kadar aydınlık bir sabah.

Ay'ın ilk hilali göğe asılmış gümüş bir kolyeyi andırıyor.

Vakit ilerledikçe güneşin gür ışıkları, her yeri aydınlatıyor. Ancak sahranın yamacına asılı duran şehir hâlâ uykuda. Çöl iklimi yakıcı. Cemre vakti; ama tatlı bir yaz sabahı sanki. Evrenin çağlar üstü senfonisi başlıyor. Mekke semalarında beliren iki beyaz güvercin düz damların üstünden nazlı çırpınışlarla uçuyor. Ardından Arap bülbüllerinin sesi duyuluyor. Derinden birkaç horoz iniltisi... İnce cıvıltılarla cilveleşen yusufluklar... Baharın tatlı esintisi vadiyi dolanıyor. Ses, koku, ahenk içinde hayata yeni ritimler katılıyor.

Bir kadın silueti pembe şafağa yansıyor. Gecenin güne döndüğü o saatte erkenden ayakta. Soylu yüz hatları dingin. Mekke'nin Melikesi, Kureyş'in Azizesi, Huveylid'in göz bebeği Hatice, sabahın ferah esintisini soluyor. Hoş, esintili, güzel her şey. Doğan her yeni gün; yeniden doğmak gibi hayatın taze dirilişini ona sunuyor. Var olmak ve yeniden çoğalmak duygusu ne güzeldi. Kuş cıvıltıları içinde bu canlanışı dinledi.

Konağın ahşap kapıları gıcırtyla açılıp kapandı. Ev halkı da onun gibi güne erkenden başlamıştı. Çocuklar, cariyeler, hizmetçiler, işçiler ayaktaydı:

"Sabahül Hayr!"

“Hayırlı sabahlar!” nağmesi dilden dile yayıldı. Esasında her sabah hayırlıydı. Bu dilek, bir hatırlatmaydı sadece. Onu bekleyen onca işin arasında bunu düşündü Hatice. Günün tempolu akışına hazırlandı. Kahvaltı faslından sonra işçileri arasında görev dağılımı yaptı. Yeni güne bir dolu iş programıyla hazırlanırken saç ve cilt bakım uzmanı Ümmü Züfer erkenden çıkagelmişti. Huzur dolu bir dinginlik içinde karşıladı onu. Ümmü Züfer, maharetli elleriyle; her tür şifalı bitkiden elde ettiği aromayı kararken hanımındaki hoş hali fark etmişti:

“Bu sabah çok neşelisiniz. Baharın tatlı nefesi teninize değmiş olmalı. Nazar değmesin Hanımım!”

“Nasıl neşeli olmayalım Ey Ümmü Züfer?” dedi Hatice. “Bu iklimde bahar günleri kıymetlidir. Böylesine ılık günleri biz senede ancak birkaç gün yaşarız. Kuşlar bile bunu kutluyor. Belki de bu sebeptendir bizim de cıvıltımız!”

“Konağınızdan neşeli cıvıltılar hiç eksilmesin Hanımım.” dedi kadın. “Yüreğinize gam, keder uğramasın. Bu mevsim hoş ve bereketlidir.” Kurutulmuş zeytin çiçekleri, portakal yağı ve bal kokusuyla devam etti:

“Hayırlı işlerin çoğu bu vakitlerde başlar. Umarım bu bahar size de uğur getirir!”

Masajcı kadının kendine has nüktelerinden biriydi bu! Ümmü Züfer’in dudaklarının kıvrımında saklı duran muzip tebessümden bu sözlerden kastın iyi bir evlilik olduğu anlaşılıyordu. Bu temenna yaşlı kadını neşelendirirken, Hatice buna ilgisiz kalmıştı.

Ümmü Züfer ona hayrandı. Hanımefendiliği, eşsiz nezaketi ve güzelliğiyle Hatice değil yalnız onun, tüm Mekke kadınlarının gözdesiydi. Bu hayranlığını bir kez daha dile getirdi:

“Yüzünüz o kadar ısıltılı ve güzel ki doğrusu bu ışığın üstünü gölgelemek istemem. İç neşeniz dışınıza da yansımış.”

Hatice susmuştu. Sahi! İçindeki bu neşenin kaynağı ne idi? O da bilmiyordu. Bildiği tek şey hoş bir bahar sabahında kendini bekleyen bir dolu koşturmaydı. Ani bir sıralamayla işleri planladı. Ümmü Züfer lavanta kokulu karışımı bitirdiğinde Hanımının da rutin bakımı bitmişti. Şimdi güne daha zinde başlayabilirdi. İşçi kadın konaktan ayrılırken Hatice temiz kıyafetlerini giyinip, işinin başına geçti. Yığınla iş onu bekliyordu.

Uzun zamandır, güvenilir bir yardımcı arıyordu. Hâlâ bulamamıştı. İşleri büyütmüştü. Yüklü kervanları tek başına yönetmek zordu. Malını gönül rahatıyla teslim edeceği güvenilir bir eleman peşindeydi. Sadık hizmetçisi Meysere, işleri tek başına yürütemiyordu. Bu sıkıntılı durum kadın olmanın en hassas yönlerinden biriydi. Bu yüzden katılamadığı kervan ticaretini evinden yürütüyordu. Bu da işin en zor tarafıydı. Yaptığı iş zor ve zahmetliydi. Ama o çalışmayı seviyordu. Mahzendeki malları gözden geçirdi. Şam seferine çıkarılacak kervanın denklerini ayarladı. Meysere'ye görevler verdi. Yapması gereken hesapları inceledi. Yeni denkler hazırladı. Öte yandan sağa sola haber salmıştı. O düşünceler içinde işlere dalıp gitmişken vakit bir hayli ilerlemişti. Öğlene yakın Yemenli cariyeye yanına geldi:

“Hanımım.” dedi. “Bir ziyaretçiniz var!”

“Kimdir o?”

“Abdul Muttalip hanedanından Atike Hatun geldiler. Sizinle görüşmek isterler.”

Hatice şaşırdı. Onlarla akraba idiler. Fakat pek sık görüşmezlerdi. Böylesi aziz dost ve akrabalarından uzak kalmanın

hüzününü yaşırdı yer yer. Hatırı sayılır bir iş kadını olmanın en sevmediği yönüydü bu. Yakın dostlarıyla yeterince bir arada olamamak. Abdul Muttalip hanedanıyla o sebeple çok sık görüşmezlerdi. Araya giren engeller onları uzak tutsa da saygı ve muhabbeti zedelememişti. Merak etmişti. Günün bu vaktinde Atike Hatun'un çıkıp gelmesi de neyin nesiydi? Kısa bir şaşkınlık süresinden sonra seslendi:

"Buyursun." dedi. "Atike Hatun'u üst kata gönder!"

O aileye karşı hissettiği derin saygıyla ayağa kalktı. Kureyş'in soylu kadını Atike, zarif endamıyla içeriye girdi ve selam verdi. Vakar ve samimiyeti bir arada yürütmek kolay olmasa da bu, Hatice'nin kendine has özelliği idi. Vakur ve samimiydi:

"Sizi görmek ne güzel. Hoş safa geldiniz!"

Atike Hatun asil ve görgülü bir kadındı. Hatice'yi çok sık görmese de, her görüşünde onu biraz daha genç ve taze bulurdu:

"Hoş bulduk Ey Hatice." dedi. "Her zamanki gibi yine çok hoş ve zarıfsınız."

Atike onun misafirperverliğini bilirdi. Bu sıcak karşılanmanın verdiği hoşlukla kendini daha iyi hissetti:

"Sizinle görüşmeyeli bir hayli zaman oldu. Beni buraya getiren sebep umarım hayırlıdır ki bizi bir araya getirdi."

"Elbette!" dedi Hatice. "Sebebi ziyaretinizi bilmem ama sizi burada görmek beni çok sevindirdi. Memnun ayrılmanızı şan ve şeref biliriz."

Mekân ve şartlara bağlı olan bu zayıf ilişkileri gönüllerde besledikleri derin saygı ve bağlılıkla güçlendirdiler. Atike soluklandı. Üç beş kelam ettiler. Ardından sebebi ziyaretini açıkladı:

“Ey Arabın Seyyidesi! Soyunun güzidesi cömert kadın! Sen ki halden anlarsın. Beni buraya getiren, bir iş ziyaretidir. Kardeşim Abdullah’ın oğlu Muhammed’in evlilik çağı geldi. Lakin bu güne dek ona yuva kuracak gücü bulamadık. Bu iş kolay değildir.”

Araya uzun bir suskunluk girdi. Soylu insanların iş talep etmesi kolay değildi. Atike öylesi anlardan birini yaşıyordu. Hatice derin sezişiyle durumu fark etmişti:

“Bizden arzunuz nedir Atike Hatun?” dedi. “Lütfen söyleyin. Sizden gelecek talep canımıza minnet, başımıza taç olur.”

Atike cesaretlendi:

“Duyduk ki işlerinin başına güvenilir bir adam ararmışsın. Sen ki ey Hatice! Kureyş’in Tahiresi ve Fakihesi bir kadınsın. Malın iyisini bildiğin gibi insanın kalitelisini de anlarsın. Demem o ki aradığın güvenilir kişi, Abdul Muttalip hanesindedir. Babam ocağında en güvenilir adam odur. Kardeşim Abdullah’ın oğlu Muhammed’dir. O, El Emin’dir. Bu iş için onu seçersen çok hayırlar göreceksin!”

Hatice o güne dek onu böyle bir iş için düşünmemiştir:

“O hiç böyle bir yola gitti mi?”

“Hayır, göndermedik. Bu iş için ona kıyamadık. Onu uzaklara yollamaktan korktuk. Ama artık buna mecburuz. Bu işe ‘evet’ dersanız elde edeceği kazançla onu evlendireceğiz. Artık o da evlensin, yurt yuva edinsin istiyoruz. Onun size hayır ve bereket getireceğini umuyorum.”

Hatice, Muhammed’in adını ilk olarak yeğeni Hakim’den duymuştu. Güvenirliliği, dürüstlüğü ve güzel ahlaklı oluşu hakkında çok şey işitmişti. Açık yüreklilikle cevap verdi:

“Muhammed’in dürüst ve güvenilir olduğunu işittim. Gerçi akrabayız ama bu güne dek onunla hiç karşılaşmadık. Hayatın telaşesi içinde buna fırsat bulamadık. Bu koşuşmalar bizi yakın çevremizden bile uzak tutmuş, bağışlayın.”

“Bu topraklarda namılı bir iş kadını olmak kolay iş değildir. Akraba bağlarını güçlü tutmak iyidir. Ancak senin işin de kolay olmasa gerek!”

“Haklısınız. Umarım bundan böyle bu açığı kapatırız.

Ancak kervanbaşında gitmek zor iştir. Muhammed’i görmem gerek. Eğer anlaşabilirsek iş onundur. Bu işi kendi akrabamla yapmayı ben de isterim.”

Atike’nin yüreğine su serpilmişti. Hatice net ve kararlıydı:

“Onu bana gönderin. Yüz yüze konuşup anlaşmalıyız.”

Atike duymak istediğini duymuştu. Elini çabuk tutması gerekiyordu.

Sevinçle yerinden kalktı. Vedalaştı ve ayrıldı.

Gönlüme Cemre Düştü

Atike’nin ağzından o adı işittiği andan beri, içinde farklı bir dalgalanma başlamıştı Hatice’nin. O güne dek adını çok duymuş ama karşılaşmamış olması tuhaftı. Zihnine bir yığın soru üşüşmüştü. Yağmur öncesi fırtına gibi tuhaf haller yaşıyordu. Sıkça sorup araştırdığı “Beklenen Nebi”nin izleri sürekli aklındayken zihninde ani bir sıralama yaptı. Birbiri ardınca şimşekler çakıp söndü zihninde:

Muhammed!

Faran dağları civarı

Haşimi kolunun emini

Yetim ve öksüz

Yoksul ve kimsesiz genç

Bütün bunlar önemli ipuçlarıydı! Şimşek hızında düşüncelerin her biri bir yerden çıkıp geliyordu. Kabz zamanlarının zor anlarıydı. O yoğunlaşma içinde ani bir heyecan hissetti. Nedenler, nasıllar, niçinler dehlizinde el yordamıyla yürüdü.

Kureyş'in lakap kültüründe ona El-Emin derlerdi. Mekke ileri gelenleri en değerli eşyalarını ona teslim ederlerdi. Her yerde onu överlerdi. O güne dek hakkında hayırdan başka bir şey duymamıştı. Soylu ve terbiyeli bu genci görmemiş olsa da yakinen tanıyordu. Bu özelliklerinden dolayı ona El-Emin demişlerdi. İlk izler tutuyordu. Beklenen Nebi El-Emin olabilirdi. Fakat Hatice'ye göre bu bir varsayımdı. Bu ihtimal aynı dış özellikleri taşıyan birçok kişi için de geçerli olabilirdi. O anafora kapılıp hayal kırıklığı yaşamak istemiyordu. Her hâlûkârda açık bir kapı bırakmalıydı. O, bu gel-gitleri yaşarken Cariye Selma ona bir haber daha getirdi:

"Hanımım." dedi. "El-Emin iş görüşmesi için yanınıza gelecekmış!"

Hatice buna sevindi. Ancak hâlâ cevaplayamadığı sorular vardı. Her türlü ihtimalin yol ayrımında olduğunu hesaplayarak kendini toparladı.

O gelene dek yapılması gereken işleri tamamladı. Hizmetçilerine emirler verdi. Konağı gül sularıyla sildirdi. Billur fanusları parlattı. Kadife minderleri kabarttı. Temiz örtüler serdirdi. Sedef oymalı tepsilere taze meyveler dizdirdi. Amber

kokulu tütsüler yaktırdı. Konaktaki yaldızlı şamdanlardan, billur camlı fanuslara kadar her köşe ayrı ışıldadı. Çok heyecanlıydı. O muydu gelecek olan? Bilemiyordu.

Turkuaz renkli göklerden içeri ışık demetleri sızarken konak cennetten bir köşk, Hatice ise o köşte yaşayan huri kızı idi sanki. Tepeden tırnağa bir incelik ve güzelliikle kuşanmıştı. Sırtında yeşil ipekten sırmalı bir kaftan vardı. Yemen işi elbisenin kol ve etek uçları gümüş tellerle işliydi. Parmagında duran sanat harikası yüzük değerli taşlarla kaplıydı. Ay yüzünü çevreleyen örtüsüyle bir masumiyet ve güzellik sembolüydü sanki. Akli başında, dul ve zengin bir iş kadının ağırlığından öte; zarif bir edaya, vakur bir duruşa sahipti. Gözlerine üşüşen yıldızlar bir yanıp bir söndüler. Abanoz oymalı rahlenin üzerinde duran kutsal kitaba eğildi. Varaka'nın işaretlediği bölümleri açtı. Dikkatle incelerken konuğunu bekledi.

Verdiği söze sadık kalan misafir zamanında gelmişti. Hatice'nin iş davetini alan El-Emin konaktaydı. Daha içeri girer girmez ruha huzur bahşeden tarifsiz güzellikte bir koku yayıldı ortalığa. Bunu ilk fark eden Hatice olmuştu. Ruhunu bir anda kuşatıveren lahuti bir kokuyla irkildi. Hemen yerinden kalktı. Aynı bölgede, aynı şehirde yaşayan, üstelik akrabalar oldukları halde birbirlerini hiç görmeyen iki güzel insan ilk kez karşılaşıyorlardı. Konuğunu ayakta karşıladı. Fakat o da ne!

Hatice'nin karşısında amber kokulu amcaoğlu duruyor. Buram buram has güzellik kokuyor. Ayın on dördü gibi parlak çehresinde sırlı alemler gizli. Kimse farkında değil. Hayâtülleri gerisinden bakıyor. Hicap örtülerine bürülü gülümsü-

yor. Hali ve duruşu dosdoğru. El-Emin huzur verici. Beşerî var oluşun en mükemmel örneği Hatice'nin gözü önünde. Kut-sanmış bir yürekle onu seyrediyor. Alemi değişiyor. İçindeki ses hiç susmuyor:

“Bu o!.. Evet, evet. Bu o!..”

Toparlanmak zorunda. Aynı ses çare arıyor:

“Her yerde izini arıyor olmaktan mıdır bu halim? Allah'ım sen sonumu hayreyle!”

Uzuna yakın orta boyu, ışıklı endamıyla giriyor içeriye Muhammed. Işıklı siması anlamlı. Mânâlı gözlerinde okyanus derinliği var. Gündüzlerle gecelerin tezatlı duruşu Muhammed'in gözlerinde buluşmuş. İri göz bebekleri ne kadar siyahsa, akları o kadar beyaz. Uzun kirpikleri pak yanaklarına düşüvermiş. Gülümseyen çehresi hayâ dolu. Mis kokularla ıtırıladığı saçlarını itinayla taramış, omuzlarından akıyor. Parlak ve bakımlı duruşu kalpleri titretiyor. Konaktakilerin tamamı bu güzellik denizinden kendilerini alamıyorlar.

Mekânlar değişti bir an. Zamanın çarkı durdu. Alem lal kesildi. Görünmez alemler o anı resmederken renk, ışık ve koku derinleşti. Hatice'nin gönlü bir meşher yerine döndü. Göz değmemiş bir aşinalık, yürek duymamış bir fevkaladelikle karşısındaydı Muhammed. Hatice'nin yüreğinde ani bir dalgalanma... Kalbinde deli bir çırpını... Gözlerine hücum eden yaşlarla neye uğradığını anlamadı. Göz ile kalp arasında kurulan kutlu bir sıratın üstünde yürüyordu. Kıldan ince, kılıçtan keskin bir sıratı bu. Her yanı ışık dolu. O ışıklı yolun ilk adımında iliklerine kadar ürpermişti. Onu ilk gördüğü anın ışıyla kalbi kat kat inceldi. Ruhundan iliklerine yayılan bir ürpertiyle neye uğradığını bilemedi. Dünya dünya

olalı beri öyle bir karşılaşma görmemişti. Kâinat tek göz olmuş o anı seyrediyor gibiydi.

Ruhunda inceden inceye bir yağmur Hatice'nin. İs, kil ve kir ne varsa önüne katmış yıkıyor. Bir arınma süreci ki ruhunda bambaşka alemler devşiriyor. Gözyaşı mı, rahmet mi bilmedi, bilemedi. O güne dek hiç duymadığı, tatmadığı bir duygu sağanağı altındaydı. Gözünden akıp giden yaşlar, ruhunda açmış çöl gülleri üzerine damladıkça kimseye belli etmedi. Nasıl bir hal yaşadığını anlayamadı. Başını kaldırdı. Ona bakmaya çalıştı. Heyhat ki bakamadı:

“Bu ne tecellidir Ya Rab! Kuluna yardım et!” dedi kendi kendine.

Yok oldu Hatice. O ana kadar bilmediği, tatmadığı, kavrayamadığı boyutlara geçtiğini hissetti. Zaman kavramı kalktı. Ses, nefes ve hayat kayboldu. Varlık siliniverdi. Yokmuş gibi dünya. Sıfır noktasındaydı sanki. Kayboluverdi kendinde. Bir tek bakış vardı. Hatice vurgun. Hatice durgun. Hatice şaşkın bu tarifsiz tecelliye! Üzerine doğan sayısız güneşin aydınlığı içindeydi. Muhteşem tecelliye yakalamıştı. Başka bir boyuttaydı sanki. Rabbinden yardım diledi ve toparlandı. Yeniden Hatice olmaya çalıştı. Fakat bakışının değdiği en kısa zaman sürecinde bile çok boyutlu haller yaşaması devam etti.

Muhammed vakur.

Muhammed edepli!

Muhammed hayâ dolu!

Çehresinde ilk kez karşılaşmış olduğu uzak bir akrabaya duyulan samimi ve hayâ dolu tebessümle selam veriyor:

“Esselamün Aleykum!”

O güne dek kimselerde görmediği nezaket ve saygısı tabii tavrıyla bütünleşince, Kureyş Dilarası'nın yüreğine boşalan yağmur gitgide hızlandı. Gümüş teller halinde yüreğine yağan sağanak yağmurun altında konuğunu buyur etti. Dikkatli ama kaçamak bakışlarında yepyeni keşiflerin izlerini sürerken El-Emin utanmıştı. Hatice bu nurdan tecelliye, bir de-ğil bin gönülle seyretti.

Geniş ve aydınlık anlından nebevî ışıklar dökülüyor Muhammed'in. Boyu nuranî bir sütunun gizemli edasını andırıyor. Omuzları geniş, göğsü kabarık. Ne uzun, ne de kısa boylu. Orantılı bir endama sahip. Kureyş'in gecesinde gizli kalmış bu defineden kimsenin haberi yok. Atletik bedeni narin ve de ölçülü. Parlak, siyah saçları omuzlarına akıyor. Uzun kıvrık kirpikleri alemi gizliyor sanki. Hafif çatılmış gibi duran kavisli kaşları hilalin ilk halini andırıyor. Düzgün, parlak sakalı, gözlerinin siyahıyla buluşmuş. Teninin parlaklığında, pembe beyaz bir nurun ışıkları akisleri var. Gözlerindeki nur her varlığı cezbediyor.

Muhammed ilk kez bir hanımla bu şekilde muhatap olmaktan ötürü hayâ dolu. Işıklı bakışlarından iffet pınarları akıyor. Gül kokulu teni iki kat gül kokuyor. Hiç bir şekilde vakarını bozmuyor. Ruha hoşluk veren bir hali var. Yüreğine yönelen deli nehirler karşısında Hatice çaresiz. Zihnine naksettiği izleri minik zaman dilimlerinde arıyor. Boynu gümüşten bir parlaklık içinde uzun ve dik. Baş büyükçe. Hilal kaşlı, çekme burunlu, aydınlık yüzlü. Bakışları keskin ve canlı. Nazarı derin, oldukça mânâlı. En uzak ufukların ötesini görür gibi bakıyor. Yüz ifadesinde farkı bir derinlik ve duruluk. Hatice'nin yüreğindeki ses gizliden iki cümle heceliyor:

“Bu o mu acaba!.. Bu o mu!.. Tevrat’taki tarife ne kadar da uyuyor!”

Adı çağlar üstüne mühürlenmiş Muhammed, Hatice’nin karşısında mı?

Kutsal kitabın bağı açık. Hatice hayreti ve hicabı birlikte kucaklıyor. Bir diğer ses onu susturuyor:

“Hayır!” diyor. “Bu bir varsayım olamaz mı? Yanılma ey Hatice! Dikkat et!”

Görülen o ki; Cenab-ı Hakk’ın rahmeti gibi, muhabbeti dahi kâinatı ihata etmiş. Rahmet ile muhabbet iç içe kümelmiş iki sırken Hatice’nin gönlüne taa bezm-i elestten düşürmüş. Yeniden kavuştuğu o tecelli ile çok özel bir visali yaşıyor. O isim sevgiyle özdeş sanki. Ruhunda derin bir çınlayış. Her an o adı heceliyor:

“Muhammed!..”

“Muhabbet!..”

“Muhammed!..”

O güne dek her olaya, her insana mesafeli bir duruşla yaklaşan olgun kadın çok zor toparlanıyor. Atike Hatun’u bile çok geç fark ediyor. Ne yapacağını bilemeyen bir edayla onları bu yur ediyor:

“Aleykümselam. Hoş safa geldiniz. Bize şeref verdiniz.”

Hal, hatır, üç beş kelam. Ne dediğini bilemiyor Hatice. Muhammed onu fazla meşgul etmek istemiyor. Bu bir iş görüşmesi olduğundan hemen konuya giriyor:

“Şam’a tertiplediğiniz kervan için geldim.” diyor, gözlelerinden güneşlerin batıp doğduğu genç adam. “Beni talep etmişsiniz!”

O konuştuğunda Hatice iklimden iklime giriyor. O güne dek hiç yaşamadığı bir boyutun içine çekilivermiş gibi kutsanmış bakışlarla onu seyreliyor.

Misafir, yeşil kadifelerle kaplı divana doğru geçiyor. Hatice'nin yaşadığı kopuşlardan kimsenin haberi yok. Hal hatır faslı ilk kez görüşülen uzak akrabalar arasında oluşan tatlı minval üzere sürüp giderken; Hatice fark ettirmeden ama dikkatle muhatabını inceliyor. Her yeni izle yeniden diriliyor.

Gözlerinin derininde duran ışık. Anlındaki aydınlık. Gözlerinin akında duran kırmızılık. O olmalıydı. İsmi göklerde Ahmed, yerde Mahmud, dillerde Faraklit olan. Tevrata, Zebura, İncile dizili izler. Zerdüştün bin yıllık ateşini söndüren müjde o muydu? Kısranın on dört burcunu birden çatlatan, Kâbe'deki putları yerle bir eden sır... Save'yi yok eden aydınlık? Ebva'da can veren Anne'ye son anında şiirler okutan? O muydu karşısında nurdan bir ışık seli gibi duran? Çağların yüreğinde saklı duran hazine, kendinden haberdar mıydı? Yıllar yılı hep beklenen ama ulaşılmayan... Bahar içinde baharlar, huzur içinde hazlar solukluyor Hatice.

Hatice'nin bir gözü onda; diğeri önünde açık duran kutsal kitabın satırlarında gidip geliyor usulca. Zikredilen vasıflarla müsemma alemin Sevgilisi o an karşısında duruyor. Bu, zahirde bir iş görüşmesiydi; fakat Hatice için nefeslerin tutulduğu andı. Konuşuna değişik sorular sordu. Maksadı onu daha iyi tanımaktı. Ağzından çıkan her kelimenin açık ve net oluşu, sesindeki ahenk etkileyiciydi. Özellikle kutsal kitapta geçen işaretlerle birleşiyordu. O ana kadar gördükleri, alametlerin doğruluğunu gösteriyordu. Fakat bu sırrı şimdilik gizli bir define gibi saklamak niyetindeydi. Konağa geldiğinden beri içeriye lahuti kokular dol-

muştı. Miskle karışık gül kokusuydu bu. Hatice'nin olduğu gibi konak sakinlerinin de dikkatini çekmişti. O koku ne Yemen'in, ne Şam'ın, ne Roma'nın ve ne de Hind'in değme tacirlerinde bile bulunmaz. Hatice onların ürettiklerini az çok bilirdi. Fakat o koku başka, o soluk farklı bir esintiydi. Bu duyulmadık koku El Emin'e has bir nefesti. Yemyeşil vahaların en ferah esintisi evine dolmuştu sanki.

Üzerine hiç durmadan yağan sevinç yağmurları gözlerinden sızmak için yol ararken, elleri titriyordu. Ne yapacağını bilemedi. Göz pınarlarındaki sır damlaları saf ve berrak titreşti. Onunla konuştukça yüzü, gül renkli hayâ tüllerinin ardına gizlendi. Çağlar boyu okunup anlatılacak olan anların ve o güçlü sezginin kadın kahramanı olduğunu nereden bilecekti.

Diyeceklerini unuttuverdi birden. El-Emin, karşısındaki Kervan Kraliçesinin teklifini beklerken o güne dek gördüğü onca musibet karşısında ayakta kalmayı başarmış kadın o etkili anafordan çıkamıyordu. Şam'ın, Yemen'in, Hire'nin tüccarlarına akıl dağıtan kadın, toparlanmakta zorlanıyordu. Mekke Dilarası'nın dili dolaşıyor. Tarih yazamıyor, dile getiremiyor Hatice'nin heyecanını, kimse anlatamıyor...

Kalemler kilitlenivermiş. Tek kelam yazamıyor.

.....!

Bu farklılık içinde yeniden Rabbinden yardım diledi genç kadın. Muhammed'i kudret kaleminin en ince ayrıntısıyla işleyen yüce kalem Hatice'nin gönlüne de o kolaylığı verecekti.

O güne dek onu tanımamış olmanın nedametini hissetti. Oysa akraba idiler. Dedelerinin kardeşliği onları soydan birleştirmişken en seçkin tohumlar, en temiz tarlalarda boy

vermişken, zengin bir iş kadını olması onu ayrıcalıklı kılmışken o güne dek onunla yüz yüze görüşememişti. Amcasının yanında duran fakir bir gençten ne denli haberdar olabilirdi ki? Asalet yakınlaştırsa da bu sınıf farkı zaman içinde iki aileyi birbirinden uzak tutmuştu. Araya giren mesafelere hayıflansa da bu kısır döngüden çıkmalıydı. Toparlandı çarçabuk.

Cariyeler, misafirin hizmetinde döndüler. Billur kâselerde bal şerbeti sundular. Zemzem ikram ettiler. Zarif tepsilerde dönen taze hurmalar, mor buğulu üzümler, iri taneli narlar birbiri ardınca döndü. Konağın yalın, ıssız havasına gökkuşağının bütün renkleri inmişti. Kimse farkında olmasa da her yanı farklı bir huzur kaplamıştı.

Muhammed, konuğu Hatice'nin. Soylu şahsiyetinin ipuçlarını her an ele veriyor. Hayâlî bakışları harama kısıllı. Baş önünde ama kendinden emin. Sesi ılık bir meltem gibi yüreklerle akıyor. Net, duru ve tatlı. Sözleri açık ve anlaşılır. Derin bakışları akisli deryalar gibi dingin. İri parlak gözleri gizemli bakıyor. Görünmez alemlerin sırlı kapılarını aralar gibi. Vakur ve edep dolu sözlerle görüşmesini yaparken anında terler incilenmiş. Böylesi bir iş görüşmesinde ilk kez bulunuyor. İş kadını Hatice'yle ilk kez konuşuyor.

Taraflar arasında anlaşma sağlanmış olsa da Hatice neyi, nasıl konuştuğunu bilemiyor. Sefere çıkarılacak malların sözleşmesi yapıldığında ancak toparlanıyor. Sözleşme bitmişti ancak Hatice'nin gönlünde sürüp giden iç görüşme sürüyordu. Nereye baksa, ne yana dönse o var. Her yerde onu görüyor. Şaşıyor Hatice. Yıldızlı bakışlarını kutsal kitabın satırlarına çeviriyor. Her yerde o, satırlarda yine o vardı. Hâlâ ile yeğen kısa bir iş görüşmesinden sonra konaktan ayrılırken Hatice, hayata yeniden doğmanın sabahına uyanıyor.

Kısa iş görüşmesi pek bereketli geçmişti. Kimselerin bilmediği, hissetmediği sezgilerin ev sahibesi kadın, kutlu konunun ardından kıpırdamadan kalmıştı. Döndü odasına. Açtı ellerini, Kâbe'nin Rabbine yalvardı için için:

“Ey felekleri bir sapan taşı gibi elinde döndüren Kudret! Senden gelecek nura muhtacım. Nuh'un gemisi, İbrahim'in gül bahçesi, Yunus'un zikri, Yusuf'un zindanı, Musa'nın Tur'u, İsa'nın nuru hürmetine! Ardına düştüğüm izleri bana buldur. Hayrını kulundan esirgeme!”

595 yılının Rebiülevvel ayı bahar neşesiyle gelmiş, kışın durağan akışı son bulmuştu. Halk hareketliydi. Şam'a gidecek kervanların denklere hazırlanıyordu. Hatice'nin yüreğindeki hazırlık ise hepsinden önemliydi. Telaşlı bir gün geçiriyordu. Yeni günün temposuna uymak zorundaydı. Daha yapacak çok işi vardı. Şam'a gidecek kervanın hazırlıkları sürerken konakta telaş vardı. Tüm malları tek tek sayıp teslim etme hesabı. Orada satılacaklar, oradan alınacakların listesi... Zihnini toplayamıyordu. Meysere yol hazırlığında, sık sık gelip sorular soruyordu. Cariyeler iş, çocuklar aş, düşkünler yardım bekliyordu. Fukaraların karnı aç, yaşlılar iki buklüm kapısında. Hatice kendinde değildi. Aklının tamamı El-Emin'in yanında, bedeni ise gündelik işlerin akışındaydı. Aldığı her bir kararda onu düşünüyordu. Yaptığı her işte o aklındaydı. O nuranî duruş gözünün önünden gitmiyordu. Terk edemediği sahillerde med-cezirler yaşarken gizli sezgisi; gümüş bir hilal sanki. Işığı en ince kenarından yakalayivermiş Hatice. Onun gibi gizemli ve müjdeli. Binlerce gül yaprağı üstüne saçılmış gibi. Gece boyu o sevinçle sabahlamış. Düne kadar her şey

olağan bir akış içindeyken her şeyi bir anda değiştiren olay ona ferah nefesler sunuyor. Yaşı kırkı bulmuş Kureyş dilberinin yüreği neden tek sinyalde durmuş gibi. Ne yana dönse O var. Ebu Kubeys dağına, Kuaykıyan dağına, Hacer Sokağı'na, Sarı konağa... Çöle, geceye, sehere ve tastamam tüm şehre bir top ılık düşmüş. O güçlü etkiden sıyrılmaya çalışsa da olmuyor. Yeni günün temposunda elinde tuttuğu iplerin ucunu kaçırmamaya çalışıyor Hatice.

O telaşlı günün ortalarına doğru evine gelen ani konuk onu büsbütün heyecanlandırdı. Bu gelen Kureyş'in ulu kişisiydi. Muhammed'in amcası Ebu Talip görüşmeye gelmişti. Hatice telaşlarından sıyrılarak onu karşıladı.

Yeğenin işi alması Ebu Talip'i heyecanlandırmıştı. Ancak onun derdi başkaydı. Kol kanat gerdiği yetimine yurt yuva kurmakta kaygısı. Bu iş onun için hem iş, hem rızık, hem de evlilik kapısı olabilirdi. Endişelerini Hatice'ye bildirmek zorundaydı:

"Ey Kureyş'in İffetli Melikesi! Duydum ki yeğenim Muhammed'le hayırlı bir iş üzere anlaşmışsınız. Onu Şam seferine gönderecekmışsin. Hayır ve bereket dilerim. Lakin Muhammed benim gönül kanadım, göz ışığımdır. Çöl yollarında yorulup incinmesine gönlüm el vermez. Ne ki buna mecbur kaldık." dedi.

Ona ait her kelime önemliydi. Hatice yüreği ağzında, söylenenleri dinliyordu. Amca devam etti:

"Evlilik vakti geldi de geçiyor."

Bu söz, duru bir göle atılan taş gibi Hatice'nin yüreğini halka halka dalgalandırdı. Atike de aynı sözleri sarf etmişti. Yoksa onun için düşünülmüş biri mi vardı? Soluksuz ve nefessiz Ebu Talip'i dinledi.

“Ne var ki, mutlu bir yuva kurması için güç lazım. Onun için bu yola gitmesine göz yumduk.”

Hatice sözün sonunu merakla bekliyordu. Ebu Talip devam etti:

“El-Emin hayırlıdır. Onun sana bol bereket getireceğine inanıyorum. Ancak ücret olarak vereceğin iki deve bu iş için azdır. Bu bedelin iki değil, dörde çıkarılmasını isterim.”

Hatice rahat bir nefes aldı:

“Ey Kureyş’in Cömert Eli,” dedi, “şan ve şerefte öncü, değerli büyüğüm Ebu Talip! Kaygıların yersizdir. Şayet sen bu istediğinden kat kat fazlasını isteseydin ben yine kabul ederdim. Yemin ederim ki bu böyledir. Git işine tasalanma! İnan bana! Yeğenin bu kapıdan gönlü hoşnut olarak ayrılacaktır.”¹¹

Hatice'nin gözünde tüm dünyalıklar, kum tanesi kadar ufalmıştı. İçinde sağlam bir imanî yapılanma varken dünya malı onu perdeleyemezdi. Ebu Talip, malının tamamını istese, belki yine de verirdi. Bir devlet bulmuştu ki kimse bilemi değil. Gözünde ne mal, ne de makam vardı. Ebu Talip memnun ve mesrur konaktan ayrılırken ışıklı bakışlarla ardından bakakaldı.

---

11 Zühri, Tabakatü'l-Kübra 1/156; İsabani, Delailü'l-Nübüvve, 1/178.

Kervanla Yola Çıkan, Hatice'nin Gönlüydü

Gitme ey gerdanlığı inci ve mercan olan

Ölümlü vakitlerde hayatıma can olan

Masiva denizinde kalanların feneri

Ayrılığı intihar, aşkı imtihan olan

Nurullah Genç

Arzulanan gün, kararlaştırılan an belli olunca kervan artık hazırды. Yola çıkmak üzere bekliyordu. Mekke'nin çocuğu, genci, yaşlısı, kervanı yolcu etmek için adetleri olduğu üzere toplanıp gelmişlerdi. Hatice'nin yüklü kervanı yola çıkmak için hazırды. Hatice, sadık hizmetçisi Meyser'e sıkı talimatlar veriyordu. Bu kervan önemliydi. Yeğeni Huzeyfe'yi de onlara yol arkadaşı olarak tayin etmişti. Gözü onu arıyordu. Uğultulu kalabalığın içinden onu bulmuştu. El-Emin'in ışıklı alını parlıyordu. Akrahalıları onu yolcu etmeye gelmişlerdi. Her birinin yüzünde mahzun bir keder vardı. Onu uzaklara göndermeye gönülleri el vermiyordu. Ebu Talip iki büküm. Halaları Atike, Safiyye ve Berire'nin gözlerinde yaş vardı. Genç yaşta ölen kardeşleri Abdullah'ın emanetini uzak yollara yollamak zor gelse de buna mecburdular.¹²

Kervan sahibesi Hatice, tarif edemediğı bir hal yaşıyordu. Gözünde ne mal telaşı ne de kazanç tutkusu vardı. O sade-

¹² Hamidullah, a.g.e., I/58.

ce yakaladığı işaretlerin gerçekliğine kenetlenmiş durumda. Kimseye göstermeden topladığı izleri zihnine kaydetme peşinde. Gözü daima üzerinde El-Emin'in. Elinde olmadan kapılıp gittiği, nurdan bir kuşağın etki alanına giriyordu. Ak alnından, ışıklı gündüzler akıyor Muhammed'in. Derin bakışları anlamlı. Ruha umut bahşeden tebessümüyle sevdikleriyle vedalaşıyor. Anlındaki nurun gizli yansımaları, Hatice'nin gözlerini alıyor. Vakur edasıyla kervanı toparladıkça yardımcısı Meysere'ye talimatlar veriyor, aldığı sorumluluğun hakkını verme hassasiyetiyle her ayrıntıyı gözden geçiriyor.

Daha yirmi beşindeydi. Kureyş'in en güvenilir genci; doğruluk ve dürüstlüğüyle kalplere taht kurmuştu. Hayat dolu; fakat mütevazı, fakir; fakat iffetli, güvenilir ve çok şefkatli olan bu genç dikkat çekecek kadar özeldi. Zeki olduğu kadar izzetli, vakur olduğu kadar da şerefli oluşuyla bilinirdi. Böylesine tehlikeli bir yolculuğa çıkmasına Hatice'nin de gönlü el vermiyordu. Ancak kaderingizli hükmüne boyun eğmişti bir kere. Kervan yola çıkmadan Meysere'yi yanına çağırdı. Ona üzeri gümüş tellerle işli bir bohça uzattı:

“Beni iyi dinle ey Meysere! Çöl çile demektir. Çöl kuyu demektir. Çöl ölümün kardeşidir. Muttalipoğulları'nın emanetine iyi sahip çıkasın. Her ne kadar çalışanımız olsa da o bizim efendimizdir. Şehirden ayrılana dek, devenin yularını onun eline ver. Yola çıktıktan sonra bohçadaki kıyafeti ona giydir. Onun için seçip süslediğim en has devemi ihla. Muhammed'i ona bindir. Yularını iyi tut. Onu her türlü zarardan ve zahmetten uzak tut. Ey Meysere! Ona gözün gibi bakasın. Onun emrine girip her dediğini yapasın. Oyalanmadan tez gidip bize çabuk varasın. Kureyş'in ve dahi Haşimoğulları'nın büyüklüğü katında mahcup olmak istemem. Yüzümü ak edesin. Beni mahcup etmeyesin.” dedi.

Sadık hizmetçi talimatı almıştı:

“Ey Seyyidem! Arzunuz yerine gelecek. El-Emin’in canını canımdan aziz bileceğim. Onu her an görüp gözeteceğim. Onu incitmeyecek, her emrine gireceğim. Canım pahasına onu koruyacağım. Siz müsterih olunuz.”

Onun bağlılık yemini hanımını rahatlatmıştı. Asıl konuya geldi:

“El-Emin’i iyi gözetle! Onda farklı izler bulmaktayım. Sen de izle! Onda gördüğün halleri benden başkasına anlatma. Hiçbir ayrıntıyı kaçırma. Senden isteğim budur. Haydi bakalım. Yolunuz ak, uğrunuz açık olsun!”

Kureyş’in asil Dilarası, El-Emin’i Allah’a ısmarlamıştı. Gönlül rahatlığıyla onları yolcu etti. Muhammed; önce akrabalarından, sonra da patronu Hatice’den izin istedi. Dostlarıyla vedalaştı. Halalarının gözyaşları, onun derin bakışlarında nemli pırıltılarla karşılık buldu. Kervan demek yol demek, yol demek ölümle kucak kucağa dolaşmak demektir. Bunun için, kardeşlerinin biricik yetiminin maişet sıkıntısıyla bu yollara düşmüş olması onlara ağır gelmişti. Tefler çalındı. Zılgıtlar atıldı. Şiirler söylendi. Kervanı yüreklendirecek hayır temennaları yapıldı. El-Emin, kervancı başı kıyafetleri içinde girmişti çöl yoluna. Hâlâ, Atike’nin gözünden yaşlar boşalıyor. Ebu Talip tedirgin, Hatice derin deryalar gibi dingin ve durgun, ardından bakakaldılar. Develerin boynunda asılı zil sesleri de gitgide uzaklaştı. Halaların gözüne, Hatice’nin ise gönlüne düşen gözyaşı damlaları artarak çoğaldı. Geriye buğulu bakışlar kaldı. Kervan güdücüler gitgide ufalırken, boz tepeler, sarp kayalar arasından uçsuz bucaksız çöle doğru gözlerden kayboldular.

Tefler, şiirler, zılgıtlar susup kalabalıklar dağıldıktan sonra, şehir tuhaf bir sessizliğe gömüldü. Kervan yola çıktıktan sonra ne yapacağını bilemedi Hatice. O güne dek onca kervan yollayıp karşılamış kadın, ilk kez tuhaf hislerin pençesinde buldu kendini. Bu yollarda kaybettiği ilk eşini hatırladı. İçini bir ürperti sardı. Sağa sola koşturdu. İşleri yoluna koymaya çalışarak gamını dağıtmaya çalıştı. Ama yapamadı. Çölün kavurucu güneşinin altına yürüyen gül tenli Muhammed'in narin bedenine kıyamadı. Muhammed'in gönül alıcı varlığı, gönlünü de alıp götürmüştü. Onun gibi bir güzellik abidesini böylesine tehlikeli yollara göndermekle iyi mi etmişti? Onu hiç göndermese, bu işi vermese miydi? Ne yapacağını bilemedi genç kadın. Elinden gelse ardına düşüp onu geri döndürecekti, fakat mümkün olmadı. Baktı ki olmuyor, aklî melekelerini devreye koydu genç kadın. Bu gidişi, kaderi karşılaşmanın bir vesilesi olduğunu var sayarak sonunu da hayra yorumladı. Hiç bilmediği, tanımadığı duygular içinde evlere sığamadı. El ayak çekildikten sonra yerinde duramadı. Konağının terasına çıktı. Güneş en kızgın oklarını sahraya saplıyordu. Yakıcı ve kızgın oklar tenini yalazlarken Şam yoluna bakan ufku taradı Hatice. Kervan çoktan kaybolup gitmişti. Boz, buğulu çöl ıssızlığı içinde ses seda kesikti.

Nemli gözleri, ufka kenetlenmişti. O yöne baktı uzun uzun. Binbir duygu seliyle düşüverdi ardına. El-Emin'in bedeni, Hatice'nin kalbiydi çöllerde yürüyen. Çöle esin veren deve zilleri, nağmeli tınırlarla ilerlerken Hatice oradaydı. Çölün titrek buğusu altında kervana katılmıştı. Kureyş soyunun en parlak incisi sahradaydı. O dürüstlük abidesini neden bu kadar geç tanımıştı? Ata Kusay'dan birleşen nesepleri de olmasa büsbütün yabancı kalacaktı. Öyle ya Hatice, Kureyş'in Taciresi, saygını ve zenginiydi. Muhammed, Ebu Talip'in kimse-

sizi, yoksulu, yetimi... Onları bir araya getiren Şam kervanı olmasa belki daha uzun zaman onu hiç tanımadan yaşayacaktı.

Sıcak, buğulu rüzgârlar yüzünü kavururken, yolcu çok uzaklardaydı. Kervan sekiz konaklık bir yola gitmişti. Onlar gidip dönene kadar yol gözleyecekti Hatice. En ufak bir karaltı, en sıradan bir haber onun için önemliydi. Ardından ışıklı izler bırakarak kayıp giden bir yıldız gibi çölün katmanlarına yürüyen Muhammed'i merak ediyordu.

Çaresizlik içinde çatıdan indi Hatice. Kervanın zorluk çekmeden, kolaylıkla ve de tez zamanda gidip dönmesi için dualar etti. Ardından uzak diyarlardan getirtmiş olduğu bir gül fidesini o günün anısına toprağa gömdü. Gülü çok se verdi Hatice. Hele kırmızı olanı ona umut bahşederdi. Eyvanında yeşerttiği her renkten güller ona huzurun ve umudun tatlılığını yaşatırdı. Onlarla oyalandı bir müddet. Toprağa gömdüğü gül fidesini itinayla yerleştirdi. Sanki onunla birlikte gönlüne de bir gül ekmişti. Artık onu her sabah sabır suyuyla sulayacak ve gönül toprağında büyütecekti. Yüreğindeki ses şöyle diyordu:

“Yok yok!.. Bu kervan uğurlu ve bereketli olacak. İlk izleri bulduran Rabbime sonsuz şükürler olsun.”

Hatice'nin Konağı

Devrin Mekke'sinde Hacer Sokağı, gözde semtlerden biriydi.

Hatice'nin sarı boyalı evi ise şehrin gösterişli evlerindendi. Konağın cümle kapısı “Buhur Yolu” dedikleri Baharat Yolu üzerindeydi.

Şam yönüne bakıyordu. Gelip geçen kervanları ilk o karşılar, o yolcu ederdi. Baharat Çarşısı'na bitişik, iki katlı evi ferah ve iç açıcıydı.

Çocukları ve hizmetçileriyle yaşadığı koca konağı zevkle döşemişti. Geniş bir eyvanı, ferah odaları, mallarını koyduğu büyük bir ambarı vardı. Evin her köşesi asil bir ruhun izlerini taşıyordu. Sanata ve emeğe verdiği değer, ev dizaynından belliydi. Sedef kakmalı sedirler Şam işiydi. İnce işli buhurdanlıklar, telkari gümüşler, ayaklı kâseler, billur sürahiler şeffaf duyguların ayrıntısıydı. Abanoz ve gül ağacından yapılmış ahşap eşyalar, el emeğinin ince zarafetini yansıtıyordu. Mutfak takımlarını Yemen gümüşünden seçmişti. Zarif işli tepsiler, gümüş oymalı kandiller, renkli şamdanlar, iç açıcı kilimler hayatı tekdüzelikten sıyrıp farklı iklimlere götürüyordu. Zarafet, sadelik ve asaletin iç içe hâkim olduğu dekoru hoş ve sadeydi. Güçlü kadın, yuvasını kendine dingin bir huzur limanı kılmışken iç huzuru, havası ve kokusuyla da dikkat çekiciydi.

Konağın çatısı Şam ufkuna bakıyordu. Ferah sundurması esintiliydi. Sıcak vadiyi sabah akşam dolanan neşr rüzgârları, ilk orayı esinlerdi. Hatice, evinin bu köşesini çok severdi. Sükûnete ihtiyacı olduğu zamanlarda oraya çekilirdi. Kendiyle baş başa kaldığı zamanlarda duayla, fikirle ve zikirle arınır; hayata bıraktığı yerden yeniden devam ederdi.

Gönlünün katmanları gizemliydi genç kadının. Odalar, renkler, kuşaklar iç içe geçmişti. Koca bir hazine saklıydı orada. Her bir odanın kapısını usulca açıp dolaşmak istedi. Renkleri, sesleri ve izleriyle hayatını gözden geçirmek istiyordu. Kervanı bekleme sürecinde bu iş kolay olacaktı. O güne dek yaşadığı kırk yıl, kırk oda gibi diziliverdi önüne. Her gün birini dolaşmak üzere açtı kapıları tek tek. Farklı bir iç seyir başlamıştı onun için.

I. Gün

Erken Doğan Hatice

Ömrünün ilk yazındaydı. Zamanın ibresi 555 yılının ortalarını gösterirken, Huveylid'in Hacer Sokağı'ndaki görkemli konağı şenlikliydi. Arap kültürünün zengin evlerine has gösterişli kapısı, doğacak bebek için bir açılıp, bir kapanıyordu. Konakta ziyafet vardı. Akşamın ilk ışıklarıyla birlikte; vaktinden önce doğacak olan bebeğin haberi gelmişti. Fatıma yedinci ayın içinde ansızın sancılanmıştı. Bebek dört gözle bekleniyordu. O bekleme anları eğlenceli bir şenliğe dönmüştü. Tefli, zilli bir şenlikle sabırsız bekleyiş yumuşatılmıştı. Konak baştan başa mumlu fanuslarla aydınlanmıştı. İkiye ayrılmış su kabaklarının orta yerinden fışkıran portakal renkli alevler arasında uçuşan ipekler, tüller, kadifelerle renkli bir rüyayı andırıyordu.

Bebeğin babası Huveylid, heyecanlıydı. Mağrur duruşu, babacan tavırlarıyla birleşince cömert gönlünü ele veriyordu. Soylu bir sefirdi. Kâbe duvarındaki siyah cennet taşına olan düşkünlüğüyle bilinirdi. Mekke eşrafının sevilen kişisiydi. İffetli ve dürüst oluşu, zenginliğiyle de birleşince onu saygın kılmıştı. Temsil kabiliyetinin yüksek oluşuyla Yemen meliklerine elçi olarak gönderilirdi. Çok mallar ve çok oğullar kül-

türünün saygın bireyi Huveylid, nur topağı gibi bir oğul bekliyordu.

Bıçak sırtı gibi keskin bir bekleyişte gözü kapıda, kulağı ise sesteydi. Dört başı mamur ziyafet sofrasına, yakınlarını davet etmişti. Eğlence sürüp giderken arada anlamlı şiirler okunuyor, neşeye ve umuda çağırان şarkılar söyleniyordu. O günlerde zengin evlerin bebekleri böyle karşılanırdı. Soylu ailelerin sürdürdüğü bir adetti bu.

Neşeli kahkahalar yükselirken; içeriden gelecek olan tek bir kelime gecenin akışını anında değiştirebilirdi.

Kız ya da oğlan!

Önemli bir simgeydi bu iki kelime. Bebek erkek olursa eğlence devam edecek, kız olursa korkutucu bir sükût ortalığı saracaktı. Bu sebeple baba tedirgindi.

Huveylid'in hayalinde gür sesiyle ağlayan, topaç gibi oğlan çocuğı var. Ona göre erkek evlat övünç ve şeref simgesi. Sonu gelmeyen çöl savaşlarında düşmana aman vermeyen, yedi devlete nam salacak bir kahraman evlat hayalinde. Yerinde duramıyor. Sık sık avluya uzanıyor, heyecan içinde dolanıyor. Erkek evlat müjdesini bekledikçe; kız olması ihtimali hoşuna gitmiyor. Bunun üzerine bir de Bilge Varaka'nın sözleri yok mu, zihninin odacıklarından hiç susmadan konuşuyor:

“Bak şu Âdemoğluna Huveylid! Erkek çocuk ister, yüce Rab ona Firavun ruhlu bir baş belası verir. Erkek evlat ister, Mevla ona Meryem gibi bir peygamber anası verir. Kul ikramı göremez. O sığ ve dar vadilerde dolaşmakta inat eder. Ne gariptir şu insan!”

Huveylid tuhaf ürpertilerle irkildi. Kız babası olmak da neyin nesi? Toplum nezdindeki onurunun beş para olmasını

düşünmek bile istemiyor. O ihtimali bir an düşünecek oldu. Soğuk ürpertiler duydu. Kız olursa şenlik susacak, rakkaseler dağılacaktı. Kimse yüzüne bakmayacaktı Huveylid'in. Sırtından soğuk terler boşandı birden. Omuzları iki yana düşüverdi. Alnına sürülü bir lekeyle; kız babası utancıyla dolaşmak istemiyordu. Huveylid tedirgin, Huveylid çaresiz, Huveylid perişandı. Alnında terler boncuk boncuk...

Hatice kırklı yaşlarında babasının çaresizliğini hissediyor. Acıyor kız babalarına. Ürperdi bebek çılgınlıklarıyla.

Şam ufuklarına doğru dalıp gitmişti. Geçmişin kuytularından onu kızı Hind ayırıyor:

“Anneciğim, haydi uykum geldi.” diyor. Haydi gel sıcak uykusuna yatalım.” Sıcak uykusu, öğlen uykusu demek. Kızının bu sevimli sözü hoşuna gidiyor. Ona gülümsüyor. Arabistan baharının kızgın güneşini o an fark ediyor Hatice. Şirin yavrusuna gülücükler gönderiyor.

2. Gün

Mutlu Bebek

Sam yellerinin vura vura kuruttuğu vadi canlanmıştı. Baharın tatlı coşkusu her köşeyi sarmışken, kuşlar kâinatın şarkısına kendi melodileriyle katılmışlardı. Gecedен çiselemiş yağmur, toprağa hoş kokular sunmuşken mis gibi toprak kokusu vadiye yayılmıştı. O bahar ki, temaşa zamanıydı. Alem çarşısının sergisi hengâmıydı. Her bakışa sunulan nazik bir

davetin teşrif meydanıydı. Coşku, heyecan, umut meşheriydi. Genç kadın o telaş içinde ikinci geceyi de sabah etti.

Neşr rüzgârının serin esintilerini, her sabah konağının çatısından solukladı. Güneşin doğuşunu oradan karşıladı. Ufukta belirip kaybolan karaltıları oradan gözetledi. Hanımın sosyal hareketliliğine alışık carieye Selma seslendi:

“Hanımım! Siz yorulmayın! Yolu sizin yerinize ben gözetlerim! Hem kervanın dönmesine daha çok vakit var.”

“Ben böyle çok iyiyim. Beni rahat bırakın.” dedi Hatice.

Onun yalnız kalma ihtiyacı içinde olduğunu düşünerek yanından ayrılmıştı carieye. Esasında Hatice, kervanı değil hayatını gözetlemeye almıştı. Dalıp gittiği ufuklardan yarım kalan bir temasını yeniden seyre başladı.

Annesi Fatıma, sancısını pek kaygılı çekiyor. Bebeğini doğurmak ile doğurmamak arasında derin gelgitler yaşıyor. Hüveylid’in tek incisi Fatıma, kömür karası saçlarını toplarken iplik iplik sızıp giden terlerin farkında bile değil. Onun endişesi farklıydı. Güzel ahlakıyla kocasının baş tacı olmuşken yerlere atılmaktan korkuyor. Yaman bir can pazarı yaşıyor. Ya kız olursa? Yavrusu kör kuyulara mı konacak? Onu doya doya koklamadan yitirmekten endişeliydi. Sancısı kilitleniverdi. Derin sükûtlar içindeydi genç kadın. Aklında Hüveylid’in rüyası...

Hız. Yusuf’un elindeki hurmaların en irisini Hüveylid’in dudaklarına uzatıyor.¹³ Hüveylid’de gurur iki katlı. Yusuf gü-

13 Kitabul Muhabber, Beyrut

zeli bir oğlan bekliyor. Hz. Yusuf gibi adını dünyalara duyuracak bir oğul. Kabilesinin namını sürdürecektir bir erkek yorunda. Oysa Fatıma öyle bilmiyor. Hurma doğurganlık sembolüdür. Anne demek, kız demek hurma. Güzeller güzeli bir kız evlat haberi. Eğer öyle olsaydı kılıç, ok, aslan gibi güç simgesi bir işaretle karşısına çıkardı. Rüyanın tabiri açık. Kıvrıyor Fatıma. Huveylid'in yüzünü görmek istemiyor. Yüzü öfkeden moraracak. Bebeği ona nasıl sunacak. Korkusu sancısından daha delici Fatıma'nın.

Huveylid, eyvanda mahpus. Derin gelgitler yaşıyor. Erkek olursa hayat, kız olursa mevt ikileminde kalakalmış. Susuyor. Hiçbir şey diyemiyor. Çenesi kilitleniyor. Vicdanında sızılar. Ah şu töreler. Ah şu inanışlar! Ah aldanışlar! Huveylid şaşkın. Devasa gelgitlerle boğuşurken evin hizmetçisi Remle içerden çıkıyor. Beti benzi sapsarı:

"Gözünüz aydın!" diyor sönük. "Ay topağı gibi bir kızınız oldu!"

Huveylid'in gözleri kararıyor. Mateme bürünüyor yüreği. Tef, zil ve çalgı sesleri susuyor. Konağı derin bir sükût sarıyor. İnsanlar dağılmak için davranıyorlar. Süs kandilleri söndürülüyor. Dede Esed ise herkesten çok farklı. Keyfini bozmak istemiyor. Beti benzi atmıyor. Kaşları çatılmıyor. Matem havasını gür sesiyle dağıtıyor:

"Kız da olsa kabuldür. Ardı oğlan olacak besbelli."

Huveylid'e dönerek:

"Yiğide gam yaraşmaz aslan parçası! Eğlence devam etsin!"

Konakta ikinci bir sükût! Şaşkın tüm dostlar. Şaşıyor Huveylid, sersemliyor Remle. Bir kız haberi alan ata, nasıl böyle kaygısız olabilir? Huveylid, babasına dikkatle bakı-

yor. Sarhoş değil, şaka da yapmıyor. Gayet rahat gözüktüyor. Onun bu hali içini ferahlatıyor. Değil mi ki eşi sağlıklı? Bakışları Varaka'ya kayıyor. Gözleri parıldıyor. Ömrünü ilme adanmış bilge, kökleşmiş adetlere karşı. Esed'in sözleri hoşuna gitmiş olmalı. Heyecanla ayağa kalkıyor. Derin sükût paramparça oluyor:

“Dostlarım!” diyor. “Bu doğan bir insan yavrusudur. Ona saygı duyarız. Ümit ederim ki bu yavru Meryem kadar kıymetli, onun kadar müjdeli olur.”

Huveylid'in tüm kederi bitiyor. Yiğit bir yürekle ayağa kalkıyor:

“Varaka doğru söylüyor. Halimiz iyi değil. Canımızdan olan kız yavruları evlattan saymıyoruz. O tazecik canları toprağa gömüyoruz. Bu insanlık dışı işi kaldıralım.”

Oradakiler o güne kadar fark edemedikleri bakışlarla göz göze geliyorlar. Huveylid doğru mu söylüyor?! Net bir sorgulamaydı bu. O güne dek kimse çıkıp da bunun yanlış olduğunu söylememiş. Hayatın sonu değil, önüdür kendilerine sunulan. Bu saçmalık da neyin nesi? Üçünün de sözü oradakilere mantıklı geliyor. Onları onaylıyorlar. Eğlence yeniden başlıyor. Sakiler yeniden dolanıyor. Tütsüler buharlanıyor. Süs kabakları yakılıyor. Gür kahkahalar çınıyor. Bütün bunlar, kız bebeğin kabul görmesi demek. Bu bebek hayata yeni bir hamle katıyor. Varaka bu hamleyi çok beğenmiş. Bu gidiş hayra alamet. Doğar doğmaz ilk yaptırımı hayır üzere olan bu kızı, daha görmeden seviyor. Onu kendi eğitecek. Hemen yanına gidiyor. Ak bir bahar dalı gibi minik bebeği öpüp kokluyor. Adını kendi koyuyor:

“Bebeğin adı Hatice olsun.” diyor. “Bu çocuk hayırlı bir kız olacak. Baksana! Daha doğar doğmaz hayra vesile oldu Huveylid.”

“Bu isim de nerden geldi aklına?”

“Onu kabul ettiğiniz anda yüreğim bir kuş gibi çırpındı. Hatice kuşunun müjdeli cıvıltılarını işittim. Bu bebek de hayırlı olacak ki güzel işler oluyor. Onun için bebeğin adı Hatice olsun.” diyor.

Bebeğin amcası Amr, şaşkın. Oldum olası kızları sevmezdi. Sonuçta bebek oğlan değil. Bunca şatafat da neyin nesi! Bir kız için şenlik devam eder mi hiç? İctikçe içiyor, bir yandan da söyleniyor:

“Sanki Fatıma çifte oğlan doğurmuş. Bu eve bir büyücü girmiş olmalı. Yoksa babam Esed, kardeşlerim Nevfel ve Huveylid, amcam oğlu Varaka’nın sevinci de ne?”

Sitemine dur durak demeden devam ediyor:

“Adını bile koydular. Bir yıl beklense ne çıkar? Değil mi ki o, bir kız? Soyumuzu kurutacak. Ele erkek evlatlar doğuracak.”

Habire homurdanıyor:

“Bütün bunlar,” diyor, “Varaka’nın başı altından çıkıyor. Huveylid onunla sık görüşmeye başladıktan sonra put yontmayı bile bıraktı. Büyüledi herkesi sanki. Sadece onu değil, herkesi büyüledi.”

Amr, sızlanıp söyleniyor. Hiç susmadan konuşuyor. Konağı saran huzur, onun dışında herkesi mutlu kılmış. Bunun için onu işiten yok.

Huveylid ile Fatıma çiftinin dünyalar güzeli bir kız evladı doğmuştu. Henüz dokuz ayı dolmadan yedinci ayda dünyaya gelmişti. Vaktinden evvel gelmesiyle ona o ismi koymuşlardı:

“Hatice!”

Erken doğan anlamında bir isim bu. Kim bilir ne künyeler, ne namlarla çağrılacak.

Ertesi günün akşamında, konağa Kureyş’in en ulu kişisi geliyor. Renkli gözlerinin derinlerinde memnuniyet kıpırtıları var. Ak kaş ve ak sakalıyla babacan duruşlu Abdul Muttalip’ti bu gelen. Kız yavruların gömülmesini istemeyen, hayır öncüsü lider. Dağdaki kurdu, kuşu bile doyuran yaşlı reis konaktaydı. Karar hoşuna gitmişti. Anne babayı tebrik ediyor. Varaka’yı kutluyor. Bebeğin yastığının altına hediyesini bırakıyor. Devrin adetlerine göre bu erkek bebeklere uygulanır. Ancak Hatice bebek, o an kimselerin anlayamadığı bir tarzda erkek çocuklar kadar değerli ve onur verici ağırlanıyor. Kureyş Reisi Abdul Muttalip, bıraktığı hediyenin nelerin nişanı olacağını bilmiyor.

Sonraki günlerde de yuvadan huzur hiç eksilmiyor. Minik bebek, hayat hakkı elinden alınmadan yoluna devam ediyor. Tatlı bir çocuk. Ak çehresi aydınlık. İri kara gözleri, uzun kirpikleri, kiraz dudaklarıyla pek şirin. Olağanüstü güzelliği dillerde dolaşırken, Huveylid ile Fatıma, onu kem gözlerden uzak büyütme kararı alıyorlar. Minik Hatice’yi, uzak yaylalara, sütannenin yanına gönderiyorlar. Kem gözlerden saklı, sağlık ve sıhhat içinde büyümesini istiyorlar. Serin yaylalarda neşeyle serpiliyor, büyüyor, güzelleşiyor Hatice. Öz Arapça’yı kaynağından öğreniyor. Akıllı, sezgili ve farklı bir çocuk olarak gelişiminin en tatlı çağında getirilip ailesine teslim ediliyor. Huveylid hanesine bir yıldız gibi doğan bu

çocuk, el üstünde büyütülüyor. Hatice, huzurlu ve mutlu bir yuvada büyüyor.

İçindeki pırlılının coşkusuyla, mutlu geçen çocukluğundan bulunduğu ana döndü. Ilık bir esinti, genzine baharın kendine has kokusunu taşıyordu. Gül kokulu soluklarla dolaşmaya devam etti Hatice. Kadim topraklarda doğmuştu. Yaşadığı coğrafyanın etnik yapısı geldi gözünün önüne. Uluslararası bir kervan ticaretinin yöneticisi olarak dünyada olup bitenlerden haberdardı. Koca kırk yılı, su içer gibi dolaşıyordu. Her kareyi tek tek gözden geçirmeliydi. Her bir kare onun için çok önemliydi. Neredeydi? Nasıl bir toplumdaydı? Nasıl bir duruş sergilemişti? Serdi her birini Şam'ın yeşil ufuklarına genç kadın.

3. Gün

Çöl Mücevheri Mekke

Yarımadayı baştanbaşa çevreleyen haşin dağ kümeleri yabanıl nazarlara geçit vermiyordu. Sarp uçurumlar ve sıradağlarla çevrili bölge, kucağında saklı bir cevheri tutuyor gibi korunaklıydı. Merası kıt bölgede yapılan hayvancılık zor ve zahmetliydi. Tarıma elverişsiz çorak arazisi kuraktı. Yemen'in kahvesi, Hicaz'ın kınası ve şeker kamışı meşhurdu. Taif ve Yesrib gibi yeşili olan beldelerde nar, ayva, incir, ba-

dem, şeftali, ceviz, elma, armut, muz, portakal ve üzüm bağları yetişirdi. Seyrek olarak ardıç ve yabanî zeytinler görülse de Mekke arazisi çorak ve de kuruydu. Yörede yaşayanlar bu fizikî zorluğu aşarak yüzyıllara yayılmış bir kervan ticaretini geçim kaynağı olarak seçmişlerdi. Dar vadiye ve çöle mahkûm kalmayarak değişik alanlarda faaliyetler başlatmışlardı. Zeki ve dayanıklı olmaları onlara yeni ufuklar açmışken, yatağından taşmış deli nehirler gibi, dar geçitleri aşarak başka dünyalara ulaşmayı başarmışlardı. Bu da vadiye yeni renkler taşımıştı. Civar ülkelerle yapılan anlaşmanın yollarını, onlara Kureyş'in atası Kusay açmıştı. Bu açılım onların ticarî yönlerini daha da geliştirmiş, ülkelerarası arenada önemli yer edinmelerini sağlamıştı. Zaman içinde bol kazanç ve tecrübe birikimiyle ülkelerarası bir ticaret ortaklığının kilit noktası konumuna gelmişti yarımada.

Kureyş'in ticarî zekâsı, Mekke'yi bir çöl Venediği kılmıştı. Şehir, zenginler hakimiyeti üzerine kurulmuş bir çöl cumhuriyeti gibiydi. Baharat Yolu'nun kervan güdücüleri, gittikleri yerlerden geriye farklı medeniyetlerin izlerini taşırlardı. Kuş uçmaz, kervan geçmez bölgelerin varlığı o sayede bilinirdi. Kırac topraklar, yanık dağlarla kaplıyken, haşin duruşlu kayalar zamana meydan okurken, vadinin tam orta yerinden göklere görünmez bir sütunla bağlı olan o çok özel nokta, sonsuza dek sürecektir olan bir korunmuşluğun vaadi altındaydı. Çorak yamaçlar; yaprakları küçük mızrak şeklini andıran seyrek dikenli ağaçlarla kaplı olurdu. Ana kent Mekke'nin yazı; kum tanelerinin alev topuna döndüğü, dayanılmaz bir sıcaklık içinde geçerdi.

Zenginler bu mevsimi, Sakif'in buz gibi serin suları, Taif'in buğulu üzüm bağları arasında geçirirlerdi. Yazlık, kış-

lık, dünyalık saltanatları arttıkça gururdan dağlara taht kurmuş insanlar geldiler göz önüne. Deniz suyu gibi içtikçe susatan dünyalıklarıyla avunup böbürleneler! Çok mal, çok oğul sevdalıları. Sevgiyi kine, şefkati şiddete dönüştürmüş olanlar Ad Kavmi'ni hatıra getirirdi. Onlar; köşkleri, bahçeleri, mimarileriyle dünyanın en ileri medeniyetini kurmuşken gururları yüzünden tepetaklak olmuşlardı. Mekkeli zenginlerin tutumu onlara benziyordu. Vadiye sığmayan dünyalıkları arttıkça gururları da büyüyen insanların elinde yok olan şey, sevgi ve merhametti. Katı ve gaddar tutumları onları kör kuyulara atmıştı. Gururdan dağlar kuranlar kimseye ödün vermiyordu.

Hatice o zenginler kervanındandı. Tanınmış bir sefirin kızıydı. Varlıklı ve soylu oluşu onu itibarlı kılmıştı. Toplumun nazarında iffetli olması, zengin olduğu için önemliydi. Yoksa önemli değildi. Bunu fark ettiği andan beri çok incinmişti. Çölün nazlı çiçeği narindi. İçinde yaşadığı toplumun; hor, kaba, sevgiden uzak bireyleri onu anlamaktan uzaktılar. Geçim tasaları kalktıkça katılaştan bu insanlar arasında dürüst olmak kolay değildi. Ö güne dek çok çile çekmiş ve aynı ölçüde sabır göstermişti. Ancak içinde hep var olan umutla direnmişti.

Gelip giden kervanlardan aldığı haberlere göre dünyanın hali karmakarışıktı. Yeryüzünde Bizans ve Fars olmak üzere iki kutup vardı. Bizans, Hristiyan, Fars ise Mecusi dini üzereydiler. Bu iki devletten sonra Hint ve Yunan devletleri de kendilerini hissettiriyorlardı. Fars İmparatorluğu çalkantı içindeydi. Bizans ise güç gösterisiyle ayakta duruyordu. Arada hiç bitmeyen bir mübadeleyle gidip gelen kervan denkle-

ri; dolup boşaldıkça, farklı ülkelerin insanlarına her türden ihtiyaç ve kültür taşımaktalardı.

4. Gün

Çöl Cumhuriyeti

Hatice, içinde yaşadığı toplumu o güne dek belki de ilk kez böylesine derinlikli inceliyordu. Ne çok şey yaşamıştı...

Zengin bir coğrafyada gözünü açmıştı. Yüzyılları döndüren zaman dilimi içinde, adı hep var olmuş bir şehrin sakinidi. Vadiye serili şehir, kutsal kimliğiyle bilinirdi. Zor ve zahmetli coğrafya, konumu yüzünden geniş bir yerleşim alanı olmuştu. Kutsal mabedin sahip olduğu değer, bölgeyi her açıdan ulaşılmaz kılmıştı. Şehir o merkezde kümelenmişti. Kâbe'ye inen vadinin dar sokaklarının her birine, bir kabilenin ismi verilmişti. Şehir merkezi, zenginlerin köşkü olmuşken; kenar semtler, göçebelerin ve fakirlerin barınağı olmuştu.

Bedeviler ve Hadariler namında iki etnik grup türemişti. Bedeviler, çöl ve vahalarda develeriyle birlikte konargöçer olarak yaşayan Araplardı. Deve ya da keçi yününden yapılmış hafif, çabuk kurulup toplanan ve kolay taşınan çadırlarda yaşarlardı. Göçebe kültürüne hâkim bu insanlar, belli bir bölgeye mahkûm olmaktan hoşlanmazlardı. Özgür ruhları onları dağdan dağa, çölden çöle konargöçer kılmıştı. Deveye ve atlara düşkünlerdi. Geçimlerini hayvancılık, avcılık ve ani baskınlarla temin ederlerdi. Tarım, ev işleri, denizcilik

ve sanattan hoşlanmazlardı. Buna rağmen ihtiyaçları olan bir şey eğer ellerinde yoksa yakın şehir, kasaba veya köylere baskınlar düzenleyerek elde ederlerdi. Ferdi mülkiyetleri deve ve çadırdan ibaret bu insanlar çölün şartlarını benimsemişti.

Çöl şartlarında en çok ezilenler, kadınlardı. Yemek yapar, çocuklara bakar, develeri sağlar, yakacak toplar, çadır onarır, hurma lifinden hasır örerdı. Savaşlarda su taşır, askeri cesaretlendirir, yaraları tedavi ederdi. Yine de sevilmezdi. İşe yarıyor olması sebebiyle karnı doyan bir varlık olarak kabul görmesi, Hatice'yi derinden üzerdi. Onlar çölün narin çiçekleriydi. Çabuk incinir olsalar da kadere boyun büklerlerdi. Bunun yanı sıra, safi Arapça'yı en iyi konuşan onlardı. Dillerini temiz ve duru şekilde korumuşlardı. Onun için şehirli çocuklarını para karşılığında doğru Arapça öğrenmeleri için onlara gönderirlerdi.

Hadariler ise; köy, kasaba ve şehirlerde kendilerine özgü taştan ve kerpiçten yapılmış evlerde yaşarlardı. Yerleşik hayat düzenine sahiplerdi. Et ve süt ürünlerini güncel hayatta lazım olabilecek eşyalar karşılığında bedevilerden temin ederlerdi. Her iki toplumu temelde birleştiren tek bağ kabile anlayışıydı. Kabilecilik, güç ifade eden önemli bir etkendi. Aynı kandan olma insanların, hayırda ve şerde birlik olma ruhuyla ortaya çıkmış irili ufaklı gruplardı bunlar. Kabilede dayanışma ruhu hâkimdi. Bilhassa çölde hayat şartlarına karşı direnebilmek için buna ihtiyaç vardı.

Babadan oğula geçen bu künyeleşmeyle soy ve asalet belli olurdu. Şehrin iş bilir bankacıları asil Ümeyyelerdi. Mahzumiler ise kumaş ve esir ticaretiyle elde ettikleri maharetle ün salmışlardı. Nevfeller, Esetler, Haşimiler ve diğerleri Mekte eşrafından olup her biri ticaret, cesaret ve cömertlikte elde

ettikleri köklü becerilerle bilinirlerdi. Dar yokuşlara varan kenar mahallelerde ise fakirler, yabancılar ve sanatkâr esirler yaşıyordu. Mekke merkezde ise soylular ve varlıklılar yaşıyordu.

5. Gün

Zenginler Konseyi

Kureyş, Arab'ın büyük ve güçlü kabilesiydi. Saygın ve seçkinlerdi. Olağanüstü zekâları ve yiğitlikleriyle bilinirlerdi. Kabile çatısını; Beni Umeyye ve Beni Haşimi adında iki ayrı koldan sülaleler örmüştü. Umeyyeler varlıklı; Haşimiler ise Kâbe'nin sorumluluğunu taşıdıkları için şerefli ve saygındılar. Kâbe onların elindeydi. Yiğit ve cömerttiler. Hatice, Mekke'nin en asil hanedanının mensubu olarak Kureyş soyunun bütün özelliklerini üstünde taşıyordu. Mertliği, temizliği ve hayırseverliğiyle tanınmış saygın bir kişilikti. En büyük dedesi Kusay'dan kalma "Darün Nedve" denen konak, zamanla şımarık zenginlerin eline geçmişti. Güzel söz söyleyenler, asiller, zenginler ve zalimlerin zulüm çatısı gibiydi.

Ebu Süfyan, Ebu Leheb, Utbe ve Ebu Cehil onlardan bazılarıydı. Zorba kişilikleri, zengin ve zalim oluşlarıyla şöhretliydi. Darün Nedve üyelerinin tamamının havası aynıydı. Sırtlarında ridaları, şımarık yürüyüşleriyle dolaşıp etrafa korku salanlar oranın yöneticileriydi. Dünyada olup biten gelişmeler orada konuşulurdu. Kisra'nın zaferleri, Kayser'in yenil-

gisi oradan duyulurdu. Sevmedikleri kişiyi oradan ilan eder, alınan kararları oradan duyururlardı.

Söz ustaları, saygın kişilerdi. Kâbe duvarına asılı en güzel yedi şiirin sahipleri saygın ve seçkinlerdi. Her yerde sevilirlerdi. Sözü kırbaç gücünde olan edipler orada yetişirdi. Sözü en iyi dizenler orda kabul görürdü. Mekke'nin zeki; ama katı, uyanık; ama hilekâr liderleri o çatı altından çıkardı. Ebu Süfyan, bu özelliğe sahipti. Asil ve zengin oluşu hitabının gücüyle birleşince tefecilik mesleğini ustalıkla çekip çeviriyordu. Bu da, onu bir hayli nüfuzlu kılmıştı. Utbe bin Rebia ve onun gibi katı yürekli sözün düellosunu iyi becerirlerdi.

Amr bin Hişam -namı diğer Ebu Cehil olacak olan- katı yürekliydi. Bodur ve tıknaz yapılı, sivri omuzlu çelimsiz bir adamdı. Katı yüz ifadesi haşın ve de sertti. Kızıl saç, mora çalan esmer teni ve iri seyrek dişleriyle halk onu şeytana benzetirdi. Mal ve oğullarının çokluğu, acımasız tutumuyla Dârün Nedve'nin seçkin liderlerinin arasına girmiş olması ne büyük talihsizlikti.

Toplumu sâiri bir hastalık gibi saran kazanç sıtması ben-cil bakışlar, kurnaz fikirler, kendini beğenmişlikler sürüp giderdi. İnce hesaplar altında kazandıkça sürüp giden zevk düşkünlüğü içinde ahlakî hayat dibe vurmuştu. Paragöz simsarların sinsî gülüşleri, hilekâr tellalların boğuk sesleriyle bir araya geldikçe akustiği bozuk, uğultulu nidalar dar sokaklardan dışarı taşıyordu. Adi meyhanelerden akıtılan hurma şarapları, Abdullah bin Ceyda'nın "Ağustos Böcekleri" lakaplı şantözlerinin dinmeyen nağmeleriyle buluşuyordu. Boş uğultular içinde uçup giden hayatlar vardı. Hilebaz sarraflar, hammadde külçeleriyle ustaca tarttıkları altın tozundan elde edecekleri dirhemleri kaparken, fakir halk, sokak diplerinde sersefildi.

Onlardan kimsenin haberi yoktu. Hile ve gösteriş almış başını yürümüşken ezilenler yine onlardı. Vadi halkını şımartan en geçerli faaliyet olan ticaret filoları, her geçen gün arttıkça güç üzerinde kurulu bu yönetim fakire hayat hakkı tanınmıyordu. Vahşi kapitalizm yarımadayı hakimdi.

6. Gün

Varaka'nın Umudu

Ay, ilkdördün evresindeydi. Yarısı ışıklı, diğer yarısı karanlık Ay'ı kendi haline benzetti. İç alemi ne kadar çok ışıklı ve ne kadar karmaşıktı Hatice'nin.

Yaşadığı toprakların insanları arasında bitmek bilmeyen kan davaları yıpratıcıydı. Bu davalar çok uzun yıllar sürerdi. Kin ve intikam hırsı yaygındı. Hiç bitmeyen Ficar savaşlarının acısı dinmiyordu. Katı tutumlar içinde intikam almadan çıkarılmayan zırhlar vardı. Koku sürülmez, hoş gidebilecek hiçbir şey yerine getirilmezdi. Bunun için toplumun her kesiminde güvensizlik hâkimdi. Bu kin dolu süreç onu sıkıyordu. Bunalıyordu Hatice. Çevresinde işlenip duran fenalıklar ona acı verse de yaşadığı toplumla iç içeydi. Yapılan haksızlıkları görüp kimseye laf anlatamadığı anlarda, Varaka'nın dizinin dibine koşardı. Dedesi Esed'in evi geldi gözünün önüne. Kâbe'ye çok yakındı. Kutsal evle kucak kucağa olan o evi ne kadar çok severdi! Gözünü açar açmaz oraya koşardı. Çocukluk yıllarını hep oraya koşarken hatırlardı. Oradan aldığı

tat başkaydı. Sabah güneşi Kâbe'ye, Kâbe'nin gölgesi ise ilk, dedesinin evi üzerine düşerdi. Bunun için o eve "Kâbe'nin sütkardeşi" derlerdi. Kâbe'nin kucağındaki sütkardeşin ocağında büyümüştü. Gün akşama döndüğünde ise evin gölgesi, Kâbe üzerine düşerdi. Bu iki gölge arasında oynayarak attığı şen çılgınları duydu. İlk adımlarını Kâbe duvarına doğru atmıştı. Kâbe soluklu çocukluğunun en tatlı anlarını orada geçirmişti. Tadına doyumayan oyunlar oynamıştı. İkinci vaktinin uzayan gölgesiyle birlikte bahçedeki ağaç dalları Kâbe'nin üzerine sarkarken yaşadığı hayat enerjisini sanki oradan toplamıştı. Ne geri dönmez mutluluktu.

Mekkeli kadınlar, Kâbe etrafında oturup sıradan sohbetler ederken, Hatice o güzelim mabedin aslına uygun olmayan tapınmalarından incinirdi. Bilge Varaka'dan öğrendikleri ile toplumda karşılaştıkları zıtlıklara anlam veremezdi.

Hacer'in koşuşturmalarına kucak açmış toprak, İsmail'in dudaklarına değen zemzeme annelik yapmışken ne haldeydi. Kâbe'nin içi ve dışı irili ufaklı yüzlerce putla doluydu. Altın elli ihtiyar put Hübel, sözde karısı Menat, Lat, Uzza ür-kütücü yüzleriyle ne kadar da sevimsizdiler. Hübel'in uzun takma sakalı, türlü ıtırarla kokulandırılırdı. Cansız silueti ne kadar da acizdi. Lat, Uzza, Devs, Menat, Hübel gibi garip isimler verilen cansız taşların önünde kurbanlar kesilir, akıl almaz gösteriler yapılırdı. Onu en çok şaşırtan en büyük putun haliydi. Adı Hübel olan bu put, kırmızı akikten yapılmıştı. İnsan figüründe olmasından dolayı mabede yerleştirirken sağ eli kırılmıştı. Kırılan elin yerine altından bir el yapıp takmışlardı. Bir defasında yaşlı Varaka:

"Kırık elini onaramayacak kadar aciz bir taş nasıl ilah olabilir?" demişti de onun cinlere karışmış olabileceğini düşün-

rek yanlarından kovmuşlardı. Ona hak verdi. Tuhaf olan bir diğer durum ise bu insanların putlarla olan ilişkileriydi. Arzularını putların karşısına geçerek ondan isteyenler, dilekleri yerine gelmeyince de öfkelenerek bağırıp onları terk ediyorlardı... Yolculuğa çıkacakları zamanlarda helvadan yapılan putlara şekil vermeleri... Yol boyunca onlara ibadet etmeleri. Üstüne üstlük, acıkınca o zavallı figürleri çıkarıp yemeleri gülünçtü. Ne yana dönse tuhaf haller ve garip yaptırımları olan cahil bir toplumun bireyi olmaktan yorulduğu anlarda, Bilge Varaka'nın varlığıyla avunurdu. Onun yanında farklı soluklar alır, yeniden hayata dönerdi. İsa Peygamber'in müjdesini düşünürdü. Kutsal kitabın öğretileriyle rahatlardı. Orada, gelecek olan bir kurtarıcının yanlış gidişlere dur diyeceği yazılıydı. O umudu beslemek güzeldi.

7. Gün

Soylu Hanedan

Zaman, en önemli seyrine doğru hızla yüzerken, bir kavramın dışında her şey hızla değişiyordu. Yaşlı dünya üzerinden hayır ve şer ürünleri toplanırken değişmeyen tek gerçek hakikatti. Uçsuz bucaksız vadide yaşanacak olanlar belki de Rabbin kesin vaadiydi. Hatice, o baba ocağında geçen hayatının ilk yazıyla, genç kızlık günlerinin taze manzaralarına uğradı. Orada eğleşti bu kez. Genç kızlık yıllarının en tatlı günleriydi.

Yemen sefiri Huveylid'in sekiz evladı vardı. Her biri toplumun gözde şahsiyetleriydi. Kültürlü ve sevecendiler. Sosyal yönü güçlü ve görgülü bir aileye mensup olmalarından ötürü saygın kişiliklerdi. Sekiz çocuklu bu soylu ailenin en hassas ruhlu, en derin düşünceli çocuğuydu Hatice. Olaylara karşı duyarlıydı. Beş kız kardeşin en akıllısı olarak bilinirdi. Her biri diğerinden farklı özelliklere sahip olsa da onun sezgisi ve zekâsı farklıydı. Hale, Halide, Hind ve Rukiye isimli kız kardeşlerin içinde en gözde olanıydı. Kardeşler içinde en şefkatli olanı oydu. Ailesinin uzak ülkelerle ticari alışverişlerinin olması hasebiyle dünyada olup bitenlerden haberdarlardı. Erkek kardeşleri Nevfel, Avam ve Hizam'ın göz bebeğiydi Hatice. Görgülü ve varlıklı bir yuvada yetişmelerinin yanı sıra, huzur içinde büyümüş olmaları her birinde güçlü bir özgüven oluşturmıştı.

Ailenin erkekleri, küçük yaşlardan itibaren ticaret hayatının içinde göz açmışlardı. Sosyal yönleri güçlü, görgülü ve de dürüst olmaları, Kusay soyundan gelmelerine atfedilir olsa da baba Huveylid ile eşi Fatıma'nın rolü yadsınamazdı. Onlar, yuvalarına sevgiyi ve huzuru hâkim kılmışlardı. Sevgi esintilerini hissettirmemiş olsalar, asalet güdük kalırdı. Bunun için ebeveynini hep derin bağlılıkla anardı. Küçük yaşlardan itibaren hayatı sorgulamıştı. Kardeşleri ve akranları eğlenip gü-lüşürken o farklı dünyalar aramıştı. Gülmesi de eğlenmesi kadar ölçülü olan bu genç kızın, ruh dünyasında yaptığı keşifleri kimseler bilemezdi. Bu hali ele veren bir iki sözcük ve duruş, anne Fatıma'nın dikkatini çekmişti. Bu çocuğun içinden çıkılmayacak sorular sorduğunu, masum ve düşünceli duruşunu çok irdelemişti. Zaman içinde bu durumu eşi Huveylid-le paylaşmış, ondaki bu derinliğin bir Allah vergisi olduğunu

kabullenip fazlaca örselemeden onu Varaka'nın emin ellerine bırakma yoluna gitmişlerdi.

Mekke aristokratlarından, Huveylid'in kızı Hatice, hayatının baharını sürerken, gelecek zamanların ona ne getireceğini bir tek Varaka keşfetmişti. İlim kuşağına aldığı özel yavruya, hep farklı gözle bakmıştı. Pürüzsüz bir ayna kadar pak ve duru dünyasını, kadim vakitlere dikkatle hazırlamalıydı. Bu görevi ise, bir ibadet vecdi içinde; omzuna almıştı.

Devir en koyu sahneleri sergilerken Huveylid kızı Hatice, Varaka'nın terbiye ve tedris rahlesinde yetişti. İçinde var olan sonsuz öğrenme isteği sorular zinciriyle onu, sahili olmayan bir ilim deryasına bırakmıştı. Rotasını Varaka'nın belirlediği bu derya, gittikçe derinleşiyordu. Hiç bitmeyen öğrenme isteği, onu kısa sürede şehrin sayılı okuryazarları arasına katmıştı. Bilge Varaka, bu müstesna çocuğu ilimle ve sevgiyle yoğurmuştu. O müstesna kişiliği ümitle yeşertip sabırla süsleme yoluna gitmişti. Cevheri mücevher kılmakta kararlıydı. Onu her konuda; ama fazla derinlere inmeden bilgilendirdi. Olgunluk çağına gelene dek her meseleden haberdardı. Yaşattı genç kızların sürüp gittiği sıradan hayat tarzı, ona hep yavan ve kuru gelmişti. Sürekli düşünen, daima sorgulayan, sorguladıkça da Bilge Varaka'ya koşan bir yürekti o! Doğruluk üzerine geliştirdiği kişiliğini yeni bilgilerle sağlamlaştırdıkça karşısına farklı ufuklar açılmıştı. Bu muamma içinde seneler su gibi geçti. Ardı ardına akan yıllarda ailesinin gönlüne hep tebessüm bırakarak on altı yaşına gelmişti. Ondaki bu ilim tutkusu, gelecekteki karar ve tecrübelerinin ilham kaynağını oluşturacak mıydı bilinmez; ama o, bu halinden memnundu.

8. Gün

Sırlı Gündüzler

Anlatacak ne çok şeyi vardı zamanın. Yaşadığı toprakları gözden geçirdikten sonra yıllar önce yaşadığı ama hiç unutmadığı o geceyi hatırladı.

Ebrehe'nin yenilgiye uğramasının elli beşinci sabahıydı. On altısında bir genç kızın saf ve duru masumiyeti içinde, olanlar ilgisini çekmişti. Habeşli Ebrehe'nin Yemen'de yaptırdığı süslü kilisenin namı hâlâ dillerdeydi. Saba melikesi Belkıs'ın görkemli saray kalıntılarından getirttiği mermerler, oymalı taşlar, altından haçlar, fildişi ve abanozdan minberlerle döşettiği kilisesini, Kâbe'ye olan ilgiyi kırmak için yaptırmıştı. Kerpiçlerin birini altın, birini gümüşten koydurmuş olsa dahi kutlu eve yönelen kalplere ket vuramamıştı. Hatice, Kureyş ulusu Abdul Muttalip'in dik duruşundan ise çok etkilenmişti. Kâbe düşmanı Ebrehe'nin karşısına dikilmiş;

“Ben develerin sahibiyim. Yüce Allah ise kutlu Kâbe'nin sahibidir. O evini en iyi şekilde koruyacaktır. Ben, bana ait olanı istiyorum. Diğerini korumak haddim değildir.” diyerek Ebrehe'nin haşın gururunu tarumar etmişti.

Ertesi gün Mekkeliler şehri terk ederek yakın tepelere çıkmışlardı. O, var ve bir olanın gücünü hayretle izlemişlerdi. Ebabil kuşlarının gagaları arasına sıkıştırılmış tesir gücü yüksek bombaya benzer çakıl taşları, koca orduyu yere sermiş, kutlu eve kimseyi yaklaştırmamıştı. Olayın üzerinden kısa bir süre geçmişti ki; yaşanan bir dizi olay, yarımadayı sarmıştı. Öteden beri ilgisini çeken işaretler karşısında şaşkıındı. Bir Yahudi alimi o sabah bağırmişti:

“Ahmedî yıldız bu gece doğdu!”

Genç kız, o ismi birçok kez Bilge Varaka’dan duymuştu. Geleceği gün gibi aşikâr son peygamberi merak etmişti. O söylentiler içinde Kâbe’ye yönelmişti. Ortalıkta bir telaş vardı. Uğultulu konuşmalardan birkaçına kulak kabarttı:

“Dün gece Kâbe’deki bütün sanemler yüzükoyun devrilmiş.”

“Kâhinler, Ahmet’in yıldızı doğdu, diyorlar. Son devir peygamberi artık yeryüzüne indi.”

“İran Kısrası, Nuşi Revan’ın görkemli sarayı çatırdamış. Muhteşem burçlarının on dördü birden yıkılmış.”

Gelen haberler aynı noktada birleşiyordu. Konuşulanların ardı arkası kesilmedi:

“Mecusilerin bin yıldan beri hiç sönmeden yanan ateşi sönmüş!”

“Semaveyi su basmış!”

“Sava’nın takdis edilen küçük denizi, yerin dibine geçmiş.”

Gidip gelen yolculardan alınan haberler böyleydi. Üstelik bunca sırlı olayın aynı geceye denk gelmesi ilginçti. Halk bu

olaylar zinciri karşısında heyecanlı ve şaşkındı. Hatice'nin hayatından sırlı gündüzler akıyordu.

9. Gün

Vadi Kardeleni

Zamanın ibresi sessiz işleyiştaydı. Bu işleyişi, Hatice kendisi için kullandı. Herkesten uzak, sakın, ıssız bir ortamda kendini yeni baştan toplamak istiyordu. Konağın çatısı bu iş için biçilmiş kaftan gibiydi. Sıcağın aniden bastırıldığı saatlerin dışında, zamanının çoğunu orada geçiriyordu. İnsanlardan uzak ve ufka yakın seherlerde farklı bir yapılanma yaşıyordu. Bu süreç onun için önemliydi. Hizmetçilerine mümkün olduğunca kendini yalnız bırakmalarını söylemişti. Uzun bahar günlerinde, yedi derya çölleri aşarak geçirdiği vakitlerde, o güne dek yaşadığı her bir kareyi gözden geçirdi.

Hicaz vadisinde açmış kır çiçeği çok özeldi. Kureyşî soyun kendisiyle beraber getirdiği asil duruş her halinde saklıydı. Hoş ve narin bir genç kızdı Hatice. Etrafında olup biten fenalıklardan kendini korumaya çalışıyordu. Devir karanlık dönemlerden geçiyordu. Ortalık karışıktı. Öyle bir ortamda temiz kalabilmek neredeyse mümkün değilken o, bunu başarmıştı. Bağımsız bir kişilik geliştirmişti. Özgüveni yerindeydi. Genç yaşına rağmen belli bir hayat görüşüne sahip olması dikkat çekiciydi. Kararlarında isabetli, dostluklarında seçi-

ci davranan bu genç kız, akıllıydı. Özgür bir ruha sahip oluşu onu sıradanlıktan öte bir arayışın içine çekmişti. Geçmiş ve geleceğe ait bilgilere karşı ilgiyle doluydu.

Vadideki tüm gözler üzerindeydi. Elit ve terbiyeli kişiliğine saygı duyuyorlardı. Orada yaşayan her insanın birden fazla lakabı vardı. Bu durum, zaman içinde lakap kültürüne dönüşmüştü. Esasında bu lakaplar toplum tarafından kişiye verilmiş bir çeşit sicil karneleriydi. Kişi hakkında yeterli yoğunlaşma yaşanmadan, karakteri ele veren önemli ipuçlarıydı. Hatice de bu künyelenmeden yeterince nasibini almıştı. Uluslararası ticaret yapan saygın bir ailenin kızı olarak hemcinsleri itilirken, o kabul görmüştü. Yüzünün güzelliğiyle meşhur bu genç kız, fitri bir asalet içindeydi. Giyimi, duruşu, hal ve hareketleriyle dikkat çekiyordu. Huveylid hanedanının asil duruşlu bu genç kızın herkes tarafından sevilirdi.

Zinanın yaygınlaştığı bir zaman diliminde, içkinin su yerine tüketildiği, kumarın revaç bulduğu bir toplumun çocuğu olarak doğmuştu. Ancak o, ruhuna sıkıntı veren her şeyden uzak durmuştu. İnsanın yaradılıştan gelen temiz özellikleri koruyarak büyümüştü. İffetine toz kondurmamıştı. Dilini yalandan, gözünü haramdan korumayı bilmişti. Siretindeki iffet, suretine vurmuş bu genç kız dikkat çekiyordu. Eli, yüzü, saçı, elbisesi mis kokuluydu. Ruhunu, kalbini en önemlisi iffetini tertemiz tutuyor olması, temizlikten haberli olmayan bir toplumun dikkatini çekmişti. Fuhşun norm teşkil ettiği bir yaşayışın orta yerinde lekesiz kalabilmek şaşırtıcıydı. Ne çok lakabı vardı. Yüzünün güzelliğinden dolayı “Ceyyide” demişlerdi. Soylu bir aileye mensup olduğu için ise “Seyyide”. Kureyşli genç kızın aldığı en büyük lakap ise ruha temiz-

lik pınarlarını akıtan “Tahire” künyesiydi.¹⁴ Ona en çok yakışan da bu isim olmuştu. Bahar çiçekleri kadar hoş kokuluydu. Nezafet her haline yerleşmişti. Konuşması, gülmesi, uyması ve giyinmesi ölçülü bu genç kızın etrafındakiler onun dış güzelliğine hayran olsa da, Mekkeli genç kızın içi dışından daha güzeldi. Çok temizdi. Onun her halinde temizliği görenler ona bu lakabı yakıştırmışlardı. İffetin sudan ucuz olduğu bir toplumda namuslu kalabilmek önemliydi. O lakap içinde genç kızın iffetli duruşu saklıydı. Bunun için ona “Tahire” demişlerdi. Bu çok temiz anlamına geliyordu. O nam ile anılıyordu. O bu haliyle azize Meryem’i akla getiriyordu. Nasıl ki Meryem, iffetin merkez noktasıyken Rabbi’nden inen tecelliye boyun eğmişti, Hatice de öyle karmaşık bir toplumun çarpık düzeninde kendini iffetli bilmiş ve öyle yaşamıştı. O haliyle Hatice, çorak vadide açmış ak bir kardelen gibi pak ve masumdu. Ona takılan “Tahire” lakabı bu yönünün söze vurmuş sahiliydi.

10. Gün

Gerdanlığın Orta Taşı Hatice

Toprağında nefes aldığı şehir, buğulu bir tülün altında, soluksuz uyuyordu. Geçmişe yaptığı hayalî seyahatte genç kızlık günlerine gitti yeniden.

---

14 Zekani, Şerhül Mevaib, 1:374, Kandemir, a.g.m., XVI/465.

Akranı genç kızlardan ne kadar da farklıydı. Onları oyaltan gönül maceraları ona basit gelmişti hep. Berire çok süslüydü. Uzun lüleli saçlarını kınalar, kırk ayrı koldan överdi. Her bir örüğe renkli boncuklar takar, değişik kokular sürünürdü. Renkli giyinmeyi, takıp takıştırmayı severdi. Üç eşli bir adamın son karısı olmuştu. Hızla geçen yıllar içinde gül yüzü solmuş, güzelliğinden eser kalmamıştı.

Nebite çok gülerdi. Gününü gün etme tarzında yaşamıştı. Yıllar içinde birçok evlilik yapmış ama hiçbirinden de yüzü gülmemişti. Beş çocuk annesi bir kadındı. Yapmış olduğu son evlilikten de yüzü gülmemişti. Genç kızlık süresince attığı kahkahalar, kulaklarında çınladı bir an.

Nefise hayâli ve masumdu. İnce fikirliydi. İçlerinden en çok ona güvenirdi. Sır tutan, iş bitirendi. Rukiye sevimli, ama meraklıydı. Gösterişi severdi. Zengin bir ailenin kızıydı. Giydiği elbiselerin göz alıcı renkleri çok uzaklardan seçilirdi. Genellikle parlak satenden yapılmış pembe, kırmızı, mor ve turuncu elbiseler giyerdi. Simli nakışlar, parlak boncuklarla işletirdi her birini. Taktığı mücevherlerin ışıltısı göz alsa da o bundan haz duyardı. Mekke'nin en iyi ailelerinden seçilerek bir araya gelen bu genç kızlar ona hayrandılar. Her fırsatta kendilerine örnek gösterilen Huveylid'in bu ay yüzlü kızında ne vardı? Çözemiyorlardı.

"Hepimizden soylu ve varlıklısin. Ama sen sahip olduğun nimetin farkında değilsin. Cazibeni neden gözlerden irak tutuyorsun?"

Yorumlar peş peşe gelirdi:

"Takı ve kıyafetlerin çok farklı. Güzel, hoş ve zarıfsın. Fakat ey Hatice! Bundan öteye gitmiyorsun. Neden gösteriş-

li kıyafetler giyinmiyor ve abartılı takılar takmıyorsun. Oysa eğer istersen, âlâsını yapabilecek güçtesin.”

Rukiye açık yürekiydi. Tüm hislerin tercümanı olurdu:

“Öyle diyorsunuz ama, onda başka bir zarafet var. Giydiklerinin aynısını giyiniyorum. Taktıklarından takıyorum. Fakat nedense onda her şey çok hoş ve zarif duruyor. Bence ondaki farkındalık Allah vergisi.”

Sevde sözü alırdı:

“Mekke’nin en yakışıklı ve varlıklı gençleri adını sayıklıyorlar. Onunsa gözü, kimseyi görmüyor. O güzellik ve ihtişam kimde olsa neler yapmaz ki! Ama onda çok başka bir hal var. İnsanı taa derinlerden çekip alıyor.”

Akranları şaşırsa da Hatice onlardan farklı bir şey yapmıyordu. Sadece hoş ve sade olanı temiz olanla birleştiriyordu. Ona göre tâbiilik güzelliğin en önemli formülüydü. O sadece bu ikisini bir araya getirmeye çalışıyordu. Bunu yapınca da farkında olmadan dikkatleri üzerine çekiyor, has bir gerdanlığın orta taşı gibi gitgide parılıyordu.

O, temizlikten yoksun bir toplumun temiz Hatice’siydi. Farkında olmadan o namı almış olsa da temiz oluşunu biraz da gayretinden almıştı. Elinden geldiğince yanlış yola düşmemek için çırpınmıştı. Bunun için de kendine yüksek hedefler belirlemişti. İlme olan düşkünlüğü onu çirkeften korumuştı. Varaka’nın has öğrencisi, hiç bitmeyen bir merakla ilmi keşifler yapıyordu. O, belki de, bunun için ulaşılmazdı. Yakın aile çevresi onun bu yönünü fark etmişlerdi. Arkadaşları farklı yerlerde arasa da onlar Hatice’nin yaşayışını iyi biliyorlardı. Abdul Muttalıp kızı Safiye, yengesiydi. Ona farklı bir gözle bakmıştı. Onun temizliğini koruması için elinden

geleni yapmıştı. Genç kızı farkında olmadan korumasına almış gibiydi. Kureyşli hanımlar kendi aralarında konuşurken Safiye hep koruyuculuk zırhını kuşanır, söylenenleri yoklardı. Fakat kimseler genç kızın iffetine leke süremezdi. Gelecek çağlara nam salacak bir genç kızdan bahsettiklerini nereden bileceklerdi. Safiye sessiz bir irdeleyişle onları dinlerdi:

“Boş konuşmaz Hatice, konuşsa da hayır söyler. Yalandan nefret eder. Son derece saygılı ve nazik bir genç kızdır o. Tatlı dilini, nazik temennilerini kimseden esirgemez.”

Değişik kesimlerden farklı yorumlar gelirdi:

“Huyu güzeldir Hatice’nin. Herkesle iyi geçinir. Kureyş kabilesinin en gözde genç kızı olduğu halde kimseye tepeden bakmaz, hor görüp aşağılamaz. Yaşı küçük olsa da olgundur. Fakirin ve düşkünün dostudur. Herkese karşı saygılı ve naziktir. Dostluğu güven verir.”

Safiye bunları zaman zaman anne Fatıma’ya açardı. Annesi kızının şımarıp huy değiştirmesinden korkardı. Ancak Hatice kul senasıyla mest olacak değildi. Ahlakî derinliğini farklı boyuttaki güzelliklere yaymıştı. Hakkındaki yorumların farkındaydı. Bir grup genç kızın gülüşerek şöyle dediğini duymuştu:

“Onun akli zevkte sefada değil. Onun akli sadece kutsal kitapta.” demişti.

Onun bu özellikleri daha çok küçük yaşlardan itibaren kişiliğini ele vermişti.

11. Gün

Gönlün Gümüş Kemendi

Karanfil kokulu seherler birbiri ardınca akıp giderken, Hatice kozmik bir bakış noktasından farklı nefesler alıyordu. Hiçbir kare kaçmıyordu gözünden. Zaman içinde isminin yanına lakaplar ilâştirilmişti. Birbirinden değişik yorumlar, apoletler gibi kişiliğine ilâştirilmiş olsa da şımarmamıştı.

Güzel kokuyu çok severdi o. Kadının letafeti güzel kokuyla hissedilirdi. Latif ruh yüceliğini, o böyle ele verirdi. Koku kültürünün alabildiğine boy verdiği bir toplumda onun bu yönü de gözden kaçmamıştı. Her zaman güzel koktuğu için ona “Tayyibe” demişlerdi. El-Tayyibetü’l Nisa’ydı. Cinsi latif olan kadının, hoş kokulusuydu. Ki bu da temizlik ve nezafetin dışı yansıması haliydi.

Her ne olursa olsun hangi kabileye, hangi özelliklere sahip olursa olsun en önemseddiği yönü yeni şeyler öğrenmekti Hatice’nin. Sıradanlığı sevmeyen, durağanlıktan hoşlanmayan bu genç kız ilim sohbetlerini çok seviyordu. Tarihî olaylar, yaşanmış hadiseler ibret almak için önemli olduğu için hepsini bilmek istiyordu. Bilge Varaka, Kutsal Kitabın şifreleriyle, Hatice’nin gönlüne gümüş kementler atıyor gibiydi.

Gençliğini o minval üzere sürerken hiçbir davranışı gözden kaçmıyordu. Onun bu hassasiyetini bilenler kişilik siciline bir lakap daha düşmüşlerdi. Kimliğine ilişen diğer bir lakabı ise “Alime” olmuştu.

Hatice’ye göre bunlar ufak; ama simgesel payelerdi. Önemli olan şey, bu hoşluğun içini doldurmaktı. Bireyi olduğu toplumun içinde bir inci tanesi olsa da, içindeki o tuhaf boşluğun sebebini çözemiyordu. O güne dek hep bir tarafı noksan yaşamıştı. Oysa o bölgede yaşayan sayılı genç kızlardan biriydi. Huveylid’in Hatice’si yaşadığı şehre iffetiyle nam salmışken, adımlarını dikkatli atıyordu. Ağır başlı ve olgun davranışlarıyla her zaman iffetini korumuştur. Gençlik günlerinin en coşkulu nehirlerinde bile gem almaz duygularını kontrol altına almayı bilmişti. Öyle ki kırk yılın ucunda bile dönüp geriye baktığında ferah nefesler soluyordu.

12. Gün

Elif Gibi Yapayalnız

Yaptığı içsel yolculuğundan çok şey öğrenmişti. Her şeyden önce, o güne dek duruş ibresini hiç bozmadan ilerlemek, onu mutlu kılmıştı. Yaşadığı toplum tarafından seviliyor olması ne hoş, ne güzeldi. Bu ömürlük seyir ona çok zevkli gelmişti. Her kareden ayrı izlenimler, ayrı dersler çıkarıyordu kendince.

Yüreği kocamandı Hatice'nin. Sonsuza açık ufku renkliydi. Ancak kimselerin bilmediği bir yönü vardı ki, Hatice kalabalıklar içinde yalnızdı. Ne yapsa, ne yana dönse, ürkütücü bir yalnızlığın koynunda buluyordu kendini. Görünüşte hizmetçileri, sevenleri, arkadaş, akraba ve yakınları olsa da; tarif edilemez bir yalnızlığın anaforundan kurtulamıyordu. Dünyevî cazibeler onu bağlamıyordu. Menfaat dostlukları onu doyurmuyordu. İçindeki hisleri paylaşacak kimse yoktu.

Sonsuza açık ufku, ne kadar hoş ve renkli olsa da bir tek kendiyle paylaşıyordu. Ne yapsa, nereye gitse, dar zeminler üzere kurulu dünyalarla karşılaşılıyordu. Bu da onu çok sıkıyordu. Dolduramadığı yalnızlığını bir tek ilim yoluyla gideriyordu. Kısa sürede okuma yazmayı kavramış olması Bilge Varaka'nın hüneri olarak bilinse de onun kendi gayreti bu işi kolay kılmıştı. Okuyup öğrendikçe yeni ufuklar keşfediyor, farklı atmosferler soluyordu.

Zihnindeki soruları cevaplamak için Varaka'nın ilim meclisini seçmişti. Bu ona her şeyden daha tatlı geliyordu.

Çağdaşı genç kızlar, devrin alışagelmış adetleri içinde yitip gitmişken o, dipsiz kuyulardan kendini bulup çıkarmayı başarmıştı. Oyun, eğlence, zevk, şamata peşine takılanlar boş tutkuların ardına düşmüşlerdi. İnsan olmanın muhteşem donanımını, devede kulak sevgilere bağlayarak dolduruyorlardı. Bu ona göre değildi. İçinde yaşadığı toplumun bir parçası olsa da, onlarla arasında korkunç uçurumlar vardı.

13. Gün

Derdi Sana mı Düştü?

*Dikeni bırak, gülden bahset
Onun sıfatlarından geç, zata bak
Allah'tan söz aç.*

Mevlânâ Celaleddin Rumi

Sürekli öğrenmek ve yenilenmek istiyordu. Varaka'nın haberleri, kutsal kitabın öğretileriyle birleşince ortaya farklı müjdeler çıkıyordu. Her geçen gün daha, bitimsiz bir merak ve istekle doluyordu. Kimsecikler onun yüreğindeki bitmeyen merakı bilemezdi. O duyuşu Hatice'nin yürek ipi elinde olan Yaradan, bir de yaşlı Varaka bilebilirdi. Ufku kocamandı. Boş bir sahra gibi alabildiğine geniş ve ıssızdı. Hayatın anlamsız gelgitlerinde, tüm renklerini yitirdiği anlar, yaşlı bilgenin dizinin dibinde nefeslenirdi. Öyle anların birinde yaşlı bilge:

“Müjde kuşum!” demişti. “Bilirim ki, kalabalıklar içinde yalnızsın. Ama hüznülenme. İbrahim'in Rabbi, seni oraya çağırıyor. Unutma! Rabbini tek ilah bilenler, asla üzülmezler!”

İçini sıkıntı bastığı anlarda oraya koşardı. Yaşadığı en mutlu anlar Kâbe'yi tavaf ettiği anlardı. Tavafını yapıyor, Rabbi-ne dualar ediyordu. Putlardan uzak duruyordu Hatice. Kut-sal bir ibadet olan tavaf, zamanla asıl amacından sapmış, kul ile İlah arasına giren putların tazim alanı olmuştu. Bütün bu oluşlar ve yaptırımlar içinde Kâbe savunmasızdı.

Yüreğindeki çarşılar kocamandı Hatice'nin. Ufkundaki alemler çok zengindi. Sığ sevgiler onu tatmin etmiyordu. Mek-keli genç kızlar için dünyalık süsler ve eğlenceler hayatın mer-keziyken, tüm bunlar ona yavan geliyordu. Düğünler, kervan-lar, panayırlar, cazibeli alışverişler onu doyurmuyordu. Öğren-me isteği içindeydi. Ne mahir kuyumcular elinden çıkmış ince işlemeli elmaslar, ne Çin'in renkli ipekleri, ne Hint'in eşsiz işle-meleri, ne Yemen'in has kadifeleri onun gönül dünyasını döse-meye yetmemişti. Onları, sadece zarafetin ayrıntısı olarak gör-müştü. Akranlarını coşturan teklifler, onun için geçici bir gö-nül şenliğinden başka bir şey değildi. Bu halini kimseye diye-mezdi. Dediği anda nasıl bir muameleye tabi tutulacağını bil-diği için ketum davranmayı seçmişti. Azize Meryem gibi sus-mak birçok problemi çözerdi. Bu tip tercihlerde söz orucu tut-mak her şeyden daha etkiliydi. Onun için Hatice hayatı sorgu-lardı hiç durmadan. Neydi geçici olan her şeyi, insanlara bu ka-dar vazgeçilmez kılan şey? Çözemiyordu. Ucunda bitiş ve yok oluş varsa hayatı anlamlı kılan neydi? Bunu bile bile insanlar neden hâlâ o kadar hırslı ve acımasızdı? Kalpler neden o kadar katıydı? Anlamıyordu. Oysa ona göre kalp sonsuz sevgiyle ku-şatılmıştı. Uçsuz sahralar kadar geniş ve sonsuzdu. Sığ sevgi-ler orada, deveye kulak kalırdı. Kof sevgiler orada barınmazdı.

Genç kız, içinden geçenleri çevresine açacak olsa alacağı tepkileri bekliyordu:

“Bırak bunları Allah aşkına. Dünyayı sen mi kurtaracaksın? Hayatını yaşa ve eğlenmene bak.” diyeceklerdi.

Bunu bildiğinden içini kimseye açamazdı. Eller ne derse desin onun için doğru tekti ve hiç değişmezdi. Cansız ve ruhsuz putlardan ziyade, bir olan Allah’a yönelmek ona daha mantıklı gelirdi. Bunun için de Varaka’nın dizinin dibi onun için alemlere açılan bir denizaltı olmuştı. Okuma yazmayı da ondan öğrenerek Mekke’nin sayılı okuryazarları arasına girmiş olmak çok güzeldi. İlme doymuyordu. Şimşek hızında bir süratle gezinir, iç sıkıntısından sıyrılmış olarak dönerdi.

Varaka güngörmüş, ilmin aydınlığıyla yunup yıkanmış yüreğiyle onun ne istediğini anlar, tatminkâr cevaplar verirdi. Varoluş sırlarını, geçmiş çağlarda yaşananları, vahyin elçilerini bildiği kadarıyla ona anlatırdı. Cebrail’den söz ederdi sık sık. Dört büyük melekten biri olan Cebrail’e karşı özel bir ilgiyle dolardı Hatice. Nezih ve terbiyeli ruh taşıyan elçilere, ışık ikram eden temsilciydi o. Kuddüs bir ruhun sahibiydi. Yaşlı bilgenin ondan bahsederken gözlerinde parlayan ışı-ğ-ı fark ederek defalarca sorardı:

“Ey Varaka! Bana Cebrail’i anlat. Nasıl bir varlıktır?”

Yaşlı bilge hiç üşenmeden onu yeniden anlatırdı:

“O, Allah ile Nebiler arasında elçilik yapan en büyük melektir.” derdi. “Şeytan onun kılığına girmez. İsmi kendisi ismiyle anmaya cesaret edemez. O ruhu’l kudüstür. Temiz ve kutlu ruhun sahibidir.”

Hatice beynine işlediği bu isimden farklı bir heyecan duyardı. Huveylid ocağının has çiçeği, kaderi bir hükümle belirlenmiş olan istikbaline usul usul yürüyordu.

14. Gün

Cariyenin Gözlemi

Düşünmek için bolca vakti vardı Hatice'nin. Uzun bir yalnızlık sürecine girmişti. Buna ihtiyacı vardı. Çevresinde kadim dostlarıyla olan görüşmelerini azaltmıştı bu süreçte. Bir arınma ve durulma sürecinden geçiyordu sanki. Hiçbir önemli ayrıntıyı kaçırmadan yol aldı geçmişine.

Çevresindeki hüznü yüzler içini acıtıyordu. Durduramıyordu gidişi. Sözü geçmiyordu zamana. Avazı bir tek kendine ve hayatına yetiyordu. Kör kuyuyu andıran gecelerde, acılı anaların feryadını duyardı. Arabistan çöllerine içli ağıtlar düzerek yitip giden minicik kızların tiz çılgınlığını. Hüzün kokardı her yanı. Bu halini fark eden cariyelerin kendi aralarında şöyle dediklerini duymuştu da elinde olmadan gülümsemişti Hatice:

“Hanımımızın yüzünde kederli izler görmekteyim. Bilmem ki bu hüznü neden dinmiyor. Oysa her şeyi var. Eğer isterse neler yapabilir.”

Bu sözlerle cazip evlilik fırsatlarını dile getirmişti cariye. Gerisini getirememişti. Yemenli cariye onun ne demek istediğini anlamıştı. Ancak o, hanımını daha iyi tanıyordu:

“Nasıl gülsün ki?” demişti. “Daha dün Ben-i Tamim’den yeni doğan kızını toprağa gömenlerin haberi geldi. Gün geçmiyor ki zulme dair yeni bir olay olmasın. Dul kadınlar ağlıyor, düşkünler eziliyor. İnsanların halini görüyor. Yetimin malı elinden alınıyor. Fuhşun en çirkin tezgâhı önümüze açılmış. İşkence, bir zevk aleti haline getirilmiş. Kafataslarının kadeh gibi kullanıldığı günlerde yaşıyoruz. Nasıl gülebilir ki ey Sa’da?”

“Kâbe’nin kokusu, yüreğinin kokusu gibidir onun. O kokuyla büyümüş çünkü. Mekke şehrinde ilk evi dedesi Kusay yapmış. Hanımım daha bebekliğinden beri Kutlu Beyt’in varlığıyla varolmuş. İbrahim’in duası, İsmail’in ninnileriyle büyümüşken orada şimdi edebe aykırı işler görülüyor. İnsanlar putların önünde, alkış, çığlık sesleriyle dönüp duruyorlar. Varaka, bunun yanlış olduğunu kaç kez söyledi ama her defasında ona ‘Deli’ diyerek toplumdan dışladılar. Bunca haksızlığa karşı nasıl gülsün hanımım?”

Cariyelerin kendi aralarındaki konuşması ilginçti. Şu Yemenli kız ne çok şey biliyordu:

“Dede Kusay, seneler öncesinden Kâbe çevresine binalar yapıp, şehir kurmuş biridir. Kâbe’nin ne halde olduğunu görse kim bilir ne kadar incinirdi!”

Arkadaşı şaşkınlığını atamamıştı. Hanımını bu kadar iyi tanımlayan arkadaşına gıptayla bakmıştı. Olaya bir kez de onun açtığı pencereden bakmaya çalışmıştı. Arkadaşı haklıydı. Yaratıcıyla kalp arasındaki sevgi kapısını açık tutanlar, başka hiçbir sevgiyle avunamazlardı. O ışık oraya bir düştü mü diğer sevgiler yanında mum alevi kadar cılız ve titrek kalırdı. Hanımının gönlüne düşen ışıktaki da; Allah sevgisiyken, geçici tuzaklar ona gem vuramazdı.

15. Gün

Ebattah Çıgıllıkları

Orada, Hatice hep çatıdaydı. Sarı konağın terasında, yüzü Şam yoluna dönük bir kadın vardı. Sırtında ipek şalı, başında isabesiyle geniş sundurmasının altından hiç ayrılmıyordu. Derin tarayışlarla sürekli ufku gözlüyordu. Her an bir haber gelebilirdi. Hayır dolu, umut dolu dualarla yol bekliyordu genç kadın.

Dalıp gittiği ufuklar, ona çok şey söylüyordu. Yüreğinde kabarıp sönen dalgalanmalara çare arıyordu. Yepyeni dünyaların izlerini arıyordu. Çok şey yapmak istiyordu. Herkese koşmak, düşküne, yetime, zayıfa kol kanat germek istiyordu. Ancak içinde yaşadığı toplumun katı kuralları buna izin vermiyordu. Çevresindeki hüznü yüzler içini acıtiyordu. Durduramıyordu gidişi. Sözü geçmiyordu zamana. Avazı bir tek kendine ve hayatına yetiyordu. Kör kuyuyu andıran gecelerde, acılı anaların feryadını duyuyordu Hatice. Arabistan çölllerine içli ağıtlar düzerek yitip giden kadıncıkların tiz çıgıllıkları cınlardı kulaklarında.

Bir diğer adı "Dayı" olan mezarlar... Süslü belikli saçlarına gözyaşından boncuklar iliştiren anaların masum yavrularını dayı evine gönderirken yakılan ağıtları nasıl duymazdan

gelirdi? Elinden tutulup götürülürken hoplaya zıplaya seven her şeyden habersiz yavrular... Öz babası tarafından kazılan mezarın tozunu toprağını, babasının eteklerinden çırpınlar... Ve ardından neye uğradığını anlamadan diri diri kör kuyuya atılıveren bahtsızlar... Ölmeden öldürülenlerin hikâyesi sızılı ve derindi. Son çığlıkları:

“Ya Ebattah! Ya Ebattah!

“Babacığım! Babacığım!” olanlar. Çığlıklar can alıcı. Yürek delici, canhıraş. Babalar hissiz ve duygusuz. Gaddar bir toplumun olağan yaptırımını karşısında sadece bezgin. Karanlık kuyulara toprak yığarken ne kadar da katılar. Anelerin yüreği kan çağlayanı. Olağan gidişata boyun bükmüş her biri. Hatice, tüm bu hissediş ve duyuşlar karşısında mahzundu. Sırtındaki süslü elbisenin kefen olduğundan habersiz, güle oynaya ölüme giden kızların, minik kınalı ellerinden tutmak istiyordu. Yoksulun ve mazlumun ahını, yetimin cılız sesini işittikçe güleliyordu. Bir tek Varakayla paylaştığı bu acının dinmesini istiyordu. Hatice’nin doğumunda onu kör kuyudan kurtaran yaşlı bilge, sürekli ona şöyle diyordu:

“Her gece sabahlıdır, bekle! Güneşin doğması yakındır.”

16. Gün

Yetimler Anası Hatice

Hicaz gecelerinin ıssız koynunda onları düşünüyordu. Kız bebeklerin doğum haberi yüreğini ürpertirdi. Tihame, Hicaz, Necid çöllerinin ıssız kuyularına atılan minik kızların sesini duyardı. Çöllerdeki çılgınlık yankılıydı. İssız bucaksız çölle-re, oradan Hatice'nin yüreğine ilişecek kadar tiz ve içliydi. Bir şey yapamamanın sıkıntısı içinde kalırdı. Bazı gecelerde yırtıcı gece kuşlarının ürpertici bakışlarını hissedirdi. Kimse-ye bir şey diyemezdi. Tek tepkileri tiz çılgınlıkları olan minik kız bebeklerin ölüme direnişleri için yakardı. Kendi doğumun-dan sonra bu alışkanlık, yer yer kalkmışsa da vahşet hâlâ sürü-yordu. Çaresizliğin kuşatılmışlığı içinde güçsüzdü. Ancak eli-nin yettiği, dilinin döndüğü kadar vardı.

Kız doğuran korkulu annelerin sığınağı olurdu:

“Eğer kız doğurduysan, ver uğursuzu geceye! Unutma ki en iyi damat mezardır ona.” diye diye şiirler düzen canı ba-baların barbarından kaçırılan yavrular onun himayesine bı-rakılırdı.

Öyle bir günün sabahında telaşlı bir çılgık sesiyle irkil-mişti. Hıçkırıklar içinde sarsılarak ağlayan genç bir kadınla karşılaşmıştı. Kucağındaki kız bebeği ona uzatmıştı:

“Ocağına düştüm hanımım! Kızımı kurtar ne olur. Babası onu dayıya gömecek!” diye diye yalvarmıştı. Hatice bu haberi her duyduğunda aynı duyarlılıkla irkilirdi. Genç annenin hıçkırıkları dinmiyordu:

“Kocam ‘Evimi mezar eden bir kızı mezara gömerim.’ diyor. Sen ki Ey Hatice! Yetimler anası, düşkünler kalesisin. Şu masum yavruma da sahip çık.”

Kadın hıçkırıklar içinde sarsılırken Hatice şefkatle bebeği kucağına almıştı:

“Sakin ol.” demişti. “Bu saatten sonra ona kimse bir şey yapamaz. Sen rahat ol.” demişti.

Ardından hizmetçilerini çağırmış, genç anneye gereken yardımı yapmıştı. O günden sonra da minik yavruyu himayesine almıştı. Minik bir canın kurtuluşu, genç anneye dünyaları bağışlamıştı.

17. Gün

Sevgili'nin İzleri

Her yerde telaş vardı. Dünyanın her karesinde o bekleniyordu. Kutsal Kitab'ın işaretlerine göre son peygamber artık dünyaya gelmişti. Hangi ülkeden, hangi ırktan ve hangi kavimden olduğunu kimse bilmiyordu. İnsanlık merakla onu arıyordu. Gelmiş olduğu kuvvetle muhtemel olan son pey-

gamber neredeydi? Fikirler peş peşe hüküm giyip durdukça gerçeği çok az kişi biliyordu.

Kimine göre O (s.a.v.); İran, Roma, İskenderiye ya da Atina gibi medeni şehirlerden çıkacaktı. Kimine göre; sanatı iyi bilen, güçlü, bilgin bir kimse idi. İran, Yunan, Roma halkı arasından çıkması muhtemeldi. Kimine göre ise durum tamamen felsefiydi. Dünya medeniyetinde köklü değişiklikler yapmış beyinlerinden biri peygamber olabilirdi.

Oysa Kutsal Kitap öyle demiyordu. Oradaki bilgilere göre o, Gararit'in yoksul çobanlarından biri olabilirdi. Yetim ya da kimsesiz bir genç olabilirdi. Öteden beri Filistin, Mısır, Arabistan çöllerinde koyun otlatan yoksul gençlerin suskun ama yüce yürekleri vahyin tecelligâhı olmamış mıydı? Bunu hesaba katan yoktu. Mekke vahasından çıkmasına kimse ihtimal vermiyordu. Orada onu çok az kişi arıyordu. Şifreler, rakamlar kimselerin ummadığı Mekke Vadisi'ne parmak bassa da, katı bir cibilliyetçilik içinde gerçeği görmek istemeyenler vardı. Beklentiler ve inanışlar birbirine zıt, bir o kadar da farklıydı. İnsanlar, net bir Tanrı inancından bir hayli sapmışlardı. Neye inanacaklarını şaşırmış vaziyetteydiler. Güneşe tapanlar, Ay'a, yıldızlara, putlara ilahlık atfedener birbirinden farksızdı. İnsanın içinde varolan inanma güdüsü yön değiştirmişti. İnsanlık kutsal inanç sistemini ihlal ederek farklı yollara girmişti. Şölenler, yortular, ayinler sürüp gittikçe tek Tanrılı din anlayışını da hurafelerden ayırmak bir hayli güçleşmişti.

Mesih anlayışını korumuş birkaç mümin, gizli de olsa hâlâ inanışlarını sürdürmüşlerdi. Genç kız, onların solukları arasında büyümüşü. Mekke Vadisi'nin bir elin parmakları-

nı geçmeyecek kadar az sayıdaki irfan ehli; zaman zaman bir araya gelerek aynı gerçek üzerinde duruyorlardı. Onlar; ihbarları, şiirleri, kehanetleriyle İsa'nın müjdesinin ardındaydılar. Onlar Haniflerdi. Tek Allah inancıyla, putlara karşı çıkmışlardı. Sesleri cılız olsa da imanları tamdı.

Varaka bin Nevfel, Kuss bin Saide, Ubeydullah bin Cahş, Eksem bin Seyf, Zuheyr bin Ebi Sülma, Osman bin Huveyris, Zeyd bin Amr, yüce müjdeyi bekleyen Haniflerdi. Bazen şiir diliyle, bazen de aleni beyanlarla gelecek olan Resulü anarlardı. Ne anlattıkları kimsenin umurunda olmasa da o, dikkat kesilirdi. Ne çok şey öğrenmişti. Hanifler Heyeti'nin her sözü harfi harfine aklındaydı. Ardı ardına yokladı onları. Duyduğu her bir söz onun için önemliydi. Değişik coğrafyalardan gelen haberleri, o meclisten almıştı. Yemen padişahlarından Tübbâ, son Nebi'nin vasfını eski suhufardan derlemiş ve onun hakkında bir şiir yazmıştı:

“Ben Ahmed'in (a.s.m) risaletini tasdik ediyorum.” demişti.

Onun zamanında gelseydim eğer,

Ben ona vezir ya da ammizade olurdum.”¹⁵

En büyük dedesi Ka'b bin Lüeyy'in, seneler öncesinden okuduğu şiir geldi aklına. O şiir hâlâ dillerdeydi:

“Füc'etten ve ansızın,

Muhammed Nebi gelecek!

En doğru haberleri

O, bizlere verecek!”¹⁶ demişti.

15 El bidayye ve'n Nihaye. 2:163- Şifal:363.

16 El bidayye ve'n Nihaye. 2:244- Şifal:364.

Farklı yerlerde yaşayan irfan ehlinde de yine o minvalde haberler geliyordu. Uzak çağlar ile uzak diyarların haberleri birbirini tutuyordu. Hatice, o izleri buluşturmanın ayrıcalığını yaşıyordu. Onun ilgi alanı sanki son Nebi üzerine ayrılmıştı. Hakkında duyduğu en ufak bir söz, bir iz, bir nişan yüreğini dalgalandırmaya yetiyordu. Takipteydi Hatice.

İlk izleri Necran papazları bulmuştu. Varaka'dan duyduğuna göre uzak diyarlarda yaşayan kâhinler de aynı görüşteydi. Tek göz, tek el, tek ayaklı ünlü kâhin Şık'tan sık sık söz ederdi. Defalarca Ahnet'in geleceğini haber vermişti. Şam kâhini Satih ise herkesin dilindeydi. Bir et yumağını andıran kemiksiz bedeniyle umulmadık kehanetler yapmıştı. Hilkat garibesi meşhur kâhin, çağının insanlarına son peygamberin müjdesini vermişti. Yarımadayı baştanbaşa bir kehanet kumkuması sarmışken tüm dikkatler ayakta idi. Garip olanı ise hepsinin aynı noktaya parmak basmasıydı.

Meşhur kâhinlerden; Hunafir, Karib-i Devsi, Cizlil Kindi, Numanı Necari gibi sözünde pek az yanılan kâhinlerin ortak noktası aynıydı.

Kutsal Kitap ondan şöyle bahsediyordu:

“Ey Allah, bize elçini gönder. Ey Muhammed, dünyanın kurtuluşu için çabuk gel.”¹⁷

Ona dair her bir haber Hatice'nin ilgisini çekirdi.

“Muhammed, Allah'ın Resulü'dür.” Sonra, babacan bir sevgiyle ilk insan bu sözleri öptü ve gözlerini ovarak dedi: “Senin dünyaya geleceğin gün mübarek olsun.”

---

17 (220. fasıl)

“Allah’ın Elçisi geleceği zaman, Allah O’na kudret ve rahmetinin sonuymuş gibi verecek, o kadar ki, akidesini alacak olan tüm dünya kavimlerine rahmet ve selâmet götürecektir.”

“Ey O’nun dünyaya geleceği kutlu zaman! İnanın bana, O’nun ruhunu görenlere Allah peygamberlik verdiğinden, her peygamber gibi ben de O’nu gördüm ve O’na saygı gösterdim. O’nu görünce, ruhum teselli ile doldu (ve) dedim: ‘Ey Muhammed, Allah seninle olsun ve beni ayakkabının bağlarını çözecek değerde kılsın. Buna ermekle ben de büyük bir peygamber ve Allah’ın kutsal bir (kul)u olacağım.’ Ve İsa böyle deyip, Allah’a şükretti.”¹⁸

İsa Nebi, bir anlamı da müjde demek olan bu haberi İncil’den aldığından beri herkes bekleyişt eydi. O gelecekti. Ama hangi gün bilen yoktu. Hatice de ilim ehliyle birlikte o sırlı bekleyişi yaşıyordu.

18. Gün

Tevrat’ta Ahyed, Zebur’da Muhannes

Yüreğinin en hassas teli buydu genç kadının. O ne zaman gelecekti? Gelse bile Hatice onu görecekti miydi? Büyük bir merak ve hasret duygusu iliklerine kadar işlemişt i. Kitapların tarifine göre o çok övölüp sevilen Nebi’yi görmek için dualar

---

18 Barnabas, 39-43-44.

ediyordu. Bu dualar bazen içli bir dilek, bazen yanık bir nağme, bazen de farklı bir müjde olarak ilişip kalırdı dudaklarına.

Genç kızlığın en renkli günlerini o merakla yaşamıştı. Yüreği daima ayaktaydı. Bir ses, bir ışık, bir iz onun için anlamlıydı. Gözü, kulağı sesteydi. Beklenen nebinin vasıflarını o kadar çok işitmişti ki adeta ezberlemişti. Zifiri geceler kadar nefessiz bir toplumun kucağında o öğretileri kendine irfan mektebi kılmıştı. Hiç ümitsiz değildi. Bekleyecekti. En koyu geceler, şafağa en yakın vakitler değil miydi? O koyu gecelerde aldığı müjdeler, güneşten aldığı ufak bir şulecikle parıldayan yıldızlar kadar güzeldi. İbrahim dini üzerinde olan Hanifler onlar gibiydiler. Yeryüzü yıldızları gibiydiler. Nadiren göze çarpan bu parlak yıldızlar; sürekli okuyor ve araştırıyorlardı. Varaka onların başında geliyordu. İncil'den ve Tevrat'tan Arapça'ya çevirdiği suhurları onlara okuyordu.

Zebur'daki zikirler, Tevrat'taki emirler, İncil'deki müjdelere de O vardı. Bütün semavî suhurlarda ve kitaplarda adı, çağlar üzerine yazılı isim O'ydu.

İncil'de Faraklit,

Tevratta Ahyed...

Zebur'da Muhannes...

Ve dahi Muhammed.

O müjdeydi, sevinçti, beklenen Son Elçi'ydi. Hatice onu çok merak ediyordu. İçinde çığ gibi büyüyen merak yakıcıydı. O'nu görebilecek miydi? O'na yetişecek miydi?

19. Gün

İncil'de Faraklıt Olan

Yaşlı Varaka'nın ise telaşı bir başka sebeptendi. Hesaplarına göre o doğmuş olmalıydı. Ancak bekleyiş içinde yaşlanıp gidiyordu. Ömür günleri tükendikçe kendi telaşına düşmüştü. Ölmeden onu görecek miydi? Beklenen Nebi kendisine çok yakın bir yerdeyken yaşlı bilge, ona yetişecek miydi? Bunu kendi de bilmiyordu. Kendi inanişında olan birkaç arkadaşıyla dalıp gittiği sohbetlerden birinde ona:

“Ey ömrünü ilme adanmış kadim dost! Son Peygamber dünya yüzüne indi mi acaba?” demişlerdi.

Varaka, bu soru karşısında gizemli bir suskunluğa gömülürdü. Bildiklerini saklamaktan yana bir hayli ketumdu. Mekte Vadisi'nin çorak bağrına yaşlı çınarlar gibi tutunmuş dindeşlerine pırıltılı bakışlarıyla tebessüm ederdi. Bu “O geldi” mi demekti? Onun bu müphem suskunluğunu hayra yorana da vardı, yepyeni fikirlerle çıkıp yanına gelenler de:

“Kadim dostum,” demişti onlardan birisi. “Bilirsin ki işim gereği dünyanın her yanına yüklü kervanlar sürerim. Her toplumu bilir, her fikir akımından haber alırım. İran'da Zerdüştlar, Hind'de Buda, Çin'de Lao Tzu ve Konfiçyüs hâkim. Onlar önemli işler yapıyor olsalar da insanlık tuhaf haller içinde sağa sola sapıyor. Toplumunun liderleri, işin

içinden çıkamıyorlar. Her fikir akımı zıtlıklarla dolu. Konfiçyüs ve Lao Tzu gibiler dengeyi tutturamıyorlar. Zerdüşt, hayata bağlıyor, Buda hayattan kaçıyor. Zerdüşt hoşgörülü, ateşe tapıyor, Buda sönük ateş Nirvana'yı arıyor. Hiçbirinde peygambere ve peygamberliğe has bir umut yok. İnsanlar neye inanacaklarını şaşırmışlar. Bu korkunç gidişe dur diyecek birileri olmalı. Son elçi ne gün gelecek? Söyle bize ey Varaka! Sırlı vakitlerin şafağından kutlu müjdelere ilet!"

Varaka, muhatabının derin görüş ve duyuş kabiliyetini nazara alarak mesajını vermişti:

"Bu işler kaderin gizli nakışlarıdır. Peygamberlerin tamamı toplumun umulmayan kesiminden çıkarlar. İsa, kimsesiz bir işçiydi. Kızıldeniz sahilinde balıkçılık yapardı. İffetli annesi Meryem ise yün eğirerek geçinirdi. Halkın arasına karışmış sıradan bir gençti o. Aldığı ilahî emirle, kelle koltukta yürüdü. Çilenin ve darağacının arasında geçen hayatı ilginçtir." demişti.

Her bir sözü sırlarla örülüydü:

"Davud; dağlarda sürü güden bir çobandı. Babası onu çelimsiz bulduğu için, davar gütmeye göndermişti. Ama o, Calut ordusuna karşı savaştı. Kendisinden umulmayan bir başarı sergileyerek lider konumuna yükseldi."

Oradakiler, göstermek istemedikleri bir merakla onu dinliyorlardı:

"Musa; Nil'in dalgaları arasında bulunmuş kimsesiz bir bebektir. İlahî tecelli onu Firavun'un sarayında büyüttü. Halden hale girerek hayatın her çilesini yaşadı. Dağlarda koyun güttü. Birçok çileler çekti. Seçkin ve de dürüstlüğüyle Tuva'nın mukaddes bağı ancak ona açıldı. Kıptilerle, Sıptilerin gizli savaşında her zaman üstün geldi. Beklenen son Nebi ise..." dedi usulca.

Tüm gözler üstüne çevrildi:

“Gararit’te koyun otlatan bir yetim neden olmasın? Saklı uzlethanede kendine incek tecelliye elbet açıklayacaktır. Yeter ki kaderin belirlediği vakit geliversin. O, Kureyş tüccarlarının mahiyetinde çalışan bir işçi de olabilir. Kimsesiz bir yetim de. Dostlarım, kaderin her cilvesi güzeldir. Bekleyin!”

Ubeydullah, Varaka’nın sözlerinden derin mesajlar almıştı. Oradakiler, anlatılanları neredeyse nefeslerini tutarak dinlemişlerdi. Varaka devam etmişti:

“O, belki şu sıralar Gararit’tē koyun güden bir çobandır! Kimse onu bilmiyor. Vakti, zamanı gelince ortaya çıkacak. Mekke kölecilerine, Taif bağcılarına, İran Husrevine, Roma Sezarına karşı tevhid dava edecek. Kaderin garip tecellisine bakın ki toplumun garibanları, köleleri, yoksulları onun davetine uyacak. İşkence, horlanma, saldırı, sürgün ve savaşlarla dolu hayatı başarıyla son bulacaktır.”

Varaka’nın sözleri ilginçti. Hanifler dinlemedeydi. Vakıt gelmiş miydi? O güne dek onu hiç bu kadar heyecanlı görmemişlerdi. Merak içinde sordular:

“Beklenen peygamberin Arabistan’dan çıkacağı aşikâr. Ancak hangi şehirdendir?”

“Mekke’den de olabilir, Arabistan’ın başka bir şehrinden de. Ancak kaderin gizli hükmü her şeyi açıklamadıkça, bize düşen saygıyla beklemektir.” demişti önündeki kitap dehlinde başını kaldırmadan. Sırlar yumağının ucunu yakalamışken bırakmak istemediler. Onun böylesine munis ve sevecen zamanları bir daha bulunmazdı. Sorular devam etti:

“Son peygamberin adını bağışlayın.”

“Adı İncil’de Faraklit, Tevrat’ta, Ahyed diye geçer.”

İyi de bu bilgileri neden bu kadar net ve açık vermişti? O güne dek ketum olan yaşlı bilge acaba yaşlı oluşundan mı korkuyordu? Her geçen gün kabre biraz daha yakın olmasından mıydı endişesi? Bildikleri kendiyle gitmesin, irfan ehli dostları dikkatli olsunlar diye mi bunu yapmıştı? Bilen yoktu. Onun bu net açıklamaları tek Tanrı inancı taşıyanlar arasında konuşuldukça Hatice de ilk izleri yakalamıştı.

20. Gün

Varaka Bir Okuldu

Sağlam kişiliğinin oluşumunda yaşlı bilgenin payı büyüktü. Bilge Varaka, onu ince bir işçilikle geleceğe hazırlıyordu sanki. Doğruluğa ne çok vurgu yapmıştı.

“Doğruluk üzerine kurulu bir hayat, sahibine güzellikten başka ne getirebilir ki?” dermişti bir keresinde. “Kutsal kitapların hepsinin ortak dili aynıdır. Doğruluğu esas alırlar. Son Elçi de doğruluğuyla tanınacak. Onun öğretileri her çağa uyan şifreler olacak kızım, sakın unutma!”

Son Elçi’nin özelliklerini öğrenmek onu heyecanlandırmıştı. Onu bekliyordu. Yolunu gözlemişti garipler, gurebalar. Adını sayıklamıştı yetimler, fukaralar. Manastırların soğuk duvarlarında, havraların buğulu tavanlarında bin bir gizle çınlanmıştı o isim. Hanifler Heyeti’nin heyecanla beklediği an, yahudi alimlerin izbe havralarda kılı kırk yara-

rak ölçüp biçtiği işaretler ne gün çıkacaktı? Ne gün?.. Ne zaman?.. Nerede?..

21. Gün

Evlilik Teklifleri

Genç kızlık günleri o minval üzere seyretmişti Hatice'nin. Hayatının en zor anları evlilik kararı aldığı günlerdi. Hüzünle uzandı o günlere.

Hatice'nin pek az kadına nasip olacak güzelliği; asaleti ve farklılığıyla birleşince karşısına çok seçenekli evlilik talepleri çıkarmıştı. En zenginler, en görgülüler, en soylular, en zalimler, en iyiler, en efendiler. "En"lerden oluşan bir grup adayın içinde kimler yoktu ki? Kureyş'in reisi, rüesası, genci, yaşlısı, dulu, zengini, yiğidi, kabadayısı gözünü ağızından çıkacak tek kelimeye dikmişti. "Evet" dese çok şey değişecekti. Ama demiyordu. Malına, soyuna ya da güzelliğine göz dikenler onu rahat bırakmıyorlardı.

Kureyş'in para babası Velid bin Muğire, kurnaz borsacı Ebu Süfyan, katı kalpli Ukbe bin Ebi Muayt, başarılı tacir Hind bin Ebi Hale, esnaf, eşraf, sarrafve diğer meslek grupları... Bunların içinde Hatice'yi çok ürküten biri vardı ki Mahzumoğulları'ndan Amr bin Hişam'dı. Diğer namı Ebu Cehil olacak olan bu adama karşı hissettiği olumsuz duyguların önüne geçemiyordu. O, Kureyş'in zalim ve katı yürekli lideri, gururlu duruşuyla Hatice'ye göz koymuştu. Kendi elleriyle gömdüğü minik kız-

ların çığlığını duymayacak kadar kör ve sağır bu adam Haticeyle evleneceğine yemin etmişti. Gaddar ve inatçıydı. Ondan ürküyordu. Onun gibi kaba ve katı bir adamın hışmına uğramaktan kokuyordu. Ne zaman ne yapacağı belli olmayan bu adam Hatice'nin peşini bırakmıyordu.

Ondaki olağanüstü güzelliği, zekâyı ve ilmî düşkünlüğü gören yakın akraba çevresi, genç kızı Varaka'yla bile evlendirmeyi düşünmüşlerdi.

Ancak aradaki yaş farkı ve diğer önemli sebepler bu evliliğe izin vermemişti.

Baskılardan bunaldığı anların birinde içlerinden en temiz olan birini seçerek kurtulma yoluna gitmişti Hatice. Onun bu tercihi Ebu Cehil'den kaçış mıydı kimse bilmiyordu. Ancak o günlerde Beni Temim soyundan saygın bir genç olan Nebbaş b. Zürene karşısına çıkmıştı. Temiz ahlaklı ve soylu bir gençti. Hatice'yi sevmişti. Çalışkan ve becerikliydi. Soyluluğu zenginliğiyle de birleşince Hatice'ye talip olmuştu.

Kusay soylu Hatice on dört yaşında tazecik bir kızken yayla arkadaşı Nebbaşla, uzun yıllar sonra karşılaşmıştı. Süttanneye verildikleri günlerde beraber büyümüşlerdi. Çocukluğun en tatlı ve saf coşkusu birliktedir paylaştılar. Umursamaz çığlıklar arasında hayata koşmuşlardı. Amr'ın yanında Nebbaş, mutlu çocukluğunun uzantısından serinletici bir rüzgâr gibi gelmişti. Yıllar sonra; olgun, terbiyeli, zengin bir iş adamı olarak çıkmıştı. Mekke'nin soylu kabilesinden olan temiz yürekli bu gencin evlilik teklifini kabul etmişti. Evlilik gerçekleşmişti. Eşine karşı saygılı ve itaatkârdı Hatice. Nebbaş ise nezaketli ve sevecen.¹⁹

19 İbni Sa'd, VIII/15, Yaşar Kandemir, XVI/469.

Aradan geçen birkaç yılın sonunda iki çocukları olmuştu. Hind ve Hale adında iki evlatlarıyla mutlu bir hayat kurmuşlardı. Mekke'nin önemli iş adamlarından olan Nebbaş "Ebu Hale" olarak künyelenmişti. Uluslararası bir kervan ticaretinin önde gelen isimlerindendi. Mekke dışında birçok ülke ve şehirle iş yapan geniş bir ticari ağın yöneticisi konumundaydı. Fakat başarı ve mutluluk çok uzun yıllar bir arada yürümediği gibi birinden diğeri mutlaka geri kalıyordu. Hatice'nin mutluluğu da uzun sürmedi. Güçlü bir ayrılık rüzgârı onları birbirinden ayırdı. Bir iş seyahati için ayrıldığı yuvasına bir daha geri dönemedi Ebu Hale. Eşini bilinmeyen bir sebepten dolayı kaybetmişti. Söylentiler arasında Hatice'nin eski taliplilerinden birinin suikastına uğramış olma ihtimali vardı. Rivayetler uzayıp gitse de gerçeği bilen yoktu. Bilinen tek şey; Ebu Hale'nin öldüğü gerçeği. Geriye birçok mal, sahipsiz kervanlar ve iki çocuk bırakmıştı. Bir başına kalmıştı genç kadın. İş seyahatine çıkan eşinin ani ölümüyle dul kalan genç kadın derin bir mateme bürünmüştü.

22. Gün

Huveylid'in Hurma Dalı

*A sarhoş bülbül!
Kara kış yüzünden,
Ne vakte kadar feryad edeceksin?
Hay bülbül!
Cefayı anış yeter artık;
Şükret, vefadan bahset.*

Mevlânâ Celaleddin Rumi

Yüreğini günlerdir kuşatma altına alan seyirler, bitmek bilmeden sürüyordu. Hiç şüphesiz, hayat sadece dertten ibaret değildi. Hüznün ve kederin yanında güzelliklerin de yaşanması hayatı yaşanır kılıyordu. Hatice, öylesi güzel anlara giderek gönlüne nefes aldirmek istedi.

Mutlu bir çocukluk geçirmişti. Kavga ve huzursuzluktan uzak yetişmişti. Annesi Fatıma ile babası Huveylid'in arasındaki sevgiyi tadarak büyümüştü Hatice. Çocukluğuna dair en bariz hatıralar sevgi tüterdi.

Babası Huveylid'in, annesi Fatıma'ya:

"Eğilmiş hurma dalım" dediğini hatırladı.

Fatıma; huyunun güzelliğini, annesi Zahide'den almış olmalıydı. O, eşine karşı bir gün dahi yüzünü ekşitmemişti. Huveylid'in yüreğinde meyveye duran hurma dalıydı Fatıma. Bu halle Hatice hep gülşenler devşirmişti. İç huzurunun köklerini o huzur beslemişti.

Huveylid'in, kadını hurmaya benzetmesi ne kadar ilginçti. Hurma ağacı vericiydi. İzzetli ve cömertti. İnsana hayat sunan bir gıdaya sahipti. Eğildikçe bel veren, böbürlenmeyen di. Baş göğse erse de tevazuuyla dal verendi. Her mevsim veren, hiç tükenmeyendi. Fatıma, hurma ağacı gibi verici. Yüreğinin dallarından dışarıya salkımlı meyveler sarkmış. Verdikçe eksilmiyor, sevgide çoğalıyor. Hoş ve uyumlu olması onu her devrin en revaçlı ağacı kılmıştı. Bunun için Huveylid Fatıma'ya "Hurma Dalım" demişti.

Şefkatin çağlayanı Hatice'nin yüreğinde gürül gürül akıyordu. Su gibi, ekmek gibiydi şefkat. Eşi olmayan kut ve kuvvet. Serinleten ve sevilen merhamet pınarıydı. Hatice o pınarın başında yıkanarak büyümüşü.

İnsanlar kafil kafil doğar, yaşar ve ölürlerd. Yönetimler, zevkler, alışkanlıklar değişirdi. Çağlar boyu süren bu arenada hiç değişmeyen tek ihtiyaç şüphesiz ki şefkatt. Onun için Yaradan en aciz varlık olan yeni doğana ilk onu göndermişti. Şefkati olmasa, acıyla doğurduğu yavrunun yüzüne bakar mıydı anne?

Hatice annesinden, erkeğine hürmeti öğrenmişti. Ondan öğrendiği bir dizi mutluluk reçetesini hayatına hakim kılmıştı. Hiç umulmadık zamanlarda annesinin sesi kulağında çınlayıverirdi ansızın:

“Unutma kızım,” demişti. “Bir kadın erkeğine vefalı olmalıdır, nankör olmamalı. Yeri geldiğinde teşekkür edebilmeli. Candan ve samimi olmalı. Böyle kadınlar her zaman kocalarının baş tacı olurlar.”

23. Gün

Evlilik Düşlerinde Hatice

O, herkesin baktığı yerden bakmıyordu evliliğe. Onun bakış açısı farklıydı. Çevresinde yaşanan onlarca evlilik, mutluluktan yoksundu. Şaşırırdı çoğu kez.

Annesi ile babası ona, evliliği kaçılan, ürküten bir kör kuyu değil, hoş kokulu bir buket olarak tanıtmışlardı. O tatlı samimiyeti hissederek büyümüştü. Yuvadın sevgi ve nezaketi yudumlayarak büyüyen bir çocuk ancak Hatice kadar sevgi dolu olabilirdi.

Babacan tavırlarıyla dünyasına hükmeden pederi geldi göz önüne. Ne kadar çok severdi onu. Medeni cesareti, hitabeti ve nezaketiyle farklıydı. Temsil gücü yüksek bir lider olmasının yanı sıra, güçlü bir aile reisiydi. Yuvasını cennete çeviren eşine ne kadar da düşkündü.

Gül kadar naif, su kadar zarıftı Fatıma. Farklı bir kadındı. Bu farklılığı belki de asaletinden almıştı. Mekke'nin soylu ailelerinden Kilab'ın torunlarından. Büyük annesi Zahide, onu ne güzel yetiştirmişti. Akıllı ve görgülü oluşuyla biliniyordu. Evliliklerde anneden kıza geçen miras hiç şüphesiz iyi huydu.

İyi bir anne, iyi bir eş yetiştiricisi anlamına gelen bu miras, Fatıma'ya Zahide'den kalmıştı. Annesi Fatıma'nın, eşine olan hürmet ve sevgisini görerek büyümüşü Hatice. Sevgi gülleri ile sabır sümbüllerinin birlikte boy verdiği bir yuvada büyümüşü. Aileyi oluşturan sac ayaklarının sevgi ve fedakârlık olduğunun farkındaydı. Mutluluk adına kadının yapacağı çok şey vardı. Tatlı dil ve dürüstlük bunların başında gelirdi. Fatıma, Huveylid'e kendini öylesine sıcak bir bağla sevdirmişti. Evlilik ancak böylesine sıcak ve samimi, iki yüreğin kaynaşmasıyla cennete dönerdi.

Eşlerine karşı bakımsız ve düzensiz kıyafetlerle dolaşan kadınlar dikkatini çekerdi. Herhangi bir düğün ya da eğlencede alabildiğine süslerle arzı endam eden hemcinslerine için için şaşırır, hayrete düşerdi. Erkeklerinin kalbi, kendileri gibi başka kadınlara kayınca lanetler okur, ellerinden gelen her fenalığı yapmaya kalkarlardı. Öyle bir eş olmayı hiçbir zaman istememişti. Kadın nezih bir varlıksa eğer her şeyden önce temiz olmalıydı. Yuvaya ışık saçmalıydı. Zarafet akıtmalıydı. Eşine, yuvasına, yavrusuna karşı dürüst, nazik bir kadın çok şey başarırdı. Kişinin bu en öznel ve kutsal alanı dürüstlikle güzelleşirdi. Yuva cennetten bir köşe olmalıydı. Âdem ile Havva'nın ikinci cenneti de mutlu beraberlikleri olmamış mıydı? O cennet tadını Yaratan iki eş arasına sunmuştu. Dünya yüzünde en tatlı mutluluk iki farklı kalbin kaynaşmasında saklı değil miydi? Ebeveyni Huveylid ile Fatıma o huzuru tadanlardandı. Hatice öylesi bir cennetin kucağında büyümüşü. Sevgi dolu kalbi o yuvadan aldığı güçle şekillenmişti. Huzurlu yuva mutlu bireyler demekse eğer genç Hatice o güzelliği en ince kenarından yakalamıştı.

24. Gün

Sarı Konağın Has Gülü

Otuzlu yılları oldukça zor geçmişti. Babası, sonu gelmeyen Ficar Savaşlarında ölmüştü. Ardından amcası, abisi ve annesinin ölümüyle peş peşe acılar yaşamıştı. Ancak, yalnız ve çaresiz olsa da, düştüğü yerden doğrulup kalkmasını bilmişti. Babasız kalan yavrularını çok güzel eğitmişti. Onları putlardan uzak tutarak tam bir Allah inancıyla büyütürken eşinin ortada kalan işlerinin başına geçmişti genç kadın. İşleri çekip çevirme işi ona kalmıştı. Yığınla birikmiş işlerin koşturmasında yıllar akıp gitmişti.

Genç yaşta dul kalışı tuhaf yalnızlığını artırmış olsa da iş koşturmacası içerisine girmişti. Ancak katı kuralları olan bir toplumda soylu, vasıflı ve güzel bir kadın olması onu apayrı imtihanlara tabi tutmuştu. Ardı arkası kesilmeyen evlilik teklifleri yeniden başlamıştı. Sahip olduklarına göz dikenler çoktu. Kadın olduğu için malını evlilik yoluyla elinden almak istiyorlardı.

Para cambazı kurnaz Ebu Süfyan, kendisiyle evlenmesi için adamlarını göndermişti. Hatice'nin reddetmesiyle de köpürmüş, galiz küfürler savurmuştu. Ardından Velid bin Muğire çok güvendiği mal varlığıyla ona teklifler yağdırmış-

tı. “Evet” dediği anda dillere destan bir düğün yapmayı vaat etmişti. Fakat Hatice’nin gönlü kimseye açık değildi. Amr bin Hişam ise sürekli peşindeydi. Her fırsatta karşısına dikiliyor, genç kadının sıkıntısını ikiye katlıyordu. Gelen tekliflerin hiçbirini kabul etmeyişiyse kin dolu olanlar onu “Sarı Konağın Dulu” ilan etmişlerdi. En ufak bir açığını affetmiyor, acımasız dedikodularla onu incitmeye çalışıyorlar, yerden yere vuruyorlardı.

O yılları hatırladıkça ürperiverdi ansızın. İçine düştüğü kör kuyulardan geri dönmek istedi. Ancak geçmişte yaptığı gezintinin asıl sebebini hatırlayınca içi ısıniverdi. Yürüdü hiç ürkmeden. İçindeki umut, hüznünü bastırmışken cesur olmalıydı.

25. Gün

Bir Kapalı Bohça Evlilik

Ferah eyvanına çıkıp bahar havasını ılık ılık yudumlamıştı. Umuda dair güzel şeyler düşünmüştü. Ancak kervanı beklerken gözünün önünden geçen bazı kareler hiç de iç açıcı değildi.

Çevrenin dedikodularından bitap düştüğü günlerdi. Üzerinde oluşan baskı ve gerilimin etkisiyle çareyi ikinci bir evlilikte bulmuştu. Atik denen soylu iş adamını eş olarak seçmişti. Atik, Ebu Cehil’in sülalesi olan Mahzumoğulları’nın ileri gelenlerindendi. Israrlı teklifi karşısında onunla evlenmişti. Kısa sürede hazırlıklar yapılmış, yuva kurulmuştu. Ha-

tice vefalı ve anlayışlı bir eş olarak yeni eşine hep dürüst davrandı. Kocaya ait hakları bilen bir kadın olarak eşini hep aziz tuttu. Çünkü o Allah katında verilecek derecenin bilincindeydi. Fakat her şeyde olduğu gibi evlilikte de vericilik tek taraflı olunca denge kurulamıyordu. Bu ilişki hassas bir gönlül terazisi gibiydi; yük tek tarafa binince denge bozuluyordu. Öyle olunca da o güzelim çatı yıkıma doğru gidiyordu. Hatice böylesi bir sıkıntının içinden geçiyordu. İlk günlerde gayet iyi giden evlilik ilişkileri gitgide yıpranmaya başlamıştı. Kurduğu evlilikten de yüzü gülmemişti. Bir dolu sıkıntı, huzursuzluk ve çileyle mücadele vermişti. O günleri düşününce büyük annesi Zahide'nin sözleri geldi aklına:

“Evlilik açılmamış bohça gibidir kızım.” demişti. “İçinden ne çıkacak bilinmez. O bir ahiret gömleğidir ki giyinmek kolay olsa da çıkarması pek zordur. Dar olursa yakar yapışır, geniş olursa doyumsuz bir cennet yaşatır.”

Ne de doğru söylemiş büyük annesi. Sözleri tamı tamına çıkmıştı. İlk eşi Hint bin Ebu Hale onu hoş tutarken, Atik dar bir gömlek gibi genç kadını sıktıkça sıkıyordu.²⁰ Geçimsiz bir eş oluşu genç kadını bunaltmıştı. Soylu ve varlıklı olmak, huyu güzel kılamazdı. Atik dar görüşlü, katı tutumluydu. Sevgiden uzak ve katı oluşu onun gibi duyarlı bir hanımefendiyi yürekten incitiyordu. Zaman içinde sabırla direnmiş, sırrını kimselere bildirmeden katlanmıştı. Hind isimli kızı doğduktan sonra huzursuzluk gitgide büyümüş, evlilikleri içinden çıkılmaz bir hal almıştı. Bu evliliğiyle hayatın farklı boyutunda yeni acılar tatmıştı. Eş geçimsizliği hiçbir şeye benzemiyordu. Gönlünde güneş olmayanlar gündüzü nereden bilecekti? Atik de nevi şahsına münhasır za-

20 Belazuri, *Ensabül Eşraf*, 1:492.

afları ve karakteriyle, kadir bilmez, huysuz bir adam olarak Hatice'nin bahtına düşmüştü. Hiçbir şekilde memnun olmayan bu adam, onu çok üzmüştü. Kurtarmak için çok çırpındığı bu evlilikte artık boşanmaktan başka çaresi kalmamıştı. İkinci evliliğinin zor ve zahmetli günleri, yerini uzun bir suskunluğa terk etmişti. Bu nahoş tecrübeden sonra evlilik defterini bir daha hiç açmamak üzere kapatmıştı. Gönlünün sırça köşkü ıssız ve ışıksızdı genç kadının.

Kısa bir süre içinde iki kez evlenmiş ve dul kalmıştı. Çocuklu genç bir dul olarak hayata bıraktığı yerden devam etmeye başlamıştı. Deli nehirler gibi akıyordu hayat. Sonu mutsuz biten iki evlilik, iki azgın anafor gibi onu sürüklemiş, dalgalı bir nehrin orta yerine üç çocuğuyla bırakıvermişti.

26. Gün

Cömert Bahçe Hatice

Her türlü acıyı tatmıştı genç kadın. Yaşadığı kısa süreli evliliklerin birinde az bir mutluluk, ötekinde ise cehennemî bir azap tatmıştı. O anlarda Rabbi'ne yönelmelerini iki kat artırmıştı. Ne ardı ardına dünyasına girip çıkan eşleri ve ne de bitmek bilmez Ficar Savaşı'nda kaybettiği yakınlarının acısıyla boşluğa düşmemişti. Karamsarlığa gömülmek çare değildi. Kadere teslim olmak ise en güzel teselliydi. Yavrularına güçlü bir kartal gibi kol kanat germeliydi.

Yeni bir evliliği artık düşünmüyordu. Kureys'in reisi, rüesası dünyaları önüne serse de hiç birine "evet" diyecek değildi. Yapılan ilgi ve iltifatların şahsına değil malına olduğunu bildiği için hiçbirine itibar etmiyordu. Yoz bir ahlakın orta yerinde soylu, şöhretli, zengin ve güzel bir dul kadın olarak dik duracaktı. Uhdesini aldığı doğruluk inancını son nefesine dek canlı tutacaktı. İffetli bir anne, iyi bir iş kadını olarak muhtaçlara her yardımı uzatmalıydı.

Soy, şöhret, zenginlik, güzellik ve itibar. Bütün bu özellikler esasında tehlikeli tuzaklarken, Hatice'yi Yaratıcısı'na yakınlaştırmıştı. Yaşadığı her olayda kaderin izini, özünü ve yüzünü düşünerek güçlenmişti. Hayırda ve şerde kendini var edene teslim olmayı başarmıştı. Onunla ayağa kalkmıştı.

Gerek babasından ve gerekse kocalarından geriye, yüklü bir mal varlığı kalmıştı. Bu ona ve çocuklarına ömür boyu yeterdi. Ama Hatice kendi derdinde değildi. Boynu bükük yetimler, terk edilmiş yaşlılar, bakımsız hastalar onun yürek yarası olmuştu. Kendi tok olsa da onlar açtı. Onlar için malını üretip çoğaltmayı düşünmüştü. Bu iş için de, Mekke'de hemen her ailenin küçük büyük oranlarla katıldığı kervan ticaretini devraldı. Bu iş kendisine ilk kocasından kalmıştı.

Arap'ın değme tacirlerine parmak ısırtan kadın, çabuk toparlanmıştı. Ticari zekâsı ve iş bitiriciliğini bir tek kadın oluşu engelliyordu. Emrinde çalışanların çoğu hilekâr çıkmıştı. Toplum olarak güvensizliğin barındığı bir ortamda kime nasıl güveneceğini bilemiyordu. Hırslı gözler üzerindeydi. Paragöz, hileci cambazların tuzağına düşmemek için çaba sarf ediyordu. Çekemeyenlergüruhuna karşı dikkatli davranmak zorundaydı.

Ortam acımasız olsa da o ulaşılmayana ulaşıyordu. Malının önemli kısmını fakirlere dağıtıyor, elinden gelen her iyili-

ği onlara ulaştırıyordu. Veren bir el olması, önüne gayb hazinelerini açtı mı bilinmez ama Hatice'nin mal varlığı günden güne artmıştı. Namı ülke dışına taşmış bir kadın olmak aklından dahi geçmezken, kocaman bir kervan filosunun tek sahibi olmuştu.

Şaşkınlık içindeydi. Onca gider içinde malının artıyor olması tuhaftı. O verdikçe malı eksilmiyor, artıyordu sanki. Zenginlik kapıları üstüne açılmış gibiydi. Her koldan yağın malının hesabını tutamıyordu. Ecyad vadisini dolduran yüklü develeri, koyun, keçi ve atları, mahzenden taşın malları, altın ve gümüş topaklarıyla baş etmek güçleşmişti. Ancak o malına mal katma hesabı yapma yerine muhtaca dağıtma yolunu seçmişti. Kocasından kalan malı yiyip tüketmek yerine servetini çoğaltarak düşkünlere koştırmaktan haz duyuyordu. Gayretli bir kadın olduğu için boş durmayı sevmiyordu. Ömrünün sonuna dek, kendine ve çocuklarına yetecek kadar malı olmasına rağmen çalışmayı çok seviyordu.

27. Gün

Yürek Hazinedir

Yürek denen hazine; görülmedik elmaslar, saçılmadık inciler, bilinmedik mercanlarla süslüydü. İsteyen oradan çıkarıldığı cevherlerden bir sevgi sarayı kurabilirdi. Oradan avuçladığı güzellikleri; şefkat, merhamet, iyilik olarak saçabilir-

di. Kimi ise bu hazineyi sımsıkı kapatıp kilitleyerek toza, ise ve karanlığa terk ederdi. Hatice ilkini seçmişti. Yürek hazinesi herkese açıktı.

Her türlü lüks ve safa içindeyken o, düşkünlerin hayır kapısı olmuştu. Ne Şam'ın ipekleri, ne Yemen'in gümüşü ne de Hint'in kumaşlarıyla vakit geçirecek değildi. Haftanın belirli günlerinde evinde açtığı halk günleriyle onların yanında olmuştu. Derdi olan, aç olan, hasta, düşkün, yoksul olanlar ona koşmuştu. Onlarla arasına gururdan duvarlar örmemiştii.

Şaşılacak bir tespiti vardı ki Hatice'nin; verdikçe malı artıyordu. Dikta sultaların sahipleri, onu bu yaklaşımından ötürü küçümsüyor olsa da o, aldırmadan veriyordu. Düşkünün kolu kanadı olmak farklı bir duyguydu. Etrafında onca mazlum varken tok ve duyarsız kalamazdı. Onca aç biilaç yürek, acı çekerken o rahat edemezdi.

Sahip olduğu mal varlığı ne kadar çok olursa muhtaçların yüzü o derece gülerdi. Vicdanını Kureyş'in gaddarlığına kurban edemezdi. Fakirin derdine çare olmadıkça rahatlayamazdı. Yalın ayak yetimler, yamalı libaslı dullar, soluk benizli hastalar, terkedilmiş yaşlılar ona koşardı. Zenginlerin fakirlerle konuşmadığı bir toplumda onun bu hali tuhaf karşılanıyor olsa da o halinden memnundu. Asıl mal sahibi yüce Allah iken, malının azalmasından korkmuyordu. Meslektaşlarının gözünü bürümüş mal hırsı Hatice'yi ürkütüyordu. Oysa Allah için verilen her mal misliyle geri dönerdi. Onlar bunun farkında değillerdi. Bunun için de katı bir kazanç tutkusunu içinde paylaşmanın hazzından mahrum yaşıyorlardı. Yürek hazineydi. Onun usûlünce gitmeyenler çabuk tüketirdi. Yolu

ve yordamıyla o hazineyi sergilemek gerekti. İyilikle, hayırla, hatırla ve hakikatle ortaya çıkan cevheri cilalamak güzeldi. Hiç şüphesiz ki müşteriler süslü vitrinlere koşardı. Hatice'nin yüreği de ışıltılı elmaslar, nadide incilerle süslü billur bir sara-ya benziyordu. O çarşıya uğrayanlar asla mahrum kalmazdı.

28. Gün

İş Kadını Hatice

Dünyanın değişik ülkeleriyle sürüp giden ticari hayat yarımada-ya yeni soluklar katmıştı. Mekkeli tacirler, değişik ülke kültürleri arasında gidip geldikçe Hatice, o sahanın iş kadını olmuştu. Babasından ve eşlerinden kalan zenginliği yok edip tüketmek yerine, artırma yolunu seçmişti.

Kadın kimliğinin köleyle özdeş olduğu bir toplumda ayakları üstünde durmak zor olsa da bunu başarmıştı.

Tek gücün para olduğu bir toplumda yaşamak yorucuydu. Zorba zalimlerin borusu öttükçe, güçsüzler dışlanıyordu. Genç kadın helal yollardan kazanarak muhtaçlara derman olmaya çalışıyordu. Yaygın bir yatırım aracı olan faiz, sıradan bir kazançtı. Genç kadın, tek ilahlı dinlerden bu işin haram olduğunu öğrendiği için bu yola girmemişti. Bu sebeple de kazancı bereketli kılan ticaret yolunu seçmişti. Emek sarf etmeden para kazanmak ona göre değildi. Akıllı ve tecrübesiyle kısa sürede Hicaz bölgesinde saygın bir iş kadını olmuş-

tu. Önemli bir konumdaydı. Uluslararası kervan ticaretinde ismi, civar illerde de duyulmuştu. Başarılı bir patrondur. Uluslararası bir ticaret kervanının yöneticisiydi. Rum, Fars, Gassalini, Hire, Şam, Yemen beldelerinden adamlarla iş gören, her fikir ve kültürle iletişim kurabilen bu kadın dört elle işine sarılmıştı.

Yemen'in San'a şehrinde başlayan kervan ticareti; sırasıyla Taif, Mekke, Yesrib, Hayber, Hicr, Tebük, Maan, Teyma, Mute, Busra üzerinden Şam'a gider, bazen Kızıldeniz sahillerini takip ederek Akabe körfezine, oradan Eyke'ye, Akdeniz sahillerine ve Gazze'ye kadar uzanırdı. Sükûn dolu nehirler gibi sürüler halinde akıp giden kervanlar, yöreden yöreye farklı kültürel birikimleri de beraberinde sürüklerdi. Mekke üzerinden Irak, İran ve Bahreyn'e uzanan yollar uzak ülkelerin ahvaline açıktı. Bir çeşit ithalat ve ihracat etkinliği idi bu. Hangi malın hangi ülkede revaç bulduğunu bilmek gerekiyordu. İhtiyacın hangi bölgelerden geldiğini iyi hesaplamak gerekti. Hatice meslektaşları tacirlere parmak ısırtacak nitelikteki kararlarıyla tanınmıştı. Yeni açılımlar, farklı dünyalar üzere kurulu bu pazarda uluslararası bir iş kadını olmak kolay değildi. Mallarının üstünde olmadığı halde böylesi bir ticari filoyu çekip çevirmesi ilginçti. Bu derin bir bilgi birikimi ve deneyim gerektiren bir işti.

Memurları, katipleri, işçi ve kölelerin her biri ondan memnundu. İnsan tanımanın en kolay yolu olan ticaret hayatı Hatice'ye yeni tecrübeler sunmuştu. Yeni yüzler, yeni olaylar karşısında daha bir olgunlaşıyor, yeni dünyalar keşfediyordu. Anlayışlı ve cömert bir yönetici olması onu Kureyş'in çok sevilen iş kadını yapmıştı. Haklıya hakkını vererek emeğe sahip çıkıyordu. O güne dek kapısından kimse boş dönmemiş-

ti. Onca imkân karşısında hiç şırmamadan, edepli ve kibar bu hanımefendi örnek hayatıyla toplumunun baş tacı olmuştu.

Mekke'nin en gözde konağı... Ömrünün sonuna dek yetebilecek bir serveti... Bir el çırpmasıyla etrafında dönen cariyeleri... Uzak ülkelerden emrine giren işçileri... Hesabı olmayan parasal gücü... Sayısı olmayan yüklü develer... Atlar... Koyunlar... Dolu mahzenler... Elinin altında olsa da bir kenara çekilip üretmeden oturmak istemiyordu. Bunların hiçbirisi gönlüne girmemişti. Kureyş'in Melikesi nemelazımcılık yaparak çevresinde olup bitenlere göz yumamazdı. Dullar, yetimler kapısında eğleşirken genç anneler yeni doğan kız bebeklerini onun ocağına kaçıırırken; yaşlılar sahipsiz, hastalar ilaçsız, yetimler korumasızken, Hatice köşesine çekilip keyif süremez, onca sıkıntıya duyarsız kalamazdı. Yaşlılar, yetimler, hastalar onun yanında güç ve ışık bulmuşken sahip olduğu mal varlığını heder etmek istemiyordu. Onlar için bu ticari filoyu çevirmek zorundaydı.

Her iyi işte olduğu gibi Hatice'nin de başarılarını çekemeyenler vardı. Kimine göre o, mal kıymeti bilmez bir divaneydi. Karşılıksız yaptığı onca iyiliğin altında neyin yattığını bir türlü anlayamazlardı. Yapılan iyiliğin Allah katında değerli olmasından habersizdiler. Hesap edemedikleri çok önemli bir sır vardı ki; o da Hatice, Rabbi adına infak ettikçe Rabbi malını ona fazlasıyla iade ediyordu. Karşılıklı bir mübadele halinde dönen bu sessiz işleyişten habersizlerdi.

29. Gün

Tek Başına Bir Patron

Yalnız başına yürüttüğü ticari filoyu çevirirken, yanında sadece güvendiği iki adam vardı. Sadık hizmetçisi Meysere ile kardeşi Hizam'ın oğlu Hakim. Ücretli tuttuğu elemanların her birinde değişik yolsuzluklar görmüştü. Bu ticari alışverişte elde ettiği en kârlı kazanç insan tanıma olmuştu. Sayısını bilmekte zorlandığı yüklü kervanları arttıkça; ahlakî yozlaşmanın kucağında çaresiz kalmıştı. Hal böyle olunca da güvenilir ve dürüst insanları mum ışığıyla arar olmuştu. Şam, Ürdün, Filistin gibi ülkelere yüklü kervanları sürdükçe kadın çaresizliği içinde işi uzaktan takip etmek kalıyordu. Bu da ticari hayatın risklerindendi tabii ki.

Meysere, tek başına sefere çıkmakta zorlanıyordu. Her seferinde hanımından yanına güvenilir bir eleman bulmasını istemişti. Fakat tutulan her yardımcıdan hile görmüşlerdi. Geriye, güvenecekleri Hakim kalıyordu. Onun da kendi işleri çoktu. Hakim, halasına çok düşküncü. Ona yardım etmek istese de buna vakti yoktu. Saygın ve güvenilirdi. Her yıl uzak ülkelerden gelen hacılara, önemli bir hizmet veriyordu. Onların yiyecek ihtiyaçlarını karşılıyordu. "Rifade" denilen bu işin sorumluluğu büyüktü. Ayrıca evi, işi ve ço-

cukları vardı. Geçimini sağladığı ticari işlerden arta kalan vakitlerini ancak halasına ayırabiliyordu. O da kervan gözcüsü olarak Meysere'yi korumak, halasının malını uzaktan da olsa takip etmekten öteye gitmiyordu.

Kervan göçleri çileli vakitlerdi. Hatice, o anlarda çok sıkıştı. Sonu gelmez hesaplar, ithaller, ihraçlar, takipler... Yüklü kervanlarını paragöz cambazların eline düşmeden, hilebaz zalimlerin oyununa gelmeden teslim edeceği dürüst bir adam arıyordu. Zaman zaman yeni anlaşmalar yapsa da kazancı az göstererek onu aldatma yoluna gidenler onu bunaltıyordu.

Onca yılın akışında hep bir yanı yarım yaşamıştı. İş hayatına bilfiil katılamadığı için yükü ağırdı Hatice'nin. Ticari alandaki bilgisi, en uyanık iş adamlarını şaşkınlığa düşürse de çok yoruluyordu. İşi bilen dürüst bir yardımcıya çok ihtiyacı vardı. Bu konuda hatırlı dostlarına haber göndermişti. Fakat aradığı şartlarda kimse yoktu.

30. Gün

Kervan Yükleri

Deve haydalayıcıları neşeli sesleri ile umut vaat ederken; ülkeden ülkeye renk ve heyecan taşırlardı. Yazın Şam'a, kışın ise Yemen'e yol alan kervanlar renkli bir iletişim ağının içindelerdi. Bu faaliyet, tüm Arabistan tacirlerini olduğu gibi Hatice'yi de zengin bir kültür ağının içine çekmişti. Sürme-

li gözlü develerin zil sesleri uzak diyarlara yayıldıkça, farkında olmadan sessiz bir kültür diyaloguna da hizmet ederlerdi.

Hatice kendini işine adanmış bir kadın olarak onları uğurlayıp karşıladıkça; farklı coğrafyaların soluğunu alırdı. Dünyanın bir yerlerinde yaşayan insanların ellerinden çıkan sanat eserlerinden, onların zevk ve estetik anlayışını yakalardı. Maddî hırs ve bencillikler, insanî duyguların önüne geçmediği sürece bu ticari faaliyet, farklı medeniyetlerin birbiriyle kaynaşması adına anlamlıydı. Kervan, çöl eşkıyaları tarafından yağmalanmadan gelmişse sevindiriciydi. Denklerin çözümlüş anı hep heyecan vericiydi. Başka insanların ince işçilikleri ilginç gelirdi ona. Çağlar boyu süren bu kervan yüklerinde ne yoktu ki? İnsanı alıp farklı iklimlere götürürdü her biri. Çok özel duygular yaşanırdı.

İnsan ruhunun aynası ince işlemler, usta bir işçilikle oyulmuş sanat eserleri, ahşap üzerine oymalı eşyalar, el emeği göz nurunun nadide ürünleriydi. Renk renk kadifeler, gökkuşağı gibi açıldıkça farklı duygular yaşatırdı. Damar-sız firuze topakları, som altın külçeler, akik ve yakut parçaları, işli ziynetler göz kamaştırırdı. Gümüş kakmalı sürmedanlık-lıklar, aynalar, fil dişi kamalar yüz gülümsetirdi. Okyanusun derin kuytularından çıkarılmış cevherler, renk renk inci ke-lepleri hepsi birbirinden değerliydi. Süslü şamdanlar, sedef oymalı kılıçlar, ince tasarımlı kamalar, billur takımlar, orijinal fanuslar, çok kollu kandiller, oymalı buhurdanlık-lıklar, estetik zarafetin tarihî tozu kınalar, duyulmadık kokular, tadıl-madık yemişler, görülmedik ipekler o yüklerden çıkardı. De-ğişik coğrafyalardan gıdalar, keskin baharatlar, en değerli ko-kular o denklerden çıkardı. Hemen hepsi ilk Hatice'nin önü-ne açılırdı. Bu sebeple o, nerede ne var, ne yok çok iyi bilirdi.

Kültürel birikiminin kaynağını bu kervan turizminden almış olmalıydı. Fakat bu yoğun lüks ve imkân içinde bile sade olanı tercih ederek, aşırılığa kaçmazdı. Değişik coğrafyalardan gelen kaliteli ürünleri seçerdi. O, bu tavrıyla dikkatleri, lüks ve gösteriştten ziyade manevi derinliğe çekerdi.

Malların bir kısmı Endonezya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika'dan getirtilirdi. Yemen'den parfüm, zamk, işlenmiş kereste, fildişi, altın, kaplan postu, akik, mücevher, silah ve baharat alırlardı. Dönüş yolunda ise buğday, zeytin, zeytinyağı, bakliyat, ipek, her türden kumaş, kapacak, mefruşat taşınırlardı. Habeshistan ve Bahreyn'den dönen kervanlar ise fildişi, mercan, inci, dokuma altın ve gümüş taşıdıkça kültürler iç içe giriyor insanlar medeniyet denen kavramın yenilikleriyle tanışıyorlardı.

Yemen ile Suriye arasında mekik dokuyan kervanlar, zevk düşkünü Romalılar'a renk renk ipekler, kokular, mücevher, baharat ve hurma çeşitleri taşıdıkça mal varlıkları artıyordu.

Hind'in kıymetli taşları ve baharatları, Çin'in ipekleri, Yemen'in dokuma kumaşları, el sanatları... Kısacası doğudan gelen ham madenler, deriler, Afrika boyaları Bizans'ın pek işine yarardı. Onlardan geriye ise; savaş malzemeleriyle birlikte medeniyet fantezileri taşınırdı. Buğday, kuru yemiş, zeytinyağı, saçaklı ve figürlü ketenler, manifatura eşyası, silahlar, inci kenarlı Şam kılıçları... İtinayla işlenmiş kalkanlar. Onlara kavuşmak için yol gözleyen insanlar kervan girişlerini merakla beklerlerdi. Öylesine zevkli ve zengin alışveriş zamanları, haliyle tefli, zılgıtlı karşılamalara dönmüştü. Onlar için kervan demek hayatın merkezi demekti. Hatice böylesine güçlü bir iletişim ağının tek kadın patronuydu. Dul bir ka-

dın olarak gösterdiği başarı onu çekemeyenlerin sayısını da artırmıştı. O, hepsinin farkında olmakla birlikte hiçbirine al-dırmadan yoluna devam ediyordu.

31. Gün

Şöhreti Taşmış Kadın

Darün Nedve'nin nüfuzlu lideri Amr, Hatice'den kolay vazgeçecek değildi. Onun, ayakları üstünde duran, güçlü ve başarılı bir iş kadını olması Amr'ın aklını başından almıştı. Mora çalan esmer suratı, katı çizgili yüz hatlarıyla yeminler ediyordu:

"Hübel'e andolsun ki Hatice eninde sonunda bu işe evet diyecek. İşte! Develerim, mallarım, oğullarım kızlarım, çil al-tınlarım, paralarım. Hepsini yoluna koydum. İstedığimi elde etmedikçe bunlar ne işe yarar ki?"

Bunları duydukça tarif edemediği bir irkilişle ürperirdi Hatice. Kimselere baş eğmeden işine devam etse de bu söz-ler canını sıkardı. Her ne kadar güçlü ve iffetli olsa da zalimin intikamından korkardı. Hayatta belki en son görmek istedi-ği insanın inatçı direnişi karşısında çaresizdi. Kureyş'in za-lim reisi Amr'ı iyi tanıyordu. Zeki olduğu kadar da zalim bir adamdı o. Kafaya koyduğunu yapardı. Bu sebeple ondan uzak durmaya çalışıyordu.

Evlilik hiç düşünmediği bir işti. Bir erkeğin himayesine ihtiyacı yoktu. Amr bin Hişam'ın evlilik teklifine de her zaman cevabı netti. Ebu Cehil en çok da Hatice'nin bu yönüne hayrandı. Onun gibi kararlı, başarılı ve başı dik bir kadın kendine eş olmalıydı. Varlığını ve sermayesini kendine teslim etmeliydi. Mekke bürokrasisinin bu muhteşem kadınıyla evlenerek hayatını birleştirmek istiyordu. O biliyordu ki Hatice'ye kavuşan, devlete ve dahi servete kavuşacaktı. Ancak aralarında seradan süreyyaya fark vardı. Evlilik Hatice için bir saadet zembereği iken, Amr için sadece nefsanî bir istekten ibaretti. Böyle katı birine “evet” diyemezdi. Nedense ondan hep ürkmüştü. Gelen teklifleri geri çeviriyor olması herkesi şaşırtmıştı. En çok da Hatice'nin yakın akrabalarını tabi ki:

“Mekke'nin zengin ve akıllı gençleri, kudretli uluları bir “evet” uğruna servetlerini yoluna serecekler. Neden reddersin? Nedendir bu direniş, niçin bu net ve kesin cevap!”

Kureys'in genci, yaşlısı, zengini, ileri geleni Hatice'den medet umarken, o, net cevabını herkese aynı kararlılıkla iletliyordu:

“Evlilik denen deneyimden yeterli nasibimi aldım ben. İki evliliğin ikisinden de yüzüm gülmedi. Yeni bir evliliği artık düşünmüyorum.”

32. Gün

Hasret Yangını

Yaşadığı önemli anları Varaka'yla paylaşırdı. Ancak Varaka çok yaşlanmıştı. Onu kendi sıkıntılarıyla üzüp yıpratmak istemiyordu.

Onun yanında geçirdiği her saniyeyi kendine kâr bilerek içsel inşasını artırmıştı.

Son görüşmelerinin birinde ise irfan yurdu Varaka'nın sözlerinden çok etkilenmişti:

“Gel, göz bebeğim.” demişti. “Yeni haberlerim var. Aldığım haberlere göre Roma İmparatoru Arap yurduna yedi birlikçi göndermiş. Şu an her yerde onu arıyorlar. Gözlemleme göre Son Peygamber şu sıralar, gençlik yıllarını sürüyor. Kâhinler ve sefirler iz peşindeler. Umarım ona bir zarar vermezler. Ama umudum var ki yüce İlahımız onu koruyacaktır.”

“Bunu herkes biliyor mu?” demişti genç kadın.

“Evet.” demişti Varaka. “Şu an her yerde aynı telaş var. Âlimlerle kâhinler aynı görüşteler. Son elçinin izleri o kadar aşikâr ki; onu evlatlarını tanır gibi tarif ediyorlar. İmparatorlar

her yerde onu arıyorlar. Ancak şunu biliyorum ki O, şu an bize çok yakın. Belki yanibaşımızda, belki bir adım ötemizde. Ama asla yabanda değil. Yüce Rab onu kem gözlerden saklıyor.”

Hatice bunları duydukça ciğerlerine dek işleyen bir özlemin sızısını duyardı. Onu bir kez görmek için servetinin tümünü, belki ömrünün tamamını vermeye hazırdı. İçinde hiç durmadan büyüyen büyük merak, o yakıcı özlem, uçsuz bucaksız boşluk, o duyguyla başbaşa gidiyordu. Susuz çöllerde su arar kalırdı. Öyle anlardan birinde hisleri samimi bir dua gibi yayılmıştı uzay boşluğuna: *

“Ey ihsan tecellilerinin Rabbi! Son Peygamberi bana buldur! Bir tek Sen varsın halimi anlayan. Rahmani kabzanın pırlantasını bana göster. Issız çöllerimi onunla yeşert. Kocaman yalnızlığımı melekût bahçelerinin has çiçekleriyle şenlendir!”

Hicaz kumulundan göklere Hatice’nin yürek iniltisi yükseldi ve her gece devam etti. O dua kaderin akışına etki etti mi bilinmez. Ama bilinen tek gerçek, genç kadının içini kavuran hasret yansıydı.

33. Gün

Renkler Kuşağında Giyim ve Takı Zevki

Yarımada kadınlarının içinde bulundukları çok renkli kültür ağı; onların giyim ve takı zevkine de yansımıştı. İbrişim elbiseler, simli kadifeler, renk renk motifler, pullu-pırıltılı, abar-

tılı kumaşlar hayatın önemli bir parçasıydı. Gösterişli altınlar, nadide inci kelepleri, göz alıcı taşlar onların vazgeçilmeziydi. Arzın taleple olan iletişim dansında onların bu tercihi Arap örfünü de zengin kılmıştı. Akranları öylesine zengin bir folklorik ağın içinde renk renk giyinip arzı endam ederken Hatice hep sade olanı seçmişti. Bütün bu oluş ve duyuşlar içinde o, özgün kıyafetleri tercih etmişti. Kaliteden ödün vermeyen tercihleriyle hoş ve zarif giysilerden hoşlanırdı.

Kaliteli kumaşlar üzerine işlettiği zarif kıyafetler giyinirdi. Siyah ipekli kadifeler, serin tutan kumaşlar, nadide ipeklerden diktirdiği boydan elbiseleri şık ve rahattı. Takı takmak her kadının vazgeçilemez lüksüyken Hatice'de tamamlayıcı bir zarafet unsuruydu. Giyim ve takı konusunda oldukça bilgili oluşu tercihlerinden anlaşılıyordu. Sanat değeri yüksek aksesuarlardan hoşlanırdı. Mal varlığına göre takıp takıştırmak onun hoşlandığı bir tarz değildi. O alamayan ve takamayanları da nazara alarak süslenirdi. Bunun için özellikle gümüş takıları tercih ederdi. Bu konuda oldukça tecrübeliydi.

Takı kültürünün hakim olduğu bir toplumda gösterişe kaçmadan hoş ve özel takılar takardı. Her halinde olduğu gibi onda da aşırılığa kaçmazdı. Ona göre takı, sanat inceliği idi. Takı kadının zarafetini bütünleyen bir parçaysa eğer, çok özel olmalıydı. Takılarını en mahir kuyumcularda işletirdi. İş iyi bilen ustaların elinden çıkan sanat eserlerine değer verirdi. Zarif bilezikler, telkari yüzükler ve su gibi işli gerdanlıklar takardı. İnce işçilikli takılardan hoşlanırdı. Gümüş üzerine işli firuze yüzükler, akik taşlarıyla süslü gerdanlıklar, küpeler, bilezikler takardı. Tanınmış sanatkârların elinden çıkmış, ince dantelalar kadar özgün takılar özgün kıyafetlerini tamamlardı. Zarif

küpeler, şık bilezikler, taşlı gerdanlıklarının her biri, ruhundaki ince duyguları çağrıştıran şiirler kadar hoş ve ince mısralıydılar.

Mekke'de çok sevilen, civar illerde övülen bu kadının hassasiyeti herkes tarafından bilinirdi. Onu toplum nezdinde itibarlı kılan zenginliğini gurur vesilesi yapmamıştı. Oysa yokluk gibi varlık da bir imtihan vesilesiydi. İnsan olmayınca nefesine söz geçirebilirdi, fakat her şey olunca ve şartlar ayaklar altına serilince nefsi hırstan arındırmak bir irade işiydi. Hatice öylesi zor bir sınavı aşmıştı. Malı çok olsa da, gösterişe kaçmaktan hoşlanmıyordu. Her zaman hoş ve zarif giyinir, özgün takılar takardı.²¹

34. Gün

Renkler Kuşağı

Kervan yola çıkmalı bir ayı geçmişti. Bu süre zarfında Hatice otuz dördüncü Kameri dönüşü de karşılamıştı. Geçmiş üzerinden süren iç seyrinde isli ve tozlu anılarını yeni olanlarla buluşturmuştu. Eksik kareler tek tek oturuyor, olaylara bakış tarzı derinleşiyordu. Yeni kararlar, yeni yol haritaları başlangıcında, önemli bir dönemeçte hissetti kendini. Dingin bir arınma sürecinden geçerken hiçbir önemli olayı atlamadan seyrine devam etti. Gümüş renkli bir Arabistan sabahında, gerçeğin gözükken ucuyla bir yanı hilal, öte yanı lal kesilmiş halde kapalı odalarını tek tek açmaya devam etti. Ne çok renk, ne çok zenginlikle iç içeydi.

---

21 Afzalur Rahman, a.g.e., II/153.

35. Gün

Sevgiyi Kuşanmış Kadın

Arap'ın gidişatı pek iç açıcı değildi. Merhamet tükenmişti. Kalpler kuru çöller kadar çoraktı. Açın, muhtacın halini soran yoktu. Güçlü olanın haklı olduğu bir toplumda, en çok ezilen yine kadınlar ve çocuklardı. Onların bu haline dayanamayan yüreği, kendince çareler bulmuştu.

Haftanın belli günlerinde konağında yemekler veririr, aç ve yoksullara bayram ettirirdi. Onlarla hemhal olur, dertlerine çare arardı. Evlenemeyenleri evlendirir, çaresiz muhtaçlara el atardı. Sarı konak, Mekke fukaralarının sığınağı olmuştu. Açlar için aşhane, hastalar için şifahane, yetimler için yetimhane gibiydi. Gencecik anneler, körpecik bebekler, yüzü gülen kölelerin umuduydu Hatice. Toplu davetler ve yardımlar dağıtıldıkça Hatice'nin yüzü gülüyordu. Ondaki bu infak ahlakına Varaka yön vermişti. Ne çok şey öğrenmişti ondan. Tevhid inancının terbiyesi ne güzeldi. Yoksulu gözetmenin insanî sorumluluğunda ona akraba ilişkilerinin önemini kavratmıştı.

Düşküne kucaka çamak, Allah'ın rızasıydı. Saba yeli gibi ferah ve bol esintili olmalıydı insan. O bu yönüyle fukaranın dilinin duasıydı. Ancak tek çiçekle yaz olmuyordu. Onun gibi birkaç insafli insan vardı. Onlar da yaşanan onca olumsuzluk

karşısında yetersizdiler. Köklü bir çözüm arayışı her geçen gün daha da barizleşiyordu.

36. Gün

Kureyş'in Azizesi

Başı göklere ermiş koca bir dağ gibiydi Kureyş'in Azizesi. Etekleri çiçekli çimenlerle kaplıyken, başından karlar hiç ek-silmiyordu. Kendisi kimseye muhtaç olmasa da kapısına ge-len her dertli, her yetim, her yoksul, her hasta içini acıtıyor-du. Her birinin derdiyle dertlenip, haliyle hâllenerek geçirdi-ği ömründe, insanî duyarlılığından hiçbir şey kaybetmemişti. Açlar ve günahsızlar yetim feryatlarla sabahlarken köşesinde rahat edemiyordu Hatice.

Yanına hizmetçilerini alır, kenar sokakları dolaşırdı sık sık. Köhne mahallelerin fukara evlerini dolaşır, yerinde du-rum tespiti yapar ona göre yardım gönderirdi. Bazı zamanlar-da ise pazar, panayır ve çarşıları dolaşarak fukara yüzleri gü-lümsetirdi genç Hatice.

Baharat kokulu çarşılardan uğultulu sesler yükselirdi. Arab'ın zengin renkleri bin pırıltıyla ışıldarken Hatice'nin dikkatini yoksul bakışlar çekerekdi. Renklerin ve pırıltıların cümbüşü içinde dalıp giden kadınların ümitsiz bakışlarını ışıldatmak isterdi. Çaktırmadan avuçlarına bıraktığı bir kaç kuruş para onlara umut ışığı olurdu. Emrindekilere de, öyle

yapmalarını tembihlemişti. Onların mahzun yüzleri sevgiyle gülümserken; sessizce ayrılıp giderdi.

Bıkmadan, usanmadan ve de yıllarca yapılan bu yardımları çoğu kez kendi de unuttur, mihnet yüklü bir yadediş, şükran dolu bir bakış, ya da birkaç sözle hatırlardı. Tükenmeyen şefkati çocuk dünyalarda bile sık sık dile getirilirdi. Onlardan biri de gelecek yıllarda Peygamber müezzini olacak olan Bilal'ın yüreği idi:

“Hatice'nin adını,” diyecekti, “Annemin, bir parça kuru ekmeğe sürüp bana uzattığı bal ile bildim. ‘Oğlum,’ derdi anem. ‘Bu balı bize Hatice göndermiş.’ Fukara sofralarda ben, nimetin adını, Hatice'nin adıyla tanıdım.”

37. Gün

İlk Kadın İşveren Hatice

Uluslararası kervan turizminin ağırbaşlı kadınının sade yaşayışı gözlerden kaçmıyordu. Yokluğa boyun bükme tam bir teslimiyeti beraberinde getirirken varlık içinde ölçülü olabilmek maharet isterdi. Hatice bunu başarmış özel bir insandı. İlişkilerini dengeli tutuyordu. Kureyş'in bu asil hanımefendisi çok konuşmazdı. Hal dili ön plandaydı çoğu kez. Şeffaf bir tülün gerisinden kalplere huzur akıtan bakışları derindi. İnsan ilişkileri onun için çok önemliydi. İnce ve içten tavırlarıyla kimseyi incitmezdi. Bütün bu özellikler onu akranlarından farklı kılmıştı.

Minnetsiz nehirler gibi katışıksız akmıştı hep. Misafire ve yolcuya ikram etmenin ahiret kazancını artıran önemli işler olduğunun farkındaydı. Kutsal Kitab'ın öğretilerini hayata geçiriyordu. Akrabayı arayıp sormayı, muhtaca infak etmeyi bir ibadet olarak algılamıştı. Hatice, gökle yer arasında bir cömertlik uydusuydu sanki. Rabbi ona veriyor, o ise muhtaçlara dağıtıyordu. O, çok yüce güzelliklere layık olacak şekilde Varaka'nın ocağında eğitilip hazırlanmıştı. Tavdan tava dövülen demir, kıvam bulmuştu. İlk insandan bu yana var olan bir gerçektir ki; Sevdiğini Allah için sevene saf cömertlik ve asalet elbisesi giydirilirdi. Hatice, öylesi bir elbiseyi doğuştan sırtında taşıyordu.

Hire, Şam, Rum, Gassani ve Fars beldelerinin işçileri bu Kureyşî hanım patronun erdemli bir işveren olduğunu iyi bilirlerdi. Yere, duruma ve hale göre ikramlar ederdi.

Çöl buğusu yemiş insanın en çok özlediği şeydi ekmek kokusu. Taze, sıcak ve leziz. Uzak diyarların tozunu ve sıcağını yutarak yol kat etmiş yolculara taze pişmiş sıcak ekmek ikram etmesi çok hoştu. Onun bu namı çok uzaklardan bile duyulmuştu. Sıcak nefis çörekler, hararet gideren meyveler, kuyu suyuyla hazırlanmış serin meşrubatlar pek makbule geçerdi.

Onun kadar cömert bir işveren görmemişlerdi. Bu ayrıcalığı zaman zaman kendi aralarında dillendirirlerdi:

“Ne zaman kervandan dönsek, Hatice bizi taze pişmiş ekmek kokusuyla karşılar.” derlerdi. “Önümüzde sıcak sof-ralar açar.”

“Zengindir; fakat mağrur değildir o. Cömerttir; ama savurgan değildir. Alçak gönüllü ve hoşgörülüdür. Biz ondan çok iyilik gördük.”

Temennalar bir bir dile gelirdi:

“Allah sayesinde bozmasın.” derlerdi. “Onun gibi örnek kadınları her zaman versin. Gösterişi sevmiyor. Abartıdan hoşlanmıyor. Malıyla şımarılmıyor. Emrindekilere yumuşak davranıyor. Bol bol veriyor ama asla başa kakmıyor.”

“Çünkü,” derdi bir diğeri. “O, hakikati anlamış bir kadındır. Aslını esasını öğrenmeden bir şeye karar vermez. Boş sözün ardına düşmez.”

“O, bir kadın olsa da her zaman haklının yanındadır. Onun engin cömertliği dillerde şiir, yüreklerde şarkı gibidir. Biz onun gibisine rastlamadık.”

Hatice, kendi için düzülen bu methiyelerin pek üstünde durmazdı. Onun için aslolan Allah katında övmekti.

38. Gün

Hicaz Gecelerinin Yıldızı

Şam yolu yolcusundan ne ses vardı ne seda. Sabah akşam yol gözleyen Hatice, ince eleklerden geçiyordu. Hayatını yeniden irdelemek fırsatı bulmuşken her kareyi yeniden dolaşıyordu. Dönüp duran devranda dünün gerçeklerini bugüne taşıırken garip hallerle karşılaşıyordu. Bütün bu oluşlar içerisinde yaşadığı yalnızlık her durakta karşısına çıkıyordu. Ruhunda dinmeyen boşlukla, bir yanı eksik gibi yaşamıştı hep. Her yerde var olan o sonu görünmez boşluk, içini kemirirken, se-

bebini bilmediği soluksuz bir bekleyiş içindeydi. Bazı gecelerde o his daha da derinleşir, ürpertici bir hal alırdı. Hicazın karanlık gökleri altında ıssız yıldızlar parıldarken Hatice bir yüzü yıldızı gibi yalnız ve mahzun hissederdi kendini.

Varaka'nın müjdesi hangi gün çıkacaktı? Yahudi âlimleri, Hristiyan rahipleri, Arap kâhinlerinin tek ağızla haber verdikleri 'Kurtarıcı' neredeydi? Ne gün ortaya çıkacaktı? Gecesini, gündüzünü, âlemini hep bu mesajlar sarmıştı Hatice'nin. Rum'un, Çin'in, İran'ın ve dahi Arap'ın kız bebekleri, aşağılanan anneleri ne vakit gün yüzü görecekti? Ne gün? Ne zaman?

39. Gün

Onu Beklerken

Konağın çatısı dingin bir limandı artık. Bütün gün oradaydı. Beyaz verandanın altında duran ahşap divanın üstünde; geçmişe dönük yaptığı yolculukta hayatı sorguluyordu.

İnsanlık, en belirsiz günlerinden geçiyordu. Kadın, insandan sayılmıyordu. Kadın olarak bilinmek ve değer görmek için üç ana yol vardı. Ya zengin olmalı, ya oğlan çocuk doğurmalı ya da güzel olmalıydı. Ancak o zaman insan sırasına konabilirdi. Hatice ise akıllı, soyu ve başarısıyla kabul görmüştü. Yarımada'nın seçkin kadınları arasındayken Mekke, Medine, Taif gibi yerleşim yerlerindeki eşraf kızlarından bir-

kaçı ancak onun kadar mevki sahibiydiler. Bir kuşak önceki Medine’de Neccaroğulları’ndan Selma’nın konumu ne ise, Kureyş’ten Hatice bin Hüveylid’in namı da ona eşti. Onun gibi saygın kadınlar çok azdı.

Sâri hastalıklar gibi Arab’ın damarlarını sarmış o kibirli hal kaçınılmazdı. Cahili asabiyet ayaktaıdı. Garip haller iç içeydi. Gasp, içki, fuhuş, kumar, faiz, kin, kan dökme ve bir de onları tek bir yönden incelten şiir vardı. Tuhaf haller, hayatın hay huyu içinde gayet olağandı. Bu tür olumsuzlukları anormal görenlerin ise sayısı çok azdı. Çoğu, zalimin şerinden korkarak sinen masumlardı. Hatice her zaman onların yanında yer almanın huzurunu tatmıştı. Sosyal hayatın içinde insanı yönleriyle var olmaya çalışırken gördüğü garip haller onu üzüyordu.

Göz yumarak kendini soyutlamak kolaydı fakat bu, solumsuzluk olurdu. Ne kadar zor olsa da karşı koyacaktı. Hakliya hakkını aldırana kadar direnecekti. Kadının deve nalından ucuz sayıldığı bir ortamda duyarsız kalamazdı.

Kadın cevherdi. Anne kuşaldı, ilk ocak ve mektepti. İnsan denen yavru ilk ona emanet edilmişti. Öyle ise ona sahip çıkmak gerekti. Onu eğitmek önemliydi. Koca bir insanlık elinden geçen kadın asla ihmale gelmezdi.

Ancak toplum kör ve sağırdı. Ne yana dönse Nemrutlar, Şeddatlar, Firavunlar vardı. İbrahim simalı kalplerin ışığını arıyordu. Mekke’nin şımarık zenginleri kör, sağır, hissizdiler. Fakat Sadıku’l Vadü’l Emin söz vermişti. Onu gönderecekti. Öyle ise şüpheye yer yoktu. Onu bekliyordu Hatice. Yüce Rab söz vermişti. O gelecekti.

40. Gün

Dolunay Akşamları

Mekke'nin dolunaylı akşamlarında Hatice sık sık kimse-lerin bilmediği, duymadığı, keşfetmediği; derin dünyalar-daydı. Ay'ı seyretmeyi severdi Hatice. Nasıl ki Ay, göklerde yalnız ama ışıklıysa o da öyleydi. Umut doluydu. Daima ışıldak ve taze kalmalı, karanlığa düşmemeliydi.

Ay'ın ilk hilalini, gök âlemlerinden sarkmış gümüş bir hurma dalına benzetirdi. Yıldızlar ise dallardan sarkan hurma hevenkleriymiş sanki. O, halden hale girerek şekil değiştirdikçe, onu kendiyle aynileştirirdi:

“Ben ki ey Kamer,” derdi, “Kadim zamanların toprağında doğmuşum. Sare'nin kıskançlık ateşiyle, Suzan Hacer'in sürgün beldesinde var olmuşum. İbrahim'in tevekkülü, İsmail'in hazin ninnisiyle büyütülmüşüm. Nuh Nebi'nin feryadı, İsa Nebi'nin müjdesini duymuşum. Ben ki, doğmamış vakitlerin kucağında saklı hazineler bulmuşum. Tıpkı senin gibi ışığı en ince yanımla yakalamışım. Söyle bana ey Kamer! O batmayan güneşe erecek miyim?”

Hatice'nin beklediği doğmamış zamanlar daha gelmemişti. Neydi, nasıldı kimseler bilmiyordu. Ama içindeki umut,

çok ısıltılı ve güçlüydü. Göklerde yapayalnız dolaşan Ay'ı seyrederken şu dizeler gelmişti diline:

"Ey Kamer!

Yedi deryayı

Sonsuz sahraları,

Serayı süreyyayı ben de;

Seninle gezmekteyim,

Ne ki ben güneşimi henüz bulmuş değilim."

41. Gün

Çağlara Şiir Düşmüş Kadın

Sıcaklığın baskın olmadığı vakitlerde konağının çatısındaki geniş sundurmanın altında olurdular hep. Genellikle güneşin doğuşunu oradan karşılardı. Seherin tatlı meltemi tenini nefesledikçe kendini Şam yönüne çevrili bakışlarının istikametinde bulurdu. Aleme açılan yeni dünyaları irdelerdi.

Arap diyarının estetik inceliği bir tek şiirle sürüyordu. Bu sanatın yaşıyor olması güzeldi. Onu da herkes beceremiyordu. Bir tek şairler, düşünce ve duygu üzerinde yoğunlaşırlardı. Onların diliyle düzülen methiyeler ve hicivler revaç bulurdu. Tek bir sözle kişi, toplumun baş tacı olur ya da yerin dibine geçirilirdi. Bu sebeple yarımada söz söyleyenler saygın

kişilerdi. İncelik ve nezafet adına bir tek şiir vardı. Şairler ve edipler toplumun itibarlı kişileriydiler.

Bu oluşum öyküsü ilginçti. Devesinin sırtında uzun çöl yolculuklarına çıkan Bedevilerin söyledikleri türküler, zamanla Arap şiirinin kaynağını oluşturmuştu. Yiğitliği, sevgiyi, çöl yaşamını anlatan bu türkülere deveci türküsü anlamına gelen 'Hıda' derlerdi. Göçer çöl insanının söylediği bu türküler, kentlerde söylenmeye başlanınca zamanla belli değişikliklere uğrayarak şiire dönüşmüştü. Toplumun elde kalan tek inceliği olan şiir diliyle anlatamadıklarını anlatır, göremedikleri incelikleri yakalar, katı yönlerini azıcık olsun törpülemeye çalışırlardı. Nesilden nesile sözel bir anlatımla aktarılan bu kültür zamanla sanata dönüşmüştü.

Hansa da o günlerde, şair kimliğiyle kabul görmüş bir kadındı. Dizdiği şiirlerle sözün ustalarına parmak ısırtan bu kadın, Hatice'ye hayrandı. Onun ince yüreği karşısında farklı dünyalar keşfederdi. Ondaki farklılık gözünden kaçmaz, her halinde gizli güzellikler keşfederdi. Onda gözle görülür bir asaletin ince ipuçlarını yakalardı.

Orta yaşlı dul bir hanım olmasına rağmen, dinç ve bakımlı olması çok hoşuna giderdi. Ak teni ve siyah parlak saçlarını kem ve semli gözlerden saklı tutardı. Kaliteli giyinmeyi severdi. Giyimi, takısı, kalkıp oturması ölçülüydü. Devrin Mekke'sinde gösteriş en büyük meziyetken onun gösteriştan uzak durması Şaire Hansa'yı çok etkilerdi. Şairlere has o ince gözlemcilikle çok şey yakalardı.

Kadına en çok yakışan şefkat, diğer erdemlerle buluşunca cana can katardı. Hansa Hatice'nin karşısında farklı bir göz kesilirdi. Kureyş onun çok az yönünü keşfedebilmiş-

ti. Derin sezgi ve anlayış kabiliyetini kimseler bilemezdi. O günü hatırladı.

Kâbe'nin çevresinde oturan bir grup kadın dikkatle Hatice'yi seyre koyulmuşlardı. Hansa da ordaydı. Şairlere has o derin sezgisiyle etrafta olup bitenlere dikkat kesilmişti.

Hatice tavaftaydı. Rabbiyle başbaşa olduğu o anlarda gözü hiçbir şey görmüyordu. Ne üç yüzü aşkın ruhsuz put, ne cahil kalabalığın uğultulu gürültüsü, ne de ıslık sesleri onu etkilemiyordu. O sadece İbrahim'in Rabbini anarak dönüyordu. Bütün varlığıyla Kâbe'nin sahibine yönelmişti. İçinde bulunduğu manevi hal, onu tanıyanların dikkatini çekmişti. El ve yüzleri dövmelerle renklendirilmiş, süslü bilezikler ve kumaşlarla bezenmiş kadınlar ondaki asalete şaşıp kalmışlardı. Onları o seyirden, yaşlı ebenin tiz sesi ayıltmıştı:

"Ey Huveylid Kızı Hatice!" demişti. "Elime doğduğu gün daha bu gün gibi aklımda. Onda kimsede görmediğim bir edep ve terbiye görmekteyim. Bu yaşına dek gözüm hep üstündedir. Bir gün bile adını çirkin bir işle duymadım."

Yaşlı Bereke sözü almıştı:

"Aradan yıllar geçse de zamân bizi hep haklı çıkardı. Hatice hep aynı kaldı. Mekkeli'nin gurur kaynağı oldu. Bu gidişle Huveylid'in adı, onun adıyla anılacak."

Oradakiler içinde, kadınlara has hassasiyetlerle inceden inceye rahatsızlık duyanlar vardı. Onlardan birisi:

"Canım siz de!" demişti. "Şu sarı konağın dulunu ne kadar da abarttınız. Duyan da onu peygamber karısı sanacak!"

Orta yaşlı olanı müdahale etmişti:

"Bereke doğru söylüyor. O bugüne dek kimsenin yapmadığını yaptı. Namusuna toz kondurmadı. Dulu, düşkünü

gözettili. Açı, yetimi doyurdu. İlme, irfana koştu. O hem seyyide hem de âlimedir.”

Tam o sırada Hatice, tavafını bitirip yanlarına gelmişti. Şaire Hansa tüm bunları ona aktarmış ardından gayri ihtiyari diline gelen dizeleri dökmüştü.

*“O Hatice ki,
Çağlara şiir yazar
Cömert bir nisan yağmurudur.
Bol meyve veren hurma ağacıdır
Yanında yoksullar barınır
Yetimler ağırlanır,
Gelecek zamanların ırmakları
Onun gönlünde çağıldır.”*

Güngörmüş yüzünde zamanın desenlediği derin çizgileri oynatarak sözü almıştı Bereke:

“Gönlün gölgelenmesin Ey Hansa!” demişti. “Sözü ne güzel söyledin!”

Ardından yanındakilere seslenmişti:

“Bana bakın hanımlar! Kadınların kendinden üstün olan hemcinslerine tahammülü zordur. Ancak şunu bilin ki asaleti, iffeti ve cömertliğiyle örnek bir kadındır o.”

Hemcinslerinin bakışları üstünde olsa da ona karşı derin hayranlık duygusu içinde olanlar bir bir çözümlerirlerdi:

“O, her hal ve davranışında olduğu gibi giyimiyle de devrinin ve devirler üstü zevklerin kabulüdür.” demişti Nefise.

Oradaki genç kızlar:

“O hem fizikî hem de ahlakî güzelliği ile bizi bile gölgede bırakıyor. Ne kadar güzel olsa da o, kem nazarlardan saklanmasını biliyor. Nadide bir elmas gibi cevherini temiz örtüler içinde saklıyor.”

“Aslında zenginliği sayesinde lüks bir hayat yaşayabilir ama bunu yapmıyor. Aramıza giriyor. Topluma karışıyor. Herkesle haşır neşirdir. Herkesin derdiyle ilgilenir. Ona kimse leke süremez.”

Bu sözler hasetçilerin dudaklarına garip kıvrımlar düşürürken, hayranlarının duasına amin noktası gibiydi.

42. Gün

Hayatı Sorgularken

O güne dek çok şey görmüş, birçok olayla karşılaşmıştı. Ardı ardına acılar yaşamıştı. Kısa süreli evliliklerle her iki eşinden de farklı acılar tatmıştı. Ancak sevdiklerinin ölümü onu çok etkilemişti. Ona çok acı veren babasını Ficar Savaşı'nda kaybettikten sonra annesini ve ardından da abisi Hizam'ı kaybetmesiydi.²²

Ne çok sevdiği gitmişti öteki tarafa. İlkin, çocukluk arkadaşı ve ilk kocası Ebu Hale, dedesi Esed, çok sevdiği arkadaşı Şaire Zühre. Annesi, babası ve abisi. Hepsi birbiri ardına dünyayı terk etmişlerdi. Sevdiklerini bir bir gönderdikçe hayatın zorluklarına karşı direnmişti. Dışarıdan ne kadar güc-

²² Balazuri, Ensabül Eşraf, 8:40-41.

l , kararlı, becerikli görünse de el ayak çekildiği anda o tuhaf yalnızlık gelir yüreğine çökerdi. Öyle anlarda hayatı sorgulardı. Çok düşünür, çok irdelerdi.

Ezeli çizginin üstünde, bir nefes duraktı beden. Konargöçer olmanın hakikati, yakın kayıpların ölümüyle gözler önüne serilirdi. Ani zamlardan ibaret değil miydi hayat? Hiç  lme-yecekmi  gibi yaşamak zannı. Herkese gelecek ama kendine bir şey olmayacak zannı. Hiç bitmeyecek i leri bir an önce bitirme zannı. Ölüm o zan fanuslarına inen darbe gibiydi. Ani bir  okla gerçek ne kadar sığ ve çıplak kalırdı. Ne kadar anıydı hayat. Ne kadar farklıydı gerçek... O yüzleşme farklıydı.   inden çıkılmaz sorular sarardı benliğini. Ölüm varsa ucunda, ne diye didinip dururdu insan? Sonu ölümle biten bir hayatın insandan daha fazla istediği bir şeyler olmalıydı. İnsan donanımlı bir halde dünyaya g nderilmi ken neden boş şeylerin ardına d   yordu? Oysa hayat insana sunulmuş kısa bir aralık değil miydi? Sonsuz arzularla dolu insan, o kısacık hayat-tan ne anlayabilirdi ki?

İnsanlar  l me karşı neden bu kadar ilgisizdi? Gerçeği görmek istemiyordu kimse. Bu korkunç lakaytlık onu ürkütüyordu.  l m  anlamaya çalışan ne az insan vardı! En yakınları bile onun bu düşüncelerini garip karşılar olmuştu. Bunun için Hatice, dostları hakkında her zaman seçici davranmı tı. Aklındaki soru yumaklarına cevap arayanları ise çok önem veriyordu.

İnsan neydi? Niyeydi hayat? Ne için ya anıyordu? Neden- di  l m? Burada i i neydi? Madem ölecekti ne için vardı? Ne için ko uyordu? Ne için çabalıyordu? Her an bitebilir bir hayatın insandan istediği neydi? Sorular, sorgulamalar. A ılmaz vadiler gibi önüne açıldıkça yorgun ve de çaresiz kalırdı.

Yakın dostu Zühre'nin ölümü ise onu büsbütün sarsmıştı. Yüksek ruhlu, ince kavrayışlıydı Zühre. Yakın arkadaşıydı. Mekkeliler ona Şaire Zühre derlerdi. Ufkunun genişliğini ölümün sonsuz çağrısında gösteren bu kadın hayata veda etmişti. Ancak ölüme tek çare Yaratıcı'ya kavuşmakta olduğunu söylerken her şeyden haberli gibiydi. Bir şiirinde ölümü şöyle tarif etmişti:

"Elbisemden çıkıyorum.

Onu ödünc almıştım bırakıyorum.

Ruhum soyunuyor

Ruhum zincirlerini kopardı

Azat oldu.

Asıl kimliğime büründüm

Mekân, mesafe, zaman,

Sona erdi!

Şimdi Allahımlayım!.."

43. Gün

Ölüm Bir Varoluş Öyküsüdür

Yakınlarının ölümü ona çok acı vermişti. Her an karşısına çıkan ölüm, genç kadını çok etkiliyordu. Bu sonsuz olgunun şifresini çözmeye çalışıyordu. O duygu yoğunluğu içinde yaşlı bilgeye koşardı. Varaka, biricik yeğeninin mahzun kalbini rahatlatırdı:

“Ölüm, yokluk değildir yeğenim.” derdi. “Onlar gerçekte ölmediler. Sadece boyut değiştirdiler. Bizler de o yoldayız. Günü geldiğinde yeniden dirileceğiz. Yaşanan her anın hesabını vereceğiz. Amellere göre cezalar verilecek. Yapılan işlere göre ödüller sunulacak.”

Yüreğindeki hasret düğümlerini tek tek çözöverirdi:

“Baban Huveylid çok iyi bir insandı. Onlar son Nebi’ye yetişemeden göçtüler. Annen, erkek kardeşin, arkadaşın da öyle. Umarım onlar da kurtuluşa ererler. Rabbin has Cennet’inde ağırlandılar. Zira onlar son daveti duymadan da iyi ve temiz yaşadılar.”

Heyecanlanırdı Hatice:

“Ey Bilge Varaka!” derdi. “Bana anlattıklarını niçin diğer insanlara da söylemiyorsun? Bunu yaparsan putlara tapmaktan vazgeçip bahsettiğin Allah’a inanırlar!”

“O görev benim işim değildir.” derdi Varaka. “Kutsal kitabın öğretilerine göre o görevi, Son Elçi yapacak.”

Varaka’nın sözleri kalbine yeni hayatlar sunardı. Ezeli ve ebedi bir varoluş öyküsünde bir nefes duraktı beden. Dünya o duraklardan üçüncüsüydü. Çekirdeğin kabuğunu çatlatarak havaya koşması gibi insan da bedensel varoluşun ötesindeki hazlarla huzura erebilirdi. Ölüm öldürülemediği ve yeryüzünden kaldırılmadığı sürece ondan kaçmak anlamsızdı. Onu göndereni tanıyıp, verdiği ömrü güzel kılan insandan daha bahtıyarı olamazdı.

Sonsuz güzellikler ülkesine geçişte bir köprüydü sadece. Bu hüznü öyküde ölüm bir varoluş öyküsüydü. Bu düşünceler içinde ruhunun durulduğunu hissederek oradan ayrılarırdı Hatice.

44. Gün

Huzur Limanı Yuva

*"Nefsin, üzüm ve hurma gibi
tatlı şeylerin sarhoşu oldukça,
ruhunun üzüm salkımını görebilir misin ki?"*

Mevlânâ Celaleddin Rumi

Kırk dördüncü güne gelmişti. O sabah evini yeni baştan temizletti Hatice. Dağınıklıktan hoşlanmayan kadın, intizamı seviyordu. Bu konudaki mahareti aşıkâr kadın, içinde yaşadığı mekânı da bir huzur gözesi yapmıştı. Her evin kendine has bir havası varsa eğer, Hatice'nin evinin havası hoş ve iç açıcıydı. Yuvayı sıradan bir mekân olmaktan çıkaran incelik, yorgun ruhlara kucak açmadıkça bir anlam ifade etmezdi.

Çilesi yuvasına sinmemişti. Her ne olursa olsun yaşanan hayatın akışına karşı, ters yönde kürek çekmemişti. Kendini bırakmamış, hayatın iyi ve hoş yanlarını yakalayarak bir başına üstlendiği yaşantısını yeni baştan kurmuştu. Geride baba-sız çocukları vardı. Onlar için ayakta kalmalıydı. Öyle bir ortamda dul bir kadın olmak kolay olmasa da buna mecburdu. En ufak bir yanlış adım onu altüst edebilirdi. Hayata sıkı tutunmalıydı. Her fırtınada inançlarıyla direnmiş, sendelemiş

olsa da yere serilmemişti. Güçlü kişiliği ve inançlarıyla ayakta durmayı başarmıştı.

Dost canlısıydı Hatice. Misafirperver bir ev sahibiydi. Dost ve arkadaşları onu sık sık ziyarete gelirlerdi. Arap mutfağına has ikramları, tatlı dili ve güleryüzüyle, evin her köşesine sinen inceliğine hayran kalırlardı. O, becerikli ve her işin hakkından gelen bir kadın olarak tanınırdı. Ev tanziminden sofraya adabına, temizlikten tertip düzene kadar Kureyşî topluma örnek olmuştu. Sıradanlığı sevmeyen genç kadın her konuda maharetliydi. Sanatı fark eden bir bakışa sahip olması onu ev dekorasyonunda da farklı kılmıştı. Zengin ruh dünyasını ve ince zevklerini derin bir sanat anlayışıyla evine yansıtmıştı. İnsan ruhunda süfli değil, ulvi duygular uyandırıyor her köşe. Bir huzur sahili gibi sade ve hoştu. Gösterişe kaçmadan gerekli olanı hoş bir tasarım içinde sunmuştu. Sanata verdiği önemi ortaya koyan bir anlayışla evini döşemişti. İnsanın içinde yaşadığı mekân özel olmalıydı. Kâinat bile insan için öylesine incelikli süslenmişken yeniliğe açık olmalıydı.

Yüce Rab, insan için âlemi ne güzel döşemişti. Dünyanın tavanını yıldızlarla, yerlerini ise renk renk halılarla bezemişti. Yazın yeşil, kışın beyaza dönen örtüleri her mevsim değişirdi. Renkli kurdeleler gibi süslü çiçekler, meyveli boncuklar dizilmişti. Yaratan, âlemi her mevsim yeni baştan süslüyordu. İnsan ruhu güzele âşıktı zira. Tekdüzelikten hoşlanmıyordu. Temizlik ve nezafet birleşince cennet esintileri insanı mest ederdi.

Hatice'yi sık sık bu minval üzere görenler, ona Tahire lakabını boşuna takmamışlardı. Ev, sanki gelecek olan çok özel bir konuk için özenle döşenmişti. Kadın ruhu; ince, buğusuz ve netti. Dokunduğu nesneyi estetik bir çekiciliğe sokabilirdi. Hatice öylesi bir mahareti evine aksettirmişti.

Evin duvarları yüksek, tavanı aydınlıktı. Geniş iç avlusu, ferah odalara açılırdı. Ticari mallarını koyduğu büyük ambar, konağın alt katındaydı. Birçok deve ve koyunu barındıran genişçe ahır ise konaktan bağımsız bir alandaydı. Evin her köşesinde gösteriştan uzak bir sanat inceliği hâkimdi.

Değişik coğrafyalardan gelen eşyalar birbirinden özgündü. Şam'ın, Yemen'in, Buhara'nın esintileri duyulurdu. Değişik kültürlerin nefesini bir arada soluklanmak ufuk açıcıydı. Uçuk renkli tüllerle ipek kadifeler iç mefruşata hâkimdi. Evin halılarını acem diyarından getirtmişti. Sedir ağacından yapılmış divanlar, duvar halıları, sedef oymalı iskemleler ince işçilikliydi. Şam yapımı sedirlerin tasarımı, mahir sanatkârların elinden çıkmıştı. İnce işli buhurdanlıklar, telkari gümüşler, ayaklı kâseler, billur sürahiler şeffaf duyguların ayrıntısıydı. Abanoz ve gül ağacından yapılma ahşap eşyalar el emeğinin ince zarafetini yansıtıyordu. Mutfak takımları Yemen gümüşündendi. Zarif işli tepsiler, gümüş oymalı kandiller, renkli şamdanlar, iç açıcı kilimler hayatı tekdüzelikten sıyrıp başka iklimlere götürüyordu. Zarafet, sadelik ve asaletin iç içe hâkim olduğu dekoru hoş ve sadeydi.

45. Gün

Kuaför Ümmü Züfer

Ümmü Züfer vadi kadınlarının güzellik uzmanıydı. Mekkeki kadınlar, rüzgârlarına amber kokulu esintiler katan bu

ketum kadını çok severlerdi. Kadın her devirde kadın, güzellik her devirde aranılansa eğer, o bu işi iyi bilirdi. Bilgili ve deneyimliydi. İşinin ehli bir kadın olarak değişik bitkilerin özümüle kardığı zeytinyağı ve bal özümüle saç ve cilt bakımı yapardı. Kardığı kınalarla çizdiğı ince desenli çiçekler zarif parmaklarda kadın ruhunun zarafetini ön plana çıkarırdı. Bu sebeple sık sık Hatice'nin de evine uğrardı. Aynı zamanda arkadaşları. Onu çok severdi.²³ Ümmü Züfer, bu Hicaz Hanımefendisine hayrandı.

Aydınlık çehresine bir ışık, yumağı gibi düşen gülümsemesi sıcacıktı. Şefkatli bakışları, tatlı sözleriyle Hatice, güzelliğı bir bütün kılmıştı. Bu farklı kadının bakışlarında, bilinmedik cevherler saklıydı. Birini bekliyor gibi sanki. Yüzünde ruha ulvi hisler estiren masum ifade huzur vericiydi. İnsanın içinden tüm kederi ve gamı çekip alacak bakışları ruha dinginlik verirdi. Doğuştan gelen bir çekiciliğı sahip olan bu Mekke güzelinin yüzünde nurlu bir ifade vardı.

Akranları arasında kıyasıya bir güzellik yarışı sürüp giderken, kırkına merdiven dayamış dilbere özenerek bakarlardı. Üç çocuk annesi kadının dinç ve taze güzelliğı dikkat çekiciydi. Hayranlıklarını gizleyemezlerdi. Yıllar akıp gittikçe yıpranmayan, onca sorumluluğı altında solmayan güzelliğinin ipuçlarını aradıkça yeni yorumlar yapıldı. Esasında yüce Yaratıcı hiçbir kadını çirkin yaratmamışken yaratılanı çirkinleştiren, insan müdahalesiydi. Kadının en nadide güzelliğı şefkatiyken temizlik başta gelirdi. İffetli duruş ise en farklı güzelliğıydi. Hatice bunu başarmıştı. Gül tenini zehirli bakışlardan korumasını bilmiş, incitici zedelenmelere izin vermemişti.

23 El-Kettani, a.g.e., s. II/332.

Örtü ki her dinde emanetti. Kutsal Kitab'ın öğretilerinden tercihi yaparak sığındığı o kalede dinç ve taze kalabilmişti. Yıllara yayılan güzelliğini belki de böyle korumuştur. Fakat bunu anlamakta zorlananlar vardı. Onlara göre güzellik, alabildiğine süslenmektir. Kulakta iri küpeler, burunda renkli hızmalar, ayakta sesli halhallerle yarışı kimseye kaptırmak istemiyorlardı. Yüz ve bileklerinin tamamına tuhaf dövmeler yaptıranlar vardı. Rabbin yarattığı şaheseri kendi metotlarınca değiştirenler, güzelleşmek uğruna halden hale giriyorlardı. Bileklere kadar kınalı eller, dolu dolu yüzükler, renk renk küpeler hep o yarıştı. Gümüşten, taptadan, fildişi ve bazen de altından yapılmış bileziklerle beğenilme arzusu taşıyorlardı. Boyunlarına ağırlıktan başka bir anlam vermeyen okkalı gerdanlıklar, kelepçe boncuklar, iri taşlı yüzükler güzellikten çok yük getirirdi. Yanak, alın ve çenelerine kazıdıkları derin dövmelerle halden hale girenler dikkat çekiciydi. Rabbin en ince fırçalarla resmettiği o güzelim sanat harikası çehreler bütün berraklığını kaybeder, tanınmaz bir hal alırdı.

Oysa güzellik, fitrata saygı duymaktır. Rabbin verdiğini korumaktır. Ona örselemeden bakmak, nadide bir elmas gibi saklamaktır. Bunun için saç ve cilt bakımı önemlidir. Kadın latif bir varlıkken, mahreminde ısıltılı ve hoş kokulu olmalıydı. Rüzgârı temiz kokmalıydı. İnsanın her halinden uçuveren o pak esintisi, fitrî bir asaletin ipuçlarını verirken, saç ve beden bakımını ihmal etmemeliydi. Güzellik zarafetle beslenince güzeldi. Ümmü Züfer bu asaleti onda yakalamıştı. Ona olan hayranlığını her fırsatta dile getirirdi:

“Güzellik yüzün parlaklığı demekse eğer ben onu Hatice’de gördüm. Temizliğin önemini ben ondan öğrendim.

Estetik ve inceliği ben onunla tanıdım. Dili düzgün, akli sağlam ve kuvvetlidir. Güzel kokudan hoşlanır. Güzellik denen nimeti korumayı iyi bilir. Eğer zarafet, içine bir şey konabilen bir kapsa Huveylid'in Haticesi öylesi bir kabı lebalep doldurur. İçinde her türlü zarıflık ve incelik bulundurulur." derdi.

Ümmü Züfer, bu tahire arkadaşını çok severdi. Belli günlerde gittiği Hatice'nin yanından bol lütûf ve ikramla ayrılırdı.

46. Gün

Erdemliler Heyeti

Sus artık, yeter!

Sır perdelerini pek o kadar yırtma.

Çünkü bize, kırıkları onarmak,

Sırları örtmek yaraşır.

Mevlânâ Celaleddin Rumi

Mekke'de sürüp giden ahlakî yozlaşma son haddindeyken son günlerde olanlar umut vericiydi. İnsanlık adına hoş gelişmeler yaşanmıştı. Olay günlerce konuşulmuş, varılan son noktada çözüme ulaşılmıştı.

Yemen'den Kâbe'yi tavaf için gelen bir ziyaretçi, zorba insanların saldırısına uğramıştı. Adamın genç ve güzel kızını elinden almışlardı. Adam yabancıydı. Çaresizlik içinde oradan oraya koşmuş çevreden yardım beklemişti. Bu büyük bir

haksızlıktı. Vicdanı ölmemiş insanlar bir araya gelerek genç kızı kurtararak babasına teslim etmişlerdi. Olay Mekke’de günlerce konuşulmuştu. Hiçbir can güvenliğinin olmadığı bir ortamda yaşamak güçleşmişti. Gitgide artan bu tehlikeli durumdan herkes tedirgindi.

Bunun üzerine sağduyu sahipleri bir araya gelerek yapılan bu haksızlıklara karşı bir heyet kurmuşlardı. Takvimler 590 yılının güz aylarını gösterirken adına ‘Hılf-ul Füdul’ dedikleri bir grup erdemli bu oluşumun içine girmişlerdi. Kâbe etrafına toplanarak ellerini güzel kokulu bir çanağa daldırıp yemin etmişlerdi. Devrin adetlerine göre bu önemli bir yemindi. Antlaşmanın sözleri şöyleydi:

“Kâbe huzurunda Allah’a yemin ederiz ki!

Mazlum ile birlikte zalime karşı koyacağız.

Zalim mazlumun hakkını verinceye kadar

Tek el, tek yürek olacağız.

İttifakımız:

Denizde bir tüyü ıslatabilecek su damlası kalıncaya dek sürecek.

Hira ve Sabir Tepeleri yerinde durdukça,

İktisadî durumda eşitliğe riayet edilerek devam edecektir.”

Her ne kadar sayıları bir elin parmaklarını geçmese de onlar, toplum içinde saygın kişilerdi. Haklıya hakkını teslim etme adına ant içmişlerdi. Şehirde akıl almaz bir şekilde sürüp giden zulüm furyasına karşı caydırıcı bir tedbirdi bu.

O günden sonra onlara “Güzel Kokanlar” anlamına gelen “Hılf-ul Füdul” adını verdiler. Bir çeşit “Erdemliler Paktı” olarak bilinen bu grup, haksızlığa ilk baş kaldıranlardı. Hak hu-

kuk gözeten vicdanlı insanlardı. Onlara fahri olarak destek verenlerden biri de Hatice olmuştu. Onun adını bir kez de o zaman duymuştu:

“Erdemliler Heyeti’nde Abdullah’ın oğlu Muhammed-ül Emin de varmış.” dediler. Hatice onun dürüstlüğü adına çok şey duymuştu. Güzel insanların varlığını duymak ne hoştu. Zalimin zulmüne direnen vicdanların olması onu rahatlatmıştı. Bu sevindirici bir gelişmeydi.

47. Gün

Panayırdaki Müjde

Tam kırk yedi gün. Zengin bir iç seyirle geçen kırk yedi gün. Zaman sel dolaplarını hızla döndürürken ömrünün kırkuncu baharında derin bir sorgulama yaşıyordu Hatice. Yüreğine yöneldi yine. Orada kimselerin görmediği bir güneş duruyordu. O güne dek ne çok alamet almıştı ona dair. Meşhur panayırlardan birinde duyduğu bir haber çınladı zihninde. Yaşadığı coğrafyada ne çok şey yaşamıştı.

Zilhicce ayının ilk günleriydi. Mekke, öteden beri Arabistan’ın önemli ticaret merkezlerinden biriydi. Yılın belli günlerinde kurulan panayırlarda şenlikler yapılırdı. Arabistan’ın asıl sakinleri Araplardı. Onlar içinde ise ticarete en başarılı olanlar Kureyşlilerdi. Meşhur kabile yaz ve kış seyahatlerinde, Arap diyarının değişik yerlerinde panayırlar kurarak, piyasayı canlandırmayı başarırlardı. Yarımadanın her

yerinden gelenler o bölgeye tezgâh açardı. Bu panayırlarda her kültürden taşınmış çok renkli tezgâhlar kurulurdu. Değişik ürünler sergilenir, çeşitli tatlar ve renkler görücüye çıkarılırdı. Giyim, gıda ve el sanatları bilinmeyen dünyaların kapısını aralardı. Şiir şölenleri yapılır, oyunlar oynanır, yarışlar, gösterilerle maharetler bir bir ortaya dökülürdü. İnsanlar başka ülkelerden başka şehirlerden gelerek birbirlerinin dillerini, hallerini, kültürlerini tanıma fırsatı bulurlardı. Bunun için panayırların önemi büyüktü. Değişik his ve düşünceler kimi zaman sanatla, kimi zaman şiir diliyle daha çok kişiye duyurulurdu. Bir bayram havasında geçen etkinlikler, farklı ufukların kapısını açarken, halk panayır zamanlarını iple çekerdi. Taif'le Nahle arasında bulunan Suk-ı Ukaz, panayırların en büyüğü idi. Zilhicce ayında açılan panayırlar yirmi gün devam ederdi.

O yıl da Ukaza Panayırı binbir renk cümbüşüyle kapılarını açmıştı. Hatice, Bilge Varaka ile birlikte bu şenliğe katılmıştı. Her yöreden yenilikler, açılımlar yakalama umuduyla halkın arasına karışmışlardı. Bir süre gezindiler. Çölün derin katmanlarından çıkıp gelmiş renk renk simalar, panayırın coşkulu havasını canlandırmıştı. Değişik ırk ve dilden yüzlerce insan bir aradaydı. Soytarılar rüküş hallerle kılıktan kılığa girerken, hokkabazlar türlü cambazlıklar yaparak para toplarlardı. Sihirbazlar en usta oyunları orada sergilerlerdi. Oyun, eğlence, şamata, içinde sürüp giden çok sesli bir faaliyetti.

Nedense hiçbir çadır içini açmıyordu. Hiçbir tezgâh, ekşiğini tamamlayamıyordu. Yarı mahzun bir halde olup bite-ni seyretti. Cahil toplumun halleri her yerde önüne çıkıyordu. Yarı çıplak dans eden hemcinslerinin mutsuz görüntüsüne acıdı. Yılan gösterileri, aslan, ayı, kaplan oynatanlar,

horoz güreştirenler, masum varlıkların halinden habersizlerdi. Kandıramadığı müşterisinin üstüne yürüyen satıcının öfke dolu haline baktı. Uğultulu kalabalıktan tek ses yükseliyordu:

“Para... Para!.. Para!..”

Köle pazarına dizilmiş ayağı prangalı, mor derili insanların hali içler acısıydı. Kurumuş dudakları çatlak, eli ayağı buruşuk yaşlılar, dilenen masum çocuklar, sakatlar, yaşlılar... Ne kadar korumasız ne kadar zayıflardı. Kabaran şefkatine merhem süremedi Hatice. *

Az ötede kızıl tüylü bir devenin üstünde duran birisi gözüne ilişti. Kızıl sakallı, keskin nazarlı bu adam coşkulu şiirler okuyordu. Kuss bin Said'di bu, Varaka'nın yakın dostu. Yıllarını ilme adanmış bilge kişi. Dahi derecesinde bir söz ustasıydı. Onu görünce sevindiler. Kalabalığı yararak yanına yaklaştılar. Ateşli bir konuşma yapıyordu. Haline bakılırsa konuştuğu şeyler önemliydi. Üst perdeden kahkahalar, uğultulu sesler arasında dinlemeye koyuldular:

“Beni can kulağıyla dinleyiniz.” diyordu.

“Her doğan ölümlüdür.

Buna bir çare yoktur.

Gökten yağmur iner.

Bitkiler yeşerir ve vakti gelince kuruyup gider.

İnsan da böyledir. Doğar, büyür ve ölür.

Onun yerini yeni doğanlar alır.

Bu bir devrandır ki döner durur.”

Şiire ilgi duyan çoğunluk can kulağıyla onu dinelemeye koyuldu. Kuss devam etti:

"Başınızı kaldırın ve bakın.

Gökyüzü bir tavan,

Üzerinde gezdiğiniz yer yüzü ise döşek.

Her gelen gidici. Kalan yok bu dünyada.

Beni dinleyiniz! Ve sözüme kulak veriniz!"

Varaka'nın yüzünde güller açtıran sır, Hatice'nin yüreğine bir kıvılcım gibi düştü. Bilge şair kah şiir, kah nesir diliyle:

"Allah'ın bir dini vardır. O din sudan ve ekmekten daha azizdir. O dine girenler kurtulmuştur. Allah'ın bir de peygamberi olacaktır. Gelmesi çok yakındır. Kim bilir belki de şu an aramızdadır. Kim ki ona iman ederse kurtuluşa erecektir. Kutlu olsun şimdiden."

48. Gün

Aydınlık Yüzlü Genç

Hatice, ömrünü seyrederken birçok ipucu yakalamıştı. Kuss'un konuşması harfi harfine aklıdaydı. O önemli günü yeniden yaşıyordu sanki. Onun gelecek bir peygamberden bahsetmesi ortalığı dalgalandırmıştı. Kalabalık arasından uğultulu sesler yükselmişti. Bu müjdeyi ilk duyanlar büyük bir coşku ve heyecana kapıldılar. Yaşlı Varaka ise manalı bakışlarla gülümsüyordu:

"Birçokları o peygamberin davetine kulak tıkayacak. Ona karşı çıkıp kan dökecekler. Acırım o bedbahtlara!"

İnsanlar şaşırılmışken Kuss devam etti:

"Ey ahali!

Düşünün biraz. Nerede sizden öncekiler!

Nerede atalarınız? Hani görkemli köşkler! Nerede servetleri?

Nerede Sodam Gomore?

Ben tanrıyım diyen Firavun'a ne oldu?

Göge çıkmak için Haman'a kule yaptıran Nemrut nerede?

Heyhat ki heyhat!

Şimdi onların ne yerleri, ne de sesleri var.

Sarayları yerle bir oldu.

Toprağın altında çürüdüler.

Biz de dönüşü olmayan bir yolun yolcularıyız.

Ölüm bir gerçektir. Diriliş de.

Beni dinleyiniz. Bu sözlerimi iyi kavrayınız.

Allah'ı tanıyınız. O birdir, eşi benzeri yoktur.

Kim Ona uyarsa kurtulur.

Kim isyan ederse ebedi helak olur.

İbadet edilecek sadece Allah'tır.

Uyulacak olan ise gelecek olan peygamber!"

O gün onu dinleyenler arasında Son Peygamber de var mıydı bilinmez. Fakat Kuss'un konuşması ortamı germiştir. Batıl din mensupları bu sözlerden hoşlanmamışlardır. Öte yandan Yahudileri kuşatan telaş aşikârdır. Araplar arasından gelecek olan bir peygambere tahammülleri yoktur. İsrailoğulları'nın elde tuttuğu bu kutlu müessese kendilerine ait olmalıydı. En ufak bir kıvılcım o kinlerini tutuşturmaya yetiyordu. Kalabalık arasından homurtulu konuşmalar yükseldi:

“Bu adam bizi kandırıyor!” dediler.

“Kafasına göre nutuk çekiyor. Oysa biz savaşa özendirici konuşmalar ummuştuk.”

Bir diğeri bağırdı:

“Sen bize yalan yanlış şeyler söyledin. Sözünü ettiğin peygamber İsa’dır. O da yeniden dirilip aramıza gelemez ya!”

“Hayır, bekleyiniz.” dedi Kuss. “Vakit tamamdır! Pek yakında büyük olaylar olacak.”

Ortalık bir anda karışmıştı. Yumruklar sıkıldı, küfürler savruldu. Hatice bir anda kendini kalabalık bir insan selinin içinde buldu. Neye uğradığını şaşırılmıştı. Öfkeyle bağırarak, bilinçsiz naralar atanlar arasında sıkışıp kalmıştı. Varak yoktu. Ne yana dönse yabancı yüzler, bağırışan insanlar vardı. Kalabalığın arasından çıkmaya çalıştı. Fakat çok zordu. Gitgide daha çok sıkıştı. İzdihamın orta yerinde kalmıştı. İnsan seli içinden bir anda gözüne aydınlık bir yüz ilişti. Farklı bir yörüngeye girmişti sanki. Genç, Hatice’ye yardım etmek istiyordu. Işıklı bir tebessümle ona bakıyordu. Asil duruşlu genci takip ederek oradan uzaklaşmaya çalıştı. Meşakkatli bir ilerleyişten sonra selamete çıktılar. Kim olduğu hakkında en ufak bilgisi yoktu. Garip hisler içinde kalakalmıştı. Çok tanıdık, çok yakın, çok nezaketli o insan kimdi? Davranıp teşekkür dahi edemeden hızla ayrılıp gitmişti. O genç kimdi, neredeydi ve kimlerdendi bilemedi Hatice. Bildiği tek gerçek o bahar sabahı hatırladığı bu gencin El-Emin’e çok benzediği idi.

49. Gün

Şehirler Anası Mekke

O bahar sabahına huzurla uyanmıştı. Gecedен çiseleyen yağmur çöl iklimiyle buğulanmış vadiyi serinletmişken semüre ağaçlarının mayhoş kokusu her yeri kuşatmıştı. Hatice öyle sabahları çok severdi. Tatlı bir tebessümle 595 yılının bahar ayına yöneldi. Kâbe'de buldu kendini.

Adına Ümmü Kur'a, derlerdi. İlk kent, ilk merkezdi. Tüm şehirlerin anasıydı. Asıl adı Mekke olan bu kara parçası önemli bir yerleşim yeri idi. Rivayetler arasında oranın ilk var edilen kara parçası olduğu geçiyordu. İlk insandan bu yana her çağda farklı medeniyetlerin beşiği olmuştu. Oldukça eski bir tarihe sahipti. Dünya yüzünde farklı medeniyetler yaşarken Mekke, özel bir koruma altındaydı. Her türlü çatışmadan uzak kalmıştı. Çorak dağlarla çevrili bir bölge olması etken olsa da işin içinde gizli incelikler vardı.

Yeryüzü karışıkı. İki büyük devlet olan Bizans ve İran, yarımadaının komşusuydular. Bizans, ani baskınlarla elde ettiği memleketlerde haksızlık yapmaya devam ediyordu. Meydana gelen dinî karışıklıktan dolayı sıkıntı içindeydi. Başta-kiler, Hristiyanlığı kendi heveslerine alet ederek dini oyuncak hâline getirmişlerdi. İstedikleri kitabı kutsal ilân ediyor,

istemediklerini ortadan kaldırarak dinî inanışları kendi arzularına göre değiştiriyorlardı. Başa geçen hükümdar, öncekini aforoz ediyor; dinî emirleri istediği gibi değiştiriyordu. Yolsuzluk ve ahlakî çöküntü, Bizans'ı içten içe yiyip tüketmişti.

Fars diyarı İran ise; hem siyasî hem de ahlakî yönden karıştıktı. Ateşe tapanların diyarıydı. Kadını ortak bir mal olarak gören uygulamalar akıl almaz boyuttaydı. Yunan medeniyeti, içinden çıkılmaz felsefî çalkantılar içindeydi. Kafa karıştırıcı fikirler yeni tartışmalara kapı açıyor, herkes kendi bildiğinin doğru olduğunu savunuyordu. Hurafeler içinde gitgide artan karışıklığına çare bulamıyordu. Dünya ülkelerini kasıp kavuran rejim değişikliklerinde bir tek Arap diyarı sakindi. Coğrafi şartların zorluğu ya da kaderin gizli korumasında Araplar, bütün bu fitne ve fesatlardan uzaktılar. Onlarda ise ahlak dibe vurmuştu.

Etrafı çöllerle çevrili bölge güven içindeydi. Hiçbir zaman büyük saldırılara uğramamıştı. Onun içinde çağlar boyu hep güven ve sükûnet içinde varlığını sürdürmüştü. Arapların tabi halleri, herhangi bir şekle girerek bozulmamıştı. İşlenmemiş bir hammadde gibi saflığını yitirmemişti. Bazı ahlakî özelliklere hâlâ değer veriyorlardı. Erdemden uzak olsalar da ahlakî değerleri koruyanlara saygı duyuyorlardı. Verilen sözde durma, cömertlik, vefa, sadâkat, sabır, mertlik ve misafirperverlik gibi değerleri hâlâ koruyorlardı. Bir avuç şımarık zenginin baskısı altında ezilseler de bu gibi değerleri hâlâ yaşatanlar vardı. Ancak çok cahildiler. Kendilerine yön verecek bir liderleri yoktu. Mekke'nin kıraç vadisi onlara güvenli bir ana kucağı olmuştu. Orası önemli bir yerdi.

İlk varolan, ilk insan indirilen, ilk bina yapılan, ilk tapınılan mabetti. Bu yönüyle her çağda gizemini korumuştur. Bilinme-

yen sırlara gebe bu kadim şehirde, her an farklı haller yaşanıyor. Bu minval üzere kulaklar ve kalpler o bölge üzerindeydi.

50. Gün

Yahudi'nin Müjdesi

Asırların üstüne düşüveren ışık yumağı uzaklardaydı. Bir zarar görmesi korkusuyla yüreği üşüyor, kalbi titriyordu. Tuhaf ürpertiler içinde yol gözledi Hatice. En ufak bir ses, en zayıf bir emare dahi nahif yüreğini ürpertmeye yetiyordu. Geceler boyu dilinden düşmeyen dualarla yolunu gözledi Muhammed'in. Mekke'nin ışıklı mehtabına, Ay'ına, yıldızına adını yazdı. Ona selam yolladı. Çöldeki kum tanelerinin bile tazimle selam duracağı Sevgili, bir tek onun dünyasında aşikâre çıkmışken ne gün dönecekti? O duygular içinde yakın zamanda yaşadığı bir olayı hatırladı.

Eyyam-ı teşrik günleriydi. Et kurutma zamanının başlangıç günü olan o bayram sabahında, geleneksel şölene katılmıştı. Kâbe'ye varır varmaz uğultulu bir kalabalığın içine düşüvermişti. Şarkı, şamata, ıslık ve zil sesleri arasında ilerledi. Çocuklar yeni kıyafetler içinde koşuşup duruyorlardı. Kadınlar; kınalanmış elleri, renkli kıyafetleri, süslü takılar içinde özenle hazırlanmışlardı. Kızıla boyalı saç ve sakallarını kokulu yağlarla ovdurmuş erkekler, kesilen kurbanları sunak taşlarına taşıyorlardı. Dinî bir ayın havası içinde, o cansız varlıkların önün-

de dönüp duruyorlardı. Tütsülenmiş kokuları, okunan şiirleri, kahramanlık öyküleriyle dolu bir şehir bayramıydı bu.

Hatice oradaydı. Siyah boydan elbisesi, firuze taşlı takıları, gümüş bileklikleriyle her zamanki gibi yine hoş ve zarifti. Diğerleri putlara kurbanlar kesip, tazim gösterileri yaparken o İbrahim'in Rabbine hamd ederek tavafinı yapmıştı. Tavafi bittiğinde dinlenmek için kadınların arasına geçti. Kâbe'ye doyamıyordu. Muhteşem beyti bu kez oradan seyretmeye koyuldu. Görünmez bir cazibenin merkez noktasında çekiyordu onu Kâbe. O doyumsuz güzelliğe gözlerini dikmişti. Etrafındaki kadınlar, günlük işlerin hay huyundan bahsediyorlardı. Bayram kutlamaları arttıkça uğultulu kalabalık da gitgide büyüyordu. Tam o sırada kadınların bulunduğu bölüme Yahudi bir alim uğramıştı. Değişik giyimi ve minik takkesinden bunu anlamak zor değildi. Bu alışık olmadıkları bir haldi. Zira erkekler o bölüme pek girmezdi. Kadınlara doğru eğildi. Ciddi bir ses tonuyla seslendi:

"Ey Kureyş Hanımları!" dedi. "Çok yakında bu topraklardan bir peygamber çıkacak. Onunla evlenme fırsatını yakalarsanız sakın kaçırmayın. Hemen evlenin. O devlet erişilmezdir!"

Oradakiler adamın sözlerinden bir şey anlamamışlardı. Sohbetlerini böldüğü için ona kızanlar bile olmuştu. Onlardan birkaçı yerden aldıkları birkaç çakıl taşını atarak onu yanlarından kovdular:

"Git buradan", dediler. "Neler saçmalıyorsun böyle?"

Yahudi uzaklaşırken önemli bir haberi ulaştırmış olmanın rahatlığı içinde hâlâ konuşuyordu:

"Ben sözümü söyledim, gerisi size kalmış."

Yahudinin ne demek istediğini anlayan tekkadın Hatice'ydi. Ezelden tutkunu olduğu bir Sevgili'den haberler almış olmak yüreğini dalgalandırmıştı. Gözlerinin içine yıldızlar yağmıştı sanki. Yahudi'nin sözlerini harfi harfine dinlemişti. Akli ve kalbi sonuna kadar açık her yerde o ışığın izlerini arayacaktı.

Ama nerede ve ne şekil bunu bilemiyordu. O çaresizlik içinde Kâbe'nin sahibine yalvardı. İçinde var olan o bitimsiz bekleyişi sonlandırması ve hayatında açılan gedikleri doldurması için dualar etti. İçi kıpır kıpır, kalbi niyaz dolu yakardı İbrahim'in Rabbine. Sabrı son damlasındaydı artık.²⁴

51. Gün

Ateşte Açan Güller

Kervan yola çıkalı elli bir gün olmuştu. Kureyş'in hanım sultanının gözü ve kulağı yoldaydı. Ama hiçbir haber yoktu. Hicaz seherlerinin sonsuza açık ufkunda Şam yönüne döndükçe serinliyordu. Amine'nin şiiri dillerdeydi. Yürek diliyle onu mırıldandı:

"Her yeni eskir, her gün yenilenir.

Her şey fanidir gider.

Ben de öleceğim.

Ancak arkamdan hayrı mükemmel olan

Bir evlat bırakıyorum."

Hz. Amine

---

24 İbni Hacer, İsabe, İbn-i Sad, Tabaklat, Cuma.

52. Gün

Işıltılı Şehrayin

Rebiülevvel ayını, o pazartesi gecesini hatırladı. O seher vaktini hiç unutmuyordu. Her ne sebepten olduğunu bilmediği bir uyanışla fırlamıştı yatağından. Gökyüzünü seyretmişti. Bir yıldız akışı vardı göklerde. Ne çok yıldız kaymıştı. O ısıltılı şehrayin hâlâ göz önündeydi sanki. Ertesi günün sabahında Yahudi alimin kehaneti ortalığı çın çın çınlatmıştı:

“Bu gece.” demişti. “Ahmed’in yıldızı doğdu. O artık aramızda.”

53. Gün

Gece ve Hatice

Dünya gece giysilerini бүrүнүнсе kırağı kokulu çöle revan olurdu. Geçmişin gizemli geçitlerinde gezinirdi her gün, her gece, her an, her saniye. Dur durak bilmez bu yol-

culuk ona çok şey katıyordu. Renkler, ışıklar, mis kokular ve ahenk.

55. Gün

Soy Ağacının Kolları

Dede Haşim'in soyundan aleme doğruluğuyla nam salmış olan, yollardaydı. Soyundan bereketli yağmurlar bekleniyordu. O Haşim ki; yiğitliği ve mertliğiyle nam salmış, Kureyş'e, ticari imtiyaz sağlayarak, deve kervanlarının yolunu açmıştı. Dize gelmez Bizans İmparatoruyla görüşerek halkının serbest ticaret hakkı için izin çıkartmış kişiydi. İran, Habeş, Yemen, Bizans üzerinden geçen kervanlar Haşim'in geniş ufkuyla şehre medeniyet ve refah taşımışlardı. Bu atılım, kökten gelen bir silsileyle aynı soy üzerinden devam etmişti. Büyük Dede Abdüşşems, Necaşi'den dokunulmazlık hakkını alarak Arap'ın serbest ticari hakkına özgürlük katmıştı. Dede Nevfel'in, Kısra'dan aldığı haklarla da Irak ve İran'a açılan yollar yarımadayı zengin bir iletişim ağının içine çekmişti. Ardından Muttalip'in, Himyer hükümdarlarından aldığı güvenlik hakkıyla Yemen'e gidip gelmeler başlamış, böylece Kureyş'in asil silsilesi sayesinde halk, yoksulluktan sıyrılıp servet yollarını yakalamıştı.

Yedi göbekten bağlı bulundukları Dede Lüey'i, Kusay'ı ve Haşim'i düşündü. O atalar ki yılın önemli günlerini dağda ibadetle geçirirlerdi. İns ve cinden el ayak çeke-

rek Rabb'in sonsuz marifetini seyrederek bir çeşit arınma ve durulma sürecine girerlerdi. El-Emin'in dedeleri böyle sine asil ve soylu kimselerdi. Kökten birleşen akrabalıklara büyük bir ağaca benziyordu. Daha sonra dallar farklı kollara ayrılmış ve ortaya bugünkü manzara çıkmıştı. Hatice, derin bir kavrayışla anladı ki Kureyş soyunun en asil kökü Dede Kusay ile Lüey'den geliyordu. Her ikisinin neslinden de seçkin ve saygın kişiler çıkmıştı. Muhammed'in babası Abdullah, onun babası Abdul Muttalip, onun babası Haşim, Haşim'in babası Abdi Menaf, Abdi Menaf'ın babası ise Kusay'dı.

Hatice'nin babası Huveylid, Huveylid'in babası Esed, onun babası Abdul Uzza, Abdul Uzza'nın babası ise yine Kusay'dı. Büyük Dede Kusay, tüm zamanların en saygın lideriydi. Öte yandan annesi Fatıma'nın da soyu dede Lüey'de birleşiyordu. El-Emin'le bu denli yakın akraba olmak çok güzeldi. Aradaki köprünün sağlamlığını hatırlamak onu rahatlamıştı.

56. Gün

Çevreyi baştanbaşa sarmış yanık renkli dağların haşin havasından sıyrılmak isterken, dar vadiye sunulmuş güzelliğin izlerini arıyordu. O kadar ki; Kureyşî soyun asil atalarını düşündükçe umutlanan yüreği uzak yolların kıvrımlarında kayboldu.

Kurşunî gökler alev kaplıydı. Hatice yollardaydı. Seherde, sahrada, sofada, sofrada, sohbette, gecede, hecede hep onunlaydı. Sıradan bir seyir değildi bu. Genç kadın her ayrıntıyı kare kare incelemekle çok şeyler aşırıyordu. Önemli kararların aşamasında gün gün bahtına yürüyordu.

58. Gün

Şam Çölleri

Kırmızı tepeler ardından akıp giden Şam yolunun zenbilli kervanından ses yoktu. Ansızın içi burkuldu. İlk eşini bu kervan yolunda kaybetmişti. Bu sebeple endişeliydi. Öyle bir ihtimali düşündükçe nefesikesiliyordu sanki. Müjdeleri o denli bulmuşken, gerçeğe o denli yaklaşmışken, yılların beklentisine o denli kavuşmuşken onu kaybedebilme ihtimali yürek zarını zedeliliyordu. Saniyenin binde birlik diliminde neler geçmiyordu ki aklından?

Hizmetlisi Meysere'ye boşuna dememişti:

“Çöl demek çile demektir.” diye.

O güne dek, çölü bu denli yakın kılmamıştı kendine. O denli hissetmemişti. Aynileşmemişti çölle. Kervan katarlarının nasıl gittiğini, nelerle karşılaşp döndüğünü efsanevi hikâyeler gibi duyardı. Haşin çöl şartlarını iyi bilirdi.

Uçsuz bucaksız çöller kızgın kumlarla kaplı olurdu. Diz boyu yükselen kum deryaları arasından bata çıka ilerleyen

kervan, kaçınıcı konaktaydı kim bilir?! Bu mevsimde çöl, diken yumaklarını andıran ‘Sadan’ otuyla kaplı olurdu. Develerin çok sevdiği bu bitki deveçilerin sevinciydi. Umutları şenlenir onların iştahlı otlayışlarından doyumsuz zevk alırlardı. Onları dinlendirirken yollarına ne çok bitki türü çıkmıştı kim bilir? Sükûn dolu vakitlerde kervan mola verdikçe deve güdücülerinin sopalarının ucuyla eşeleyip çıkardıkları yaban enginarlarını, leziz çöl mantarlarını hayvanlara ikram etmekten haz duyarlardı. Çorak kumlar içinde yeşeren ebucehil karpuzları görünüp kayboldukça keyiflenen kervancılar büyük bir keyifle develerin onları iştahla otlayışını izlerdi. Develerin çok sevdiği bu ziyafet bulunmaz anlardı.

Rüzgârın sahrayla buluştuğu tınıdan farklı melodiler yükselirdi. O an çölde zaman dururdu. Çağlar üstü besteleyen kum şarkısı hep aynı ritimde, aynı tonda olurdu. Kum tanelerinin tesbihini duyanlar bile vardı. Gri renkli kum tepeleri arasından aniden belirip kaybolan sevimli ceylanlar, anlamlı, ürkek bakışlarıyla kervana yalnız olmadıkları hissi ni yaşatırdı. Devasa kaktüslerinin renkli çiçekleri kervancılar yer yer “Hoşamedî” ederdi. Bu hal, hiç bitmeyecek gibi gelen çöle az da olsa renk katardı.

Dalıp gittiği ufka çölü sermişti Hatice. O güne dek elde ettiği tecrübe birikimiyle orada yaşanan tehlikeyi de, kolaylığı da iyi bilirdi. Çileyle iç içeydi çöller. Kayalık, kum, fırtına, salgın, sefalet, saldırı, eşkıya, gasp ve ölüm. Bütün bunlar El-Emin’in yürüyüp gittiği yolların kuytularında gizliydi. Yırtıcı hayvanların yurduydu orası. Aç aslanlar koku izi sürerdi. Çöl çekirgeleri ve akrepler kervancıların korkulu rüyasıydı. Eşkıya baskınları ise her an karşılaşılabilecekleri olağan olaylardı. Gündüzün alevli akışına inat, geceleri çok soğuk olur-

du. Gündüz ayak yakan kumlar, gece anında soğur, ayazın ürpertici sessizliğine bürünürdü. Gün boyu sıcaktan bitap düşen kervancılar gecenin ayazına direnirlerdi. Develerin sakal ve tüylerine kırağı düşerdi çoğu kez.

Yaşlı kervancıların kâh eşkıya baskınına uğrayan kervan anıları, kâh olağanüstü varlıkların korku dolu kurgularıyla sürüp giden hikâyeleri yolun meşakkatini çoğu kez unutturdu. Deve sütü ve hurma, onlara kut ve gıda olurdu. Son derece saf ve duru bir yıldız akışı altında kurutulmuş et ve buğday çorbasıyla yatıştırılan yorgun bedenlerini rüzgâra sırt döner bir ustalıkla kumlara gömerlerdi.

Bütün bunları düşününce endişesi büsbütün artıyordu genç kadının. El-Emin bütün bu zorluklara dayanabilir miydi? Bu onun ilk yolculuğuydu. Aniden ortaya çıkarak kervanı tarumar eden eşkıya çeteleri karşılarına çıkar mıydı? Narin bedenine çöl sıtması uğrar mıydı? Bütün bunları düşündükçe, içinden çıkamadığı dehlizlere yürüdü. Çaresiz kaldığı anlarda ellerini kaldırıp yalvardı Kâbe'nin Rabbi'ne. Koştı tavafa. Koştı Varaka'ya. Koştı duaya. Böylece yol bekledi genç kadın.

En selametli olanını yaptı. İçini kemiren tüm soruları Son Elçi'nin sahibi Rabbi'ne havale etti. Sustu, tevekküle sarıldı. Bedenine yol harareti, önüne çöl ıssızlığı uğramamış olması için dualar etti O'na.

Deve güdücülerinin dile gelmedik hikâyeleri, büyüsü bozulmamış masalları, bin yıllık şiirleri ve menkıbeleriyle yollar dürülürse ve kervan çabucak gelirse.

60. Gün

Sadık Sırdaş Nefise

Ay'ın evreleri gibi halden hale girerek değişip dönüştükçe iki ayı da devirmişti Hatice. Dostları ara sıra geliyor, halini soruyorlardı. Sosyal hayatın faal bir kadınıyken özel dünyası içine aldığı pek az kişi vardı. Onlarla paylaştığı en özel anlar geldi gözünün önüne.

Dostları konusunda hep seçici davranmıştı. Bu durum onun ilişkilerine hep artı değerler katmıştı. Özel dünyasına aldığı kişiler ise; genellikle akıllı, sağduyulu ve toplum içinde güvenilir kişilerdi.

Nefise onlardan biriydi. Aklı başında bir kadındı. Genç ve iş bitirir olması onu farklı kılmıştı. İyi sır tutardı. Girişken, becerikli ve atikti. Güvenilir olması ona saygın bir kişilik kazandırmıştı. Kâprissiz kişiliği, kendiyle barışık olmasıyla birleşince onu sevimli kılmıştı. Neşeli ve sevecen haliyle, girdiği yere neşe götüren bir kadındı Nefise.

Geçmişte cariyelerinden biriyken, lütuf sahibi Hatice onu da azat etmişti. Hür bir kadın olduktan sonra da Hatice'nin en yakın sırdaşı ve güvenilir arkadaşı olmaya devam etmişti. Can dostunun hep yanındaydı. Hatice'nin en

özel hallerini, en gizli duygularını bir tek Nefise anlardı. Yüz ifadesinden, onun ruh halini anlayacak kadar ince duyuşlu ve narin bu genç kadına güvenirdi Hatice.

Kimselere açmadığı gönül yankılarını bir tek Nefise duyardı. Yakası açılmadık sırlardan ilk o haberdar olurdu. Hüzün yağmurları altında sıırıslıklam kalmışken o yanında olurdu. Kalbinin gökkuşağını beklediği anları... Sınırsız yalnızlığını... İçinde hıç dolmayan koskocaman boşluğu bir tek o bilirdi. Çoğu kez ona taze kan, candan öte can olurdu.

Hatice'nin hüznü Nefise'nin yüreğine vururdu. Korkunç yalnızlığını o hissederci. Sonu olmayan sahiller gibi, yürek ısızlığının farkındaydı genç kadın. Fakat yüreğini örten hüznün tüllerini aralamaya gücü yetmezdi. Bu sebeple sık sık dostunu ziyaret eder, zihnini kurcalayan o soruyu sormadan edemezdi:

“Ey benim yürek yoldaşım!” derdi. “Görürüm ki ıssız gecelerde açan çöl karanfilleri kadar yalnız ve hüznölüsün. Güzel yüzünün yarısı gülerken diğeri yanı ağlar gibi. Bunun nedenini sorup çözemem!”

Hatice bu derin sezgili kadının ince algısı karşısında susardı. Nefise devam ederdi:

“Yüce Allah sana pek çok güzelliğı bir arada ikram etmiş. Akıllı, soylu ve güzelsin. Zengin ve beceriklisin. Merhametli ve cömertsin. Namın dillerde dolaniyor. Kureyş'in liderleri, Yemen'in kralları bir 'Evet'ınle dünyayı önüne se-recekler. Ancak sen hiç birini kabul etmedin. İffetin ve zerafetinle hayatı paylaşacağın biri mutlaka vardır!”

Onun ne demek istediğini iyi bilirdi. Ancak dilinin altındaki baklayı çıkarmasını beklerdi genç kadın. Nefise, sa-mimi ısrarına devam ederdi:

“Bunca zaman bir kez evlilik lafı etmedin. İki mutsuz evlilik, bir avuç toz gibi uçup gitse de araya yıllar girdi. Sen ise hâlâ direnmedesin. Nedendir bu suskunluk?”

Her defasında bu soruyla irkilirdi Hatice. Nedense bu soru hiç hoşuna gitmezdi. Evlilik onun için hiç açmak istemediği kilitli bir kapı gibiydi. Onun yerine meşgul olduğu bir dolu işi vardı. Ticareti, kitapları, hayır işleri, çocukları ve dostları onun için yeterliydi. Bu sebeple, unuttuğu bir kavramdı evlilik. Nefise konuşurken o, açık duran camdan dışarı bakardı.

Ebu Kubeys Dağı’nın tepeleri mavi göklerle kucaklaşmıştı. Dünyevi koşuşmalar içinde bir yenisini eklemek istemiyordu. Derin bakışlarını ufka dikerek cevap verdi:

“Sen de bilirsin ki, uzun bir süre önce bu düşünceyi kafamdan silip attım ben Nefise.” dedi. “Yapmış olduğum evliliklerden hiçbir şey anlamadım. Bundan sonra ise çok geç. Artık yaşıml ilerledi. Beni meşgul eden çocuklarım ve yoğun bir iş hayatım var. Yeni bir maceraya atılmak akıl kârı mı sence?”

Nefise, onun ömrünün sonuna dek böyle yalnız kalmasını istemiyordu. Sıcak dostluklarına binaen ona bazı yollar açmaya çalıştı:

“Öyle söyleme Hatice.” derdi. “Daha çok gençsin. Dinç ve tazesin maşallah. Baksana Kureyş’in en önde liderleri sıra sıra dizilmiş bekliyorlar. Mekke’nin zenginleri, ağzından çıkacak bir sözcükle dünyayı önüne serecekler. En yiğitlerinin ve itibarlı erkeklerinin gözü üzerindedir. Fakat sen hepsini kestirip atıyorsun. Bu nasıl şeydir böyle?”

Nefise, bir türlü anlayamadığı bu halin içinden çıkamazdı:

“Evlilik artık benim için çok uzak bir hülya.” derdi Hatice. “Bu konuda kararım kesin ve nettir.”

“Ey Kureyş’in tahiresi! Artık evlenmen gerek.” derdi Nefise. Ardından onca ısrarın gerçek sebebini açıklardı. “Seni rahat bırakmazlar. Zorba liderlerin sana zarar vermelerinden korkuyorum.”

Hatice’yi de huzursuz eden bir konuydu bu. Sessizce onu dinlerdi:

“Amr’ın alev çanağı bakışları kin dolu. Ebu Süfyan’ın sinsî bekleyişi ve diğerlerinin ince hesaplarıyla baş edebilecek misin? Doğrusu şu ki, senin adına çok endişeliyim.”

“Yâri Allah olana kimse zarar veremez.” derdi tahire. “Sığındığım kale çok güçlü. Sen merak etme!”

O ana kadar derin okyanusların kuytu koylarında saklı duran inciler gibi, içinde saklı tuttuğu en mahrem sırrını ona vermişti:

“Bilge Varaka’nın bana neler söylediğini duysaydın, bu kadar üstelemezdin.” dedi.

Nefise’nin gözleri fal taşı gibi açılmıştı:

“Neymiş bu sır, çabuk söyle!”

“Yaşlı Varaka, bana evlilik için acele etmememi söyledi. İleride karşıma çıkacak kimse, çok seçkin biri olabilirmiş. O günden beri bekliyorum.” dedi.

Nefise rahatlamıştı. Bu kadim sırrı nadide bir elmas gibi gönül tüllerine bürüyüp saklamış, bir daha açmamıştı.

61. Gün

*Kervan o uçsuz bucaksız çölü
Nasıl aşar bilir misin?
Hüner yola çıkıştadır,
İlk adımı atmaktadır
Artık her zorluk erir,
Kuma da, güneşe de,
Canavara da alışılır.*

Eski Arap Şiiri

63. Gün

Karanfil Kokulu Dualar

Bekleyiş, bekleyiş... Sabır ve suskunluk içinde sürüyordu. Gün uzamıştı. Geçmek bilmeyen vakitlerde tek tesellisi, gizemli umuduydu. Karanfil kokulu seherlere, bir tek Hatice'nin dua tüten nefesi düşmüştü.

64. Gün

Sam Yeli Heyecanı

Ay devirlerce dönüyor, Güneş alemlerce geziyor, gece oluyor, gündüzler geri geliyordu. Güneş dünyalar dolaşıp dönüyor ama kervan dönmüyordu. Hatice, hiçbir kervan yolunu böylesine derin bir heyecanla gözlememişti. Ancak 'Sayılı gün tez tükenir' hakikati hükmünü icra etmişti. Çöllerdeki yollar tükenmiş olmalıydı. Hesaplarına göre kervan dönüş yolundaydı. Eyyam-ı Buhr'un sıcak esintileri Sam yellerine karıştıkça heyecanı kat kat artmıştı Hatice'nin. Semüre ağaçlarının çiçeklerinin baygın kokusu genzini yakıyordu.

65. Gün

Hibisküs Çiçekleri

Kerkedeh vaktiydi. Mekke kırlarında kırmızı renkli Hibisküsler açmıştı. Çöl florasının gri boşluğunda kalbe umut ve neşe saçı bu çiçekli bitki çok sevilirdi. Şifa sunucu ve fe-

rahlatıcıydı. Mekke'nin Melikesi yol gözlerken Cariye Nevvar elinde tuttuğu Şam işi fincanla yaklaştı:

“Buyurun hanımım.” dedi. “Kerkedeh çayı yaptım size!”

“Sağol Nevvar. Kerkedeh çiçeklerinin rengi ne hoş, ne güzeldir. Ellerin dert görmesin!”

Nar çiçeği renkli çayını yudumlarken, Kerkedeh çiçeklerinin cıvıltısı gelmişti gözünün önüne. Çölün kırmızı tülü olan Hibisküs çiçekleri kuma, sıcağa, susuzluğa rağmen güneşin en güzel rengine talip olmuştu. Hiçbirine aldırmadan emdiği ışıkla, sonunda herkesin çok aradığı ve çok sevdiği kıvamı bulmuştu. Bu çiçek ona ne çok şey hatırlatmıştı. Asıl adı Kerkedeh olan Hibisküs çiçekleri çok dayanıklı olurdu. Çöl sıcağında, susuzluğu gideren bir özelliğe sahipti. Bir yönüyle kendini ona benzetti Hatice. Zor şartlarda direnen, hep veren ve gülümseyen oluşuyla kalbe neşe saçardı. Pembe renkli çayını yudumlarken her türlü olumsuzluk karşısında yılmadan, yorulmadan direnmenin anlamını fark etmişti. Tıpkı Kerkedeh çiçeği gibi. Taze, neşeli ve iç açıcı.

67. Gün

Gökkuşağı Renkleriyle

Sahra begonvilleri neşeli ahenklerle açarken Hatice'nin bekleyişi de renkli bir seyir perdesine dönmüştü. Ak bir akasya dalı sarkmıştı konağına. Hicaz Vadisi'ni serinleten yağmur

damlaları içini ferahlatmıştı. Sonsuz bir sabır içinde yol gözlüyordu. Dingin bir liman gibiydi. Ufkuna gerdiği tüller asla islenmemişti. Umut ve dua doluydu. O bu seyirlerle, çölü gül bahçesi kılmıştı. Onu düşündükçe çok renkli bir gökkuşağının altında yaşıyor; bilmediği, görmediği alemler geziyordu. Kalbinde bir meşher açılmıştı ki bir an ayıramıyordu. Güneş'in altın yansımaları ilk oraya vuruyor, Ay'ın gümüş gülümsemesi ilk oraya yağıyordu. Çölün nazlı çiçeği begonviller, her renkte açarak etrafı süslerken Hatice'nin umuduna ayna tutuyordu sanki. Mor, sarı, eflatun, yeşil, beyaz ve kırmızı...

68. Gün

Alevden Yansımalar

Son günleri geçirmek güçleşmişti. Küçük kızı Hind'in siyah örüklerine renkli boncuklar taktı. Onu öptü, sevdi, kokladı. Evlat sevgisinin içinde Cennet kokusu olmalıydı. Onları bir Cennet meyvesi gibi kendine sunan Rabbi'ne şükretti.

Bu tip sevgiler aldatıcı olabiliyordu. Eş, iş, evlat, mal, şöret sevgisiyle gelen yekpare kopuşlar tuzaklı duraklardı. Kalp ayine-i Samet'ti zira. Allah hesabına olmayan sevgilere izin vermiyordu.

O daracık oda Sonsuz Sevgili'ye aitti. Yere göğe sığmayan Rahman orayı kadim kılmıştı. Onun için her vergi Allah adına sevildiği sürece değerliydi. Evladı, eşi, arkadaşı, işi, hat-

ta dünyayı Onun hesabına sevmeli, kalbini her şeyden önce Sonsuz Sevgili'ye açmalıydı insan. Ruhlar aleminden, ana rahmine, oradan dünyaya, sonra kabre, derken haşre ve sırata uzanan yol iyilerle kötülerin savaşıyla doluyken yollar kaygandı. İş, o mücadelenin hayır kanadında olmalı. Genç kadının tercihini bu yönde yapmıştı. Sonsuz yolculuğun üçüncü durağı olan dünya işte böyle bir yerdi.

69. Gün

Hicaz Mücevheri

Hatice hicaz vadisinin veren eliydi. Asıl verenin mülkünde kendini bir bekçi, bir kapıcı olarak görüyordu. Kendi eli üstünde Gani-yi Mutlak'ın elini görmüştü. Bunun için minnetsiz ve endişesiz veriyordu.

Mekke'nin kurdu kuşu, yaşlısı genci uyurken, Hicazın sarp kayalıklarına tutunmuş gece kuşları uşurken, onun yüreğindeki umut hiç tükenmemişti.

Kölesini kırbaçlayan zalim adam geldi göz önüne. Güneşin kızgın okları altında sırtına yüklediği çuvalı yavaş taşıyor diye, kıyasıya dövdüğü kölenin anlından sızan terleri hatırladı. Adam dur durak demeden kırbaçlıyordu. Hatice kale gibi dikilmişti zalim adamın karşısına:

“Sen,” demişti. “Şu zavallı köleden ne istiyorsun? O da can taşıyor. Hiç acıamaz mısın?”

“Karışma.” demişti adam öfkeyle. “Köle benim değil mi? İstedığımı yaparım. İstersem taş taşıtırım, istersem kırbaçlarım kime ne?”

Hatice, köleyi bu gaddar adamdan kurtarmak istemişti:

“Onu bana sat.” demişti. “Ne kadar istiyorsan vereyim!”

Adam yüksek bir meblağ karşılığında köleyi ona teslim etmişti. Genç köle, bedenini kırbaçtan ve kölelikten kurtaran bu hanımefendiye her zaman minnet duyacaktı.

70. Gün

Hatice'nin Duası

Koca kırk yılın muhasebesi böyleydi!

O güne kadarki hayatı böyle geçmişti Hatice'nin. Maziye yaptığı hayali yolculukta hayatının her karesini irdelemiş, bu güne geliş öyküsünü gözden geçirmişti. O güne gelene dek çok nefes tüketmişti. Tecrübe denen hayat ırmağından çok cevherler bulup, çok inciler çıkarmıştı.

Bu yaşanmışlık içinde ayakları yere basan, güçlü bir kadın şahsiyeti çıkarmıştı. Hayat, Hatice için artık başka bir boyutta sürüyordu. Son Elçiyi merak ederek geçen yıllarda sabırla olgunlaşmıştı. Her zorluğa karşı dayanıklıydı artık. İçinde kimselerin görmediği, keşfedemediği kocaman bir dağ vardı sanki. Engeller karşısında dirayetli, cesur ve kararlı bir dağ. Gayret ve şevk içinde gitgide büyüyen bir arzuyla Son Pey-

gamberi arıyordu. Bu, hasret yakıcı bir kor gibi düşmüştü yüreğine. O istek uğruna ömrünü verebilirdi.

Ayrılık günleri süresince sabır ile durulmuş, şükür ile toparlanmıştı. Akıllı adımlar atmak için hazırlandı. Kimseye belli etmedi. Kapağı açılmamış hazinesini herkeslerden gizledi genç kadın. Varaka'dan bile. Ama varlıktan gizleyemedi. Yıldızlara, rüzgâra, dağlara, böceğe, kuşa, kelebeğe o müjdeyi verdi; ama insanlara diyemedi. Kem gözlerden korkmuştu hep. Dost düşman kimseye diyemezdi. Beden dili lal kesildi genç kadının. Sadece yüreğine fısıldadı adını. Gönül dilinde heceledi sevgisini. Her şeyin bir vakti vardı. Temkinli yürümeli, acele etmemeliydi. Onu açığa çıkaracak zamanlara dikkatle hazırlanmalıydı.

Mekke'nin ıssız gecelerinde hep Onu düşündü. Gelecek ne getirecek bilen yoktu; ama önemli ipuçlarını yakalamış gibiydi. Güçlü sezgileri onu hiç yanıltmamış olsa da vakur suskunluğunu bozmamaya karar verdi. Kendinden bile gizlediği mahrem sırrını kimseye açmayacaktı. San ki dile getirse yüreğine doğan cennet bir anda kaybolacaktı. Bunun için ilk keşiflerini gizlemek zorundaydı. Sezgilerini söylediği anda her şey bir anda tersine dönebilir, onu tanımayan, bilmeyen yürekler ardına düşebilirlerdi. İnsanları uyandırmak, o gizli müjdeyi bildirmek istemiyordu. İlahî karar böyleydi. 'Mekkeli Yetim', gözler ardında saklı tutulurken onu ifşa edemezdi. Ebu Talip'in yanında kalan kimse-sizden, kimsenin haberi yokken kem yürekleri ayıltamazdı. Sezgisini bir tek Rabbiyle paylaştı Hatice. Kimi zaman sevinç, kimi zaman hasret damlaları gözyaşı olup serinletti yüreğini. Öyle anlarda misk kokulu örtüsünün içinde yalvardı ihsanların Rabbine:

“Rabbim!” dedi Hatice. “Halimi biliyorsun. Onun geleceğini Kutsal Kitabınla bildirdin. Nişanlarını gösterdin. İzlerini buldurdun. Gönül gözüme tanıttın. Bütün bunları yaşattığın için sonsuz şükürler olsun Sana! Ancak sonunun nereye varacağını bilmediğim bir yolun ilk başındayım. Yolumu hayra vardır. Bu tecelliyi bana yakın kıl! Ey ikram güzelliklerinin sahibi! Yollarımı aç! Beni o yolda düşmeden ve de sendelemeden yürüt! İzlerini yakaladığım kişi, El-Emin ise eğer.....” diyebilirdi Hatice.

Kelimeler boğazında düğümlendi. Sıcacık damlalar yanaklarından aşağıya yuvarlandı. Pak yüzü sırılsıklamdı Hatice’nin. Bir rahmet çağlayanının yanbaşıdaydı sanki. Duanın kabul olduğunun alametiyse gözyaşı akıttığı samimi yaşlar o güzelliğe ereceğinin ilk alametiydi. O günden ve ondan sonraki günlerde Hatice, Şam yolu kervanını beklerken samimi dualarla sabahladı.

77. Gün

Şiirdi Zamana Düşen

Ufuklar... Ufuklar... Sıradağlar ve Şam yolu... Sonsuza uzayan seyirler açılıp kapandıkça gül renkli kubbe altında şiirdi zamana düşen...

Hayat yolunda bir kuyruktayız

Zemzem kuyusundaki su sırasına benzer bu,

*Bekleyeceğiz yorulmadan, sıkılmadan,
Vaktimiz gelince nasibimizle yetineceğiz!
Öne geçmek, belki mümkündür
Ama haram, kirli bir denizdir
Damlası bile boğulmamıza yeter.*

Eski bir Arap şiiri

80. Gün

Aşkın Büyük Bestekârı

595 yılının bahar aylarını Hatice, yol gözleyerek geçirdi. Narçiçeği renkli ufukları seyrederken hasreti de büyüyordu. Umudu adına diktiği gül goncasını her gün suladı. Issız çöl gecelerine doğan dolunayla ona selam gönderdi. Susuz, nefessiz ve neşesizdi Hatice. Bu süre içinde gül benzi solmuş, narin bedeni küçülmüştü. Yeryüzü ufacıktı. Her yer avuç içi kadar dar geliyordu ona. Ne yana baksa kocaman bir boşluğun içindeydi. Mekke'nin dağları, tepeleri, yalçın kayaları üzerine geliyordu. Aşk kuşandığı andan beri iki bükülmüdü. Yüce divanın önünde; diz çökmüş, boyun bükümüştü bir kez.

Bezm-i elestin sözleşme meydanında ona en yakın gönül Hatice'nin gönlüyken bu yakınlığı dünya zamanlarına taşımıştı. Aylardan beri süren iç konuşmaları ona farklı dünyaların kapısını aralamıştı. Arap'ın tacire hanımefendisi ömrünün en heyecanlı günleriyle, en sıkıntılı anlarını bir arada yaşıyordu.

Bazen içinde koskoca bir iştıyak belirirdi. İlahî bir kıpırdanış içine girerdi. Kitaplardan vasıflarını tanıdığı Son Peygamber'e methiyeler düzerdi. Yanık bir hasret içini kor kor yakar, genzini sızlatırdı. Öyle anlarda gözleri buğulanır, diline içli nağmeler düşerdi. O güne dek dünya yüzünde hiçbir dile ve gönle düşmedik kadar yanık, bir yanı ayrılık, bir yanı sevda tüten ilahî nağmelerdi bunlar. Hatice'nin hasret bestesi nağmelere aktıkça, yüreği rahatlardı. O ilahî tınılar dünya olalı beri kalplere değmemişti. O latifliği duyarak yılları devirmişti. Lirik, yanık ve tütsülü nağmeler yanık gönlünün hüznün buğusuydu sanki.

Hiçbir yerde duyulmadık o beste, dilindeydi. Hoş şırıltılı bir çağlayanın akış ritmi gibiydi, yüreğe akıyordu. Kendisiyle başbaşa kaldığı anlarda hep o hasret nağmeleri gelirdi diline.

Yüreğinden kopup gelen hasret şarkısını bir kendi bir de Rabbi bildi Hatice'nin. Mânâ ilimlerinde teyera eden erenler o günden sonra zamana bir sır düşüvereceklerdi. Diyeceklerdi ki:

"İlahî duyuşların besteleri de güzel olur. "Dünya yüzünde bestelenmiş üç büyük beste vardır. Bunlardan biri, Mekkeli Şeyma'nın bestesidir. Peygamberlik indiği günlerde ani bir ilhamla diline dökülen nağmeleri bin aşkla söylemişti:

"Müjdeler olsun size!

Ey yetimler, açlar, susuzlar, kimsesizler!

Muhammed geldi!" demişti.

Sevda dizeleriyle bezeli, ünlü Muhammed türküsüydü bu. Son Peygamber'e bestelenen Muhammed kasidesi yıllar yılı unutulmayacak, dillerden düşmeyecekti. İkin-

cisi Hicret günlerinde peygamberi beklerken, Medinelilerden söylediği ünlü hicret şarkısı olacaktı. Nağmelerini ancak büyük ustalar yakalayabilmişti. Çağlar sonra bile Kübra anne Hatice'nin ayakucuna kıvrılıp, sonsuzluk uykusuna dalıverenler o tınılarda aşkı bulacaktı. Bu beste, Son Peygamber kendine kucak açan şehre girerken tüm müminlere aynı anda ilham olunan ve dillerden dökülen o meşhur ilahiyi bulmuştu. Bu iki beste, yüzyıllar sonra mânâ ehlinin sırlar perdesini aralayıp nesillere naklettiği ve öğrettiği nağmeler olacaktı. Yeryüzünde yankılanmış üçüncü besteden ise kimsenin haberi yoktu. O beste Hatice'nin bestesiydi. Onu beklerken ta bezm-i elestten gelen yanık bir yürek buğusuyla bestelediği çağlar üstü türküsüydü. Koca kırk yıl boyu beklediği Sevgililer Sevgilisi'ne yakılmış nağmelerdi. O melodi, Allah'ın gayb âleminde gözlenmişti. Asırların künhüne eremediği o beste, ebed perdelerine asılı notalar olarak esir dalgalarına yazılıp saklanmıştı. O besteyi dinlemek kaç yüreğe nasip olacaktı bilinmez.

O türkü dilindeydi Hatice'nin. Gözü, gönlü, aklı yollardaydı artık. Kervan nadicilerini düşündü. Şevkli türkülerle coşturarak develeri daha hızlı sürseler... Arap'ın; "Rüzgârın Kızları" dediği develer, daha hızlı dönseler... Çöl kaktüslerinin görkemli çiçekleri El-Emin'den bir koku, bir nefes verseler. O hasretle son günler geçmek bilmedi. Konağın çatısına bir çıktı, bir indi Hatice. Zaman geçmek bilmedi. En ufak bir ses, en küçük bir karaltı, en ücra bir hareket onu telaşlandırdı.

82. Gün

Gül Kokulu Düşler

Garipti!.. Muhammed'i düşündükçe; Hatice'nin ruhunu islendiren Mekke'nin karaları tek aka dönüyordu. İçini tatlı bir telaş sarmıştı. Sezgileri ona kervanın dönüş günlerini veriyordu. Artık geliyor olmalıydı. Tatlı bir gülümseme dudaklarına yayıldı. Güle sevdalı gönlü, o neşeyle gülümsedi: "Rabbim!" dedi. "O artık geliyor olmalı. Yolculuğun çilesini ona gösterme!"

85. Gün

Gizemli Merak

... Nedendi bu telaş... Bu heyecan... Bu bekleyiş... Hatice hiç kervan beklememiş miydi, yoksa bu mu farklıydı? Yakın çevresinin gözünden kaçmayan bu olağanüstü hal, soru işaretleriyle doluydu.

Bu bekleyiş; ümitsizlik, keder, hüznü dolu değil, tam tersine huzur ve umut yüklüydü. Soylu yüz hatlarının kıvrımla-

rına kümelenmiş minik goncalar gibi gizli tebessümlerini gizleyemiyordu. Zeki cariyeler dillendirmese de bu gizli merakının izini sürüyorlardı.

86. Gün

Kadim olan kader çizgisinin üstünde güçlü bir inançla yürüyordu.

O hisler içinde diline şu dizeler düşüverdi Hatice'nin:

Kaderimde varsa toprak rahmete kanar,

Tarlam yeşerir,

Bire bin verir.

Nasibimse eğer,

Bataklıkta gezinirken,

Ayağıma inci takılır.

Arpayı tek tek ayıklayıp öğütsem de,

Talihim istemedikten sonra,

Yine dişime taş dokunur.

Hepsi alın yazısıdır bunların,

Kartal kapar savurur da incinmem,

Düz yolda düşerim ayağım kırılır.

Eski bir Arap şiirinden

88. Gün

Kutlu Söz Kutlu Karar

Ay'ın son evresiydi. Çölü baştan başa kuşatan ışık gösterisi muhteşemdi. Genç kadın, ruhuna damıtılan bu ışık cazibesi içinde hep onunlaydı. Kervan göründü görünecek, geldi gelecekti. Dönüş günleri yaklaştıkça onun da heyecanı artmıştı. Her doğan gün yeni sürgünler verdikçe o da; hayatını yeni baştan gözden geçirme fırsatını bulmuştu.

Üç ayın bitiminde akıl gücü ve kalp birlikteliği içinde yeni kararlar almıştı. O umut, o diriliş ve o ilahi duyuşun tek bir adı vardı. Muhabbetin güçlü çekim alanında Muhammed'e gönülden vurulduğunu hissetti. Allah'ın bu en kutlu kuluna hayatını adamaya söz verdi. El-Emin öylesine farklı, öylesine güvenilirken Ona daha yakın olmalıydı. Onu tanımalıydı. Başarmak çok zor olsa da Ona ulaşmanın yollarını bulacaktı. Şam yolundaki Sevgili sağ salım dönerse Ona evlilik teklifini kendi götürecekti.

Evet!..

Hatice, El-Eminle evlenmeye karar vermişti.

Bu konudaki kararı kesin ve netti. İçinde yaşadığı toplumun kuralları çok katı olsa da, arada uçurumlar dolusu mesafe olsa da bu işte kararlıydı. Kınayıcıların kınamalarını göz önüne almıştı genç kadın. El-Emin'in hayat bahşeden hayâ dolu

yüzünü bir ömür boyu seyretme ihtimalinden geri duramazdı. Onda hissettiği farklılık, yakaladığı ışık her şeyin üstündeyken; Ona hayat arkadaşı olmak arzusunu kendisi iletcekti.

Esasında bir kadın için bu çetin bir sınavdı. Hele Hatice gibi gelen her teklif geri çeviren, evlilik olayına pek de sıcak bakmayan bir hanımefendi için çok daha zor bir durumdu. Dul ve şerefli hanımın kendinden on beş yaş küçük bir genç izdivaç teklif etmesi zor bir geçit olsa da, Hatice kararlıydı.

Nefsi bu işe karşı çıksa da aklına, kalbine ve sezgilerine söz geçiremiyordu.

Bu kararlılık içinde tek bir kelime, tüm umudunu alabora ediyordu. Atike Hatun iş teklifi için geldiği o günde bir kelime sarf etmişti:

“O evlenecek.” demişti. “Onun için bu sefere çıkıyor!”

Aynı günlerde işi teyit etmek için gelen amcası Ebu Talip de aynı sözü söylemişti:

“O evlenecek. Yoksa onu bu yola göndermezdim.” demişti.

Bu ifadeler, genç kadının yüreğine kor alevler gibi düştü. Kimdi onunla evlenecek kız? Neredeydi, kimlerdendi? Ona eş olacak kadını tanımak istedi. Mekke'nin tıfıl genç kızları geldi göz önüne tek tek. Hayır hayır, hiçbiri olamazdı. Fakat eğer öyle biri varsa ne yapabilirdi Hatice? Koskoca bir merak günlerce içini yedi kemirdi. Kimselere sormadı, soramadı Hatice. O endişe içinde kaç geceyi daha sabah etse de susmakta kararlıydı. Onu karşısına çıkaran Yüce Kudret Sahibi, elbet bu gidişi de ona kolay kılacaktı. Umudu yitirmeden yeni bir yapılanmaya gitmeliydi. Susup kaderî akışı dikkatli bir nazarla takip etmeliydi. Beklemedeydi genç kadın. Dikkatle, sabırla ve de duayla...

90. Gün!..

Öncü Müjdecî Meysere

Yollara sular dökün, bahçelere müjdelere edin.

Bahar kokuları geliyor!

O geliyor!

Ay parçamız, Sevgilimiz, yârimiz geliyor!

Gökler yeryüzünü kapladı bir anda.

Bir anda dört yanımı, mis gibi koku sardı

Bir anda bir velvele, kıyamet koptu cihanda

O geliyor!

Can geldi bağlara, bağlar ııdı,

Bir anda açıldı, baktı bağlarda gözler

Bir anda bizde ne dert kaldı, ne keder

O geliyor. O!..

Ay parçamız, Sevgilimiz, yârimiz geliyor!

Mevlânâ Celaleddin Rumi

Doksanıncı günün sabahında Hatice heyecanlıydı. Hasret günlerinin sonuydu. Kervanın dönüş zamanı için yürüttüğü tahmin doğru çıkmıştı. Gündelik işlerini takip zorunda kal-

dığı anlarda cariyesi Selma'yı terasa göndererek ufku gözetletiyordu. O sabah Hatice'yi sık sık ziyaret eden dostları yanındaydı. Onları ağırlarken Selma nefes nefese geldi:

"Müjde hanımım! Kervan gözüktü!"

Gözleri parladı Hatice'nin. Yüreği gülümsedi. Selma ona duyabileceği en güzel müjdeyi vermişti. Hanımının çok sevineceğini biliyordu. O güne dek hiçbir kervanın seferini böylesine anı anına beklememişti. Bu durum cariyenin gözünden kaçmamıştı. Onun bu ince dikkati çok hoşuna gitmişti Hatice'nin. Beklediği sevince ortak olan bu duyarlı cariyeyi sevindirmek istedi. O heyecan içinde eli boynuna gitti. Zümrüt taşlarla işli Şam işi gümüş gerdanlığını çıkarıp ona uzattı: "Al." dedi sevinçle. "Güzel müjdeneye karşılık bu gerdanlık senin olsun!"

Ardından heyecanla terasa çıktı. Can dostu Nefise ile arkadaşları da çatıya çıktılar. Hatice'nin günlerdir ufku tarayan gözleri yeniden kolaçan etti. Şam kervanı sisli bir karaltı halinde görünmüştü. Çölün sıcak buğusu içinde ağır ağır geliyordu. Hatice sebebini çözemediği bir kalp çarpıntısı içinde, kervanın gelişini izlemeye koyuldu. Meysere, ön haberci olarak atının üstünde hızla geliyordu. Konuklar, Mekke Taciresi'ne gözyaşlılığı verdiler. Ancak Hatice çok ilginç bir şey fark etmişti. Işıltılı bir gülümseme dudaklarına yayıldı. Pamuk yumağı iki bulut kervanın üzerinden hiç ayrılmıyordu. Hatice daha dikkatli baktığında kervanın üzerini gölgeleyen bulutun kanatlı iki meleğe benzediğini fark etti. Bu bir yanılgı olamazdı. Bir an yanındakileri unuttu. Heyecanına yenik düştü:

"Şu gelen El-Emin'dir. Melekler ona gölge ediyor."²⁵

25 İbn İshak, a.g.e., s. 59-60.

Sözü süzmeden söylemişti. Açığa çıkardığı bir sırdan hicap duyar gibi susuverdi aniden. Oysa bir o, bir de Meysere'ydi bunu bilen. Gözünü hiç kırpmadan ufka dikti yeniden.

Öğlen sıcağının sisli buğusu arasından onu seçmişti. Muhammed'in ayakları yürüyordu Hatice'nin ise gözü ve gönlü onunla. Gitgide yorgun develerin zil ve çingirak sesleri duyulmaya başladı. Kervan ilerlerken Meysere öncü kol olarak çıkagelmişti. Halinde yorgunluk yerine coşku ve sabırsızlık vardı. Gözlerinde açılmadık bohçalar gibi derin sırlar saklıydı. Hanımını selamladı ilk önce. Ardından halvete çekerek, aylardan beridir bir kutlu emanet gibi içinde taşıdığı sırları bir tek ona fısıldadı:

"Hanımım" dedi sessizce. "Gördüklerimi bir bilerseniz... Ah bir görseydiniz! Sizinle kırk yıl ticaret yapsaydık, Onun yüzünden elde ettiğimiz şu kazançtan daha fazla bir kazanç sağlayamazdık!"

Hatice'nin duymak istediği kâr ve kazanç değildi. Sözü asıl mecrasına çekti:

"Tepenizde duran bulutu gördüm. Sedef renkli bulutlar kervana ipekten şemsiyeler açmış gibiydi. İki koruyucu melek gibi kervanın üstünden hiç ayrılmıyor. Anlat bana Meysere! Neler oluyor?"

"Ey Şerefli Sahibem! Ben o bulutu yolculuğumuz boyunca gördüm. Bilmiyorum efendim! Hangi birini anlatayım?"

Az nefeslendi genç köle. Heyecandan içi içine sığmıyordu. Bir iki yudum su alıp devam etti:

"Sizden ayrıldığım günden beri, hayretler içindeyim. Neyi nasıl diyeyim, nerden başlayayım, bilemiyorum."

Hanımı Meysere'nin işini kolaylaştırmaya çalıştı:

“Sakin ol.” dedi, “Önce bir nefeslen. Ardından sırasıyla anlat. Gerisi gelir.”

“Hanımım! Yola çıktık çalkalı bir kolaylıklar denizindeyiz ki sormayın! Sıcaklık bizi pek etkilemedi. Ne açlık, ne susuzluk, ne de yorgunluk hissetmedik. Yollar önümüze açıldı. Önümüz rahmet, arkamız huzur, üstümüz sevinç, altımız bereketle doluydu. El-Emin, eşsiz bir insan. Şimdiye kadar birçok insanla yolculuk yaptım ama onun gibisine ilk kez rastladım. Onda öyle haller gördüm ki bilmem ki hangisini diyeyim?”

Hatice ona serin şerbetler ikram etti. Ardından dikkatle dinledi:

“Çok müşfik, çok terbiyeliydi. Ben ki onu bir temizlikabidesi olarak gördüm. Hangi birini diyeyim?”

Nefeslendi Meysere. Anlattı, çağıldadı durmadan. Şam ufkundan tatlı meltemler, ferah kokular getirmişti. Hiçbir ayrıntıyı kaçırmadan sundu bir bir hanımına:

“El-Emin’e verdiğiniz kıyafetleri giydirdim. Her hali vakar ve tevazu içindeydi. Ona hayran olmamak mümkün değil.”

Genç köleyi hiç bu kadar heyecanlı görmemişti hanımı.

“Şam’a nasıl vardık anlamadım.” dedi. “Malı iki kat kârla sattık. Yapmış olduğumuz ticaret pek kârlı çıktı. Bugüne değin böylesi bir kâr elde etmedik. Kısa süre içinde tamamını bitirdik. Seferimiz serin gölgelikler altında geçti.”

Hiç durmadan anlattı Meysere. Nezaketini, samimiyetini, cömertliğini...

“Onda çok farklı haller gördüm.” dedi. “Bunca yıldır bu yolları gider dönerim. Ömrümde ilk kez böyle muhteşem

bir yolculuk yaptım. Tatmadığım, tanımadığım, yaşamadığım anlar yaşadım.”

Müstesna yolculuğu Meysere, yalnız hanımına anlattı. En çok anlattığı El-Emin’in eşsiz ahlakıydı:

“Putlar adına asla yemin etmiyor. Her sözü net ve doğru. Doğruluk, bir ağaç olsaydı eğer, Muhammed o ağacın en olgun meyvesi olurdu. Dürüstlük bir erdemse eğer, Muhammed o erdemin en gözde örneğidir. Temizlik bir ayrıcalıksa eğer, Muhammed bu güzelliğin en has temsilcisidir. Bu gidişle Kureyş onunla hep övünecek.”

Sadık süvari Meysere’nin ne anlatmak istediğini bir tek Hatice bildi. Bir tek Hatice anladı. Asıl büyük sırrı sona saklamıştı Meysere:

“Busra Rahibi Nastura, Muhammed’in bir peygamber olduğunu söylüyor. Şimdiye kadar o zeytin ağacının altında bir peygamberden başkası oturmadı, diyor. Onun oturmasıyla birlikte o yaşlı ve kuru ağacın bir anda yeşerip üstüne eğilişini ah bir görseydiniz. Ağacın yeşeren dalları Muhammed’in üstüne sarkıverdi.”²⁶

Meysere hangi olayı hangi sırayla anlatacağını bilemiyor. Çok heyecanlıydı:

“Yol boyu karnımız doyduğu halde gıdamız hiç eksilmedi.” dedi. “Garibe, gurebaya dağıtacak kadar bolluk içindeydik. El-Emin bize bereket ve ferahlık getirdi. Sevgi ve merhametti hissettiğim. Öyle ki ayağı acıyan develer onun bir okşamasıyla doru atlar gibi koştular.”

O anlattıkça Hatice aklındaki soruların eksik karelerini yerleştirdi:

---

26 Muhammed b. İshak, Siretü İbn İshak, Konya, 1981, s. 599.

“El-Emin nezih duruşu, ölçülü gülüşü, anlamlı sözleriyle bir güzellik deniziydi. Hiçbir ayrıntı gözünden kaçmıyordu. Çöl gemisi develer uslu ve sakin yola revan olurken koca kervan hiç bu kadar düzenli ve ahenkli gitmemişti. Sükûn dolu bu yolculukta sanki bilinmez bir güzelliğe tazimle yürüyorduk. Kervan güdücüleri bu kadar huzurlu bir yol daha yürümediler.”

Hatice Meysere’yi dikkatle dinledi. Sezgileri onu yanıltmayacağına benziyordu. Bunu bir kez de Rahip Nastura’dan işitmek heyecan vericiydi. Göz pınarlarında kadim yaşlar titreşti. Bu sırrı saklamalıydı. Gün görmüş kadın Meysere’yi sıkıca tembihledi:

“Verdiğin bu güzel haberler için teşekkür ederim Meysere.” dedi. Sakın bu konuyu kimseye açma. Gördüklerin ve duydukların aramızda kalsın.”

“Bağışlayın hanımım.” dedi Meysere. “Neden bu kadar endişelisiniz?”

“Bilmediğin şeyler var Ey Meysere! Şu sıralar her yerde Son Peygamber’in izleri aranıyor. Rum elinden elçiler, Hristiyan diyarından papazlar ve Yahudi yöresinden hahamlar iş başındalar. Söylenenlere göre ilk izleri bulmuşlar. Onu bekliyorlar. Onun kendi kavimlerinden gelmesini umuyorlar. Ancak Kureyş’ten bir gencin bu özelliklere sahip olduğunu bilseler Allah korusun ona akla gelen her fenalığı yaparlar. O yüzden sakın bu sırrı kimselere açma. Hele rahibin sözlerini asla!”

Kureyş’in Melikesi temkinliydi:

“Lakin bu günden sonra gözün hep Muhammed’in üstünde olsun. Bağını koparma. En ufak bir ayrıntıyı bana ilet. Şimdi git ve dinlenmene bak!”

Meysere'nin anlattıkları bir kez daha ona sezgilerinin doğru olduğunu göstermişti. şimdi en önemli iş, her yerde aranan Son Elçinin vasıflarını taşıyan bu genci nazarlardan saklı kılmaktı. Bu gerçeği fark edecek Kureyş ulularının Muhammed'e kızlarını vermek için sıraya girme ihtimali yüksekti. Bunun için bu sırrı dile almamalıydı.

Hatice ikram sahibiydi. Meysere'nin güzel haberlerine karşılık, onu zgrlğine kavuşturdu. Sadık süvarisine iki yüz dirhem para, iki at ve değerli kıyafetler hediye ederek onu azad etti. Eşiyle mutlu mesut yaşayacak kadar ikrama kavuşan Meysere hoşnutluk içindeydi.

Sıcak Ekmek Kokusu

Sarı konağı sıcacık ekmek kokuları sarmıştı. Buram buram çörekleri seferden dönen işçilerine ikram etmesiyle meşhur Hatice, kolları sıvamıştı. Çöl yolcularının en çok özlediği şeydi sıcak ekmek. Pek makbule geçerdi. Tacire Hanım bunu bildiği için hale ve vakte uygun davranırdı. Birbirinden nefis çörekler, serin şerbetler, hararet gideren meyveler hazırlattı. Çöl buğusu yemiş insanın halini anlamak her yüreğin işi değildi. Bu ince anlayış ve farklı sunuşla gönüllerin baş tacı olmuş kadın bu kez çok özel biri için dört döndü. Kuyu suyuyla hazırlattığı serin bal şerbetlerini, buğusu üstünde tüten sıcak çörekleri, yaş hurma ve kuru incir sepetlerini ardarda dizdirdi. O bu telaşla meşgulken kervan şehre girmişti.

Halk; tef, zil, zılgıt sesleriyle yollara dökülmüştü. Neşeli bir çağıldayışla kervanı karşıladılar. Çok geçmeden El-Emin, gönül alıcı varlığıyla Hatice'nin karşısındaydı. Hali yine aynıydı. Ne yol yorgunluğu, ne çöl yanığı. Her zamanki gibi nurlu parlak yüzü, ışıltılı gülümsemesiyle duruyordu. İffetli bakışları önündeydi. Selam verdi yürekten. Vakar ve ciddiyet içinde alışveriş hakkında bilgilendirdi patronunu. Hatice'nin yüreğinde yine tüm zaman durmuştu. Hiçbir şey duymuyordu. Kulaklarında Meysere'nin sözleri, gözlerinde ise aylardır ufuktan seyrettiği Kureyş Emmini'nin nurdan silueti vardı. Onu gördüğü andan beri içine yağan rahmet yağmurları daha da güçlenmişti. İçin için yağdılar yüreğine. Kalbinin

ham toprağına gözyaşı damlaları karıştı. Bereketli müjdelere, sevinç yumaklarıyla buluştu. Genç kadın içi rahmet, dışı rahmet, önü rahmet, ardı rahmet bir güzelliğin kucağında ve kuşağındaydı. Işık, ses ve cazibe dolu bir etki alanının orta yerindeydi. Alem dürülüverdi. Sahrada vahayı bulmuş gibi dingin bir duruşla onu seyretti. Yüreği bir kuş Hatice'nin. Yerinden kopacak sanki. İç sevinç, mutluluk, müjde doluyken dışı saygıdan, sevgiden ve dahi hayranlıktan donuvermiş gibi. Kalbinde deli nehirler cuşu huruştayken, dışında sakin bir gökkuşağı asılı. Onun gönül alıcı ışığı karşısında savunmasız duruyor.

El-Emin hayâ dolu. Vakar dolu ve dahi güven dolu. Uzak ve zahmetli yollardan gelmiş gibi değil. Çöl kumlarının bronzlaştıramadığı teni, parlak ve dupduru. Ne kızarıklık, ne de toz. Kervan güdücülerinin kirpiklerini bile görünmez kılan toz yumakları onda yok. İpek yumağı saçlarında hep aynı ışıltı var. Ak ellerini kaldırıp indirdikçe gül kokulu rüzgârı çevreye yayılıyor. Her ayrıntıyı net bir şekilde anlattıkça Hatice, nerden geldiğini bilemediği derin bir tazim içine girdi. Hayâdan iki büklüm kesildi. Akisli nehirlerde yıkanıp duruldu. Hicap dolu bakışlarını gönüller güneşine dikemedi. Bakamadı ona bir daha. Derin bir dinleyişle huzurun hazzını yudumladı. El-Emin; hayâ denizi... Keşfedilmemiş hazine... Sözleri tane tane... Konuşması haşmet, susması vakar dolu. Hatice her haline hayran kalıyor. Her bir duruşunda ona yeniden vuruluyor. O, Şam Seferi'nin dokümanını sunarken, Hatice'nin gönül ummanına ışıklı yakamozlar yağıyor.

Almış olduğu görevi en ince ayrıntısına kadar rapor ederek anlatıyor. Ta ki patronunun aklında en ufak bir soru işareti kalmasın. Hatice'nin gözünde ne mal davası, ne de hesap

karmaşası var. O sadece Muhammed'in alnından akıp duran nurları seyrediyor. O konuştuğu yeni âlemler açılıyor önüne Hatice'nin.

Kızıl Deniz'in bağrından Musa'ya açılan yollara giriyor. Sonsuz menfezlerde yürüyor. Çağların tatlı pınarından içiyor.

Taif'in gölgelikleri kadar derin ve loş... Mecenne suları kadar hoş serinliklerde ferahlıyor. Yesrib vahasında açan hurma çiçeklerini kokluyor. Nisan yağmurları altında sıırılsıklam. Her bir kelimededen inci taneleri diziyor. Güneşe dokunuyor. Alemi dürüyor. Ne âlemler dolaşılıyor, ne sahralar aşılıyor farkında değil. Tek fark ettiği Muhammed'in gönül alıcı varlığı karşısında kaybolup gitmişliği.

Bu yitikliğin izlerini toparlarken Muhammed, bereketli ticaretinin sunumunu yapmıştı. Ayrılacağı vakitte Hatice toparlandı.

Şam yolcusu, izin isteyerek ayağa kalktı. Her ikisinde de tatlı bir kalp huzuru vardı. Hatice, kutlu konuğuna teşekkür etti. Konuğu kapıya kadar geçirdi. Tam o sırada kapıdan içeriye giren yeğeni Hakim'le karşılaştılar. Hakim, en sevdiği yeğeniydi Hatice'nin. El-Emin'in işe iş arkadaşı. Sıcak gülümsemelerle selamlaştılar. Genç adamın yanında masum bir çocuk duruyordu. Onu gösterdi:

"Halacığım!" dedi Hakim. "Hani sen bu köleyi çok sevmiştin ya! Onu sana hediye etmek için geldim. Adı Zeyd'dir. Artık sana aittir o."

Zeyd, sekiz yaşlarında, siyah tenli, yassı burunlu sevimli bir köleydi. Bedeni zayıf ve çelimsizdi. Masum bakışlarıyla onlara baktı. Bakar bakmaz da suratı farklı bir ifadeye büründü. Bilemediği bir hicap yüzüne yayılmıştı. Utanmıştı besbel-

li. El-Eminle aralarında tatlı bir gülümseme dolaştı. Zeyd'e farklı bir şefkatle bakmıştı. Çocuk onda gördüğü nurani yaklaşımdan çok etkilenmişti. Çocuk kalbine has o masum hissedişle, ondaki farklı hali anlamıştı. Aralarında oluşan bu sevgi akışı Hatice'nin gözünden kaçmazken, Hatice yeğenine teşekkür etti. Daha sonra ürkek bakışlarla duran çocuğa:

“Ey Zeyd! Yeni evine hoş geldin. Korkma! Bizden sana hayırdan başka bir şey gelmez. Artık burası senin de evindir, korkma!”

Minik konuk içeriye geçtikten sonra El-Emin nazıkçe vedalaşıp ayrılıverdi konaktan. Hatice ardından bakakalmıştı. Muhammed'de derin sırlar, Hatice'de serin müjdelere saklıyken, kervan yayılıp şehre dağıldı.

Kervan yükü; Şam'ın ipekten şalları, renk renk kadifeleleri, el değmedik silahları, bakır sahanları, fil dişi kamaları, bil-lur şamdanları, can alıcı kokuları, ünlü şekerleri, en leziz yemişleri ortaya saçıldı. Tef, zil, zılgıt sesleri sustu. Deve haydalayıcıları suya, uykuya ve rahata kavuştular. Kervan umulmadık bir suhulet içinde uzlete çekildi. Hatice ise bir başka uzletin içine girdi. Kimseler, kimsecikler onun gönül sahi-linde yükselen sırça sarayın esrarengiz konuğunu bilemedi. Onun o halini, yüzyıllar sonra gelecek olan dünya yolcuları anlayabilecek miydi bilinmez. Ancak anlayabilenler o konu-ğun adını heceleyecek Haticeyle birlikte, onun kadim sevdasına selam vereceklerdi.

MUHAMMED... MUHAMMED... MUHAMMED...

Allahümmealaseyidina Muhammed.

Aşk Yedi Evredir

*İnsaf et, aşk iyi bir şeydir;
Ona halel veren senin kötü huyundur.
Sen şehvete aşk adı koymuşsun,
Fakat bilsen!
Şehvetle aşk arasında ne uzun yol vardır!*

Mevlânâ Celaleddin Rumi

Kureyş Melikesi'nin gönlü, can yeşili bir vahaydı şimdi. Tanımsız bir aşk gülzarının konuğu olmuştu. O yükseliş yoluna girmişti Hatice. Vedud ikramına muhataptı. Günlerdir seyrettiği hayat tablosunda her kare yerine oturmuştu. O günden sonra ve ondan sonraki günlerde Hatice farklı bir zaman boyutuna taşınmıştı. Mahcup, çaresiz, şaşkındı. Hayatın bitmeyen telaşesi içinde aşkı yüklendiğinin farkında değildi. Nasıl bir şeydi bu yaşadığı? Bu yürek çırpıntısı da neydi? Yıllardır o vahalara uğramaz olmuşken... O yollarda yürüyemezken... O taraflara dönüp de bakmaz iken... Dünyasına en ufak bir soru işareti dahi sokmaz iken ne olmuştu böyle!? Ne olmuştu da dünyası bir anda değişmişti. Değişik, çok değişik bir sıratla yürüyordu. O güne dek hiç bilmediği, görmediği duygular içindeydi. Yüreğine akın eden nehirlerin çağıldayışı artarak devam ediyordu. On dördünde bir genç kızın kalp atışlarına benzeyen bu kıpırtı da neyin nesiydi. Hicap duydu Hatice!

Yaşadığı bu durumun adını koyamıyordu. Aşk; ölümüne bir tutku, vazgeçilmez bir sevdaysa eğer, Hatice o sevdaya anında tutulmuştu. Ancak farkında değildi. Daha ilk basamağında güçlü bir ışık yumağının akımına uğramışken, iliklerine kadar huzur ve haşyetle doluydu. Evrenin mayası o aşkla karılmışken O da nasibini almıştı. Aşkın kutlu tezgâhı alemini döndürürken, O da en büyük devrana girmişti. Evrenin ahenkli dansı o minval üzere dönerken kendini tüy kadar hafif hissetti. Savrulup kaldırıldığı göklerden alemini seyrediyordu.

Yıllar yılı umut içinde hiç durmadan büyütüp durduğu kalp keleşbeğı artık yerinde yoktu. Yürek, kozasını delerek uçup gitmişti. El-Emin'in Cennet karlarıyla ovulmuş pak kalbi Hatice'nin yüreğini ağırlıyordu. Ezeli çizginin üstüne bir tatlı teessüm düşürmüştü artık. Bu duygunun adı aşksa eğer, her yerde farklı algılanır, farklı karşılanırdı. Ancak Ay'ın yedi evresi gibi aşk da kademeliydi.

Sıradan pazarlıkların ucuz çarşısına düşürülemeyecek kadar kutsaldı aşk. Aşk her iki halde de aynı adı taşıyorsa işte o zaman Hatice'nin aşkını gerçek anlamıyla fark etmek gerekirdi. Çimene de çamura da düşerdi yağmur. Ay'a da kuyuya da değerdı Güneş. Seraya da süreyyaya da düşerdi ışık. Aşkın içeriğindeki keşfedilmemiş güzellikler, bir araya gelse ve sonsuza asılsa dünya zamanlarında ancak gökkuşağına benzeyebilirdi. Asla yere düşmezdi. Yüksek dünyaların huzur tacıydı aşk. Hatice öylesi bir yüceliğin duvağı altında her bir kuşağı ayrı güzellik olan bir farklı çekim alanının merkezine girmişti. Tarif edemiyordu. Bambaşka bir akıştaydı. Fırtınalı kışları sabırla tüketmişken ufku düşen cemreyi kim döndürebilirdi? Yıllar yılı ıssız kalan kalbinden, El-Emin'in kal-

bine bir sırat kurulmuştu. İş, o sıratı başarıyla geçmekti. Can çarşısına ışık sunan güzele ulaşmak kolay olmayacaktı.

Aygibi, aşkın tüm evrelerini yaşamadan maksuda eremezdi. Güneşin ardı sıra fani olmadan, halden hale girmeden, koşmadan yorulmadan menzile varamazdı. Bütünü tümüyle yansıtırma noktası olan kemal noktası aşkın gözbebeği idi. Oraya varan aşık hiçbir bağ, hiçbir engel, hiçbir gölgeyle karşılaşmazdı. Oraya ulaşan aşık, her haliyle Sevgili'yi yansıtırı. Hatice, gözünü o noktaya dikmişti. Daha çok yolu vardı. İlk evre olan hilalin ince çizgisi kadar taze ve duru aşkını bir tek Rabbi'ne söyledi. Muhteşem bir sevgi anaforunun kuşağında yaşadıkça, geçireceği tüm evreleri ise yaşayarak görecekti.

Kimselere söyleyemezdi bu hali. İrkildi. Korktu. Utanıverdi yeniden. Koca kırk yıllık ömrünün önemli dönemlerini yüz akıyla aşmışken... O güne dek adı hiçbir gönül olayına karışmamışken ilk kez yaşadığı duygu anaforunda panikledi. Ne yaman bir iç konuşmaydı bu. Nasıl yapmalı, nasıl çıkmalıydı bu derin deryadan bilemiyordu. Gönlündeki sırları kime açmalıydı? Son elçiye bulmuşken ona en yakın, en sevgili, en güzel yoldaş olmanın yollarını bulmalıydı. Keşfettiği hazineye ulaşmak istiyordu. Elindekini kaçırmak korkusu benliğini sarsa da kaderin sessiz akışına teslim olma yolunu seçecekti. Ancak içini yiyip bitiren endişelerden kurtulamıyordu. Bir iç çatışması mı yoksa ayrılığın vermiş olduğu tuhaf hüznü müydü yaşadığı, ayırt edemiyordu. Dağ servete, devlete ve dahi saadete kavuşmuşken şimdi uzaklardaydı. O devlete ermek için çokça dua etmiş, çokça yol gözlemişti. Huzur denizinin kıyısını tam da yakalamışken kaybetmekten korkuyordu.

Artık Mekke geceleri zifiri karanlık değildi. Gecelerde iki nurdan kandil yanıyordu. Biri göklerin nurlu kalbi Ay, diğeri Hatice'nin kalbine düşen aşk.

Uçsuz bucaksız sahralar önünde avuç içi kadardı şimdi. Sonsuz bir yürüyüşe çıkmış gibiydi. Dibi görülmez okyanuslarla sonu görünmez göklerin ortasından seyrediyordu alemi. Beşerî bir aşk, sıradan bir sevda değildi bu. O, farklılığa ermenin talihini yaşıyordu. Bunun şükrünü bir tek Rabbiyle paylaştı:

“Allah'ım!” diyordu.

“Onu görmek,

Onu tanımak,

Ona inanmak,

Onu sevmek,

Onunla olmak,

Onu korumak,

Ona yol arkadaşı olmak sevdasına tutuldum. Ona ulaşmak için yollarımı aç.”

Ancak yolu ve yordamıyla bu iş yürek isterdi. Araya giren mesafeler aşılmaz görünse de ter ve gözyaşı kaçınılmazdı. Zor olsa da, kararlıydı Hatice. Ona ulaşmak için cansa can, dişse diş. Her şeyi göze alacaktı.

Muhabbet-ül Hatice

*“Ruhum sana aşık, sana hayrandır efendim
Bir ben değil, alem sana hayrandır efendim.”*

Ali Ulvi Kurucu

Çağların dinmeyen ritmi içinde; hiç tükenmeden akan bir kaynağın yanibaşındaydı artık. Aşk bir yıldırım darbesiyken, Kureyş Dilarası'nın kalbine en ani hızıyla düşmüştü. Aşkın güçlü kopuşlarını yaşarken, neye uğradığını bilemiyordu. O aşk ki, varoluşun soluğuydu. Felekleri döndüren tecelli, Hatice'yi ayağa kaldırmıştı. Onu düşündükçe hiç soğumadan kavuran bir alevin korunu taşıyordu. Sabır kucağında tavdan tava yandıkça hissettiği o tatlı lezzet, yanmanın acısını hiçe indiriyordu. Yandıkça bağrında umuttan ve sevgiden nehirler akıyordu genç kadının.

Aşkın yüce makamında; acziyet içindeydi. Acziyet ise aşktan daha keskindi. Aşkın taşıyamadığını acziyet daha kolay yüklenirdi. Bütün yitirilmişlikler ve güçsüzlükler içinde yükselen tek seda, elbet güçlü ve etkili olmalıydı. İlahî Dergah'ın kapısını acziyet tokmağıyla çalanlar çabuk cevap alırdı. Her an İlahî bir cazibenin içine biraz daha çekilirken acziyetle Rabbinne döndü yönünü. Ondan yardım diledi sık sık.

Şam'dan salimen dönüp gelen Sevgili'ye ulaşmanın yollarını bulmuştu. Akriba oluşları bu işi kolay kılacaktı. Alemini yekpare ışık sunan Sevgili, Ebu Talip'in evindeydi. Haşi-

mi soyunun asil hanedanıyla irtibat kurmalıydı. O ana kadar gerçekleşmemiş yollara köprüler kuracaktı. Ona ulaşmak için her yolu deneyecekti. Ama nasıl ve ne şekilde bilemiyordu.

Uyku haramdı Kureyş Taciresi'ne. Ebu Kubeys ufuklarında gül renkli şafaklar tulu ederken, kızıl renkli guruplar belirip biterken, ay en ince çizgisinden, dolun haline dönerken, gönül defterinde hep ama sürekli Muhammed'i okudu Hatice. Ona varış yollarını ararken kendini bırakmadı genç kadın. Aslî görevlerini ertelemedi. Kapısında koşan yoksulların yüzünü güldürürken, yetimleri korumaya devam etti. Konağındaki hizmetlilerine iş dağılımı yaptı. Dostlarını ağırlayıp yolcu etti. İşlerini özenle takip etti. Ama bütün bunları yaparken zihninin önemli bir bölümü El-Emin'e ulaşabilmenin yollarıyla meşguldü.

Elini çabuk tutmalıydı. Sezgisi güçlü kadın, El-Emin'in, ticareti sevdiğini ve bu işte başarılı olduğunu anlamıştı. Kurmuş oldukları bu köprüden yürümeyi düşündü. Çok büyük bir ticaret ağına sahip olmasına karşın kadın olması işini kolay kılacaktı. Ona yeni iş teklifleri sunacak, böylelikle bu bağ kopmamış olacaktı. Ayrıca akraba olmaları işin diğer güzel yanıydı. Hatice kararlı ve tutarlı tavrıyla yolunu açmaya çalıştı. El-Emin'in işvereni olmaktan ziyade ona yakın bir akraba olduğunu hatırlatmak istedi. Böylelikle araya giren statü soğukluğu ortadan kalkacaktı.

İlkin ona ufak hediyeler yollayarak kendini hatırlattı. Uzak illerden gelen taze yemişler, turfanda meyvelerle süslü minik hediye sepetleri hazırladı. Evde pişen özel yemeklerden pay çıkardı. Meysere'nin eliyle iş ortağına gönderdi. Kurumuş dallara, görünmez kanallarla su yürüten bahar gibi ilişkileri canlandı. Akraba olduklarını bir kez daha hatırladı.

lar. Daha sonra kendi eliyle yaptığı özel yemeklerden yolladı El-Emin'e. Kısa süre içinde selamlar, teşekkürler, temannalar arada gidip geldi. Yakınlık bağları, saygı ve sıcaklıkla güçlendi. Bu zemini oluşturduktan sonra ikinci hamleyi yapacaktı. Hayırlı olan işlerde hızlı davranmayı seven kadın, yaptığı ticaretten memnun kaldığını bildirmek için ona bir teşekkür yemeği vermeyi planladı. El-Emin'i evine davet etti. Muhammed daveti kabul etmişti. O yönüyle kararlaştırılan günde ve saatte Kureyş Melikesi'nin evindeydi.

Hatice telaş içindeydi. Kız kardeşi Hale ve daha birkaç dostunu da çağırmıştı. Ilık bir sevinç sağanağı altında konuşu karşıladılar. El-Emin vakur ve de edeple selam verdi. Masum yanaklarına nazlı pembeler düştü Hatice'nin. O koku ve o haşmetli duruş karşısında derin bir saygı haline girdi. Muhammed'in gönül çelici varlığı karşısında ne yapacağını bilemez bir haldeyken Meysere'nin sözlerini hatırladı:

"Bereket..." demişti Meysere. "Muhammed çok bereketliydi. Onunla yediğimiz yemekler hiç bitmiyordu. Gelip geçen yolculara bile ikram ediyorduk."²⁷

Ondaki bereketi yakından görmeliydi. Cariyeler, ikrama başlamıştı. İlk önce yaş hurma ikram ettiler. Her hali nezaket, her tavrı asalet dolu Muhammed:

"Bismillah!" diyerek hurmaya uzandı. Ondan sonra oradakiler de aynı hurmadan yediler. Sohbet tatlı bir akışla sürdü. Çe hurma ziyafeti de uzamıştı. Hatice farklı bir açıdan olaya baktığı için ondaki rahmeti gözleriyle görmüştü. Sohbet boyunca yenilen yaş hurma eksilmiyordu. Tepsi hâlâ el değme-

27 İbn Sa'd, a.g.e., VII/16: İbnü'l Esir, Üsdü'l-Gabe fi Ma'rifeti's-Sahabe, Kahire 1971, V/435: Hamidullah, a.g.e., V/435.

miş gibi lebalep doluydu.²⁸ Bu hal, Hale'nin de gözünden kaçmamıştı. Oadaki bu özel hali yakinen görmek ne hoş, ne güzeldi. Yakini güçlenen kadın, ziyafetin sonuna doğru asıl maksadını açıkladı:

“Ya Muhammed!” dedi edep dolu. “Şam seferimiz çok bereketli geçti çok şükür. Biz sonuçtan bir hayli memnun kaldık.”

El-Emin hayâ dolu onu dinliyordu:

“Doğrusunu isterseniz şimdiye dek sizin kadar güvenilir biriyle ilk kez karşılaşıyorum.” dedi. “Oysa biz akrabayız. Dünyevî telaşlar ve koşuşturmacalar içinde ne yazık ki uzak kalmışız. Birlikte yaptığımız bu işle anladım ki siz ticareti çok iyi biliyorsunuz. Bu işte oldukça başarılısınız.”

El-Emin'in nur yüzü gül kokusuyla halelendi. Tebessüm etti. Harama kısık gözleri hep önüne çevriliydi. Bir kez olsun ne ona, ne etrafındaki hanımlara ve ne de önünde kuğular gibi uçuşan cariyelere bakmamıştı. O güne dek böylesine terbiyeli bir gençle ilk kez karşılaşmış olan oradakiler şaşkıındı. Hatice gayet samimi bir şekilde halini açıkladı:

“Biliyorsunuz ki ben dul bir kadınıym. Kervanın başında gidemem. Şimdiye dek gönderdiğim adamlarımın hiçbirinde dürüstlük ve netlik göremedim. Mallarımın hesabını tutmaya yetişemiyorum. Meysere ise bu işi tek başına idare edemiyor.”

Son cümlesiyle sözü öze bağladı:

“Demem o ki ey Muhammed! Kureyş'te namınız el-Emin'dir. Bunu yapmış olduğunuz Şam seferiyle yakinen gözlemledim. Sizin gibi akli başında, dürüst ve bu işi bilen bir adama ihtiyacım var. Eğer kabul ederseniz bu günden sonra bütün malî hesaplarımı, iş görüşmelerimi ve ticarî iliş-

---

28 Al Muhabbar, 78.

kilerimi size devretmek istiyorum. Sizi şirketlerimin başında yönetici olarak görmek istiyorum. Ne dersiniz!?”²⁹

Bir anda odaya ani bir sükunluk hakim oldu. Gözler El-Emin'e çevrildi. Onun bu işi çok iyi yapacağından kimse-nin şüphesi yoktu. Hatice'ye o birkaç anlık süre, saatler kadar uzun gelmişti. Muhammed'in yüz ifadesine ılık bir bahar esintisi yayılmıştı. Bu, işi kabul ettiğinin işaretiydi. O, çalışmayı seviyordu. Hatice gibi olgun, bilinçli ve akıllı bir kadınla iş yapmak hayırlı olacaktı. Onu işlerinin başına yönetici olarak ataması güzel bir teklifti. Kararını vermişti. İlk önce hakkında düşündükleri için Hatice'ye teşekkür etti. Ardından işi kabul ettiğini bildirdi. Kendi aralarında bir ortaklık sözleşmesi yaptılar. Hatice; artık malıyla, El-Emin ise bilgi ve becerisiyle bu ticarî filoyu yürüteceklerdi. Artık iş ortağıydılar. Hatice'nin yüreğine soğuk sular serpildi. Huzuru ve neşesi iki kat arttı. Cariyelere işaret etti. Gül kokulu konuga bal şerbeti sundular. Bu bir kutlamaydı.

Tatlı, hoş, ferahlatıcı anların sonunda ayağa kalktılar. Muhammed mutlak iş görüşmesinin ardından izin isteyip ko-naktan ayrıldı. Fakat Hatice'nin yürek sevinci artarak devam etti. Yeni bir iş ilişkisiyle oluşan zemine, ikram çiçekle-ri ekmeye devam etti. Kendini hep hatırlattı. Ufak hediyele-ri, mevsimlik meyveleri, özel pişirilmiş yemek ziyafetleriyle temas kurduğu Abdul Muttalip hanedanıyla ilişkiyi ilerletti. Muhammed ile olan diyalogunu her fırsatta sürdürdü. An-cak hiç kimse bu işe başka türlü ihtimal vermediğinden akıl-larından en ufak bir şüphe geçmiyordu. Onlara göre bu sade-ce bir iş ve akrabalık ilişkisiydi.

29 İbn Sa'd, a.g.e., VII/16: İbnü'l Esir, Üsdü'l-Gabe fi Ma'rifeti's-Sahabe, Kahire 1971, V/435 Hamidullah, a.g.e., V/435.

İlerleyen günlerde Hatice, El-Emin'i Yemen yolu üzerine kurulu Hubaşe Fuarı'na gönderdi.³⁰ Bu fuar, Mekke'nin güneyinde on günlük mesafedeydi. Her yıl üç günlüğüne kurulan önemli bir alışveriş merkeziydi. El-Emin sağlık ve selametle gidip dönerek elde ettiği kâr ve kazancı ortağına sunmuştu. Bu ve bunun gibi yakın civarda kurulan panayrlara gidip geldikçe aralarındaki ilişki de gitgide geliyordu. Bu sebeple de daha sık görüşmek zorunda kaldılar. O sebeple birbirlerini daha iyi tanımaya başladılar. Cereş denen yakın mesafedeki şehre bir iki defa iş için gitmiş, karşılığında ise hediyelerle yüklü develerle ödüllendirilmişti. Hatice'nin El-Emin'le olan iş ortaklığı böylece sürüp gitti. Ancak içine düştüğü ışık denizi gitgide derinleşiyor ve parılıyordu. Muhabbet, tüm gönülleri yalazlayan bir sevda iksiriyken Kureyş Dilarası'nın gönlünü bütünüyle kaplamıştı.

Hatice'de Aşk, Züleyha'da Meşk İdi Sevda

İbrahim'e ateşi gül bahçesi kılan sır, Hatice'nin yürek yangınını gülistan eylemişti. Artık Mekke gecelerinde iki sırdaş vardı. Gece ve Hatice. Sabahlara dek süren bir gönül hesaplaşmasında geçmişten geleceğe her yolu dolaşarak gidiyordu. O yangın gülistanında Züleyha'yı düşündü. Güzeller güzeli Yusuf Peygamber'e yüreğini kaptıran Mısır'ın Azizesi'ni. Onunla kıyasladı kendini.

30 Ebu Cafer Muhammed b. Cerir et-Taberi, Tarihu't-Taberi (Tarihu'l Ümami ve'l-Muluk), Kahire Hamidullah, a.g.e., II/57.

İkisi de sevdanın sınavına girmişlerdi. Fakat aralarında çok büyük bir fark vardı. Onunla tek ortak yönleri kendi statülerinden olmayan kişilere gönül vermiş olmalarıydı. Zahirde aynı, özde çok farklı sevdaların kahramanı iki kadını yan yana getirdi. Biri Züleyha diğeri ise Hatice. Züleyha, Mısır'ın en şerefli kadınıydı. Mısır Azizi Kıtıfır'ın eşiyken, kölesi Yusuf'a meyil vermişti. Onu nefsi hesabına sevmişti. Kimselere aldırış etmeden tutkusunun ardına düşmüştü. Bedeni tuzakların tutsaklığından kaçan Yusuf kendine baksın diye sağ, sol, ön, arka, tavan ve taban olmak üzere her yönü aynalarla çevrili bir oda yaptırmıştı. Yusuf nereye baksa Züleyha'yı görünce gözü zünü yumarak beden sınavını vermişti. Züleyha iffet sancağı Yusuf'un suri güzelliği için, şer olan her şeyi göze almıştı.

Hatice ise Mekke'nin en itibarlı kadınıydı. Onun da yüreğine sevda güneşi düşmüştü. Fakat başlangıç yolları bir olsa da gidiş yolları ayrıydı. Züleyha Yusuf'u kendi için sevmiş, kendi için istemişti. Hatice ise El-Emin'i Allah adına sevmiş, onun için istemişti. Onun hesapları nefis adına değildi. Dünyevî beklentiler çok ucuz ve sönük kalırdı. O gönlünü farklı bir sevdaya kaptırmıştı. Yüceler yücesi Allah'a ve O'nun sevdiğini sevme tutkusuna tutulmuştu. Varoluş musikîsinin en yekta bestesine ulaşabilme umuduyla doluydu. O yola baş koymuştu.

Var edenin "Sen olmasaydın Habibim, felekleri yaratmazdım!" dediği cezbenin akış istikametindeydi. Rabbin çok sevdiğini sevmek, Ona en yakın olmak arzusuydu onunki. Her yerde övülmüş ve çok sevilmiş Sevgili'nin nurdan ahlakına vurulmuştu. Ona sevda ocağı, Ona şefkat kucağı, Ona Cennet bucağı olmak istiyordu. El-Emin'i canından aziz ve kutsal bilecekti. Eşsiz ahlakı ve huyuyla kalplere nur saçan Sevgili'ye bir değil

bin can ile vurulmuştu. Yusuf'u görünce elini doğrayan Mısırlı hatunların, Muhammed'i görünce kalplerini dilecekleri kaçınılmazdı. Bu yönüyle Hatice'nin sevdası Züleyha'dan farklıydı. Fizikî ve maddî varışların ötesinde manevî bir erişti onun ki. Onun sevdası nefsanî tuzaklardan uzaktaydı. Züleyha, çörekotundan öd otuna kadar her şeye "Yusuf" adını vermişken, geçici bir gölge uğruna hayatı vereni unutmuştu. Yusuf'u Yusuf edeni bilmemişti. Hatice ise muhabbeti "Muhammed" edene sevdalıydı. Onun kudreti önünde boyun bükmüşü. Gölgeye rûkû eden nefsin tuzaklarına düşmemişti. Güneşten, kum tanesine her varlığa hükmeden bir buyruğun önünde diz çökmüşü. O aşk ile her gölge silinmişti. O, yüce Yaratıcı'nın seçtiğini sevmişti. O nura yönelmişti. Muhammed, her zerreye yazılı isim, her kalbi kuşatan güneş iken Onu sezgileriyle fark etmişti. Böylesine bir ışığın kaynağından habersizken o nurdan akışa gönlünü kaptırmıştı.

Züleyha'nın meşk derdi, maşukunu kör kuyulara düşürürken; Hatice'nin aşkı onu seradan süreyyaya doğru bir yükselişe sürmüştü. Nuranî bir dirilişin kucağında ayrılmıştı. Rahmetin oluk oluk aktığı bir pınardı bulduğu. Başından ayrılamıyordu. Doğruluk, asalet ve güzel ahlakın tamamını şahsında toplamış Sevgili'nin ardına düşmüştü. O rahmet çağlayanından kana kana içmek istiyordu. Onun arkadaşı, Onun yoldaşı, Onun destekçisi ve Sevgilisi olma sevdasıydı. En Sevgili'nin gül bahçesinde bahçıvan olma arzusundaydı. Nefsanî tutsaklıkları aşarak insanî boyutlarda yükselme güzelliği idi aşk. Böylesine etkili bir iksirken Züleyha'nın gönlünde tarifini yitirmişti.

O nefsin tutsaklığında Rabbi'ni unutmuştu. Rabbin Rahman tecellisi olan kalbine, Yusuf'u oturtmuştu. Hatice ise fe-

leklerin çarkından, harflerin izdüşümüne her şeyde Onun izlerini bulmuştu. Birisi ani ve fani zevklerin tutsağı olmuşken diğeri ulvî bir yücelişe adanmıştı. İlahî tecellin yansımalarında gelecek son Nebî'yi aramıştı. Rabbin rızasına ermenin yollarını bulmuştu. Dünya yüzünde ne var ne yok her şeye Rabbi hesabına bakmıştı. Ancak öylesine geniş ve kapsamlı bir aşkın kuşağına girmişken şerre davetkâr nefsin pişmanlık veren tuzaklarına takılıp kalamazdı. İradeli bir kadındı. Çirkin çukurlara düşmeden yürüyecekti. Kureyş'in Şerifesi, Muhammed yolunun şereflişi olacaktı. Keşfettiği güzelliğe ulaşmak için düşmeden yürüyecekti. Çağları kuşatmış bir sevdaya belki de ev sahibeliği yapacaktı. Gönül, ufku beklediği güneşe kavuşmuşken ardına düşecekti. Kays'ı kul, Mecnun'u kül, Züleyha'yı zül kılan sevda, Hatice'yi bir narin gül eylemişti. Kalbindeki artış, gözündeki bakış, yüreğindeki yakarış O heceye kilitlenmişti:

“Muhammed!.. Canlar sana, alem sana kurbandır efendim!..”

Çağların Kaşidesi Yazıldı

Aşk geldi!

Bedenimin bütün zerrelerini sevgiyle kapladı

Benden kalan bir ad;

Ondan ötesi hep O!..

Mevlânâ Celaleddin Rumi

Yarımay, gümüş simlerini ana kente dökerken Hatice de muhteşem bir ışık çağlayanının orta yerinde kalmıştı. Onun

sevgi kuşağına girdiği günden beri tepeden tırnağa “O” kesilmişti. Bir tek adı vardı kendine ait olan. Gerisi baştanbaşa El-Emin’in gönül kuşatıcı varlığına çekilmişti. Ancak tecelli ağırdı. Elinde olmadan girdiği derin durgunluğunu üstünden atamıyordu. Yeryüzünde aşk ve sevgi namına yaşanan tüm yakarışlar, tüm feryatlar, tüm yönelişler Hatice’nin aşk okyanusu yanında deryada damla kalırdı.

Yeryüzünde hiçbir gönül, Hatice’nin gönlü kadar aşka yakanmamıştı. Aşkın içeriğini soranlar, önce Hatice’yi anlamalıydılar. Yekpare bir sevdanın altında tahammül kulaçları atıyordu genç kadın. Aşk ağırdı. Ayağa düşürülmeyecek kadar kutsaldı. O adı kirletmeden taşımak seçkin kişilerin işiydi. Hatice o seçkinlerin ilkiydi belki de. Bezm-i elest olan ruhların ilk durağından aldığı kutsal emaneti, iffet örtülerine bünyeyerek taşımıştı. Ezelden ebede varolan bir aşk, sıratının üstünde yürüyordu. Ancak o sıratı geçmek için daha çok imbiklerden geçecekti. Aşkın gül bahçesine uzanan köprüler çetindi. Ateşten bir sıratla kor alevler üstünde yürümek zor olsa da, Hatice her şeyi göze almıştı.

Aşkın ağır yükünü sırtlandığı günden beri çok elekten geçmişti. Koca kırk yılın harmanlandığı bir elekti bu. İffet pınarlarında yıkanmış, cömertlik deryalarını aşmıştı. Sabır imbiklerinden damıtılarak geçtikten sonra, sıra gurur dağlarını yıkmaya gelmişti. Hoş o gururlu bir kadın değildi. Ancak izzet-i nefis sahibiydi. O noktada ise ne olacağı belli olmayan duraklar vardı. El-Emin’e karşı değil ama içinde yaşadığı topluma karşı vakarını korumak durumundaydı. O güne dek kestirip attığı evliliğe farklı bakması bir yana, bu evliliğe mani olacak birçok etken vardı. Yaş ve statü farklılığı, toplumsal kuralların katılığıyla birleşince fikrini kimseye açamıyordu. Toplum na-

zarında saygın bir mevkisi vardı. O güne dek iffetine laf gelmemiştir. Şimdi ise kendinden on beş yaş küçük biriyle evlenmek istemesi nasıl karşılık görecekti? Üstelik El-Emin zengin değildi. Annesiz ve babasızdı. Malı, mevkisi yoktu.

Hepsinden önemlisi El-Emin bu evliliğe “Evet” diyecek miydi? Evlilik için düşündüğü birisi var mıydı? O güne dek tüm gönüllere taht kurmuş Muhammed’e kim “Hayır” diyebilirdi? Mekke kızlarının hayran olduğu Muhammed bir kez olsun birine bakmamıştı. Dertlerini şiir diline döken Şaire Hansa gibi söz ustaları, kıyidan köşeden Ona mesaj ulaştırmışlarsa da başarılı olamamışlardı. El-Emin hiçbir söze, hiçbir yüze ve bakışa itibar etmemişti. O ateşi suzana düşenler hislerini ancak mısralara taşıyabilmişlerdi:

*“Hiçbir yürek, senden güzeline ilişmedi,
Hiçbir göz, senden güzelini görmedi,
Hiçbir kalp, senden daha güzelini sevmeydi,
Hiçbir aşk, senden güzeli için çekilmedi.”* mısralarıyla akıp giden ifadeler çoktu.

Aşk büyük, kelam yetersizdi.

Endişeler, içini bir kurt gibi kemirdi Hatice’nin.

Mekke’nin kır çiçeği kadar taze ve tıfıl genç kızlarına bir kez dönüp bakmamış Muhammed, acaba kendisine eş gözüyle bakacak mıydı? Her şeyi göze alarak ona bu teklifle gitse nasıl karşılık bulacaktı. Ya yok derse? Aralarındaki yaş farkı? Toplumsal statüler? Tarumar olacak itibar? Bu düşünceler içinde bir hayli yorgun ve bitap düştü Hatice. İçinden çıkamadığı yollar, kıvrımlar, çıkmaz sokaklar arasında mecal-siz kalmıştı.

Günden güne eriyip soluyordu. Onun bu hali, dikkatli nazarlardan kaçmazken bunu ilk fark eden Nefise olmuştu. Sık sık yanına uğruyor, durgunluğunun sebebini soruyordu. Ara ara sitemkâr sözlerle kendini sorgulayan zeki dostuna her şeyi anlatsa mıydı? Karar veremiyordu. Ya ayıplanırsa? Ya horlanırsa? Güçlü gelgitler yaşıyordu. Hassas bir terazinin orta kefesinde hissetti kendini. Zirveye çıkmak da vardı işin ucunda, dibe vurmak da. Bu zorlu yürüyüşte çok düşünüp, dikkatle yürümeliydi. Dua, teslim ve tevekkülle yola çıkmalıydı. Bir anlık gafletle keşfettiği serveti yitirebilirdi:

Issız gecelerde yardım istedi Rahman'dan:

“Allah'ım! Çok zor bir dönemeçteyim.” dedi. “Sen ki İbrahim'in Rabbi, yüce arşın sahibisin. Ben biliyorum ki senin her şeye gücün yeter. Bu işte Sana güvendim. Nefsimin şerrinden sana sığınırım. Şüphem yok ki sen bana dosdoğru bir yol çizmişsindir. El-Emin'e ulaşacak bir ömrün yollarını göster bana!”

Güzeli her gözün göremediği gibi güneşi de her gönül kuşanamazdı. Güzelin güzelliği aşıkların bakışlarını çekerdi. Gül ve çiçeklerin yüzlerini güzelleştiren Yaratıcı, nasıl o güzel yüzlere arılardan, bülbüllerden aşıkları yarattıysa; en özel kulu da muhatap yürekler yaratmıştı. Güzellerin güzel yüzlerinde güzelliği Yatan, elbette o güzelliğe aşık olanları da bilirdi. Hatice o aşıkların en ilkiydi. Güzelliği fark etme ruhu ona bahşedene karşı minnet doluydu. Güzellik gönül isterdi. Aşk kaşla gözden ibaret bilenler, Hatice'nin gönül şavkına vurmuş güneşi nereden bileceklerdi? Aşkın gerçek anlamını bilmeyenler Hatice'nin yaşadıklarını anlayamazlar-

dı. Nasıl ki güzel çiçeklerin müşterileri simli kelebeklerse, Muhammed'in gönül bahçesinin konuğu da, Hatice seçilmişti. O muhteşem güzelliğe tutulmuştu.

Hüsn aşık isterdi. Hatice o farklılığın hakkını verecekti. Öylesi bir ışık tayfına tutulmuşken; şanını ve itibarını düşünemezdi. Candan aziz ne varsa koyacaktı yoluna. Hatice'nin derdi bir şirin dertti ki dermanı içinde saklıydı. Oysa daha aşk güneşinden tek bir huzmeydi gönlüne düşen. O huzme ise yüreğini Cennet'e çevirmeye yetmişti. Sıkıntı içinde kıvranırken onunla şifa buluyordu. Nemrut'un alevini İbrahim'e gül bahçesi kılan sır, Hatice'nin gönül yarasına da şifa sunacaktı.

Muhammed'in aşkını kuşanmış gönlü, koca bir devletti şimdi. Ancak o sevda kolay giyilecek libas değildi. Işıktan bir sevgi gömleğiymiş üzerindeki. Onu kuşanmak için ne badirelerden geçmişti. Namı uzak illerden duyulmuş Huveylid kızı Hatice, felekleri döndüren bir sevdanın urbasını boynuna geçirmişti.

Bir ışık çağlayanı kıyısında idi ki Hatice, kendini unutmuştu. Çok yüce incelikler yakalamıştı onda. Kureyş'in El-Emin'i, keşfedilmemiş hazineydi. Halinde hoş bir gizlilik, sözünde tatlı bir güzellik saklıydı. Net, duru ve dürüsttü. Onda sınırsız bir şefkatin akan nehirlerini bulmuştu. Siyahî köle Zeyd'e ne kadar içten bakmıştı. Yaratılan her varlığa karşı ne kadar merhametliydi. Zeki ve ince duyguluydu. Soylu duruşu ve vakur terbiyesi ne kadar öz ve duruydu. Sürüp giden iş görüşmelerinde bir kez olsun ne kendine ne de konaktaki cariyelere farklı gözle bakmamıştı. İffet pınarlarında yıkanmış gibiydi El-Emin. Onun bu hali yüreğine ışık sunmuştu

Hatice'nin. Sonsuza dek sürecek bir akışta, sürekli onu seyretmek istiyordu.

Kureyş Dilarası şaşkındı. Onun bu aşikâr güzelliği, ahlakî bütünlüğü karşısında insanlar neden bu kadar hissizdi? Cahilliğin bataklığında katılaştırmış ruhlar, o muhteşem güzelliği nasıl fark edebilirdi? Tek gücün para olduğu bir toplumda, ışığı yakalamış olmayı kendi için bir şans, bir bahtiyarlık addetti:

“Muhammed!” dedi taa derinden. “Seni tanıyan bir yürek senden nasıl bigâne kalabilir ki?”

Nefise'nin Koşuşu

Ey hafif kanatlı gönül kuşu!

Git, bensiz, benim dilberime uç!

O paha biçilmez mücevhere

Selam ve sevgiler götür.

Mevlânâ Celaleddin Rumi

Tatlı bir huzur içindeydi. Hicaz Vadisi'ne sığmayan yürek, ötelerde dolaşıyordu. Onda yakaladığı güçlü sezgiler, izler, işaretler ve önüne geçemediği apayrı bir tutkunlukla huzuru da, yorgunluğu da yüzünden okunuyordu. Derdini kime söylese, kime anlatsa bilemiyordu. Mekke'nin Melikesi bu yüzden lal ve suskun kesilmişti. Onu gördüğü ilk günden bu yana çok az şey değişmiş, ancak yüreğindeki sevgi çağlayanı gitgide büyümüştü. Ebu Kubey's'in kuytu yamaçları kurtuluşu bekleyen bir yüreğin yakarışlarına şahitti. Seherler şahit, Ay

şahit, Güneş yine şahitti. Geceyi kollayan yıldızlara O'nu anlattı Hatice. Günü kucaklayan güneşe O'nu söyledi:

“Ey Rabbimin Nur isminin yetmiş bin perdeli gölgesi Güneş!” diyordu. “Ey leyli nehara boyayan Sadık Hizmetkâr! Ömrüme muhabbetin güneşi doğdu. Adı Muhammed'dir. Ufkuna doğsaydı eğer, ışığın söner mi bilmem, ama benim takatim kesildi. Ben ki böylesi büyük bir güneşi kalbime sığdırmışım. Senin gibi yanmak da, Ay gibi dolanmak da elbet zor gelmez bana!”

Tatlı bir huzur iliklerine dek işlemişti. Gelecek nevbaharların kara kışını yaşıyor olsa da dayanacaktı. Onu gördüğü günün üzerinden aylar geçmiş olsa da derdini Varaka'ya bile diyememişti. Sırdan öte bir sırda bu. İç içe geçmiş duygularını anlatamıyordu. Utanıyordu Hatice. Umut, heyecan, hayâ iç içe büyürken, eskisinden daha beter susuyordu. Kimseyle görüşmek istemiyordu.

Böylesine ıssız ve derin, dehlizlerde kaybolup gitmişken kapısı çalınıverdi Hatice'nin. Nefise'ydi gelen. Arap olmayan bir baba ve yahudi asıllı bir ananın kızı olan, Ya'li bin Münye'nin kız kardeşi Nefise. Nezih bir ahlaka sahipti. İnce sezişiyle bir şeyler fark etmişti. Her zaman yaptığı gibi yine dikkatle baktı arkadaşının yüzüne. Nefise onu, hiç o kadar kıpırtısız ve berrak görmemişti. Can dostunu tepeden tırnağa süzdü. Sırtında duran narçiçeği elbisenin hoş cıvıltısı olmasa yüzü çok soluk kalacaktı. Ancak yakasında duran gül şeklindeki gümüş broş, hayra alametti. Her zamanki gibi yine şık ve bakımlıydı. En durgun halinde bile nezafeti elden bırakmıyordu. Ancak uzun süreden beri hep aynı gizemli iklimi yeniden yakalamıştı.

Hatice'nin yüzünde keşfedilmemiş baharlarla, hazan rüzgârlarının hüznü bir aradaydı. Hoş endamı erimiş, gül yankaları solmuştu. Vurgun yemiş gibiydi genç kadın. Fakat bu eriyiş ve mahvoluştan gürül gürül ırmaklar çağlıyordu. Yüz mimiklerinde aydınlık akisler vardı. Güz rüzgârlarıyla, bahar gülleri arasında gidip geldi Nefise. Gözlerinin derinlerinde gizli bir ışık vardı. Bunu daha önce de fark etmiş ama sora-mamıştı. Artarak çoğalan güzelliğinde önemli ipuçları gizliy-di. Nefise'nin dikkatli bakışları, Hatice'nin ışıklı yüzünde ilk defa sevda izlerini yakaladı. Bu tarifi zor, ama hali güzel du-ruşu aralarındaki sıcak dostluğa dayanarak çözmeye çalıştı:

"Huzurla hüznün bir arada yaşamaz derler Ey Hatice!" dedi. "Ama ben sende ikisini de bir arada görmekteyim. Sen-de bir hal var. Anlat bana! Neler oluyor söyle!"

Halini saklamaya çalıştı Hatice.

Lakin kâğıt üzerine ilk yazıyı yazan Yusuf'un destanı ka-dar içliydi bakışları. Çoğu kez dilin söyleyemediğini bakışlar kolay ele verirdi. Nefise de Hatice'yi bir bakışından ya da du-ruşundan anlayacak kadar iyi tanırdı. Daha fazla bekleyemedi:

"Ey Kureyş'in Tahiresi!" dedi. "Nadide bir elmas gibi işli ve güzel yüzünü solduran nedir? Uzun süredir halinde bir durgunluk var. Ancak bir yanın sevinç dolu. Canımın yolda-şını söyle! Nedir sendeki bu aşikâre çıkmamış yürek yangını? Söyle bana. Söyle de bir çaresine bakayım! Elimden geldiğin-ce derdine derman olayım!"

Dostunun durgunluğu Nefise'nin gönül yükü olmuştu. Onu bu kederden kurtarmak istiyordu. Hatice ilk anda şa-sırdı. Nefise'nin dikkatli bakışlarından daha fazla kaçamazdı. Gül renkli bir hayâ tülünün gerisinden:

“Muhammed!” diyebilirdi sadece. Başka bir şey diyemedi.

Nefise’nin gözleri ışıldadı. Tatlı bir gülümsemeyle cevap verdi:

“Sarhoşluk nasıl gizlenemiyorsa aşk da öyle bir şeydir. Halinin gözlerden gizli kalması imkânsız bir şey. Ona aşık mısın? Sen onu bana söyle!”

Gözünü dahi kırpmadan:

“Evet” dedi Hatice.

Aşıkâre çıkan bir sırrın ürkekliği içinde:

“Onu bir yoklasan. Yüreğinde ne var ne yok anlasak!”

Nefise ilk anda duyduklarına inanamadı. Çok şaşırmıştı. O güne dek Arap ırkından bir kadının erkeğe talip olması görülmüş şey değildi. Kararlı bir ses tonuyla tüm cesaretini ortaya koydu:

“Ona talibim Nefise.” dedi. “Rica etsem benim için onunla konuşur musun?”

Nefise’nin zihninde şaşkınlık şimşekleri çaktı:

“Bu nasıl olur Hatice? Böyle bir şey yaparsan Mekke ayağa kalkar. Arabistan çalkalanır. Mevkin, itibarın yok olur!”

Hatice, işini sıkı tutan, sağlam karakterli bir kadındı. Kararını verdikten sonra kimse onu caydıramazdı. Varsın kınayıcıların kınamaları sürsündü. Aylardır o yolları yürümüş olmanın rahatlığı içinde cevap verdi:

“Bu işte kararlıyım.” dedi. “İsterse dünya ayağa kalsın. Şu saatten sonra beni bu karardan vazgeçirecek kimse olamaz. Bu işten asla vazgeçemem!”

Nefise’nin şaşkınlığı iki katına çıkmıştı. O güne kadar onu hiç bu kadar kararlı ve cesur görmemişti. O an hiçbir

engelin onu durduramayacağını anlamıştı. Hatice'nin yüreğindeki sıcak sevdanın yansımasıyla ayağa kalktı. Can dostunu sıkıca kucakladı. Şaşkınlık, hayret, sevinç, karar dolu duyguların hepsini bir arada yaşıyordu. Arkadaşına güneşler sunmuş bu sevdayı, yoluna koymak gerekiyordu. Aynı cesareti hissetti:

“Anlaşıldı.” dedi. “Görüyorum ki sen bu işte kararlısın. Senin için bir nabız yoklaması yapacağım. Bu işi bana bırak!”

Günlerden beri sırtında duran ağır yük bir anda omuzlarından kalkmıştı Hatice'nin. Dostuna güveni tamdı. Nefise'yi artık hiçbir şey durduramazdı. Fırtına gibi fırladı. Bu tavrıyla zor gün dostu olduğunu bir kez daha ortaya koymuştu. Veda-laşarak oradan uzaklaştığında Hatice'nin gözü de gönlü gibi o yöne çevrildi. Her şeyi göze alarak yaptığı bu teklife El-Emin “Evet” diyecek miydi?

Ya bu iş için düşündüğü başka biri varsa? Ya aralarındaki yaş farkı sorun olacaksa, ya kendine ilgi duymuyorsa, ya sevmiyorsa, ya düşünmüyorsa? Bu ihtimalleri düşündükçe yüreği dalgalandı Hatice'nin. Nefesi kesildi. Güçlü med-cezirler gibi gelip giden hisler içindeydi.

Ya “Yok” derse? Muhammed'in ışıklı muhabbetinden nasıl ayrı kalacaktı? O olmadan hayata nasıl devam edecekti? Nasıl dayanacaktı, nasıl gülecekti? Onu göremeyince en uzak ufuklar bile ona iğne deliği kadar dar gelirken dünyaya nasıl sığardı? Artık bu işi gizleyecek hali kalmamıştı. Uzun zamandan beri ablasının halini çözmeye çalışan kız kardeşi Hale'ye de halini anlattı. O da şaşırılmıştı. Ancak çare arayışına girmişti. Ablasının, İbrahim'in yangınıyla tutuşmuş yürek sevdasına, ırmaklarca su taşımalıydılar. Nefise çoktan ayrılmışken, Hale hâlâ şaşkıındı. Yıllar yılı o anı beklemişti.

Ablasının yeni bir yuva kurma isteğini. Her yeni günle gelen birbirinden cazip evlilik tekliflerini açmadan rafa kaldıran kadının yüreğindeki çark, şimdi nasıl tersine dönmüştü? Sevinç, heyecan ve endişe iç içeydi. Gelecek günler ne getirecek kendi de bilmiyordu. Ancak ikramların Rabbinden umutluydular.

Muhabbet Hikâyelerinin En Muhteşemi

Yine gönül çerağı tutuştu yar geliyor

Elinde gül destesi nazlı Nigar geliyor

Bağu bostan şenliği gülü diba giyinmiş

Gönlüme cemre düştü sanki bahar geliyor

Ahmet Efe

595 yılının bahar sabahı, Hatice'ye bir milat olarak gelmişti. Nefise yollardaydı. Bilgiç edası, medenî cesaretiyle dağ deviren bir kadın olarak tanınırdı. Tuttuğunu koparandı. Mekke'nin sayılan ve sevileniydi. Sır tutan bir kadın oluşu onu toplumunun gözdesi kılmıştı. Hatırı sayılır yapısı, iş bitirir edasıyla gönüllerde yer etmişti. Araştırıp sordu. Nerede olduğunu öğrendi. Ve soluğu El-Emin'in yanında aldı. Aralarında varolan dostane ilişkiye güvenerek yanına yaklaştı. El-Emin onu yüzünden hiç eksilmeyen vakur tebessümüyle karşıladı. Selam verdi. Üç beş hatır faslından sonra Nefise, samimi bir ifadeyle sordu:

“Muhammed-ül Emin, merakımı bağışlarsan sana bir şey sormak istiyorum.”

“Buyur sor.” dedi El-Emin.

“Sen.” dedi, “Kureyş’in El-Emin’isin. Doğruluğun ve dürüstlüğüne her gönüle taht kurmuşsun. Bu güne dek bir gün olsun yanlış bir iş yapmadın. Temiz adına leke sürmedin. Büyüğü ağırladın, küçüğü kucakladın. Kimsenin kalbini kırmadın. Güzel ahlakınla herkese örnek oldun. Bu halinin bundan böyle de artarak devam edeceğine en ufak bir şüphem yoktur.”

Bu ifadeier sözün aslını söylemek için ön girişti. Soluklanarak devam etti Nefise:

“Sen ki, Arap’ın en doğru sözlüsüsün. En iffetli gencisin. Akıllı ve güzel huylusun. Yakışıklı ve de soylusun. Bu kadar üstün özelliklerin varken neden evlenmiyorsun?”

Bu beklenmedik soru karşısında, Muhammed’in gül yüzü değişti. Nuranî parlaklığına hayânın pembe tülleri asıldı. Saf ve samimi bir niyetle sorulan bu soruyu cevapladı:

“Ben, evlenecek kadar zengin değilim ki! Bugüne dek buna bütçem yetmedi. O sebeple evlenmedim.”

Nefise attığı ilk adımda karşısına büyük bir engel çıkmadığına sevinmişti. En azından O’nun, evliliğe karşı olmadığını anlayarak rahatlamıştı. Zeki kurgularla sözü hedefe sürmek istedi:

“Peki, sana bir iyi bir teklif gelirse evlenmek ister misin?”

El-Emin, Nefise’yi dikkatle dinliyordu. Genç kadın devam etti:

“Yani hem güzellik, hem asalet, aynı zamanda zenginliğin bir arada olduğu bir evlilik teklif alırsan, bu işe ne dersin?”

“Öyle biri var mıdır!?”

“Elbette vardır. Huveylid kızı Hatice bu iş için en uygun adaydır.” dedi Nefise. “Bu saydığım özelliklerin tamamına sahiptir. Sana layık bir eş olacağını umuyorum. Onun gibi temiz, güzel, soylu ve olgun bir kadınla evlenmeye ne dersin?”

“Ne diyebilirim ki?” dedi El-Emin. “Bu iş nasıl olabilir?!”

Bu bir hayret ifadesiydi. Herkesi reddeden birinin kendisiyle evlenebileceğine ihtimal vermiyor gibiydi. Nefise bu ılımlı yaklaşımından cesaret alarak devam etti:

“Eğer sen bu işe razıysan o işi bana bırak.” dedi. “Gerisini ben hallederim.”

El-Emin hiç ummadığı bir teklifin hayır duasını yapar gibi cevap verdi:

“O halde ben bunu kabul ediyorum!”³¹

Nefise’nin duymak istediği tek cümle buydu. Deli deryalar gibi kalktı yerinden. Muhammed’den izin istedi. Süleyman’ın Hüdhüdü nasıl Belkıs’ın izini bulduysa, Nefise de Hatice’nin kalp kandilinde yanan ışığın izini yakalamıştı. Şimdi iş o izi kaynağına taşımaktı. Daha fazla oyalanmadan geldiği gibi hızla ayrıldı oradan. Yüreği bahar kelekleri kadar coşkuluydu. Yürüdü, koştu, uçtu Hatice’ye. Kalbi duracak gibi oldu. O güne dek ikisini bir arada neden düşünmemişti? O denli, dengi dengine bir çift daha tanımamıştı. Sevinci müjde yük-lüydü. Yol gözleyen Hatice’nin yanında aldı en rahat soluğunu. Bir çırpıda anlatıverdi her şeyi. Hatice’nin aylardan beri süren iç fırtınası dingin bir limana döndü. Kar, kış, ayaz ve buz eriyiverdi. Titrek bakışlı ceylanların sevinç şebnemleri ilişti kirpiklerine. Akıp giden nehirlerini dindiremedi. Yılla-

31 İn Sa’d, Tabakat, 1:131.

rın isi pası gözyaşı ırmaklarıyla yıkandı. Eli, boynunda asılı duran Şam işi gerdanlığa gitti. Onu oradan alıp uzattı:

“Ey Nefise! Bugün can ile ten gülzarının bülbülü ötüverdi. Bu müjdeyi bana verdin ya! Artık hiçbir yük bana gam değil. Bu çok sevdiğim antika gerdanlık senin olsun. Bu müjdeyi bana veren dostuma, gönül teşekkürüm olsun.”

Hatice muhabbet güneşinin altın tozu altındaydı. Bu huzur, onu tepeden tırnağa nura boyamıştı. Nefise, onun bu güzelliği çoktan hak ettiğini düşünüyordu. Arkadaşının bu iltifatına karşı çağlar boyu unutulmayacak şu sözlerle cevap verdi:

“Sen bu güzelliğe layık bir kadınsın. Benim bildiğim Hatice binti Huveylid, b. Esen, b. Abduluzza, b. Kusayy; işini bilir ve sıkı tutar, sağlam karakterli ve şerefli bir kadındır. İşini her zaman sağlam tutar. Bu iş hepimize hayırlı mübarek olsun.”³²

Nefise hakperest bir kadındı. Sadık arkadaşını bir ömür boyu hep iyilikle yadedecek, o anı anlatırken bile üstün özelliklerini saymadan edemeyecekti:

“Yüce Allah; onu, bu meziyetleriyle birlikte, daha da şerefleştirmeyi ve hayra erdirmeyi diledi. O Hatice ki, Kureyş kadınlarının soyca en seçkin ve üstünüdür. Şerefçe en büyüğü, mal bakımından da en zenginidir. Bunun için, kavminin her erkeği, elinden gelse, onunla evlenmeye can atar, onunla evlenebilmek için servetini saçardı. Ancak o kendine en uygun olanını seçti.”

Yakın arkadaşından müjdeyi alan Hatice, günlerden beri ilk kez yaşlı bilgenin kapısını çaldı. Mahcup bir edayla başından geçenleri anlattı. O güne dek hayâsının izin vermedi-

32 İbn-i Abdurrebih, İkdü'l-Ferid, 7:86.

ği konuyu onunla paylaştı ve fikrini sordu. Varaka bu işe sevinmiş, yeğenin kararını yerinde bulmuştu:

“O reddedilmeyecek biridir ey Hatice. Onunla evlen, bu beraberlikten hayır ve bereket umuyorum.” dedi.

Hatice rahat bir nefes aldı. Yüreği artık rahattı. Sevgili’den olumlu cevap almış olması başlı başına bir olayken yakınlarından da destek almıştı.

O ana kadar Hatice’nin gönül derdini bilenlerden biri Ne-fise, öteki ise kız kardeşi Hale’ydi. Ablasının durgun ve dalgın halinin sebebini öğrendikten sonra o da kolları sıvamıştı. Ayı koldan bu işe çare arıyordu. Onun mutlu olması için elinden geleni yapacaktı. O düşünceler içinde evden dışarıya çıktı. Hezvere Caddesi’nin, dar yokuşunu çıkarken bir ara gözüne iki genç ilişti. Safa ile Merve arasındaki yokuştan geçiyorlardı. Yüreği ağzına geldi sevinçten. Gençlerden birisi El-Emin, diğeri ise Ammar bin Yasir’di. Muhammed’i kervan seferinden sonra ablasının evindeki davette görmüştü. Yasir’i ise öteden beri tanınıyordu. Bu fırsatı kaçırmak istemedi. Arkalarından seslendi:

“Ammar! Ammar!”

Yasir, El-Emin’e beklemesini söyleyerek Hale’nin yanına geldi:

“Buyur ey Hale! Bir şey mi söyleyeceksin?”

Hale, sıkılarak içinden geçenleri söyledi:

“Senin şu arkadaşın, diyorum. El-Emin’den bahsediyorum. Ablam Haticeyle birbirlerine çok uygunlar. Diyorum ki bu işi ona bir hatırlatsan! Onunla evlenir mi dersin?”

Yasir, ilk anda şaşırmıştı. Daha sonradan onların birbirine layık iki eşsiz insan olduklarını düşündü. Olaya sıcak baktığını gösterircesine gülümsedi:

“Olur tabii ki!” dedi. “Neden olmasın?”

“O halde, onun bu konudaki düşüncelerini öğrenip bana bildirebilir misin?” dedi Hale.

“Sen merak etme, bunu en kısa zamanda öğrenip sana bildireceğim. Haydi, kal selametle.”³³

Kısa süre sonra Yasir, Hale’ye söz verdiği gibi haber getirdi. El-Emin olaya sıcak bakmış, ancak zamana bırakmıştı. Hale o sevinçle onları evine, yemeğe davet etti.

Zümrüt Yeşili Bir Vaha

*Ay nasıl güneşin nuruyla aydınlanıyorsa
Benim de gönlüm, senin nurunla aydınlanacak
İmbikten çekilmiş gül yağı
Senin gül kokunla güzel bir hale gelecek*

Mevlânâ Celaleddin Rumi

İlk attığı adımlar umudunu güçlendirmişti. Aydınlık yüzü günlerden beri ilk kez gülüyordu. Aşk ve umudu adına diktiği gül fidesi de filizlerini sürmüştü. Onu kendine sırdaş tuttuğundan beri çok badirelerden geçmiş; derdinin de, umudunun da, gözyaşının ve endişelerinin de sırrını bir tek gökteki Ay ve yerdeki gül fidesiyle paylaşmıştı. Umudun simgesi gül fidesi her şeyden haberdar gibi ilk goncasını çatlatmıştı. Pembe tülünün ucunu hoş bir müjde gibi uzatmıştı Hatice’ye. Hiç şüphesiz

33 Beyhaki, Taberi, Tabakat, 1:132; İbn-i Sad, İbn Kesir, a.g.e., II/459-60.

kâinatta tesadüfe, tesadüf edilmezdi. Bu minik goncanın da öyle ansızın açması hayra alametti. Bu, onun yıllar yılı sabırla sulayıp büyüttüğü umutlarının habercisiydi sanki. El değmemiş, göz görmemiş bir yüreğin yabani ürkekliği içinde bahtına yürüdü Hatice. Alemini yeşil vahalara kurmuşken kumlarla kaplı kuru çöllere dönemezdi. Hayatına sunulan hubb, sevginin nüvesiyken filizlenip büyümesine kim engel olabilirdi ki? Programlı ve dikkatli bir yapıya sahip olması bu işin yollarını kolay kılacağı benziyordu. Sırada onunla yüzyüze görüşmek vardı. Bir an bekleyemezdi. Can arkadaşıyla ona haberini yollamalıydı.

Her sabah, ucunu biraz daha gösteren gül goncasının taze kokusu yüzüne vurmuştu. Hatice, Muhammed evine geldiği ilk günü hatırladı. O gelip gittikten sonra her köşeye o koku sinmişti. Dudaklarına şükür düştü:

“Elhamdülillah... Elhamdülillah... Eşşükrülillah!” dedi coşkulu. Aldı gülü eline. Nefise’ye seslendi:

“Bu gülü Ona götür ey Nefise! Ona selamımı söyle ve de ki:

‘Ey amcam oğlu. Sen ki soyu ata Kusay’dan ve dahi ata Lüey’den soyumla birleşen çeddimin torunusun. Şerefli ve temîz akrabamsın. Bilirim ki Sen; doğru sözlü ve güzel huy-lusun. Ben seni bunun için sevdim. Güvenilir ve dürüst olduğun için seçtim. Mükemmel ahlakına hayran kaldım. Seninle evlenmeyi gönülden arzu ediyorum. Bilmem ki sen bu işe ne dersin?’³⁴

Nefise, iki gönül arasında uçuşan bir müjde kelebeği gibiydi. Gülü aldı eline. Yeniden yola koyuldu. Neşe, umut, kolaylık ne varsa kattı önüne. Gitti maşukun yanına. Güzeller güzeli

34 İni Hişam, Sıra, 1:200-201; Teberi, 2:197.

El-Emin Kâbe'deydi. Derin bir tefekkür içindeyken Nefise usulca vardı yanına. Gülü ona uzattı:

“Ey Muhammed!” dedi. “Bu gül sana Hatice’den bir gönül müjdesidir. Hatice der ki: ‘Ey amcam oğlu! Sen ki soyu ata Kusay’dan ve dahi ata Lüey’den soyumla birleşen ceddinin torunusun. En şerefli akrabamsın. Bilirim ki sen doğru sözlü, güzel huylusun. Ben seni bunun için sevdim. Güvenilir ve dürüst olduğun için sana gönül verdim. Mükemmel ahlakına hayran oldum. Seninle evlenmeyi gönülden arzu ediyorum. Bilmem ki sen bu işe ne dersin!’”

Kureyş Melikesi’nin mesajı harfi harfine böyleydi. Bu bir evlilik teklifiydi. Muhammed, vakarını bozmadı. Ancak gözlerinin içinde nurlu ışıklar akislendi. Hatice’nin bu zarif teklifi çok hoştu. Teklifi sevgiyle karşıladı. Işıklı alnında belirten ter boncukları gülün kokusuyla buluştu. Taptaze gülüşlerle önünde duran güle gülümsedi. Hatice’nin gönül gülüydü önünde duran. Saygıyla selamladı onu. Hoş, taze, kırmızı gülü kokladı. Ardından bu teklifi kabul ettiğini ilette. Nefise, Muhammed’in Hatice’ye yolladığı bu sevgi iletisini alıp konağın yolunu tuttu. Bu çok tatlı bir iletişimdi. Arada oluşmuş sevgiyi güllerle dillendirmişlerdi. Onun kadar latif ve Onun kadar ince bir insan ancak bu zarafeti anlardı. Hatice’nin umutla büyütüp yeşerttiği gül dalını incitemezdi. Gülüne karşılık gül, gönlüne karşı gönül demekti bu. Bu hareketiyle Ona olan sevgisini teyit etmişti. Nefise aldığı bu olumlu mesaj üzere ikinci güzel müjdeyi de Hatice’ye ulaştırdı.

Hatice’nin güz günlerini andıran solgun yüzüne; yaz güneşi doğmuştu. Sisli perdeler aradan kalkmıştı. Endişeler, so-

rular, sırlar yumağı çözülmüştü. Dağ devlete kavuşuyordu. Sevgili'ye yakın olma arzusu kabul görmüştü.

Kusay soyunun Haticesi aralarında var olan nesebi yakınlığı dile getirerek ona “Amcaoğlum” demişti. Yüz yıllık silsilede dal budak salan soy ağacının meyvede buluşma arzusu bu!

Nefise'ye olumlu cevabı veren El-Emin, durumu amcasına anlatmıştı. Ebu Talip şaşkındı. Yıllar yılı hüznün ve yoksunluğunu, Onun varlığıyla avutmuştu. Yetiminin, yurt yuva edinmesini herkesten çok istiyordu. Emanetine hayırlı bir gelecek kuramama telaşı içindeyken bu haber Ona rüya gibi geldi. Duyduklarına inanamadı. Yeğenini kucakladı:

“Mübarek olsun can parem. Şam kervanı bize pek uğurlu geldi.”

Öptü, kokladı yeğenini. Yürekten destekledi. Fakat içine kurt düşmüştü. Kimselere belli etmeden soluğu Hatice'nin yanında aldı:

“Ey Kureyş'in Azizesi!” dedi. “Az önce hayırlı bir haber aldım. Muhammed bana bir müjde ile geldi.” Hatice her zaman sahip olduğu asil duruşuyla onu dinliyordu. Halinde derin bir saygı ve edep vardı. Amca sıkılarak devam etti:

“Haddini aşanlardan olmak istemem. Lakin, sen şaka yapıyor olmalısın. Benim yeğenimin varlığı yoktur. Gerçi dünya malı el kiridir. Muhammedim'in ise değeri sahralar dolusu kızlı tüylü deveye değişilmez. Fakat biz istesek de Kureyş kavmi bu evliliğe izin vermez. Başta amcan Amr, buna karşı çıkar!”

Ebu Talip duyduklarına inanmakta çektiği güçlüğü dile getirmişti. Hatice, dağları aşmış olmanın rahatlığı içindeydi. Endişe sırası ondaydı. Onun neler hissettiğini anlıyordu. Asıl maksadını açıklamak istemedi. Onun anlayacağı dilde usturuplu bir cevap verdi:

“Bu bir şaka değil, ey değerli büyüğüm Ebu Talip.” dedi. “Duydukların doğrudur. Şunu bilmeni isterim ki dünya malı bizim gözümüze henüz mil çekmiş değil. Ey Kureyş’in ulusu! Ben Muhammed’de bambaşka bir ahlak gördüm, beğendim. Bunu için Ona teklifte bulundum. Sen hiç endişelenme. Hazırlıklarını yap!”

Kederli amca rahatlamıştı. Fakat, endişelerinin bir kısmında haklıydı. Hatice akıllı bir kadın olarak o noktaya da parmak bastı:

“Ancak başka bir noktada, durum gerçekten ciddidir. Bugüne dek bana gelen hiçbir evlilik teklifini kabul etmediğim için ihtimal ki; Kureyş ayağa kalkacak. Ben her şeyi düşündüm. Her zorluğu göze aldım. Demem o ki ey büyüğüm! Sen önce amcam Amr’la görüş, onu razı et. Ondan sonrası kolaydır.”³⁵

Ebu Talip rahatlamıştı. Hatice “Evet” dedikten sonra gersi kolay işti. Sevinçle ayağa kalktı. Yıllar yılı gözü gibi koruyup gözettiği yetiminin başına talih kuşu konmuştu. Şükür dolu konaktan ayrıldı. Ancak Hatice, babasını kaybettiği için velayeti amcası Amr’ın elindeydi. Onun için Ebu Talip’i amcasıyla görüşmeye yönlendirmişti. Günün şartlarında bu anlaşma, iki genç arasında olmaktan ziyade aile büyükleri-

35 İbn-i Sa’d, Tabakat, 1:130; A.H. Cuma, Nisau Ehli-Beyt, 36; Hüseyin Algül, İslam Tarihi, İstanbul, 1986. I/175.

nin anlaşması ile mümkündü. Hatice'nin korktuğu nokta ise amca Amr bin Esed'in, Muhammed'i fakir görerek ona zorluk çıkarmasıydı. Öyle bile olsa onu ikna etmenin yollarını bulacaktı.

Alem Ne Derse Desin

"Aşkın en büyük çilesi, hiç şüphesiz kınanma yükünün çekilmesidir." derler. Hatice için de işin en sıkıntılı yanı buydu. Kınanma ve ayıplanma yükünü üzerine almaya hazırdı. Cahilî bir toplumun her türlü suçlamasıyla yüz yüze gelecekti. Fakat ne pahasına olursa olsun dik duracak, sevdasının ardısira yürüyecekti.

Haber tez zamanda duyuldu. Her yüreğe ve her kulağa yıldıırım gibi düştü. Arap'ın tarihine adını iffetiyle yazdıran kadının dillerdeydi. Tüm gözler üstüne çevrilmişti. Mekke çarşılarında, evlerinde, sokaklarında bu olay konuşuluyordu. Ne oluyordu böyle? Hatice neler yapıyordu? Adı kiminle duyuluyordu? İnsanlar şaşkındı. Yapmış olduğu bu tercihin çok özel bir sebebi olmalı. Yıllar yılı kimseye gönül kapısını açmamış kadın uçuruma mı gidiyordu? Onunla evlilik umudu içinde olanlar öfkeliydiler. Huveylid hanedanının gözde incisi Hatice, daha önceden zengin Ben-i Mahzumilere gelin olmuşken daha az şöhretli ve onlardan daha az varlıklı ve de meteliksiz bir yetimi eş olarak seçemezdi. İnanamadılar. Günlerce konuştular. Tartışmalar ardı ardına sürüp gitti.

Ancak Hatice, yaşadığı med-cezirlerde her şeyi hesaplamıştı. Değil mi ki işin ucunda bir ömür boyu onunla olmak vardı. Varsın kim ne derse desin, alem karşısına çıksın, asla

kararından vazgeçecek değildi. Gururdan değil ama imandan gelen bir öz güvenle yürüyordu bahtına. İmanı muhkem olanı dünya, bomba olup patlatsa korkutmazdı. Ne istediğini bilen, bildiğini de iyi tecrübe eden kadın, dedikodulara kulak tıkayarak, dilini lal kılmak zorundaydı.

Teslimiyet makamındaydı. İlahî rızanın önünde çulunu serdiği günden beri her şeyi göze almıştı. Kim ne derse desin yalpalamadan yürüyecekti. Kınayıcıların kınamaları sürüyordu.

Hatice konumunda bir kadınının, kendinden on beş yaş küçük bir erkeğe evlilik teklifinde bulunması ne kadar tuhaf kaçsa da gösterdiği kararlılık bir o kadar etkiliydi. Onu anlayanlar bir grup azınlıktı. Tek idealleri para ve şöhret olanlar var güçleriyle bu evliliğe mani olmak istediler. Onu vazgeçirmek için araya adamlar koydular. Güngörmüş yaşlı kadınlar, sözü geçerli büyükler Hatice'nin yanına geldiler:

“Yapma.” dediler. “Ebu Talip’in yetimi sana uymaz. Sen ki Kureyş’in en varlıklı kadınısın. Yanına senin gibi zengin ve şöhretliler yaraşır. Bunca yıl beklemişken kendini heder etme!”

Hatice kararlılıkla dinledi, saygıyla gülümsedi:

“Ben kararlıyım, daha fazla yorulmayın.” Mekke ricalinin sitem ve kınamasından Hatice, hiç etkilenmedi. Aksine, bulduğu definenin farkına varmamış olmalarına şaşırdı.

Onun bu teklifine karşı çıkanlar engel olmak istedikçe kararlılık içinde direndi:

“Kim ne derse desin.” dedi. “Ben kararımı vermişim. Kınayıcıların kınamalarından korkmuyorum. Hiçbiri beni yolumdan alıkoyamaz!”

Kureyş'in katı inadı ardındaydı:

"Sen bu tavrınla yeni adetler icat ediyorsun. Bırak bu işi." dediler. "Bu tarz bir evlilik teklifi Arap diyarında görülmuş değildir."

Kale gibi bir yürekle direndi Hatice. Artan tazyiklere net cevaplar verdi:

"Kınayıcıların kınamaları beni ilgilendirmiyor. Bu sevgi uğruna bin Hatice feda olsun. Ne itibar, ne mevki bir şey gözümde değil. Alem ne derse desin, sözüm kati ve nettir!"

Ondaki bu meydan okuyuşu anlayamadılar. Çözemediler bir türlü. Daha fazla üstüne gidemediler. Hatice'nin nefsi hesabına olmayan bu kararlılığı çok anlamlıydı. Esir sayfaları o anı resimledi. O aşkla nakışlandı. Her türlü olumsuz şarta rağmen, onu sırf ahlakı için sevmek yürek isterdi. Genç kadın bunu başarmıştı. İlahî aşk uğruna kurulan manevî bir yasa böylece yazılmış oldu. Mânâ ilimlerinin temeline bu kural şöyle geçecekti:

"Allah ve Onun Sevgilisi adına yapılacak fedakârlıkta sınır yoktur. Her sıkıntı onun için çekilir. Her güzellik onun için keşfedilir. O tatlı bahara, alem ne derse desin, girilir."

Mekke çarşıları, sokakları ve konakları günlerce bu habere çalkalandı. Kuyumcular, demirciler, dericiler ve borsacılar ateş püskürdü. Kendilerini değil de meteliksiz bir genci seçen Kureyş Melikesi'ne için için kızdılar. Gündemi bu konu işgal etti. Ne yazık ki onlar ışığın kaynağından habersizdiler. Karar; masumları sevindirirken, cühela taifesini fazlasıyla üzmüştü. Onların en başında ise Amr bin Hişam namı diğerle

Ebu Cehil geliyordu. Bu karar, sönmemiş gönüllerde sevinçle karşılanırken onun alı al, moru mor suratını iyice karartmıştı:

“Koskoca Mekke’de bula bula Ebu Talip’in yetimini mi bulmuş? Yazık eder kendine!”

Öfke doluydu. Gönderdiği onca teklif karşısında kendini tercih etmeyen Hatice şimdi Muhammed’i mi seçmişti? Ona göre bu akıl almaz bir şeydi. Elindeki şarap kırbasını kafasına diktikçe hep aynı sözleri söylüyordu:

“Huveylid kızı Hatice,” diyordu, “evlenmek için şu yetimden başkasını bulamamış mı?”

O gün ve ondan sonraki günlerde Ebu Cehil çıldırdı. İçti, bağırды, dağıttı. Kin köpürdü durmadan. Rahatlamadı, haber gönderdi Hatice’ye:

“Ben ki,” dedi “Ben... ben... ve yine ben... Mekke’nin en zengini, Arap’ın dahisiyim. Attığım her adımla yerleri titretirim. Mallar, oğullar, kervanlar sahibiyim. Çil çil dinarların, küp küp altınlarımın sayısını ben bile bilmem. Sen ki ey Hatice! Soyun, güzelliğin, aklınla ve malınla benim olman gerekirken bula bula Ebu Talip’in yetimini mi buldun? Onu mu bana tercih ettin? Hübel’e and olsun ki sana olan kinim bu sebeple hiç bitmeyecek. Bu tavrın üzerine kin kusacağım. Unutma! Amr oğlu Hişam’ın gadrine uğrayanlar asla felah bulmazlar. İntikamım çetin olacak.”

Her gün yeni bir söz, her an bir farklı sitemle gelen tahriklere aldırış etmedi:

“Bu konuda kimse yorulmasın.” dedi. “Kararım kesindir.”

Bu evliliğe engel olmanın başka yolunu bulamayanlar:

“Sarı konağın dulu,” dediler. “Abdullah’ın oğlu Muhammed’i istemiş.”

Hakkında hicivli şiirler dizdiler. Hatice aldırmadı. Etkilenmeden yoluna devam etti. Cahilin taştan beter yüreğinde saman çöpü bile bulunmazken Hatice'nin yürek cennetini nereden bileceklerdi? Kem sözler, yakıcı dikenler gibi canını incitse de kararı kesindi. Amr bin Hişam gibilerin mor suratı kin ve nefretle kavrulsa ne çıkardı? Hayatı hiçe sayan bir sevdanın yanında onun gibiler devele kulak kalırdı.

Aradığı güneşi yakalamışken kim söndürebilirdi? Gönülüne akıtılmış çağlayana kim “dur” diyebilirdi? Can güneşini bulmuştu. Muhammed, Kureyş'in bağrında duran gizli bir hazineyken canı, cananı ne varsa yoluna serecekti. Varsın bu uğurda nefsi, gururu ve itibarı yerle bir olsun. Onun yanında olmak varken hepsini aşacaktı. Bu cesur direnişi destekleyen en önemli kişi Varakaydı. Haberi aldığı andan beri gözleri ışıldamış, yüreği rahatlamıştı. Manevi kızına cesaret verdi. Yüreklendirdi onu sürekli. Arkasında olduğunu bildirdi. Yeğenin ardına düştüğü hakikat tüm sıradanlıkları, önüne katıp sonsuza savuracak güçteydi.

Evlilik

Takvimler M. 596 senesinin yaz aylarını gösterirken Hatice'nin kırk yıllık rüyası da gerçek oluyordu. Nikah akdi için her şey tamamdı. El-Emin tam on yıl kaldığı amcasının evinden ayrılıyordu. Ondan hep sevgi ve merhamet görmüştü. Eşini anne, kendisini ise baba bilmişti. Ondan ayrılış hüznü evdekileri sarmış olsa da yeni yuvasına çıkıyordu. Kalbinin eşiğinde el pençe divan durmuş Kureyş Dilarası'na hayat arkadaşı olacaktı. Safa ile Merve arasındaki Attar Çarşısı mevkiinde yaşayacaktı artık.

Hatice'nin Hacer Sokağı'ndaki konağına hoş kokulu bir nevbahar inmişti. Her ayrıntıyı en ince noktasına kadar düşünmüş, zenginliğini kutlu güne sürmüştü. Konak, amberle buhurlanmıştı. İyi giyimli hizmetçiler kapıya dizilmiş, ellerinde tabaklarla bekliyorlardı. Cam kâseler içinde renk renk inciler, yakutlar, zebercetler ve adı sanı bilinmedik mücevherler vardı. Hatice o özel anı taçlandırmak istedi. Hizmetçiler El-Emin'i kapıda karşıladılar. Paha biçilmez mücevherleri üzerine saçtılar. Gümüş işlemeli tepsilerde, billur kâseler dolaştı. Gül renkli şuruplarla, bal şerbetleri sunuldu. Düğün sofraları açıldı. Hoş kokulu alkışlar, anlamlı şiirlerle buluştu. Tefler vuruldu. Akit duyuruldu. Şenlik, Hacer Sokağı'ndan taşıtı.

Muhammed'i sevenler, Hatice'yi sevenlerle buluşmuştu. Konak hıncahınç doluydu. O güne kadar Mekke'de olan tüm düğünlerden çok farklı bir düğündü bu. Zengin, fakirin ise fakirle yapageldiği düğün, o günkü cahili geleceği alt üst etmişti. Düğüne herkes davetliydi. Dullar, yetimler, yoksullar oradaydı. Gençler, yaşlılar, hastalar, sağlıklılar, güçlüler, zayıflar, güzeller, çirkinler bir aradaydı. Yerde insanlar, gökte meleklerle yeryüzünün bu en güzel evliliğini kutluyorlardı. Kınalı topuklu cariyeler, renk renk elbiselerle hizmetine döndüler. Koku sepetine daldırdıkları elleriyle konuklara güzel kokular sundular. Kadınlar kendi aralarında tef çalıraks ederken, ziyafet sofraları kuruldu. Düğün velimesi verildi. Arap'ın damak tadına has yemekler, hoş kokulu içecekler sunuldu.

Hatice, eşini mutlu etmek için her ayrıntıyı düşünmüştü. Uzak yaylalarda yaşayan sütanne Halime'yi de düğüne davet etmişti. Bu davranışıyla eşine olan saygısını dile getirmişti. Onu emziren, Onu büyüten, gözünün bebeğinden sakınan

kadın, çok sevinçliydi. Çok özel yavrunun bugününü görmek onu duygulandırmıştı.

O gün oraya gelenler, gözlerini ondan ve dahi Muhammed'in ışıklı alnından alamadılar. İffetinin merkez noktası El-Emin edep içindeydi. Yirmi beş yıl süren bekarlık hayatında en ufak bir leke yoktu. O güne dek hep iffetli ve temiz kalmış genç, doğru zamanda doğru evliliği yapmıştı. El-Emin'in alnında inciden terler, yanaklarında hayâdan örtüler vardı. Kulak memesini örten ipek saçları bir başka parlıyordu. Sırtına giydiği kaftan yakın dostu Ebu Bekir'in o güne has hediyesiydi. Net ve keskin bakışları sevginin en tatlı kıvılcımlarını saçıyordu. Oradakiler konağı sarmış mis kokunun kaynağını bilemediler. O kokunun mest edici etkisiyle El-Emin'i seydiler.

Hatice ise çağların en mutlu geliniydi. Mekke'nin en güvenilir gencine eş olmanın gururunu taşıyordu. Işıltılı örtüler içinde edeple duvaklanmıştı. Sırtında Yemen harbesinden yaldızlı bir elbise vardı. Su gibi zarif takılar takmıştı. Bu onun ruh inceliğini ele veriyordu. Kadınlar arasında sürüp giden eğlence, erkeklerin sofrasında da aynı ahenk içinde sürüyordu.

Ebu Talip'in en mutlu günü idi. Öteden beri saygı duyduğu Hatice ile yeğenin evliliği onu mutlu etmişti. Özden öz evlat bildiği Muhammed'in doğru zamanda, doğru kişiyle yuva kurması çok hoşuna gidiyordu. Bu evlilik anlamlıydı. Amine ile Abdullah'ın pak nurunu ata Kil'ab'dan taşıyan tecelli, Muhammed ve Hatice'yi de Kusay'da buluşturmuştu.

Ancak aradaki statü farklılığı, amca Amr bin Esed'i rahatsız ediyordu. Bu evliliği asla uygun görmüyordu. Ona göre yeğeni, Mekke'nin en zengini ile evlenmeliydi. Tefler çalınıp düğün şarkıları söylenirken o kendini içkiye vermişti. Hatice'nin bü-

yük korkusu amcasının bu evliliğe engel olmasıydı. Nikaha engel hiçbir durumun söz konusu olmadığı bir anda konuşması için Ebu Talip'e işaret etti. Ebu Talip, büyük bir mutlulukla ayağa kalktı. Tef sesleri sustu. Herkes dikkat kesildi:

“Bizi İbrahim’in neslinden dede Maa’da ve Mudar’da buluşturan Allah’a hamd olsun.” dedi. “En kutlu ev olan Kâbe’nin bakıcısı ve haremın yöneticisi tayin etti. Allah’a hamd olsun ki bizden bütün üzüntüleri giderdi.

İşte bu Kureyş kavminden olan Muhammed, mükemmel bir yiğittir. Kimse onunla kıyaslanamaz. Kureyş’ten kiminle tartışılacak olsa soy-sop ve ahlak bakımından herkesten üstün gelir. Gerçi malı yoktur, fakat mal geçici bir gölgedir. Soyunun nereye vardığını ise hepiniz bilirsiniz. Huveylid kızı Hatice’yi ona eş olarak istiyorum. Karşılığında ise yirmi deve mihir veriyorum.”

Ebu Talip’in konuşması bittikten sonra sözü Varaka aldı:

“Sözü doğru söylediniz.” dedi. “Bahsettiğiniz şerefte biz de sizinle ortağız. Sizler şahit olun ki Huveylid kızı Hatice’yi, Abdullah oğlu Muhammed’e eş olarak verdim. Beş yüz altın mihir olarak koydum. Hayırlı uğurlu olsun.”

Ebu Talip’in gözü ailenin tek büyük ferdi olan Amr’a takıldı:

“Hayır ve bereket getirsin. Ancak ben Hatice’nin amcası Amr’ın da görüşlerini almak istiyorum.” Bakışlar Amr’a çevrildi. Gururlu tavırlarla ayağa kalktı. Gür sakalını sarı yağla tarayarak kokulandırmıştı. Sirtında yemen işi alacalı bir elbise vardı. Hemen söze başladı:

“Ey Kureyş topluluğu!” dedi. “Sizler de şahit olun ki ben Muhammed bin Abdullah’a Huveylid kızı Hatice’yi nikahladım. Bu evliliği onaylıyorum. Hayırlı olsun.”³⁶

36 Hamidullah, a.g.e., I/5.

Amr'ın onayı herkese rahat bir nefes aldırmıştı. Konuşmalar yapıp kararlar alınırken nikah akdi gerçekleşti. Muhammed Hatice'ye yirmi erkek deve mihir vermişti. Yemekler yenilip şerbetler içildi. Ebu Talip ile Hamza develeri sürdüler. Kız tarafıyla karşılıklı övücü sözler söylediler. Şiirler okundu, develer kesildi.

El-Emin, sevinince hep gülümseyerek gözlerini yumardı. Onun mutlu olduğu öyle anlaşılırdı. Sevinç dolu gözlerini yumarak Rabbi'ne şükürler etti. Daha sonra da elindeki tepsiden etrafa kuru hurma ve çerezler saçtı. Günün adetlerinde bu kaçınılmazdı. Bir yandan da çocuklara sesleniyor, sevinç ışığını onlarla paylaşıyordu:

“Haydi! Koşunuz kapışınız! Ne duruyorsunuz?”

Bu coşku ve neşe içinde akit gerçekleşti. Evlilik kutsal bir sözleşmeydi. Her haliyle halkın, fakirin, garibin gönlünde taht kuran iki güzel insanın beraberlikleri tef, alkış, ıslık sesleriyle duyuruldu. Göklerde kıvam bulan velime sofrası, yerlerde kurulmuştu. Zengin, fakir, çocuk, yaşlı, dul, düşkün, herkes doyuruldu. Arap adetlerinde olduğu üzere ortaya saçılan çerez, şeker ve kuru hurmayı, çocuklar kapıştılar. Coşku dolu bir sevinç vadiye yayıldı. Mekke'deki Hacer Sokağı'nda dünyanın en muhteşem nikahı kısıldı. İnsanlığa rota olacak neslin kutlu halkası o gün atıldı. Çağları kuşatacak bir güzellik, o gün temellendi. Bunun için heyecanlıydılar. Hatice, ahlakî bütünlüğün zirvesine kurulmuş El-Emin'le buluştuğu için, Ebu Talip dünyalık hesaplar için, fukaralar iki cömert yüreğin bir araya gelmesi için sevindiler.

Ayağı yere basan, mantıklı kadın; El-Emin'e yoldaş, ona arkadaş, ona sırdaş olacaktı. Gördüğü rüya mıydı? Artık yanında mıydı? Ayrılık, endişe, hüznün bitmiş miydi? Yüreği narin kadın gözünü Ondan alamıyordu. Mutluluğunun şükürünü, bolca vererek sunuyordu. Düşkün, fukarayı sevindirdi. Onların içinde en çok sevinen ve ağırlanan sütanne Halime olmuştu.

Sa'd yurdunun çilekeş kadını Halime, dünyanın en bah-tiyar sütannesini olarak oraya koşmuş, süt evladının bu en mutlu gününü gururla seyretmişti. O, düğün evinden ayrılıp giderken soylu gelin Hatice, yine bir incelik yapmıştı. Süt kayın validesine kırk baş koyun ile iki deve hediye ederek gönlünü fethetmişti. Muhammed'i sevgiyle emziren, şefkatle büyüten bu yaşlı kadına teşekkürünü böylece sunuvermişti. Bu çağlar boyu unutulmayacak teşekkür, Hatice'nin Halime'ye duyduğu gönül borcuydu. Biri çok güvenilir, öteki çok temiz iki insan dünya evine girdiler. Yeryüzünde varolmuş en kutlu velime verilmişti. Yerde ve gökte bu kutlu düğünün izdüşümleri vardı.

Gelinle damat, düğünden sonra üç gün Ebu Talip'in evinde kaldılar. Günün şartlarına göre bu normal bir adetti. Daha sonra kendi evlerine geçerek yeni hayatlarına başladılar.

Şefkatin Işıklı Sarayı

Sevgilim!

Ab-ı hayat senin yüzündeki terden bir damladır.

Geceleri gökyüzünde dolaşan,

Nur saçan Ay,

Senin yüzünün pırıltısının bir eseridir.

Ben: 'Bu uzun gecede Ay ışığı istiyorum' dedim.

Düşünmedim ki o gece,

Senin siyah saçlarının karanlığı

Ay ışığı ise senin yanaklarındır.

Mevlânâ Celaleddin Rumi

Kurbiyet makamındaydı. Serapa bir sevgi kuşağının içindeydi. Levlakın aşk fermanında feleklerin uğruna yaratıldığı Sevgili'nin yanı başında olduğunu nereden bilecekti? O aşk ki varoluşun ışıklı mayasıydı. İlahî bir kuşanmışlığın bir diğer adıydı. Alemleri kuşatan cazibeydi. Özdü, ışıktı, merkezdi. O kuşatılmışlığın özünde hayatı yakalamıştı. Öylesi bir gönül cennetindeydi artık.

El-Emin'in her halinde saklı bir hazine bulmuştu. Haline hayran kalıyordu. Yüce Rab, onu sanki özenle terbiye etmişti. İç içe dürülme bir gül goncası gibiydi ahlakı. Her gün bir yeni yaprağı uç veriyordu. Sevgili'nin gül yüzü Hatice'nin cenneti olmuştu. Oradan hayatın sırlarını topluyordu. Ömrünün en mesut döneminde Hatice... Sabah güneşinin ilk

ışıklarını Onun gözlerinden deriyor, ışığın menekşelerini oradan devşiriyordu. Ömrünün kırkinci baharına müjdeler yağmıştı sanki.

Ayn, Şın ve Kaf üçgeninde kurulu bir kasrın -ki adı aşkı onun- nadide konuğuydular. İki muhteşem yürek, şefkatin muhteşem kasrında birbirlerini ağırladılar. Aşk ile şefkat iç içe geçmiş bir kördüğümken onların arasında kolayca çözülürmüştü. Hep perdelenen ve hep ötelenen şefkat, ikisi arasındaki sevgide duvağını açmıştı. Aştan çok daha derin ve kapsamlıydı. Her birinde farklı açılımlar vardı. Bir yaman sıratı ki aşk; sahibini aziz de ederdi rezil de. İki ucu keskin bıçaktı sanki; ne yana dönse kesebilen. Ancak, dengeli duruşunu koruyanları yere vurmazdı. Hatice öylesi yaman bir sırata, bir başına yürümüştü. Ondaki aşk, sıradan sevgiler üstüne kurulu ucuz bir alışveriş mezadı değildi. Basit zevkler üstüne kurulu tutkular bu tarife uymazdı. Erkek ile kadın olma gerçeğinden öte bir bütünlük arz ederdi.

O aşk ki, muhteşem bir ağaç iken üzerinde tek iki dalı vardı. Dallarından biri nefis, diğeri şefkatle beslenirdi. Nefis dalına tutunan felakete, şefkate tırmanan ise servete kavuşurdu. Nefis adına sevilen aşk acımasızdı. Karşılık beklerdi. Bencil ve de hırslıydı. Karşılık görmediği anda muhatabını yerden yere vurandı. Sahibine elemden başka hiçbir şey vermezdi. Beslenemediği için de zaman içinde kurur, ahuenin içinde inleyen baykuşların tünek dalı olurdu. Kısacası üremeyendi. Acımasız ve anlayışsızdı. Aşk-ı mecazîydi adı.

Şefkat ise ana kucağı gibi sıcacıktı. Sevgiyi rahmet gibi karşılıksız verirdi. Umulmadan severdi. Meveddet denen bir varoluştı. Sevginin en ileri olanı, katışıksız ve de karşılıksız sunulanıydı. Allah adına olduğu için ölümsüzdü. Hatice

ce, öylesi bir yaman aşkın imbiklerinden süzüle süzüle damıtılmış gerçeği bulmuştu. Bir dalında bin meyve veren Tuba ağacıydı ki adı; Aşk-ı hakikîydi. Emek isterdi. Güneşi sevgi, suyu şefkat, toprağı sadakatti. İki ana kaynaktan beslenmedikçe pek çabuk çürürdü. Ona ermek için can pahasına; nefis denen tehlikeli tuzağın çarkından geçmek gerekti. Şefkatin yüce kanatlarını takınmak, iyi ve güzel olan ne varsa mahbuba sermek demekti. Gücü etkin ve kalıcıydı. Aşkın yıktığı kaleleri şefkat fethederdi. Öylesi bir güzelliğin içindeydi.

Şefkatin muhteşem kasrındaydılar. Onlar tepeden tırnağa şefkat kuşanmışlardı. Hz. Muhammed ile Hatice. Değil mi ki renkli baharların künhüne karakışın çilesiyle varılırdı? Onları böylesine bir güzelliğin içindeyken vadi halkı merakla bekliyordu. Bu gönül macerasında Hatice nereye kadar gidecekti? Aşkı, nefis namına algılayanların görüşü böyleydi. Kureyş yüz göz, yüz kulakla bu sonu bekliyordu.

El-Emin ile El-Tahir. Gül ile yaprak, su ile toprak, Ay ile Güneş gibiydiler sanki. En güvenilir ile en temiz. En izzetli ile en iffetli. En akıllı ile en soylu, en özel ile en güzel; artık bir aradaydılar. El-Emin; “ezel meclisinin Sevgilisi,” Hatice; “yaban lalesi Muhammed’in,” “şakayığı Can Işığının.”... Gönül Gülü olacaktı. Onlar şefkatin gül bahçesinde aşkı büyütüyorlardı. Ebu Talip mahallesini esinleyen o koku, artık başka bir semte taşınmıştı. Hacer Sokağı amber kokuyordu. Konakta tatlı bir huzur ve bereket vardı. O geldikten sonra ortama hakim olan farklı atmosfer herkesi etkilemişti.

Allah katında en sevilen yapı olan yuvayı kurmuşlardı.

Evliliklerinin ilk günlerinde Hatice, bütün ticarî işlerini eşine devretti. Sahip olduğu bütün nakliye şirketlerinin yöneticiliğini ona bıraktı.

Başka yürekleri dolduran dünyalıklar onun bulduğu devlet yanında devede kulak kalmıştı. Bunu hissettiği an; mahzenlerinin, tomarlı anahtarlarını ona uzattı:

“Ya Muhammed!” dedi. “Bu günden sonra bunların benimle bir ilgisi olamaz. Onlar sana aittir.”

Ucuz zevklere hiçbir şekilde tenezzül etmeyen Sevgili, bu durumdan rahatsızlık duymuş olacak ki:

“Ey Hatice! Beni sıkıntı altında bırakma. Sen onları geri al. Şimdiye kadar olduğu gibi yine sen de kalsınlar.”

Fakat Hatice’nin ruh hali değişti:

“Ya Muhammed! Eğer ben dünyanın en eşsiz nimetleri içinde sabahlamış olsam, İran Şahları ve Kısraların saltanatı benim olsa, Bizans’ın burçları bana teslim edilse, dünya bütün ihtişamı ile ayaklarımın altına serilse bir değeri yok. Hepsi ama hepsi ey Sevgili, gözümde bir sineğin kanadından daha değersizdir. Değil mi ki ben Seni bulmuşum. Hiçbir kayıt Senden önemli olamaz.”

Ömrü sonsuz olana feda etmek gerekti. Bunun farkında olan Hatice samimane devam etti:

“Ya Muhammed!” dedi. “İnsan seni tanıdıktan sonra dünyaya ait bir ilgiyi nasıl barındırabilir ki?”

Evliliği Cennet’e dönüştürebilecek bu sözler Hatice’nin dilinden Sevgili’nin kalbine akıyorsa o evlilik çağlara mührünü vuracak kadar kalıcı ve kuşatıcı olacaktı.

“Onlar sana aittir Hatice.” dedi. “Ben buna hiçbir şekilde talip olamam. Beni bu yükün altında bırakma!”

O an sanki Hatice yüksek bir dağın zirvesinden sonsuz saharalara sesleniyordu. Hatice geçici bir duygu selinde değildi. Sözleri gayet duru ve netti:

“Anam babam, tatlı canım feda olsun Ya Muhammed! Seni tanımadan önce malın ve servetin belki bir miktar önemi vardı. Ama seni tanıdıktan sonra, bunlar sadece sana hizmet için vardır. Sen bunları al. Onları, gerekli yerlere harca-
yacağın vakitler olacaktır umarım.” dedi ve anahtarları ona teslim etti.

Süleyman'ın mülkü bile olsa sahip olduğu, bin kez kurban ederdi. Öylesi bir huzurun özünü yakalamıştı. Tüm cazibelerin gözünde tüy kadar değeri yoktu.

O bu tavrıyla sanki şöyle diyordu:

*Eğer nefsine talip isen;
Çürüktür hem temelsiz de,
Eğer afakı ister isen,
Fena damgası üstünde.
Demek değmez ki alınsa!
Çürük maldır hep bu çarşıda.
Öyle ise geç.
İyi mallar dizilmiş arkasında.*

Nursi

Candan Öte Sevgili

*Can bahçesine aşk baharı geldi, yerleşti
Sen de can bahçesine gel de yaptıklarını seyret!*

Mevlânâ Celaleddin Rumi

Muhammed artık Ebu Talip'in yetimi, Hatice ise sarı konağın dulu değillerdi. Kureyş'in bu anlamsız isim takılarından sıyrılmışlardı. Muhammed'in etrafında pervane, yüreğinin misafiriydi. Her hizmetini zevkle üstlenmişti. Emrinde yüzlerce hizmetçi olduğu halde Hatice hep huzurda olacak, Ona hizmet etmekten mutluluk duyacaktı.

İki Sevgili, birbirlerine karşı samimiyet ve hürmet içindeydiler. Vakar şefkatle birleşince ortaya muhteşem bir Cennet çıkmıştı. O kucağında huzuru yudumluyordı. Kişinin hanesi, en küçük devletiyse eğer, o devletin serveti samimiyet ve karşılıklı güvendi. Doğruluk ve samimiyet en büyük servetleriydi. Muhteşem çiftin arasında asla yalan yoktu. Kin ve gururu barındırmadan, daima güler yüzlü, hoşgörülüydüler. En zor anlarda bile saygıyı elden bırakmıyorlardı. Yuva ki sükûn ve selametın yeriidi. Orada tüm kederler erir, dünyanın en güzel çiçekleri yeşerirdi. Şefkat ve affedicilik sütunları üzere kurulu ocak sahibine en sıcak kucaktı. Onlar bu kucağı hep güzel ve temiz tuttular. Kusurları örtücü, hatayı unutucu oldular. Selam ve sevgi dolu hayata başladılar.

Onların ilişkisi dünyevî çıkar ve menfaatler üzerine kurulu değildi. Evliliklerini öyle esaslı bir zemin üzerine kurdular ki ne Muhammed malının olmadığından dolayı bir rahatsızlık duyuyor, ne de Hatice, yaşının büyüklüğünden dolayı bir sıkıntı yaşıyordu. Ebu Talip'in yanındaki Muhammed ne ise Mekke'nin Melikesi'nin eşi El-Emin yine oydu.

Görenleri hayrete düşüren şey Onun sade yaşayışıydı. O güne dek Hatice'nin malı için onunla evlendiğini düşünenler Muhammed'in sade yaşayışı karşısında şaşkıncılar. Onunla malı için evlenmiş olsa çoktan değişmiş olurdu. Sürekli kâr hesapları yaparak hırslanabilirdi. Ama öyle yapmamıştı. Hali, yaşayışı, tavrı ve konuşmasıyla insanlarla arasına gururdan dağlar kurmamıştı. Her hali sade, yaşayışı nezihti. Onca bolluk içinde hiç bir aşırılığa kaçmamıştı. Her işini kendi görüyor olması dikkat çekiciydi. Hatice'nin tüm serveti, köleleri, cariyeleri Onundu. Fakat o kendine sunulan bu servet ve şöhret karşısında vakarını bozmamış, evlilik sorumluluğunu bihakkın üstlenmişti.

Eşinin mal varlığını, yine Onun hesabına çalıştırıp çoğaltma yoluna gitmişti. Onun isteği üzerine işleri üzerinden aldı. Bereketli kazancıyla zenginlik artarak devam etti. El-Emin, dürüstlüğü, işi bilirliği ve netliğiyle kısa sürede Kureyş'in sayılı tacirlerine arasına girmişti. Serveti eşi adına çeviriyor, elde ettiği kazancı yine Ona teslim ediyordu. Yıllar yılı Hatice'yi yoran ve geren malî yükü onun üzerinden kaldırarak, eşine rahat nefes aldırılmıştı. Hatice emin ellere bıraktığı sorumluluğunun yerine iç dairedaki yükümlülüklerine daha fazla eğilmeye başladı. Farklı kimliklerinin hakkını en iyi şekilde vermeli, evliliğini huzur gözesi kılmalıydı. Bu anlamda evlilik her şeyden daha önemliydi.

Hatice'nin becerikli ve iş bitiren bir kadın oluşu yuvayı düzenli ve ahenkli kılmıştı. Asıl görevi olan iyi bir eş ve anne olmanın hakkını vermek istiyordu. Çünkü aile, yeryüzünün en kutsal merkeziydi. Toplumun yapı taşı, tohum ve fidanlığıydı. Hayatın öznesini içinde büyüten okuldu. Böylesine önemli bir alan sıcacık olmalıydı. İnsanlığın temel ihtiyaçları her devirde değişmezken Hatice o güzelliği yakalamak istiyordu. Bu noktada evlilik çok önemliydi.

Bedensel birlikteliğin ötesinde ruhsal bütünlükteki buluşmanın ve kaynaşmanın bir diğer adıydı evlilik. İnsan hayatının en önemli noktasıydı. İki farklı hayatın tek ruhta şubelenmesi, esaslı bir saadetin çarkıydı. Bir sonsuzluk sofrasıydı. Kutsaldı. Dünyevi manzaraları bereketli çekirdeklere çeviren merkezdi. Kişi için sağlam bir sığınaktı. Mutluluğun mektebi olmalıydı. Orada insanın iç ahengi şekillenirdi. Kimselelerin bilemediği, göremediği en özel anlar orada kıvam bulurdu. Evlilik emek isterdi. Hatice bu sırrı yakalamış olmanın ayrıcalığını yaşıyordu. Eşinin sevdiği şeyleri kısa sürede anlamış ve hayatın merkezine taşımıştı. El-Emin çok temizdi. Güzel kokuyu severdi. Hatice, Kureyş'in en temiz kadını namını almışken bu konuda da Ona umduğu güzelliği sunmuştu. Kadına en uygun kisve güzellikse eğer Hatice bu güzelliği nezafetle süslemeyi bilmişti.

Onlar saygıyı kuşanmışlardı. Hürmet ve samimiyeti işleteceklerdi. Her şeyden önce güveni giyinmişlerdi. İyi bir evlilikte hürmet esastı çünkü. O güzelliği kaybetmiş olanlar güveni de yitirenlerdi. Onlar ise evliliğin ortak paydasında fitrî bir samimiyetin güzelliğini yaşıyorlardı. Birbirlerinin yanında huzur bulan, aşkı yakalayan, sükûna eren mesut bir çift sanki insanlığa evliliğin Cenneti'ni gösteriyordu.

El-Emin eşine karşı son derece saygılı ve kibar bir eştı.

Kendi işını kendi gören, sıkıntı anında yetışen, hep seven, hiç incitmeyendi. Eşine değeri veriyor, onu hiç incitmiyordu. Görüş ve fikirlerine güveniyordu. En özel düşüncesini, en ince sırlarını bir tek Ona açıyordu. Eşinin özel dünyasına değeri veriyordu. Hatice'nin yakınlarına ve sevdiklerine hürmet ederdi. Hatice gerçekte hürmetkâr bir kadinken eşine olan hürmetini iki kat artırmıştı. El-Emin'in etrafında dönüyordu. Ona hizmet etmek dünya yüzünde tattığı en özel anlardı. Ama O, en özel işlerini kendi yapmaktan hoşlanıyordu. Kimseyi yormak ve incitmek istemiyordu. Birbirlerine olan bağılılıkları son derece güçlüydü.

Aralarındaki bu güçlü bağ, onların evliliğini sıradanlıktan çıkarmış, o güne kadar Arap diyarında hiç görülmemiş ve duyulmamış bir birlikteliğe dönüştürmüştü. O güne kadar kadını inciten, horlayan, aşağılayan insanlar, El-Emin'in eşine olan saygısını ve nezaketini gördükçe şaşırıyorlardı. Eşini yoran, yıpratın kadınlar Hatice'nin dingin limanlar kadar huzurlu yuvasına özenerek bakıyorlardı.

Eş sevgisi, dünya nimetlerinin önde geleniydi. Kişi, eşinin sevgisiyle elde edebileceği her güzelliği ruhunda hissedebildi. Dış şartlar ne kadar çetin olsa da yürekte pişirilip damıtılarak sunulan sevgi doyumsuz olurdu. Merhameti kuşanmış yürekler asla yormaz ve yorulmazdı. Onlar öylesi bir sevgiyi kuşanmışlardı.

Muhammed!..

Merhamet ve muhabbetin yurduydı.

Hatice!

Huşûnun ve huzurun duru gözesi olacaktı.

Onlar ahlakın en güzel özelliklerini kendi içlerinde bulup nadide elmaslar gibi işlemişlerdi. Karşılık beklemeden, olumsuz düşünmeden, merhamet ve içtenlikle birbirlerine kol kanat genişleri dikkat çekiciydi.

Şu taşlı ve sıkıntılı dünya yüzünü Cennet'e çeviren bir ik-sir varsa o hiç şüphesiz ki mutlu bir aile yuvasıydı. İnsanın hüznünü ve zevkini mübadele edebileceği bir eş dünya yüzüne sunulmuş en büyük mutluluktı. Eğer o Cennet lezzetlerinden sayılıyorsa; bunda kadının rolü büyüktü. Yüreğini şefkatle şekillendirmiş bir kadın dünya hurisi olabilirdi. Daima seven ve sabreden bir kadın, zaman içinde birçok kaleyi fet-hederek selamet yoluna çıkardı.

Sevgisi ve samimiyetiyle Hatice en candan arkadaş, bulunmaz yâr, hakiki sırdaştı artık. Ruhânî hazların en özeli olan sevgi her geçen gün yeni bir renk açarak dal budak veriyordu. El-Emin o lezzeti Hatice'nin gönül bahçesinde bulmuştu. Pek az kadında bulunan kanaati ve tok gözlülüğü, hırssız ve kapris-siz oluşuyla eşinin gözünde gitgide yüceliyordu.

Candan öte sevgiliydiler. Dünyanın çabuk sönen geçici güzellikleri üzerine kurulu bir beraberlik değildi arkadaşlıkları. Kederde ve sevinçte yekvücut, kârda ve ziyanda ortak, hep kollayıcı ve koruyucu olarak ebede dek sürecek olan hayat arkadaşıydı onlar. Bu güzel birliktelik o niyetle yıllar yılı sürüp gidecek ve belki de Hatice eşine olan güveni ve şefka-tiyle Onun gönlünde öylesine sarsılmaz bir taht kuracaktı ki tarihe "Kıskanılan Ölü" olarak geçecekti. Ondan sonra gelecek olan genç ve güzel eşler onun için: "Artık ölüp gitmiş, şu yaşlı kadını neden hâlâ unutamıyorsun?" diyerek, Ona karşı hiç bitmeyen sevgisine hayret edeceklerdi. Efendisinin gö-nül dilinden anlayıp o şekilde davranması Kureyş'in bu asil

Dilarası'nı çağlar boyu unutulmaz kılacağa benziyordu. Evliliği huzurlu kılmada kadının payının büyük olduğunu O gösterecekti. Asırlar boyu yankılanacak olan bu sedada erenler o adı yad ederek şöyle diyeceklerdi:

“Kadınların, erlerine hizmet, muhabbet ve izzet göstermeleri, Hz. Hatice'nin sünnetidir.”³⁷

Birbirlerine karşı son derece dürüst ve samimiydiler. Dostların hayranlık, düşmanların ise kıskançlık içinde seyrettiği bu hal Mekke vadisinin en mesut çiftine has bir özellikti. Ne aralarındaki yaş farkından dolayı bir aksaklık, ne de malın tek taraflı oluşundan dolayı bir noksanlık yaşanmıyordu. Mekke halkının gözü yuvadaydı. Yıllar akıp gittikçe daha da perçinlenen sevgileri karşısında suskundular. En ufak bir ses, en az bir karmaşa dahi onlar için önemliydi. Fakat yıllar içinde hiçbirisi olmadı. “Biz sana demiştik.” sigasını Hatice'ye kullanmak için bekleyenler çoktu. Mekke adeta tek göz olmuş sarı konağa çevrilmişti.

Amine'nin süruru, Halime'nin uğuru, Ebu Talip'in gururu, Hatice'nin ocağındaydı. Yusuf'un güzelliği kadar muhteşem bir duruşun içinde şükür sarayları kurmuştu. Onun gibi mükemmel birine eş olmanın dakikalarını şükürle yaldızladı genç kadın. Muhteşem bir gökkuşağının altındaydı Hatice. Yıllar yılı içini ürperten yalnızlığı kaybolmuştu. Yarım kalan tarafı, diğer yarısını bulmuştu artık. Eşsiz bir güzellik nehrinin kıyısındaydı. Kalbindeki çarşılar Onunla donanmıştı. Kalbine karşı bulduğu kalple yekpare bütüne kavuşmuştu. Kureyş'in iş kadını son evliliğiyle aradığını bulmuştu. Mısır'ın Nil'i kadar

37 Buhari.

gizemli ve derin bakışları hep muhabbet yüklüydü. Dili şükürdeydi. Sezgileri ona çok şey söylese de çözemiyordu. Neydi onu bu güzelliğe layık kılan? Bilemiyordu.

Mekke'nin yoz kışı ve fırtınasında iffetini nadide bir elmas gibi koruyup gözetmesi miydi Onu karşısına çıkaran? Düşkünün duası mıydı yoksa Ona o huzurdan Cennet'i açan bilemiyordu. Gözü ılık, gönlü şefkat, dili şükür doluydu.

Hiç şüphesiz ki bu evliliği herkesten çok isteyen Nefise ile Meysere olmuştu. Onlar bile o sevgi karşısında şaşkınlılar. El-Emin ile Hatice'nin yakın dostları bile bu güzel uyunun sırlarını çözmeye çalışıyorlardı. Nefise şaşkınlığını şöyle dile getiriyordu:

"Hatice ki Kureyş'in en munis kadınıdır." diyordu. "Onu hiç bu kadar huzurlu görmedim ben. Bu nasıl muhabbettir, böyle! Allah'ım hiç bozmasın. Dünya yüzünde onlar kadar uyumlu ve mesut bir çift daha olamaz."

"Işık nasıl renksiz, ama bütün renkleri zımnında taşıyorsa El-Emin de öyledir." diyordu Meysere. "Bütün güzelliklerin ana merkeziyken onu ancak görebilenler anlar. Ben Onunla yaptığım yolculuklarda o gökkuşağını seyrettim. Hanımım ile böylesine denk ve uyumlu olmaları ilahî bir lütuftur."

Kız kardeşi Hale ise bu işe en çok şaşırınlardandı:

"Hatice'nin yürek aydınlatan yüzü gitgide ışıltıyor." diyordu. "Huzur ırmakları akıtıyor. Aman nazar değmesin!"

Ancak huzurun hasetçileri boş durmadılar. Üzerlerine çevrilen gözler bir boşluk bulamayınca, kinayeli sözlerle onları yıpratmaya başladılar. Garip dedikodular aldı başını gitti. Lafı üretenlerin en başında Amr bin Hişam geliyordu:

“O yaşlı dulda ne buluyor ki?” dedi. “El-Emin daha çok genç. Hep onunla kalacak değil ya!”

“Hele biraz daha zenginleşsin, onu terk edecek. Mekke’nin en genç kızları ne güne duruyorlar?”

“El-Emin, Hatice’yle malı için evlendi. Bir süre sonra bıkar. O da herkes gibi genç sevgililer edinir.” diyorlardı.

Onların arasındaki mutluluğu çekemeyenler, türlü oyunlar içindelerdi. Üfürükçüler, büyücüler, falcılar ve kıskançlıktan kıvrım kıvrım kıvrananlar bu mutluluğun bozulmasını istiyorlardı. Muhammed’i arzu edip de ona ulaşamayanlar, Hatice’yi isteyip de evlenemeyenler... Bu evliliğin bozulmasını beklemekteydiler. Oysa huzurun kaynağını bulanları hiçbir darbe düşüremezdi. Öylesi bir huzurla yollarına devam ettiler.

Günün adetlerine göre her erkeğin birden fazla eşe sahip olması normal bir gelenektir. El-Emin gibi tek eşle yetinenler çok azdı. Uzunca bir süre bu laflar dolaştı Mekke’de. Her ne kadar yaşını göstermiyor olsa da El-Emin’i rahatsız edecek en ufak bir his Hatice için önemliydi.

Onun harama kısılan, iffetini koruyan bakışlarından emindi.

Yıllar yılı içinde varolan o tarifsiz boşluk dolmuş olsa da Sevgili’nin yüreğine değen en ufak bir kıymık içini incitirdi.

Şeytanın boş durmadığı vakitlerin birinde evham vadilerinde bulmuştu kendini. Efendisinin üstüne ak çiçekli bir dal gibi titreyen Hatice, yüreğini dindirmek istedi. Eşini rahatlatmak, belki onunla birlikte kendini de huzura kavuşturmak istiyordu. Bu düşünceler içinde birbirinden genç ve güzel cariyelerini süsledi. Ardından Ona samimi bir teklifte bulundu:

“Ya Muhammed! Sana göre yaşlı bir hanım olabilirim. Arzularına cevap veremeyebilirim. Şunu biliyorum ki, Sen benden daha genç, daha güzel eşlere layıksın. Eğer istiyor-
san yeniden evlenebilirsin. Yoksa ben, sana kendi elimle bir-
kaç cariye temin edeyim.”

El-Emin eşinin yüreğindeki tereddütleri anlamıştı. Onun bu teklifine karşı samimiyetle gülümsedi:

“Hayır, Hatice.” dedi. “Buna hiç lüzum yok. Allah’ın lütuf ve ihsanı olarak sen bana yetersin!

Onun bu net ve kararlı tavrından çok etkilenen Hatice, çok rahatlamıştı. İçindeki evham düğümleri bir anda çözül-
müştü. Oysa günün Mekke’sinde bu durum, gayet sıradan bir
olaydı. Çok eşli evlilikler normal karşılanırdı. Fakat Muham-
med bunu istememişti. O günden sonra kadınların en hassas
oldukları bu noktayı bir daha konu etmemişti. Ancak onun
üstün ahlakına olan hayranlığı, günbegün artıyordu. El-Emin
herkese özveriliydi. Eşine can yoldaşı, dostuna güvenilir ar-
kadaş olmuştu. Muhtaca veren, mazluma koşandı hep. Güç-
süzün yanındaıydı. Yetime karşı şefkatli, yoksula merhamet-
liydi. Yakın akrabayı sorması, ihtiyaç sahiplerine karşılıksız
koşması Hatice’nin çok hoşuna giderdi.

Onların bu muhabbeti çağlar boyu hep gıpta ve güven-
le yadedilecekti.

Mekke'nin El-Emin'i

Sevgili otuz beş yaşındaydı. 605 yılının sonlarına doğru Mekke'li kabileler arasında önemli bir anlaşmazlık baş göstermişti. Son yağmurlarla gelen sel suları Kâbe duvarlarını çatlatmıştı. Bu arada kadının biri Harem alanında ateş yakmıştı. Sıçrayan kıvılcımlardan Kâbe'nin örtüsü tutuşmuştu. Bütün bunların üzerine bir de Kâbe'nin içinde bulunan bir definenin çalınması eklenince, Kureyşliler, Kâbe duvarlarını tamir kararı almışlardı.

Gelen haberlere göre Mısır'dan yola çıkmış inşaat malzemesi yüklü Bizans gemisi, Cidde yakınlarında karaya oturmuştu. Bunu haber alan Kureyş, olay yerine bir heyet göndererek malzemeyi satın aldılar. Bâkûm isimli Bizanslı mimarla da anlaşarak Kâbe'nin inşasına başladılar. Kutsal beldeyi onarmak içinse kabileler arası duvar taksimi yaptılar. Abd-i Menaf ile Zühreoğulları Kâbe'nin cephe ve kapı tarafını, Abdüddar, Esed ve Adiyyoğulları'na Kâbe'nin Şam cephesi, Şehm, Cehm ve Amiroğulları'na Yemen köşesi ile Hacerü'l-Esved arası, Mahzum ve Teymoğulları'na ise, Safâ ve Ecyad'a bitişik olan Yemen cephesi düşmüştü. Her kabile, kendisine düşen tarafı örüyordu. Ancak, kutsal taş olan Hacerü'l-Esved'i yerine koymaya sıra gelince kabileler arasında anlaşmazlık çıktı. Her kabile, kendisini diğer kabilelerden bu hususa daha lâyık görüyordu. Öyle ki, yumruklar sıkıldı, öfkeler kabardı. Kanlı

bir hâdisenin kopması an meselesiyken, Kureyş'in en yaşlılarından Ebu Ümeyye taraflara bir teklif sundu:

“Ey Kureyşliler!” dedi. “Ben-î Şeybe kapısından ilk girecek kişiyi hakem yapın. O kişi bu işe bir çözüm bulsun!”

Gözler Ben-î Şeybe kapısına çevrilmişti. Acaba kim çıkacak ve bu işe nasıl bir çare bulacaktı? Merak dolu bakışlar içinde kendisine has duruşu, vakarı ve yürüyüşüyle kapıdan içeri gireni tanıdılar. Sevinç içinde bağıldılar:

“El-Emîn geldi!” dediler. “Onun vereceği her hükme razıyız.”

O El-Emin'di. O güne dek herkes en kıymetli mallarını, en saklı sözlerini ona emanet ederlerdi. Halk içinde saygın ve güvenliydi. Onun âdil karar vereceğinden emindiler. Ona durumu anlattılar:

“Bana bir örtü getiriniz.” dedi. Getirilen örtüyü yere serdi. Hacerü'l-Esved'i bu örtünün ortasına koydu. Sonra da:

“Her kabileden bir kişi bunun birer köşesinden tutsun!” dedi. Öyle yaptılar. Hacerü'l-Esved'i örtüyle konulacak yere kadar kaldırdılar. Ve El-Emin, Hacerü'l-Esved'i bizzat kendi elleriyle yerine yerleştirdi. Bundan sonra duvar örülmeye başlandı ve kısa zamanda tamamlandı. Böylece çıkacak olan kanlı çarpışma tatlıya bağlanmıştı.

Sevgili'nin Gönül Gülü Hatice

Sevgiden tortulu bulanık sular, arı-duru hale gelir

Sevgiden dertler şifa bulur.

Sevgiden ölümler dirilir,

Sevgiden padişahlar kul olur.

Mevlânâ Celeddin Rumi

Yuvadaki huzurun kaynağını kimse çözemiyordu. Bu işin sırrını çözemeyenlerin başında Ebu Talip geliyordu. Bu durumdan hoşnut olmasına karşılık büyük bir merak içindeydi. Neba isimli cariyesini yanına çağırdı:

“Muhammed ile Hatice arasındaki ilişkinin iç yüzünü bilmek istiyorum.” dedi. “Benim için onları takip et. Git gör bakalım bu durum neyin nesidir!”

Ebu Talip haber bekliyordu. Bu mahrem tecessüs hoş olmasa da merakını dindirmek istemişti. Cariye Neba, işe koyuldu. Sessizce Muhammed'in ardına takıldı ve Onu takip etti. El-Emin evinin eşiğinden girer girmez Hatice onu ayakta karşılamıştı. Yüzünün ziyneti olan gülümsemesi yine üzerindeydi. Efendisini o karşılamış, gözlerinin içine bakarak buyur etmişti. Daha sonra ellerini tutarak:

“Tatlı canım sana fedadır ya Muhammed! Allah'a yemin olsun ki ben senin beklenen Nebi olduğunu umuyorum. Eğer sen gerçekten o isen o güne kavuştuğunda ne olur beni unutma. Benim için de Allah'a dua et!”

Hz. Muhammed eşinin gönlüne ışık serpti:

“Allah’a yemin olsun ki, şayet o peygamber ben isem elimden geleni yapar ve seni zayi etmem. Sen benim için nice fedakârlıklar yaptın.”

Bu samimi sözleşme çok özeldi. Onların bu karşılıklı iltifatları cariye Neba’nın içini ısıtmıştı. Gördüklerini anlatmak üzere evinin yolunu tuttu.

Ebu Talip evinde cariyenin yolunu bekliyordu. Geldiğini görünce bir kenara çekti ve sordu:

“Anlat bakalım ne gördün Ey Neba!?”

“Ne görmedim ki efendim?” dedi köle kadın. “Onların arasındaki muhabbetin sırrını anlamış bulunmaktayım. O yuvada hep tatlılık ve güzellik var. Hatice, El-Emin’in eve geliş saatlerinde en güzel kıyafetlerle Onu karşıladı. Ellerini avuçlarına aldı. Gözlerinin içine bakarak: ‘Evimin efendisi sefalar getirdin.’ dedi. Onun her hizmetini kendi yapıyor. Ona öylesine derin bir muhabbetle davrandı ki çok şaşırdım. Evlerindeki saadetin kaynağı hep sevgi ve samimiyetmiş meğer. Siz rahat olun. Muhammed o evde krallar gibi ağırlanıyor. Birbirlerini çok seviyorlar. Onlar gerçekten çok mutlu. Bana kalırsa bu mutluluğu fazlasıyla hak ediyorlar.”³⁸

Görünen oydu ki evin içi dışından da huzurluydu. Hatice’de hayat arkadaşına karşı en ufak bir sıkıntı yoktu. Bu haber, amcayı çok rahatlatmıştı.

---

38 Ravzatü'l Ahz.

Gülşendeki Goncalar

Ay takvimi 598 yılının yaz aylarını gösterirken El-Emin ile Hatice'nin ilk çocukları da doğmuştu. En özel anlardan birini yaşıyorlardı. İlk erkek çocuğun doğumuyla Muhammed künyelenmişti. "El Emin" artık "Ebul Kasım" olmuştu. "Kasım'ın Babası" demekti. Devrin adetlerine göre bu süregelen bir adetti.

Kasım'ın kurbanını kesip, yemekler verdiler. Saçını traş edip ağırlığınca gümüş sadaka dağıttılar. Rabbin hediyelerine karşın Muhammed ile Hatice'nin şükürü sonsuzdu.

Kasım'ın doğumundan tam iki yıl sonra miladî 600. yılda kızları doğdu. Konaktaki kadınları bir hüzündür sarmıştı. Cariyeler arasında gizli bir uğuldama:

"Kız doğdu." dediler. "Bu haberi evin efendisine nasıl duyuracağız?" Arap'ın kız çocukları bahtsız yavrulardı. Onlardan birinin babasına: "Kızın oldu" haberi verilince içleri kederle dolar, yüzleri anında değişirdi. O anı görmek istemezdi hiçbir kadın. Konaktaki cariyeler de bu sıkıntı içindeyken içlerinden birisi:

"Ebu'l Kasım çok farklı biridir. Umarım bu haberi hoş karşılar."

Ardından giderek ona müjdeyi verdi:

"Ey Efendimiz! Dünyalar güzeli bir kızınız oldu!"

El-Emin'in ışıklı yüzü sevinçle parladı. Hemen içeri geçti. Hatice'sini kutladı, minik yavruyu ise şefkatle kucakladı. Bü-

yük bir sevinç dalgası içinde adını ise Zeynep koydular. Fakirlere sadaka dağıttılar. Yeni doğan bebeğin kurbanını kestiler. O güne dek görülmemiş bu işti bu. Kadınlar şaşırdılar:

“Hayret!” diyorlardı. “Bebek kız olduğu halde ona da kurban kestiler.”

Kendi aralarında sürüp giden konuşma, aynı minval üzereydi:

“Böyle bir iş bugüne dek hiç görülmedi.” diyorlardı.

“El-Emin hiçbir cinsiyet ayırımı yapmadan onu bağrına bastı. Ne de çok sevindiler. Adını bile koydular. Nasıl da sevindiler!”

Hatice son evliliğinde kalbine karşılık tam bir kalple karşılık bulmuştu. Yuvası huzurluydu. Akşam olup kapılar kapanınca dünyanın gam ve gussası dışarıda kalırdı. Dingin bir huzur, tatlı bir mutluluk çağılırdı. Efendisine gösterdiği sevgiden misliyle mukabele görmüştü genç kadın. Öyle olduğu için de yuvaya rahmet ve bereket yağıyordu. Yüce Rab; Hatice’ye peş peşe gebelikler yaşattı. Onların yuvasında insan olan herkese saygı vardı. Hele o insan kendi öz canlarından bir parçaysa. Zeynep’in doğumuyla yuvaya yeni renkler, yeni sesler ve yeni besteler katıldı. Ardından diğer çocuklar geldi. Zeynep, Kasım, Rukiye, Ümmü Gülsüm ve diğerleri. Hatice’yle El-Emin kendilerine emanet edilmiş bu Cennet meyvelerini zevkle koklayıp, huzurla büyüttüler. Çocuk çöklükleriyle yükselen konak şenlikliydi. Safiye’nin azatlı kölesi Selma’yı, çocukların hem ebesi hem de sütannesi olarak seçmişlerdi. Onların en özel hallerini bilen bu kadın:

“Muhammed ile Hatice,” diyordu, “Şefkatin kalesi gibiler. Başka yuvalarda dışlanan ve horlanan kız evlatlar bu yuvada

kabul görüyorlar. El üstünde büyütülüyorlar. Kızlar bu yuvada Allah'ın hediyesi olarak hürmet görüyorlar. Erkek çocuktan hiçbir farkları yok. Ben böyle şey görmedim!”

Konaktaki cariyeler, köleler, hizmetliler:

“Onlar kız erkek ayrımı yapmıyor.” diyorlardı. “Doğan her çocuğa kurban kesiyorlar. Ziyafet veriyorlar. Sadaka dağıtıyorlar. Bu ne güzel adettir!”

Başka yuvalarda dışlanan ve horlanan kız evlatlar o yuvada el üstünde büyütüldüler. Yaratıcının hediyesi olarak hürmet gördüler. Öpüldüler, koklandılar sevgiyle. En güzel sözlerle ağırlandılar. Erkek çocuktan bir farkı yoktu kızların. Çok azizdiler. Onlar babalarının gülşeniydiler. Kız evlat sahibi olmanın ayıp sayıldığı bir toplumda gururla:

“Ben kızlar babasıyım.” diyordu. Kız çocuk için ‘en iyi damadı mezar’ bilen kız babaları şaşkındı. Onlar bu cinsiyet ayırımından dolayı toplum içine çıkamazken, Muhammed’in kızları babalarının dizine, sırtına ve kucağına oturuyorlardı. El-Eminle Hatice’nin mutluluğu artarak devam ediyordu. Sıkıntılı anlarda birbirlerini incitmeden sabır ve çözüm arayışıyla o gülşeni suladılar. Evlilikleri eşsiz bir sevgi bahçesine dönüşmüştü. Renkli bir gülşendi orası. Mor, pembe, beyaz, kırmızı renkli goncalar uç vermişti. Her birinin adı farklı, kokusu muhteşemdi.

607 senesinin kış aylarında Mekke’de şiddetli bir kıtlık baş göstermişti. Çoğu aile, geçim sıkıntısı içindeydi. Ebu Talip’in sekiz çocuklu yuvası bu kıtlıktan nasibini almıştı. El-Emin ile Hatice bu sıkıntıyı yoksul akrabalarını destekleye-

rek gidermeye çalışıyorlardı. Onun çocuklarından birini yanlarına alarak yükünü hafifletmeyi düşündüler. Cennet köşesi yuvalarını, fakir akrabalar ve yeni konuklarla paylaşıyorlardı. Haneye Hatice'nin önceki eşinden olan yavrularının yanı sıra Dadı Ümmü Eymen ve Ali de katılmıştı. Ali, dört yaşında sevimli ve ateş bakışlı bir çocuktur. Hatice ile Muhammed'in şefkat kanatları altına girdiğinden beri ruh dünyasında farklı kıpırdanışlar başlamıştı. Mutlu ve sıcak yuvanın atmosferi onu da sarıp sarmalamıştı.

Çok düşünen ve az konuşan bir hanımefendi olmasıyla Kureyş'in olduğu gibi efendisinin de baştacısı olmuş kadın, herkese koşuyordu. İnce bilgisi ve becerisiyle ev işlerini çekip çeviriyor, yuvadaki çocukların terbiyesiyle ilgilenmekten zevk alıyordu. Önceki kocasından olma çocuklarını da büyük bir titizlikle büyütmişti. Çevrenin nahoş şartlarından korumayı bilmiş, güzel ahlakın en güzel yönlerini onlara nakşetmişti. İşini ve eğitimini üstlendiği çocukları Onun için en büyük güzellikti. Becerikli bir kadın olması Hatice'ye her işi kolay kılmıştı. İşlerinde planlı ve programlıydı. Bütün bu iş ve oluşlar içinde eşinin, çocuklarının ve evinin işlerini ustalıkla tanzim ediyordu. Efendisi Onun bu yönünü çok beğenirdi. Onu tarif ederken gelecek zamanların sayfalarına şöyle not düşecekti belki de:

“Ümmü-ayal-i ve rettebetül-beyt” yani “Hem çocuklarının annesi hem de ev işi tanzim eden bir kadın” diyecekti.³⁹

Muhammed, Hatice'nin önceki kocasından olma çocuklarına nasıl hayırlı bir baba olduysa Hatice de fukara Ebu Talip'in

39 Buhari, Menakibu'l Ensar, 20.

Ali'sine öylesine şefkatli bir ana oldu. Onun terbiyesini ve eğitimi birlikte üstlendiler. Ali, Hatice ile Muhammed'in şefkat kanatları altında günden güne gelişip büyüyordu. En önemli olanı da bu şefkat gözesinin ömür boyu onun ruhu ve aklı üzerinde bırakacak olağanüstü etkisiydi. Akrabayla halleşmek, iyi kötü günde yanlarında olmak onlara huzur veriyordu. Yakın akrabayı sık sık eve kabul eder, onlara hürmet ve ikram ederlerdi. Misafirperverliği şefkatiyle birleşince annesi Fatıma gibi o da meyveli dallarını sarkıtmış hurma dalı olurdu. Güler yüz ve tatlı dille yapılan ikram, ikram olmaktan çıkar, güçlü aile bağları oluştururdu. Onun has bahçesine girenler tatlı bir hallet içinde yanından ayrılırdı. Karşılıksız yaptığı iyilikler herkesi etkiliyordu. Sevgili eşine emek verenler ise, yanında iki kat değerliydi. "Kişi kimi severse onun yakınlarını da sever." incelediğini yaşıyordu.

El-Emin akrabalarına karşı son derece saygılı ve nezaketliydi.

Ona yakın olanların içinde en çok ilgi ve ihtimam gösterdiği birisi vardı ki o da siyahî dadı Bereke'ydi. Ona karşı nedense farklı bir hassasiyet duyardı. Sık sık hatırını sorar, hediyeler alır, ikramda bulunurdu. Çünkü Sevgili onun için:

"Annemden sonra annem"⁴⁰ demişti.

Yetim Muhammed'ini Ebva'dan alıp bin hüzünle Mekke'ye getiren emektar dadı onlarla oturuyordu. Ancak Hatice, Onun mutlu bir yuva kurmasını istiyordu.

O günlerde Medineli Ubeyde, Ona talip olmuştu. Bereke, bu teklifi kabul ettiğinde Hatice çok sevinmişti. Hemen kolları sıvamış, emektar dadı için hazırlıklar yapmıştı. Bereke de hakkı olan dünya nimetleriyle tanışmalıydı. Annelik tacını takmalı,

40 Abdul Münim, İbni Sad, Tabakat, 8: 123.

evlat nimetini tatmalıydı. Hazırlıklar yapılmış ve dadı Bereke evlenmişti. Kısa süre sonra da Eymen adında bir oğlan doğurarak “Ümmü Eymen” adıyla künyelenmişti. Fakat ne yazık ki evliliği kısa sürmüştü Bereke’nin. Eşi Ubeyde ani bir ölümle vefat etmişti. Bereke yetim Eymen’ini alarak göz ışığı Muhammed’i ile can gelini Hatice’nin yanına yeniden sığınmıştı.

Artık o yuvada Eymen adında bir yetim daha yaşıyordu. Hatice’nin evi bir şefkat ocağıydı. Kendi çocukları, Bereke’nin yetimi, Zeyd, Ali ve ölen kardeşi Avam’ın oğlu Zübeyr bir arada büyüyorlardı. Bir sevgi okyanusunda köpük köpük yıkıyor, varoluşun en ince eğitiminden geçiyorlardı. Çağların unutulmaz çocukları o yuvada yetişiyorlardı. Her bir o kutlu payeden nasipli idiler.

Ona emek veren her gönül Hatice için kutsaldı. Muhammed’e süt verenler... Onu büyütenler... Saçını tarayanlar... Karnını doyuranlar... Sevgiyle ağırlayanlar... Hepsi ama hepsi çok özeldiler. Bu özeller zincirinin başında Ona süt emzirenler geliyordu: Ben-i Sa’d yurdunda yaşayan Halime ile Ebu Leheb’in cariyesi Süveybe. İkisini de sık sık arar, onlara hediyeler yollardı. Sütanne Halime, Cariye Süveybe, Dadı Bereke, Yenge Fatıma. Hepsi çok emektarlardı. Onlara zaman zaman kıymetli hediyeler vererek narin gönüllerini gülümsetiyordu. Ümmü Eymen, yuvasının sayılıp sevileni idi. Sütanne Halime ise maddi yoksulluklar içinde sıkılıp bunaldıkça Ona koşar, Hatice’nin cömertlik deryalarından nasiplenerek dönerdi. Cariye Süveybe, ise Muhammed’i üç gün emzirmişti. Halime gibi onun da Hatice yanında kadri yüceydi. Hediyeler, hatır sormalar gönül alsa da, Onun en büyük ihtiyacı özgürlüktü. Bunun için Hatice Süveybe’nin sahibiyle görüşüp Onu özgürlüğüne kavuşturmak istedi. Sahibi Ebu Leheb’e bir teklifte bulundu:

“Ey Ebu Leheb!” dedi. “Süveybe’yi bana sat! Karşılığında ne kadar istersen veririm.”

Ebu Leheb katı yürekli bir adamdı. Kabul etmedi:

“Ben, Onun hizmetinden son derece memnunum. Süveybe çok çalışkandır. Onun gibi iyi ve çalışkan bir köleyi kolay kolay bulamam. Onu sana veremem!” dedi.

Hamza, eşinin amcasıydı. Genç bir pehlivan, aynı zamanda iyi bir savaşıydı. Cesurdu. Gözünü budaktan esirgemezdi. Muhammed’e düşküncü. Ona gelecek bir tehlike karşısında hayatını verecek kadar düşküncü. Yiğitler yığidi Hamza cömert ve tok gözlüydü.

İçlerinden en zengin olanı Ebu Leheb’di. Hatice kimseye belli etmese de ondan hep ürkerdi. Kaba ve inançsızdı. Katı yürekli oluşuyla tanınmıştı. Abbas paraya düşküncü. On kardeş içinde en cömert olanı Ebu Talip’ti. Elinin açık oluşuyla geçim sıkıntısı çekerek. Abdul Muttalip soyunun bu unutulmaz gelini hepsinin gönlüne gani güzellikler sunmuştu.

Hacer Sokağı’nın sarı boyalı konağı bir sevgi okuluydu. Zeynep, Rukiye, Ümmü Gülsüm, Kasım, Fatıma ile birlikte Ali, Zeyd, Zübeyr, Hind ve Haile. Hatice’nin şefkat ocağında doğmamış zamanların kaftanı biçiliyordu.

Yere düşen her bir yağmur tanesinin dahi sayılarak yazılmış olduğu deftere yeryüzünün en seçkin insanları olarak geçeceklerdi. En özel hanede yaşıyor olmanın şükrünü, ahlakın en yüce zirvelerine çıkarak göstereceklerdi. Bunun için çokça zamana, çokça yola ihtiyaç vardı.

Onlarla birlikte yaşayan herkes, bu konakta huzurun farındaydı. Delişmen yürüyüşlü cariyeler Hatice’nin etrafında uçuşurken, ruhlarının bir sevinç havuzunda yıkandığını hissedereklerdi. Bir coşku, bir huzur, saadet yuvasıydı yuva. Ne

öfke ne paylama. Hiçbir nahoşluğa ve olumsuzluğa yer yoktu orada. Kaynağından coşarak her yere neşe ve huzur saçan bir şefkat denizinde hayat şevkle akıyordu. İnsanlığın en ince terbiyelerden geçerek şekillendiği, yüz yıllara umut ve örnek olacak fertlerin ocağıydı orası. Sevgi okulu yuvada, huzurdan, sevinçten ve umuttan pınarlar akıyordu. Hayatın neşesi sanki oradan fışkırmıştı. Mekke rüzgârları o ahengi alıp evrene dağıtırken ruhlara nesimi kokular yayılıyordu.

El-Eminle evlendikleri ilk günlerde, Onun bakışlarının köle çocuğun üstünde şefkatle yoğunlaştığını fark etmişti. Köle olarak Hatice'ye yeğeni tarafından hediye edilen bu çocuk Zeyd'di. Henüz sekiz yaşlarındaydı. Annesi Sudayla birlikte gittiği dayısının evinde baskına uğramışlardı. Köle pazarlarına satılmıştı. Kaderin ince tecellisi; Zeyd'i yeryüzünün en kutlu çatısı altında barındırmıştı. Evliliklerinin ilk günlerinde Hatice, Muhammed'in:

“Bu köle benim olsaydı onu azad ederdim.” dediğini işitmişti.

Bu arzu karşısında Hatice, Zeyd'i hemen oracıkta eşine armağan etmişti. El-Emin ise bu masum çocuğu özgür bırakmıştı. Daha sonra Onu evlatlık olarak kendi üzerine almıştı. Zeyd kara pazarların hor kölesiyken, sarı konağın hür evladı olmuştu.

O evde yaşayanlar Hatice'yi de her yönden tanıma fırsatı bulmuşlardı. Dadı Ümmü Eymen'e göre O, Muhammed'in sevgisine layık eş, dar ve sınırlı dünya hayatında Cennet'i yaşatan kadındı. Zeyd için anneden ileri sahibe.

El-Emin yuvayı Cennet kılan kadına şükran ve minnet yüklüydü. Saçını dünya meşakkatleri ağartmış, yüzünü yokluk çileleri buruşturmuş olsa da aklının en olgun meyvelerini devşirme çağındaydı. Güngörmüş, Muhammed'in doğduğu geceye şahitlik etmişti. Amine'nin son mısralarını, çağlara O taşımıştı. Ebva'da öksüz kalan minik yavruyu elinden tutarak hayatının en matemli yolculuğunu O yaptırmıştı. Zor geçen yılların sonunda Hatice'nin şefkat dolu ocağı Ona kucak olmuştu.

Ebu Talip'in ortanca oğlu Ali, ateşin zekâsıyla sürekli yanındaydı. Evlatlarıyla birlikte Onun terbiyesini de üstlenmişti. Bu zeki yavruyu O da çok seviyordu. Doğduğu gün daha dün gibi aklındaydı.

599 yılının ilk günleriydi. Sancı çekiyordu Fatıma. Annesiz günlerinde Muhammed'i kendi çocuklarından önce besleyen, ilk onun saçını tarayan, ilk ona gül kokuları süren yengesini Fatıma, Hatice'nin has dostuydu. Ebu Talip Mekke dışındayken sancısı başlamıştı. Çaresizlik içinde gözü gibi sevip büyüttüğü Muhammed'e haber göndermişti. Muhammed, annesi gibi gördüğü kadının imdadına eşiyle birlikte koşmuştu. Hatice, Fatıma'nın başındaydı. Doğum sancılarıyla kıvranan Fatıma'yı yüreklendirmişti. Nur topu çocuk doğduğunda adını ilk Muhammed koymuştu. Ardından ona hurma emdirmiş, adıyla seslemişti:

"Ali" demişti ona. Çok sevmişti. Ali günden güne serpilmiş ve sonunda çok sevdiği Muhammed'in yuvasına konuk olmuştu. Bunu en az onun kadar kendi de istemişti. Onda ki zekâ gücü ve kavrayış yeteneği o yuvada şekil alacaktı. Ali, alemin gözcüsü gibiydi. Her olayı sorgulayan, her değişikliğe kafa yoran bir akıl küpüydü sanki. Muhammed'e el veren,

Hatice'ye bel veren bir can yoldaşydı artık. Yaşının küçük olması aradaki mesafeleri uzak kılacağına, olgunluğu ve zekâsı sayesinde daha bir kolay kılmıştı. En ufak ayrıntıyı kaçırmıyordu. Bitimsiz bir merakla doluydu. Bu yönüyle onu kendi çocukluğuna benzetiyordu. Sürekli soruyor, araştırıyor, kendince mânâlar çıkarıyordu. Kendisi yaşlı Varaka'ya koşuyordu, Ali ise El-Emin'e. Onun kocaman yüreği hem efendisine, hem çocuklarına, hem kendisine, hem Zeyd'e, Zübeyr'e, yaşlı Bereke'ye, hem evin hizmetlilerine, Mekke'nin duluna, fakirine, yetimine yetecek kadar genişti.

Hind, Hatice'nin ölen kocasından olma kızıydı. Çocuk olmasına rağmen, yuvada yaşanan gelişmelerin birebir farkındaydı. Üvey babasına duyduğu sevgi bitimsizdi. Onun yanında olmaktan tarifsiz bir lezzet alıyordu. Kimselere anlatamadığı bu farklı huzur da neyin nesiydi? Saçını okşayan serin elleri ne kadar rahatlatıcıydı. Gül kokulu nefesinde bir ömür geçsin istiyordu. O vakit sanki ölen babası kabirden çıkar gelir Hind'i sıkıca kucaklardı. Onun gibi kibar bir insanla ilk kez karşılaşmıştı. O güzel insan annesinin hayat yükünü üzerinden alarak Onu hafifletmişti. Onca hizmetlisi olmasına rağmen ev işlerine yardım edişi çok hoşuna giderdi. Oturuşu, kalkışı, su içişi, yemek yiyişi muhteşemdi.

Sofraya her zaman neşeyle otururdu. Tatlı sohbetler, güzel sözler eşliğinde geçen sofraya başları onun için unutulmazdı. Lokmalarını ufak tutuşu, yemeğe kusur bulmadan önünden yiyişi, suyu emerek içişi Hind'in çok hoşuna giderdi. Ufak tatlı şakalar, hoş iltifatlarla yenen yemekler, mideden ziyade ruha verilen ziyafet anlarıydı. En çok da turfanda yemişlerin çıktığı anla-

rı severdi Hind. Can Babası ilk çıkan meyveleri eline alarak Besmeleyle koklardı. Sonra Rabbin o muhteşem hediyesini gözüne sürüp şükrederdi. Ardından o meyveyi yanında bulunan en küçük çocuğa ikram ederdi. Hind onun bu ince hallerine hayran kalırdı. Kuru hurma ile sütü aynı anda yemenin lezzetini ondan öğrenmişti. Yaş hurma ile karpuzu birlikte yemenin tadını da... Kemikli eti üç parmağıyla tutup dişleriyle sıyrmanın lezzetini onunla tatmıştı. Eti öyle yemesini tavsiye etmişti. Hayatın her tadını onda bulmuştu Hind. Gökyüzünü uzun uzun seyredişine hayran kalırdı. Kirlara, ovalara bakarak Allah'ın sonsuz gücünü akletmeyi ondan öğrenmişti.⁴¹

Her haliyle örnek aldığı üvey babasının yanında zaman hiç geçmesin, hayat hep öyle sürsün isterdi. Onun üstün ahlakına kimsede rastlamamıştı. El-Emin abartıyı hiç sevmez, övgüden hoşlanmazdı. O her işi kolay kılışı, kalp kırmayı, hiç kızmayı, sevgi dolu bakışları çok hoşuna giderdi. Bu hal ona her şeyden daha sevimli gelirdi. Hep affeden, kin tutmayan bu insandan iyi geçinmeyi, tane tane ve düzgün konuşmayı öğrenmişti. İnsanların kolay fark edemeyeceği hüznü bir yanı vardı. Az ama öz konuşur, daima gülümserdi. Gülümsemenin o kadar yakıştığı bir başka çehre daha görmemişti. Ne kadar şefkatliydi. Kardeşi Hale, göğsünde uyuyakalı, üvey babası onu şefkatle kucaklayarak:

"Hale, Halecik" diyerek ona seslenir, üzerinden alarak yatağına yatırır.⁴²

41 Hamidullah, a.g.e., I/65.

42 İbni Hacer, İsabe, 8916, sahabe.

Ona Tükenmez Güzel Derlerdi

Adı “Bezm-i elest” idi. Beşer kelimasında namı buydu. Varlığın ilk toplantı yeri idi. Beden kılıfına girmeden önce; ruhların tanışma makamıydı. Orada yan yana olanlar sevgilerini bu dünyaya da taşırlardı. Uzak, çok uzak zamanlarda kurulan meclisin adıydı. Sıfır noktasındaki ruhların söz günüydü. Misak günüydü bir diğer ismi. Allah’a verilen söz, peygambere verilen söz makamıydı. Allah’ın tek İlah, Muhammed’in ise elçisi olduğuna iman etmişti her bir ruh. Hatice Muhammedî nurun aşkıyla tutuşan gönüllerin sevda meydanında ahdedenlerden olmuş, verdiği sözü tutmuştu. Sevgili’ye yakın olmada ilk sırayı almıştı. Ruhlar aleminden başlayıp, ana rahmi, çocukluk, gençlik, olgunluk ve oradan sonsuza uzayan yolculukta hep o sevdayı taşıyacaktı. O kadim adanmışlık içinde hayat bulmuştu Hatice.

Yıllar akıp gittikçe Hatice’nin tükenmeyen güzelliği de dikkat çekiyordu. Soylu zarafeti kaybolmamıştı. Gözlerindeki pırıltılı sönmüyor, güleç yüzü hiç solmuyordu. Kalbe huzur ve ferah veren kadın, eşine olan saygısını hiç yitirmemişti. Karşılıklı ahenk ve uyum içindelerdi. Aşkın gıdası şefkat olunca sevgiyle yıkanmış yüreklerde birbirlerini ağırladılar. Birbirlerinin akraba ve dostuna azamî ihtimam gösteriyorlardı.

Hatice ruhen olduğu gibi bedenen de güçlü bir kadındı. İleri yaşına rağmen genç kalmıştı. Ardı ardına yaptığı do-

ęumlara rağmen hâlâ dinę, sağlıklı ve güzeldi. Çocuklarını sütanneye vermiş olsa da terbiyeleriyle kendi ilgileniyordu. Doğumlarını yaptıran Selma, çocuklarını büyütürken de yanındaydı.

Cennet bakışlı, melek duruşluydu Kasım. Dünyalar güzeli ay yüzlü bebek, kutlu evliliğin ilk meyvesiydi. Zeynep bir sevgi deryasıydı. Gözlerinde yıldızlar yanıp s nerdi. Rukiye hay lı,  mm  Gülsüm derin ırmaklar gibi sessiz ve de sevimliydi.

Miskinler annesi Hatice, Zeyd'in üvey annesiydi. Üvey annelerin en duyarlısı, en sıcak bakışlısı. Ali'nin yengesi, Onun kale misal hamisi... geręek dostu, annesi... terbiyecisiydi... O onlarla haşır neşirdi.

Kadının en doyumsuz anları yavrularıyla kaynaşıp bütünleştiği zamanlarsa eğer Hatice öylesi bir huzuru çocuklarıyla bulmuştu. Sevgili'ye kavuşmakla mutluluğu yakalamış, çocuklarıyla kaynaşmıştı. Mesut bir anne olarak huzuru dışarıda değil, yuvasında bulmuştu.

Rukiye ile  mm  Gülsüm bir elmanın iki yarısı gibiydiler. Birbirlerine ne çok benzerlerdi. Hayatın her alanında ortak paylaşımları çoktu. Birbirlerini çok seven bu iki kız kardeş mahallenin en görgülü, en terbiyeli çocukları idiler. Bir keresinde sokakta oynarlarken kızlarına bir avuç hurma vermişti.

"Alın bunları." demişti. "Oynarken yersiniz. Arkadaşlarınıza da verin!"

Küçük kızlar hurmaları yerken arkadaşları Ümame'ye de ikram etmiştiler; fakat Ümame yemeyip hurmayı elinde tutmuştu:

“Ben,” demişti, “Bu payımı yemeyip Hübel’e yedireceğim.”

Ardından eve gitmişti. İki kardeş göz göze gelmişlerdi. Hübel ne demekti? Koşarak annelerine sormuşlardı:

“Anneciğim, Ümame hurmayı yemedi. Hübel’e yedirecekmiş. Hübel ne demek?”

“Hübel taştan yontulmuş oyuncaktır.” demişti Hatice. “Bizler hurmayı veren Allah’a inanır, Ona teşekkür ederiz. Onlar ise Hübel’e. Yani taştan yontulan putlara. Bizim şük-rümüz de duamız da bir tek Allah’adır. Onlarınkı Hübel’e.” Annelerinin bu açıklamasına kızlar katıla katıla gülmüşlerdi. İlk kez böyle bir şeyle karşılaşıyorlardı. Onlara saçma gelmişti. Kendi yuvalarında öyle bir oyuncak olmadığı için şaşkındılar.

Ümame ve diğerlerinin bu saçmalıktan kurtulmaları için dua etmişlerdi.

Estetiği, incelikle birlikte sergilemek kadını en özel kılan güzellikti. Zira kadın, mahir bir sanatkâr inceliğiyle elini attığı her şeyi zarif ve orijinal kılabilirdi. Ki Rab, insan yavrusunu onun ellerine vermişti. Kalbi sönmemiş her kadın bir sevgi sanatkârıydı. Hatice, kadınlığını şefkatle işlemiş nadide kadınlardan biri olarak evlatlarının bakımını bilinçli bir şekilde yürütüyordu. Sevgili’nin ince terbiyesinde yetişen yavru-lar onun ellerine verilmişti. Hatice’nin yakini artmıştı. O her geçen gün biraz daha anlıyordu ki Muhammed, mükemmel bir ahlak üzere yaratılmış. Ondan öğreneceği çok şey vardı. O keşifler içinde iç alemini donattı.

Her konuda yardımcıydı ona El-Emin. Hatice ona olan saygısından dolayı yaptırmak istemediği işler için bir teklifte bulundu:

“Ey Kasım’ın Babası! Sen yorulma! Evde iş görecek yardımcılarımız çoktur. Onlar yaparlar.”

Ahlakın zirve noktasında duran Sevgili cevap verdi:

“Sen de bilirsin ki, ben dünyada dört şeyden hoşlanmam. Korkaklık, cimrilik, tembellik ve pislikten Allah’a sığınırım ey Hatice!”⁴³

Bir Yaralı Ceylan Hatice

Mekke hüznü bir sabaha uyanmıştı. 602 yılının güz ayları Hatice’ye matemle gelmişti. Dünya nimetlerinin en lezzetlisi olan evlat sevgisi, Hatice’de farklı bir boyuttaydı. Onun şefkat okyanusu yüreğinde yetimler, kimsesizler barınırken, gözünün ışığı evlatları sedefli pırlantalar gibiydi. Kasım’ın doğumuyla sevgili eşi Kureyş geleneğinde kalıtsal bir isimle künyelenmişti.

“Ebu’l Kasım” demişlerdi ona: “Kasım’ın Babası.”

Babasına ne kadar çok benziyordu Kasım. Ay yüzlü, nur bakışlı bu çocuk ne kadar farklı bakıyordu. Alemde olup biten her şeyden haberdar gibiydi. Saklı bir mektuptu Kasım’ın siması. Gözlerinden yıldızlar yağıyordu. Mehtabın en parlak ışıltısını Kasım’ın bakışlarında yanıp sönen yıldızlardan topluyordu Hatice. Masum yüzü, Yaratıcı’nın binbir ismiyle nakışlıydı. Pırıltılı bakışı, gamzeli gülüşüyle annesinin gönül gözesiydi. El-Emin’in nuranî bakışları, onu görünce daha bir akislenirdi. Cennet köşesi evin minik goncası Kasım, dünya zeminine göklerden inmiş bir Cennet çocuğuydu sanki. Ne

43 Ali Himmet Berki-Osman Keskiöğlu, a.g.e.

kadar farklı olsa da, ömrü o kadar kısa olacak gibiydi. Güzel çocuk dünyayı terk ediverdi ansızın. Güzeller güzeli Kasım, uçuvermişti Rabbine. Dünyaya sığmayan bakışı ve duruşuyla orada duracak çocuk olmadığını Hatice anlamış olmalıydı. Evlat acısı kor gibi yakmıştı içini. Dünyanın bütün ateşleri yüreğine dolmuştu. Devasa acı dalgalarının ucunda bir tüy gibi savruluyordu. Adem'in tövbesi kadar sıcak ve samimi duygularını annelik şefkatiyle yavrusunun masum yüzünde dolaştırdı. Bir melek kadar masum uyuyan Kasım'ın cansız bedeni önünde, Hatice acıdan iki büklümdü. Gözünden akan ırmaklar içindeki alevi söndüremiyordu. Hatice çaresiz; ama metin bir anneydi. Kasım'ın babasında gördüğü metaneti kuşandı. Gözlerinden sızıp giden yaşlara sesini deydirmeydi. Çılgılığı dokundurmadı, feryadı duyurmadi. Efendisi'nin tavrı ona asıl mal sahibinin alışverişi karşısında metin olmayı anlatıyordu. Hatice vurgun yemiş bir yaralı ceylan gibi köze dönmüş bağrında evlat acısını yudumlarken, kor alevle kaplı yüreğini teslimiyet sularıyla serinletmeye çalışıyordu.

Sevgili'nin ocağına hüznün düşmüştü. Matem dolu bir sükûnet sarıvermişti her yeri. Acılı annenin sinesi bir yangın meydanıydı sanki. Ne yana dönse bir çare bulamıyor teslimiyet makamında Efendisi'ni örnek alıyordu.

Sevgili peygamber, gözünden damlayan yaşlarla kaderin adaletine karşı derin bir saygı içindeydi. Derin tevekkülü içinde Kasım'ı kendi elleriyle toprağa verdi. Emaneti sahibine iade ediyordu. Veren ve alan asıl mal sahibiyse, elden ne gelirdi ki? Evlat acısı bile olsa karşısına dikilen aynı metanet ve rıza içinde boyun eğmişti. İsyanı yoktu. Boş söz ve davranışlar ondan çok uzaktı. Kasım'a her bakışından sevgi menekşeleri derleyen baba şefkatin en yakıcı kuşağında evla-

dıyla sınanmıştı. Halinde hep teslimiyet ve vakar vardı. Yüce kudretin önünde elpençe divan durmuş, hamd dolu susmuştu. Hatice onu seyrediyordu. Ciltler dolusu hikmet, sayfalar dolusu ders almıştı Efendisi'nden.

Anlamış ki Kasım'ın gerçek sahibi yüce Allah, onu kendi katında ağırlayacak. Dünya sevgilerinin en lezzetlisi olan evlat sevgisini; Kasım gibi bir yavruyla tattırıdıysa eğer Yaratıcısı önünde el pençe divan durmalıydı. Varsın ayrılık olsun adı. Hüzün olsa da kaygı olmayacaktı. Tevekkül ve teslim yüklü gönlünde kaderin adaletine saygısı tam olacaktı. Hasretin bukağları yüreğini dağladıkça anlıyordu ki o acı kavuşmanın lezzetini artırmak içindi.

İlk Damat Ebul As

Sevgili'nin mutlu yuvasında büyüyen yavru kumrular uçmaya başlamıştı. İlk Hatice'nin önceki kocasından olma kızı Hind gelin oldu. Daha sonra onu Zeynep takip etti.

Zeynep, onların büyük kızıydı. Narin duruşuyla gül dalını andırıyordu. Adı kadar narin ve huzur vericiydi. Annesinin sevinciydi. Babasının dibi inciyle kaplı arı duru nehriydi. O yuvada açan ilk gonca olmanın sorumluluğuyla annesinin hep yanındaydı. Ardı ardına gelen hamilelikler ve gündelik telaşlar içinde yanında hep Zeynep vardı. Kardeşlerinin bakımına ve evin işlerine severek omuz vermesi çok hoştu. Akıllı ve de becerikli bir genç kızdı. Olgun kişiliği ve harika güzelliği ile her yere nam salmıştı. Kureyş reislerinin gözü hep Zeynep'in üstündeydi. Mekke gençlerinin gönlünden o geçirdi. Onu yakînen görebilme şansına sahip tek kişi ise Ebul

As'dı. Teyzesi Hale'nin oğluydu. Teyzesini çok seven Ebul As, onu sık sık ziyaret ederdi. O ziyaretlerin birinde, Zeynep dikkatini çekmişti. Göz alıcı güzelliği, terbiyesi ve nezaketiyle genç adamı can evinden vurmuştu.

Mekke gençlerinin tacirlerindendi Ebul As. İnce ruhlu, anlayışlı bir gençti. Yazın Şam'a, kışın ise Yemen'e yaptığı yolculuklarda teyzesini unutmaz, ona ufak hediyeler alırdı. Onun bu asil tavrı Zeynep'in çok hoşuna giderdi.

Hatice, bir anne önsezisiyle iki kalp arasındaki duygu akımını da hissetmişti. Aradaki sevgiden emin olduktan sonra onların birbirilerine denk olduklarını düşünmüştü. Evlilikte aşk anlamlıydı. Gerçek sevgi üzerine kurulu bir yuvada asla mutsuzluk olmazdı. Bunun için iki masum genci evlendirmeyi düşündü. Olayı hızlandırdı. Meseleyi eşine açtı. Sevgili bu evliliği uygun bulmuştu.

Ebul As, bu olumlu tavır karşısında durumu annesine açıkladı. Zeynep'i istediler. Düğün hazırlıklarına başlandı. Zeynep için sade bir hazırlık yaptılar. Ona güzel kokular aldılar. Ebul As, elinden geleni yaptı. Cömert bir yürekle evini hazırladı.

Hale ile Hatice evlatlarını dünya evine yolluyorlardı. Kızına güzel nasihatler etti Hatice. O nasihatleri kadim bir bohça gibi annesinden devralmıştı. O çeyizi kızına takdim etti:

"Unutma Zeynep'im," dedi. "Bir yuva, şefkat üzere kurulursa o yuva Cennet'e döner. Dürüstlük ve vefa dolu bir çift her yerde mutlu olur. Alınganlıktan uzak dur. Eşini boş kaprislerle incitme. Kendi haklarını da koruyarak kocana her zaman değer ver. Eşinin sırlarını kimseye açma. Ona karşı her zaman hoş ve nazik ol. Hor ve kaba davranma sakın!

Şunu iyi bil ki yavrum, hiçbir erkek asi ve dik başlı bir kadından hoşlanmaz. Kadına yumuşaklık yaraşır. Kocana itiraz etme. Gözüne çirkin gözükme. Güzel kokulu ol. Kötü kokulardan evini ve kendini arındır. Kocanın hoş kokulu gülşeni olmalısın. Meyve yüklü hurma dalı gibi verdikçe alçak gönüllü olmalısın. Zarafeti elden bırakma. Şefkati kucaklarsanız kimse sizi yıkamaz.”

Zeynep, yuvadan ayrılırken mutluluğun şifresini de annesinden almıştı. Her bir cümlesi yedi askı şiirleri kadar değerliydi. Şefkatli anne başka kalplere teslim ettiği kızına mutluluğun şifrelerini veriyordu:

“Eşinin yemek ve uyku saatlerine dikkat et ki asabileşmesin ve seni incitmesin. Yakınlarına iyi davran ve onlara ikramda bulun. Ta ki Allah senden hoşnut olsun ve eşin sana saygı duysun. Kocana ne kadar hürmet edersen, ona kendini o kadar sevdirebilirsin. Şunu hiç bir zaman unutma ki karı koca arasındaki bağ, asla nefsanî bir hazdan ibaret değildir. O sevgi, yüce Allah’ın eşler arasına ikram ettiği görünmez bağıdır. Gerçek aşk, nefsanî hazların bulunmadığı anlarda bile devam eder. En zor zamanlarda bile aşk ve bağlılıkla sürer.”

Zeynep bütün bunları annesi ile babası arasındaki muhabbette görmüştü:

“Merak etme anneciğim. Sizi utandırmayacağım!”

Duygulu bakışlarla kucaklaştılar. Hatice, kızını kendi elleriyle süsledi. Boynunda sürekli duran bir gerdanlığı vardı. Antika işçiliği olan, akik taşlarla süslü, zarif bir gerdanlıktı bu. Onu boynundan çıkardı Hatice. Zeynep’inin boynuna taktı. Annesinin bu davranışından çok etkilenmişti Zeynep. Çünkü annesi bu gerdanlığını çok severdi. Sevgili,

Hatice'nin bu davranışından çok duygulanmıştı. Bu gerdanlığı bir daha nasıl ve ne şekilde görecekti, bilen yoktu. Buğulu gözlerle Hatice'sine ve Zeynep'ine doya doya baktı. Bakışlarından şefkat pınarları akıyordu.

Usûlü erkânıyla güzel bir düğün yaptılar. Kureyş'in aristokrat genci Ebul As, kutlu ocağa damat olmuştu. Tefler çalındı, develer kesildi, sofralar kuruldu. Mekke halkına ziyafet verildi. Annesi ile babası Zeynep'i yeni evine kadar götürdüler. Yeni evine alışması için bir süre yanında oturdular. Daha sonra vedalaşıp ayrıldılar. Kutlama geceye dek sürdü. Kuru hurma dallarından yakılan meşaleler gelin alayını aydınlattı. Mekke sokakları bu düğünün şenliğiyle yankılandı.

Ebul As, Muhammed ile Hatice'nin damadı olmanın gururu içindeydi. Işığın kaynağından yükselen bir sevinç, yeni evlilerin yuvasına düşmüştü. Ebul As, hep saygı ve tazim dolu o yuvaya daha bir şevkle bağlandı. Zeynep'ini hiç incitmeden gözü gibi koruyordu. Onun terbiyesi ve inceliği karşısında onu yetiştiren anne ve babaya derinden saygı duyuyordu. İş gereği uzak ülkelere gittiği günlerde ise eşini, eve dönünceye kadar baba ocağına emanet ediyordu.

Nur Dağı'nın Zirvesi

Evliliklerinin on beşinci yılında Sevgili'de farklı haller belirmişti.

Derin düşünceler içindeydi. Yalnız kalmak istiyordu. Bunun için de sessiz ve sakin yerleri tercih ediyordu. Sık sık kırlara ve yüksek dağlara çıkıyor, orada huzur buluyordu. Bu durum, Hatice'nin dikkatini çekmişti. Bu süreyi sessiz bir

bekleyişle geçirdi. Onu rahatsız etmeden günlerce izledi. Hali sükûnet doluydu. Bakışları hüznü, duruşu kederliydi. Cahili toplumun katı tutum ve davranışları onu çok yormuştu sanki. Şefkatin ipek tülleriyle kaplı yüreği buna dayanmıyordu. İnsanlar akla gelen her fenalığı yapıyorlardı. Gittikçe yozlaşan toplumun içler acısı haline artık dayanamıyordu. Uzaklaşmak, yalnız kalmak, arınmak ihtiyacı her geçen gün artıyordu.

Yeni bir aşamanın yol ayrımıydı bu. O güne dek birbirlerine her konuda arkadaş ve yoldaş olmuşlardı. Yine öyle olmalıydı. Darlıkta ve kolaylıkta, iyi günde ve kötü günde ona arkadaş olmanın hakkını vermeliydi. Hiç üstüne gitmedi. Onu kendi haline bıraktı. Ona karşı derin bir anlayış içine girdi Hatice. Fakat büsbütün de ilgisiz kalmadan onu izliyordu.

El-Emin farklı bir süreçten geçiyordu. Gece gördüğü rüyalar gündüz apaçık çıkıyordu. Ne noksan, ne de fazla. Anlattıkları aynen yaşanıyordu. Bu garip hal tam altı ay sürdü. Görünmeyen alemle kurulacak olan bağın bir alıştırma devresiydi belki de. Geceler boyu Rabbiyle başbaşaydı. İnsanlardan uzak durma isteği her gün biraz daha barizleşiyordu. Hatice, onun Kureyş'in zulmüne artık dayanamadığını fark etmişti. Her an göz önünde işlenen gasp, zina, işkence tahammül sınırlarını aşmıştı. Zayıflar eziliyordu. Yetimler itiliyor, düşkünler dışlanıyordu.

Zalimler... Zulümler... Masumlar... Mazlumlar... Haksızlar... Hırsızlar... Kuru kalabalıklar... Boş uğultular... Bağırışlar... Çağırışlar... Çırpınışlar nahif ruhunu incitmişti. Gitmek... Çok uzaklara gitmek... Uzlet istiyordu. Âdemoğlunun korkunç gidişine "dur" diyecek bir çare bekliyordu. Erdemliler Heyeti bir şey yapamıyordu. Gösteriş merakı, para hırsı,

Kureyş'in yoz ahlakı almış başını yürümüşü. Onca hoyratlık içinde sürüp giden zulüm yüreğini incelttikçe تنها köşelerde Rabbini zikretmek istiyordu. Mekke'den uzaklaşmak istiyordu. Bunun için de göğe en yakın yerleri arıyordu. Tefekkür istiyordu. Kumlarla kaplı vadileri, çölün sonsuza uzanan ufuklarını seyretmek ona huzur veriyordu. Bu iş için Dede Kusay'ın da gençliğinde sık sık gittiği Nur Dağı'nın tepesi en uygun yeri. Issız halvethane onu kendine çağırıyordu sanki.

Mekke'yi çepeçevre saran dağların içinde, göklere en yakın olanıydı Nurdağı. Yerlerden uzak, göklere en yakın uzletgâh, alabildiğine sessizdi. En tepede kayalar arasında özel bir odacık vardı. Zirvelere kurulu sığınak Hira mağarasıydı. Tecelli ve teselli zirvesiydi. Başı dik ve mağrur. Bağı geniş ve yüce. Muhammed'in gözü oradaydı. Dedelerinin de sık sık gidip riyazete çekildiği o dağda, gece gündüz Rabbiyle kalabilse acaba Hatice ne derdi!? Onun anlayışla karşılayacağını biliyordu. Yine de izin istemeyi uygun gördü. Ona içini açtı. Fikirlerini söyledi. Halini anlattı inceden...

Hatice hoşgöründen ve anlayıştan bir derya. Göz ışığı Sevgili'ye şefkatli bir kucaklayışla cevap verdi:

“Ey göz ışığım!” dedi. “Sevgili'nin Sevgiliyle buluşmasına kim engel olabilir ki? Sen ki, El-Eminsin. Ezelden dürürlü tecelliye kim gem vurabilir ki? Gölge olmak haddim değil. Hüznün dinecekse, gidebilirsin. Yolun açık olsun.”

“Ancak şunu bil ki, her an yanında ve bucağında olacağım! Gözüm her an üzerinde olacak. Git ey Sevgili! Huzur, yoldaşın olsun. Yuvar ve yavruların bana emanettir. Gözün arkada kalmasın!”

Ayağa kalktı Hatice. Ondan ayrı kalma hüznü, içini sarmıştı. İlahî sığınışlar gözüne nem, diline nağme olup düştü. İnceden mırıldandığı içli kasidesiyle uzlete hazırladı Sevgili'yi. Azığına bağladı. Çamaşırını dürdü. Kırbasına zem-zem koydu. Hira'nın zirvesine doğru yol alan Sevgili'nin arkasından bakakaldı. Dilinde dualarla onu uzlete yolcu etmişti. Sonsuzluğa akortlu saatin ahenkli vuruşu karşısında suskun bir bekleyişe girdi.

Sevgili çıkmıştı Mekke'den. Ondan ayrı kalmanın çölüne sürülmüştü Hatice. Tarif edemediği bir hasret yangınının içine düşmüştü. İbrahim'in ateşi gibi yanan, ama yakmayan hasretin içindeydi şimdi. Muhammed muhabbetin yurdu, sonsuzun duasıyken bu farklı tutkunluğun sebebini bilemiyordu Hatice.

Ayrılık zamanlarının yakıcı hüznüyle işleri yeniden üzerine almıştı. Bilmediği, anlayamadığı bir sıkıntılı dönemeçte yalnız başıyandı.

Selam Sesleri

Ancak!..

Gün, güzelliklere gebeydi. Bir ikinci vakti işler hafifledikten sonra Hatice, eyvandaki sedir ağacından oyulmuş hasır kaplı divana geçti. Hüzünlü hasretiyle başbaşaydı. Gözünden bile sakındığı Sevgili'den ayırdı. Onu özlüyordu. Kuru çöller gibiydi her yer. Sıcak iklimin tüm ağırlığı üzerine çökmüşken aniden kendini serin sular altında hissetti. Sesini duyuyordu. El-Emin'di gelen. Hiç beklemediği bir anda uzletten dönmüştü. Muhabbetle coştı Hatice. Sevgili'yi karşıladı, ağırladı ve rahatlattı. Çocuklarıyla hasret giderip az soluklandıktan son-

ra El-Emin'in ışıklı yüzünde gitgide artan nuru fark etti. Bakışlarında derin akisler vardı. Varoluşun damıtılmış imbiklerinden geçmiş gibiydi:

"Hatice, bana bir şeyler oluyor. Değişik haller yaşıyorum. Doğrusu ben deli olmaktan korkuyorum!"

"O nasıl söz ey can ışığım?" dedi Hatice. "Sen öyle işlerden çok uzaksın."

"Yalnız kaldığım zaman sesler işitiyorum." dedi. "Bana sesleniyorlar. Yolda yürürken taşlar, tepeler, ağaçlar selam veriyorlar. Sesin geldiği yöne bakıyorum. Ancak taş, dağ, ağaçlardan başka bir şey göremiyorum. Bu hali çözemiyorum. Vallahi bu işin başımıza bir felaket açmasından korkuyorum."

Esasında bu durum, El-Emin'i geleceğe alıştırmak için oluşan bir cilveydi. Hatice bunu biliyordu. Ancak yaşanan halin hayırlı olduğuna inanmıştı:

"Korkma!" dedi. "O nasıl söz? Selam sadece hayırdır. Allah seni utandırmaz. O senin için hayırdan başka şey dilemez. Yaşadıkların hayra alamettir."

Onu rahatlattıktan sonra, Ali'yi Ebu Bekir'e haber için yolladı. O, El-Emin'in en sadık dostuydu. Kaşla göz arasında çıkagelmişti. Durumu ona anlattılar. Daha sonra hep birlikte kalkıp yaşlı Varaka'ya gittiler. İlim deryası bilge, İncil'in nüshaları arasında kaybolup gitmişti. Çok okumaktan ışığını yitirmiş gözlerini kaldırdı. Dikkatle baktı. Onları tanımıştı. Geliş sebeplerini sordu. El-Emin anlattı:

"Ey Varaka! Yalnız kaldığım zamanlarda arkamdan sesler duymaktayım. Bana 'Ya Muhammed, Ya Muhammed' diye sesleniyorlar. Bu hal neyin nesidir?"

"Peki, o sesleri işitince sen ne yapıyorsun?"

“O anda oradan hızla uzaklaşıyorum.”

“Öyle yapma.” dedi yaşlı bilge. “Sözün bitmesini bekle! Ne dediklerini tam duyduğunda gelip bana söyle!”

Gül yüzlü Sevgili halvete geri döndü. Dağın uzletli havası ona ana kucağı olmuştı. Ruhunun derin bir huzur, kalbinin faklı bir sükûn bulduğu bir anda aynı sesleri yine işitmeye başladı. Dağın bağrında lahuti uğultular... selam sesleri... tevhid heceleri... hitap nidaları... Direnmeye çalıştı El-Emin. Tam o sırada yaşlı bilgenin sözlerini hatırladı. Sesin geldiği yerden uzaklaşmadan dikkatle dinledi. Gelen ses:

“Lailaheilallah de.” diyordu.

Bu tevhid keliması kalbine işlemiştir. Dağdan koşar adımlarla inmeye başladı. Hatice'sine koştu. Soluğu yine yaşlı bilgenin yanında aldılar. Ona işittiklerini anlattı. Varaka'nın yorgun bedenini bir titreme almıştı. Yıllar yılı sezdiği ışık o muydu?

“Şahadet ederim ki,” dedi titrek sesiyle, “Sen O'sun. Mer-yem oğlu İsa'nın müjdelediği peygambersin. Sen Musa aley-hisselam gibisin. Sen Allah'ın son peygamberi olacaksın!”

Gördüğü rüyalar, duyduğu sesler, yaşadığı haller bir hazırlık dönemi miydi? Bilen yoktu. Ama Varaka bu konuda ısrarlıydı. Ayrılacakları sırada Varaka yeğenini üst üste tembihledi:

“Hatice kızım, bu işi gizli tutun. Sonu nereye varacak bilinmez. Sabır içinde bekleyip göreceğiz!”

Susup beklemekten başka yapacak şey yoktu. El-Emin, yaşadığı garip halleri bir tek eşine anlatıyor, o ise soğukkanlılık içinde onu teselli ediyordu:

“Müjdeler olsun sana Ey Muhammed!” diyordu. “Şüphesiz ki Allah, sana hayırdan başka şey murat etmez.”⁴⁴

Bütün bu oluşlar ve duyular karşısında bir gün bile El-Emin’e olan inancını ve güvenini kaybetmemişti Hatice. Sürekli yanındaydı. Yaşadığı olayların ne olduğunu bilmiyordu ama her ne olursa olsun onu yalnız ve desteksiz bırakmayacaktı.

Hira’nın sarp yokuşu artık Hatice’ye gül-i reyyan olmuştu. Elinin altında dizi dizi hizmetçiler, develer, atlar ve bir emriyle anında dağın zirvesine gidebilecek süvariler varken Muhammed’in yanına kendi gidiyordu. Her an yanında ve bucağındaydı. İşin geri planında sıkı bir takip başlatmıştı. Zirveye sağlam gözcüler yerleştirerek Sevgili’yi yakinen takibe almıştı. Görünmez gözcüler her koldan El-Emin’i korumaya aldılar. Kılı kırk yaran bir yol ayrımında olayları ancak ehliyle konuşurdu. Bunu yaparken de tedbiri elden bırakmıyordu. Bu kişi ise o günlerde yaşlı Varaka’dan başkası değildi. O artık emindi ki Muhammed’e halvet sevdirelmmişti. O ıssız yerlerde farklı tecelliye hazırlanırken Varaka Hatice’yi sık sık yüreklendirdi:

“Bekle kızım.” diyordu. “Tülû vakti yakındır. Az daha bekle!..”

Kisra’nın on dört sütununu birden çökerten ışık, onun gönül sarayına ışıklı burçlarını dikmişti. Acem diyarından, Rum hududuna kadar uçuşan bir gizli müjdenin yeryüzündeki ilk kadın kaşifi olacağını nereden bilecekti?

---

44 İbni Kesir, Sire, 1:200.

Billur Bir Ruhun Seyir Defteri

*Ey Arap'ın Kürşad'ı,
Kalbimi hatıranla fethedersin gel.
Ey benim Ay'ım!
Senin için ülkeleri dolaştım.
Beni ve ülkeleri çevrelediğin halde gel.
Ey benim yaklaşan ve uzaklaşan güneşim,
Ey kullara yakın olan gel.*

Mevlânâ Celaleddin Rumi

Yalnızlığı iki kat artmıştı Hatice'nin. Gündüzün koşuşmayla geçen hayat akşam olunca ürkütücü bir ıssızlığa gömülüyordu. Sevgili'nin yüzüne hasretti. Gurbetteydi. İpissizdi her yer. O olmayınca su yoktu. Hava, nefes, ışık yoktu. Varlık taş kesilmişti sanki. Ağzının tadı kaçmış, kokunun ıtrı tükenmişti.

Onu çok özliyordu. Gözü hep yoldaydı. Yanında kimse-lerin olmadığı anlarda gözünde yaş, dilinde ise yine o buğulu türküsü vardı. Gece sabaha vurunca ilk gözetlediği ufuklar Hira yönü olurdu. Sevgili'nin ahvalini merak ederdi. Hasret ile seveda iç içe büyürken duramazdı. Mânâlı duruşunu, derin tebessümünü, şefkatli bakışını özlerdi. Lokmalar boğazına dizilirdi. Serin sulardan içemezdi. Her şey anlamını yitirirdi. Hiçbir şeyin tadı kalmazdı.

Etle un karışımından yaptığı hazire yemeğini onun çok sevdiğini bilirdi. Hasretin alevlendiği anlarda yaptığı özel yemeği ağzı sıkı kaplara koyar, yanına korumalarını da alarak dağa yönelirdi. Kırbasına aldığı zemzemle yollara düşerdi. Mekke çıkışındaki o yüksek dağa dönerdi yüzünü. Sevgili'nin konağıydı orası.

Kureyş'in azgın zenginleri zevk, şamata, eğlence peşindeyken Hatice elinde erzak paketleriyle dağa tırmanıyordu. Mekke'nin tozlu dar sokaklarından geçerken yüreği burkulurdu. Kenar mahalleler sefalet kokardı. İzbe meyhanelerden taşan şuh kahkahalar kalbini kanatırken, kadınlık cevherini tarumar etmiş hemcinslerine acırdı. Anlık heveslerin tutsağı olanlar, kaldırıp atılacakları günlerden ne kadar habersizdiler. O hale düşenlerden birkaçı gözüne ilişirdi. İki büklümdüler. Çile içindeydi yüzleri. Dişleri dökük, yüzleri pörsük kadınlar dağınık saçlarıyla dilenirlerdi. Birçoğu akli denge-sini yitirmişti.

Onlar iffetin kalesini terk etmiş divanelerdi. Birçoğu zorla, kimi de kendi tercihleriyle o yola girmişlerdi. Değil yalnız yarımadanın, dünyanın genelinde kadının hali böyleydi. Kenar semtler sefalet kokardı. Sersefil kız çocukları, dullar, düşkünler, yetimler perişandı. Gözü onlara iliştikçe içi kan ağlardı. Bin düşünce yumağında yokuşu tırmanırken, toplumu yeniden yapılandıracak düzeni arardı. İsa Mesih'in müjdelediği kurtarıcıyı düşünürdü. Umudu, çareyi, müjdeyi sunacak olanı beklerdi. O düşünceler içinde tırmanırdı dağa.

Mekke'nin asil Dilarası sadakat kuşağındaydı. İyi günde, kötü günde hayat arkadaşının yanında olma imtihanından geçiyordu. Ateşten oklar gökten kıvılcımlar yağdırırken, alevli taşların üstünden atlayarak gidiyordu. Yüzüne vuran ateş ve

hararetin etkisiyle dağa tırmanırken Sevgili'nin serin tebessümünü hissederdi. Aşk belki de bu noktada gizliydi. Onu şefkatin kasrına yürüten sır orada saklıydı. Elli dereceyi aşan sıcaklıkta, hayat arkadaşının azığını işçileriyle gönderebilecekken kendi yüklenmesi ona olan düşkünlüğünün göstergesiydi. Yaptığı iş kolay iş değildi. Eller serin gölgeliklerde gülüp eğlenirken o, Hira'nın sarp yokuşuna koşuyordu.

Yol boyu hiç susmayan Arap bülbülleri şakıyarak Hatice'ye eşlik ederdi. Çöl kaplumbağaları bir kutlu mânânın izini güder gibi ardına düşerlerdi. Hayatın hay huyundan kopup ıssız yollara düştüğü o anlarda yorgun bakışlarını çevreye gezdirirdi. İssız kayalıklar arasında yalnız olmadığını anlardı. Yakın tepelerden görünüp kaybolan ceylanlar ne kadar narindiler. Sürmeli bakışlarla onu süzerken, ürkmez ve kaçmazlardı. Uzak tepelerden deve güden yarı aç çobanların taşlar üzerine akisleşen sesleri yankılanırdı. Çalı kelebekleri önünde uçuşarak bir görünüp bir kaybolduğu her adımda dağın temiz havasını daha derinden soluklardı. Sevgili tepedeydi. Ona kavuşma yolunda her şey ne kadar hoş ve güzeldi. Onu düşünüp onunla sevinirken, sığağı ve yokuşu aşarken, sırtından sızan terlerin farkına bile varmazdı. Değil mi ki Sevgili'nin hayat bahşeden yüzünü görecekti. Bir ömür boyu o sarp yokuşu tırmansa ne çıkardı? Onun sevgi denizinden yudumlamak ömre bedeldi. Zahmetle çıkılan zirve, ona hoş kokulu bir nevbahar olurdu. Sevgili'nin tebessümünde hayatın sevincini yakalar, onsuz yapamayacağını bir kez daha anlardı.

O anlar yeniden doğuş anlarıydı. Meveddet pınarları altında yunup yıkanırdı Hatice. El-Emin huşu dolu Rabbini zikrederken Hatice'nin selam nidasıyla sevinirdi. Beline ve eline yüklediği azığı zirveye ulaştıran eşini sevgiyle karşılardı.

Tarifsiz bir iklimin içine girerdi Hatice. O an tek kelime edemez, sonsuz nurlar altında alemin nefesini dinlerdi.

Ufkun tamamına hakim zirve, göklere yakın son noktaydı. Muhammed'in Hira'nın haşin ve kuru zirvesinde arınmış bir ruhun Cenneti'ni yaşarken iki kaya parçası arasına sığdırdığı bedenini, ruhanî yükselişlere tabi kılmıştı. Hatice O'nu iliklerine dek duyduğu ruhanî bir ürperişle seyrederdi. Aydınlık yüzündeki ışıltı her gördüğünde daha belirgin bir hal alırken dağın doruğundaki Sevgili'de değişik güzellikler keşfederdi. El-Emin mahzun bir yakarış içiğinde insanlardan ve kuru kalabalıklardan uzakta, alemi dinliyordu. Hor ve kaba bir toplum içinde yorgun düşmüş ruhu, arınma sürecindeydi. Zihninin arınmaya ihtiyacı vardı. Sessizlik, uzaklık ve yalnızlık içinde ince imbiklerden geçiyordu. Evreni kuşatan nizam muazzamdı. Bu haşmet Onu Rabbinin sonsuz kudretine rabt ediyordu.

Ruhanî bir değişimin diriliş, duruluş ve bekleyiş nefesleri işitilirdi. Hatice o arınma sürecinde yanında olmak istiyordu. Ancak bu arınmanın yalnızlıkla olacağının farkındaydı. O muhteşem süreci incitmek istemiyordu. Bu düşünceler içinde hasretle geldiği zirveden hüznle geri dönerdi. Ayrılmak istemese de El-Emin'i Rabbiyle baş başa bırakma inceliğini gösterirdi. Sevgili, onun bu zor ayrılışını anlar, bazı vakitler onun dağda kalmasını arzu ederdi. O anlar Hatice için yeniden doğuş anlarıydı. Hatice onun bu şefkatine nasıl teşekkür edeceğini bilemezdi.

Onun gül rayihalı tebessümünü seyrederek gözlerinin içine bakar ve şöyle derdi:

“Ey Muhammed! Sen ki bana sunulmuş bir devletsin. Seni tanıyan bir gönül nasıl dönüp de dünyaya meyledebilir?”

Zirvenin kucağında sonsuz alemler açılırdı önlerine. Birlikte alemleri seyrediyorlardı. Halvetteki Sevgili suskunluk içindeydi. Dünya kelamı etmezdi. Dilinde bir tek Rabbinin zikri olurdu. Hatice bu derinlikte alemleri keşfeder, hayatı başka boyutta yakalardı. Bin göz olur seyrediyor o anı. Sonsuz sahra-ya serilen vadi, sarp yamaçlarla uzayıp giderdi. El-Emin, Ebu Kubeys'in eteklerinde duran Kâbe'yi özlüyordu. O noktayı hüznle seyrediyor. Binlerce peygamberin tazim yeri cansız putların istilasına altında kalmıştı. Hira'nın yanık bağı iki güzel misafiri koynunda ağırladıkça âlem dörülür, dünya avuç içi kadar küçük olurdu.

Uzaklardan Mekke, elmas tozu serpilmiş gibi buğulu gözükürdü. Akşamın kıvılcık sönüşüyle birlikte bol ışıklı bir gök çağlayanı altında yıkanmış iki nurlu yüz, iki ışıklı bakış göklerde buluşurdu. Şavkı geceyi saran Dolunayın gümüş dönüşleri altında Mekke'nin cılız ışıkları görünmez olurdu. Sema altın renkli ışıklarını dağa boca ettikçe; serin, tatlı meltemler esirdi. Muhteşem kubbenin altındaki zirvede gece bir başka hayret ve haşyetle dolu olurdu. Yere inmiş kadar yaklaşmış yıldızlar, zifi karanlığın orta yerinde binlerce alevli kandille dağa inerdi sanki. Sonsuzun soluğu hissedilir, tefekkür ve tefeyyütle geçen anlarda Hatice hiç konuşmaz susardı. Tarifsiz bir mânâ akımında lal kesiliverirdi dili. Efendisinin ahenkli zikrinde dünyalar gezinirdi. Gecenin ilerleyen vakitlerinde varlığın hiç susmayan senfonisi başlardı. Muhteşem nizamın işleyişi ahenkle çınladıkça gece kuşlarının tiz çığlıkları ürkütücülükten çıkıp şen bir musikiye dönüşürdü. Dağın hayvanları serin kuytulara siner, huşu dolu anların zikrini dinlerlerdi. Nur Dağı, dünya üzerinden Rabbe açılan bir sonsuzluk menfezi olurdu.

Ay'ın doğuşu bir başka olurdu Hira'da. Gecenin selamını ışıklı güzelliğiyle sunardı. Cılız ışıklar altında yatan Mekke, geçmiş günlerin ıssızlığını hatırlatırdı. Issız vadideki kadim kalıntılar, yıldızların gür ışığı altında geceyi bekleyen anne ile minik yavrunun yalnızlığı... İbrahim'in yürek çırpınışları... Çölün ortasına bıraktığı iki can paresini Rabbine teslim edişi, Hacer'in teslimiyeti... İsmail'in su feryatları, Hacer'in can havliyle koşuşu... Zemzemin duru gözesi, hayatın huzura dönen hüznü; tek tek sıralanırdı zirvede. Hatice alemler gezinirdi. Serin sundurmasını ve sıcak yatağını terk edip efendisine koştukça böylesine ulvî anlara muhatap olurdu. Birlikte tefekkür eder, Kâbe'nin Rabbine dua ederlerdi. Sabaha doğru esen serin rüzgârlar Sevgili'nin anlından derlediği gül kokulu buketleri alıp aleme dağıtırken o dağdan aşağı inmek için toparlanırdı. Hiç konuşmadan, zedelemeyen zamanı, Sevgili'nin yanı başından usulca ayrılırdı.

Kocan Seni Terk Etti

Gecelerde yürü.

Zira gece sırlar rehberidir.

Geceleyin gönül kapıları açılır.

Yapılan işler yaban gözlerden gizlenir

Geceleyin gönlümüz aşk ile

Gözlerimiz uyku ile karışık olduğu halde

Bizim, yârin güzel yüzü ile işimiz vardır.

Mevlânâ Celaleddin Rumi

Akşamın alevli sönüşü, çölü altın renkli bir kum denizine çevirmişti. Hatice'nin yönü Hira'ya dönüktü. El-Emin'in

nesimi nefesi oradaydı. Sam yelinin vura vura sararttığı otların kokusu alevli tozlara karışıp uçuşurken vadi alaca bir renge bürünürdü. Kurşunî bulanıklığın iki yakasına serili Mekte cılız ışıklarla boğuşurken; Hira'yı sırlı örtüler sarmıştı. Hatice'nin ruhu, bu örtüleri aralamak isterdi. Sessiz bir irdeleyişle onu düşünürdü. Haşin doruklara zamanın ıssız dilimleri düşerdi. Süreyyanın tam on iki burcu dağın zirvesine inerken, ruhu halvetteki Sevgili'nin yanında, bedeni ise Hacer Sokağı'nın sarı boyalı evinde sabahlardı. Ses, seda, ışık yortusu çekilmişken alem değişirdi. Dünya uğultusu susardı. Sükûtun başladığı anda, alem dile gelirdi. Hatice tek göz ve kulak kesilirdi. İnsanlar uykunun küçük kardeşi ölüme dalınca o, Rabbine en yakın saatleri onunla soluklardı.

Sabahın ilk ışıklarıyla beraber dönerdi yeni güne. Çocukları, yardımcıları ve dostları etrafını sararken; dünyanın hiç bitmeyen işlerine bıraktığı yerden koşardı. İlahî kudretin kendine sunduğu sağlık ve güçle işlerini halleder, hayatın temposuna yeniden ayak uydururdu. Ticarî takibin aksadığı zamanlarda işleri kontrol etme yetkisini yeniden ele almıştı. Onun evden ve şehirden uzaklaştığı zamanlarda işleri ustalıkla çevirmeye başladı.

608 yılının uzlet günleri zorluydu. Ona kavuştuktan sonra ömrünün en sıkıntılı günlerini yaşıyordu. Hasretin girdabındaydı Hatice. Sevgili günlerdir oradaydı. Ara sıra şehre iniyor Kâbe'yi tavaf edip evine uğruyordu. Eşi ve çocuklarıyla geçirdiği birkaç saatten sonra çıkınına aldığı bir parça zeytin, arpa ekmeği ve zemzemle yeniden dağa dönüyordu. Hatice onu muhabbetle karşılar, dağın doruğuna yolcu ettikten sonra ise evinin damına çıkar, o ilahî besteyi mırıldanırdı. Duygularını Rabbi'nden başka kimseye açmazdı. Ona bir şey olmasın, başına bir iş gelmesin diye içli dualar ederdi.

Son üç yılda bu olay sık sık zuhur etmeye başlamıştı. Gözlerinden hasret yaşları boşanırken Mekke göklerinden inceden inceye bir yağmur yağıyordu. Efendisi günlerdir zirvedeydi. Onu göremiyordu. İçini bir kurt gibi kemiren kederi onu rahat bırakmıyordu. Sevgili'den haber alamıyordu. Merak içindeydi genç kadın. Dağın görünmez kuytularına yerleştiği gözcülerden haber alamıyordu. Başına bir iş gelmesinden korkuyordu. Son Nebi'yi arayanlar takipteydi. İşaretler o bölgeyi gösterirken gözler ve akıllar o noktaya odaklanmıştı. Endişe yumağından kurtulamıyordu Hatice. Onu bir fark etseler başına bir iş getirilmesinden korkuyordu. Sevgili'den ses yoktu.

Kureyş, aradığı fırsatı yakalamıştı. Yıllar yılı bir açık bula-mayanlar El-Emin'in günlerce evinden ve işinden uzak kalışını kullanmakta gecikmediler.

Mekkeli kadınlar, havai çalılar atarak yanından geçiyorlardı. Hasedin haşın çarkları arasında eriyenler, Hatice'yi yıpratma peşindeydi. Selam vermiyorlardı. Onlara göre o, malını mülkünü uğruna serdiği genç kocası tarafından terk edilmiş bir duldu. Aklını kullanamayarak kendini heder etmişti. Onca malını servetini ona teslim etmeseydi başına bunlar gelmezdi. Onca zengin lideri reddederek kimsesiz bir yetimi seçerse olup olacağı buydu!

Dedikodular almış yürümüştü. Gündelik sorumlulukları, ses, gürültü, koşturmacı içinde bunların hiçbirini duymuyordu Hatice. Sabırlı ve suskundu. Fasit fırsatçılar boş durmuyordu. Hırs ve haset kıvılcımıyla kavrulanlar Kureyş'in en soylu kadınına şüphe vermeye çalıştılar:

"Ey Hatice!" dediler. "Sen ki, Kureyş'in en akıllı ve zengin kadınıydın. Ne oldu sana böyle?"

“Hani sen Muhammed’den yaşça büyüsun ya! Ondandır ki artık senden kaçıyor.”

İç delici sözler peş peşeydi:

“O seni artık terk etti. Artık dönmeyecek. Hani sen yaşlı ve de dulsun ya!”

Katı ve kaba bir toplumda duyarlı birey olmak kolay değildi. İkisi arasındaki mesafenin genişliği kadar inciticiydi kulağına fısıldananlar. Fakat dik duruşu bu incinmeyi yarı yarıya azaltıyordu. Daha sonra ‘biz sana demiştik’ sitemleri geldi:

“Biz sana demiştik!” dediler. “Sen Ona neler yaptın. Malını feda ettin. Tek laf söyletmedin. Bu hale düşecek kadın mıydın? Seni isteyenlerden birine evet deseydin her şey bambaşka olurdu!”

Onların gözünü bağlayan dünyalıklar, Hatice’nin kalbine girmemişti. Çevresini mal, soy, ün, makam bakımından sarıp ona onca vaatlerde bulunanlara itibar etmemişti. Oysa ki kadın ruhu hassastı. Kırılgan ve nazik olması hasebiyle kolay zede alırdı. Fakat Hatice, kendi kendine söz verdi. Hiçbir sözün etki alanına girmeyecek, kadim zamanları sabırla bekleyecekti. Onların sözleri derin kuyulardan geliyor gibiydi. Konumundan emindi. Ancak anlamsız dedikodular onu yoruyordu. Onların bilmedikleri tek gerçek şuydu ki; Hatice Muhammed’den daha erken doğmuştu. Muhammed ise Hatice’den çok büyüktü. Bunu kimse anlamasa da o kendinden emindi. Onları ikna etmenin çok zor olduğunu bildiği için sadece:

“Bu iş sandığınız gibi değil.” diyordu. “Düşündüğünüz şeyler benim aklıma bile gelmiyor. Hem siz merak etmeyin. Beni ona bağlayan şeyler yakında ortaya çıkacak.”

Bir kadını can evinden vuracak sözlerdi bunlar. Kadınlık onurunu tarumar edecek tahriklerdi. Ancak göz ardı ettikleri bir gerçek vardı ki kılıç ipeği kesmezdi. Sevgide kir barındırmazdı. Hatice'nin sevgiyle ipeklenmiş yüreğine fena sözler iz bırakmıyordu. Sabrı kuşanmıştı Hatice. Kureyş ne derse desin. Alemin diline dolanan sözlerden etkilenmiyordu. Tek hüznü ayrılıktı. Ondan kopuş kıyametinde koca konak başına yıkılıyor, dünya daracık oluyor olsa da dayanıyordu. Gittiği yol kolay bir yol değildi. Acıyla gözyaşıyla yürünendi. O kararlıydı. Kulluk köprüsünde kıldan ince, kılıçtan keskin bir sıratla yürüyordu. Yol uzundu ama biliyordu ki yolun sonunda selam ve selamet vardı. Rahman olan Rabbi'nden umutluydu.

Gökyüzü Rahmet bulutlarıyla kaplıydı. Vahiy yağmurları kâh gök gürültüsü, kâh yıldırım, kâh rüzgâr gibi semavi oluşlarla akıyordu. İlk işaretler ürkütücü ancak muhteşemdi. Her kalp kuşanamazdı. Ancak El-Emin'in Cennet karlarıyla ovulmuş yüreği bu tecelliye hazırды. Hatice gibi acılarla olgunlaşmış, şefkatle genişlemiş, sevgide kıvam bulmuş bir eş onu karşılayabilirdi. Efendisinin yaşadığı olaylar neydi, ne olacaktı bilmiyordu; ama sonunun selamete varacağından emindi.

Zaman asıl mecrasına doğru su gibi akarken garip olaylara karşı eşini yüreklendiriyordu. Dayanıklı, iradeli ve sabırlı olmalıydı. Sevgili'ye umut ve cesaret vermeliydi. Garip naller yaşıyordu El-Emin. Sesler, ışıklar, nidalar ve rüyalarla başlayan dönem giderek hızlı bir akışa girmişti. Günün şartların-

da kehanet, büyü, cindarlık had safhaya gelmişken bu durumdan endişeliydi. Yaşadığı hallerden ürküyordu. Varaka'nın sözleri onu rahatlatmış olsa da her defasında daha farklı bir seslenişle çağrılıyor olmak ona yeni ürperişler yaşıyordu. O, bu sıkıntısını sık sık dile getiriyor, hayatın her yükünü paylaştığı eşine anlatıyordu:

"Ya Hatice!" diyordu. "Yalnız kalır kalmaz tuhaf sesler duyuyorum! Beni 'Ya Muhammed, Ya Muhammed' diye çağırıyorlar. Fakat bu uyku değil. Tamamen uyanıklık halinde iken oluyor. Bazen göklerde parıldayan ışıklar görüyorum. Sen de bilirsin ki en çok nefret ettiğim putlar ve kâhinlerdir. Yoksa ben kâhin ya da büyücü mü oluyorum. Beni çağıran Şeytan mıdır?"

Endişeler, korkular vadisinde sürüp giderken sadık Sevgili, efendisine hayrı telkin ediyordu:

*"Bu durumdan korkma ey Muhammed, diyordu. Yüce Allah seni asla perişan etmez. O sana ancak hayır gönderir. Çünkü sen yakınlarına yardım edersin. Aileni korursun. Hayatını şerefle kazanırsın. Başkalarını doğru yola sevk edersin. Kimseye yük olmazsın. Yetime el verirsin. Sözün doğrusunu söylersin. Emanete hıyanet etmezsin. Felakete uğrayanların yardımına koşarsın. Fakirlere yardım edersin. Herkese karşı nazik davranırsın."*⁴⁵

O konuştuğu Sevgili yatışırdı. Onu rahatlatıncaya dek devam ederdi:

"Sana gelen hal korkulacak bir hal değildir. Sen ki sözün doğrusunu söylersin. Yetimin başını okşarsın. Kimsesizlerin yardımına koşarsın. Fakirler, düşkünler hep sana koşar. Allah seni asla mahzun etmez!"

Sözleri ma-i zemzem gibiydi:

---

45 Buhari.

*"Korkma amcam oğlu sabret! Sen sözün doğrusunu söylersin. Emanete riayet edersin. Akrabayla ilgilenirsin. Güzel ve iyi ahlaklısın. Vallahi ben, bu işten hayır umuyorum!"*⁴⁶

Keşfedilmemiş bütünün ipuçlarını yakalamış olsa da temkinliydi Hatice. Teenniyle yürüyecekti. Olayları önceden kestirebilme yeteneği çok güçlü olsa da bu keşfini gizlemeyi düşünüyor. Şimdiye dek olduğu gibi yine ketum davranıp dikkatli bir yol izlemek durumundaydı. Kimseye anlatamaz. Anlatsa da anlamazlar. İçsel dalgalanmalarını bir başına yaşıyor, Kâbe'nin Rabbi'nden yardım diliyordu.

Ne Naz Ne Sitem

*Gönül bahçesinde bülbülüm;
Baykuşluğa kalkışırsam ayıptır bana.
Onun gülüşeninde bir gül fidanıym,
Dikenlik edersem yazıktır bana.*

Mevlânâ Celaleddin Rumi

Hira bir tek Sevgili'ye değil, ona da bir mekân olmuştu. Onu görünce gam ve kederin yerini tatlı bir huzur alırdı. Hahinde ne naz ne de sitem olurdu. Derin bir saygı, serapa samimiyet. İncitmeden, irdelemeden Sevgili'yi. Sormadan, sorgulamadan ihtiyaçlarını giderme yoluna gitti. Dilinden düşmeyen sevgi sözcükleriyle onu yüreklendirdi.

Kalplerin en şefiği kadın kalbidir. Aynı zamanda değişkendir. Çabuk etkilenir, çabuk örselenir nahif bir çiçeğe benzer. Hatice böylesi bir kalbin muhatabıyken zor zamanlar-

⁴⁶ Kazıcı, a.g.e., s. 90-91.

dan geçiyordu. Her an incitici bir söz, hakaret ve aşağılamayla dolu günlerde yapayalnızdı. Halini anlayan yoktu. O zor zamanlarda bir gün dahi ona sitem etmemiş, onca baskı altında onu incitmemişti:

“Sen artık beni sevmiyorsun. Evine gelmiyorsun, yeter artık bu kadar uzlet!” demedi Hatice, diyemedi. Neden kelimesini hiç kullanmadı. Sorgu dolu yaklaşımlardan hep uzak durdu:

“Beni bırakıp da geldiğin bu dağın başına ne işin var? Neden bu kaçış? Dön artık evine!” demiyordu. Tam aksine hep gönül alıcı sözler söyledi. Sevgisini dillendirdi:

“Ey göz ışıgım!” diyordu. “Ben hep seninleyim. Seni düşünmekten başka bir kaygım yok. Sana bir şey olmasın, ben her şeye razıyım!”

Bunun aksini yapan kadınlar vardı. Hatice onlardan biri olabiliirdi. Bütün anlayış kapılarını kapatarak:

“Dağda bayırda ne işin var?! İşi gücü bıraktın. Beni Kureyş’in diline düşürdün. Bak, seni terk etti, diyorlar. Bu ağırıma gidiyor.” diyebilirdi. Bu gibi sıradan hislerin ön plana çıktığı konuşma ve tutumlardan soyutlamıştı kendini. Oysa yaşadığı durum karşısında pekala, kadınlık hislerine kapılabilir, emrindekilerle ona haber gönderebilirdi:

“Söyleyin ona!” diyebilirdi. “Dedikodular aldı başını yürüdü. ‘Muhammed yaşlı ve dul olduğu için Hatice’yi terk etti.’ diyorlar. Çocuklarım baba yüzüne hasret kaldı. Çabuk, durmasın gelsin. Yaptığım onca lütûf karşısında bunu mu hak ettim ben?”

Hatice’nin büyüklüğü belki de burada saklıydı. Yaşanan olumsuzlukların hiçbirini efendisine hissettirmedi. O tip

kaprisleri çoktan aşmıştı. Kınayıcıların kınamalarına kulak tı-kayalı bir hayli zaman olmuştu. Emindi ki, Sevgili abesle işti-gal etmez. Onlar ne derse desin efendisine olan saygısı, inan-cı ve güvenini yitirmiyordu. El-Emin'i incitmekten hayâ edi-yordu. Ufak hesaplar yapacak vakti yoktu. Sabrı ve güçlü ira-desini devreye koymuştu. Söylenenlerin hiçbirini dağın do-ruğundaki Sevgili'ye taşımadı, iletmedi ona olumsuz olan hiç bir olayı ve sözü.

Onu bir kez görmek uğruna Nur Dağı'nın sarp kayalarına tırmanmak onun en mutlu arlarıydı. Eşsiz eşinin yanına git-mek, ona su taşımak, yemek götürmek en severek yaptığı işti. Dağı tırmandıkça o da Rabbiyle bütünleşir, bir oyun ve oya-lanmadan ibaret olan dünya hayatın fani yüzünü seyrederdi. Mekke'ye uzaklardan bakmak onu tarifsiz bir soluğun içine çekerd. Gündelik işler altında ezilip kalan insanlar gelirdi gö-zünün önüne. Çakıl taşı kadar sıkıntıları dağ kadar büyüttük-lerini düşünür, dar dünyanın işlerine geniş bir nazarla bakma-yı öğrenirdi. Dik doruk, ayaklarının atında dürülüverirdi. Za-hirde taşıdığı zemzem ve hurma bile olsa asıl zirveye taşıdı-ğı sevgisi ve desteğiydi Hatice'nin. Mekke'nin en sarp yama-cında evrenin efendisini ziyaret eder, ona umut verici sözler söyler, yine geri dönerdi. Onlar yeryüzünün en mesut çiftiy-di. Bunda eşinin mükemmel bir ahlaka sahip olması yanında Hatice'nin de rolü büyüktü. Bütün bu durumların, kimsele-rin ona peygamber demediği dönemde yaşanıyor olması, bu güzellikten kendilerinin bile habersiz olması işin en can alı-cı yönüydü. Herkesin kimsesiz bir yetim olarak gördüğü El-Emin, Hatice'nin baş tacıydı. İnsani tavır rahlesinde ondan alınacak önemli dersler olmalıydı.

Kadına en çok yakışan güzelliğin merkezindeydi Hatice. Şefkatin tüllerini kat kat kuşanmıştı. Eşine karşı güven, sevgi ve anlayışı tükenmiyordu. O muhteşem destek ve koruma hali onu kübra kılacağa benziyordu. Bunun için ona Haticet-ül Kübra diyeceklerdi belki de.

Alemin Sevgilisi'nin gözcüsü olmuştu. Onun gönül mehtabı, en sakın en dingin limanı olacaktı. Vahyin elçisine unutulmaz bir eş olacaktı. Ama o bunun farkında değildi. Yaşadığı onca sıkıntıya karşın en ufak bir sızlanma ve sitem duymadan ve duyurmadan, fitrî meyille hayrın merkezine koşuyordu. Sonu tükenmez bir derya gibi hep veren, hep seven, hep sunan bir eş olmanın bedeli çağlarca unutulmayacaktı. İçindeki muhabbetin kaynağına şaşıyordu çoğu kez. Benliğini kuşatan bu sırrı çözemiyordu. Muhammed'in Yaradan'ını sevdiği kadar hiç kimsenin sevedemediğini görmüştü. Kendisinde yakaladığı sır ise Hatice'nin Muhammed'i sevdiği kadar hiçbir kul onu sevemezdi.

Ateşten kıvılcımların gökten parça parça düştüğü bir ikinci vaktinde dağdaydı Hatice. Ter, yorgunluk, özlem içinde tırmanmıştı dik yokuşu. Bir elinde yemek kapları, diğesinde zezem. El-Emin, derin bir huşû içinde huzurdaydı. Elleri havada:

"Allah'ım!.. Allah'ım!.." diye diye yakarıyordu. Mahrumlar, masumlar, mazlumlara için yalvarıyordu. İnsanlıktan çıkmış insanlık için, Rabbinin unutmuşlar, kalpsiz kalmışlar, unutulmuşlar, çaresizler için dua ediyordu. Öylesine içli, öylesine samimi yalvarıyordu ki, sırtında duran ridası sıyrılmıştı. Kurtuluş istiyordu. Yol istiyordu. İmdat istiyordu. Hatice iliklerine kadar donmuştu. O nurlu yakarış, o ince yalvarış, o narin isteyiş karşısında iki büklümdü. Görünmek istemedi. Geçti iri bir kaya parçasının ardına oturuverdi. Sevgili'nin duası sa-

atler boyu sürdü. Duanın bitiminde Hatice yeni gelmiş gibi yaparak ona göründü. Sevgili Hatice'sini görünce sevinmişti. Gülümsedi ışıklı. Hatice selam verdi:

“Selam ey Sevgili!” dedi. “Rabbimin selameti üzerine olsun!”

Efendisi elinden yükünü aldı. İçmek için zemzemin ağzını açarken bir şey fark etmişti. Su güneşte beklemekten kaynayacak dereceye varmıştı. Bu durum dikkatinden kaçmamıştı. Belli ki Hatice çoktandır yollardaydı. Onu beklemiş olmalıydı. Sıcak ve yorgunluk içinde bir hayli çile çekmiş benziyordu. Ona neden bu kadar beklediğini sordu. Hatice, kalbinin ince zarı üstünde açmış o narin çiçeği incitmeden:

“Efendim,” dedi, “Duanız o kadar muhteşemdi ki Rabbinizle aranızda girmek istemedim.”

Hatice, Meryem ve Hacer

Ey Hüdhüd'lerin sahibi olan Süleyman!

Lütfedip de bizi aramak üzere gel.

Ey sevmede birinci gelen kişi!

Ruhlar senin kaybolmandan ötürü

İnleyip feryat etmedeler,

Miadımı doldur da gel!

Ayıpları ört!

İyilikleri saç.

Cömert olanların adeti böyledir gel!

Mevlânâ Celaleddin Rumi

Günlerdir uzletteydi. 866 metre yükseklikteki o zirvede halvetteydi. Ramazan'ın son on gününde şehre hiç inmemiş-

ti. İnsanlık her şeyden habersizken Mekke gecelerinde iki kişi uyanıktı. Hira'da Muhammed, Mekke'de Hatice. Şamdanlardan sızan cılız ışıklar ona yetersiz gelirdi. El ayak çekilip konaktaki herkes uykuya dalınca tüm kandilleri söndürür, Ay ışığında otururdu. Zirvedeki Sevgili'yi kuşatan Ay ışığının altında Rabbini zikrederdi. Onunla hemhal olmuş bir yürekle dualar ederdi. Her bakış bir sevgi teli gibi gidip gelerek arada mekik dokurdu. Hira'nın mağrur yamaçlarından yüreğine bir huzur sağanağı yağardı sanki. Bu huzur sarmalının ışığında yeni günü karşılardı. Hasretin hüznünü bir tek Kâbe'de unuturdu. Bolca tavaf, çokça şükürle rahatlardı.

Muhteşem rahmet, Muhammed'i Hira'nın zirvesinde soluklanırken Hatice'yi Kâbe'nin kucağına çekiyordu. Kâbe'nin suskun duruşuyla gizli bir iletişim kurardı. Farklı bir çekim alanının içinde ruhuna bir sıcaklık dolardı.

Zeminin en uç noktasından göklerin arşına kadar oluşan nuranî çizgide Kâbe, nurdan bir sütunun koordinat noktası gibiydi. Bu manadan bigane kalanlar, gülünç yaklaşımlarla onu aslî kimliğinden silmeye çalışsa da İlahî Kudret buna izin vermeyecekti. Ancak ilk günden bu yana çok şey değişmişti. İbrahim zamanından beri var olan Hac ibadeti, kutsal bir eylem olmaktan çıkmış kısır bir döngü haline gelmişti. Kâbe etrafında edepten uzak dönüveren insanların hali içler acısıydı. Şiir, şamata, oyun, şarap, kadın ve kavgâ. O bir Hanıftı. Tek Allah inancı taşıyordu. Atası İbrahim'in dini ne kadar rahatlatıcı ve huzur vericiydi. Tavafını yapıp uygun bir köşeye çekildi. Etrafında çok tuhaf olaylar vardı.

Zenginlerden birinin hizmetçisinin elinde bir tabak, içinde ise süt ile kaymak vardı. Aç olduğu her halinden belli olan hizmetçi, özenle getirip tabağı sunak taşına koymuş-

tu. İsa ve Naile putlarına sunulmuş bir adaktı bu. Hizmetçi, tabağı koyduktan sonra saygıyla geri çekilmişti. O gittikten sonra da putun yanına bir köpek yaklaşmış, bırakılan sütle kaymağı bir güzel yemişti. İşin ilginç yanı yalanarak uzaklaşan köpeğin putun üzerine bevletmesiydi. İnsanların sarsılmaz bir inançla ilah kabul ettikleri put, bir köpeğin karşısında aciz kalmıştı. Fakat kimse bunu fark edecek durumda değildi. İş büsbütün çığırından çıkmışken neye inandıklarını onlar da bilmiyordu.

İçti acıyordu Hatice'nin. Kâbe etrafındaki ibadetlerde kadın erkek el ele tutuşarak, alkış ve ıslık sesleri eşliğinde dönüyorlardı. Tıpkı Mekke semalarında dönen Mükka kuşları gibi ıslık çalarak dönen bu gürûh akıllarınca Hac farızasını ifa ediyorlardı. Çünkü Mükka kuşu gibi dönmek onlara göre bir ibadetti. Kâbe'yi çıplak olarak tavaf etmeyi bir ibadet şevki ve vecdi içinde yapmaları ne kadar acıydı. Oysa Rab; insanı, üryan yaratmıştı. Diğer mahlûkat derili ve postlu iken insan hayâ örtüsüne bürünmeliydi. Akılla taçlanmış insan Rabbinin karşısına edeple çıkmalıydı. Bu bir saygı haliydi. Akıl sahibi olmayan yaratıklar bunu derk edemedikleri için postluydu. Ama insanın omuzlarına bu görev bir saygı ifadesi olarak bırakılmıştı. Son günlerde duyulanlar ise ilginçti.

Doğu Arabistan tarafından gelen haberlere göre Beni Hanifalar kabilesi, un ve hurma karışımından büyük bir put yapmışlardı. Kıtık günlerinde ise onu baltayla parçalayıp yemişlerdi. Güzelim mabedin çevresinde olanlar da ondan farklı değildi. İrili ufaklı tam üç yüz altmış adet put yere sağlam kazıklarla çakılmıştı. Kâbe'yi seyrederken bir diğer adı İffet olan Meryem gelmişti aklına. O Meryem ki, babasız çocuk doğur-

muştı. Yaşadığı onca zorluk içinde isyana düşmemişti. Yıllar yılı çırpınmış, çabalamış, iffetini korumuştı. Yün eğirmişti Meryem. Balıkçılık yapan oğlunu iffetiyle büyütmüştü. Zor yıllar yaşamıştı. Sabrının sonunda ise müjdecî bir peygamber Mesih'in annesi olmuştu.

Hacer geldi gözünün önüne. Kuş uçmaz kervan geçmez bir vadide genç bir kadın ve çocuk. İbrahim onları bırakıp giderken geri dönüp bakamıyor. İnsan acuze. Duygu seline kapılmaktan korkuyor. Zenci carîye Hacer'de bir derin teslimiyet. Rabbi demiş ya İbrahim'in, gerisi ne gam. Hatice, asırların dehlizinden yükselen o sedayı dinliyor:

“O bizi ziyan etmez!..”

Gitgide derinleşiyor Hatice.

Seneler ve seneler öncesi Mekke, Mekke değil kupkuru bir vadiyken... Susuz nebatsız bir çölken... Kimselerin bilmediği el ayak değmemiş susuz ve sessiz bir yerken... Hiç kimselikler yokken... İbrahim eşi Sare'nin kâprislerine son vermek istemiş ve Rabbi'nin emriyle Hacer'i bu ıssız çöle bırakmıştı. O Sare ki evlat özlemiyle yanıp tutuşmuşken, Mısırlı carîyeyi kocasına o önermişti. Hacer oğlan doğurduğunda ise kıskançlık aleviyle onları hiç görmeyeceği uzak beldelelere sürmüştü. İbrahim iki ateş arasında kalmışken Rabbin gösterdiği ışıklı yoldan yürümüşü. Hacer ile minik oğlunu kimselerin bilmediği ve eremediği ıssız vadiye getirip bırakmıştı. Hacer'de bir derin teslimiyet. Halinde ne isyan ne de hırçınlık var. Derin bir imanın ısıltılı buseleriyle yavrusunu kolluyor. Siyah taşlarla kaplı sıradağlar arasında, hayata dair en ufak bir iz yokken susuyor. Tepede yakıcı güneş, yerde ise yıkık bir kalıntı var. Hacer ve yavrusu hayatlarını bu yüksek

dağlarla çevrili ıssız vadiye geçirecekler. Yıkık kalıntıların kucağına sığınmış. Ne zor çiledir zahirde.

Hacer'in teslimiyeti bir dizi imtihanı vere vere, onu Safa ile Merve arasında bir gerdanlığın orta taşı yapıyor. O Hacer ki sabır ve teslimiyetle her zorluğu deliyor. Hasedin alevli çemberinden geçerken dirim suyu zemzemi avuçluyor. Geçmiş ve gelecek çağlara Rabbi onu unutturmuyor. O masum koşuşunu ibretli izlerle saklıyor. Kutlu bir ibadetin coşkulu ibadetiyle siyahî köleyi Kâbe'nin kucağın olan 'Hatim'de ağırıyor. Görüyor ki; Rabbe muti olanlar asla mahzun olmazlar.

Hacer ile Hatice ayrı çağların sıratında yan yana duruyorlar. Hatice onu izliyor. Kendine ne kadar benziyor. Cahilî bir toplumun kucağından, Rabbi'nden umut beklerken, Hacer'in isyansız teslimiyeti ona ışık sunuyor.

Hacer tarihe kaderiyle şiir düşmüş kadın. Çelimsiz ve çaresiz bir siyahî cariye. Yüreğindeki iman güneşi yüzüne yansımış bir nurlu anne. Kadın kaprisi karşısında kadere teslim olmuş. Yüreğindeki imanın ışıklarıyla avunuyor. Mısır'dan, Kenan iline, oradan da o ıssız vadiye onu Rabbi yönlendirmiş. İbrahim'in ardından ince bir çığlık sesi:

"İçinde ne bir insan ne de bir şey bulunmayan bu yerde bizi bırakıp nereye gidiyorsun?"

İbrahim geri dönemiyor. Baktığı anda şefkatine yenik düşecek. Hacer bunu sezinlemiş olmalı. Duymak istediği tek bir kelime:

"Bunu Rabbin mi istedi?"

"Evet" diyebiliyor sadece. O saatten sonra Hacer serin sularla yunmuş bir yürekle yavrusunun yanına dönüyor. Dudaklarında tek hece:

“O bizi ziyan etmez!..”

Çağların üzerine bir kadim sır gibi düşen o cümle, boz tepelerle çevrili çıplak vadiyi vahaya çeviriyor.

Hatice sıkıntılı günlerden geçerken annesi Hacer’in sadasıyla irkiliyor. Susuz kalmış yavrunun ceylan bakışları donuklaşıp, sesi çıkmaz olmuşken vadiyi bir baştan diğerine telaş içinde koşuyor. Boyun büker bir oturuşa teslimiyet denemezken o da kıpırtısız durmuyor. Hazine kapılarını; koşarak, terleyerek, ağlayarak ve de inleyerek çalıyor. Bu hal duası rahmeti coşturarak zemzemi fişkırtıyor. Rabbi vekili olanın ne korkusu olabilir ki?

Cebrail’in topuğu zemzemin kapağına dokununca Hacer’in kutsal kederi de yüzyıllara okutuluyor. Safa Merve tepeleri arasını çaresizlikle adımlayan Hacer’in vekil tuttuğu Rab, onun bu çırpınışını çağlara duyuruyor. O gayret adımlarını örnek kılıyor. Hatim kucak demekse eğer, Hacer Kâbe’nin koynuna gömülen ilk kadın oluyor. Hacer’e Rabbi bu büyük önemi, teslimiyeti ve gayreti uğruna veriyor. Asırlar üstünde belirip yok olan insanlara, çağlar ve çağlar boyu mukaddes beldeyle birlikte onun kabrini de ziyaret ettiriyor.

Bu ne lütûftu böyle! Hatice uğultulu kalabalığın içinden teslimiyet dolu bir dirilişle irkildi. İç alemine tek bir cümleydi asılı kalan:

“Rabbi vekili olanın, kimseden korkusu olmaz. Tevfik refik olursa daha yürüyecek çok yolumuz var. O bizi ziyan etmez.”

İbrahim’in, Hacer’i Rabbine emanet ettiği gibi El-Emin de ailesini Rabbine emanet emiştii. Hacer gibi o da Rabbine sığınacaktı. Çevrenin çirkin sözleri, tavırları, halleri ağır olsa

da o, Hacervarî bir duruşla direnecekti. Biliyordu ki, Yüce Rab, güzel ahlak modeli Muhammed'ini asla perişan etmez.

Dalıp gittiği düşünce denizinden dingin sahillere çıkmıştı. Farklı bir huzur içinde ayağa kalktı. Mekke, sıradan sabahlarından birini yaşarken o da işlerinin ve yavrularının başına yöneldi.

Yarımadanın Güçlü Kadını

Arap Yarımadasında Hatice kadar güçlü, başı dik, sofrası açık bir kadın daha yok gibiydi. Eşraftan bir kaç aile kızı dışında onun gibi olgun ve de güçlü kadınlara pek sık rastlanmıyordu. Efendisi yanında yokken onu yıpratmaya çalışanlar, ondaki sadakati fark etmişlerdi. Her zorluğa karşı bağı açık bekliyordu. Ümitsizliği ve bezginliği sevmiyordu. Zulme ve zalime göz açtırmayan duruşuyla mazlumun yanındaydı. Kâh kocası tarafından dövülüp sokağa atılmış bir kadına kucak açarak, kâh efendisinin kırbaçları altında inleyen bir köleyi azad ederek, bazen de ona akıl danışan değme tacirlere yol göstererek yoluna devam ediyordu. Bu sebeple nereye giderse gitsin çevresi doluverirdi hemen. Mekke mazlumlarının baştacı kadının vicdanı, muhtaçlar üstüne titriyordu.

Dolu sofralara otururken; binlerce aç, sefil, fukarayı düşünürdü. O vakit, boğazı kilitlenir bir lokma dahi yutamazdı. Bir yudum su içemezdi. Onlara da yedirmeden edemezdi. Şehrin arka sokaklarındaki fakirlere para, giyim ve gıda çuvaları gönderirdi. Bu iş için Ali ile Zeyd'in yanına üç hizmetçisi-

ni vermişti. Bazen onlarla gider, fukarayı yerinde tespit ederdi. Ne de olsa onlar gençti. Tecrübeleri olmadığı için kim ne kadar muhtaç bilemezlerdi.

Ara sokaklarda dolaşarak halkın halini anlamaya çalıştığı bir gündü. Adamlarıyla birlikte dar sokaklardan birinden geçiyordu. Yıkılacakmış gibi duran kerpiç evlerin birinden çığlık çığlığa bağırان bir çocuk sesi geliyordu. Hatice'nin yüreği kabarmıştı. Olduğu yerde durdu. Sordu soruşturdu. Minik bir bebeğe ulaştı:

“Annesi yeni doğum yaptı. Sütü yetmiyor.” dediler. Açık duran kapıdan içeriye göz attı. Canı burnunda bir anne, yavruyu susturmak için uğraşıyordu. Çocuk memeyi ağzına alıyor, emiyor bir damla süt gelmeyince de avazı çıktığı kadar bağıırıyordu. Yaptığı durum tesbitinin ardından genç anneye un, yiyecek ve yetecek kadar para göndererek ihtiyacını gidermişti. Fakir kadın o güne dek bu yardımını ondan çok görmüştü. Fakat bu seferki her seferinkinden daha unutulmaz olmuştu. Çünkü aç bebeğinin karnı doymuş, bunun üzerine tatlı bir uykuya dalmıştı. Genç anne fakir arkadaşlarıyla bir araya gelerek bu güzelliği paylaşmış, ardından şöyle demişti:

“Hatice anamız olmasa bebeğim de ben de açlıktan ölüp gidecektik.”

Açların, yoksulların karnı doydukça rahatlıyor, kendini daha iyi hissediyordu Hatice. Elinde olanların şükrünü ihtiyaç sahiplerinin yüzünü güldürerek yapıyordu.

Zeynep Hep Yanındaydı

Hira

Hasret

Hatice!..

İki heceydiler. Yanık bağı dağlarda gezinirken yüreği zirveye konuşlanmıştı. Bir mum alevi gibi sessiz ama özverili eriyişi Sevgili'nin üzerineydi. O tükenişte çağlar üstü inşanın kadın olan tek gözcüsü olduğunu nereden bilecekti Hatice? Musa'yı Tur'a, Muhammed'i Nur'a çağıran tecelliden habersizdi Hatice. Tur ile Nur iki kardeşler sanki. İki ayrı dağda, iki ayrı çağ, iki seçilmiş insan arınma sürecinden geçiyorlardı.

Musa'yı düşünüyordu. Issız Mekke gecelerinde Hira'daki Sevgili'yi beklerken. Derin bilgi okyanusundan ilme kulaç atarken geçmiş peygamberleri anıyordu. O da babasız büyü-müştü. Firavun'un sarayında bile olsa ilahî hıfz onu annesinin korumasına almıştı. Musa'nın terbiyesi annesinin tedrisinden geçerken, Firavun kendinden bilmmişti. Sabrın neticesinde Musa ilahî kelama muhatap olmuştu. Rabbi ona Tur Dağı'ndan seslenmişti. Tuva vadisi baştanbaşa nura boyanmış, peygamber Musa'ya tecelligâh olmuştu.

Bakışlar vadiye çevrilmişti. Derin ilimlerle uğraşanlar işin farkındaydı. İz sürücüler her yerde onu arıyordu. Usta biniciler, sinsî takipçiler iş başındaydı. Hatice bunu biliyordu. Varraka onu bu konuda defalarca uyarmıştı. Gerekli tedbirleri almış olsa da onu sahibine emanet etmişti. Ancak korkuyordu.

O anlarda yanında hep Zeynep vardı. Annesinin içinde bulunduğu sıkıntıyı anlardı.

Annesine çok benzerdi Zeynep. Mutlu yuvası, eşine olan saygısı, bilgisi ve becerisiyle Ebul As'ın baştacısı olmayı başarmıştı. Eşinin şehir dışına çıktığı zamanlarda soluğu baba evinde alırdı. Elinden geldiğince annesine yardımcı olur, kardeşleriyle ilgilenmekten haz duyardı. Babasına çok düşküncü. Eve geldiğinde ilk ona koşar, mis kokulu ellerini öpüp, koklardı. Son günlerde ise gözü gibi sevdiği babasını hiç görmüyordu:

“Anneciğim!” demişti. “Babam bu kez neden bu kadar çok kaldı?”

Annesi kaçamak cevaplarla yetinmişti:

“Ramazanın son on gününü ibadetle geçiriyor. O yüzden şehre inmiyor!”

Annesinin halinden onun bu konuda konuşmak istemediğini anlardı. Fazla soru sormadan işlere yardım eder, onu yalnız bırakmazdı. Ne de olsa o bir peygamber kızıydı. Zekâ ve anlayışı güçlüydü. Evin idaresi, çocukların bakım işlerinde annesinden önce o koşardı. Ta ki kalbinin sahibi Ebul As seferden dönene dek.

Ebul As, Zeynep'in huzurlu ve rahat olması için gelene dek annesinin evinde olmasını isterdi. Zeynep onun gözündeki ışık, kalbindeki gıda gibiydi. Gıdası sevgi olan bir yuvada büyümüş bir eşle yaşamak dünya mutluklarının en özeliydi. Zeynep'in yumuşak, sevecen ve iç açıcı tavrını düşündükçe tarifsiz bir haz alırdı. Onu yetiştiren anneye ve babaya dualar ederdi mutlu damat. Bazen de yoğunlaşmış hislerini şiir diline dökerek ferahlardı. O şiirlerden biri şöyleydi:

*Mekke'nin en kutlu evinde
Açmış bir goncadır Zeynep
Onu bana öylesine nezih
Öylesine edepli yetiştiren
Anne ve babaya
Allah bereketler yağdırsın.*

Hira'ya Güneş Doğuyor

"Şüphesiz kadın, erkeğin şakayığdır."

Hadis-i Şerif

Dik doruklar mağrurdu. 610 yılının Ramazan ayı dünya üzerine sırlı bir tül gibi yayılmıştı. Ramazanın yirmi yedinci gecesi idi. O pazartesi gününü hiç unutmuyacaktı insanlık. Hira'ya güneş doğmuş. Hira'ya müjde düşmüş. O şimşegin şavkı uçuşuyor hâlâ. Her köşede o kutlu çınlayış var.

O anı anlatırken, kalem susuyor. "Söz bitti!" diyor. Gümüş yansımalarından geriye sükût düşüyor.

.....!
.....!
.....!

Nur Dağı yaratıldığı ilk günden beri hep o anı beklemiş gibi. Ayağa dikilivermiş. Ebede dek anılacak olan bir nurun gururuyla dimdik duruyor. Geceye değen ışığa şahitlik etmişken konuşunu ağırlıyor. Hz. Muhammed sınırsız bir nurun kucagından çıkıvermiş. Eşya yüzyıllık sükûtunu bozmuş. Onu seyrediyor, onu selamlıyor her varlık.

El- Emin’de tatlı bir korku ve ürperti var. Kadim bir konu-
ğu karşılaşmış olmanın heybeti üzerinde. Kur’an’ın ilk hecesi
ezberinde. Göklere yakın en uç zirvede, Cebrail’le kucaklaş-
mış. En büyük emaneti yüklenmiş olmanın heyecanıyla titri-
yor. Yüce Kitap o gece Sevgili’ye emanet edilmiş. Kutsal me-
saj yer ehline iletilmiş. İlk emir:

“İkra!”

“Ma ene bi-kari’in!”

“Oku!..”

“Ben okuma bilmem ki!”

Zirvede o kutlu kelime. Alem tek hece olmuş. Gök o ni-
dayla titremiş. Yer, o emirle irkilmiş. Varlık o heceyle duvaklı.
Esir sayfalarında o hece. Peygamberin ak alnı boncuk boncuk.
O haşmetle terliyor. Risalet o gece omuzlarına inmiş. Ondan
başka taşıyacak yok. İlahî nida iliklerine kadar işlemiş. Gö-
rev ağır ve muhteşem. Sevgili, İlahî nidayla irkilmiş. O anın
ürpertisi hâlâ üzerinde. Aldığı sözü en güzel bir şekilde koru-
yup ulaştırmalı. Bağrı kaynayan bir göze gibi çağlıyor. O coş-
ku, o ürperti içinde dağdan aşağı koşar adımlarla iniyor. Gülü,
gülistanı, bülbülü, şeydasına gidiyor. Hatice’sine koşuyor. O
çok özel hali bir tek ona anlatabilir. O anlayabilir. Onunla çö-
zebilir. O telaşlı koşuşa bir gökler, bir de Nur Dağı şahit. O
taze heyecanı, o tatlı ürpertiye bağrına dolduruyor sırlı dağ.
Muhammed’in nurdan inişini sevgiyle seyrediyor yerle gök.
Dağın yüreği dile gelmiş. İnliyor Nur Dağı. Konuşuyor gibi.
Onu selamlıyor:

“Esselatu vesselamü aleyke Ya Resulallah!”

“Esselatu vesselamü aleyke Nebiyallah!”

Hatice, her şeyden habersiz sabahlamış. Sevgili'den ses kesik. Dağa gönderdiği gözcüleri eli boş dönüp gelmişler. O ke-
derle tedirgin:

“Muhammed’e ne oldu?”

“O nerede şimdi kim bilir?” Gözünde yaş, dilinde hasret dizeleri var Hatice’nin. Yüreği dar bir geçit sanki. Eman ver-
miyor huzura.

“El-Emin nerelerde? Sevgili’ye ne oldu?”

Gözü yollarda Kureyş sultanının. Hiç durmadan dönü-
yor. Bir gidip bir geliyor. Konâğın çatısına çıkıyor. Mekke’yi
çepeçevre saran gri dağlar arasından ufkun ötelerini tanyor.
Güçlü sezgileri ona güzel şeyler söylüyor:

“El-Emin emin ellerde. Her şey yolunda.” diyor sanki.

Mekke meltemleri gül kokulu esiyor. Hira’nın mis koku-
su Hatice’nin nefesine sunuluyor. Yeni günde farklı bir ışık
var. Mekke Hira kokuyor. Günlerden beri Sevgili’yi ağırla-
yan dağı seyrediyor. Ufkun en tepe noktada, şark ufukları-
nın bitiminde beliren Taif dağları griden turkuaza her ton-
da uzanıp giderken Hira yolunda hiç bir karaltı gözüküyor.
Hicaz’ın kuru kumları, kutlu zamanlara gebe olsa da yüreği
ürperti dolu. Hatice çaresiz. Kalbindeki yangını kimse bile-
si değil. Yanıyor alev alev. Muhammed’i arıyor. Gözlerinden
akan yaşlarla içini serinletiyor.

Henüz atmış pembemsi bir şafak vaktinde, Muhammed
dağdan aşağı koşar adımlarla iniyor. Çevresinde olup bitenler
o telaşlı anında bile gözünden kaçmıyor. Bir sağanak ki Nur
Dağı’nda, o güne değin görülmemiş. Kadim konuga onun

bağrında o gece 'Peygamberlik' tacı takılmış. Nur Dağı, anne kucağı gibi sımsıcak. Başı göklere ermiş gibi dik. Nur ile müjdeyi iç içe kucaklarken haşmeti iki kat artmış. Dağın bağrında neşe, dağın bağrında sır, dağın bağrında sessiz bir kutlama var. Taşı toprağı unufak. Dikeni dile gelmiş. Ak kanatlı güvercinler, zikirli nidalarla peygamberin üstünde dönüyorlar. Dağ kocaman bir insan sanki. Taşı toprağı ses veriyor. Örümcekler müjde ağları atıyor. Sürüngenler secdede. Taş, börtü böcek telaşa. Taş, kaya, dağ ona tazimde bulunuyor. Muhammed'in ışıık denizini andıran gözlerinde nurdan pırıltılar var. Vahiy tacını taşıyana selam veriyor her varlık:

"Esselatü vesselamü aleyke Ya Resulallah."

"Esselatü vesselamü aleyke Ya Habiballah."

"Esselatü vesselamü aleyke Ya emine vahyillah..."

Eşyanın dili çözüük. Her yanda aynı yankı:

"Esselatü vesselamu aleyke hayrel evveline vel ahirin"

Hz. Muhammed'in kalbinde ürperişler, bedeninde titreş var. Cebrail'le hâlâ sarmaş dolaş gibi. Her yerde o koku, o nefes var. Ufkun her yerinde Cebrail görünüp kayboluyor. Ne yana dönse onunla karşılaşılıyor. Dağdan sesler yükseliyor. Peygamber korkuyla ürperiyor. İlerliyor adım adım. Vahiy inmiş anların üstünden çok zaman geçmeden Hatice'sine koşuyor. Gökten aldığı emri, yeryüzünün en temiz ocağına taşıyacak. Gökle yer arasında alışveriş başlamış. Sevgili sığınak arıyor. İniyor Nur Dağı'ndan. Huzur kucağına koşuyor. Varlık hiç susmadan aynı selamı veriyor. Bu sesler, bu karşılayış, bu telaş da neyin nesi? Muhammed şaşkın. Muhammed korkulu. Muhammed telaş içinde o sabah.

Ey aşkın kıyamet meydanının İsrail'i!

Ey aşkın aşkı!

Ey aşkını gönlün istediği Sevgili!

Ey tek Güneş!

Yüz binlerce kez seni dinlemek arzusuyla

Aklım başımdan gitmişti.

Mevlânâ Celâleddin Rumi

Gül renkli bir şafak vaktinde Hatice'nin kapısı çalındı. Kapıya koştu çarçabuk:

“Bu Muhammed'in çaldığı kapı halkasıdır. Ondan başkası onu bilmez. Hayır mı bu saatte?”

Kapıyı açıverdi. Hz. Muhammed karşısında nurdan bir sütun gibi duruyordu. Yüzündeki aydınlık kalbini titretmişti. Çağların tüm ışıkları oraya toplanmış gibi. Cebrail'in üstüne sinmiş nefesi ilk Hatice'nin yüzüne değdi. İrkiliverdi Hatice. Yıllar önce gördüğü o rüyayı hatırladı. Gökten inerek koynuna giren güneş on iki burcuyla karşısında duruyor gibi.

Neler olup bittiğini anlamaya çalıştı. Gülümsedi. Dikkatle yüzüne baktı Sevgili'nin.

O da ne!?!..

Aklı baştan alan tarifsiz bir koku. El-Emin'in yüzünde bu kez çok daha farklı bir aydınlık. Gündüzden daha berrak ve parlak teni. Gözünde nurdan ışıklar titreyiyor. Dudaklarında mühürlü cümleler. Alemin güneşi titriyor. Ürperiyor besbelli. Nur Dağı'na beşinci gidişinde müjde inmiş olmalı. O güne dek eşini hiç öyle görmemiş Hatice. Her zamanki gibi sevgi ve hürmet dolu seslendi:

“Tatlı canım canına feda olsun ya Muhammed! Ben senin yüzünde şimdiye kadar hiç görmediğim bir nur görüyorum. Bu ana kadar hiç almadığım bir koku duyuyorum. Nedir sendeki bu hal?”

Sevgili konuşamıyor. Bedeni tir tir titriyor. Hatice konuyu değiştirerek onu yatıştırmaya çalışıyor:

“Adamlarım her yerde seni aradılar ama bulamadılar. Merak içindeyim ey Sevgili! Neredeydin?”

El-Emin ürperti dolu. Telaşlı. Onu dinleyecek halde değil. Dudaklarından tek bir kelime dökülüyor:

“Zemmiluni!.. Zemmiluni!..”

“Örtün beni! Örtün beni!” diyor sadece.

Hatice ilk kez karşılaştığı bu hal karşısında şaşkıındı. Onu hiç bu halde görmemişti. Daha sonra toparlandı. Soğukkanlı olmaya çalıştı. Muhammed’e hayra alamet bir başkalık ama neyin nesi çözemedi. Heyecanlandı Hatice. Bir taşkınlık yapmadan efendisini dediğini yaptı. Onu şefkatle kucaklayıp yatağına yatırdı. Yeşil kadife yorganı alıp üstüne örttü. Usulca beklemeye koyuldu. *Belli ki Sevgili olağanüstü hal-ler yaşamıştı. Bir peygamberlik beklentisi içinde olmadığı içinde başına gelenin ne olduğunu bilemiyordu. Heyecan ve korku için de hâlâ titriyordu. Örtünün üstünden bile bunu anlamak zor değildi. Hatice ayaktaydı. Gözünü bir an ayırmadı üzerinden. Saygı dolu bir tazim içinde; dinlenip sakinleşmesini bekledi. Cebrail’den sonra Onu ilk kucaklayan kişi olduğunun farkında değildi. Yüreğinden heyecan çağlayan-ları akıp geçerken o sabır ve vakar içinde zaman nasıl geçti bilmedi. İlerleyen zamanla birlikte titremesi durmuştu. Sev-

gililer Sevgilisi kendine geldiğinde o hâlâ ayaktaydı. Ürperti dolu anlattı yaşadıklarını. Işığı, güzelliği... kokuyu... ifadeyi... Gecenin sehere yakın vaktinde yanına güçlü bir ışık ve koku demetiyle inen Cebrail'i tarif etti. Kendine emanet edilen ayeti heceledi.

O anı yaşar gibi heyecanla titriyordu yeniden.

Vahyin elçisi Muhammed en zor anlarından birini yaşıyordu:

"Hatice! Bana neler oluyor böyle? Sesler duyuyorum. İşıklar görüyorum. Değişik haller içindeyim."

Onu sürekli rahatsız eden korkusu, hiç sevmediği kâhinlere ve sahirlere karışmaktı. Onun için tedirgindi peygamber. Hatice, yılların tecrübe ve olgunluğuyla karşıladı. Yüzünden hiç eksilmeyen tebessümüyle dinledi. Onun beşerî telaş ve endişesini normal gördü. Net ve kararlı konuştu:

"Ya Muhammed! Korkma, Rabbim seni utandırmaz!"

Hatice'nin ilk ifadesi Rabbi'nin zikri olmuştu. Çünkü eşinin Allah'a olan bağlılık ve sadakatini biliyordu. Geceler boyu Nur Dağı'nda yaşadığı uzlet hayatı Rabbi'nin rızası içindi. Hayatı boyu hiçbir yanlış ve kötü fiil işlememişti. Hep iyiye ve güzele yönelmiş, yalanın ve yanlışın karşısına dağ gibi dikilmişti. Onun ne kadar yüce bir ahlaka sahip olduğunu hatırlatmak istiyordu. Doğru çizgide yaşayanların asla heder olmayacağını ifade etmek istedi. Sıkıntı ve darlık anında bir eşe nasıl muamele edileceğini çağlara gösterir bir telkinle devam etti. Ses tonu çok sıcak ve sakinleştiriciydi:

"Sen ki, hep iyiliği istersin.

Misafire ikram edersin

Misilsiz merhametin,
Muhteşem şefkatinle herkesi kucaklarsın
Rabbim Seni asla yüzüstü bırakmaz.”

Hatice'nin sözleri, asırların silinmez sayfası üzerine unutulmaz şiir dizeleri gibi dizildi. Sevgili'nin özünde varolan iman cevherini güvenle cilalandırmıştı. Samimi ve güven verici telkinine devam etti:

“Sen, akrabaya bakar, güçsüzün sıkıntısını giderirsin. Yoksulun ihtiyacını karşılarsın. Yetimin başını okşarsın.

Sen ki Ya Muhammed! Misafiri ağırlarsın.”

Kendi yemeyip yediren, ihtiyacı olana veren olması onu çok etkilemişti. İnci tanesi sözlerine devam etti:

“Sen ki sen... Ey gözüümün nuru! Hak sahibinie yardım edersin.”

“Korkuyorum Hatice!.. Ben bir kâhin veya şair mi olacağım? Bana cinler mi musallat olacak? Bunun için korkuyorum. Bu bana gelen in midir, cin midir bilemiyorum!”

Hatice, tepeden tırnağa tek göz, tek kulak kesilmişti. Sevgili'nin dilinden dökülen sözcükleri dikkatli bir hazinedar edasıyla topluyordu. Gözlerinde akisleşen gizli güneşi fark etmişti. Nuranî karşılaşmanın ilk şahidi kadın, Sevgili'nin dilindeki heceleyleşi çözmeye çalışıyordu. Ancak tecelli ağırdı. Hz. Musa'ya huzme halinde yansıyan “Basar” cıvesi, dağı paramparça etmiş, Musa'yı ise baygın düşürmüşken Onun “Kalam” sıfatına muhatap olmasıyla bunca korku normaldi.

Alnında terler boncuk boncuk. Gül kokulu rayihası odayı sarmış. Anlattıkça heyecanı artıyor, iliklerine kadar ürperiyor. Hatice onu rahatlatmak için oradan oraya koşuşuyor. Ha-

linde görülmemiş bir saygı ifadesi. Vakur ses tonuyla Onu yatıştırmaya devam ediyor. Şefkatin gül bahçesinden derlediği söz buketini ona sundu:

"Anam babam sana fedadır Ya Resulallah!"

Yeryüzünde Son Peygamber'e bu sigayı ilk kez o kullanıyordu. Onu rahatlatmak için sık sık aynı hatırlatmayı yaptı:

"Korkma ey göz ışıgım! Yüce Allah seni perişan etmez. Rab-bim sana asla zeval vermez. Sen ki sen... Yoksula yetişensin. Zor-luğa katlanansın. Akrabayı sevensin. Düşkünün gözetensin. Yeti-mi koruyansın. Vallahi O seni sıkıntıda bırakmaz!"

Artık vakit tamamdı. Peygamberlik zincirinin ilk ve son halkası birbiriyle buluşmuştu. Bu nuranî silsilede Hatice, Son Elçi'nin yanı başındaydı. Ay dünyaya, dünya güneşe, güneş şemsü şümusa, Hatice ise Hz. Muhammed'e pervane olmuştu.

"Ey Canlar Güneşi!" diyordu. *"Bu sendeki ne sihir ne de büyüdür. Rabbinden gelen vahiydir."*

Bu sözler onu rahatlatmıştı. Akıllı kadın, eşini telkin yoluyla yatıştırmıştı. Cesaret ve güven veren ifadelerdi bunlar. Onu Kübra kılan sırrı yakalamak için, vahiy anındaki bu tavrı dikkat çekiciydi. İtina ile seçilmiş bu sözler önemli ipuçları taşıyordu. Şefkat, anlayış, güven telkini ve inanç. Sıkıntılı olan bir insanın en muhtaç olduğu ifadelerdi bunlar. Hatice bunların tamamını samimiyetle sunmuştu.

Hakkın ve hakikatin daima yanında ve içinde olan Hatice, Hz. Muhammed'in mesajını kabullenmeye hazırды. Öteden beri görülen rüyaları, işaretleri ve Busra Rahiplerinin sözlerini hatırladı. İlk önce onu sağlam bir mantık çizgisinde sabit tutmaya çalışmıştı. Bulunduğu noktanın yüceliğini hatırlattıktan sonra da:

“Müjdelere olsun sana amcam oğlu! Bulunduğun yerde sebat et. Kararlı ol. Hatice’nin nefsi kudret elinde olan Allah’a yemin olsun ki Sen, bu ümmetin beklenen peygamberisin.”⁴⁷

Gökleri yıldızlarla, yerleri çiçeklerle, denizi balıklarla süsleyen yüce Kudret, Sevgili’yi de hanımefendiyle destekliyordu. Hiç tereddüt etmedi Hatice. Düşünmedi, yormadı yorulmadı. İliklerine kadar ürperti içinde olsa da belli etmedi. Bıkmadan usanmadan devam etti. Her bir sözün üstüne basarak söyledi:

“Sakın korkma.” dedi. “Allah seni utandırmaz. Üzüntüye uğratmaz. Çünkü, işini göremeyenlerin yüklerini taşırsın. Yoksula kimsenin vermediğini verir, kazandırmadığını kazandırırsın. Misafiri ağırlarsın. Sen akrabana bakarsın. Uğradıkları felaket ve sıkıntılarda halka yardım edersin.”

Onun net tavrı ve sözlerindeki teslimiyet peygamberi rahatlatmıştı.

Cebrail mis kokular içinde ilettiği kelimeleri ilikleri ürpertecek bir nidayla söyledi:

“Oku!.. Yaratan Rabbin adıyla oku! O insanı kan pıhtısından yarattı. Oku! Rabbin en büyük kerem sahibidir. O, insana kalemle yazmayı öğretti. İnsana bilmediğini öğretti.”⁴⁸

Son Nebi’nin en özel anlarıydı. Halini bir tek onunla paylaşıyordu. Yaşadığı olaylarla ilk kez karşılaşıyordu. Vahyin iniş anındaki ürperişlerini kimseyle değil Haticeyle paylaşıyor olması ona olan güven ve bağlılığın bir örneğiydi. En yakın sırdaş olarak onu seçmişti. Yakın arkadaşı Ebu Bekir’e değil, amcası Ebu Talip’e değil sadece ve sadece Hatice’sine koşmuştu. Kalbine karşı en yakın kalp olarak onun kalbini

47 Maverdi, A’lem’ün-Nübüvve, 1/275.

48 Alak Suresi, 1-5.

bulmuştu. Vahiy nedir, ne şekilde gelir bu konuda kesin bilgileri olmadığı için her ikisi de telaşlıydı. Olayı bizzat yaşayan Sevgili ürperti içindeyken Hatice'ye zor bir görev düşmüştü. Efendisini yatıştırmaya çalıştı. İnsanı anlık olarak sorgulamayıp, geçmişine ve genel ahlakına bakarak tanımlaması güçlü kişiliğinin ipuçlarını ele veriyordu. Çünkü her insanın muhtaç olduğu bu insanı vasıfları dile getirmek o telaş içinde kolay iş değildi. Ani ve duygusal tazyiklerden uzak yaklaşımı dikkat çekiciydi.

İlk sınavı başarıyla vermişti. Normal şartlarda hiçbir kadının böylesi bir olgunlukla karşılayamayacağı tecelliyi o sükûnetle karşılamıştı. Fatıma, uzun siyah saçları, sorgu dolu bakışlarıyla oradan oraya koşuştururken evdeki olağanüstü hali sezmişti. Evdeki herkesin dikkatini çekmişti o hava. Hatice ortalığı ayağa kaldırmadan, olgun yaklaşımlarla sessiz tavrını sürdürüyordu. Kureyş'in Seyyidesi tüm bilgi birikimini, basiretini ve becerisini devreye koymalıydı. Bu önemli aşamayı en uygun yaklaşımla aşmalıydı.

Mekke çarşılarından gürültülü kalabalıklar yükselirken, insanlar normal hayatlarına sıradan bir akışla başlarken, ağlayanlar, gülenler, acı çekenler, mutlular, mutsuzlar zamanın dişlileri arasında karılıp dönerken, yaşlı dünya üzerine taze-cik bebekler konup, yorgun yaşlılar göçerken Hatice'nin evine o sabah güneş doğmuştu. Bu bilinçle huzurda ve huşundaydı. Gözü her an üzerinde, dilinde dualarla yatışmasını bekledi. O ışık ve mis koku hâlâ üzerindeydi. Sevgili'nin yaşadıkları ona da yansımıştı. Işığın aksi ışıkta eğer Hatice de o ışıktan nasibini almıştı. Hale bakılırsa El-Emin harika haller

yaşamıştı. Fakat neydi? Ne olacaktı? Niçin titriyordu? Tam olarak bilemiyordu.

Tam elli beş yıldan beri o anı beklemişti. Gökten yeryüzüne indirilen mesajın ilk karşılandığı ev Hatice'nin evi olmuştu. Arştan arza inen ilk emir o çatı altına taşınmıştı. Son Nebi'ye yetişmek hasretiyle yanarken Onu ilk karşılayan, ilk kucak açan olmuştu. Huşu ve hicap doluydu. Evrenin nabız darbelerini duyar gibi hassas bir yürekle zamanı dinliyordu Hatice. Sürur dolu ama şaşkıncı.

Yüce sözü kaldırmak kolay değildi. Sevgili'ye inen vahiy onu terletir, tir tir titretirken Hatice de yer ile gök arasındaki bu döngüsel tecelliden nasibini almıştı. Tarifsiz bir huşuyla doluydu. Çok heyecanlıydı. Tüm asırların önemle üstünde durduğu sima karşısında duruyordu. Heyhat ki bunu o an, bir tek kendisi biliyordu.

Muhammed!..

Misk-i amber kokusu!..

Hatice, yitirilmiş zamanların uhdelerini o isimle topluyordu.

Vahyin terlerini silerken Tevrat'ın satırları arasında dolaşıyor, İncil'in müjdesini alıyordu. Şık ve Satih'in kehanetlerini hatırlıyor, Bahira'nın sözlerini duyuyordu Hatice. Huşu, hayâ ve huzur içindeydi.

Yaratıcı'nın has memleketinin mahir tanıtıcısı Muhammed, adı arşa ve kursiyeye nurdan hatlarla yazılı, levlakın sultanı yanı başındaydı. Varaka'nın sırları, Haniflerin sevinci, Hatiflerin müjdesi, Havraların umudu, Rahiplerin ışığı yanıbaşında mıydı? Melekut bahçelerinin çiçeği O muydu? Saltanat

havuzlarının nuru O muydu? Evrenin yazılı kitabını tanıtacak O muydu? Rabbinin şanını anlatacak O muydu? Tanımsız bir hayâ duygusu içinde kıpırtısız bekledi.

Alem aynı ahenk ve uyum içinde sonsuza dönüyordu. O kutlu hikâyenin bir köşesinde var olmak, yüreğini titretti. Beklenen Sevgili'yi yarımadanın kumistanında gizleyen Rabbi'ne dualar etti Hatice. Hayatının en sıkıntılı günlerinde gördüğü unutulmuş bir rüyayı hatırladı bir an.

Güneş göklerde parıldarken aniden Ay'ı da yanına alarak Hatice'nin koynuna girmişti. Âlem göz kamaştırıcı bir nurla aydınlanırken ürpertiyle uyanmıştı. Bu rüya için Varaka:

“Müjdeler olsun!” demişti. “Kısa süre içinde yüce Allah hanene bir nur nasip edecek. Gaybı Allah bilir ancak öyle sanıyorum ki o nur peygamberlik nurudur.”

Varaka ketumdu ancak, birkaç ipucu daha vermişti:

“Son peygamber gelmiş olmalı kızım.” demişti. “Kehanetlerime göre sen ona eş olacaksın. Seninle evliyken ona vahiy gelecek. Onun dini bütün alemini kuşatacak. Sen ona ilk iman eden olacaksın. O, Kureyş arasından Haşimoğulları'ndan bir genç olacak. Onu dikkatle gözetle!”

Varaka'nın yorumu zaman içinde unutulmuşken kulaklarında tek bir kelime kalmıştı:

“Son Peygamber Haşimoğulları'ndan olacak. Ve sen ona eş olacaksın!” O günden sonra Hatice'nin gözü, kulağı kalbi Haşimoğulları üzerine çevrilmişti. Ancak kim olduğu hakkında hiçbir bilgisi yoktu.⁴⁹

---

49 A.H. Cuma, Nisau Ehl-i Beyt, 34.

Varaka'nın Varaklı Sözleri

Sen güneşsin, sen aysın

Sen nur üstüne nурсun

Sen Süreyya ışığısın

Ey Sevgili

Ey Resul!

Medine Şiiri

Mekke semalarında Mükka kuşlarının müjdeli cıvıltısı vardı. Kâbe'yi tavaf eder gibi o bölge üzerinde dönüp dururken Hatice'nin Rabbi'nden umduğu dua da gerçek olmuştu. Fakat Hatice ketumdu. İşi ehline danışmalıydı. Efendisinin izin istedi. Çocuklarını telaşa vermeden üzerine örtüsünü aldı ve evden dışarı çıktı. Soluğu Varaka'nın yanında almıştı. Olanları anlattı. Yaşlı bilgenin gözleri artık görmüyordu. Onu dikkatle dinlerken bilgi birikimiyle kıvrımlaşmış yüz hatları ani bir sevinçle aydınlandı. Tüm vücudunu ani bir titreyiş sarmıştı:

“Kuddüs!.. Kuddüs!”

Hatice bir şey anlamamıştı. Varaka yumulu gözlerle devam etti:

“Ey Hatice! Anlattıkların doğruysa bu gelen Musa ve İsa'ya gelen Namus-u Ekber'dir. Yani melek Cebrail'dir. Şüphesiz ki Muhammed bu ümmetin peygamberidir. Git

ve bunu ona söyle! Sabretsin! Rab, onu seçmiştir. Son elçi Muhammed'dir."

İnsan ruhunu ilahî vahyin aydınlığı kadar hiçbir şey kuşatamazdı. Hatice Varaka'nın da tasdikiyle emin oldu ki O, Son Elçi'ydi. Bunu eşinin duymasını istiyordu. Hemen eve gitti. Varaka'nın sözlerini efendisine aktardı. El-Emin'le birlikte Varaka'nın yanına gittiler. Varaka onu ayakta karşıladı. Vahiy anını bir kez de son Nebi'den dinledi. Kalbi yerinden fırlayacakmış gibi çarpıyor, ruhu kalıbına sığmıyordu. Yaşlı bilge sonunda dayanamadı. Yerinden kalktı ve son elçinin alnından öptü. Ardından fısıltı halinde şöyle dedi:

"Keşke," dedi. "Ben o gün genç olsaydım. Hayatta olsaydım da kavminin seni yurdundan çıkaracakları güne yetişip sana destek verseydim."

Güzeller güzeli Hz. Muhammed şaşırmıştı:

"Kavmim beni yurdumdan mı çıkaracak?"

Yaşlı bilge teessürle:

"Evet. Seni de çıkaracaklar." Ardından ekledi. "Senin getirdiğin hakikatle gelen hiçbir insan yoktur ki yurdundan kovulup çıkarılmış olmasın. Vatanından ayrı bırakılmasın."

Varaka'nın gaybî haberleriyle Hatice, Hz. Nuh'un feryatlarını, Hz. Musa'nın Mısır'dan çıkışını, Hz. Lut'un kavminden kaçışını, Hz. İsa'nın göğe yükselişini hatırladı, gözlerine yaşlar yürüdü. İçi acıyla burkuldu. Ancak dışa vermedi. Kıyamadı Sevgili'ye...

"Merak etmeyiniz Ya Resulallah! Sizin sevginiz berrak su gözesi gibi gönüllere akacaktır. Baharın çiçekleri kışın fırtınalarından güç alırlar. İnanıyorum ki gelecek günler daha güzel olacak. İnsanlık saadet devrine ulaşacak. Çağların kat-

manları arasından sesinizi duyanlar nurunuzu selamlayacaklar. Müsterih olunuz.”

Gelecek günlerin tozu fırtınası haberi içinde bu sözler müjde yüklüydü. Yol çetindi. Rahmet yolculuğunun daha ilk başındaydılar. Başında zahmet olsa da sonunda Rabbin rızası ve selamet vardı. Aydınlik sabahlara yürümek için eşine ışık olacaktı.

Hira mağarasında başlayan ezeli daveti kimse birebir yaşamamıştı onun kadar. Kimse onun kadar Muhammed'in yolunu gözlememişti. Kimse o en zor anlarda eşine onun kadar kucak açmamıştı. Bunun için belki de müjde ilk ona ulaşmıştı. Kapıyı ilk o açmıştı. Musa'nın mucizesi kadar taze, Mesih'in müjdesi kadar sıcak bir nefesti ilk seda!.. Rabbi:

“Oku!” demişti. Okuyacaktı tevhidi. Okuyacaktı alemini. Okuyacaktı varlığı. Okuyacaktı kudreti. Aleme duyuracaktı. Tüm zamanların kutlu seyyahı, Mekke'nin zifiri karanlık gecelerini gün eylemeliydi. Ona, hak ile batılı birbirinden ayıran Furkan-ı Hakim indirilmişti. Artık bundan emindiler. Huzur içinde oradan ayrıldılar.

Barış elçisi Huveylid'in kızının bahtına nurlar doğmuştu. Yıllar yılı beklediği, merak ettiği, adına şiirler dizdiği Son Peygamber'e kavuşmuştu. Onu daha hiç görmeden inanmış, yollarını gözlemiş bu ilk Müslüman kadın belki de rahmet peygamberinin mucizelerinden biriydi. Her yönden içini kuşatan bir sevinç yaşıyordu. Ebu Kubeys'in tepesine taçlanmış hilal kadar taze ve gizliydi sevinci. Duası ve şükürü bitimsizdi. Mekke halkı sıcak bir güne daha başlarken her şeyden habersizlerdi. Onların karşısında sadece doğruluğuyla tanıdıkları Muhammed-ül Emin vardı. Hatice'nin göz bebeğinde ise

evrenin Sevgilisi Muhammed vardı. O sevinçle çağlar, çıgırlar aşıyordu. Adem'in virdini işitiyor, Süleyman'a selam veriyor, İbrahim'in duasına amin diyor, Yusuf'un hayâsını kuşanıyor, Nuh Nebi'nin yanından, İsa Mesih'e uğruyor. Yıllar yılı lal ke-silmiş zamanların diliyle:

“Ey Rahmani kabzanın nadide pırlantası! Alemlerin sa-yısız nefesle beklediği nurlu Muhammed! Sırrınız kadim ol-sun.” diyordu.

Hız. Muhammed'in bakışlarında kimselerin keşfedeme-diği güneşler gizlenmişti. Ağır yükümlülüğünü üstlenme-ye hazır. Hatice o nurun kıyısında yıllar yılı kırılmış, toz-lanmış, eksilmiş yanlarını tamir ediyor. Çölde susuz kal-mış bir yolcunun suya kavuşması gibi sevinçliydi. Eşsiz bir hazinenin kapağını açmış gibi şaşkın. O güne dek Son Peygamber'e ait duyduğu en ufak bir iz onu heyecanlandı-rırken şimdi yanbaşıdaydı. Geçmiş ve gelecek nesillerin kutlu özlemiyle El- Emin'i seyrediyor, onların gönlüyle Son Elçi'yi selamlıyordu:

“Allahümme salli ala seyyidina Muhammed”

Vahyin Kuşağındakiler

“Biz Kur'an'ı sana güçlük çekmen için indirmedik.”⁵⁰

Zeynep ve kardeşleri, annelerini hiç o sabahki kadar te-laşlı görmemişlerdi. Bir şafak vakti Hira'dan dönen babaları-nın içeri girmesiyle birlikte, eve bir top ışık yumağı girmişti sanki. Bunu ilk fark eden Zeynep olmuştu. Babasının halin-

---

50 Taha/1-2.

deki telaşlı titremeyi fark etmişti. Annesi onu şefkat kanatları altında yatağına götürmüştü. Bu durum karşısında hayretle annesine:

“Ne oldu anne?” demişti. “Babamın durumunda bir değişiklik var.”

Annesi kızlarına Hira’da ibadet halindeyken babalarına inen nuru haber verdi. Varaka’nın sözlerinden bahsetti. Vahiy güneşinin üzerine doğduğu en minik ümmet henüz beş yaşındaki Fatıma’ydı. Kızlar sevgili babalarına çok önemli bir görevin verildiğinin farkındaydılar. O ana kadar çevresinde olup bitenleri dikkatle gözlemleyen Fatıma yaşından büyük bir olgunlukla:

“Allah babamı çok seviyor. Ona yardım edecek! Hiç üzmeyecek.”

Ablaları, Fatıma’nın yaşından büyük sözlerine şaşırdılar. Ona sevgiyle bakıp yanağına öpücükler kondurdular. Dört peygamber kızı; babalarını, annelerini ve dahi kendilerini bekleyen sıkıntılı günlere karşı sevgiyle ve bağlılıkla kenetlendiler. Hatice gibi bir anneleri olduktan sonra babaları yalnız kalmazdı. Kızlar birer birer Müslüman oldular. Gizli daveti duyan ince yürekler, anında bir ulu devlete kavuştular.

O gün ve ondan sonraki günlerde Zeynep’in gönül gözü hep Ebul As’ın üstüne çevrildi. Onun da bir an önce Müslüman olması için gayret ediyordu. Fakat Ebul As, çevreden çekindiği için bu davate uymakta bir türlü gayret etmiyordu. “Hanımının emrine uydu” yaftasını yememek için lakayt görünüyordu. Minik Fatıma; eniştesi ve teyzesinin oğlu Ebul As için dualar ediyordu. O da ablası gibi aynı arzu içindey-

di. Bunu annesi de çok istiyordu. Fakat değerli damadına bas-kı yapmadan, onu iradesinde serbest bıraktılar. O biliyordu ki Ebul As gibi güvenilir ve dürüst bir adam eninde sonunda hak yolun çatısı altına girecekti. Bunun için her zaman yaptığı gibi yine sabır ve sükûnetle bekleyecekti.

Kübra Kale Hatice

Sonsuz bir şükür denizinin kıyısındaydı. “Şükür zahmet-sizdir.” demişti bilge adam. “Nimetin lezzetini artırır.” Şükrü-nü hiç aksatmadan yapıyordu. Kâbe’yi tavaf etti yedi kez. Fu-karayı doyurdu. Yetimi sevindirdi. Dünya zamanlarının ka-dim işleyişine bolca şükür bıraktı. Bir yandan da araştırma-sına devam etti. Ninovalı Addas’ın çok bilgili olduğunu duy-muştu. Hatice hiç durmadı. Yanına korumalarını da alarak onunla görüşmeye gitti.

Addas, Utbe bin Rabia’nın kölesiydi. Uzun seneler önce Ninova’dan sürgün edilmişti. Gün görmüş bir Hristiyandı. Halinde farklı bir seziş, ince bir duyuş vardı. Hatice sordu:

“Ey Addas! Cebrail hakkında ne biliyorsun? Bana bildik-lerini anlat!”

Addas heyecanlanmıştı. Varaka’dan işittiği sözü ondan da duyuyordu:

“Kuddüs! Kuddüs!”

Uzun bir suskunluktan sonra devam etti:

“Ey Kureys’in Tahiresi! Halkı putlara tapınan bir belde-de Cebrail’den bahsetmek de neyin nesidir? Bu belde-de onun adını bilen yoktur. Sen bu ismi nereden duydun?”

Hatice, eşinin başından geçenleri anlattı. 'Vahyin kozmik sedası bilgili kölenin ruhunu kaplamıştı. O konuda bildiği her şeyi Kureyş'in hanımefendisine aktardı:

"Musa, Tur Dağı'nda Rabbiyle konuşurken Cebrail orada idi. Kızıl denizin suları Firavun'un askerlerini örterken Cebrail onun yanındaydı. Yüce Allah'ın mesajını peygamberlere taşıyan tek kişi odur. Ayrıca o Meryem oğlu İsa'nın da en yakın arkadaşdır."⁵¹

Duymak istediği her şeyi ehil ağızlardan duymuştu. İçinde en ufak bir endişe kalmadan evinin yolunu tuttu.

Emir Hira'dan yükselmişti. Bu kutlu seda asırlar üstüne halka halka yayılarak muhteşem varlığını sürdürecekti. Tek endişesi Kureyş'in onu anlamaması ve sinsî planlar kurma ihtimaliydi. Ancak Rabbin vaadi kesindi. Son nur parlayacaktı. Yol uzun ve meşakkatli de olsa sonunda sürûr vardı. Muhammed'e inen din, tüm dünyaya yayılacaktı. İnsanlık buna muhtaçtı. Pers ve Rum diyarlarında duyulup kabul görecekti. İş ki yürüyecek çok yolları vardı. Bu zor ve zahmetli iş karşısında bir siyanet meleği gibi açtı ellerini duaya:

"Ey İlahımız! Ey Rabbimiz! Ey Yaratıcımız! Gökteki burçlar, yerdeki çiçekler, var olan canlılar, alınan nefesler sayısınca Nebi'ne selam eyle! Gökten emanet ettiğin vahyini yerlerde kadim eyle. Affınla ve ikramınla bizleri affeyle! Bize merhamet et! Bize lütûfta bulun. Ey Yaratıklarına bol bol rızık indiren Rahman! Ey merhameti sınırsız olan Rahim! Ey merhametlilerin en merhametlisi! Habîb-i Ekrem'in hürmetine, en güzel isimlerinin hürmetine ve İsm-i Azam'ın hürmetine beni ve kardeşlerimi nefis ve şeytanın şerrinden mu-

51 İbn Nebevi, 1:202, Süheylci-Ravdu'l-Ünf, 1:327.

hafaza eyle. Bizi şüphelerden, sapıklıklardan ve bütün kötülüklerden koru.

Ey kullarını koruyan Hafız! Ey yarattıklarını muhafaza eden Hafız! Ey koruyanların en hayırlısı! Kutlu sözü sen koru! Ezelden ebede dek her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet sana mahsustur.”

Bilgi Deryası Hatice

Peygamberlik inmiş olsa da halka açıklama izni yoktu. Büyük bir gizlilikle olayı sakladılar. Aile çevresinin dışında kimseye duyurmadılar. Bu işte Hatice'nin rolü büyüktü. O, geceler boyu zikirle, duayla ve yakanşla vahyin inşasına hazırlanan Nebi'yi gözetirken, gündüzlerin koşturan kadını olmuştu. Eve, çocuğa, işe, fakire yine koştu. Eşinin izni olmadan adım atmıyordu. Ancak El-Emin yaşadıklarında tam olarak emin olamıyordu. Sık sık:

“Bana neler oluyor ey Hatice?” diyordu. “Bu bana gelen cin midir? Kâhinlere mi karışıyorum yoksa?” diyordu. O kendinin peygamber olduğundan emin olmasa da Hatice'nin yüreğinde en ufak bir tereddüt yoktu:

“Ya Muhammed! Cebrail sana geldiğinde bana haber verir misin?”

Sevgili göklerin misafiri Cebrail'i gördüğünde Hatice'ye seslendi:

“Cebrail şu an yanımda!”

Hatice heyecanla yanına geldi ve Ondan bir ricada bulundu:

“Ya Resulallah! Rica etsem beni kırmayıp dizime oturur musun?”

Resulallah eşinin bir maksat peşinde olduğunu anlamıştı. Usulca kalktı ve eşinin dizlerine oturdu. Hatice seslendi:

“Onu görüyor musun?”

“Görüyorum.” dedi. Sevgili’yi şüphelerden arındırmak istiyordu. Bu gelenin şeytan ya da cin olmadığına onu inandırmak için çabalıyordu. Bu kez başındaki örtüyü çıkardı onu bağrına bastı ve sordu:

“Şimdi görüyor musun?”

Bu sefer durum değişmişti. Peygamber cevap verdi:

“Hayır Hatice. Onu şimdi görmüyorum.” dedi. Umduğu cevabı almıştı. Hemen toparlandı. Sevinç içinde:

“Müjdeler olsun sana ey Allah’ın peygamberi! Yerinde sabit kal. Yemin ederim ki bu gelen melektir. Asla şeytan değildir. Eğer melek değil de şeytan olsaydı asla hayâ duymaz ve meclisimizden ayrılmazdı.” dedi. “O mahremiyete karşı saygılı olan melektir ki, hayâ ederek bizden uzaklaştı.”

Hatice bu davranışı eşinin:

“Bu bana gelen cin ya da sihir midir?” sözü üzerine aldığı bir tedbirdi. Elinden geldiği tüm bilgi ve tecrübesini konuşturarak efendisini rahatlatmıştı.

“Ey göz nurum! Bundan böyle rahat ve selametli ol! Sakın ürkme ve korkma! Bu sana gelen ne cin ne de sihirdir. Rabbin meleğidir. Sen ise ‘Son Peygamber’sin. Bak; beşer, Hacer ve şecer seni müjdelemekteler. Vadini yerine getirmek için seni seçtiyse ey Sevgili korkma! Hükmünü icra edecektir. Arıyı sahipsiz, örümçeği yönsüz bırakmayan Yaradan; Seni asla yardımsız bırakmaz!”

*Alemin efendisi, eşinden bu sözleri duydukça rahatlıyor, sağlam ve kararlı adımlarla ilerliyordu.*⁵²

Kudret Kaleminin Nur Mürekkebi

Yeryüzünde tek ümmetti o an Hatice. Ona kimse inanmasa da kendi inanacak, emirlere uyacaktı. O dinleyecek ve destekleyecekti. Kureys'in rağmına o Muhammed'in hem eşi, hem veziri, hem ümmeti, hem yardımcısı, hem kölesi, hem kale si olacaktı. Nar ile nur iç içeydi. Nar gibi yakan sıkıntılar içinde nurun kaynağını bulmuştu. Sevgili'nin yüreğine doluveren hüznü ve kederi bir vakum gibi çekip alacaktı. Aşk, Hatice'nin aşkı olunca da karşılık beklenmezdi. İlahî bir duyuş ve hissedişle Sevgili'nin yanındaydı. Aşk kirli hislerin alış veriş mezbelesi sananlar onu anlayamazlardı. Adı aşk olsa ne çıkardı? Tepeden tırnağa her zerresi Onun sevgisiyle dolmuştu. İç içe dürülü bir gül goncası gibiydi ahlaki. Her gün bir yaprağı açılan peygamber, Hatice'nin kalp kasrını nuruyla donatmıştı.

Muhammedî muhabbetle geçen ömrünün en mücadeleli günlerini yaşıyordu. Her hali o aşk ile haleliyken; Muhammedî Nur evreni kaplamıştı. O Nur ki kudret kaleminin mürekkebiydi. Varlığın kasidesi onunla yazılmıştı:

*Rahmani kabzanın pırlanta incisi
Cisimleşmiş suretlerin en şereflişi,
Rabbani sırların kaynağıdır O!
Gaybi ilimlerin has hazinesi*

---

52 Suretu'n-Nebi, 1,258. İbn İshâk, a.g.e., 114.

Son Peygamber, rikkat ahlakının en ince nakışlarını üstünde taşıyordu. Yüce Yaratıcı güzel ahlakın tamamını onda sergilemişti. Bir ışık şelalesinin yanbaşında Hatice her an tazimdeydi. Onu seyretmek ne hoş, ne güzeldi. Her davranışı ölçülü, geçimi doyumsuzdu. Vahiy serencamındaki olağanüstü haller eve yansırken bu durum konaktakilerin de dikkatinden kaçmamıştı. Cariye ve kölelerden; Ruveyda, Sücut, Benayir, Sabbah, Anud, Nebil, Atibe, Meysere, Lina, Nebal ve Nevvar uğultulu arı kovanları gibi konuşup koşuşurken Selma:

“Hanımımda bir telaş var.” demişti. “Sonu hayır olur inşallah!”

“Nasıl olmasın ki?” demişti Sücut. “Öylesine muhteşem bir eşi var ki her an başına bir şey gelmesinden korkuyor. Doğrusu ben onun gibi bir insan ilk kez görüyorum.”

“Haklısın.” demişti Meysere. “El-Emin’in ahlakı muhteşemdir. Dügümlü bir noktayla karşılaşınca hemen uygun bir şakayla çözüveriyor. Kimseye kızmıyor. Yemekteki tuz kadar ölçülü ve düşündürücüdür, latifeleri... Ne az ne de fazla. Sözü tam ve kıvamında tutuyor.”

“Bizlere çok şefkatli davranıyor.” demişti Nevvar. “Asla kırıcı ve kaba konuşmuyor. Hanımıma her konuda yardımcıdır, her olayı paylaşır. Onun kadar saygılı bir kimse daha görmedim ben.”

“İnsana insan olduğu için değer veriyor da ondan.” demişti Anud. “Karşılaştığı insan ayrılmadan o ayrılmıyor. Elini bırakmadan o bırakmıyor. Dünyanın en ince, en kibar, en saygılı, en terbiyeli, en nazik insanı Hatice’nin baş tacıdır.”

“Her işi nezaketli ve ölçülüdür.” demişti Meysere. “Öfke-den uzak oluşuna şaşıyorum. Işıklı gülümseyişi ve kalp kır-mayışıyla herkesin dilindedir. Hanımım onun için ne kadar endişelense yeridir. Kem göz değmez İnşallah.”

Meyvenin içinde tohumu, tohumun içinde ağacı gizleyen Yaratıcı, Muhammed’i de kâinat ağacının hem tohumu hem de meyvesi kılmıştı. Bu hal, peygamberliği açığa çıkmadan da dillerdeydi. Ancak kimse onun geçmiş ve gelecek ümmetle-rin Sevgilisi olduğunun farkında değildi henüz.

Hüzün Gideren Kadın

“Sizin için kendilerinde huzur bulacağımız eşler var ettik.”

Rum Suresi 21/30

Zamanın ibresi miladi 613 yılını gösterirken, Muham-med mahzundu. Göklerden haber kesilmişti. İlk vahyin ar-dından uzunca bir sessizlik sürdü. Bu durum Sevgili’ye çok ağır gelmişti. Alem üstüne geliyor, nefesi tıkanıyor, varlık un ufak oluyordu. Gün nasıl geçiyor bilmiyordu. Yine tenhalar-daydı. Karşılaştığı nurun özlemiyle yanıp tutuşuyordu. Nasıl ki demir ateşte tav alıyorsa, Sevgili peygamber de ilahî tecel-linin nurunda yanarak şekil alıyordu. Bekleme süresi sıkıntılı olsa da Rabbi onu mükemmel olgunluğa erdirtiyordu. Belki de onu ağır tecelliye kaldıracak zamanlara hazırlanıyordu. Gül kokulu ellerinden tuttu. Hüzünlü gözlerini ufka dikmiş efen-disinin gözlerinin içine bakarak sordu:

“Ey benim can güneşim!” dedi. “Nedir sizde görmekte ol-duğum bu saklı keder!?”

Sevgili peygamber o ana kadar bir kez olsun incitmediği can yoldaşına:

“Cebrail artık yanıma uğramaz oldu ey Hatice.”

“Merak etme. Rabbin seni asla terk etmez. Unutmaz! Utandırmaz!”

Net tavrıyla onu teselli etmeye çalıştı:

“O Rabbin ki, Seni yalnız bırakmaz. Keremi sonsuz, lütfu sınırsızdır. Vakti geldiği anda vaadini sunacaktır!..”

Her sözü inci tanesi gibi düşüverdi Resulün gönlüne. Onu dinledikçe içi ferahladı. Teşekkür yüklü baktı Hatice’sine.

Hayatın her anında olduğu gibi zor anlarında da eş demek; iş, aş ve ab-ı hayat demekti. Eş sırdaş ve en yakın arkadaş. Kalbe mukabil bir kalbin hüznü ve sevinçler üzerinden alışverişi o alanda gerçekleşirdi. Bu veri ve alışverişin en güzeliydi. Eş sinesi, sevinçti. Eş sinesi, huzurdu. Eş sinesi sükûnet, eş sinesi huzurdu. Orada unutulurdu tasalar, kederler. Orada dirilirdi sevinçler, güzellikler. Hatice, efendisinin dingin limanıydı artık. En zor günlerinde kimsenin yanında değil bir tek onun yanında sükûn buluyordu.

Onun günlerce görünmemesi, evinden dışarıya çıkması, çıksa da soluğu uzak dağlarda araması halkın gözünden kaçmamıştı. Bu saadeti çekemeyenler aradıkları fırsatı yeniden yakalamışlardı. Kureyş’in dili yeniden çözülmüştü. Onların gözünde Muhammed, Hatice’den vazgeçmişti. Evi, işi, çocuğu terk etmişti. Mecnun olup dağlara çekilmişti. Hatice bunları duya duya gündüzü gece, geceyi gündüz etmişken bir kez olsun sabırsızlık göstermiyordu. Eşine ilgisi ve sevgisiyle desteklerken çevrenin anlamsız dedikodularına kulak tıkadı.

Karşısındaki insan ne kadar masum ve mükemmel olsa bile onu anlamayan eşler elbette ki vardı. Tarih ve günlük hayat bu örneğin türleriyle doluydu. Hz. Nuh'un ve Hz. Lut'un hanımları da peygamber eşiydiler. Onların eşleri de insanlığın seçilmişleriydi. Onlarla hiçbir zaman mutlu uyumlu olmamışlardı. Eşlerine destek olmamış, yanlarında durmamışlardı. Türölü ihanetler içine düşerek inanmamak bir yana, düşmanla iş birliği yaparak o güzelim peygamberleri yüzüstü bırakmışlardı.

Hatice ise örnek bir tablo çiziyordu. "Dünya ve ahiret hanımefendisi" olmaya layık duruşunu hiç bozmuyordu. Her hali nezaketli, kararlı ve ölçülüydü. Dosdoğru ve sadıktı. Her an yanında olmuştu. Büyük bir ürperti içinde dağdan kendine koşan eşini kucaklarken o da heyecanlanmıştı. İlk kez karşılaştığı böyle bir durum karşısında bir taşkınlık yapmamıştı, Sevgili'yi teskin etmişti. Onu şefkatle yatığına yatırmış, yatışmasını beklemişti. Bunu kaç kadın yapabilirdi? Oysa sığ ve anlayışsız bir kadın olsaydı farklı tepkiler verebilirdi:

"Mekke halkının diline düştük. Bak, 'delirdi' diyorlar. 'Taşlarla ağaçlarla konuşuyor,' diyorlar. Kendine gel gitme bir daha!" dememişti. Kadınlık hisleriyle ortalığı birbirine katıp elalem ne der tazyikiyle feveran etmemişti. Edemezdi Hatice. Sevgili'ye kıyamazdı. Kemale eren ruhu incitemezdi. Onun büyüklüğünü sezmişti. Alem kör, sağır olsa da gerçek değişmezdi. Varlığını adadığı Sevgili, yerde ve gökte çok övülen ve sevilendi. Evinin reisi, yuvasının hamisiydi. Çocuklarının şefkatli babasıydı. Onu incitemezdi. Muhammed'in zevcesi, Zehra'nın annesi, Ali'nin terbiyecisiyken ocağına giren vahyin cilvelerini de saygıyla karşılayacaktı.

Muhammed'in nurlu gözlerinden yıldızlar yağarken ona bir damla sevinç olmalı gayesi. Hüznüne huzur, kalbine sürûr dağıtmak arzusuyla elinden geleni yapıyordu. O bu tavırla Sevgili'ye huzur gözesi olma gerçeğini yaşıyordu:

“Sizin için kendilerinde huzur bulacağınız eşler var ettik.”⁵³

Bu ayetin hakikatini yaşamak dünya yüzünde pek az kişiye nasip olabilirdi. Hatice, o huzuru efendisine sunan ilk eş, ilk Sevgili'ydi.

Cebrail'in tatlı sesini duymuyordu artık. Onu çok özliyordu. Bu dönem içinde Sevgili zayıflamış, güçten dermandan düşmüştü. Bu hal yüreğini burksa da, dayanıklı olmalıydı. Var gücüyle direnmeliydi. Vahyin sarsıcılığı karşısında Resul'ün taşıdığı yükün farkındaydı Hatice. Gözü gözünün içindeydi efendisinin. Gün boyu kuytularda bir başına dolaşıyordu. Kâh Hira'nın yokuşunda, kâh sahranın yamacında, bazen de Ebu Kubeys'in yalçın doruklarında dolanıyordu. Hayattan vazgeçmeyi göze alacak kadar kederliydi. Sık sık dağlara kırlara çıkıyor, dağdan döndüğü zamanlarda ise günlerce evden dışarı çıkmıyordu. Bir teselli, bir nur arayan El-Emin Kabz ve Bast cilvelerinin en çetin burcundaydı. Ne yana dönse sıkıntılı ve çileli bir bekleyişteydi.

O özel zamanlarında Hatice çok anlayışlı davrandı. Vahyin inşasının zor zamanlarında efendisini yalnız bırakmadı. İçine düştüğü cenderenin onu ne denli sıktığının farkındaydı. Bunun için hiç üzerine gitmedi. Yanında can sıkıcı sözler sarf etmedi. Sadık Sevgili'yi Rabbiyle baş başa bıraktı. Onu sıkmadı.

53 Rum Suresi, 21/30.

O zor günlerde böylesine sıcak bir yüreği yanıbaşında hissetmek, peygamber için büyük teselliydi.

Hatice'nin tükenmek bilmeyen sabrı ve şefkati kuşanmışlığı birleşince çağların zirvelerine ayak izlerini bırakacağı benziyordu. Ahlaksızlığın norm teşkil ettiği bir toplumda sabırla korunmuştu. Yalnızlığını sabırla gidermişti. Acılarını sabırla dindirmişti. Sabırla iz sürmüştü. Sevgili'yi sabırla beklemişti. Kısacası o, hayatının her karesine sabrı yerleştirmişti. Yine öyle yaptı. Şimdi o gücü kullanmanın en gerekli olduğu bir zaman diliminden geçiyordu.

İlk vahyin' üzerinden uzunca bir zaman geçmesine rağmen göklerden hâlâ haber yoktu. Sevgili peygamber gün boyu kırlarda ve dağlardaydı. Hatice bu süre zarfında ona taze kan olurken yeniden alevlenen dedikodulara kulak tıkıyordu. Bunu fırsat bilenler yine onları üzme yoluna gitmişlerdi. Onların en başında ise amcası Ebu Leheb geliyordu. Alaylı kahkahalar atarak:

“Rabbi onu terk etti!” diyordu. “Belki de ona darıldı!”

Söylenen her sözü işitiyordu. İş daha ileri boyuta taşımak isteyenler:

“Bak yine senden uzaklaştı. Gün boyu dağlarda geziniyor. Bırak bu mecnun adamı, ondan sana yâr olmaz!”

“Muhammed artık çıldırdı.” diyorlardı.

Söylenenler çok ağırdı. Peygamberin olduğu kadar Hatice'nin de ömrünün en zorlu günleriydi. O sıkıntılı günlerde bir de can yoldaşı Varaka'yı kaybetmişti. Yaşlı bilge, vahyin serencamını görmeden “Hâlâ haber yok mu?” diye diye ayrılmıştı dünyadan. Hatice yaşlı yoldaşını kaybettikten sonra büsbütün yalnız kalmıştı. Bir yanda vahyin geçici suskun-

luğu altında ter döken Sevgili, öte yanda her şeyden habersiz Mekke cühelası. O inanıyordu ki Rabbi, Muhammed'i yüzüstü koymaz! Hayatın yükü, koca evin sorumluluğu, farklı alanlardaki yükümlülüğü yoğun olsa da; gözü, kulağı hep onun üzerindeydi. Umudunu yitirmeden sonsuzun Rabbinden bir iz bekliyordu. Beklemedeydi genç kadın.

Sam yellerinin sıcak nefesi içinde nefeslenen vadi halkı yorgundu. Peygamberin ocağında ise sürekli bir bekleyiş hakimdi. Cebail ne gün görünecekti? Sevgili'nin hüznü yüzü ne gün gülecekti acaba? Belki de bu hal onu vahyin ağır yükümlülüğüne hazırlamak içindi. Ruhî inbisatın kemal bulması için zor yokuşları sabırla tırmanması gerekiyordu. Ona düşen, bu lütufkâr tecellide eşine en büyük teselli olmaktı.

Sevgili yine uzletteydi. Fark ettirmeden onu gözetlemeye almıştı. Günlerce kaldığı dağlarda başına bir şey gelmesinden korkuyordu. Onu istemeyenler ve dahi kıskananların şerrinden endişeliydi. Bu sebeple ona yemeğini ulaştırmak ve halini öğrenmek için Mekke'nin yüksek dağlarına doğru çıktı. Dik yokuşu çıkarken dilinde yine hasretle bestelenmiş türküsü vardı. İçli yakarışların dile geldiği terennümle yokuşun kıvrımlarını aştı.

Yüksek dağların, dar yolların kıvrımından gidiyordu. Bir karaltı, bir ses, ondan haber getirecek bir işaret önemliydi. O arzuyla ilerlerken yoluna aniden bir yabancı çıkıverdi. Tuhaf bir ürperti hissetmişti. O güne dek öyle birini ilk kez görüyordu. Yabancı Hatice'ye dikkatle bakarak sordu:

"Muhammed nerede?"

Can iklimini harelendiren bu soru da neyin nesiydi! Cevap verdi çarçabuk:

“Sen kimsin? Niçin Onu sordun? Ne yapacaksın Muhammed’i?”

Merak dolu yabancıyı sorgularken anlayamadığı bir şekilde onun aniden kaybolduğunu gördü. Sağa, sola ne yana döndüyse onu bulamadı. Neye uğradığını anlayamadan yoluna devam etti. Korku ve endişe içindeydi. Bu yabancı kimdi? Neden onu sormuştu? Ona bir şey mi yapacaktı? Zirveye vardığında Sevgili’nin gül kokulu rüzgârıyla karşılaştı. İçi sevinçle doldu. Selam verdi. Başından geçenleri anlattı:

“Ey can ışıgım! Buraya gelirken bir yabancıyla karşılaştım. Halinde bir farklılık vardı. Tuhaf bir ürperti hissettim. Bana seni sordu. Onu ne yapacaksın, demeden aniden ortadan kayboldu. Doğrusu sana bir şey yapmasından endişeliyim.”

O anlattıkça Sevgili gülümsedi. Belli ki gelen yabancıdan haberdardı:

“Korkma Hatice! O gelen Cebrail’di. Sana görünmek istedi.”

Hatice rahatlamıştı. Derin bir nefes aldı. Huzur ve rahat içinde Yaratıcısı’na şükretti. Onun ikramı karşısında çok mesuttu.

Vahiy öncesi günlere yeniden geri dönmüşlerdi. Dağın uzletli havasını birlikte teneffüs ettiler. Güneşin elmas tozları gerisinde duran Kâbe’yi seyrettiler. Söz, muhabbet ve tefekkürle geçen saatlerin sonunda ayrılık vakti gelmişti. Onu Rabbiyle baş başa bırakması gerektiğini anlamıştı. Vedalaşarak ayrıuverdi yanından. Fakat Hatice’nin ayakları sanki geri gidiyordu. Onu bırakmak istemiyordu. Sevgili onu yolcu et-

tikten sonra yeniden zikir ve evradının başına döndü. Fakat Hatice dağdan aşağıya inmedi. Geceyi orada geçirmek, uzaktan bile olsa onun nefesiyle soluklanmak istedi. Sessizce geri döndü. İri bir kaya parçasının arkasına geçip bekledi. Gözünün nurunu gözetlemekti maksadı. Mağaraya çok yakın bir yerdeydi. Her zorluğu göze almıştı. Sevgili'nin huzurunu bozmadan ve ona görünmeden bekleyiverdi geceyi. Gönlüne söz geçirememişti. El-Emin ondan habersizken geceyi bekledi genç kadın. İlerleyen saatlerde dağ, farklı bir haşmete bürünmüştü. Yer ne kadar karaysa, gök o denli parlak ışıklarını boca ediyordu.

Hatice, bir kaya parçasının arkasından Onu izliyordu. Halvet meclisindeki Sevgili, sürekli zikir ve tesbih halindeydi. Sükût ile nutuk iç içe bir lahuti ortamda, alem dile gelmişti. Dağın leyli kuşları kasidehan seslerle geceye nağme kattılar. Yer yer kısık ve yüksek avazlarla zikirlerini aleme duyurdular. Varlık, Resul'ün hoş terennümüyle cezbedeydi. Rahman'ın kucığında Hira, yeryüzüne kurulu bir kürsü kesilmişti. O zikir halkasına girerek sabahı sabah etti sadık eş. Huzur deryalarında yıkanmıştı sanki. Duru yüzü dingin-di. Hüzün gideren kadının bakışları efendisinin üstündeydi. Sevgili; dağın doruğunda, Rabbiyle baş başaydı. Haşyet ve huşu iç içeydi. O ahengi hiç bozmadan sessizce beklemeye devam etti. Aç, susuz, uykusuz Muhammed'i (s.a.v.) gözetledi. Gece boyu huzurdaydı, gece boyu pusuda. Zaman nasıl geçti bilemedi.

Üç gün...

Üç gece...

Üç nefes, üç hece olmuştu.

Muhammed... Tam üç gecenin sonunda sessizce iniverdi dağdan aşağıya. Tutuverdi evinin yolunu.

O dağdan ayrılırken, Sevgili peygamber haberi almıştı. Cebrail'di gelen. Yüce Allah, sadık eş Hatice'nin orada üç gün beklediğini Habibine bildirmişti:

“Ya Muhammed! Biliyor musun Hatice hâlâ burada!”

Alemin göz bebeği büyük bir tevazû ve vakar ile cevap vermişti:

“Evet, biliyorum.” demişti. Onun sadece bedenene değil ruhen de eşinin yanında olduğunu bildirmek isteyen Cebrail, cevap verdi:

“Hayır!.. O hep burada. Hiç gitmiyor. Hem kendini sana göstermiyor, hem de dağın zorluklarına katlanıyor. O senin himayen için bunları yapıyor. Doğrusu ey Muhammed, ben kıskanıverdim bu sevdayı. Bu nasıl aşktır böyle?”

Hatice'nin gösterişsiz ve riyasız muhabbetine Cebrail özenmişti. Sevgili peygamberi bir an dahi, terk etmemişti. Onun orada gösterdiği incelik, efendisinin huşusunu bozmadan onu korumaya almak inceliği idi. Onu hiç rahatsız etmeden, muhteşem huzurunu bozmadan, Sevgili'yi koruma eylemiydi. Cebrail'i konuşturan bu sevgi Hatice'nin gönül zenginliği idi. Böylesine içten, bir ilgi onun derin gönlündeki ihlâstan başka ne olabilirdi? Sevgili'nin emniyette olduğuna kanaat getirdiği anda, evdeki sorumluluklarını düşünerek oradan ayrıldı. O, dönüş yolundayken Sevgili dualar ediyordu.

Allah'ın Selam Gönderdiği Kadın

Sevgili 'sizlere selam olsun' deyince

Bu ses bütün alemini tuttu

Neşeden gönül secdeye kapandı

Can da beline gayret kemerini kuşandı

Mevlânâ Celaleddin Rumi

Şehrin kızıl renkli tepeleri baharda, gri yeşil renklere bürünürdü. Sütleğen cinsi nebatlar, renkli kaktüsler, kokulu sarmaşıklarla dolup taşardı kırlar. Bozkır yamaçlardan masum bir kuğu gibi süzülüp giderdi Hatice. Halinde ne bıkkınlık ne de sıkıntı. Elli dereceyi aşkın çöl sıcağında kül renkli kertenkeleler kuytulara siner, dağ kumruları, ak güvercinler sarp kayalıkların gölgeliklerine tünerdi. Toprakta alev sıcıyor gibiydi. Güneşin ateşli kıvılcımları vadiyi ok yağmuruna tutmuşken... kum taneleri kızgın alevli bilyeler haline dönüşmüşken Hatice; üşenmeden Hira yokuşunu tırmanmaktan vazgeçmedi. Muhammedi'ne şefkat, Muhammedi'ne sevgi Muhammedi'ne erzak taşıyordu. Kaderi bütünlüğün akışınca süren gidişatın bir parçasıydı artık. Nur Dağı yokuşunu tırmanırken yoluna çıkan kül renkli yusufçukların terennümlerine eşlik ederdi:

“Ya Kuddüs!.. Ya Kuddüs!.. Ya Kuddüs!..”

El-Emin, Rabbini arıyordu. Tecelliyi bekliyordu. Teselliye muhtaçtı. Zor geçen zamanlarda Hatice'den başka kimse yoktu. Hep yanında, yöresindeydi efendisinin. Dağın dik doruğunu mesken edinmişti. Kimi zaman itinayla pişirip hazırladığı yemek kaplarını taşıyordu, kimi zaman eve, işe koşarak, deli dalgalar gibi gelen hayatın hızlı akışına yetişmeye çalışıyordu. Bazen beline, kimi zaman eteğine koyduğu azıkla Hira yokuşunu tırmanırken gayb kameraları onu çekiyordu. Melekler o anı kaydederken o her şeyden habersizdi. İşinden duyduğu haz, yüz ifadelerine yansımıştı. Evde çocuklarının maişetine koşan Hatice, fakire fukaraya kol kanat geren Hatice, dilinden tevhid sedasını düşürmezken dağın yamacına tünemiş canlılar gözüne çarpardı. Hira yokuşu Hatice için vuslat köprüsüydü artık.

Sevgili'yi görme şevkiyle dolardı. Dağın rüzgârı Hira'nın kuytusundan alıp önüne kattığı gül kokulu havayı Hatice'nin yüzüne serperdi. Ona yakınlaştığını anlardı. Nazla gülümserdi. Daha bir şevkle çıkardı yokuşu. Mekke'de söz, şamata, dedikodu almış başını giderken Hatice, sıcaklığın gözesinde gülmüş renkli bir karaltıydı. Vecd içinde yürüyordu yolları. Yönü Hira'ya dönerdi. Hatice, Hira yokuşunu tırmanırken dağın zirvesinde semavî konuklar vardı. Uzaklardan gözüken Mekke'yi altın tozlu bir sis kaplamıştı. Hz. Muhammed, göz bebeği Kâbe'yi seyrederken semavî konuğunu karşılamıştı. Cebrail'di bu gelen. Hira yolundaki karaltıyı birlikte seyrettiler. Resul'ün incisi Hatice yokuşu çıkıyordu. Cebrail, Sevgili'ye seslendi:

“Ya Resulallah! İşte, şu uzakta görünen Hatice'dir. Sana geliyor. Yanında bir kap, içinde de yiyecek var.”

Güzeller güzeli peygamber o yöne sevgiyle baktı. Cebrail devam etti:

“Hatice yanına geldiği zaman Rabbinden ve benden ona selam söyle! Cennet’te inciden oyulmuş yekpare bir sarayla müjdele! Onun içinde ne gürültü patırtı vardır, ne de çalışmak ve çabalamak.”⁵⁴

Peygamber sevinçliydi. O çok sevdiği, özverili eşin adı göklerde selamla anılmıştı. En güzel haberci Cebrail, selamı yeryüzüne taşımıştı. Nur Dağı’nın münzevi mağarasında tefekkür halinde olan Hz. Muhammed’e müjdeyi vermişti.

Habib-i Kibriya Hz. Muhammed duyguluydu. Kendisine bu kadar canla başla hizmet eden eşinin gelmesini sabırla bekledi. Onu sevindirip, Cebrail’in müjdesiyle yorgunluğunu gidermek istiyordu. Kalktı onu karşılamak için yöneldi El-Emin. Dağın sert ve dik yokuşunu yorgunluk içinde çıkmasına gönlü razı olmadı. Yalçın doruğun eteklerine dek indi. Cebrail’in müjdesini ve selamı sahibine emanet etmek istiyordu. Dağın zirvesiyle etekleri arasındaki orta yerde buluştular. Selam, sevinç ve huzur iç içeydi. Hatice efendisini görünce saygı içinde ürperdi. Kiraz pembesi bir hayâ yayıldı yanaklarına:

“Ya Resulallah! Neden buralara kadar zahmet ettiniz?”

Hatice’nin yüreğine tatlı bir coşku yayıldı. Onu gördüğü her an bu coşkuya kapılırdı. Yorgunluğuna heyecan da eklenince yanakları iki kat kızarmıştı. Işıltılı gözlerini özlemle efendisine çevirdi. Selamların en güzeliyle onu selamladı:

“Selamün Aleykum ey can güneşim!”

Sırlar semasının güneşi selama karşılık verdi.

“Aleykum selam ve rahmetullahi ve berekatühü.”

Sıra müjdeye gelmişti:

54 Buhari, Tevhid 35; Muslim, Fezailu’s-Sahabe 71, (2432).

“Az önce Cebrail buradaydı. Sana Rabbimden ve kendinden selam söyledi. Ayrıca seni Cennetle müjdeledi. İçinde hiçbir ses ve gürültü olmayan inciden oyulmuş bir köşkün sana ait olduğunu haber verdi. Sevin ey Hatice sevin!”

Cebrail’in Cennet müjdesi yeryüzünde kaç kadına nasip olurdu? Selam büyük yerdendi. Yüceler yücesi Rabbinden selam alan kadın, hayâdan iki büklüm oldu. Utandı. Sevinç, mahcubiyet, şaşkınlık içinde ne yapacağını bilemedi. Halinde ne gurur ne de şımarıklıktan eser yok. Tabii bir vakarı içinde karşılık verdi. Derin ilmiyle anlamıştı ki, Allah’ın selamına selamla karşılık verilmez. Kulluğu konuşturmalıydı. Sahip olduğu erdemler hazinesinden inciler toparlayarak sundu Vahyin Sultanına:

“Selam Odur ya Resulallah!” dedi. “Selam Ondandır. Allah’ın rahmet ve bereketi senin üzerine olsun! Şeytan dışında selamı işiten herkese selam olsun. Ve selam Cebrail’in üzerine olsun.”⁵⁵

Onun bu özel selamı hayat boyu sarf ettiği sözler zincirinin orta yerine elmas bir taş gibi asıldı. Bu onun gönül ufkuydu. Ondaki doğru ilim ve derin anlayış bu sözlerle ortaya çıkmıştı. Hira’nın zirvesinde Rabbinden aldığı selama büyük bir edeple karşılık veren Hatice, mahcup ama sevinçliydi.

Rabbinin selamını almak kaç yüreğe nasip olurdu? Daha dünyadayken kutsî selama muhatap olmuş kadın, bir anda utanç içinde kaldı. Verdiği cevap ise yerle gök arasında yankılanacaktı. Muhteşem bir karşılamaydı bu.

Hira’nın orta yerinde buluştukları o kara parçası, artık onların buluşma yeri olmuştu. Hatice’nin geldiğini gören efendisi, onu daha fazla yormamak için dağın alt kısmına iner, sev-

---

55 İni Abdi’ m Bera, İstiaba, 4/1821; İbn Hisâm, es-Sire, I,257.

gili Haticesi'ni orada karşılardı. Kimi zaman ayrılamaz, geceyi birlikte geçirirlerdi. Yalçın kayalarla kaplı dağlar üzerinden altın simler dökerek gizlenen güneşin batışını ve gümüş sırmalar saçarak doğan dolunayı izlerlerdi. Bu çok özel çöl inzivasında yağmurun yağışından, şimşeğin çakışına yaşanan her tabiat olayı, ilahî emre büyük bir saygı içinde seyrederlerdi. İki sevgili bu ıssız inzivada çok özel zaman dilimlerini paylaşırlardı. Gelecek nesiller belki de, bu buluşma yerini ziyaret ederek o kutlu hatırayı yadeceklerdi. Sevgili'nin Sevgili'yi kabul ettiği yer, çağlar boyu o nam ile anılacaktı.

Hamd-u lillah sonunda ayrılık derdi bitti

Geçip gitti sonbahar o nevbahar geliyor

Neylesin alemlerin mal u mülk ü şanını

Ahmet'e Leylisinden bir hoş nazar geliyor.

Ahmet Efe

Yine gözü yoldaydı. Ne Fatıma'nın gülüşü, ne Ali'nin sevimli duruşu, ne de Zeyd'in mutluluğu onu teskin edememişti. Muhammed bir ayı aşkını süreden beri oradaydı. Göklere yakın, kendinden uzak o yüksek menzilde. Konağının terasındaydı yine. Yönü güneşe dönük günebakanlar gibi bir zamanlar Şam ufuklarına yönelik bakışları Hira'ya dönüktü Hatice'nin. Bir ikindi vaktinde o nurdan duruşu fark etti. Gözleri parladı bir anda. Yüreğine sevinç düştü. Muhammed dağdan aşağı inmiş, eve geliyordu. Geliyordu can ışığı. Yaklaştıkça Hatice onu daha bir açıktan fark etti. Bitkin ve yorgun bir duruşla geliyordu. Fakat bu geliş başka bir geliş benziyordu.

“Oku” emrini aldığı ilk anın coşkusu kadar heyecanlı ve kararlı geliyordu. Koşuyordu yine o şefkat sînesine. Güneşin ilk doğuş anı kadar huzmeli geliyordu. Bu geliş farklıydı. Hatice can ışığını kapıda karşıladı. Gözlerinin içine baktı hasretle.

O da ne!?!..

Muhammed’in yüzünde sonsuz nurun şavkı vardı. Dingin suların derin akisleri gibi parlıyordu bakışları. Üstünde yine o tarifi imkânsız koku. Miski amberle karışmış gül rayihası. O kokuyla irkildi:

“Hoş safa geldin ey Sevgili!” dedi. “Gelişinle gönlüme nur serptin!”

Vahyin aydınlığında pırıl pırıl yıkanmış yüzüyle ona bakıyordu. Cebail bu kez insan kılığında değil, altı yüz kanadının tamamı açık, yüksek bir kürsü üzerinden kendisine selam vermişti. Sağına, soluna, önüne, arkasına, yukarı, aşağı... Her nereye baksa içine akseden o görüntüden çok etkilenmişti. O haşmet ve o haşyetle sarsılmıştı peygamber. Akılların kaldıramadığı, gözlerin göremediği bir güzellik yansımasında haline hakim olmaya çalışıyor ama vücudunu saran o titremeye engel olamıyordu. O telaşla yine Hatice’sine koşmuştu. Hatice kendini toparlamaya çalıştı. Sevgili güçlkle konuşuyordu:

“Dessiruni!.. Dessiruni!..”

“Hatice,” dedi, “üzerime soğuk sular dök!”

“Beni serinlet! Beni yatır! Üstümü ört!..”

Vahyin sarsıntısıydı bu. Şefkatle kucakladı onu Hatice. Yatağına götürdü. Ardından serinletti. Üzerine yeşil kadife yorganı çekti. Yatışmasını bekledi. Ayakta, hiç kıpırdamadan bekledi onu Hatice. Gözünü ayırmadı. Saatler süren bir bek-

leyişten sonra titremesi geçmişti. Artık yatışmıştı. Örtüsünü kaldırdı:

“Allahu Ekber Kebira! Allahu Ekber Kebira!” diyerek ayağa kalktı. Yüzünün nuru iyice artmıştı. Odayı saran kokuya doyamadı Hatice. Vahyin yeniden gelmeye başladığını anlamıştı. Büyük bir saygıyla ve sükûnet içinde o anı solukladı:

“Allahu Ekber! Allahu Ekber!”

Sevgili Peygamber kırk üç, Hatice ise elli sekiz yaşındalardı. O yaşa kadar birçok olay, birçok heyecan yaşayan iki yürek ilk kez o denli coşkuluydular. Birlikte tekbir getirdiler. Zaman akışlarını tutmuş, alem oraya taşınmıştı sanki. Çekirdek çatladı. Tohum filizini sürdü. Hatice Yaratıcı ile Sevgili arasında gerçekleşen aktin melekten sonraki şahidiydi. İnsan olan ilk şahitti. Şükür kıyamlarına durdu. Apayrı iklimlerden esintiler içinde ürperti ve korku dolu seslendi:

“Ey Kasım’ın babası! Diyorum ki biraz daha yatıp uyusunuz. Dinleniverseniz az daha!”

Sevgili, sükûna ermişti:

“Dinlenme süresi bitti ey Hatice! Artık bizim için rahat yok!”

Ardından gelen ayetleri ilk kez sevgili eşine tebliğ etti:

“Ey Örtüsüne bürünen!

Ayağa kalk ve insanları uyar. Rabbinin büyüklüğünü an!”⁵⁶

Tebliğ takvimi, işleyişe geçmişti. El-Emin Hak’tan aldığı emirleri halka iletmek için görev almıştı. Bu iş zor olduğu kadar, oldukça hassas bir görevdi. Nasıl ve ne şekilde yapacağı konusunda bir karara varamıyordu. Vahyin ağır telaşı ve sorumluluğu altında irkildi. Can paresi eşine halini açıkladı:

“Ben,” dedi. “Kimi davet edeceğim? Kim bana inanacak?”

Hatice, çağlar boyu cınlayacak sedayla efendisine destek verdi:

“Ben inanıyorum Ya Resulallah!” dedi. “Nefsimi kudret elinde tutan Allah’a yemin ederim ki O birdir ve tektir. Eşi, ortağı yoktur. Muhammed onun seçilmiş resulüdür. Lailahe ilallah. Muhammeden Resulallah!”

O nidayla irkiliverdi yeryüzü. Varlık nefes aldı. Son Nebi’nin çağrısına ilk uyan Hatice’ydi. O güne dek inanıyor olsa da ilk kez ikrar etmişti. Esfır sahifelerine ilk tevhid nidasını o yazdı. Onun bu cesareti Sevgili’yi rahatlatmıştı. Asıl görevinin tebliğ olduğunu anlamıştı. İnandırıp inandırmamak Rabbinin elindeydi. Canla başla yoluna devam edecekti. Kimse onu bilmezken, öyle bir ihtimali dahi düşünemezken Hatice ona inanmıştı. El-Emin’in kendisi bile kendinden şüphelenirken ona güven vermişti. Bu yaklaşım Hatice’nin bilgi, görgü ve aklı muhakemesinin niteliğini ele veriyordu. Onun akılcı ve şefkatli telkinleriyle Son Elçi huzur buldu. İlk vahiyden sonra yüce Allah’a karşı görevini hakkıyla ifa edememiş olduğunu ve vahyin bundan dolayı kesilmiş olduğunu düşünen peygamber artık rahatlamıştı. O günden sonra gelen ayetleri arınmış bir ruh haliyle karşıladı.

Kırk yaş kemal yaşıydı. Bilgi ve birikimin harman meydanıydı. Hatice Ona kırk yaşında kavuşmuştu. Sevgili ise ömrünün kırkıncı yılında Cebriille kucaklaşmıştı. İnsan kişiliğinin zirve noktasıydı bu yaş. Her zorluğa katlanmak, her tecelliye açık olmak demekti belki de. İnkıta günlerinde Sev-

gili bir hayli özlem çekmişti. O zor bekleyişte iyice olgunlaşarak, vahyi kaldıracak kıvama gelmişti. Artık Cebrail'le iki yakın arkadaşılar. Vahiy indikçe Hz. Muhammed Kur'an ayetlerini hıfzına alıyordu. Vahiy bazen bir zincirin şakırdaması gibi bir sesle iniyor, kimi zaman da Cebrail insan suretinde görünüp ayetleri teslim edip gidiyordu. Vahiy anları müthiş bir ağırlıkla gelir, Sevgili halden hale geçerek ter içinde kalırdı. Bu da Rabbin sözlerinin haşmetli cilvesiydi. Sevgili'ye emanet edilen Kur'an'ın ayetlerini ruhuna işler harfi harfine tebliğ ederdi. Çekilen onca sıkıntının sonunda inen ayetlerin her biri bir teselli kaynağıydı.

*"Gece karanlıkların koyulaştığı zamana yemin ederim ki Rabbin seni terk etmedi, sana darılmadı da. Elbette senin için her zaman işin sonu başından daha hayırlıdır. Seni yetim bulup barındırmadı mı? Seni muhtaç bulup ihtiyacını gidermedi mi? Sakın yetimi güçsüz bulup hakkını yeme, sakın onu küçümseyip üzme."*⁵⁷

İnen ayetler ona sükûnet ve huzur bahşetmişti. İnsanlığı terbiye süreci başlamıştı. Allah'ı bilme ve birleme davasında yalnız değildi. Yeryüzünde ona en yakın yürek yanı başındaydı. Hatice'nin yüreği idi bu yürek. Arı, duru, saf ve temiz. Adem'in Havvası gibi her an yanındaydı. Ancak kimi nasıl davet edeceğini bilemiyordu. Hatice ile birlikte uzun uzun konuştular. Peygamber, bu süre içinde evden dışarı çıkmadı. Günlerce o planla meşgul oldu. Onun evden çıkmaması, halası Safiyye'nin dikkatini çekmişti. Kız kardeşlerine de haber verdi. Soluğu onun yanında aldılar. Muhammed'in hasta olup olmadığını sordular. Sevgili, başından geçenleri anlattı. Aldığı emirleri onlara bildirdi. Halaları gururla ve ce-

---

57 Duhan Suresi.

saretle ona kucak açtılar. Kadın önsezisiyle bazı tavsiyelerde bulundular:

“Sakin, bunu amcan Ebu Leheb’e söyleme! Onu davet ortamlarından uzak tut!”

Hatice kolları sıvamıştı. İnsanlarla iletişim kurmanın en etkili yoluydu ikram. Bu iş için hazinelerinin kapağını açmıştı. Yeni dinin yayılması için elinden geleni yapacaktı. On-
dan sonraki günlerde konakta kurulan sofraların ardı arkası kesilmedi. Ali’nin yardımıyla koyunlar kestirdi, yemekler pişirdi. Sofralar kurdu, sofralar kaldırdı. İkramda bulundu. İlk-
kin Muhammed’in yakın akrabalarını davet etti. Bunu Sevgili Peygamber’e Rabbi emretmişti. Deve eti ve hurmayla leziz yemekler yapıyor, misafirlere sunuyorlardı. Kavrulmuş et ve süt, Araplar’ın çok sevdiği yiyeceklerdi. Arpa unundan yufka şeklinde ekmek pişiriyor, açları doyuruyor, davetin hızlanma-
sı için yeni metotlar geliştiriliyordu.

Sevgili bu destekten memnundu. En zor anlarında ondan gördüğü bu yardım ve desteği hiç unutmayacaktı:

“Allah bana ondan daha hayırlısını vermedi. Herkes benim peygamberliğimi inkâr ederken, o bana iman etti. Herkes beni yalanlarken o beni tasdik etti. İnsanlar mallarını benden esirgerken o malıyla bana arka çıktı. Ve Allah bana ondan çocuklar nasip etti.” diyerek Hatice’sini hep övecekti.⁵⁸

Üç yıl süren gizli davetten sonra yüce Sevgili, Safâ Tepesi’ne çıkıp açıktan davete başladı. 613 yılının sıcak günlerinden birinde Peygamberliğini ilan etti. Halk şaşkın-

58 Ahmet, Musned, 6-117-8; Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi, İstanbul, 1986, I/203.

di. Putlara olan bağılılıklarından kolay vazgeçeceğı benzermiyorlardı. Hatice, peygamberin incinmesini istemiyordu. Kureyş'in zalim liderlerinin saldırısından korkuyordu. Ak-raba davetlerinde sofralarına oturan Ebu Leheb'in homur-tulu küfürler savurarak vahyi reddetmesi içini acıtmıştı. Sevgili'nin ağır görevini hafifletmek istiyordu. Ancak o bir kadındı. Dürüst ve de yürekli kişilere ihtiyaç vardı. Bunun için arayıştaydı Hatice.

Abdül Kadir görünmüyordu.

Künyesi Ebu Bekir olan neredeydi?

Yaptığı iyiliklerle anılan Ümmül Hayr'ın oğlu Ebu Bekir. Diğer adıyla bilinen Ebu Kuhafe'nin oğlu ne yapacaktı? O adam ki, Muhammed'in en sevdiği arkadaşı, doğru sözlü dostuydu. Dede Mürre'den Resule akrabaydı. Bu işe ne diyecekti? O Ebu Bekir ki putlara bir kez dahi secde etmemiş, içkinin su gibi tüketildiğı bir toplumda bir damlasını dahi ağzına koymamıştı. El-Emin'e yürekten bağlıydı. Evlendikleri ilk günde hizmetçisine:

"Bugün dostluk günüdür. Has dostumun düğünüdür. Elimizde avucumuzda ne varsa dökelim. O bugün evleniyor. Elin günün içinde mahzun kalmasın."

Daha sonra hazırlatmış olduğı kıyafet bohçasını bir miktar parayla birlikte dostuna yollamıştı:

"Bunları büyük baban Abdul Muttalip sana vermem üzere bana teslim etmişti. Şimdi vakit geldi, onları sana iade ediyorum."

O mutlu günde bile hem malı, hem canıyla yanından ayrılmayan Abdül Kadir neden ortada yoktu? Ona en çok ihtiyacı olan günde neredeydi can dostu?

Abdül Kadir, Mekke dışındaydı. Ticarî işleri için Şam'a, iş seyahatine gitmişti. Uzakta da olsa çok sevdiği arkadaşının halini hissetmişti. Doğruluk ilkesi adam gördüğü rüyaların birebir çıkmasıyla bilinirdi. Aynı gece bir rüya görmüştü. Gördüğü rüyayı yol arkadaşı Bilal'e anlattı:

"Ey Bilal! Rüyamda gökteki Ay kucağıma indi. Ondan sonra parçalandı ve her tarafı aydınlattı. Bu rüyanın yorumu ne olabilir?"

Ümmül Hayr lakaplı Selma'nın oğluydu bu. Ömrü hayır ve doğruluk üzere geçmişti. Otuz sekiz yaşında olmasına rağmen olgun ve tecrübeliydi. Bilal bu rüyanın boş bir rüya olmadığını anlamıştı. Kalkıp konakladıkları manastırın Rahibi Yemliha'ya gittiler. Rahip rüyayı dinledikçe rengi attı. Sonunda dayanamadı:

"Müjde sana ey Ebu Kuhafe'nin oğlu!" dedi. "Müjde sana. Kucağına inen Ay son peygamberin nurudur. Ay onu temsil eder. Ve sen ona yoldaş olacaksın! Eğer ona yetişirsen şu mektubumu ona ver ve ona iman ettiğimi söyle!"

Abdül Kadir ile Bilal göz göze geldiler. Son peygambere arkadaş olmak ne güzel bir yorumdu. Künyesi Ebu Bekir olan bu müjdeye dayanamadı. Cebinde duran altın kesesini Rahibe hediye etti. Rüya bile olsa gördüğü yorumu hoşuna gitmişti. İşleri biter bitmez dönüş yoluna koyuldular. Daha Mekke'ye girer girmez Kureyş zenginleri etrafını sardılar:

"Hani şu senin arkadaşın var ya!" dediler. "O çok sevdiğin El-Emin! Yeni bir din çıkarmış. Peygamber olduğu-

nu söylüyor. Putlarımıza karşı çıkıyor. Git onu bu fikrinden caydır. Ya onu susturursun. Ya da biz onu susturmasını biliriz!”

Ebu Bekir hiç tereddüt etmedi:

“El-Emin yalan söylemez. Eğer öyle diyorsa doğrudur.”

Onun bu ikrarı Mekke müşriklerinin canını sıkımsıttı. Gözü dönmüştü her birinin. Kureyş’in en ulu kişisi Ebu Bekir’e namı diğer Abdül Kadir’e saldırıp onu kan revan içinde bıraktılar. Ak yüzünden kanlar akıyordu. Aldığı darbelerle yığılıp kalmıştı. Koşup annesine haber verdiler. Ümmül Hayr, oğlunun kanlar içinde kaldığı haberini alınca yaralı bir ceylan gibi koştu:

“Yavrum!” dedi üstüne kapanarak. “Şu arkadaşın yüzünden başına gelene bak!”

Serzeniş doluydu. Ebu Bekir’i en çok o sözler incitmişti:

“Beni Muhammed’in yanına götürün. Beni ona götürün!..”

Anne Selma’nın yüreği burkuldu. O hale gelmesine sebep olduğuna göre neden ona gitmek istiyordu? Oğlunun ısrarlı isteği üzerine birlikte peygamberin evine gittiler. Zorlukla yürüyen oğlunu sürüyerek El-Emin’in kapısını çaldı. Kapıyı Hatice açtı. Başında kırmızı bir örtü vardı. Onları içeriye aldı. Günlerdir beklediği dost, nihayet çıkagelmişti. Fakat kan revan içinde olmasına şaşırdı. Daha sebebini sormadan annesi, ahu fizar etti:

“Ey Hatice! Bakki oğlumu ne hale getirdiler. Ölesiye dövmüşler, bu halinde bile Muhammed’i istiyor. Bizi onun yanına götür!”

Hatice onları peygamberin huzuruna çıkardı. Ebu Bekir onu gördüğü anda tüm sızılarını unutmuştu. Ümmül Hayr içeri girmedi. Ebu Bekir sordu:

“Ya Muhammed! Mekkeli senin için dedikodu ediyor. Peygamber olduğunu söylemişsin. Benim her zaman sana inancım var. Fakat buna ispatın var mı?”

El-Emin gülümsedi:

“Şam’da gördüğün rüyayı anlatayım mı? Yanında taşıdığın mektuptan da haberim var!”

Ebu Bekir’in dizlerinin bağı çözöldü. Dostunun önüne yığılıverdi. Bal renkli bakışlarını Ona çevirdi:

“Lailahe illallah ve ente Resulullah Ya Muhammed!”

Peygamber, dostunu bağrına bastı. Tozunu toprağını çırp-tı. Yarasını temizledi. Ona dualar etti. Fakat Ebu Bekir’in yü-reği sızlıyordu. Annesinin sözleri onu çok incitmişti:

“Ya Resulallah! Senden tek bir ricam var. Şu kapının dışında öfkeyle bekleyen annemin kalbinin nurla dolması için ona dua et!”

Sevgili açtı ellerini. Dudakları kıpır kıpırken odanın kapısı çalındı:

“Ey Muhammed!” dedi dışarıdaki ses. “Ben Ümmül Hayr Selma. Beni içeriye al. Kalbim parçalanıyor sanki. Şu an senin yüzünü görmekten başka hiçbir kederim kalmadı. Şahadet getirmek istiyorum.”

Hatice, Rabbin yardımı karşısında şükür içindeydi. Selma’yı içeri aldılar. Onun ikrarını duydular. Yeryüzünün

ilk erkek Müslümanı Abdül Kadir, namı diğer Ebu Bekir rahatlamıştı. Hatice ona dualar ediyordu:

*"Sana hidayet veren Allah'a hamd ederim ey İbn-i Kuhafe."*⁵⁹ dedi. Odadakiler aynı haz ve aynı huzur içinde binlerce kez şükrettiler.

İlk Cemaat İlk Namaz

*"Kendileri ile huzur bulasınız diye sizin için türünüzden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi ve merhamet var etmesi de onun (varlığının ve kudretinin) delillerindendir. Şüphesiz, bunda düşünülen bir toplum için elbette ibretler vardır."*⁶⁰

Günlerden pazartesiydi. İkinci vaktinin uzayan gölgeleri arasında Peygamber, Ebu Kubeys tepesindeydi. Yanında çok özel bir misafir vardı. Cebrail'di bu gelen. Sevgili'ye selam verdi. Ardından ökçesini yere vurdu. Ayağının değdiği yerlerden tertemiz sular çıkmıştı. Suyun başına geçtiler. Peygambere abdest almayı öğretti. Sonra da namazın emirlerini bildirdi. Birlikte namaza durdular. Başından sonuna dek her inceliği ona gösterdikten sonra vedalaşıp ayrıldılar.

Son Peygamber artık onu görmeye alışmıştı. En yakın arkadaş, çok özel bir sırdaş gibiydi Cebrail. O gittikten sonra içini bir ferahlık sarmıştı. Yine Hatice'sine koştu. Gamını gideren, kederini dağıtan can yoldaşına başından geçenleri anlattı. Cebrail'den öğrendiklerini ilk ona öğretti. Yeryüzüne inen tecellide ilk öğrenciydi Hatice. İlk koşulan, ilk anlatılan, ilk kabul eden, ilk öğretilendi o.

⁵⁹ Belazuri, Ensab-ul Eşraf, 8/148.

⁶⁰ Rum Suresi-21.

“Bana dünyanızdan üç şey sevdirdildi. Koku, kadın ve gözümün nuru namaz.” demiş Resul. Bu güzellik denizinin kıyısında Hatice ona bir gül kadar nahif ve kokulu gülümsüyordu. Dünyanın en has nimetleri Sevgili’ye sevdirdilmiş. Üç güzel nimet ona bir arada sunuluyor. Nimetlerin Rabbine teşekkür yüklü.

Eşinin elinden tuttu. Birlikte zembereğin başına gittiler. Meleğin öğrettiği şekilde ilk önce kendi abdest aldı, sonra ona aldırıldı. Yeni bir dirilişti abdest. Huzura çıkmak için vücut azalarının nuranî bakımı ve arınışıydı belki de. Her uzvun ferahlık duyduğu abdest, Hatice’ye sanki yeniden can vermişti. Mina’ya doğru gittiler. Daha sonra ona namaz gerçeğini anlattı. Derin bir heyecan ve huşu içinde birlikte namaza durdular. Vahyin ilk kucağı, ilk ocağı olmuşken şimdi de Resulün ilk cemaati olmuştu. İlk eşi, ilk göz bebeği şimdi de ilk öğrencisiydi artık.

Durdu peygamberin arkasına. Dünyaya ait ne varsa geçmiş ve gelecek adına tüm kaygılarını elin tersiyle geriye attı. Duruverdi huzura. Birlikte ilk namazlarını kıldılar. Adem ile Havva kadar yalnız, onlar kadar mutluydular. İbrahim’in emanetiydi devralınan. Sunum evrenseldi. Varlık adınaydı. Dünya, içindeki ve dışındakilerle birlikte tazimdeydi.

Önde vahyin elçisi, arkasında Hatice’si ilk namazı kılıyorlardı. Rahman’ın önünden başka hiçbir güç karşısında eğilmeyen dik duruşlarıyla huzura çıkmışlardı. İnsan olmanın en özel sunumuyla secdeye kapandılar. Varlık içinde tek muhataptı insan. Yeryüzünde her varlık; rükû ya da secde vaziyetinde yaratılmışken bir tek insan kıyamdaydı. Bir tek o dindik ve ayakta idi. Çünkü O, Rabbine muhataptı. Hiç durmadan tesbih halinde olan kuşun, sineğin, balığın, filin, arının,

atın, karıncanın; cümle mahlukun çektiği zikirleri, insan makamında sözcüler olarak Yaratıcı'ya teslim ettiler. Çiçeğin, çekirdeğin, meyvenin duasını ulu dergâha sunuyorlar.

İlk kucak...

İlk ocak...

Hatice ilk cemaat...

İlk uyan...

İlk doğrulayandı.

Hz. Muhammed'in imamlığında ilk namazı kılan ümmet makamındaydı. Yeryüzü kocaman bir mescit. Mekte mihrap, Muhammed ise tüm çağların imamı. Hatice o imamın arkasında ilk ve tek temsilci. Muhammed'in arkasında bütün Nebiler kıyama durmuş gibi geldi ona. Melekler, cinler ve tüm varlık orada gibiydi. Bütün çağlar ve Muhammed'i sevenler oradaydı. Hatice çok özel duygular içinde çağının ilk ve tek mensubu olarak son peygambere uymuştu. Tarifsiz bir ruh ikliminde Yaratıcı'ya zikrini sunuyordu. Onun elçisine uymuş, ona inanmış ilk insan olmanın şükrüyle secdeye vardı. Mutlu bir alemdeydi. Bedeni Mina'da, ruhu ise Mevla'nın yanındaydı. Zerre ile Kürre tek noktada buluşmuş. Makro ile mikronun tek lisanı tevhid. Evrende o tatlı nefes:

“Lailaheilallah... Muhammeden Resulallah!..”

Sırlar yumağının ucu çözülüvermiş. Ahmedî nefes zikirde. İç içe dürülü bir gonca evren. Her sunumda bir alem açılıyor. Sevgili ile eşi muhteşem bir sunumundan selam vererek çıkıyorlar. Şükürleri sonsuz. Hatice, iç aleminde, yeni dirilişler deriyor. Namazla inşa edilen farklı bir yapılanma. Huzur, sevinç ve uyum.

Bir dahaki namaz vaktini iple çekecekti. Cennet çiçeklerinin kokusunu almıştı.

Bu kutlu ibadet çağlara taşınmalı. İnsanlara ulaştırılmalı. Ona uyup uymama sıratında kimi sükût uçurumlarında, kimiyse o dosdoğru çizgide sapmadan yürüyecek. Sevgili merhametli. Kendine uysun uymasın herkes için duada. Deryadaki semekler, havadaki sinekler, uzay boşluğunda melekler, duasına amin diyorlar. Var oluşun ışıklı çağlayanı içinden selam vererek ayrılıyorlar huzurdan.

Çağların Unutulmazı

Yoklukta ayaksız yürümedeyim,

Gökteki Ay gibi.

İşte sana, elsiz ayaksız,

Durmadan koşan biri

Mevlânâ Celaleddin Rumi

Artık sabah ve akşam vakitleri onların yüce Yaratıcı'yla buluşma saatleri olmuştu. Peygamberin önderliğinde Hatice namaza her duruşta farklı bir heyecan duyuyordu. Gizli ve gözlerden uzak zamanlarda gerçekleştiriyor bu sunumu.

Hatice Mekke'nin ve tüm zamanların en bahtiyar kadını olmanın bahtını yaşıyordu. Namaz anları muhteşem zamanlardı. O güne dek yaşadığı tüm anlar bedelindeydi bu duruş. Ayı, güneşi ve tüm evreni bir sapan taşı gibi kudret elinde döndüren Yaratıcı'nın huzuruna kabul edilme anlarında insanın kul ve sultan olma ayrıcalığını tadıyordu. Hatice hayatının haz dolu nefesini solukluyordu.

Namaza durduğu anlarda mekânlar üstü bir yolculuk başlardı. O muhteşem yolculukta dünya dertlerinden uzaklaşır, Kudretin kapısına kabul edilmenin sevincini yaşırdı. Namaz; kirlerden arınma, huzurun kaynağını bulmaktı.

Yine öyle bir akşam namazı vaktinde birlikte abdest aldılar. Saygı ve şükür içinde namaza durdular. Önde Sevgili Peygamber, arkasında Hatice huzura çıktılar. En saklı zikirleri Alemlerin Rabbine sunuyorlardı. Huşu ile huzur iç içeydi. Gözlerden gizli kıldıkları namazın selamını verdiklerinde bir karaltı gördüler. Minik bir karaltı onları izliyordu. Resulün gönül yıldızı minikAli'ydi bu. Sonuna kadar açılmış gözleri sorgu doluydu. Görmüştü onları.

Sevgi peygamberi tebliğini, eşinden sonra ilk ona yaptı. Ali yeryüzünün ilk çocuk Müslümanı olmuştu. Minik Ali de bu farklı heyecanın çemberine girmişti. Her vakit onlarla namaz kılıyor, o güzellikten kimseye söz etmiyordu. Artık Sevgili neredeyse Ali oradaydı. Bir ucu kalem, diğer ucu kılıç olacak genç Sevgili'den ayrılamıyorlardı. Efendisi, yengesi ve o, birlikte kırlarda namaz kılıyordu? Son Peygamberle secdeye varış kaç kişiye nasip olurdu? Tenha yerlerde kıldıkları namazların tadına doyamıyordu.

Hatice bu özel sunuma hayrandı. Toprağın içinde ve dışında yaşayan, görünen ve görünmeyen sayısız varlığın Yaratıcı'yı tesbih edişini o an hatırlıyordu. Suda, havada, karda onca sayısız varlığın tek sözcüsü insandı.

Ebedî saadetin sırları, Rabbi tanıyıp ona kul olabilmekteydi.

Kutlu bir padişahın misafirleri olmak ne güzeldi. Ufku se-
rapa huzur ve nur sarmışken her duruş manalı, her sözcük anlamlıydı. Bunun için açtı ellerini:

“Ey İlahımız!

Ey Mevlâmız!

Ey Sahibimiz!” diyordu.

“Gelmiş geçmiş tüm çağların yaşayanları içinde Sen en mükemmel kulunu seçtin. Onu aleme Reis yaptın. Ve Hatice’yi ona yoldaş yaptın. Sen kullarını ne kadar çok seversin Ya Rabbi. Lütfunla affeyle. Kereminle bağışla. Rahmetinle bu nimeti üzerimizde daim kıl!”

Muhammed vahyin aydınlığında alemi okuyor, Hatice dinliyordu. Bilmediği, tatmadığı alemlerin kapısı önüne açılmıştı. Namaz, naz ve niyaz makamıydı. Kulun her derdini dile getirebileceği sonsuz bir padişahın huzuruna kabul anlarıydı:

“Ey Sultanımız!

Sen ki Alemin Sahibisin.” diyordu.

“Annelerin kalbini rahmetinle genişletmişsin. Kan ve fişkı içinden bembeyaz sütü akıtırısın. Zehirli bir böceğin eliyle kovanlar dolusu, şifalı bir gıda yaparsın. Metrelerce ipeği kör bir kurtçuğun salgısıyla çözersin. Bunlar senin rahmet incilerindir.

Sen ki Rahman ve Rahim olansın.

İyi kötü ayırım yapmadan herkese ikram edersin. Her mevsimi bir vagon gibi muhtaçlara yollarsın. Her damağa ayrı lezzetler sunarsın. Bu senin rahmet hazinelerinin çeşitliliğini gösterir.

Yesrib’in hurma hevenklerini...

Taif’in salkım üzümlerini...

Yemen’in kırmızı narlarını tek tek dizen Sensin.

Süreyya'nın on iki burcunu göğün yüzüne çakan Sensin. Kudretinin kalemi, çekici ve fırçası her köşede dolaşmış. Sanatına, kudretine ve haşmetine secde ediyoruz Yarabbi!"

Yüce Yaratıcı var oluş çarşısında neler dizmişti. İnsan gün-nübirlilik koşuşturmalar içinde asıl vereni unutuyordu. Ne kadar gafildi insan.

O yürek yangınıyla irkiliyordu ve şöyle diyordu Hatice:

"Habersiz nesilleri Muhammedî mesajın nurundan haberdar eyle Yarabbi. Öyle bir rahmetle kalplere ışık sun ki o ışık, çağlar üstünde dalga dalga yankılansın. Bu güzelliği görmeyen, duymayan, yaşamayan hiçbir insan kalmasın.

İndiği andan kıyamete kadar her Kur'an okuyanın, hava dalgalarına ve sonsuzluk aynalarına yansıyan nefesler sayısınca güzellik ihsan eyle Allah'ım.

Bizi mücrimlerden eyleme! Kulluğa kabul eyle! Bize merhamet eyle."

Yunmuş yıkanmış bir ruhla kalkıyorlardı secdeden. Böylesi derin duyuş ve dirilişler içinde ilk namazlarını gizli gizli kıldılar. Mekke gökleri altından, aleme yayılan nurdan her varlık haberliyken katı yürekliler nasipsizdi.

Alemlerin Rabbi, hiçbir iyiliği karşılıksız bırakmazdı. Her kulun olduğu gibi Hatice'nin de her hali kayıt altındaydı. Sonsuz aynalara yansıyan işleyişler, hüküm gününde gözler önüne serilecekti. Fakat Hatice gibi özel kadınlar, dünya zamanlarında da model olmalıydı.

Muhammed'in Rabbi katındaki sırrı hürmetine korkusu emniyete çevrilmişti Hatice'nin. Hira'nın dik doruğundan

aleme dalga dalga yayılan bir akım vardı. Mekke vadisinde baştanbaşa bir kutlu kıpırdanış başlamıştı. Hor ve hakir putların saltanatı çatırdıyordu. Hatice attığı her bir adımı dikkatli atıyordu. İslam'ın çağrısını kimseyi ürkütmeden taşıyordu. O inanıyordu ki, Muhammedî nur yeryüzünün her yanına dağılacaktı. Kisra ve Kayser'in hazineleri Sevgili'nin önüne serilecekti. O çağrının yeryüzüne yayılmasının dışında her şey geçiciydi. O günler gelecekti. Ve o bundan umutluydu.

İlahî çağrının yayılması için koşturan eşine elinden geldiğince destek oluyordu. Peygamberliğin ağır yükü altındaki Sevgili'ye, evini dingin liman kılmıştı. Yapıcı tavrıyla her an yanındaydı. Vahyin sıcak atmosferini dolu dolu yaşamasını sağlıyordu. Resul, gam ve tasa dolu eve döndüğünde onu tatlı gülümsemesi ve sözleriyle rahatlatıyordu. Hüznünü alıyor, tasesini dağıtıyordu. Hep nazik ve yumuşak davranıyordu. Ses tonu ılımlı, bakışları ışıklıydı her zaman. Son Peygamber eşinden şevk alıyordu. O güne dek bir an bile kendisini üzmemişti Hatice. Bir kez olsun sesini yükseltmemişti. İncitici olmamıştı. Bir kez olsun somurtmamıştı. Önünde hep edeple konuşup, edeple susmasını bilmişti. Bu güzel yönü gelecek günlerde ona çok farklı müjdelere verecekti. Dünya kadınlarının en bahtıyarı olarak anılacaktı belki de. Bunun için vazifesi kutsaldı. Belki Sevgili ilerleyen yıllara rağmen eşinin sadakat ve sebatında en ufak bir aksama görmeyecek, biricik eşi için şunları diyecekti:

*"Dünya kadınlarının en hayırlısı Hatice binti Huveylid ve Meryem binti İmran'dır."*⁶¹

Hatice o sadıklar kervanında yer almıştı. Tabii bir tevevülle her an huzurdaydı. Kafire karşı mağrur, Rabbine

61 İbn Hacer, El-İsabe, 8/60; Halebi, es-Sire, 1/139.

karşı mütevazı bir duruşla boyun eğen Muhammed'in arkasındaydı. Ona tâbiydi. Onu izlemedeydi. Her hali bir kulluk vecdi içinde olan efendisine ruhunu açmıştı. Kulluğu yudum yudum Ondan öğreniyordu. Onun Rabbine karşı olan sonsuz zikri ve şükrü karşısında heyecanlıydı. Namaz gibi özel bir buluşmanın şükrünü onda görmüştü.

"Çokça şükreden bir kul" olması onu çok etkiliyordu. Ondan aldığı derslerle şükrünü yapıyordu:

"İman ve Kur'an yolu için bitkiler, ağaçlar ve yaprakları, çiçeklerin meyveleri, tohumların tesbihleri sayısınca Allah'a hamd olsun. Yeryüzündeki tüm kuşlar ve kuşçuklar olan sinekler, hayvanlar ve hayvancıklar olan hücreler, onların sesleri, nefesleri, getirdikleri tesbihler sayısınca Allah'a şükrolsun."

Bu sözler tüm evrenin toplanıp dürülerek Yaratıcı'ya sunulduğu şükür cümleleriydi. Bir gezgin gibiydi Hatice. Varlığın keşfine çıkmış olmanın huzuruyla Son Elçi'yi izliyordu. İç alemine yansıyan şükrü sonsuzdu:

"Allah'ım! Çeşit çeşit sunduğun gıdalar ve lezzetler için... Kokular, tatlar, güzellikler için... Bütünler, parçalar ve zerreler sayısınca... Bütün asır ve mekânlardaki ağaçların yaprakları... Denizlerin dalgaları... Yağmurların damlaları... Kuşların nağmeleri... Işıkların pırıltıları... Çiçeklerin tohumları... Meyvelerin çekirdekleri sayısınca Sana şükürler olsun. Yerin katmanlarında saklı madenler... Gökteki melekler, denizdeki balıklar, yerdeki nefesler sayısınca hamd olsun. Denizleri, karaları, çölleri, arşı, kürsiyi yaratan Sensin. Varlık Senin mülkünde. Kâinatın zerreleri, terkipleri ve tesbihleri sayısınca Sana şükrolsun."

Aşkın Dolunay Hali

"Dolunayı gördün ya, doğmayı seyret.

Güneşle Ay'a gruptan ne ziyan gelir."

Mevlânâ Celaleddin Rumi

Dolunayı seyrediyordu. Onun gibi olmak güzeldi. Onun kadar saf ve duru, onun gibi net ve kararlı olmak zor değildi. Hatice onu denemişti. Sevgili'yi tanıdığı ilk günden beri ayın evreleri gibi halden hale girerek zirvelere varmıştı. Her gün bir ışıksız yanı daha aydınlığa kavuştukça parıldamıştı. Peygamberin yanındaydı her an. Tüm varlığını o nurdan güneşin üzerine tutmuştu. Işığını topladığı Sevgili'nin nurunu yansıtmalıydı. O güne dek Ay'da yakaladığı çok hikmetler olmuştu. Sevgiyle karılmış hiçbir varlık sert değildi. Ay, Güneş ve diğerleri. Hiç birinde uç ve sivri bir nokta yoktu. Alemin Rahman olan Yaratıcısı varlığı yumuşak çizgilerle yaratmıştı. Böylesine tatlı bir var oluş karşısında boyun eğmek varken sert ve haşın olmak mümine yakışmazdı. Sivrilige uç vermeden, daima yumuşak ve kavisli olmak ne güzeldi. Keskin uçları yontmalıydı insan. Güneşin tüm nurunu yansıtılabilmek için bu gerekliydi. Öyle yapıyordu Hatice. Dolunay gibi yüreğini açmıştı Rahmet Güneşinin üstüne.

İman güneşine gönül kabını tutanlar tıpkı dolunay gibi o ışıkla dolarlardı. Hatice o bahtiyarların ilkiydi.

Sonsuz güzelliğe ermek için çok kayıtlardan geçmeliydi. Ay gibi. Nasıl dünya üstünde ama dünyaya bağımlı değilse... Nasıl yüzyıllık bir akışta aynı kararlılıkta ve aynı durulukta parılıyorsa öyle olmalıydı. Dolunay olmalıydı insan. Sivri uçları yontmalı, yumuşacık bir duruşla ışığı kuşanmalıydı. O noktaya Allah rızası, peygamber sevgisiyle varılırdı. Ufak meyillerle ona yönleniveren bir kalp zaman içinde her odacığında onun nurunu ağırlardı. Ayın ilk hali nasıl safha safha olgunlaşıp güzelleşiyorsa Hatice de peygamberin ışığında öyle şekil almalıydı. Tam yedi evre, yedi geçişte güneşi yansıtmalıydı. Kararlı, net ve duru.

Mekke'nin kervan kraliçesi, uzak ülkelerde namı duyulmuş Taciresi, Kureyş'in göz bebeği, düşkünler annesi onca şöhretle gelen dünya zincirlerini kırmak istiyordu. Elinde olmadan zihnini meşgul eden dünyalıklardan sıyrılıp bir tek o sadaya kalbini açmak arzusundaydı. Sıyrılmak istiyordu dünyevî kayıtlardan. Benlik namına ne varsa hepsini terk edecekti. Gözü varlık incisi Muhammed'deydi. Ondan aldığı ışığı insanlara yansıtacaktı. Ev, evlat, aş, iş telaşına gerektiği kadar eğilecekti. Kalbinin kabını dibi görünmez hesaplar, boş kaprisler, yakıcı hırslarla döldürmek istemiyordu. O kalp ki en hassas kuyumcu terazisi gibi bir tek sevgiye ayarlıydı. Allah'ı çok sevmeli, Resulüne feda etmeliydi canı.

Her şeyini koymuştu ortaya. Ömrünün son yirmi beş yılı, karanlık gecelerde yön gösteren Dolunay gibi çevreye ışık vere vere gelmişti. Her adımda bir öncekinden daha güçlü ve muhteşem duruşlar sergileyerek ilerlemişti. Artık olgunluk çağındaydı. Onun yüce gönlü bir peygambere yoldaş olacak kıvama getirilmişti. Güneşin karşısında ancak Dolunay vücut bulabilirdi. Ona muhatap olmak her yüreğin işi

olamazken efendisinin Dolunayı olmuştu. Vahiy nurundan topladığı ışıkları lekesiz yansıtmalıydı. Toplumun mimarı olmalı, nesilleri şekillendiren annelere el atmalıydı.

Yol uzun, yük ağırdı. Zor bir dönem başlıyordu. Cahilî bir toplumun katı kurallarını kaldırmak kolay değildi. Ancak iş; akıl ve gönül ilişkisinin birlikteliğiyle olacaktı. Yeni din akıl medeniyetiydi. İlk sûrelerle muhteşem bir mantık inşası başlamıştı. Kısa, net ve çarpıcı açıklamalar vurucuydu.

Beşerî bilincin farkındalığı gitgide artıyordu. Gerçeği yakalayanlar ona koşuyordu. İlahî olanın, beşerî olanla iletişimi başlamıştı. Vahyin öğretisi kutsaldı. İnsanlığı terbiye süreci artık başlamıştı. Yaratan'a dönmeyi, O'na şükretmeyi, insanlar arası ilişkilerde menfaatin değil insanlığın hakim olduğu sosyal bir içsel inşa içindeydi. Sevgili gayet dikkatle ve de şefkatle davetini yapıyordu. Akla kapı açıyor, iradeyi elden almıyordu. Kimseden gizlisi saklısı yoktu. Her hali şeffaftı. Şahsa göre konuşarak onları düşünmeye davet ediyordu. Sevgiyi ve samimiyeti birleştirmişti. Sabrı ve yumuşaklığı karşısında dağlar dize gelirken Kureyşliler katı ve duyarsızlardı. Yeryüzünün en kaba insanlarıydı onlar. Alaylı gülüşlerle:

“Sen, eğer peygamber isen ben de Kâbe'nin örtüsünü çalayım.” diyorlardı.

Ardından yoz bir kahkaha tufanı kopuyordu. Bu onlar için küçümseyici ifadelerdi. Kendi akıllarınca Onu susturma-ya çalışıyorlardı. Ancak hiçbir şairin, kâhinin ve edebiyatçının dizip söyleyemeyeceği sözler karşısında şaşkındılar.

Vahyi canlı tutmak için geceler boyu ayaktaydı. Cebrail'den aldığı sözleri zihnine ve zihinlere yerleştiriyor-

du. Resul'ün sesi, billur yankılarla yükselirken mahzun kalplere umut ve hayat dağıtıyordu. Hatice'nin, Ali'nin ve diğer hane sakinlerinin en mutlu anları o anlardı. Sevgili'nin dilinden yüce Kuran'ı dinleme anları muhteşimdi. Ruhun yıkanıp durulanma anlarıydı. Ruha hükmeden etkileyici bir akışı vardı. O etkileyici ifadeler hoşlarına gidiyordu. Fakat bunu dile getirmek istemediklerinden geceleri gizlice peygamberin evinin etrafına sinerek onu dinliyorlardı.

Utbe, Şeybe ve Ümeyye içlerinden en katı olanlardı. Onlar peygamberin komşularıydı. Endişe içindeydiler. Kur'an'ın yüce sadasından eş ve çocuklarının etkilenmesinden korkuyorlardı. Sadece onların değil kendilerinin de karşı koyamayacağı o tatlı akışa girmemek için sesini duydukları anda elleriyle kulaklarını tıkıyor, oradan kaçıyorlardı. Fakat ruhlarına hükmeden etki sınırsızdı. İçlerinden Velid bin Muğire onların iliklerine dek işleyen Kur'an ayetlerinin etkisini çözmeye çalışıyordu.

"Vallahi," diyordu, "Muhammed'den az önce bir söz dinledim; ne insan sözü, ne de cin sözüdür. Onun başka bir tatlılığı var. Ben Rum diyarına yaptığım yolculuklarda İran meclislerinde bulundum. Acem masallarını bilirim. Birçok menkıbe işittim. Şiirler söyledim. Ama bu hiçbirine benzemiyor. O çok farklı bir tarzda konuşuyor. Onun okuduklarına bir isim bulamadım."

Onun gibi bir söz ustasından bunları işitmek müşriklerin kanını dondurmuştu. Velid hiç birini umursamarak:

"Onun anlattıklarının öylesine etkili bir gücü var ki inkâr edemem. Yukarısı meyveli, aşağısı bolluk, zemini yeşil ve sulu. O kesinlikle üste çıkar, onun üstüne çıkılmaz."

Dar'ün Nedvedekiler şaşkındı:

“Velid sapıttı.” dediler. “Vallahi, o saparsa bütün Kureyş sapacaktır.”

Ebu Cehil doğruldu:

“Merak etmeyin. Ben onun hakkından gelirim.”

Duyduğu ayetlerin etkisiyle evine kapanan Velid’in yanına gitti:

“Ey amca!” dedi. “Sen Muhammed’den bir şey elde etmek için onun yanına gidiyormuşsun öyle mi? Kavmin sana yardım için mal topluyor.”

Velid çok gururluydu. Bu sözler karşısında deliye döndü:

“Buna ihtiyacım yok.” dedi. “Ben Kureyş’in en zenginiyim.”

Ebu Cehil:

“O halde onun hakkında bir söz söyle de kavmin işitsin. Senin onu sevmediğini bilsinler.”

“Ne diyebilirim ki?” dedi Velid. “İçinizde edebî vezinleri benden iyi bileniniz yoktur. Onun söylediği bunların hiçbiri-ne benzemiyor!”

“Mutlaka bir şey söylemelisin. Onu böylece kabul edemeyiz!”

Birlikte çıkıp Darün Nedve’ye gittiler. Herkes oradaydı. Vahyin tesir gücü altında savunmasızlardı. Yaşanmış eski hikâyeler olarak yorumladıkları davetin etkisinden kurtulamıyorlardı. Bu işe ancak Velid gibi entelektüel biri çare bulabilirdi. Meraklı gözlerle ona baktılar:

“Siz Muhammed mecnun diyorsunuz. Bu güne dek onu kimseyi boğarken gördünüz mü?”

Şaşkınlık iki katına çıkmışken Velid devam etti:

“Kâhin diyorsunuz. Hiç kâhinlik yaparken gördünüz mü? Şair diyorsunuz. Hiç onu şiir söylerken duydunuz mu? Yalancı diyorsunuz. Hiç yalanını yakaladınız mı?” Bütün bu sorulara:

“Hayır.” dediler. “Söylediklerinin hiç biri Onda yok. Peki o nedir?”

“Durun.” dedi Velid. “Düşünmem lazım.”

Derin derin düşündü. Ölçtü, biçti ve tarttı. Yüz ifadesi halden hale girdi. Sonunda kendince bir cevap buldu:

“Ona öğretilmiş bir sihirdir, diyebiliriz. O sadece bir insan sözüdür, diyelim. Etki gücü bu kadar yüce olan bir hitap ancak sihirle olabilir.”⁶²

Bu sözler Kureyşlilerin hoşuna gitmişti. Salonlarında bir alkış tufanı koptu. Velid’i alkışlayarak evlerine dağıldılar.

Gül İle Zakkum Meşheri

Elması o denli değerli kılan, varlık içinde en sağlam cisim olmasıydı. Hatice’de o dayanıklılık ve dirayetle Sevgili’ye kol kanat germiştir. Vahyin çağrısına elinden geldiğince koşuyor, Peygambere gelen saldırıları bertaraf ediyordu. Gece boyu ayaktalardı. Resul okuyor, Hatice dinliyordu. Görünmez alemlerin ab-ı hayat ırmakları o eve akıyordu. Mekke’de Hacer Sokağı’ndaki o evden, evrene nuranî nidalar yansıyor, gelen ayetler onlara kut ve gıda oluyordu:

“Allah nurunu tamamlayacaktır. Kafirler istemese de!”⁶³

---

62 Elmalılı Hamdi Yazır, Hak Dini Kur’an Dili, Cild 8, sayfa: 421-422, Müddessir Sûresi.

63 Safa Suresi, 61.

Zeki müşrikler farkı fark etmişlerdi. Evin dışına taşan nurdan akışın etki alanındaydılar. El-Emin'in dilindeki hitap gücünü akılları alamıyordu. Hiçbir soru cevapsız kalmıyordu. Arap'ın en güçlü silahı olan söz ve şiir onun karşısında gitgide cazibesini yitiriyordu. Ellerinde olmadan kalpleri o yöne meyletmişti. Evin çevresinden ayrılamıyorlardı. Kur'anî cazibenin çekim alanına girmişlerdi. Bu mükemmel sedaya hayranlık duysalar da bunu birbirlerinden saklıyorlardı. Onların bu halini fark etmişti Hatice. Onların neyi kışkırdıklarının farkındaydı. Şefkatli duyuşlar içindeydi.

Ah ki onu tanısalar! Onun büyüklüğünü anlasalar, içinden çıkılmaz handikapları aşacak, sonsuz hazinelere kavuşacaklardı. Kureyş bir bilse, bir tanısaydı onu. Onunla içinden çıkılmaz işler çözüm bulurdu.

Sıkıntılar dağılır, ihtiyaçlar yerine gelirdi.

Onun şerefli yüzü suyu hürmetine, buluttan yağmur indirilirdi.

Onun nurlu yüzü hürmetine, felekler döndürülürdü.

İki tezat arasındaydı Hatice. Yanında, var oluşun en muhteşem temsilcisi, karşısında ise insanlığın en kaba ve katı güruhu vardı. Fakat Sevgili ne kadar da sabırlıydı. Gelen emirleri insanlara tekrar tekrar anlatıyordu. Net bir dil ve delillerle yaklaşıyordu. İnsanlara aklî açıklamalar yapıyor, kabul etmeleri için asla zorlamıyordu. Samimi daveti, en katı kalpleri yola getirirken, inat tuzaklarına takılanlar oradan çıkamıyorlardı. O tuzağı aşanlar, vahyin pınarına koşanlardı. Onlar ilk Müslümanlardı. Muhammed'in yanında olanlardı. Onun sevgisine, samimiyetine ve davetine koşuyorlardı. Onun muhteşem yaklaşımı, paylaşımı ve anlatışına hayranlardı.

Aşamayanlar ise gurur kuyularından çıkamıyorlardı. Onlar tüm çağların en kaba insanlarıydı. Nahoş sözlerle daveti reddediyorlardı. Son Elçi her birine sevgiyle yaklaşıyordu. Ancak onlar katı kalpliydiler. İnatla direniyorlardı:

“Bu nasıl peygamber böyle?” diyorlardı. “Çarşılarda dolaşıyor, yemek yiyor, su içiyor. Oysa ona bir melek eşlik etmeliydi. Bir insan mı bize yol gösterecek! Parasız, çulsuz bir yetime mi düştü bu iş?”

Onlara göre, peygamberlik gibi yüce bir makam Mekke ya da Taif liderlerinden birinin olmalıydı. Çok oğulları ve çok malı yoktu ki Muhammed’in. Velid bin Rebia ya da Ebu Mesuda es Sakafı gibi çok oğullar ve çok mal sahipleri varken ona mı inecekti? Onlar katı kalpliydiler. Üstelik çok güçlüydüler. Astığını asan kestiğini kesen cesur insanlardı. Onlar dururken Ebu Talip’in yetimine “peygamber” diyemezlerdi.

Vadide Üç Kardelen

Kıraç vadide üç güzel insan, yeryüzünün ilk Müslüman cemaatini oluşturmuştu. Evrenin tanıtıcısı Hz. Muhammed, değerli eşi Hatice ve minik kuzeni Ali. Koca vadiye umut ve hayat katan bu üç silüet, ulvî bir güzelliğin sunumu içindeydiler. Namaz kılıyorlardı. Yeryüzüne inmiş yepyeni bir dinin ilk temsilcileriydiler.

Afif bin Ömer başarılı bir iş adamıydı. Ticarî işleri dolaşısıyla yolu Mina’ya düşmüşken öteden beri yakın arkadaşı ve dostu olan Abbas’ın yanına uğramıştı. Selam ve sohbet sırasında bir ara gözü onlara ilişmişti. Nuranî simalı bir adam ile kadın dikkatini çekmişti. Adamın halinde tarifi olmayan

bir asalet vardı. Yüzündeki tebessüm, gözlerindeki derin bakışıyla Afif'in dikkatini çekmişti. Aydınlık yüzlü adam dikkatle güneşe baktı. Zamanlama noktasında bir tespit yaptığı belliydi. Güneşin guruba meylettiği vakitte ellerini bağladı. Yüce bir duruşu vardı. Bir şeyler okuyordu. Yanında bir kadın, bir de çocuk vardı. Onun yaptığını yapıyorlardı. Bu hal, Afif bin Ömer'in dikkatini çekmişti. Hayret ve şaşkınlık içinde sordu:

“Yahu! Bu müthiş bir şey! Kimdir bunlar ey Abbas?”

“Elbette müthiş bir şeydir. Kardeşim Abdullah'ın oğlu Muhammed'dir. Peygamber olduğunu söylüyor. Bizi yeni bir dine davet ediyor. Ama o kadın ve çocuktan başka ona inanan yok. Yakın bir gelecekte Kısra ve Kayser'in hazinelerinin kendisine sunulacağını söylüyor.” dedi Abbas.

“Peki, bu kadın kim!?”

“O da hanımı Huveylid kızı Hatice'dir.”

“Peki ya bu çocuk?”

“Çocuk da amcasının oğlu Ali'dir.”

“Peki, bu yaptıkları nedir?”

“Namaz kılıyorlarmış.” dedi Abbas. Afif dalıp gitti. Yapılan ibadetin şekli çok hoşuna gitmişti. Fakat, onlara uyup uymamakta tereddüt gösterdi. Mina'da o an üç garip Müslüman'ı namaz kılarken görmek onu çok etkilemişti. Ancak sadece seyirci kalmıştı. Aradan geçen uzun senelerden sonra belki de Müslüman olacak, ömrünün sonuna dek unutamayacağı bir pişmanlık yaşayacaktı.⁶⁴

---

64 İbn Sa'd, a.g.e., VIII/17-18.

Zeyd İle Ali

Hicaz akşamlarını taçlandıran Ay, ikinci evresindeydi. Hilal'in belirgin haliydi. Göğün gerdanına gümüş gülümsemelerle asılmıştı. Artık gece ile gündüzün bir farkı kalmamıştı. Onlar için hayat tek heceden ibaretti. Hz. Cebrail ile Hz. Muhammed. Yerle gök arasında kurulan nuranî sıratta hızlı bir akış vardı. Sevgili, gelen emirleri harfi harfine alıyor, kullara iletiyordu. En büyük destekçisi eşiydi. O çağlara sığmayan kadın, farklı bir boyuttaydı. Konağındaki hizmetliler arasında bir davet başlatmıştı. Köle efendi demeyen, siyah beyaz, ayırmayan, her insanı eşit tutan hak dini onlara tanıttıyordu. O güzellik denizi karşısında şahadet getirip Müslüman olan çoktu.

Müthiş bir arınma süreci başlamıştı. Hatice, efendisinden aldığı metotlarla davetini kadınlar arasında yapıyordu. Kimseyi zorlamadan, azarlamadan tatlı dil, mantıklı sunumlarla davetini yaptıkça etrafını saranların sayısı arttı. İlklerin ilk halkasını kendinden sonra Ali tutmuştu. Ali'den sonra evdeki farklı güzelliği keşfeden birisi daha vardı. Muhammed'in kölelikten evlatlığa azad ettiği Zeyd. Bu yüce sevince ermişken gözü ailesini görmemişti. İzini bulduktan sonra kendisini götürmeye gelen babasına:

"Babacığım, ben O'nda öyle şeyler gördüm ki geri dönmem mümkün değil. Ne olur beni ondan ayırmayın." demişti.

Zaman Zeyd'i haklı çıkarmış, onda sezdiği ayrıcalığın peygamberlik ahlakı olduğunu göstermişti. Hatice'nin bağrında yanan aşk közü, Zeyd'in de minik yüreğine de düşmüştü. Onsuz olamıyor ayrı duramıyordu. Her fırsatta koşup yanına geliyor, onun aydınlık yüzünden ışıklar deriyordu.

O gün de öyle yapmıştı. Hanımının verdiği yiyecekleri yoksul mahallelere dağıtmış eve dönüyordu. Görevini yapmış olmanın rahatlığıyla konağa girmişti ki onları gördü. Çok sevdiği hanımı ile efendisini. Güzeller güzeli Hz. Muhammed farklı bir duruştaydı, Eğilip doğruluyor sürekli bir şeyler okuyor, secdeye kapanıyordu. Ardından şefkat abidesi hanımı da onun yaptıklarını yapıyordu. Bu yaptıkları neydi acaba? Sessizce kenara çekilip onları seyretti.

Onların bu duruşunda farklı bir haz vardı. Görünmez bir huzur çağlayanı sanki üzerlerine yağıyor, oradan tüm aleme yayılıyordu. Zeyd merak içindeydi. Kıyam, rükû ve secde anlarını hayret ve hayranlıkla seyretti. Namaz bittikten sonra da üvey babasının yanına yaklaştı. Ona bu yaptıklarının ne anlama geldiğini sordu. Peygamber, Zeyd'i de karşısına aldı ve ona peygamber olarak görevlendirildiğini anlattı. Ardından ona namazı tanıttı. Sonra da ona Kur'an ayetlerini okudu. Zeyd, görünmez güzelliklerin ışığını yakalamıştı. Davete uymakta kararlıydı. Hemen şahadet getirdi ve Müslüman oldu. El-Emin'in hanesinde şimdi Hatice, Ali ve Zeyd vardı. Bir kadın, bir çocuk ve hür bırakılmış bir köle.

İnsan; varlık aleminin en nazlı, en muhtaç, en muhteşem varlığıydı. Binbir renkle süslü şu dünyaya kısa bir süre için gönderilmişti. Uzun bir yolun çileli yolcusuydu. Düşmanı ve belası çoktu. Fakat ondan istenenlere göstereceği saygı ve ihtimam derecesinde o belalardan korunabilirdi. Bu yolculu-

ğün tuzakları ve durakları çoktu. Yeni din ana kucağı gibi insanlara rahmet kucağını açmıştı. Bu din insanlığın kurtuluş yoluydu. İnsanlığın her şeyden çok buna ihtiyacı vardı.

Ne muhteşem bir dindi ki:

Kimsenin hakkını kimseye yedirmiyordu.

Kadını değerli kılıyordu.

Kocasının baş tacı, evladın öğretmeni, toplumun mimarı yapıyordu.

Nadide bir mücevher gibi kutularda saklı ve nezih tutuluyordu. Rengi, dili, ırkı eşitleyen bir yoldu. Sonsuz sarayların yolu oradan geçiyordu. Ölümün olmadığı, derdin kederin uğramadığı ebedî yaşantıya onun emirlerine girmeden geçilmiyordu. Bu yüce öğretiyi eşi insanlığa sunarken o nasıl seyirci kalabilirdi? Çocuk yaşlı demeden, köle efendi demeden, varıl yoksul demeden, herkese koşmalıydı. Her insan tek ve biricikti. Kodu ve şifresiyle eşi olmayandı. Özünde var olan cevheri ortaya çıkarmalıydı. Bu sırrın simyası, semavî öğretilerde saklıydı. O öğretileri sunmalıydı herkese.

Öngörüsü yüksek, ne istediğini bilen, mantıklı ve planlı bir kadın olması el attığı işi kolay kılıyordu. Becerikli bir kadındı. İşini planlı ve programlı yapmakla tanınırdı. Yine öyle yaptı. Bu işe yakın arkadaş çevresinden başlamanın daha iyi olacağını düşündü. Sosyal yönünün güçlü olması ulaşması gereken kişilerle kolay diyalog kurmasını sağlıyordu. O günden sonra, Kureyş kadınları arasında gizli bir davet başlattı. İşe mantık çizgisi yüksek, anlayışlı kişilerle başladı. Hz. Muhammed yakın akrabayı uyarırken o yakın arkadaş çevresini durumdan haberdar etti.

Mekke'nin sosyal ilişkileri en başarılı kadını boş durmadı. Kutlu sırrı ilk onlarla paylaştı. O artık farklı bir görev üstlenmişti. Onu toplumunun azizesi yapan sır hiç şüphesiz ki, ilme ve araştırmaya olan düşkünlüğü ve bu sayede elde ettiği derin bilgi birikimiydi. Bu sebeple Hatice'nin sohbeti, tercihleri, görüşleri toplumda önemliydi. Onun ilmine ve emanetine güvenenler Hz. Muhammed'e olan derin saygı ve güvenle davete 'Evet' dediler. En yakınında olan, güvenilir, aklı başında hanımlar sessizce bu kervana dahil oldular.

Mekke'de özellikle de kadınlar arasında gizli bir faaliyet başlamıştı. Vadiyi geceye bürüyen cahiliyet vebası, sessiz bir koşturmayla kovuluyordu. Kısa sürede Hatice'nin etrafını Kureyş'in dirayetli, ne aradığını bilen, aklı başında kadınları sardılar. Hak yola girip Müslüman olanlar işe en yakınlarıyla başlıyor bu işi gizliden gizliye yayıyorlardı. Yaratıcının bir Allah olduğunu ve el- Emin Muhammed'in onun elçisi olduğunu temiz yürekler arasında yaydılar.

Kureyş zenginlerinin gösteriş düşkünü eşleri Haticeyle boy ölçüşürken ve dahi gizli bir haset hastalığına yakalanmışken o hiçbiriyle ilişkisini bozmadan mesafeli bir çizgide ilerliyordu. Kafa yapısına uymayan kişilerle mesafeli, en yakınında bulunanlarla ise ölçülü bir ilişki içindeydi. Dengeleri bozmadan yürüttüğü diyaloglarında her zaman yüz akıyla çıkmıştı. Kadınlar arasında öncü bir rol üstlendi. Şefkatin kalesi annelere el atmıştı.

Zayıf ipler bir araya geldikçe, kuvvetli bir halat olurdu. Halatlar ise bir araya gelirse artık onu kimse koparamazdı. Eşi, evladı, kardeşi felakete giden anneleri şefkat damarıyla ayağa kaldırmak istiyordu. Zira annede varolan bu güç, rahmetin kaynağından besleniyordu. Anaç bir tavuğu yavru-

su için köpeğe saldırtan sır, şefkatin muhteşem gücüydü. Bu iş hayvanda böyle ise insanda daha fazla olurdu. Bu yönüyle anne, en civanmert bir yiğitten daha kahraman kesilirdi. İşte bu yönüyle Hatice, vahyin davetini ilk annelere iletme yoluna gitti. Kadın şefkati kuşanınca yollar sevgiyle açılırdı. O biliyordu ki, toplumun gizli mimarı kadınlardı. Onlar iman etti mi Muhammed'in dini çok çabuk yayılırdı.

Sessiz bir davet devri başlamıştı. Vahyin ilk kıvılcımları, ucu açık elektrik tellerinin birbirine bağlanması gibi gönül-den gönüle değdikçe kalpler hayat bulmuştu. Peygamberin çağrısına ilk uyanlar; köleler, fakirler, yetimler, kimsesizler olmuştu. Hatice bu durumdan umutluydu. Zira kalpler, dünya hırsıyla doldu mu şeffaflığını kaybederdi. Bir işin içine masumiyet girdi mi o iş kolaylaşır ve gelişirdi. Mazlumun ahı değil, duasıydı fetih yolunu açacak olan. Bunun için onlar Nebvî tebliğin ilk teşrifatçısı oldular.

Lübabe bintül Haris, Hatice'den sonra Müslüman olan ikinci kadın olmuştu. Ümmül Fadl lakaplı bu kadın, peygamberin amcası Abbas'ın eşi idi. Nüfuzlu bir ailenin kızıydı. Medenî cesareti yüksek bir kadın olmasından dolayı akranlarının yanında etkin bir gücü vardı. Onun telkinleriyle kız kardeşleri de ardı ardına davete uydular. Artık Hatice'nin, yakın dostları arasında gizli ama güçlü bir çığır açılmıştı. Sadık dostu Cessame her zaman yanındaydı. Hatice'nin yakın arkadaşıydı. Evine sık sık gelir, iyi ve kötü günde arkadaşını yalnız bırakmazdı. Vefalı ve cana yakın bu arkadaşını Hatice çok severdi. Onların arasındaki bu güzel dostluk yıllar yılı sürecek güçtüydi. Öyle ki iki arkadaştan biri dünyadan göçse dahi bu dostluk bitmeyecek, biri diğerini hep arayacak, hep özleyecekti. Sevi len bir insan olduğundan sosyal hayatta da başarılı roller üst-

lenmişti. Arkadaşlığa değer vermesi ve kadir kıymet bilmesi önemli bir yönüydü. Nitekim yakın arkadaşı Cessame'nin Hatice'ye olan güveni ve bağlılığı karşısında Sevgili:

“Güzel arkadaşlık imandandır.” demişti.⁶⁵

Kureyş'in Azizesi her haliyle kadim bir zarafet içindeydi. Etrafında Mekke'nin en akıllı ve seçkin kadınları vardı. İster köle olsun, ister asilzade tek yumruk, tek yürek olmuşlardı. Mekke müşrikleri öfkeden çıldırıyor, gururdan kalelerini terk edemiyorlardı. Ebu Süfyan'ın gururlu karısı Hind onların başındaydı. Farklı bir ışıltı içindeydi. İnadı ve kini ile bilinirdi. Putlara olan düşkünlüğü ile tanınan bu kadın bir an boş durmuyordu. Hind'in hitabeti ve zekâsı kuvvetliydi. Peygamberlik indikten sonra tüm varlığıyla şirkin yanında yer almış, eşi Ebu Süfyan'ın en büyük destekçisi olmuştu. Peygamberi tenkit eden ve alaya alan şiirler okuyarak yandaşlarını coşturmaya çalışıyordu. Mekke'de iki kutup halinde giderek çatallaşan topluluğun aydınlık yakasında Muhammed ile Hatice, karanlık yakasında ise Ebu Süfyan ile Hind vardı. Güzellik ve ihtişamın zirvesindeydi Hind. Zenginliğin verdiği şımarıklıkla herkese meydan okuyordu. Kokulu yağlarla ovdurduğu saçlarına taktığı mücevherlerle kaç fakir doyardı. Emrine elpençe divan duran kölelerine yaptırmadığı iş yoktu. Hırslı bir kadındı Hind. Gaddar yürekliydi.

Şirkin kucağında şımarık dizeler söylüyordu:

“Biz sabah yıldızının kızlarıyız...

Biz ki nazik halılar üstünde yürürüz.

Kervanımız incilerle

65 İbn Esir, Üsdü'l-Gabe, 7/64.

Saçlarımız misklerle örülmüştür

Tanrılara savaş açanlara biz de savaş açarız

Onlara zulmedene bizler kucak açarız."

Bu dizeler onundu. Vahye savaş açmış bu gururlu dizeler de neyin nesiydi! Zaman akıp durdukça kim bilir daha ne olaylara, ne zulümlere şahit olacaktı dünya? Kim bilir? Kim bilebilirdi ki? Kalplerin kilidi elinde bulunan yüce Allah, günün birinde Hind'in katı yüreğini de onca zulümden sonra yumuşatarak, tanrılara savaş açanlardan yana kılacaktı belki de!

Kureyş'in liderleri daveti reddederken, güzel yürekli insanlar özellikle de kadınlar vahyin baharında uçuşan kelebekler gibi Resul'ün gül bahçesine konup kalkıyorlardı.

Ona bir şey olmasın... Ona kem göz değmesin. Yüreği incinmesin Muhammed'in. İlahî davet herkese ulaşsın, ebedî saadeti herkes paylaşınsın gayretiyle bir an boş durmadılar ilk kadın Müslümanlar. Onların cesur gayretleri çağlar boyu sürececek olan bir güzelliğin ilk yapı taşlarını atmıştı. Her yuvada bir anne, her ocakta bir eş, her kuytuda bir kardeş, kutlu davetin şifrelerini kodluyorlardı. Hatice mesuttu. Hatice onlarla efendisi arasında bir köprü olmuştu. Vahyin öğretilerini onlara anında sunuyordu. En çok sevdiği dostları hak yola kavuşmuştu. Duba bint Amr, Rukayka bint Ebu Seyf, Havle binti Hakim gibi akli ve kalbi nebevî ışığa açık Müslümanlardı. Toplumun yapı taşı olan kadına hakikati anlatmak çok önemliydi. Çünkü kadın anneydi, ablaydı, kızkardeşti ve eştı.

Ömer'in kız kardeşi Fatıma, onlardan biriydi. Kureyş'in en korktuğu, en çekindiği, bastığı yeri titreten adamın kız kardeşiydi. Onun iman edişi, abisinin elinde hayatının sonu

olabilirdi. Mekke'nin dev adamı, Fatıma'yı ayaklarının altında ezebilirdi. Fakat Fatıma kararlıydı. Dini uğruna her şeyi göze almıştı.

Peygambere gelen ayetleri büyük bir gizlilikle alıyor evine taşıyordu. Eşi ve çocuğuyla o güzelliğin içindelerdi. Ömer'in duyusu onların sonu bile olsa, bunu göze alarak büyük bir heyecan ve coşkuyla müminlere koşmuştu:

"Müjde!.. Ağabeyim Ömer az önce Müslüman oldu. Kur'an'ın yüceliği kalbini titretti. Putları deviriyor. Kelime-i tevhidi haykırarak Kâbe'de namaz kılıyor." demişti.

Hatice daha birkaç gün önce duasını duymuştu. Onun için daha çok sevindi. Sevgili Peygamber Rabbine şöyle demişti:

"Allah'ım iki Ömer'den birini İslamla şereflendir."

Duası kabul olmuştu. Hattab oğlu Ömer İslam'ı kabul ederek kırkıncı Müslüman olmuştu. Onun Müslüman olması İslam'ın kuvvet bulması demektir. Hatice çok sevinçliydi. Bu işte kız kardeşi Fatıma'nın rolü büyüktü.

Mümin kadınlar paha biçilmez değerinde bir gerdanlık gibiydiler. Her biri farklı ışıltılı ve özeldiler. Hatice, o gerdanlığın orta taşı gibi özeldi. Bu paha biçilmez gerdanlık zamanın tulusunda çağlar boyu hep asılı duracak ona bakan iman sahipleri nur ve güzellik bulacaktı.

Kureyş'in soylu kadını; kervan seferleri, fukara günleri, infak vakitlerini anı anına takip ederken, çocuklarıyla yakinen ilgilendi. Ali, Zeyd ve Zeynep hep yanındalardı. O telaş içinde önceki kocasından olma çocukları da büyümüş, hayata atılmışlardı. O telaşlı günlerde en büyük kızı Hale'yi de evlendirmişti. Vahyin o taze günlerinde Hatice annearne bile

olmuştu. Hale ise oğluna himayesinde büyüdüğü üvey babasının adını koymuştu:

“Muhammed.” Bebek, bu kutlu künyeyi çağlar boyu taşıyacak annesi ise “Ümmül Muhammed” olarak o kutlu payeyle bilinecekti.

Öncüler Heyeti

Onlar öncülerdi. Vahyin zümrüt vahasında yürüyenlerdi. Seçilmiş şahsiyetler, diri gönüllerdi. Hatice ise o öncülerin ilkiydi. Davete koşanlar, iyilik yarışındaydılar. Her oluştta ve yarışta en öndelerdi. Yüce Kur'an onlara “Sabıkunlar” demişti. En seçilmişler ile en dürüstler hiç farkında olmadan peygamberin etrafına toplamışlardı. Yaşadıkları altıncı asrın ve gelecek asırların yaşayanlarına model olacaklardı. Onlar sevginin has elçileri, aşkın ışık temsilcileriydi. Belki sürü sürü malları, evlat ve oğulları yoktu ama insanı insan edecek en asil cevherleri vardı. “Ene”lerden değil ama “en”lerden oluşan bu sevgi halesi içinde kimler yoktu ki!

En doğrular, Ebu Bekir gibi... En temizler, Hatice gibi... En nezihler, Ümmü Ruman gibi... En yiğitler, Ömer ve Hamza gibi... En cömertler, Ümmül Hayr ve Zeynep gibi... En şahsiyetliler Guzeyya ve Bilal gibi... En cesurlar Yasir ve Sümeyye gibi bir aradaydılar.

Müslümanlar tatlı bir gayret içindeydiler. Her evde bir ışık yanıyordu.

Şefkatli sineler yürekten yüreğe ışık taşıdıkça, Müslüman ocaklar sevgi kucakları olmuştu. Birbirlerine şevk ve destek vererek Sevgili'nin yollarını açtılar. Bu işte fedakârlık ve bir-

birlerine olan samimi bağlılık önemliydi. Onların arkadaşlık anlayışı yürekte başlar ama asla bitmezdi. Şefkati kuşanmışlıklarıyla aynı çizgide buluşmuşlardı. Hatice nurdan bir sırat üzerinde duran Sevgili'nin arkasında en önde giderken inanlar ile son Nebi arasında oldukça hassas bir çizgideydi. Vahiy ikramının taşıyıcısı kadınlar olmuştu.

Onun net ve onurlu duruşu Müslüman kadının modeliydi. Kureyş'in en etkin ve yetkin kadını Hatice, duru bir ayna gibi efendisinden aldığı ışığı yansıttıkça, ışığa koşan kelebekler gibi yanına uçuşanlar da yine kadınlar olmuştu. Hatice hal diliyle Sevgili'yi anlatıyordu:

“Alem bir kitap olsaydı eğer,” diyordu. “Muhammedî Nur, o kitabın mürekkebi olurdu. Bir ağaç olsaydı; hem meyve, hem çekirdek olurdu. Dünya canlı bir varlık olsaydı. O nur onun ruhu olurdu. Bir insan olsaydı o nur aklı olurdu. Süslü bir bahçe olsaydı, o bahçenin andelibi olurdu. Bir saray olsaydı dünya, o sarayın en özel konuğu olurdu.”

O ki, Levlakin sultanıydı. Yaratıcı, onun sevgisi hürmetine felekleri döndürmüştü. Alem onun için açılmış, saltanat çarşıları onun için kurulmuştu. Cennet ona vaat edilmişken O, ümmetini istiyordu. Rabbi onun için:

Sen olmasaydın ey Habibim!

Felekleri yaratmazdım, demişti. (Hadis-i Kutsi)

Buna rağmen, o geceler boyu ayaktaydı. Hatice o yakarırlara şahitti. Onun alemlere rahmet olarak inşi belki de bu sırdandı. Sırlar semasının güneşi Resul'e yardım etmeliydi.

Koşmalıydı o da onun gibi. Ona siper olmalıydı. Mekke'nin en yürekli kadınları o sevgi çemberine girmişken gelecek günlerden umutluydu. Zulüm bitecekti. Yıllar yılı içini sızlatan çığlıklar dinecekti. Sevimli bukleli küçük kızlar, midyeli boncuklarla örülü saçlarını savurarak dayılarına gider gibi ölüme gitmeyeceklerdi.

Tihame ve Necid çöllerine düşen çığlıklar dinecekti. Vahyin emirleri onları korumaya almıştı:

*"Güneş dürüldüğü zaman
Yıldızlar kararıp döküldüğü zaman
Dağlar yürütüldüğü zaman,
On aylık gebe develer başıboş kaldığı zaman
Denizler kaynatıldığı zaman
Nefisler çiftleştiği zaman
Ve diri diri toprağa gömülen
Kız çocuğuna;
Suçun neydi diye sorulduğu zaman."* (Tekvir, 1-9)

İnen her bir ayet, bir diğerinden etkiliydi. Ancak o gür sesi susturmak isteyenler, sinî planlar peşindeydi. Yollar dikenliydi. Koca vadide vahyin tatlı şırıltısıyla, şirkin hain fısıltısı vardı. Sessiz yayılışın önüne geçmek isteyenler şiddet yoluna gittiler. Gün boyu iz sürüyorlardı. Müslümanlara rahat yoktu. Şiddet, kınama, horlama artık kaçınılmazdı. Bazı yerlerde olay, işkence boyutuna varmıştı. Sevgili mahzun, Hatice ise üzgündü.

Yeni Müslümanların yanında olmalıydı. Hayat yüklerini hafifletmeli, efendisi onlara ışık sunarken Hatice kut ve gıda olmalıydı. Resul'ün yoluna girenler canlarını koymuşlardı or-

taya. Bu adanmışlıkta ise en önde giden Ebu Bekir'di. Ardından Ömer, Ali, Bilal, Talha ve diğerleri... İnce bir süzgeçten elenmiş gibi seçilmiş olmaları dikkat çekiciydi.

Leyla binti Abı Hamse de onlardan biriydi. O da Hatice gibi Son Elçi'yi dört gözle bekleyen bir hanımdı. Şirke boyun eğmeyen bu hanım, ilk duyduğu anda soluğu orada almış, şahadet getirmişti. Ancak engeli çoktu. Binbir güçlük içinde direnmek zorundaydı.

Havle binti Hakim, Ümmi Habibe, Zeka kızı Sevde ve diğerleri hep vahyin yanında ve yakınındaydılar. O ışıklı kuşağa girenler arasında Muhammed'in muhterem halaları Safiye, Ervah, Atike ilk başta yer almışlardı. Küçüklüğünden beri hep koruyup gözettikleri yeğenlerine el vermişlerdi.

Ümmü Ruman; Ebu Bekir'in ince ruhlu, nazenin duruşlu eşi idi. Cennet hurilerinin simasına sahipti. Utangaç bakışları, hayâ dolu duruşuyla sanki dünya üstü zamanlardan yer yüzüne inmişti. Arı duru yüzü pak ve masumdu. Vahyin ocağına ilk koşanlardan olmuştu.

Zeynep ise Hatice'nin bir diğer arkadaşıydı. Yüzünün güzelliği ve huyunun asaletiyle tanınmıştı. Vahyin çağrısına ilk koşanlardandı. Maharetli ve çalışkan oluşu onu saygın kılmıştı. Aynı zamanda çok cömertti. Kureyş'in hanımefendileri ona "Miskinlerin Annesi" derdi. O da Hatice gibi fakiri fukarayı gözetir, muhtaca yetiştirdi. Cömertlik konu olunca Hatice'den sonra Selma ile Zeynep akla gelirdi. Onlar cömertliklerini gönülleriyle de göstermiş ilk halkayı oluşturmuşlardı.

Vahyin bülbülleri geceye tatlı nağmeler katarken, sinsî baykuşların sesi ürkütücüydü. Güzeller güzeli Ümmü Seleme Müslüman olduğu için baskı altındaydı. Artık iş, işkence boyutuna varmıştı. Şiddetin her türlüsüne maruz kalmıştı. Uzak ülkelere göç etmek, orada rahatça dinini yaşamak arzusu içinde peygamberden izin bekliyordu.

Onlar içinde en dikkat çekenini ise Kureyş reisi Ebu Süfyan'ın kızı Remle idi. İlk Müslümanlardan olmuştu. Aynı yuvada Ebu Süfyan ve Hind gibi katı kalplilerle Remle gibi masumlar bir aradaydı. Ailesinden gördüğü işkenceler onu çok bunaltmıştı. Uzak ülkelere gidip inancını orada yaşamak istiyordu. Esasında baskı altında kalan diğer Müslümanların da arzusu buydu. Peygamberin izniyle belki de Habeş ülkesine göç edeceklerdi. İlahî kader belki de Remle'yi Habibe isimli bir evlatla güldürecekti. Remle'yi Ümmü Habibe olarak künyeleyecekti. Gelecek zamanlara aklı ve ferasetiyle nam bırakacak olan Ramle, Ümmü Habibe olarak unutulmaz bir "Anne" olacaktı. Ancak daha aşacak yolu vardı.

Hatice'nin emektar kuaförü Ümmü Züfer de davetin ışığını yakalamıştı. Siyahî kadının gönlü ışığa açıldı. O çağrışı duyduğu andan beri iliklerine kadar ürpermişti. Hanımından ilk daveti almış, hemen oracıkta Müslüman olmuştu. Onu çok severdi Hatice. Ümmü Züfer, sara hastasıydı. Sık sık bayılıp düşmesi onu fazlasıyla üzüyordu. Onun bu derdinden haberdar olan Peygamber, ileriki zamanlarda ona sabretmesini söylemişti. Sabredip de isyana girmezse makamının artacağını söylemişti. Hatice'nin eşiğine çulunu ser-

mişti. Oradan bir an bile uzaklaşmak ona keder verirdi. O ocakta sevgi ve sehavet görmüştü. Akıl gücüyle anlamıştı ki; dertlere deva, muhtaçlara şifa olarak gelen son peygamber Muhammed'di (s.a.v.).

Uzun Arabistan gecelerinde her birini ayrı ayrı düşünür, derdiyle dertlenirdi Hatice. Yüreği kocamandı. İnananların annesi olmuştu bir kere. Onların acısı ona keder, sevinci ise mutluluktı. Her birinin derdiyle tek tek ilgilenirdi. Yeni çareler arar, umudu aşıları.

Sümeyye, Yasir'in annesiydi. İlk Müslüman köleydi. Bu yola cansa can, başsa başını koymuştu. En büyük bahtsızlığı ise Amr bin Hişam'ın yani Ebu Cehil'in kölesi oluşuydu. Ailecek uğradıkları zulüm, dayanılmaz olsa da katlanmaya mecburdu. Çünkü ucunda sonsuz hayat vardı.

Selma ise Safiye'nin azatlı cariyesiydi. Ebelik yapıyordu. Hatice'nin en özel anlarında yanındaydı. Tüm doğumlarını o yaptırmıştı. Bu vefalı ve sadık hizmetçisini çok severdi. O ve kocası Ebu Rafı evin her işine koşarlardı. Evin işini kolaylaştırmak için ellerinden geleni yaparlardı. Hep gülümseyen, asla halinden şikâyet etmeyen bu kadın, peygamber evinin sadık hizmetçisiydi. Tüm yaşama sevincini Resulullah'ın öğretisinden alan ebe kadın, hanımına çok sadıktı. Çok becerikliyi. Arap mutfağının has yemeği hazırayı çok güzel yapardı. Sevgili yorulup aç, susuz kaldığı zaman onun çok sevdiği yemeği yapar önüne getirirdi. Bu yönüyle Selma, Hatice'ye benzerdi. Hatice, her birini ayrı sevindirirdi. Her ihtiyaçlarını karşılar onlara candan öte can olurdu.

Su Hikâyesi

Bütün bu sadık dostların içinde birisi vardı ki Hatice'yi çok etkilemişti. İsmi Güzeyya'ydı. Sessiz bir kahramandı. İmanın ışığını kalbine alan ilklerdendi. Pazarlarda zabıtalık yapan bu kadın, vahyin inşasında sessiz bir görev üstlenmişti. Davetini açıktan yapıp tepki almak istemediği için gizli tutma yolunu seçmişti. Çeşitli bahanelerle Kureyş kadınları arasına girer, dinini anlatırdı. Bunu fark eden putperestler Güzeyya'yı Mekke dışına sürmüşlerdi.

Gelen haberler ilginçti. Arazisi yanık ve çorak vadinin, taş ve kumlarının ateş saçtığı bir vakitte olanlar olmuştu. İmanı güzel Güzeyya'yı, çıplak bir devenin sırtına bağlamış, kızgın çöle sürmüş, yol boyu kamçılararak dövmüşlerdi. Hatice onun başına gelenleri duymuştu. Bağrı yanıyor ama bir şey yapamıyordu. Genç kadın dilinde tekbir, acı çektikçe dininden taviz vermemişti. Onun o baş eğmez halini gören kervancılar, Güzeyya'yı aç, susuz kızgın güneşin altında bırakarak gölgeliklere çekilmişlerdi. Geç saatlere kadar yiyip, içip, eğlenmişlerdi. Genç kadın üç gün, üç gece o halde bırakılmıştı. Dilinden hiç düşmeyen tekbir nidaları kervancıları şaşırtmıştı.

Üçüncü günün gecesinde vakit bir hayli ilerlemişti. Yıldızların iri kaya parçaları gibi dünya gökleri üzerine sarktığı bir vakitte Rabbi'nin yardımı da yetişmişti. Sam yelinde, yanmış yüzü, kör olmuş gözleriyle Güzeyya, açlık, sıcak

ve susuzluktan yarı baygın yatarken yüzünde ani bir serinlik hissetmişti. İlkin ne olduğunu anlayamamıştı. Usulca elini yüzüne götürdüğünde gördükleri karşısında sevinç hıçkırıklarına boğulmuştu. Göklerden yüzüne doğru serin sular akarken ilk anda neye uğradığını bilememişti. Lezzetli ve hoş kokulu o tatlı sudan içtikçe hayatlanmıştı. Ağrı ve acıları dinmiş, acıdan donmuş bedenine yeniden hayat gelmişti. Aylılıp dirilmişti Güzeyya. Gece sabaha dek 'Lailaheilallah' kelimasını dilinden düşürmemişti. O diriliş içinde rahmetin güzelliğini seyretmişti. *

Artık onun ölmüş olabileceğini düşünen kervancılar, sabahın ilk ışıklarıyla birlikte tatlı bir zikir sesiyle uyanmışlardı. Sesin geldiği yöne koştuklarında ise gördükleri karşısında şaşkına dönmüşlerdi. Güzeyya ölmemişti. Hâlâ bağlı olduğu yerden onlara gülümsüyordu. Onun son derece sağlıklı ve mutlu görüntüsüne bir anlam veremeyerek bu halin sebebi kendisine sormuşlardı. Genç Güzeyya, onlara başından geçenleri anlattı. Ona bu zulmü reva gören kervancılar iki büküm yığılıp yere çöktüler. Devs kabilesi mensupları, susuzluktan inim inim inleyerek ölüme terk edilmiş bu kadının ertesi sabaha dinç ve ışıklı kalkmasına şaşarak ona gökten akıtılan billur imbiklerden su hikâyesini dinledikten sonra daha fazla direnemeyerek imana gelmişlerdi.⁶⁶

---

66 Ibn Sad, 155-57.

Sevgisi Şifa Olan

Kureyş acımasızdı. Elllerinden gelen her fenalığı yaparak yıldırma yoluna gitmişlerdi. Peygamber korkmuyordu. Yılmadan yapıyordu. Vahyin yakamozları gönüllere düştükçe, Mekke'deki iman halkası da büyüyordu. Kureyş, Müslümanlar'ın birliği karşısında suskundu. El-Emin'in, eşiyle olan gönül birliği hâlâ bozulmamıştı. Onca baskı karşısında bile saygı ve sevgileri zedelenmemişti. Dost, düşman, seven, sevmeyen, hain, kâhin herkes onları izliyordu. Umulmayan evlilikte uyum hâlâ bozulmamıştı. El-Emin eskisinden de fazla bir bağlılıkla saklı Cennet'i'ne koşuyordu.

İnsan insanın Cennet'i olabiliyorsa eğer, Hatice o Cennet'i Sevgili'ye sunmuştu. Dışarıdaki olumsuzluğun içeri girmesine izin vermiyordu. Son Nebi ne zaman horlanmış ve taşlanmış olarak eve dönse onun bağrında rahatlar, umut vadeden telkinlerle kendine gelirdi. Hüzün emen bir vakum gibiydi Hatice. Efendisinin gönlündeki tüm kederi çeker alırdı. O vakit aleminde bahar çiçekleri açardı El-Emin'in. O vakit Velid bin Muğire'nin kini, Ebu Lehep'in intikamı, Ebu Cehil'in hain bakışları dışarıda kalırdı. Sevgili ne zaman yüreği yıkık ve perişan eve dönse Hatice'nin sevgisiyle toparlanırdı. Her sırrını ona açar, her derdini onunla paylaşırdı. Efendisine hep ümit ve güven aşılayan kadın bir huzur çağlayanı olurdu. Ona hem eş, hem arkadaş, hem yoldaş ve hem de sadık bir vezir gibiydi. Her tasasını alan, hüznünü gideren, her rahatlatan ol-

ması Sevgili'nin üzerinde sonsuza dek sürecek güçlü bir etki bırakmıştı. Sevgili'ye dünya günlerinde sunulan nadide bir gül olmuştu Hatice. Öylesine nahif ve zarıftı. Kokusu, duruşu ve güzelliğiyle ona huzur veriyordu. Yuwayı Sevgili'ye dingin bir liman kılmıştı. Yüce Yaratıcı, Habibi'ni onun sevgisiyle rızıklandırmıştı. Sevgiyle rızıklanmak demek her çeşit sevgiyi onda yaşamak demektir. Kureyş, zindan kuyusu, Hatice ise bir sırça köşk olmuştu peygambere. Onu uzun seneler boyu unutulmayacak kılan, araya ölüm bile girse hep yaşatacak olan o güzel ahlakı hep akıllarda kalacaktı. Seneler sonra belki onu çok içten yad edecek ve methiyeler düzecekti Hatice'sine:

“Allah, bana Hatice'den daha hayırlısını vermedi.” diyecekti. “Herkes beni reddederken o beni tasdik etti. Kimse kucaklamazken o beni kucakladı. Kimse yardım etmezken o beni malıyla ve canıyla destekledi.”

Hatice, kurbiyet makamındaydı. Ona en yakın olardı. Her halini bilendi. Mekke Peygambere zindan, demirden bir cendere olmuşken onu tek rahatlatandı. Sevgili'nin kalbindeki tüm kederi çekip alıyordu. Onun bu özelliğini hiç unutmuyacaktı Sevgili. Her zaman arayacak ve yadedecekti:

“Onun gönlünde hiç kimsede olmayan bir özellik vardı. İnsanın gönlündeki hüznü bir vakum gibi çeker alırdı, diyecekti. Dünyada yapayalnız kaldığım zaman, Hatice benden hiç ayrılmadı ve: “Bunların hepsi geçicidir üzülmeyin! Bu zorlukları kolaylıklar takip edecektir.” derdi.”⁶⁷ Hatice'den aldığı güç ve güvenle:

“Ben onun sevgisiyle rızıklandırıldım.” diyecekti.⁶⁸

67 İn Abdi'm-Bera, a.g.e., IV/275 Takmaz, a.g.e., s. 86.

68 Müslim.

Sevgi nasıl rızık olurdu?! Bu işin gerçeğine dikkat çekerek şefkatle yaşanan bir aşkın; ruhun her ihtiyacını karşılayacak kadar güçlü olduğunu dile getirecekti. Ekmek gibi, su gibi, hava gibi azizdi sevgi. Sevgiyle rızıklanmak demek sevgiyle yaşamak demektir. Gönünün isteği ne varsa Hatice de görmüş olmak demektir. En zor zamanlarında ondan güç almış olmak demektir.

O insanların en ince anlayışlısı, en vefalıysın eşinin iyiliklerini de unutmayacaktı. Ona olan sevgisi ve sadakati, ayrılığından sonra dahi son bulmayacaktı. Ona olan vefasını, yakınlarına olan saygısıyla gösterecekti. Bir but et bile olsa elinde olan:

“Ben onun sevdiklerini de severim.” diyerek Hatice’nin arkadaşlarına yollayacaktı.⁶⁹

Naz Makamında Hatice

Vahyin ilk günlerinde Hatice, altıncı kez peygamberin çocuklarına anne olmuştu. Peygamberin mahzun yüreği sevinçle ışıldamıştı. Bebeğin adını Abdullah koydular. Kurbanını kestiler. Sadakasını dağıttılar. Abdullah vahyin bebeğiydi. Peygamber ocağına neşe saçarak büyüdü. Ancak kaderin gizli hükmü her an iş başındaydı. Paytak düşüşlerle yürümeye başladığı çağlarda, Abdullah aniden hastalandı ve vefat etti. Peygamber ocağından bir hazan yaprağı daha kopmuştu. Hatice bir yerinden daha yara almış bir anne ceylan-

69 Yemani, Ümmül-Mü'minin Hatice'tünBintü HuveylidmSeyyidetün fî Kalb'il Mustafa, 13.

dı artık. Bir tarafta eşinin mücadelesi, öte yanda gül kokulu yavrusunun acısı. Nahif ruhu iyice incelmışti. Teslimiyeti elden bırakmadı. Kaderin çizdiği yolda rızaya devam etti. Sevgili'nin sabrı, ona tevekkülü öğretmişti.

Ancak gözünün yaşı dinmiyordu. Gece karası gözleri, vurgun yemiş ceylanların bakışları kadar titrek ve derindi. Abdullah'ın minik elleri elinde gibi Hatice'nin. Gözlerinde masum gülüşü. Uyurken gülümseyişi, meme emişi, neşeli çığlıkları. İçi derin uğultularla kaynayan bir göze sanki. Gözünden oluk oluk akan yaşlarla ak yüzü sıırılsıklam. Onun bu haline koşuveriyor El-Emin. Yaralı ceylanına yudum yudum su sunuyor. Yanık gönlüne sabır merhemleri sürüyor.

Yavrusu memede ölmüş.

Sütleri taşmış Hatice'nin. Gözünden akan yaşlarla bir akıp gidiyor. Ana yüreğinin derin çağlayışıyla inliyor:

“Ey Sevgili!” diyor. “Süt kuzusu yavrumu yitirdim.”

Gözlerinden alevli yaşlar boşanıyor:

“Yavrumun sütü taşı. Keşke Allah, süt çağını tamamlayıncaya kadar onu yanımda tutsaydı.”

Sabır çağlayanı Muhammed, gül kokulu elleriyle gülünün gözyaşlarını siliyor:

“Sabret Hatice.” diyor. “Merak etme. O, süt dönemini Cennet'te tamamlayacak. Sen rahat ol. Şu anda Cennet'te onu huriler emziriyor.”

Hatice'nin anne yüreği sevinçle yatışıyor:

“Şayet bunu bilseydim,” diyor yutkunarak: “Onun ölümü bana daha hafif gelirdi.”

Bir derin acıyı o denli serin kılan, hiç şüphesiz ki onun derin imanıydı. Rabbi'ne güveniydi. Resul'e inancıydı. Sevgili'nin nuranî bakışlarında sükûnet buluyordu. Acısı hafifliyordu Hatice'nin.

Peygamberin kederi, saf ve isyansızdı. Tevekkülü kuşanmıştı. O bir babaydı. Yeryüzünün en nahif kalbini taşıyordu. Usul usul ağladı, derinden hüznünlendi. Ama hiç bir zaman aşırılığa kaçmadı. İki güzel eş, Rab'den gelen buyruğa boyun eğdiler. Musibete sabır ibadetini birlikte yaşadılar. Mümine keder yoktu. Acı büyük olsa da umutsuz olamazdı. Dışarıda Kureyş'in çilesi, içeride ise kaderin cilvesi vardı. Kureyş devlete kavuşmuş ama bundan habersizken yüz yıllar boyu sönmeyecek bir ışığın kaynağından kaçıyorlardı. Önü alınmaz hakaretler başlamıştı. Ağza alınmayacak küfürler, aşağılamalar ve horlamalar. Her yönden gelen saldırılar yuvayı kuşatmışsa da Hatice kararlıydı. İsyana sapmayacaktı. Bir anne olarak yüreği ne kadar yansa da hataya düşmeyecekti. Rabbin tecellisine, Habib'in tesellisine rıza gösterecekti. Bunun için belki de her iki dünyanın hanımefendisi olacaktı. Yüreğine volkanlar dolsa da teslimi elden bırakmıyordu:

"Ya Resulallah!" diyordu. "Kasım ile Abdullah şimdi neredeler?"

"Kasım ile Abdullah şimdi Cennet'...ler, ey Hatice, sabret!"

Evrenin göz bebeği, peygamber eşinin yüreğindeki yarıdağı yatıştırmak istiyordu. En ince yerinden yara almış Hatice'sine seslendi:

"Ey Hatice!" dedi. "Dilersen Allah'a dua edeyim, sana onların sesini duyursun."

İman kalesi Hatice kadere rıza noktasında kederinden emindi:

“Hayır.” dedi. “Rabbim madem böyle istemiş, sabrederim elbet. Ben senin bu sözlerini yürekten tasdik ediyorum.”⁷⁰

Ana yüreğinin her köşesi cayır cayır yanarken Rabbi’nin buyruğuna boyun eğmişti:

“Onun yazdığı yazıya razıyım. Yüce takdir karşısında boyun kıldan incedir. Sen rahat ol!”

Ancak bu sabır imtihanında zalimler boş durmadılar.

Mekke vadisini baştanbaşa saran bir dedikodu furyası yüreğini incitmişti. As bin Vail gibi hainler, Ebu Cehil gibi caniler, kinlerini kusmuşlardı:

“Artık Muhammed’in sonu geldi. Soyunu devam ettirecek erkek evladı kalmadı. Böylelikle adı sanı unutulacak, öylece ölüp gidecektir.”

“Artık soyu kesildi!”

“Rabbi O’nu unuttu!”

“Muhammed ebter kaldı. Soyu kesik kalacak!”

Bütün bunları duyup da üzülmemek elde değildi. Beşeri duyular içinde hüznüldü. Acılı anne çok bunaldığı anlarda yalvarıyordu Rabbi’ne. Gözünden akıp giden yaşlarla hal dili yine konuşuyordu:

“Kederimi, hüznümü, şikâyetimi sadece Sana arz ediyorum. Allah’ım! Tek delilim muhtaç oluşumdur. Hazırlığım elimin boş oluşu ve çaremin tükenmişliğidir. Senin cömertlik deryalarından bir damla, benim bütün ihtiyaçlarımı karşılar. Senin af dalgalarından bir zerre bana yeter.

Ey Yarattıklarına karşı çok şefkatli olan Vedud!

---

70 İbni Mace, Sünen, 1/484-151, İbn Kesir, a.g.e., II/458.

Ey mahlukatını yoktan var eden ve onları öldükten sonra yeniden diriltten Hay!

Ey dilediğini yapan Kadir!

Arşının rükünlerini dolduran Zati'nın nuru hürmetine Yarabbi! Bütün yaratıklarına galip geldiğin kudretin ve her şeyi kuşatan rahmetinin hakkı için istiyorum. Senden başka ilah yok. Ey kullarının imdadına koşan Allah'ım, bize de imdat eyle!"⁷¹

Islak bir Mekke sabahında tecelli inmişti. Gecedен çiseleyen yağmur sabahın ilk ışıklarına dek sürmüştü. Serin bir rüzgâr tenleri dolaşıyordu.

Mekke müşriklerinin söz ve davranışları ne kadar acı da olsa; kaderin sahibi gücünü göstermişti. Yüce Yaratıcı en sevgili kulu, elçisi Muhammed'i teselli ediyordu. Cebrail'in getirdiği vahiyde Rabbi "Muhammed'in soyu kesildi" diyenlere şöyle diyordu:

"Biz gerçekten sana Kevser'i verdik. Sen de Rabbin için namaz kıl ve kurban kes. Doğrusu seni kötöleyenler ebterdir."⁷²

Kevser Suresi'nin inişiyle, buruk yürekler sevinmişti. Kevser bol ve bereketli bir hayır kuşağının adıydı. İlim ve şefaak makamıydı. Değdiği yeri bollukla yeşerten Cennet ırmağıydı. Öylesine kutlu bir havuzdu ki, oradan bütün ümmet su içecekti. Sonsuza dek kesilmeyecek olan bir pınarın adıydı. Naz makamıydı. Bütün ümmeti affettirme makamıydı. Sevgili Peygamber'in yüzünde parıldayan ümit kıvılcıkları Hatice'nin kalbine işlemişti. İlme olan derin ilgisi ve merakıyla sormuştu:

71 Cevşenül Kebir Tazarru ve Niyaz, 12-13.

72 Kevser Suresi.

“Kevser nedir, ya Resulallah?”

Peygamber, Kevseri tanıtmıştı:

“Kevser Cennet’te bir nehirdir. İki kenarı altından, yatağı ise inci ve yakuttandır. Toprağı miskten güzel kokar. Suyu baldan tatlı, kardan soğuk, süttten beyaz, kaymaktan daha yumuşaktır.

Rabbim onu bana verecektir. Onda pek çok hayırlar vardır. İki kenarı zeberced ve inci döşelidir. Bardakları gülmüştendir. Ondan bir defa içen ebediyen susamaz.”

Sevgili’nin sözleri içini serinletmişti. Gözleri umutla titreyişirken şöyle diyordu:

“Mahzun olma ey Muhammed! Kasım ile Abdullah gitti ise geride nur gibi kızlarınız ve berrak Kevseriniz Fatıma var.”

Kim bilir belki de Fatıma onların dünyadaki Kevseri olacaktı? Nesebi silsilede babasının adını sonsuza dek bir tek o sürdürecekti. Gelecek günler güzel müjdelere gebeydi. Bunu bir sevgili bir de Hatice biliyordu.

Ümmü Cemil Günleri

Ebu Leheb, peygamberin kapı komşusuydu. Yeni dine düşmandı. Üstelik peygamberin öz be öz amcasıydı. Eşi Ümmü Cemil ile birlikte her yola başvuruyorlardı. Her sözüne karşı çıkan amca, yeğenine nefes aldırılmıyordu. Sürekli peşindeydi. Tebliğe çıktığı zamanlarda onu adım adım takip ediyor, çirkin söz ve davranışlarla sıkıyordu.

Eşi Ümmü Cemil, cahili toplumun kadın temsilcisiydi. Sözde, peygamberin yengesiydi. Şemslî lider Ebu Süfyan’ın

kız kardeşi olmanın şımarıklığı içindeydi. Güç ve saltanat her an kaybolabilecek bir gölgeyken Ümmü Cemil'in kör noktası olmuştu. Kibir sarhoşu olmuş bu kadın kaskatı kesilmişti. Şefkati yitirmişti. Ebedî kalınacakların yurduna gözünü yummuştu. Sevgili'nin yüksek avazına kulak tıkamış, vahyin ışıklı çağlayanına kalbini kapatmıştı. Ümmü Cemil kör, sağır ve lal kesilmişti. Resul'ün evinin etrafında dolaşan karanlık bir gölgeydi artık. Akıl almaz tuzaklarla peygamber ocağına her fenalığı yapıyordu.

Hatice, hiçbir şekilde onunla muhatap olmuyordu. Onun gibilere verilecek en akıllıca cevap sükûttu. Bunun yanı sıra akıllı tedbirler alıyor, akrabalık bağlarını kökten koparmıyordu. Peygambere yaptıklarına karşılık görmeyince farklı metotlar denediler. Evlerinden dışarıya çıkıp yüksek sesle küfrettiler. Peygamber ocağını taş tuttular. Evin kapısına pislik döktüler. El-Emin'in geçip gittiği yollara dikenli çalılar taşıdılar. Evi ablukaya almışlardı. Girip çıkanı takip ediyor, akla gelmez hesaplar yapıyorlardı. Ancak Hatice dikkatliydi. Üzü-lüyor, bunalıyor olsa da asla fevri davranmıyordu. Asıl istikamet ve sabır öyle anlarda ortaya çıkardı.

O, erdiği devletin kadrini bilenlerdendi. Yüce dağların tepesinde sis ve duman eksik olmazken etekleri çayır çimen olurdu. O bu yolda çekilecek çileyi göze almıştı. Başı göklerle ermiş yüce bir dağ gibi tepesinden karlar eksik olmazken, bağrından şefkatin pınarlarını akıtmayı bilmiş, her renk ve türde sevgiyle Resul'e kucak açmıştı. Böylesi bir eş için yüce Resul elbette:

“Ben ondan daha hayırlısını bulmadım.” diyecekti elbette.⁷³

73 Ahmet b. Hanbel, Müsned, VI/117-118.

Rabbin rızasına ermek için, çileye göğüs gerecekti. O razı olduktan sonra alem ona küssündü. Ne ehemmiyeti vardı? Kalplerin kilidi onun elindeydi. Eğer isterse Ümmü Cemil'in de diğerlerinin de kalbini anında yumuşatabilirdi. Fakat Rab, sonsuz tecelli aynalarında kullarının hür iradelerini izliyordu. Peygamber'in ailesi sürekli tazyik altındaydı. El-Eminle birlikte Hatice'ye de cephe almışlardı. Putperestler onu, Hz. Muhammed'in dinine girmek, onu desteklemekle suçluyordu. Ona ve eşine yapmadıkları hakaret kalmamıştı. Varsın üç günlük dünya hayatı sıkıntılı geçsindi. Değil mi ki ucunda Sonsuzluk Sultanı'nın rızası vardı? Bütün bunları düşündükçe Hatice, Ümmü Cemil ve diğerlerinin yaptıklarına katlanıyordu. Bir gün dahi Ümmü Cemille yüz yüze gelmemişti. Alem ne derse desin, vahyin kutlu bekçiliğini yapmaya devam edecekti.

Ümmü Cemil ise ter içindeydi. İnat, kin ve öfkeden morarmış yüzü sıırıslıklamdı. Gün boyu dağdan dikenli çalılar taşıyordu. Peygamberin kapısına dökerek onu bunaltmak için çalışıyordu. Onun gelip geçtiği yolları çöplük yığına çevirmişti. Evinin çevresi pis koku ve dikenli çöplerle dolu olsa da Hatice, eşinin yengesine sabırla direniyordu. Hz. Muhammed ise için için Rabbi'ne sığınyordu. Allah'ın elçisine yapılan bu davranışları yüce Yaratıcı görüyordu. Habibine indirdiği vahiyle onu şöyle teselli etmişti:

“Ebu Leheb'in iki eli kurusun. Kendisi de kahrolsun. Ona ne malı ne de kazandığı fayda vermeyecek. Alevli bir ateşe girecek o. Karısı da odun hamalı olarak. Boynunda bükülmüş bir ip olduğu halde.”

Tebbet Suresiydi bu inen. Müslümanlar rahatlarırken müşrikler iyice köpürmüştü. Ümmü Cemil ise deliye dönmüştü.

Eline aldığı koca bir taşla peygamberi arıyordu. Öfkeli haykırışlarla dar, tozlu sokaklardan geçerken Sevgili'ye uzanan eller kınanıyordu:

“Ümmü Cemil'in elleri kurusun!..”

“Elleri kurusun o odun hamalının!..”

Ümmü Cemil kör ve sağır kesilmişti. Onu aradı her yerde. Öfke dolu haykırışları arasında Ebu Bekir'i buldu:

“Arkadaşın nerede ey Ebu Kuhafe'nin oğlu?” diyordu.

“Ne yapacaksın onu!?”

“Ben işittim ki beni hicvetmiş. Onu görsem bu taşı ağzına vuracağım.”

Ebu Bekir bir ona, bir de yanında Kur'an okuyan peygambere baktı. Cehennem oduncusu kadın onu göremez olmuştu. Sevgili, Allah'ın koruması altındaydı. Ne yana döndüyse onu göremedi. Bulamayınca da köpürmüş olarak geri döndü.

Peygamber'e komşu olmak kaç kişinin yaşayabileceği bir ayrıcalıktı? Cebrail'in girdiği eve yakın olmak ne büyük farklılıktı. Gökten inen haberlerin eşliğinde bulunmak ne bulunmaz bir yakınlıktı.

Bütün bunlar kaç kişiye nasip olabilirdi? Ama onlara olmuştu. Ebu Leheb, Ümmü Cemil ve diğerleri bu özel alanın içindeydiler. Duvarları, çatıları, yönleri bitişikti. Her an onunla baş başa, her an onunla göz göze gelebilmek kaç kişinin ereceği güzellikti? Ama onlara sunulmuştu. Fakat yürekler katı olunca peygamber evinin yakınında yaşamak onlara etki etmemişti.

İçine düştükleri gurur kuyularından çıkamıyorlardı. Hükmü büyük yerdendi. Güneş üflemeyle sönmezdi.

Yeni önlemler düşündü Hatice.

Sevgili eşinin, evin eyvanına çıktıkça oturduğu bir sedir vardı. Ümmü Cemil bunu bildiği için sık sık orayı taşla tutardı. Hatice buna engel olmak için o bölgeyi korumaya almıştı. Sevgili'nin oturduğu yerin önüne büyük bir kaya parçası koydurtmuştu. Evine atılan taşlara siper olacak kocaman bir kaya parçasıydı bu. Atılan taşlar oraya isabet ederek El-Emin'e ulaşmıyordu.

Hain saldırılarına karşılık görmeyen caniler, işi çığırından çıkarmışlardı. Kana buladıkları ellerini peygamber evinin kapısına sürerek kan izi bırakıyorlardı. Bu işte kan dökmek niyetinde olduklarının işaretiydi bu. Onlar güneşten kaçan yarasalar gibi Kur'an güneşine karşı kafa tuttukça Hatice, her saldırıda yeni tedbirler alarak cesaretle direniyordu. En büyük peygambere eş olabilmek için her türlü fedakâriye yapıyordu.

Hatice'nin Kızları

Hatice her yönden inceltilmiş imbiklerden geçiyordu. İmtihanı çetindi. Bir derin derdin içinde kıvranıyor olsa da kimseye belli etmiyordu. Ciğer paresi iki kızı Ümmü Gülüsum ile Rukiye, Ümmü Cemil'in oğullarıyla nişanlıydılar. Hatice kızlarının bu kötü karakterli kadının yanında kalmasına kıyamadığı için nişanlılık dönemini uzun tutmuştu. Gül yüzlü yavrularının yaşça büyümelerini ileri sürerek bekletmişti.

Utbe ve Uteybe isimli iki kardeş peygambere damat olacaklardı. Hatice onlarla sınanmıştı. Büyük kızı Zeynep'i kız

kardeşi Hale'nin oğluyla evlendirmiş olması onlara bu yolu açmıştı. Devrin adetlerine göre kız çocuk öncelikle yakın akrabalarla evlendirilirdi. Mekke vahasında terbiyeleri ve konumlarıyla dikkat çeken Hatice'nin gül yüzlü kızlarına birçok talipler gelmiş, fakat akrabaya öncelik verilmişti. Sevgili peygamber bu teklifi aile bağlarının güçlenmesi için kabul ederek kızlarını onlara vermişti. Fakat onlar bu güzellikten uzaktılar. Ebu Leheb, amcadan ziyade düşman rolü üstlenmişti. Rukiye ile Ümmü Gülsüm'ün kayın validesi olacak olan Ümmi Cemil kolay katlanılacak bir kadın değildi. Akrabalık bahanesiyle ansızın evin içine kadar girip geleni gideni gözetlerdi. Bu cahil ve kaba kadın Hatice'nin dünya güzeli kızlarının kayın validesi olacaktı. O bu evliliği istemese de eşinin akrabaları olması ve onun tercihi olması yönüyle saygı duymuş, yüce Allah'tan hep yardım dilemişti.

Peygamberliğin inşiyle çarklar tersine dönmüştü. Vahiy geldiği andan itibaren gün gün kinlenmiş ve ellerinden gelen her kötülüğü peygamber hanesine yapmışlardı. Peygamberin yollarına dikenli çalılar taşıyan kayın valide, kızları boşamaları için oğullarına baskı yapıyordu. Utbe ile Uteybe iki güzel çiçeği örseleyerek koparmışlardı. Uteybe, cühela cüretiyle peygamberin karşısına dikilmiş:

“Ben dinini inkâr ediyorum ve seni hiç sevmiyorum. Sen de beni sevmezsin bilirim. Bu dini getiren babanın kızını da şu andan itibaren bırakıyorum.” demişti. Bununla da kalmamış Sevgili'nin üzerine saldırarak ağzından tükürükler fırlatmıştı. Peygamber çok incinmişti:

“Allah'ım ona bir itini musallat et!”

Anneler annesi Hatice acıdan iki büklümdü. Göz ışı-
ğ-ı Sevgili'ye yapılanlardan bunalmıştı. Bir koruyucu melek

gibi koruduğu efendisini himayesiyle kuşatırken, öte yanda imanla terbiye edip, sevgiyle suladığı iki masum kızını bağrına basmıştı. Zira o biliyordu ki yüce Rab, layık olmayarı layık olanın yanında bırakmazdı. Ciğer parelerini Ümmü Cemil'in ocağına düşürmeyen Rabbi'ne şükürler ediyordu. Toprağa dal budak salmış asırlık bir çınar gibi onları dört bir yandan sarmıştı. Her an hakkı ve sabrı tavsiye eden kadının güçlüydü.

Sabrı kendine kale kılmışken, Ümmü Cemil'in iftiraları ve küfürleri karşısında Rabbi'ne sığınıyordu. Ümmü Cemil'e muhatap olamazdı. Hayâsından sıyrılıp çirkefe bulaşamazdı!

İmtihan ne kadar çetinse başarı o denli yüksek olurdu. Başarı ne denli yüksekse, felaha ermek de o denli güzel ve paha biçilmezdi. Rabbin yolunda çekilen eza kutsaldı. Şikâyet etmiyordu. İsyana düşmemişti. Dünya kadınlarının ondan alacağı çok ince sırlar olmalıydı. Aradan çok kısa bir süre geçmişti ki Uteybe'nin kini, nefreti kendi kendini bitirmişti. Resul'e saldıran, Peygamber'in karşısına azgın bir canavar gibi dikilen Uteybe'yi çöl canavarı bir aslan parçalamıştı. Çölden bir haber gelmişti derinden:

"Uteybe öldü! Uteybe artık yok!.."

"Uteybe'yi it parçaladı!.."

"Uteybe'yi it parçaladı!.."

Osman'ın Aşkı

Ona “Kureyz kızı Sada” derlerdi. Osman'ın teyzesiydi. Hatice'nin yanında yer alan ilk Müslümanlardan olmuştu. Yeğeni Osman'ı çok severdi.

Osman Mekke'nin en yakışıklı ve terbiyeli genciyken, ay gibi parlak yüzü, utangaç bakışlarıyla kalplere taht kurmuştu. Sada o güzel gencin davete uymasını istiyordu. Kadınların müthiş bir gayretle iş başı yaptığı vahiy günlerinde o da yeğenine el atmıştı:

“Osman. Sen güzel ahlaklısın. Doğru sözlü ve hayâlisin. Şu Kureyş içinde apayrı bir şanın var. Sen de bilirsin ki Hz. Muhammed bir peygamberdir. Yüce olan Allah kendine elçi olarak gönderdi. Bu yüce hükmün ayetlerine senin de uyman gerekmez mi?”

Osman derin bir sükût içinde teyzesini dinliyordu:

“Muhammed'e Kur'an indirilmiştir. Cebrail yanına sürekli gider gelir. Ona tabi ol ki bu güzel halin kirlenmesin. Bu sözlerimi unutma!”

Teyzesinin tatlı sözleri Osman'ın kalbine işlemişti. Soluğu yakın dostu Ebu Bekir'in yanında aldı. Teyzesinden duyduklarını ilk ona anlattı. Ebu Bekir gülümseyerek:

“Osman,” dedi. “Sen iyi bir insansın. Doğru olanı senden gizleyemem. Şu kavminin taptığı putlar birer taş parçası değiller mi?”

“Evet.” dedi Osman. “Doğru söylüyorsun!”

“O halde güzel dost, teyzen doğru söylemiş. Yüce Allah, Muhammed’i insanlığa peygamber olarak gönderdi. Sen hâlâ ona gitmeyecek misin?”

“Elbette.” dedi Osman.

Tam o sırada peygamber ile Ali yanlarına gelmişti. Sevgili, Osman’a gülümseyerek:

“Ey Osman! Allah’ın Cenneti’ne davetimi kabul et. Ben, Allah’ın peygamberiyim.”

Osman’ın sevgi halesiyle kabaran ruhu artık bir an bekleyemezdi. Diline dökülen tevhid nidalarıyla Müslüman olduğunu haykırıyordu. Sada’nın Osman’ın kalbine attığı tohumlar ilk sürgünü vermişti.

Böylesine özel ve güzel bir yeğene sahip olan Sada, sevinç içindeydi. Osman’ın hayâsı, imanıyla buluşunca ortaya mükemmel güzellikte bir bütünlük çıkmıştı. Sada’nın planında şimdi bir başka güzellik vardı.

Hatice’nin şahsiyetine ve aile yapısına duyduğu hayranlık gitgide artıyordu. Onun yetiştirdiği evlatların terbiyesini, inceliğini ve zarafetini gördükçe bu bulunmaz aileyle daha bir içli dışlı olmak istiyordu. Uzun süreden beri varolan arzusu Utbe ile Uteybe’nin nişanından gerilenen kızların üstüne yönelmişti. Ancak Osman gibi edebi ve terbiyesi efsane olan bir genç peygambere damat olabilirdi.

Mekke kızları içinde Süreyya yıldızı gibiydi Rukiye. Öylesine seçkin, parlak ve göz alıcıydı. Bu göz alıcı yıldızın muhatabı da Zühre yıldızı kadar parlak ve alımlı olmalıydı. Mekke gençlerinin içinde en güzel ahlaklı, başı dik, cömertliğiyle ün yapmış, yakışıklı olanı ona denk olabilirdi. O liyakate er-

mesi gereken Osman'dı. Murad-ı ilahî, kader tezgâhında onları birbirine yazmıştı. O kadar denk, o kadar ahenkliydiler. Osman ve Rukiye. Biri Süreyya diğeri Zühre yıldızı.

Sada sürekli yeğenin kulağına Rukiye'nin terbiyesini fısıldamıştı. Onun hayâ dolu halleri hakkında önemli ipuçları vermişti.

Hatice'nin tespiti ne kadar yerindeydi. Gerçekten de toplumu imar eden mimarlar ilk önce kadınlardı. Onların güçlü sezgileri zamanla kabul görüyor ve haliyle erkekleri kendi tercihleri doğrultusuna çekiyorlardı. Sada öylesi bir yapılanmanın temelini atıyordu.

Öteden beri var olan bu yakıştırmayla yaşamış olduğu ilk yürek acısı geldi aklına Osman'ın. Kısa bir süre önceydi.

Mekke'nin en nezaketli genci Osman elinde olmadan Rukiye'yi düşünür olmuştu. Teyzesinin anlatımlarından elde ettiği bilgilerle, onun kendine uygun bir eş olabileceğini sezmışti. Fakat El-Emin'e damat olmak cüretini kendinde bulamamıştı. Utanıyordu Osman. Çok utanıyordu. Kızını gidip istemek zor geliyordu ona. Bu işe çare arayışı içindeyken bir fısıltı ilişmişti kulağına:

“El-Emin'in ortanca kızı Rukiye, Ebu Leheb'in oğlu Utbeyle nişanlamış.”

Osman neye uğradığını bilemeden soluğu evde almıştı. Mahcubiyet ve pişmanlıkla karışık duygular yaşamıştı. Hayâsı sevdasının önüne geçen genç derin bir kedere gömülmüştü.

O günden sonra Osman, örtülü bir yürek hüznüyle perde lenmişti. Fakat zamanla ortaya çıkan güzellik onun mahzun yüreğinin hüznünlü duvağını kaldırmıştı. Utbe ile Uteybe'den

ayrılan kızlar artık serbestti. Osman Rukiye'ye ulaşmanın yollarını yeniden arar olmuştı. Teyzesiyle oturup konuştular. Yeni bir telaş, yeni bir heyecanla yapılacakları planladılar. Osman ile Rukiye, vadinin en seçkin iki genci olarak ebedî beraberliğin eşğine kadar geldiler.

Ak Sütüm Helal Yavrum

Çöl orkideleri gibi masum, iki güzel kızının geri dönen nişanından sonra Hatice'ye yine teslimiyet düşmüştü. Hayrın sahibi yüce Rab; onlara Utbe ve Uteybe'den daha hayırlısını verecekti. Bundan umutluydu. Nitekim Rukiye, Mekke'nin en terbiyeli, en soylu, en varlıklı genciyle nişanlanmıştı. Kısa süre içinde yapılan evlilik velimesiyle iki hayâlî gencin yuvası kurulmuştu. Yüce Mevla Hatice'ye öncesinden çok daha değerli bir damat vermişti. Bu nimetin şükrünü ediyordu.

Osman orta boylu ve iri yapılıydı. Esmer teni parlak, güzel yüzü utangaçtı. Gür sakalı ve saçıyla bakımlıydı. Temiz giyinmeyi seven Osman, güzel kokuya düşküncüydü. Peygamberin misk kokusundan ayrı duramazdı. O güne dek içkinin damlasını ağzına sürmeyen Osman, peygamberin kızına zevcelik edecek eşsiz bir gençti. Yumuşak huyluydu. Zengin ve de cömertti. O, peygambere olduğu gibi Kur'an'a da aşık olmuştu. Onsuz duramıyordu. Ona varmak için çok sıratlardan geçmişti. Davasından döndürmek için boğucu dumanlar içinde bırakılan Osman'ın eli, ayağı ve bedeni urganlarla bağlandığında da yolundan vazgeçmeyecek cesaret ve kararlılıkla kükremişti. Bu cesur direnişin bir ödülü

olarak da ilahî kader onu peygambere damat seçmişti. Gön-
lünün en ince katmanlarında sırdan tüllere sarıp sakladığı
Rukiye'sine kavuşmuştu.

Osman Rukiye'yi, bir peygamber çiçeği gibi koruyup
kollayacaktı. Güzel Rukiye, zalim Uteybe'nin kiskacından
kurtulmuşken Osman gibi biriyle evlenmek ona ilahî bir
ikram olmuştu. Sevgi dolu evlilik sürüp giderken müşrik-
ler öfkeliydi. Rukiye'nin daha soylu ve zengin biriyle evlen-
mesi onları çılgına çevirmişti. Her fırsatta onlara saldırıyor-
lardı. Müminler namaz kılamıyor, Kur'an okuyamıyorlardı.
Çok bunalmışlardı. Onların çok sıkıldığını gören peygamber
Allah'tan gelen emirle onlara yeni ufuklar açtı:

"Yeryüzüne yayılın." dedi. "Yüce Allah sizi yine bir ara-
ya getirir."

"Nereye gidelim Ya Resulallah?"

"Habeşistan'a gidiniz." dedi Peygamber. "Oranın hüküm-
darı adil ve anlayışlıdır. Onun ülkesine sığınınız. Orası sizin
için güvenlidir."

O, gidin diyorsa elbette gidilecekti. Gidecek kişileri tek
tek belirledi. Bu gidiş çok yönlüydü. Dinin mesajlarını uzak
ülkelere taşıyacaktı. Peygamberin kızı ve damadı da içle-
rinde olmak üzere on beş Müslüman hazırlıklarını yaptılar.
Hatice gül yüzlü Rukiye'sini yola hazırlarken cariyeler Selma:

"Hurma ağacı bile fidesinden ayrı kalınca kuruyuverir." di-
yordu. "Ana yüreği hurmada, bu ise Hatice'de nasıldır acaba?"

Belki de onu bir daha görmeyecekti. Kim ölür, kim ka-
lır belli değildi. İşin ucunda ebediyete kadar görüşmemek
de vardı.

Sevincini ve hüznünü içinde yaşayan kadın sanki hal diliyle şöyle diyordu:

“Gök kubbe var oldukça bu mücadele hep sürecek. İnsanlar hak din uğruna yurtlarını terk edecekler. Gelip geçmiş onca peygamber hep bunu yaşadılar. Rukiye’den ayrı olmak çok zor olsa da bağrıma taş basacağım.”

Rukiye bu iznin hayırlı olacağını düşünüyordu. Teslimiyeti annesinden öğrenmişti. Ayrılık rüzgârları eserken Hatice, annelik içgüdüleriyle yavrusunu koklayarak bağrına basıyordu. Çölün efsane dolu bağrına inci tanesi kızını gönderiyordu. Kabaran endişelerini ona belli etmedi. Gözyaşları ak yüzünü yıkarken, kızını sıkıca kucakladı:

“Ya nasip!” diyebildi sessizce. “İmanın yoldaşın olsun. Ondan aldığın güçle her zorluğa karşı dayanıp direneceğini biliyorum. Haydi, git yavrum. Ak sütüm helal olsun. Rab-bim seni korusun!”

Belki de bu onu son görüşüydü. Son kucaklayışı, son koklayışydı. Hak din uğruna tüm Müslümanlar gibi varsın ciğerpareisi evladı ıssız çölün bağrına yürüsündü. Hak dava uğruna çok şey verilmeliydi. Mal, can, sıra ve rahatlık da olsa uğruna feda edilmeliydi. Baskıya dayanamayanlar evlerini, akrabalarını, vatanlarını terk edip yollara düştüler.

616 yılının kış ayları Habeşistan yolculuğunun başladığı mevsimdi. Kızıldeniz sahillerine doğru yürüyen on beş kişilik kabile, büyük bir gizlilik içinde yol aldılar. Biri-cik yurtları Mekke’yi terk ettiler. Deniz aşırı ülkelere birli-ğin evrensel çağrısını taşıyacaklardı. Yol uzun, çile ise kaçı-

nılmazdı. Onlar gözlerden kaybolana dek dualar etti Hatice. Peygamber'in yavrusu ve ümmetinden ilk kafil e uzak yollara düşmüştü. Son Peygamber Osman'ın ardından şöyle dedi:

“Lut Peygamber'den sonra, ailesini yanına alıp, Allah yolunda ilk hicret eden, kızım Rukiye ile Osman'dır.”

İki güzel insan, Osman ile Rukiye sahra yolculuğuna çıktılar. Muhammed ile Hatice'den sonra şehrin en güzel, en uyumlu çifti için zor ve zahmetli bir yolculuk başlamıştı. Fakat onlar mesuttular. Yüreklerindeki huzur muhteşemdi.

Vahyin Yüce Sofrası

*“O Kur'an ki,
Günahkâra tövbe kapısı
Ariflere rıza yolu açmıştır
Aşıklara Rü'y'et müjdesi
Cahillere ilim irfan sunmuştur
Fakirin gönlüne derya
Alimlere ilim sofrası kurmuştur.*

Geceler boyu semadan yeryüzüne akan bir çağıldayışın sesiyle yankılanıyordu Mekke. Vahyin sevgi kucağı herkes e açıldı. Dertlinin ahını dindiren, hastaya tiryak sunandı. Sonsuz varoluşun ezelî mesajı kalpleri titretirken herkes oradaydı. Azılı katiller, katı kalpli caniler, zillet yüklü zaniler bir tek onun ışıkl ı kucağında yunup yıkanıyorlardı. Ebedî yok oluş, ebedî mahvoluş değildi orası. Affedicilik makamıydı. Umut ve rıza ummanıydı.

Arabın manevî çarşısında sözü ince ve güzel diyenler, baş tacı iken, o güne dek hiç duymadıkları bir söz hazinesiyle karşılaşmışlardı. Kur'an'ın manevî tezgâhı önlerine açılmıştı. Tek irfan yönleri olan güzel söz ve şiir susmuştu. Kur'an'ın nurları gururlarını yerle bir etmişti. Musa Peygamber'in zamanında büyü revaçta iken, İsa Peygamber zamanında tıp ilmi gelişmişti. Muhammed aleyhisselam zamanında ise söz sanatı hakimdi. Dil ve anlatımın en üst seviyeye ulaştığı bir aşamada yüce Kur'an inişi usta edipleri şaşırtmıştı. Beşer sözü olamazdı. İlim, sanat, ifade, etki ve zarafet iç içeydi. İlahî bir mânâyla karşı karşıya kaldıklarını anlamışlardı. Onların söz marifetini tarumar ederek ortaya çıkan bu yüce hitapta neydi?

Oysa Muhammed ümmiydi. Şiir dizmeyi bilmezdi. Arap'ın dahi ediplerini nasıl susturabilirdi? O söz yüceliği karşısında lal kesilmişlerdi. İşiteni iliklerine kadar etkileyen bu şaheser karşısında suskundular. En özel sunumlarla seçilip Kâbe'ye asılan yedi askı şiirlerinin hükmü kalmamıştı. Meşhur şair Lebid'in kızı, o yürekliliği göstermişti. İlahî hitabın gücü karşısında babasının şiirlerini Kâbe duvarından söküp almıştı:

“Kur'an'ın yüce hükmü karşısında bunların bir kıymeti kalmadı.” demişti.

Böylece Lebid'in kızından cesaret alan Hammaddür'r-Raviye de, şiirlerini kutsal duvardan indirmişti. Arabın dahi ulemaları şaşkındılar. Meşhur ediplerden olan Lebid, Züheyr, İmru'l-Kays, Tarafa Nabîğa ve diğerleri bu işe anlam veremiyorlardı. En zeki ediplerin susup kaldığı, karşısına çıkıp tek laf edemediği bu yüce söz karşısında eziktiler. Bu nasıl etkiydi böyle?..

Muhammed, korkmadan ve ürkmeden gelen ayetleri tek tek açıklıyordu. Hicr suresinin doksan dördüncü ayetini okurken bedevî bir edip secdeye kapanmıştı:

“Ey Muhammed! Şimdi sen, sana emrolunanı açıkla, ortaya koy ve Allah’a ortak koşanlara aldırış etme.” demişti.⁷⁴

Edibin secdeye kapandığını görenler:

“Sen Müslüman mı oldun?” dediler.

“Hayır, ben Müslüman olmadım. Ama bu ayetin anlatım gücüne ve kalbe işleyiş biçimine hayran oldum. Hitabın hasasiyeti beni etkiledi. Onun için secde ettim.” demişti.

En beliğ edipten, en garip bedeviye kadar kimse tek kelime edemiyordu. Kalplere yüce kelimayı nakşeden o yüce cazibe karşısında lakayd kalamıyorlardı. Sonunda olan olmuştu. Teslim bayrağını çekemeyenler mücadele yolunu seçmişlerdi. O da ilim ve edeple değil, yıpratma yoluyla olacaktı. O yolu denediler. Onların başında da cehlin babası namıyla şöhrat bulmuş Amr bin Hişam yani Ebu Cehil geliyordu.

Onlar ne derse desin peygamber ocağına vahyin sofrası kurulmuştu. O evden evrâne en hoş sedalar yükseliyordu. Bir ruhani sofraydı ki açılan herkesi etki altına almıştı. Çağlar boyu hep aynı tazelikle kalacaktı. O muhteşem kitap, yüce Allah’ın muazzam hitabıydı. Gayesi sonsuz saadet, özü incelik ve güzelliklerle doluydu. Üstü iman ışığı, altı ilmi derinlik, sağ yekpare teslimiyet, solu akıl ve anlayış meyveleriyle süslüydü. Dünya ve ahiret gerçeğini en net şekilde ortaya koyan bu kitapla hayatı keşfetmek çok kolaydı. Böyle muhteşem bir sunumun tek temsilcisi El-Emin’di.

---

74 Hicr Suresi, 94.

Hatice o ilahî ziyafetin ilk konuğu olarak her an onunlaydı.

Müminler o sofradan ayrılmıyorlardı. Evdeki cariyeler, hizmetçiler, köleler, o sese meftundular. Kalbe hurma gibi lezzet ve gıda olan Kur'an nurlarını dinlemekten tarifsiz bir lezzet alıyorlardı. İlahî hitap karşısında herkes iki büklümdü. Gelen itirazları, anında inen ayetlerle tarumar ediyordu.

Daha birkaç gün önce eline çürümüş bir deve kemiği alarak un ufak eden Ümeyye bin Halef:

“Şu çürümüş kemikleri kim diriltecek?” demişti. Yüce Rab, Yasin Suresi'nin ayetleriyle ona cevap vermişti.

“Onları ilk defa var eden diriltecektir.”

Bu muhteşem bir sofradaydı. Kış mevsiminde kurumuş dallar, nasıl baharda yeşerip çiçekleniyorsa insan da kurumuş kemikleriyle öyle dirilecekti. Yemyeşil bir ağaçtan ateşi çıkaran, çürümüş kemiğe neden hayat vermesindi? O kuru dalların çubuktan ellerine salkımlı üzümle, iri taneli narları, dizilmiş mısırları veren, çürümüş bedenlere de yeni bir hayat verecekti. İnsan yok olup gitmiş bedeniyle haşır baharını bekliyordu. Her hücre tek tek dizilip, şifresi, kodu, kimliğiyle yeniden dirilecekti. Tek bir emirle yeşerecekti. İnsan sonsuz var oluşun kuşağında halden hale girerek hep varolacaktı. Yeni din onlara bu mesajı veriyordu. Onda söz yüceliği, beşer sanatının çok üstündeyken cehlin babası Amr bin Hişam, elinde olmadan bir itirafta bulunuyordu:

“Ben,” diyordu. “Onun sözlerinin doğru olduğunu biliyorum. Fakat beni ona tabi olmaktan men eden bir şey var!”

Onlar yüzyıllık zamanların kuytu köşelerinde çınlayan müjdenin ilk muhatapları, ilk göz yumucuları, ilk kafa tutucularıydı. Söz sanatının zirvesinde başarılı olduğunu zanne-

den zeki ama bahtsız kavim şaşkındı. Yüreklerine dolan kin ve nefret yosunlarını söküp atamıyorlardı. Akla gelen her taşkınlığı yaparak en büyük elçiyi engellemek istiyorlardı. Onu Kâbe'nin yanında Kur'an okurken gördükleri anda deliye dönüyorlardı. Şiir, zil, ısıklık sesleriyle karmaşa çıkararak onu susturmaya çalışıyorlardı. Kendi aralarında aldıkları ortak karar şöyleydi:

*"Bu Kur'an'ı dinlemeyin, okunurken gürültü edin. Belki bu suretle galip gelirsiniz."*⁷⁵

Onlar rotasız bir yürüyüşle dipsiz uçurumlara yürüyorlardı. Ancak güneş artık doğmuştu. Üflemeyle sönmezdi.

Can Güneşinin Uğruna

Altın ne oluyor, can ne oluyor?..

İnci, mercan da nedir?

Bir sevgiye harcanmadıktan,

Bir sevgiliye feda edilmedikten sonra!

Mevlânâ Celaleddin Rumi

Mümin olmanın bedeli ağırdı. O şartlarda imanı yaşamak, avuçta kor ateş tutmak kadar zordu. Gelmiş geçmiş nebilerin en büyüğüne ümmet olmak ve ona arkadaş olmak kolay seçim değildi. Kazılıp kabartılarak bahara hazırlanan toprak gibi ince işlemlerden geçmek gerekiyordu. Hayat memat sırrını yakalamada bu önemli bir süreçti. Artık çile ve gözyaşı kaçınılmazdı. Zira gül, çorak zeminde bitmiyordu.

---

75 Fussilet, 26.

Din pahalıydı. Köklü adanışlar isterdi. O kadim cadde-
de yürüyebilmek için nefsanî ağırlıklardan arınmak gerekir-
di. Arınacaktı Hatice. Sevgili'den dersini böyle almıştı. Arka-
sına, önüne, sağına, soluna bakmadan ve korkmadan yürü-
yen Muhammed'in ardından yürüyecekti. Duraklamadan ve
dahi tökezlemeden. Bunu fark ettiği andan beri köklü kopuş-
lar olmuştu. Dünya malı ayaklarının altında dağlar kurmuş-
ken, onu hep hayra kullanmıştı. Malı hayır için bir aracı ola-
rak görmüştü.

İrem'in has bağlarını bir gecede çöle çeviren tecelli, bağ
ve bahçeyi göğe yakın burçlara kuranları da asırlar üzerine
kazıyarak yazmıştı. Kuzey Arabistan'da hâlâ var olan kaya-
lara oyulmuş gerçekler bir zamanların lüks ve şatafat içinde
gün süren şımarık ruhlu insanlarına ait değil miydi? Harun-
ları Karun yapan dünya malını asıl verenin yoluna sermedik-
çe neye yarardı? Kaleler fedailer isterdi. İbrahim'in İsmail'i
feda edişi gibi feda etmedikçe malını canını ve kendini, hak-
kını vermiş olamazdı.

Kadın nefsi, dünya cazibesine kolay tamah ederdi. Hatice
ise Kureyş'in zengin patronu olarak bunun tam merkezindeydi.

Som altından külçeler, benzersiz takılar, has ipekler, bil-
lur kandiller, elmas broşlar, nadide kumaşlar, süslü döşeme-
ler onu böylesine mutlu etmeye yetmemişti. Değil mi ki on-
ların kat be kat fazlasını yakasından sıyırıp atan:

“Ballar balını buldum. Kovanım yağma olsun.” der
gibi kutlu sevdaya adanmıştı. Evrenin nurdan nakışlarını,
Habib'in cemalinde seyretmek dünya dolusu mücevherlere
bedeldi. Kalbine almadığı dünyalıkları Sevgili'ye adama za-
manlarını beklemişti hep.

Kureyşî fırtına ürkütücü olsa da Mekke kadim zamanlara gebeydi. Muhammed'in dini kıtalar üstüne sesini duyuracak kalplerde makes bulacaktı. Bu nida İsa Mesih'in müjdesi kadar yakındı. Bütün bunları düşündükçe açtı ellerini ve yakardı Kâbe'nin Rabbine:

"Allah'ım!..

İslam'ın rükünleri,

İmanın nurları,

Tevrat'ın sahifeleri,

Zebur'un nağmeleri,

İncil'in ayetleri

Vahyi'nin müjdeleri hürmetine Habibini Hafiziyet kutbunla koru. Şam seferinde güneşin yakıcı alevlerinden koruyarak üstüne gölgelediğin meleklerini Kureyşî tasallutta da imdada gönder. Fethinin yollarını aç. Tecellini yakın eyle Yarabbi!"

Efendisi, yanında bir sahabesiyle oturuyordu. Kureyş'in zulmü adım attıramaz raddeye gelmişken, Müslümanlar sıkıntı ve zorluk içinde çare arıyorlardı. Zulüm altında inleyen köleleri satın alıp azad etmek için finansal güce ihtiyaç vardı. Öylesine zor ve sıkıntılı zamanlar için sakladığı birikimlerini ortaya koydu. Kilolarca altın, gümüş ve değerli mücevheri tenekelerle getirip döküverdi önlerine:

"Ey efendim! Malım ortadadır. Bu yola verilecek baş, se-rilecek malsa eğer, her şeyim feda olsun."

Peygamber duygulanmıştı:

“Ey Hatice! Sende yüce Allah’ın cömertliğinden bir cömertlik var. O cömertlik pınarlarından bir damla görmekteyim.”

Sahabenin gözleri açılmıştı:

“Bugüne dek bunca altın ve gümüşü ilk kez bir arada görüyorum.” derken hayret içindeydi.

Hatice, yüreğinde en ufak bir tereddüt olmadan:

“Onlar benim değildi zaten.” dedi. “Asıl mal sahibi olan Rabbimin emanetiydi. Bense emaneti böyle bir gün için saklıyordum. Şimdi ise sahibine teslim ediyorum. Kardeşlerimizin çoğu köle ve fukaralardan oluşuyor. Böyle bir malı onlar için harcamak benim erişemediğim bir şeydir. Onları kullanmak için şu günümüzden daha ihtiyaçlı bir anımız olabilir mi?”

Sevgili Resul, Hatice’nin gönül rızasıyla ortaya attığı anahtarların tomarını din davası için kabul etmişti. Bu durumdan çok duygulanmış, ona dualar etmişti. Hatice, Sevgili’de fani olmanın bahtıyarlığı içindeydi. Ümmet-i Muhammed’in kurtuluşu için Sevgili her şeyini ortaya koymuşken, o nasıl durabilirdi? Her şeyi bu uğurda feda oldu. Bedelinde Rabbin rızası ve Resul’ün memnuniyeti varken gözü neyi görebilirdi? Bir Sevgili’ye harcanmadan, canı gönülünden feda etmedikten sonra malın ne önemi olabilirdi? Altın külçeler, gümüş topaklar, dizi dizi develer, takılar, hizmetçiler ve can... Sevgilinin yoluna adanmadıkça ne denli değerli olabilirdi? İşte o gün Hatice hayatının en özel anlarından birini yaşamıştı. Bütün bunları ona aşkın ilahî adanmışlığı yaptırmıştı.

Kölelerin Hayreti

Son Peygamber gece gündüz iş başındaydı. Onu evde uyurken ya da otururken görmek çok nadirdi. Gün boyu dışarıda, panayırlarda, yakın köylerde gününbirlik ziyaretler yaparak davetini yapıyordu.

“Rahat ve uyku vakti bitti.” dediği günden beri görevi başındaydı. Aldığı ağır görevi bihakkın icra ediyordu. Bütün gün dışarıdaydı. Çölün kızgın ikliminde yürekten yüreğe ab-ı hayat taşımakla meşguldü. Ulaşılmamış kalplere ışık taşıyordu. Yakın civarlarda kurulan panayırları tek tek dolaşıyor, hak dini onlara tebliğ ediyordu. O tebliğ anlarında müşrikler hep peşindeydi. Hatice yine öyle bir günde onu düşünüp onu konuşurken konağının kapısı çalınmıştı. Gelen Ebu Süfyan’ın hizmetçileri idi. Peygamberi sordular.

Kureys’in asili olmakta kibirlenmeyen, peygamber eşi olmaktan büyüklenmeyen Hatice, onları kapıda karşıladı. Kendisiyle aynı konumda olan diğer akranları onlara tepeden bakıp, emirler yağdırırken, Hatice kölelere insan olarak bakıyordu. Onlarla konuşur, hal hatır sorar, gerekli ikramı yapardı. Gelen köleleri o kadar içten karşılaması ilk anda köleleri ürkütmüştü. Onda gördükleri bu insanî muamele karşısında şaşkındılar.

Onları içeri davet etti. Köleler alışık olmadıkları bu ikramdan imtina ettiler:

“Biz,” dediler. “Sadece Muhammed’i görmeye geldik.”

“Muhammed evde değil” dedi. “Önemli işleri var. İşiniz acilse geçin içerde bekleyin!”

Köleler utangaç tavırlarla geçip eyvanda oturdular. Hal-
lerinden onu bekleyecekleri anlaşıyordu. Onların bu çe-
kingen hali Hatice’nin rikkatli kalbine dokunmuştu. İçerden
minder getirerek oturmalarını istedi:

“Madem ki, Rasulullah’ı bahçede bekleyeceksiniz. O hal-
de ben de sizinle oturur beklerim.”

Kureyş’in Seyyidesi, soylu tavırlarıyla kölelerin gönlün-
de kurduğu tahtın farkında bile değildi. Hep birlikte bahçe-
de oturdular. Onlarla konuştu. Hal hatır sordu. Ardından içe-
ri geçti ve kölelere bal şerbeti hazırlayıp getirdi. Bu işi hizmet-
çileriyle değil de kendi yapıyor olması köleleri utandırmıştı.
Ter içinde kaldılar. Bu insanî tavır karşısında iki büklüm olan
köleler, ne yapacaklarını bilemediler. İlk kez böylesi bir de-
ğer görmüşlerdi. Yanlarında oturan bir peygamber zevcesi ve
Kureyş’in hanım sultanı idi. Zaten yeni dine girenler hep kö-
leler ve fukaralar değil miydi? İnsanî tavır rahlesinde yeni di-
nin renk ve statü ayırımı yapmadan herkesi kucakladığına şa-
hit olmak onları memnun etmişti. Hatice kısa bir süre de olsa
onlara insan olmanın tadını yaşatmıştı.

Erkam'ın Evi

*Bu denizde ne ölmek var bize,
Ne gam, ne dert, ne keder,
Bu deniz alabildiğince muhabbet
Bu deniz iyilikten,
Cömertlikten ibaret.*

Mevlânâ Celaleddin Rumi

Altın külçeleri, gümüş topaklar, dizili kelepçerler, para, pul ve maldan sonra sıra en özel alana gelmişti. Başını sokup kederini giderdiği alan. Sevgili'ye Cennet, sevgiye ise bahçe olmuş yuva, çember altındaydı. Hatice tüm eleklerden geçerek gidiyordu. Dünya ve Ahiret kadınlarının hanımefendisi kürsüsüne ateşten oklar altında yürüyordu. Acaba o imtihanı verecek miydi?

Ebu Cehil'in şer yoldaşları akla gelebilen her vahşeti yapabilecek karakterdeydiler. Katı kalpli ve inatçı tutumlarıyla peygamberi bir an rahat bırakmıyorlardı. Öte yandan oturduğu evinin onların muhitinde olması bir diğer sıkıntılı durumdu. Eve giren çıkan her an gözetim altındaydı. Sinsi bir gözetleme ve amansız takip sürüyordu. Ümmü Cemil, geceler boyu gözetlemedeydi. En ufak bir aksama onun için bayramdı. Şer odakları kanlı elleriyle iz bıraktıkları peygamberin kapısına göz dikmişlerdi. Ebu Süfyan, Ahnes bin Şerik,

Utbe bin Rebia ve diğerleri... Hepsi de Mekke'nin en katı, inatçı ve gaddar liderleriydi.

Darün Nedve, Hatice ile peygamberin beşinci kuşaktan büyük dedeleri Kusay'dan kalma idarî binaydı. Mekke Şehir Devleti'nin her türlü görüşmelerinin gerçekleştiği bu bina, şirkin en katı yürekli insanların parlamento binası olmuştu. Kâbe'ye yakın bir merkez olmasıyla sık sık oraya toplanıyorlardı. Bu iş için orası hayli uygun bir mekândı. Orada yeni planlar, sinsî tuzaklar görüşülüyordu. En önemli kararlarını o binada alıyorlardı. Oysa hazine üzerinde oturduklarının farkında değillerdi. Cahili alim, zalimi adil, amiye ali yapan yeni dini tanımıyorlardı. Onlar sinsî kararlar alıp uygulamaya koyarken El-Emin de yalnız değildi.

Hz. Musa'yı kardeşi Harunla destekleyen Yaratıcı; son peygamberini Hatice, Ebu Talip, Ali, Ebu Bekir ile korumaya almıştı. Ömer bin Hattab'ın ve Harnza'nın Müslüman olmasıyla kırkı bulan Müslüman sayısı şer odaklarını çıldırtmıştı. Peygamberin etrafı Ebu Bekir gibi bir doğruluk abidesi, Hamza gibi bir cesaret kalesi, Ömer gibi bir adalet hamisi ve Hatice gibi bir sevgi kalesiyle güçlenmiş olsa da şer odakları takipteydi.

Hatice bunların içinde ona en yakın olan, malı ve canıyla onu en çok himaye edendi. Ona bir zarar gelebilir endişesiyle geceler boyu uyuyamıyordu. Eve gidiş gelişlerde Sevgili'yi sayısız tehlike bekliyordu. Kum, çakıl, taş atmalar... ot, diken, çalı yığmalar. Yolunu kesmeler, küfür ve saldırılar içinde evine gidip gelen peygamber tehlikedeydi. Bu işe yeni çareler arıyorlardı. Evi Kâbe'ye çok yakın olan Erkam ona kendi evine taşınmasını teklif etmişti:

“Ya Resulallah! Benim evim Kâbe’ye çok yakın. Hem gözlerden uzak ve korunaklıdır. Bundan böyle benim evime taşınırsınız. Evinize gidip gelirken başınıza bir şey gelmesinden korkuyoruz.”

Onlar her işlerini istişare ederlerdi. Yine öyle yaptılar.

Sevgili peygamber bu konuyu ilk önce eşiyle sonra da yakın çevresiyle görüştü.

Erkam’ın teklifi peygambere, eşine ve diğer Müslümanlara mantıklı gelmişti. Hatice, çağlara sadakat mührünü vurmuş o eşsiz kadın, bu teklife sıcak bakmıştı. Yeter ki Sevgili’ye bir zarar gelmesindi. O her zorluğa razıydı. Onun için her türlü rahatından, nefesine hoş gelen şeylerden ve alışkanlıklarından vazgeçebilirdi. Bu yolda çöl, çul ya da kül her ne olursa olsun ona gül olurdu. Yeter ki ondan uzak olmasındı.

Can paresinin yanında has bir hizmetçi, sadık bir vezir olmayı süslü saltanatlara değişmezdi. Sedef oymalı sedirlerden, ipek halılardan, kadife örtülerden anında vazgeçebilirdi. O, vermeden alınmayacağını biliyordu. Rabbinin rızasını, peygamberin hoşnutluğunu kazanmak için nefsinin ortaya koymadıkça gerçeği bulamazdı. Efendisinin isteği üzerine Erkam’ın evine taşındılar. Yıllardır süren alışkanlıklarını, rahatını ve düzenini bir kalemde silivermişti. Bir kadın için bu kolay olmasa da Hatice o sıratan sendelemekten geçiyordu. Dinin inkişafı uğruna ilk hicretlerini yaptılar. Efendisinin de dediği gibi, “Gün rahat ve uyumak günü değil”di.

En mutlu günlerini geçirdiği evini, yeni din uğruna terk etmişti. Bu onun için bir başka kayıttan tecerrüttü belki de. Halinden şikâyetçi değildi. Nefsin hoşuna giden her şeyi feda etmedikçe yol alamazdı. Ay gibi olacaktı hani. Yine öyle yap-

tı. Birlikte yıllarını geçirdikleri, huzur gözesi sıcak yuvalarını terk ettiler. Hacer Sokağı'nın sevgi tüten konağından çıkıp Erkam'ın Kâbe'ye yakın mütevazı evine yerleştiler.

Erkam'ın evi, Safa tepesinin doğu yakasında, dar bir sokak içinde ve korunaklıydı. Bu kutlu ev Sevgili'yi ve eşini ağırlarken, Müslümanların birlik noktası olacaktı. Davetin yayılması için oldukça uygun bir yerdi. Gelen emirleri halka bildirmek için kolay olan ne varsa onu tercih ettiler. Müslümanların durak yeri ev, Kâbe'nin kucağında korumaya alınmış gibiydi. Kimse ilişemiyor, kimse sokulamıyordu. Kapıya dikilen gözcüler, geleni gideni tespit ediyor, gereken tedbiri alıyorlardı.

Şirkin karanlık bekçileri Darun Nedve'de toplanırken Sevgili, Erkam'ın evindeydi. Narla nurun, gece ile gündüzün, güzel ile çirkinin, tevhid ile şirkin savaşıydı bu. Hatice bu çatışmanın orta yerinde nefsin hoşuna giden ne varsa vazgeçmişti. Malını, rahatını, uykusunu, güvencesini ve geleceğini terk etmişti. Biliyordu ki vermeden rızaya erişilmiyordu. Hatice gibi bir eş yanıdayken hiçbir ailevi çatışmayla karşılaşmıyordu. Bunun için sevgi ve teşekkürle eşine gü-lümsüyordu. Onun bu halini gören Mekkeli kadınlar yeni bir hayret dalgası içinde:

“Ey Hatice!” dediler. “Bizim seninle işimiz yok. Bizim işimiz El-Eminledir.”

Onlar Hatice'nin ab-ı hayat bulduğu kaynaktan habersizdiler. Bunu onlara anlatmak güçtü. Dur durak bilmeden devam ettiler:

“Sana neler oluyor böyle? Konağını terk ederek göçebe bir yaşamı seçmişsin. Hayatını mahvetme. Gel evine geri dön. Ömrünü adadığın bu akıl almaz gidişe son ver!”

İş ağır, dava büyüktü. Tüm dünyalıkları elinin tersiyle ittiği günden beri dünya, gözünde bir sinek kanadı kadar ufalmıştı. Buruk bir gülümsemeyle:

“Siz ne diyorsunuz?” dedi. “Büyük daveti almışken; o yüce kelamı değil de benim rahatımı mı düşünüyorsunuz? Siz beni bırakın. Asıl ben de sizi Muhammedî nurun kaynağına çağırıyorum. Gelin Müslüman olun!”

Hatice'nin dik duruşu Kureyşli kadınları büsbütün şaşırtmıştı. Sustular, bir şey diyemediler. Vahyin çağrısına kulaklarını tıkayarak oradan uzaklaştılar. Onu her şeyden vazgeçiren bu büyük aşk da neyin nesiydi? Anlayamadılar.

Güneşte Oturan Sevgili

*Can bahçesinde,
Ne çalgılar çalınmada
Ne semalar olmada
Testilerden, kaplardan dolup taşmada
Kulağa def sesleri,
Ud sesleri, şarkı sesleri gelmede
Mevlânâ Celaleddin Rumi*

Erkam'ın evindeki hayat hızlı başlamıştı. Hatice, hanımlar cephesini çekip çevirirken, efendisi civar illerdeki yerleşim bölgelerine gidiyordu. Gecesini gündüze katmış Nebi, sürekli koşuyordu.

Ardında onu adım adım takip eden caniler, önünde ona inanmamakta direnen cahiller vardı.

Sıcak, kum, toz, açlık, susuzluk, hakaret, saldırı ve yorgunluk... Hatice ardından bakardı uzun uzun. Ona dualar ederdi. Mekke'nin kızgın güneşi altında yürüyüp giden Sevgili'nin yollarını gözetlerdi. Serin gölgeliklere geçemiyordu. Güneşe çıkardı ardınca. Sıcak ve boğuk hava ciğerlerine işlese de içeri giremiyordu. Efendisine tasada, sevinçte ve çilede yoldaş olmuş kadın güneşte onu bekliyor, evlere sığmıyordu. Sevgili gün boyu yürürken, terlerken, susayıp yorulurken hep onunlaydı. O gönülden gönüle ılık taşırken nasıl durabilirdi? Geceler boyu ümmetin kurtuluşu için yalvaran, için için ağlayan, fokurdayan bir kazan gibi taa derinlerden gelen bir inleyişle yakaran bir yüreğin yanında nasıl uyurdu? Bunun için Hatice yumuşakminderlere geçemiyordu. Sevgili, sıcağın altında yürürken o serin evlere giremiyordu. Sevgili azarlanıp horlanırken o gülemiyordu. Soğuk sulardan içemiyordu. Rahat yataklara yatamıyordu. Gözbebeği sıcak kumlar üzerinde yürürken o serinleyemiyordu.

Onunla öylesine aynileşmişti ki sıkıntısını anında hissediyordu. Sevgili'nin her haliyle halleşmek onun hayat tarzıydı artık. Onu efendisinin gözünde unutulmaz kılan sır belki de öylesine halden anlar oluşuydu. Bu tavır yuvadaki saadetin bel kemiği idi. İki yüreğin birbiriyle aynileşmesinden doğardı huzur. Hatice bunu yapıyordu.

Onun ruh halini anlamak için güneşte oturuyordu. Evin eyvanındaki iri taşları kızgın bir alev yumağına çeviren güneşin altında onu düşünüyordu. Dudakları kıpır kıpırdı. Gözlerinde nem vardı. Emrinde çalışanlar, yanına uğrayanlar, çiçeği burnunda Müslümanlar onun bu halinden endişelilerdi. Onlardan biri dadı Ümmü Eymen, diğeri ise kız karde-

şi Hale'ydi. Onu öyle görmeye dayanamazlardı. Hale yaklaşıp sorardı:

“Niçin bu güneşin altında beklemedesin ey ciğerparem? Kalk da içeri gel, serin gölgeliğe geç.”

Hatice'nin cevabı çağların sisli katmanları arasında yankılanacaktı:

“Muhammed şu an alevli gökler altında, kızgın kumlar üstünde yürüyor. Ben nasıl serin evlere sığarım ey Bereke! O kızgın güneşin altında dolaşırken ben gölgeliğe geçemem. Rahat yerlere sığamam. Tasalanmadan duramam. Beni affediniz.”

Yılların yüzünde derin haritalar çizdiği Bereke şaşardı bu sevgiye. O Sevgili ki, sırlar semasının güneşiydi. Cemal feleğinin çarkı, kemal güzelliğinin yıldızıydı. Mekke'nin taşını toprağını yanık kül rengine çeviren güneşin altında onu bekleyen Hatice'nin halinden çok etkilenirdi.

Sevgili görevdeydi.

Yangına koşuyordu. Kaybolup giden hayatlara tiryak sunuyordu. Yitip giden canlara imdat olmalıydı. İnsanlar şirk alevleri içinde yandıkça kurtarmak için koşuyordu. Mahşer günü nasıl yalın ayak, ağlayarak koşacaksa ümmetin imdadına, öylesine mahzun, öyle kederli koşuyordu kulların imanına. Elli dereceye varan kızgın güneş oklarını vadiye yağdırırken Hatice de onunla aynı ruh halini yaşıyordu. Ondaki bu sadakati görenler kocaman bir sükûtun içine gömüldüler. Bir şey diyemediler.

Anladılar ki; Hatice saçının telinden tırnak uçlarına kadar El-Emin'in sevgisiyle doludur. Öylesine munis ve anla-

yıslı bir eş, peygamberin dünya yüzünde tattığı en eşsiz eş olarak kalacaktı. Nefise ile Hale bu aşkın fedaisini evlere davet ederlerdi:

“Ey aşkın mukim kalesi!” derlerdi. “Gölgeliklere gel. Bu sıcak seni bayar!”

Hatice kararlıydı. Yaşlı Bereke’ye verdiği cevabı onlara da verirdi:

“O dönene kadar gölgelik haram bana. Soğuk sular içemem. Serin ferah duramam. Ne olur yadırgamayınız. Beni mazur görünüz.”

“Ey Kureyş Azizesi! Bu sıcak çok yakıcı. Hasta olacaksın.”

“Resulullah, şimdi bu güneşin altında tebliğ yapıyor. O gelip gölgeleninceye kadar, yaşadıklarını yaşamak, hissettiklerini hissetmek isterim. Elimde değil gönlüm bırakmaz beni!”

Seneler ve çağlar geçse bile o, belki de bu inceliği için unutulmayan bir eş olacaktı. Eşinin gönlüne taht kuran kadın, dünya değıştirse bile hep hatıralarda yaşayacaktı.

Öylesine bir sevgi ve bağlılıktı ki bu Hatice’den sonra kız kardeşi Hale’nin sesi bile olsa duyduğu anda heyecanlanacak ve şöyle diyecekti:

“Aman Allah’ım! İçeri girmek için izin isteyen kimse İnşallah Hatice’nin kız kardeşi Hale’dir!”⁷⁶

---

76 Taberi.

Peygambere Gelen Evlilik Teklifleri

Kureyş'in şımarık liderleri peşindelerdi. Her gün yeni kumpaslarla karşısına çıkıyorlardı. Öz amca Ebu Lehep herkesten öfkeliydi. Ebu Cehil, Ebu Süfyan, Utbe bin Rebia, Esved bin Muttalip ve diğerleri. Onu durdurmak için her yolu denediler. Fakat O, net ve sağlam adımlarla hedefe yürüyordu. Genç yüzler yeni dinin halkasına girdikçe öfkeli cenahın hiddeti büsbütün artmıştı.

Son çareleri Ebu Talip'ti. El-Emin'i ona şikâyet edeceklerdi. Ebu Talip Müslüman olmamıştı. Fakat yeğenine çok düşküdü. Bunu bildikleri için onun himayesini kaldırmak istiyorlardı:

"Yeğenin bu işten vazgeçmiyor. İlahlarımızı reddediyor. Ya onu sustur, ya da bize teslim et. Biz onun çaresine bakarız."

Ebu Talip iliklerine kadar ürperdi. Ter bastı her yanını. Yüreği çatlayacak gibi oldu. Gözünün bebeğini nasıl onlara teslim ederdi? Canını verir ama onu asla veremezdi. Ancak net bir yol çizmesi gerekiyordu. Tek çaresi Muhammed'le konuşup onu yumuşatmaktı. Onu meclise çağırttı. El-Emin selam vererek geldi. Amca iki büklümdü:

"Muhammed'im," dedi. "Seni ne kadar çok sevdiğimi bilirsin. Kavmim benden çok zor bir iş istedi. Ne olur onları dinle ve beni güç durumunda bırakma!"

Yüreği lime lime oldu Hatice'nin. Bir iç sızısı yokladı kalbini. Kendiyle konuştu bir tek:

“Ey Kureyş’in en cesuru, en ulusu! Ey sahavet kalesinin kahraman lideri. Sen ki, Muhammed’i gözünün hadekasından esirgersin. Sen ki onun için canını bile göz kırpmadan verirsin. Sen ki ruhun kadar onun üstüne titrersin. Ey Talip’in babası ne olurdu... Ne olurdu şu kör gururundan vazgeçseydin.”

“Bu sevginin mecrasını aslına çevirseydin. Onda fani olduğun kadar Muhammed’in Rabbi’ne de yönelseydin. İşte o vakit Arap’ın asil efendisi layığını bulurdu. Muhammed’in seni gördükçe hüzün tüten yüreği hüsün ağacına dönerdi. Ah ki, sendeki kavim tutkusu bu nura geçit vermiyor.” Hiç durmadı Hatice konuştu içsel boyutta:

“Ey Muhammed’e muhabbet kalesi olmaktan daha öteye gidemeyen Hamisi! Hatice’ye sarı konağın dolu vara vara Ebu Talip’in yetimine mi varmış, diyerek şiirler düzen Kureyş, senin için de: “Artık o bizden değil, atalarının dinini terk etti.” deselerdi. Serden vazgeçmeyerek süreyyayı kaybetme yoluna girmeseydin. Yeğenine kenetli sevgini ebedî varoluşa taşısaydın. O dem kazancın çok ama çok büyük olurdu.”

Hatice’nin iç çırpınışlarından habersizdi Ebu Talip. Hatice’nin gözyaşını da Ebu Talip’in terlerini de bir tek Ali ile Fatıma gördüler. İki dakik gözdü onlarınki. Kureyş liderleri amca ile yeğenin arasına sızmayı başarmışlardı. Kendilerince cazip bir dizi teklifle El-Emin’e döndüler:

“El-Emin” dediler. “Sana Mekke’nin en genç, en güzel kızlarını verelim. İstedğin para, mal, servet ise dile bizden. Hepsi öne serelim. Yine az diyorsan seni başımıza reis yapalım. Bu da değilse derdin, gel seni tedavi ettirelim. Yeter ki bu peygamberlik davasında vazgeç!”

Sığ ve tuhaf teklifleri kendi dünyalarında kıymetliydi. Peygamberin yüzünde hüznün dolu bir tebessüm belirdi. Davasını anlayamamış olmalarından ötürü mahzundu. Kureyş'in bu en zeki, en güçlü, en hatip kişilerine acıyordu. Düşükleri çukurdan çıkmamak için direnmeleri çok acıydı. İlk kez o kadar hiddetlendi. Dünyanın bütün yıldırımları sanki oraya toplandı. Nur pınarı gözlerine yaşlar hücum etti. Güçlü bir kararlılık ve cesaret içinde:

"Ben mal istemiyorum." dedi. "Hasta da değilim. Hatice'den başkasında da gözüm yok!"

Herkes buz kesildi. Onu ilk kez o kadar hiddetli görüyorlardı. Sözleri ok gibi delip geçiciydi. Şaşkın bakışlar altında amcasına yöneldi:

"Amca!" dedi El-Emin. "Şundan emin olun ki, bir elime Güneşi, diğerine de Ay'ı koysanız ben yine de yolumdan vazgeçmem!"

Ebu Talip şaşırdı. Kureyş tuhaflaştı. Hatice ise derin bir huzur içinde alemin efendisini seyretti. Muhammed'in nurlu gözlerinden yaşlar akıyordu: ♥

"Yüce Allah ya bu dini bütün cihana yayar ve benim vazifem biter. Ya da bu yolda ölür giderim." Ayağa kalktı.

Onun bu korkusuzca meydan okuyuşu Ebu Talip'i sarsmıştı. Ölümüne bir haykırıştı bu. Yeğeni kalkıp giderken yüreği sarsıldı. Çağırırverdi ardından. Sesinde pişman bir tını vardı:

"Gel gözümün nuru gel." dedi. "Bundan böyle senin dediğin olacak. Haydi bakalım yolun açık olsun. Git istediğini yap. Vallahi ben seni hiçbir şey için kimseye teslim edici değilim!"

Kureyşli liderler suskun. Ebu Talip şaşkın. Hatice ise ona bin değil binler defa hayran kalmıştı. Onun o mahzun edası karşısında gözleri yaşarmıştı.

Bu cesaret, bu kararlılık da neyin nesiydi? Önüne en zor gedikler açılrsa da yolundan dönmemeye kararlıydı. O an anladılar ki Muhammed yolundan cayacak değil. Dünyalar önüne dökülse, alem dürülüp gelse de yan gözle bakıcı değil. Hatice'nin dilinde tek cümle:

“Hamisi Rabbi olanın kimden korkusu olur ki?”

Telaşa kapıldılar. Bu gücü nerden almıştı? Büyük bir kararlılık ve cesaret içindeydi. Bu yolda tek kalsa da kelle koltukta yürüyecekti. Korku içinde dağıldılar. Olaydan en çok Ebu Talip etkilenmişti. Dinine girmese de onu koruyacaktı. Kavmine haber saldı. El-Emin'i korumaya alacaklardı.

O günden sonra Haşim ve Muttalipoğulları gençleri Muhammed için kılıç kuşandılar. Önde Ebu Talip, Muhammed'i adım adım takip ettiler. Hatice biliyordu ki Muhammed Rabbi'nin himayesindedir. Bir ömür boyu bunu görmüştü. Habibi'ni güneşin sıcak buselerinden bile koruyan Rab, onu Kureyş'in azgın azınlığına da asla teslim etmeyecekti.

Kureyş kartallarının zalim tasallutu arttıkça Hatice de o da himayelerini daha fazla artırdılar. Ebu Talip dışarıdan o ise içerden Sevgili'yi korumaya aldılar. O güzeller güzeline zarar gelmesin diye birçok geceyi uykusuz geçirmeye azmettiler. Ona mal, servet ve canlarıyla kol kanat gerdiler. Hatice o cömertlikte git gide çoğalıyordu.

Aynı El Aynı Elif

Işıklı bir geceydi. Geceye gümüş sırmalı teller yağıyordu. Hatice yürek aynasını göklere çevirmişti. Koyu lacivert gökler yeşilimsi bir renge bürünmüştü. Göğün gözü Dolunay, vadi-i İbrahim'in üzerine ışıklar serpiyordu. Arı duru bir ışık çağlayanı Mekke Dilarası'nın göz bebeklerinde titreyordu. Ay, bir başka güzeldi. Hatice'nin hayatı boyu süren Ay buluşmaları o gece, daha birçok yürekte sürecekti gibiydi.

Ebu Kubeys'in yaşlı tepesine inmiş gibi duruyordu. Öylesine yakın, öylesine ışıldaktı. Hatice hayatının en muhteşem manzarasını seyrediyordu. Sevgili'nin sırtında kırmızı bir rida vardı. Dolunayın pırıltılı ışıkları altında duruyordu. Hatice bir ona bir Ay'a baktı. Yüreği titreyiverdi. Onun ışıklı yüzü aydan daha güzeldi. Hamd getirdi Hatice. Dili tesbihe durdu. Kısa ama tatlı bir lahzada o güzelliği kalbine nakşetti.

Neydi? Ne olacaktı bu gece? Bu ışıldayış, bu huzur. Bu hoşluk da neyin nesiydi? Bir şeyler olacak gibiydi. Güçlü duygilerini kontrol altına almaya çalıştı. Beklemeye koyuldu.

Kâbe'nin etrafında gürültülü bir kalabalık vardı. Son Peygamberin çevresini sarmış, tuhaf sorular soruyorlardı. İri, geniş omuzlarında aşağıya akan kırmızı ridasıyla gümüşten bir abide gibi dik, bir o kadar vakur, ilahî emirleri bildiriyordu. Görenler ona meftun olmaktan kendilerini alamıyorlardı. Uzun siyah kirpiklerine Dolunayın şavkı düşmüştü. Gözünde tek tevhidin ışıklı çağlayanı vardı. Tek gayesi etrafını saran bu

kuru kalabalığı Rahmetin kucağına çekmekti. Ancak tohum taşta çok geç çatlıyordu. Kureyş müşrikleri inatla direniyorlardı. Hz. Muhammed yılmadan tebliğini yapıyordu. Küfrün karanlık koynuna sığınanlar haşin bakışlarla Sevgili'nin etrafını sarmışlardı. Yarı müstehzi istekler ardı ardına sürüyordu:

“Ey Muhammed, eğer peygambersen göğre merdiven kur da senin peygamber olduğuna inanalım.” dedi biri. Yanındaki:

“Altından bir ev isterim.” dedi yanındakine göz kırparak. Öteki alaylı devam etti:

“Eğer peygambersen şehrin çevresindeki şu dağları uzaklaştır da görelim.” diyordu. Arkadaşı devam etti:

“Tıpkı Suriye gibi Mekke vadisinin tam ortasından nehirler akit. O zaman sana inanırız.” İçlerinden biri:

“Madem peygamberim diyorsun, Safa tepesini altına çevirir de görelim. Belki o zaman sana inanırız.”

Farklı sesler yükseliyordu. Melekleri görmek istediğini söyleyen bile vardı. Bahaneler çoktu. Akıllarına her geleni söyledikçe yeni teklifler ortaya çıkıyordu. Sevgili şefkatle onları dinliyor, kızmadan akılcı çözümlerle, üstelik samimi bir yaklaşımla cevap veriyordu.

Son Peygamber her birine şefkatle gülümsedi. Rabbin emirlerini anlattı. Cansız putlardan uzaklaşmalarını söyledi. Bir ve tek olan Allah'a ibadet etmelerini bildirdi. Fakat onlar işi en uç boyutlara vardırma niyetindelerdi. Kendi aralarında konuştular. Alaylı kahkahalar yükseldi. Ardından Velid bin Muğire ile Ebu Cehil'in tayin ettiği bir adam ona doğru yaklaştı:

“Ey Muhammed! Senden bir isteğimiz olacak. Madem peygambersin. Bize bir mucize göster! Tepemizde duran şu Ay’ı ortadan ikiye ayır da görelim.” dedi.

Sinsi gülüşmeler, birkaç fısıltıdan sonra devam etti:

“Ama öyle bir ayır ki Ay’ın bir yarısı Ebu Kubeys, diğer yarısı ise Kuaykıyan Dağı üzerinde dursun.”

İri gözlerinin bebeği, Kâbe karası kadar koyu, akı gün ışı-
ğı kadar beyaz olan Sevgili, anlamlı bakışlarını göklere çevir-
di. Dili dua doluydu. Bir O, bir de Hatice’ydi Ay’ın Rabbiyle
konuşan. Omuzlarından aşağı doğru akan hoş kokulu ve ba-
kımlı saçları tertemiz ve parlaktı. Tüm gözler üstündeyken iki
rekat namaz kıldı. Rabbinden mucize istemişti. Ardından gül
sepetinden çıkarmış gibi hoş kokulu elini uzattı gökyüzüne.
Ay’ın orta yerinden aşağıya doğru bir elif çizdi. Nefesler tu-
tulmuş, tüm saatler durmuştu sanki. Dolunay emirber bir ne-
fer gibi aldığı emri yerine getirdi. Peygamberin göğse çizdiği
elifin tam orta yerinden ikiye ayrıldı. Semanın kalbi hükmün-
de olan Ay’ın, saf ve berrak sinesi onun bir işaretiyle ikiye ay-
rılmıştı. Sadrı iki parçaydı şimdi. Göklerde o ana kadar hiç
görülmemiş bir tablo vardı. Karanlığın ortasında gümüş bir
akış halinde yukarıdan aşağıya ışıktan seller yağdıran mehtap
muhteşemdi. Evreni bir kitap gibi yazıp düren yüce Rab, Ay’ı
da emrine amade kılmıştı. Dolunayın her bir parçası bir da-
ğın üzerinde haşmetle duruyordu. Herkes şaşkınlık içindey-
di. Korkulu bakışlarla bir Ay’a, bir de Ona baktılar.

“Gece, gündüz, Güneş, Ay, Onun ayetlerindendir.”⁷⁷ diyordu
yüce Kur’an. Fakat Kureyş direnişteydi. Cahili inatları taştan
daha katıydı. Kalabalığın içinden uğultulu sesler yükseldi:

⁷⁷ Fussilet Suresi, 37.

“Ebu Talip’in yetiminin sihri şimdi de gökleri tuttu!”

Korku içinde orayı terk edenler oldu. Vicdan sahipleri ise şahadet getirdiler. Bu olanlar elbette ki sonsuz kudrete çok kolay gelirdi. Fakat Peygamber, insanların mucizelerle değil kendi hür iradeleriyle iman etmesini istiyordu.

Ay, görevini tamamlayıp yeniden ayrılan parçasına kavuşunca Sevgili şükürdeydi. Dua yüklüydü. Rabbin bu harikulade sanatını seyretme bahtiyarlığına kaç kişi erebilirdi? Hatice o bahtiyarlardandı. Kadim dostu Ay’la halleşti:

“Ey Rabbimin kudret eliyle halden hale giriveren süslü tecelli!” dedi. “İkimizin de yüreğine aynı el, aynı elifi çizdi. O sevgi ilelebet orada var olacak. Rabbin rızasına uymak için varız. Şükür ki mutilerdeniz.”

Şefkati Kuşananlar

İnsanlık en karanlık günlerden geçerken yeni din; yeni bir nefes gibi ruhlara ışıklı menfezler açmıştı. Köle kültürünün hakim olduğu bir toplumda en çok ezilenler cariyelerdi. Onlar kadın kölelerdi. Bir eşya gibi alınıp satılan, acımasızca kullanılan, zayıf bedenli insanlardı. Hor ve hakir görülürlerdi. İtilen, kakılan, dövülen, aç bırakılan onlardı. Bu durum en çok peygamber ile eşini incitirken; yeni din onlara da eşit haklar sunmuştu. Hal böyle olunca yeni dine ilk koşanlar yine onlar olmuştu. Sevgili mahzun, Hatice ise üzgündü. Ebu Bekir, alnında derinleşen çizgilerle durgundu. Şefkat dolu yüreği uçsuz bucaksız okyanusların devasa dalgaları gibi kabardıkça Rabbinden yardım bekliyordu. O Kureyş ulularındandı. Zengin ve cömert oluşu şahsiyetini nüfuzlu kılmışken zor zamanların

Müslümanı olmuştu. Kadınlar içinde Hatice ne kadar Hatice ise, erkekler arasında da Ebu Bekir o kadar Ebu Bekir'di.

Ona Ebu Kuhafe'nin oğlu derlerdi. Zayıf yüzü masum, sevgiyle bakan gözleri çukurda ve derinden ışıklıydı. Uzun boylu, seyrek sakallı bu adam Hatice'den sonra Sevgili'nin tek dostu, tek yardımcısıydı. Çıkık alnının ortasında parılda-yan iman nuru onu daha bir saygın kılmıştı. Ei-Eminle çok önceden de arkadaşlıklar fakat dostlukları farklı bir boyuta taşınmıştı. Kalem parmaklarını göğe dikerek kelime-i tevhidi getirdiği günden beri Resul'ün can yoldaşı olmuştu. Sesi çok güzeldi. Çok güzel Kur'an okurdu. Müşrikler onun Kur'an okuyuşuna hayranlardı. Namaz kılarken etrafında mahruti bir halka oluşurdu. Onu dinlemek için itişip kalkışanları duymazdı. Huşu ve huzur içindeydi. Son elçinin etrafında pervane kesilmişti. Ebu Bekir ile Hatice, Peygamber'in etrafında kol kanat geren iki kanat gibiydiler. Bir yandan Sevgili'yi korurken öte yandan ilk Müslümanlara hem malları ve hem de canlarıyla taze kan oluyorlardı.

Müslümanların çektiği işkencelere dayanamıyordu. Lime lime olmuş bir yürekle çare arıyordu. Bilal'in çektikleri yüreğine oturmıştı. Siyah tenli ama ak yürekliydi Bilal. Kır saçları arasına kızgın kumlar dolarken seyrek sakallarının üstünden tüten toz dumanı arasından tevhidi heceleri. Köle Bilal'in kızgın kayalar altındaki çırpınısını görüp de dayanamazdı Ebu Bekir. Seyrek sakalı arasında kendine bir yol arayarak akıp giden gözyaşlarını tutamazdı. Peygamberin has dostu, koşuyordu. O ve eşi Ümmü Ruman hayatlarını o yola adanmışlardı. Ümmü Ruman vahyin ilk kadın temsilcilerinden olarak Hatice'nin hep yanında olmuştu. İnce ve

narin yüreği yapılanlara dayanamazdı. Koşardı Peygamberin ocağına.

Hatice'nin kalbi ana yüreği gibi müminlerin üstüne titrerdi. Gün geçmezdi ki bir zulüm haberi peygamber ocağına gelmesin. O vakitlerde Sevgili büsbütün mahzunlaşırdı. Geceler boyu yakarır, onlar için ağlardı. Hatice öyle zamanlarda hiç ses çıkarmadan efendisinin arkasında derin bir sükûta dalar, dilindeki duaların mislini artırır. İçi alev alev yandıkça aminlerini Sevgili'nin duasına katardı. O günlerde imdadı yetişen mal varlığı ile bir hayli açık kapatmıştı. Oluk oluk akıttığı paralar çok iş yapardı. Köleleri özgürlüklerine kavuşturmak onu çok rahatlatırdı. Müslümanların çektiği işkencelere dayanamazdı. Gelecek günler güzel müjdelere gebe olsa da içinde bulundukları dar geçit can yakıcıydı. Kor alevler üzerinde yürüyordu Müslümanlar. Malı mülkü bu yola dökmüş olsa da son gelen haberler içini acıtıyordu.

Nehdiye ile Lübeyne zengin bir Kureyşlinin cariyesiydiler. Onlar anne kız çok fakirdiler. Bütün gün öğütüp taşıdıkları un çuvallarını taşımaktan sırtları yara olmuştu. Karın tokluğuna çalışırken; davete uyarak Müslüman olmuşlardı. Hak dine girdikten sonra insan olduklarını fark etmişlerdi. Fakat devrin hor ve hakir yaptırımları sürüyordu.

Son günlerde ana kız hakkında müthiş haberler yayılmıştı. Güçlü kuvvetli bir adam olan Haris, Lübeyne ile annesini ölesiye dövmüştü. Zavallı cariyenin elleri gevşeyip iki yanına düşene kadar da boğazını sıkıyordu. Ölü gibiydi Lübeyne. Annesini de aynı hale getirdikten sonra:

“Şunu bil ki sizi acıdığım için değil yorulduğum için bırakıyorum.” demişti. Fakat onlar cesur ve kararlıydılar. Onca dayığa rağmen yollarından caymamışlardı. Onlar sadece Haris’in kaskatı haline acıyor, doğru yolu bulması için dua ediyorlardı. Lübeyne imanından aldığı güçle Haris’in yüzüne haykırmıştı:

“Ey efendim!” demişti. “Sen Müslüman olmazsan Allah da sana böyle azap edecek.”

Sahibin eşi ise karşılarına geçip şöyle diyordu:

“And olsun ki sizin gibi dininden dönmüş birisi sizi satın alıp azat etmedikçe yaptığımız işkenceden geri durmayacağız.”

Rabbin vadi sonsuzdu. O yola baş koyanları mahzun ve perişan koymazdı. Onların o direnişi belki de fitrî bir dua olmuş olacak ki seslerini Ebu Bekir’e duyurmuştu.

Peygamberin can dostu oradan geçiyordu. İki masum kölenin hali içler acısıydı. Sessizce yanlarına gidip selam verdi. Hep birlikte sesin geldiği yöne baktılar. Bu gelen iman özlü, doğru sözlü Ebu Bekir’di. Ana kız kendileri gibi bir Müslüman olan Ebu Bekir’i görünce sevinmişlerdi. Ak benzinin çevrelediği masum yüz mimikleri şefkat doluydu. Vakur edasıyla kadına seslendi:

“Ey kadın! Sen çok büyük bir yemin ettin. Bu yemininden dönmelisin!”

Kadının yüreği kin doluydu:

“Hayır, asla yeminimden dönmem. Madem o kadar iddiasın gel onları sen satın al. İsteyeceğim fiyatı ver de görelim.”

Ebu Bekir’in niyeti de oydu zaten:

“Onları bana kaç satarsın?”

Kadın yüksek bir fiyat söyledi. Ebu Bekir iki masum Müslüman kadının kurtulmasından başka bir şey düşünmüyordu. Parayı çıkarıp verdi. Kadının şaşkın bakışları arasında Nehdiye ile Lübeyne kurtuldular. Artık hürdüler. Ebu Bekir sevinçle onlara seslendi:

“Artık özgürsünüz. Bugünden sonra size hor muamele ve hakaret yok. Taşıyıp öğüttüğünüz un çuvallarını onlara teslim edin ve ayrılın buradan.”

Onlar müminlerdi. Ellerindeki işi yarım bırakmak onlara yakışmazdı.

“Şu yarım kalan işimizi bitirsek de, öyle ayrılacak olmaz mı?”

Ebu Bekir müminlere has bu dürüstlük karşısında çok duygulanmıştı. Zavallı kadınlar onca eziyet gördükleri kişiyi yarı yolda bırakmak istememişlerdi. Bu ancak Müslümana yaraşır bir erdemdi:

“Bu sizin bileceğiniz iş.”

Sahip kadın şaşkındı. Ebu Bekir’in cömertliği ve kadınların dürüstlüğü karşısında ne yapacağını bilemedi. Bu neydi, nasıl bir dindi böyle? Bir türlü anlayamamıştı. Haber Sevgili peygamberi ve eşini çok sevindirmişti.

Hür ve özgür olarak Hatice’nin yanına koştular. Peygamberin öğretileri ile kurduğu ilim çemberine katıldılar.

Nerede bir mümin işkenceye maruz kalsa Peygamber oraya koşuyor, elinden ne gelirse yapıyor, çokça dua ediyordu. Bu konuda Ebu Bekir’den çok yardımlar görmüştü. Ebu Bekir kölelerin hamisi olmuştu. İşkence altında inleyen Hamame’ye, Zinnüre’ye, Nehdiye’ye, Lübeyne’ye ve daha nice köle Müslümana kol kanat germişti. Bir keresinde babası oğluna:

“Oğlum.” demişti. “Görüyorum ki sen hep zayıf cariyele-ri satın alıyorsun. Oysa güçlü kuvvetli köleleri alıp azad etsen, arkanda güçlü bir ordu oluşturursun.”

“Babacığım! Ben onlardan faydalanmayı değil Allah’ın rıza-sını kazanmayı umuyorum.” demişti güzel dost. Babası onu an-layamazken, yüce Rab vahyini indirmişti:

“Elinde bulunandan verenin, Allah’tan sakınanın, en güzel olan tevhid kelimesini tasdik edenin işlerini kolaylaştırırız.”⁷⁸

Ebu Bekir’in cömertliği karşısında inen bu ayet, mümin-lere bir müjde ve ışık kaynağı olmuştu. En zor, en sıkıntılı za-manlarda onu Müslümanların yanında gören Hatice, efendi-sinin arkasında demirden kale gibi duran Ebu Bekir’e dualar ediyordu. O inanmıştı ki; Rabbinin rızasını gözetleyenlerin her işi kolay ve güzel olacaktı.

Sen Muhammed’e Aşıksın

İlk yıllar, dar dehlizlerin açıldığı zor geçitler gibiydi. İma-nın ilk ışıkları büyük bir gizlilik içinde yayılıyordu. Mekke’de akla hayale gelmez olaylar yaşanıyor. Putların yalan oldu-ğunu kabul eden akıl sahipleri baskı altındaydı.

Kızgın kumlar üstüne yatırılanlar, dövülenler, sövülen-ler, kovulanlar hep ilk Müslümanlardı. Sevgili her birine ye-tişmek, o zulüm çemberinde tutuşan canları kurtarmak is-tiyordu. Onun bu hüznü değerli eşini yeni çare arayışlarına yöneltmişti. Bir çare olamamanın sıkıntısıyla iki bükülmüdü. Yüreği hep onlarlaydı. Kimse anlayamazdı o hüznü. Kimse sezemezdi. Müminler için duyduğu elemi kimse bilemezdi.

---

78 Leyl, 5-6.

Belki çağlar ve çağlar sonra Resul'ün davası yankı bulmuşken kalbi diri, ruhu duru müminler neler yaşadıklarını anlayabilecekti.

Ammar'ın babası Yasir, Yemenli bir köleydi. Sahibi Muğire, onu cariyesi Sümeyye ile evlendirmişti. Vahyin çağrısına Hatice ve Ali'den sonra ilk koşanlar onlardı. Fakat Muğire'den görmedikleri eziyet kalmamıştı. Onları koruyacak kavim ve kabileleri yoktu. Putlara tapmamanın bedelinde gördükleri eziyet tarifsizdi. Çölün sıcak kumları üzerine serilen bedenleri işkence izleriyle doluyken, Sevgilinin teselli sözleri yüreklerine ırmaklar akıtıyordu:

“Sabredin ey Yasir ailesi! Sabredin ey Yasir ailesi! Sabredin ey Yasir ailesi! Sizin mükâfatınız Cennettir. Sabredin ey Yasir ailesi!”

Yasir, işkence altında can vermişti. İnananlar kederliydi. Müslüman köle toprağa verilirken Ebu Cehil keyif içindeydi. Kara ve katı yürek, yaptığı işkenceden haz duyuyordu. Sıra Yasir'in eşi Sümeyye'ye gelmişti.

O çok yaşlı bir kadındı. Çok zarif, çok inceydi. İşkenceye dayanamazdı Sümeyye. Nahifti yüreği, savunmasızdı bedeni. Ancak kalbindeki iman güneşinin kıvılcımları çok güçlüydü. Ebu Cehil'in hoyrat ellerinde dövüldükçe bir kelebek gibi çırpınıp duruyordu. Onu ellerinden ve ayaklarından bağlamış, sıcak kumlara yatırmıştı kızgın güneşin lavları altında:

“Biliyorum!” diyordu. “Sen Muhammed'e aşıksın. Ona aşık olduğun için onun dinine girdin. Çabuk söyle! Evet, doğru söyledin de!”

Sümeyye elindeki tek silahı kullandı. Ebu Cehil'in mor suratına bir tükürük attı. İmanından aldığı güçle haykırdığı

sözler Ebu Cehil'i kahretmişti. Gece karası yüzüne hücum eden öfkeyle elindeki mızrağı Sümeyye'nin nahif bedenine sapladı. Sümeyye, Müslümanların ilk kadın şehidi olmuştu.

Müslümanlar kararlıydı. Yüzlerce Yasirler, binlerce Sümeyyeler, on binlerce Haticeler feda olsundu. Vahyin inşa günlerinde ilk inanan bir kadın olmuştu. İlk şehit ise yine bir kadındı. Bu da kadının fedakâr yapısını gösteren önemli bir işaretti. Hatice vahyin ışıklığı ipine daha bir sıkı sarılmıştı.

Mus'ab İle Hünas

Günlerden beri ilk kez güzel bir haber almışlardı. Yeni din hızla yayılırken ekilen tohumlar bir bir başak veriyordu. Gün geçmiyordu ki bir kurtuluş haberi gelmesin. Gelen haberler ilginçti. İmanla ışıqlanan yüzlerin en özel hallerini seyrediyordu Hatice.

Ona Mus'ab bin Umeyr derlerdi. Mekke'nin en yakışıklı genci idi. Bakımlı ve upuzun saçlarını tarayıp omzuna serdi mi kaç yürek harelenir, genç kızların gözünde gizli kalmış yıldızlar aşikâre çıkardı. Güzel kokuya düşkünlüğü rüzgârını hoş kokuyla esinlemişti. Temiz ve iyi giyimliydi Mus'ab. Murassa yemen ipeklerinden giyindiği gömlekler kaç fakir doyururdu. Sivri uçlu pabuçları, uzun parlak saçları ve dik duruşuyla şehirdeki gençlerin en gözdesiydi. Birçokları onun muhteşem fiziğini Muhammed-ül Emin'e benzetirdi. Terbiyeli ve görgülü bir gençti. Düzgün fiziği, seçkin hitabetiyle çok sevilirdi.

Zenginlik içinde yüzen annesi Mus'ab'ın bir dediğini iki etmezdi. Kureyş gençleri arasında onun kadar bolluk için-

de yaşayan birisi daha yokken yüreğinin katmanlarına vah-yin kıvılcımları düşmüştü. Haber tez vakit duyuldu:

“Mus’ab din değiştirmiş!..”

“Mus’ab Müslüman olmuş!”

Erkam’ın evindeydi Mus’ab. Gönüller güneşi Muham-med’in yanındaydı. Resul’e en çok benzeyen oluşu, haline de sirayet etmişti. Gözleri sevinç doluydu. Ani ve fani zevk-lerin tutsaklığını bir avuç toz gibi üfleyip savurmuştu. Canı-nı adayacak bir diriliş ve yenileniş içindeydi.

Hatice, Mekke sosyetesinden Hünas’ı iyi tanırdı. O, Musab’ın annesiydi.

Gösterişli kıyafetleri, takıları ve farklı yaşayışı dillerdeydi. Dul ve zengin oluşu, bir de oğluna olan aşırı düşkünlüğüyle bilinirdi. Annesini iyi bilen Mus’ab, Müslüman olduğunu on-dan gizliyordu. Nefis adına ne varsa, elinin tersiyle bir kenara itmiş, Sevgili’ye koşmuştu.

Toplumunun gösterişli genci farklı bir yaşayışa geçmiş-ti. İçsel bir inşa sürecindeydi bu. Masum bir arınma yaşıyor-du. Işığa kavuşmuş kelebekler gibi her an son peygambe-rin peşindeydi. Kâh Erkam’ın evinde, kâh Kâbe’nin yanın-da, kâh namazda, kâh duada her yerde Sevgili’nin dizi dibin-deydi Mus’ab. Kalbindeki sancıların dünyalıkla değil, son-suzlukla dineceğini fark ettiğinden beri Resul’ün yanından ayrılmıyordu. Hünas bunu fark etmişti. Putları yok sayarak Peygamber’e koşmasına tahammül edemiyordu. Oğluna çok kızgındı. Ona olan öfkesinden türlü ceza yöntemleri uygula-yarak caydırma yoluna gitmişti. Muhammed’in yanına gitme-sini yasaklamıştı. Fakat Mus’ab, her fırsatta onun yanında so-luklanmayı başarıyordu.

Hüna'sın aklı başından gitmişti. Biricik oğluna en büyük kötülüğü yapmıştı. Onun gibi şahsiyetli, aklı başında bir genci eve hapsetti. Bununla da kalmayarak elini ayağını bağladı. Mus'ab gün boyu bukağılar altında, acı içinde kıvranıyordu. Sevgili'nin sesinden ve kokusundan ayrı kalmak çok zordu. Ancak bedeni bağlı olsa da kalbi hür ve serbestti. Ondan öğrendiği ayetler, zikirler ve dualarla çilesini dolduruyordu.

Mus'ab, bir yönüyle Hatice'ye benziyordu. O nasıl bir zamanlar Mekke'nin en şık, en iyi giyimli, en gözde kadınıysa; Mus'ab da onun gibi Mekke'nin seçkin genci olarak nuru yakalamıştı. Dünyevî şartların lüksünü teperek Sevgili'yi seçmişti. Annesinin huysuz direnişlerine sabırla direniyordu.

Hali muhteşemdi! Azmi, sadakati ve imanıyla Mus'ab, Mekke gençlerine çok pek şey anlatıyordu. El-Emin'den karamsarlığa, yılgınlığa ve isyana düşmemeyi öğrenmişti. Umut doluydu. Çile sonsuz değildi. Elbet o da bir gün Sevgililer Sevgilisi'ne kavuşacaktı. Dünya libaslarına yakışmıyordu Mus'ab. Aklından hiç geçmeyen güzelliklere erecek miydi acaba? Son Peygamberin ilk temsilcisi mi olacaktı? Yesrib'e gidecekti belki de! Ona öğretmen Mus'ab mı diyeceklerdi? Peygamberin sancaktarı seçilecekti. O da Hatice gibi ilk öğretmen, ilk mürşit mi olacaktı? Yesrib hurmalıkları onun Kur'an sohbetleriyle mi şenlenecekti? Uhud onu kucaklayacaktı belki de. Peygambere gelen oklara bedenini kalkan edecek bu genci selamlayacaktı. O yolda canı mı verecekti Mus'ab? Şehit mi olacaktı? Yemen işi giysilerinin altın düğmelerinden sıyrılıp, yırtık libası lime lime huzura mı koşacaktı? Yetmiş yerden yara almış bedenini Sevgili'ye siper mi edecekti? Cennet hullelerini kat kat kuşanmaya gider-

ken, varsın şehit ayaklarını ızhır otları örtsündü. Ne çıkar-
dı. Asıl alemin ihtişamı yanında sığ ve sönük değil miydi her
şey. Yeni dinin ilk mensupları kısıcak dünya çileleriyle kim
bilir ne rütbeler, ne payelerle sonsuzluk yurdunun baş tacı
olacaklardı. Hatice'den sonra Mus'ab da o ilklerin güzeliydi.

Huzura Koşanlar

Ben saf aynayım.

Sırrım dökülmemiş paslanmamışım.

Ben kin dolu bir gönül değilim,

Tur-i Sina'nın gönlüyüm ben...

Mevlânâ Celaleddin Rumi

Hatice'nin gözü gönlü her an uyanıktı. Yanından ayrılmayanlar onun has dostları ilk Müslümanlardı artık. Olup biten her şeyden onu haberdar ediyorlardı. Vahyin ışıklı inşasında Hatice'nin etrafını etten bir duvar gibi ören mümin kadınlar, üzüntü ve telaş içinde:

“Ey Seyyidemiz! Canımız, efendimize deli diyorlar. Büyücü diyorlar. Sihirbaz diyorlar. Biz bu iftiralara dayanamıyoruz.” dediler.

Hatice dizinin dibinden hiç ayrılmayan kızını yokladı. Küçük kız bütün bu söylenenlerden haberdardı. Küçük yaşına rağmen büyük bir olgunluk içindeydi. Resul'e en çok benzeyen yavrusu, Peygamber kızlarının en küçüğü yürekçe en hassas olanıydı. Minik Fatıma'ydı bu. Ay yüzlü küçük kızın kalbi babasının üzerine titriyordu. Yıldızlı bakışlarını anne-

sine çevirmiş ona bakıyordu. Müminlerin annesi duydukları karşısında sadece gülümsüyordu:

“Telaş etmeyin.” diyordu. “Muhammed’i Rabbi koruyacaktır.”

Ondaki bu ciddiyet ve sabırlılığı, olaylar karşısında soğukkanlı olmayı öğrenen ne çok kadın vardı. Hatice’nin telaşsız tevekkülü ve Rabbine olan güçlü güveni müminlerin içine su serpmişti. Derin bir teslimiyet içinde, olabilecekleri beklediler. Sonunda vahyin inişine sebep olacak olay da aşikâre çıkmıştı.

Dımad uzak yerlerden Kâbe’yi ziyarete gelmişti. El-Emin’in eski dostlarından. Geliş sebeplerinden biri de onunla görüşmekti. Ayrıca Dımad, doktorluk ve üfürükçülük yapıyordu. Biricik dostu hakkında birçok şey duymuştu. Fakat en son duyduklarına bir türlü inanmamıştı. Müşrikler onu El-Emin’den uzak tutuyorlardı:

“Muhammed delirdi.” dediler. “Artık kimseyle görüşmüyor. Sakın ona yaklaşma!”

Oysa Dımad, dostunun akıl ve muhakeme gücüne hayrandı. Bu sözler onu rahatsız etti. Her yerde onu aradı. Bulamayınca da evine kadar gitti:

“Selam Ya Muhammed!” dedi. “Akıl sağlığın hakkında bazı sözler işittim. Buna çok üzuldüm. Seni ne çok sevdiğimi bilirsin. Ben cinlerden gelen yeli tedavi ederim. Elim şifalıdır. Eğer istiyorsan seni de tedavi edebilirim.”

Peygamberin aydınlık çehresine hüzünlü bir tebessüm yayıldı. Derin bakışlarını arkadaşının gözlerinin içine diktikçe cevap verdi:

“Bütün övmeler ve övülmeler ancak Allah’a aittir Dımad. Biz Allah’ı anarız ve ondan yardım dileriz. O birdir, tektir ve eşi ortağı yoktur. Muhammed ise onun kulu ve elçisidir.”

Dımad o güne dek böylesine güzel sözü ilk kez duyuyordu:

“Ben” dedi. “Şimdiye kadar böylesine etkili bir söz duymadım. Bu ne çekici sözdür! Söylediklerin sözün özüdür. Getir elini. Sana biat edeyim!”

Dostunun delirmiş olduğunu umarak evine gelen Dımad, aslında kendisinin akıldan ne denli uzak bir yaklaşım içinde olduğunu fark etmiş olmanın hicabı içindeydi.

Üstüne toz toprak atanlar, onu ölümle tehdit edenler, ona deli diyenler arasında Muhammed korkmadan yürüyordu. Kimseye kini yoktu. Mekke halkının amansız tutumları sürüp gitse de gökten gelen müjdeler ferahlatıcıydı. O nidaları ilk Hatice dinliyordu.

“Bismillahirrahmanirrahim...

Bakın, gündüzün sinip gizlenen yıldızlara... Dolaşıp dolaşıp yuvalarına, yörüngelerine giren gezegenlere...

Geçmeye başladığı dem geceye... Nefes almaya başladığı dem sabaha kasem ederim ki: Kur’an değerli bir Elçinin Cebrail’in getirip okuduğu sözdür.

O elçi ki çok kuvvetlidir. Yüce Arşın sahibi Allah’ın nezdinde pek itibarlıdır. Göklerde ona itaat edilir. Vahiylere ona emanet edilir.

Şunu da bilin ki, içinizden biri olan bu arkadaşımız deli değildir. O vahyi getiren Cebrail’i apaçık ufukta görmüştü. O, vahiy hususunda cimri davranan, vahyi sizden esirgeyen bir zat değildir.”⁷⁹

---

79 Tekvir suresi, 1-24.

El-Emin o ayetleri konuğuna bildirdi. Dımad'ın yüreği pamuk gibi yumuşacık olmuştu. Deli denilen has dostunun yanından huzurla ayrılıyordu. Yeni dine dört elle sarılacaktı.

İlk Eş İlk Sevgili

*"Size kendi içinizden öyle bir peygamber geldi ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona ağır gelir. O size çok düşkün, müminlere çok şefkatli, çok merhametlidir."*⁸⁰

Kral değil, kul peygamberliği seçmiş bir elçinin yol arkadaşıydı o. Halinden memnundu. Meziyetler merkezi Muhammed'ine sadık yâr, candan hizmetkâr olmuştu.

Geçmiş ve gelecek çağların nurdan öznesiyle aynı çatı altında beraberlerdi. Aynı yastığa baş koymuştu. Ona eş olmak esasta alemin en tatlı servetiyken, tehlikelere bağrını açmaktı. Safa menzillerine erişmek için cefa derelerinden geçmek gerekti. Hatice bunu yapıyordu. O bu özelliğiyle müminlerin annesi olma liyakatine ermişti. Güçlü sezgileriyle anlamıştı ki bir peygambere eş olmak kolay değildi. Hele de bu peygamber vahyin son elçisiyse. O seçilmiş temsilcinin yanında olmak bir yerde misilsiz bahtiyarlık iken öte tarafta ise belaların ilk durağı olmak demekti. Çilelere göğüs germek demekti.

Ömrünü Rabbine adanmış Sevgili, asırların seli önünde he-lak olan insanları kurtarmak için çırpınıyordu. Bir an rahatı yoktu. Canını ortaya koymuştu. Bunu yaptığı için ona deli, büyücü, bozguncu demişlerdi. O ise insanların iman selame-

---

80 Tevbe, 128.

ti uğruna her şeyini feda etmişti. Gözünde ne Cennet sevdası, ne de Cehennem korkusu vardı. Onun bir tek sevdası vardı. İnsanları ebedî helak ve yok oluştan kurtarmak. Gecelerce ağlıyordu Hz. Muhammed. Dudaklarında hep o hece vardı:

“Ümmetim!.. Ümmetim!..”

Daha doğduğu ilk günden bu nida düşmüştü diline:

“Ümmeti!.. Ümmeti!” demişti doğar doğmaz. Ümmü Ey-men buna şahitti. Hatice ise ikincisine: Ümmet için çırpınan bir Sevgili’nin içli yakarışlarına. Ümmet onun bir babanın evlatlarından daha kıymetliydi. Bunun için az güler çok ağlardı peygamber. Hatice onun hüznüne otak olurdu:

“Benim bildiklerimi siz bilseydiniz, az güler çok ağlardınız.” diyordu.

Geceler boyu yakarıştıydı. Ümmetin kurtuluşu için akıttığı gözyaşını, enin dolu ahu feryatlarını bir tek Hatice duyardı.

Alemlerin sırrı önüne perdesiz açılmıştı. Geçmiş ve gelecek her ümmeti ismiyle ve de cismiyle tanıyordu. Her birinin derdi ve sevinciyle yakından alakadardı. Salihler silsilesinin virdlerini, selatu selamlarını tek tek alacaktı. Cahiller canibinden yükselen ahu fizarlar ise yüreğini incitecekti hep. Bunun için yakarıştıydı peygamber.

O yuvada yaşayanlar peygamber ocağının kelebekleri gibi nazik ve özellerdi. Zeynep ile Rukiye kocalarının evindeydi. Ümmü Gülsüm ile Fatıma ise ince eleklerden geçiyorlardı. Babalarının Kurani terbiyesi ile annelerinin örnek gayretini seyrederek büyüdüler. Gülün goncalarıydı onlar. Dikenler arasından her geçen gün biraz daha boy veriyorlardı. Kutlu ocağın en narin çiçeği Fatıma, çileyi göre göre genç kızlığın eşiğine dek gelmişti.

Zekâsı ve kavrayışıyla yaşından büyük bir olgun içindeydi. Ona Betül diyenler suretinden çok siretine yansıyan güzelliğine hayrandılar. Dolunay ışığı anlamına gelen o ismi ona Mekkeliler takmıştı. Duruşu nezafet, oturuşu vakar, uyuyuşu iffet olan bu yavru, babasına çok benzerdi. Huyu çok güzeldi. Hatice küçük kızına bir başka düşkündü. Bazı zamanlarda onu uzun uzun seyrederdi.

Pembe beyaz tenine hayâ ne çok yakışırdı. Siyah, gür kirpiklerini yere çevirdikçe duru yanaklarına düşen ışık halesini, anneliğe mahsus bir hayranlıkla seyrederdi. Uzun saçlarını tarayıp ördükçe sonsuz alemlerin sırlarını dürrerdi. Endamlı duruşuyla dünya zamanlarının çok ötesinden gelmiş gibiydi. Fatıma'nın duru bakışlarında peygamberin ışığı dolışırdı. Zümrüt vadilerden kır çiçekleri deriyor gibiydi gülüşü. Konuşunca Fatıma; güle aşık bülbülün aşk dolu tegannisini işitiliyor. Nurun aksi gibi Fatıma; sonsuz nehirlerden yakamozlar yansıtıyor. Bir yanıp bir sönüyor. Hatice hayrandı bu yavrusuna. Ona hamileyken ne çok şey yaşamıştı. Her biri tek tek sıralanırdı zihnine.

Sevgili'nin Hira'ya çekildiği zamanlardı. Hatice yalnızlığa alışmıştı. Gece karanlığı çökünce üzerine geniş giysisini alır, başını örter, kapısını kilitlerdi. Zikir ve dua dolu anların bitiminde çirasını söndürür, yatağına girerdi. Öyle gecelerin birinde Sevgili kendine ait olan kapı tokmağını vurmuştu. Tam kırk gün, kırk gece süren ibadet süresi Rabbinin izniyle bitmişti. Eve girdiği anda Hatice geceyi gün bilmişti. Artarak çoğalan nuru karşısında hayranlığını gizleyememişti. O aydınlık günlerin meyvesiydi Fatıma. Hamileliği kolay ve huzurlu geçmişti. Değişik haller yaşamış, hiçbirini unutmamıştı.

Kureyş kadınlarının Hatice'yi terk ettiği günlerdi. Eşine hasret kaldığı günlerde bebeğiyle avunmuştu. Uzun Mekte gecelerinde karnındaki bebekle ne çok konuşmuş, ne çok şey paylaşmıştı. Muhabbeti, hasreti ve hüznü hep, ona anlatmıştı. Annesini rahatlatan bebek ona bir huzur ırmağı olmuştu. Doğumu ise bir başka güzellikti. Yaşadıkları gün gibi gerçektir sanki. Çevreden terk edildiği o mahzun zamanlarda sancısı başlamıştı. Doğum anında yaşanan yakazalardan birini hiç unutmuyordu. Cariye Selma'nın koşuşturmaları ve yalnızlık dolu anlarda onlarla karşılaşmıştı; uyku uyanıklık arasında yanına gelen dört uzun boylu hanımla. Ne kadar hoş, ne kadar güzellerdi. Haşimoğlu kadınlarına benziyorlardı. Onları ilk gördüğü anda ürpermişti Hatice. Ancak onu rahatlatmışlardı:

“Ey Hatice! Üzülme.” demişti ay yüzlü olanı. “Biz senin kardeşleriniz. Ben İbrahim'in eşi Sara. Bu Mezahim kızı Asiyeye, bu Musa'nın kız kardeşi Gülsüm, şu yanımdaki de İmran kızı Meryem'dir. Doğum zorluklarını hafifletmek için bizi sana, Allah gönderdi.”

Ardından dört yanını sarmış bu dört huri yüzlü kadının yardımıyla tertemiz ve zahmetsiz bir doğum yapmıştı. O tatlı anların sonunda Cennet'ten uzatılmış bahar dalına kavuşmuştu. Babasına ne çok benziyordu. Dünya zamanlarına aktırılmış bir Kevser gibi duru ve tatlıydı Fatıma.

Havva kızlarının en üstünlerinden olduğu aşikâr bu yavru belli ki gelecekte çok şey görecektir, çok şey yaşayacaktı. Her ne görürse görsün, her ne yaşarsa yaşasın biliyordu ki Hatice, Fatıma gece yıldızları gibi insanlığa hep ışık ve rota olacaktı. Babasından aldığı güneşin akislerini çağlar ötesi zamanların

doğmamış insanlarına da net ve duru yansıtacaktı. Göz ışığı efendisi onun için:

“Kızım Fatıma insandan olma bir huri kızıdır.” demişti.

Bir başka sefer yine:

“Kızım Fatıma bir Cennet meleğidir.”⁸¹ diyerek Hatice’nin duygularını iki kelimeye dizmişti. Onun asalet ve nezafetini ne de güzel dile getirmişti.

Fatıma babasına olan düşkünlüğü ile bilinirdi. Hatice’nin en özel anlarından biri; ikisini bir arada seyretmekti. Babasının yanında olduğu anlarda o muhteşem ikiliyi seyretmek, Hatice için dünya yüzünde varolan her güzel şeyden daha güzeldi. Onun için kızına:

“Babasına en çok benzeyen kızım.” derdi. O namla severek büyötmüşü onu.

Canlar canıydı Fatıma. Haksızlığa dayanamayıp zulme minik elleri ve yüreğiyle karşı çıktığı anlarda, sığındığı tek kale annesiydi. Koca bir ümmetin annesi Hatice, Fatıma’nın can yoldaşıydı. Fatıma yatağından taşan dingin bir nehir gibi umutla coşar, ölçüyle doğrulurdu. Yaşı küçük olsa da kocaman kalbine sığdırdığı tek güneş Allah ve peygamber sevgisiydi. O güçle hayata yürüyordu. Geceler boyu hep babasını düşünüyordu minik kız. Kureyş’in saldırısı içinde büyürken; az konuşup çok düşünmeyi öğrenmişti Fatıma.

Vahyin soluğunda sessiz bir nefes gibi gitgide büyürken yüreğine hep sevgi filizleri ekilmişti. Bunu ebeveynine borçluydu. Annesine tutkundu.

Kadın duygusallığı içinde ayrıntıya hapsolup kalmayan kişiliğine hayrandı.

---

81 İbni Abbas.

Sıradan zevklere tamah etmeyişi dikkatini çekerdi. Bunu en çok kervan vakitlerinde gözlemlerdi. Mekkeli kadınlar has mücevherleri, nadide kumaşları hırsla kapışırken o, önüne serilen dünyalıklara göz ucuyla bakmıştı. Şam'ın oymalı şamdanları, Hind'in göz alıcı kumaşları, Yemen'in renkli taşları dünyasını doldurmazdı. İhtiyacı olacak kadarını alıp gerisini ihtiyaç sahiplerine bırakışı çok hoşuna giderdi.

Onu en çok üzen anlar babasını Kureyş'in zulmü altında görmektir. Öyle zamanlarda yüreği burkulur, dudağı titrerdi Fatıma'nın. Farkında olmadan süzülürdü gözyaşları. Gül teni sırlıslam olurdu. O zamanlarda annesi şefkat kanatlarını sonuna dek açar; bir efendisine, bir yavrusuna koşardı. Sarardı her bir yarayı tek tek:

"Ayışığı kızım." derdi. "Mü'mine ümitsizlik yaraşmaz. Son peygamberin kızı olmak kolay değildir. Ümmetin önünde kaleden burçlar gibi durmalısın. Alemin sevgilisi baban kapalı kilitleri bir bir açacak. Vahyin gür sedası çağlara yayılacak. Ümitvar olmalısın."

"Babamı hüznü görmeye dayanamıyorum." derdi.

"Bilmez misin güzel kızım, dünya müminin zindanıdır. Ama çile zamanı kutsaldır. Bu sıkıcı menzilden sonra daimi yerler, sabit saraylar, açık hazineler kurulmuştur. Burada gösterdiğimiz sabır ve dirençle sonsuz saadete kavuşacağız. Yaşananlar ne kadar zor olsa da bize düşen sabır ve çalışmaktır. Bunu sakın unutma!"

Bu sözlerden sonra Fatıma yeniden hayatlanırdı. Annesinin terbiyesiyle kuşanır, umudun gül goncası gibi Babasının gönül tebessümü olurdu.

Son Akşam Son Karar

*"Biz sana apaçık bir fetih yolunu açtık."*⁸²

617 yılı Müslümanlar için zor zamanların başlangıç tarihi olmuştu. Kureyş'in şirk ve zulüm konseyi hakaret ve saldırıya son noktayı koymuştu.

Darün Nedve'de aldıkları kararla Müslümanlara ambargo yasağı getirmişlerdi. Metnin maddeleri tek tek yazılarak Kâbe duvarına asılmıştı. İttifakla aldıkları bu kararın maddelerini de bir sahife üzerinde şöyle tesbit ettiler:

Haşim ve Muttaliboğulları ailelerinden kız alınmayacak.

Haşim ve Muttaliboğulları ailelerine kız verilmeyecek.

Haşim ve Muttaliboğulları'na hiç bir şey satılmayacak.

Haşim ve Muttaliboğulları'ndan hiç bir şey satın alınmayacak.⁸³

Mekke piyasasını elinde tutanların gösterdiği son nokta ölüm noktasıydı. Hz. Muhammed ile sülalesinin arasını açacağını düşündükleri yeni yasayı yürürlüğe koymuşlardı. Artık Mekke'de iki ayrı kutup vardı. Muhammed'i sevenler ve onu sevmeyenler. Hedef; Müslüman olsun olmasın Muhammed'i seven ve ona yakın olan herkesi abluka altına almaktı. Katı ve gaddar kararlarıyla akla gelen her ca-

---

82 Fetih Suresi-1.

83 İbn-i Hişam.

niliği sahneye koymuşlardı. Ona yakın olan herkes düşman ilan edilmişti. Ona yakın olanlara alışveriş yasağı konmuştu. Kimsenin ne mal ne de can güvenliği yoktu. O listede bir tek ona düşman olan amca Ebu Leheb'in ismi yoktu.

Tezathlı olaylar iç içeydi. Ebu Talip yeğenini büsbütün korumaya almıştı. Haşimoğullarıyla birlikte Müslümanların da lideri konumundaydı.

Müslümanların o şartlarda yaşaması büyük felaketler getireceği benziyordu.

Ölüm tuzaklarına karşı güçlü bir dayanışma halinde olmaları gerekiyordu. Bunun için hal çaresi düşünöldü. Bu durumda fazla zaiyat vermemek için Muhammed'in yanında olan herkesi kendi mahallesi olan Şib Vadisi'ne toplamak istedi Ebu Talip. Mekke dışındaki taşlı ve çorak vadiye taşınacaklardı. Ebu Talip'in evine yakın vadiye toplanacaklardı. Karar tez elden duyuruldu.

Evlerde ve ocaklarda geçen son akşamdı. Erkam'ın evinde telaş vardı. Peygamber, evinden ve ocağından ikinci hicretini yapacaktı. Ebu Talip'in gözü üzerindeydi. Yeğenin üzerine kocaman bir kartal gibi açmıştı kanatlarını. Müslüman olmayan bir fedainin korumasındaydı Sevgili. Rabbin "Hafız" ismi onu öyle hıfz ediyordu. Hatice, alınan kararın katılığı altında üzgündü. Bu durum, çokça can alacağı benziyordu. İnananları zorlu günler bekliyordu. Güçlü sezgileri bu kararın çok acımasız şartlarla süreceğini söylüyordu. Sezgisi güçlü kadın Kureyş'in inat damarını iyi biliyordu. Bu yüzden de Sevgili'ye kıyamıyordu. Onun namına üzülüyordu. Ondan sonra yaşlılar, çocuklar ve kadınlar geldi gözünün önüne. Zor şartlara sürüleceklerdi. Onca masumun heder

olma ihtimali yüreğini titretti. Bu ne öfkeydi böyle! Bu hiç sönmeyen kin ve nefret de neyin nesiydi?

Ortada kimsenin canına kıyan yoktu. Kimsenin malı elinden alınmamıştı. Bir damla kan akıtılmamıştı. Fakat onları bu öfkeye taşıyan tek nokta Kureyşî inatlarıydı. Kör ve hakir bir inadın ardına düşmüşlerdi. Ancak “Son Elçi’nin Sahibi” vardı. O sözleri hatırladı. Vahyin ilk yankısında:

“Seni yurdundan çıkaracaklar, ocağından sürecekle” demişti yaşlı bilge. O günleri göremeden ölmüştü. Ancak bu çıkış acaba o çıkış mıydı? Yoksa kin kusan Kureyş’in ilk tuzağı mıydı? Göz ışığı Sevgili’ye daha neler yapacaklardı? Yanaklarına yuvarlanan iri yaşları göstermeden siliverdi çarçabuk.

Umudu kuşanmalıydı:

“Rabbin vaadi yerine ulaşacaktır İnşallah. O, eninde sonunda Muhammed’in önünde fetih yollarını da açacaktır. Varaka’nın haberleri gün gibi aşikâre çıkacaktır. Muhammed horlanacak, kovulacak ama sonunda Musa’nın önünde açılan Nil’in on iki yolu gibi yolları fethetmeye çıkacaktır.”

Sabır makamındaydı Hatice!

Sonu ölüm bile olsa başı dik yürümeliydi. Hayır öncüsü olmak elbet kolay değildi. Ümmete anne olmalıydı.

O akşam Müslüman evlerde elem vardı. Hazırlıklar, telaşlı koşuşmalar sürerken yüzlerde buruk bir ifade vardı. Bir hazzırlık, bir telaş içindeydiler.

Yüreği buğuluydu o akşam. Bu keder kendi rahatı için değil asla. Resul’e reva görülenler Gadab-ı İlahîyi hiddete getirirse kim ne yapabilirdi? Yerle bir olan kavimlerin hazin sonu geldi aklına. Minicik yavruların ahı yerde kalmazdı. Evrenin Sevgilisi için kaygılıydı. Geçmiş felaketlerin yaşanmasından

korkuyor, iliklerine kadar ürperiyordu. Fakat gece ne kadar koyu olsa da şafak o kadar yakındı. Mümine tasa yakışmazdı. Sevgili herkese cesaret veriyordu. Umut ve kararlılık içindeydi. Onu seyretti Hatice. Korkunç yasak karşısında tevekkül doluydu. Halinde en ufak bir tasa yoktu. Örnek bir cesaretle dünyanın en katı ve kaba insanların karşısında durmuştu. Telaşsız ve kaygısız olarak Rabbine yönelmişti. İman ve İslamiyet uğruna dimdik ayakta idi. Onca endişe ve tasanın gereksiz olduğunu düşününce efendisinin ışıklı bakışlarıyla buluştu. Umut dolu hayatın seyrini yakaladı. İkisinin de dilinde dua, kalbinde umut vardı. Vaad büyük yerdendi. O inançla güçlendiler.

Aşkın Son Evresi Şib

Gördün ya beni,

Gamdan başka kimse hatırlamıyor.

Gama binlerce defa aferin.

Mevlânâ Celaleddin Rumi

Kâbe'nin doğu cenahında boydan boya uzayarak gittikçe daralan, çorak vadinin adıydı Şib. Güneşin alevli okları altında yanmış kara taşlarla kaplıydı. Kelime anlamı tokluk olsa da açlığa beşik olacaktı. Şib artık Şib değil, Muhammed'i sevenler vadisi olacaktı.

Mahalleye gıda girişi yasaklanmıştı. Müslümanlarla evlenmek yasaktı. Müslümanlar o bölgeye hapsolup oradan dışarıya çıkmayacaklardı. Hiç kimse yardım amaçlı o bölgeye girmeyecekti. Gıda sokulmayacaktı. Toplu bir katliam tu-

zağı olan bu yasa onları ölüm vadisine sürmüştü. Kureyş'in en azgın liderleri onları şehirden çıkardılar. Yeni din kan dökmeye karşı olduğu için Müslümanlar uyumlu davrandılar. Karşı koyacakları anda her iki taraftan da çok canlar gidecekti. Sevgi peygamberi buna izin veremezdi. İki seçim arasında en çekilir olanını seçtiler. Barış içinde aç kalmayı, savaşmaya yeğlediler.

Başta insanların en özeli ve en güzeli Hz. Muhammed, yanında Hatice ve diğer müminler vakur bir edayla yürüdüler vadiye. Muhammed'in muhabbeti her ezayı kolay kılarken Onunla yol aldılar. Malsa mal, cansa can. Ne varsa candan ileri yeni dinden daha değerli olamazdı. Ölüm vadisi bile olsa, mertçe yürüyeceklerdi. Korkmadan ve ürkmenden vadiye yürüdüler. Zillete mecal yoktu.

Kır hayatı kaçınılmazdı. Kırk yamalı bohçaları birleştirilerek çadırları açtılar. Sevgi ve de ümitle yekdiğerine sabrı tavsiye ettiler. Kıt kanaat bir hayatın serüveni artık başlıyordu.

Şartlar ağırdı. Hz. Muhammed ile Hatice, canlarını ve mallarını ortaya koyarak onlara kucak açtılar. Evini, ocağını kapatanlar, çadırlarını Şib'e kuranlar Sevgili'nin nurdan halkasına koştular. Peygamber vahyin kuşağındayken, Hatice anne, Hatice kardeş, Hatice şefkat kucağı olacaktı.

Şib ile Ebu Talip.

Bu iki isim birbiriyle can cana koyun koyuna aynileşmişti. Şib, deyince akla Ebu Talip; Ebu Talip deyince Şib gelecekti. Oraya Şib-i Ebu Talip denecekti. Ebu Talip'in mahallesi mi yoksa bir dipsiz kuyu mu bilen yoktu. Dağ gibi dikilmişti. Canıyla malıyla ortadaydı. Hiçbir gönül yarası onu

Muhamamed'in incinmesi kadar incitemezdi. Hatice'nin gönlünü tutuşturan iman kandili, Ebu Talip'in yüreğinde yanmamış olsa da o yeğenine farklı bir muhabbetle bağlıydı. Küfrün karşısına dikilivermişti dağ gibi:

"Vermem!" demişti. "Muhammedimi size teslim etmem!"

Varsın aç ve susuz kalsındı. Onun selameti uğruna her sıkıntı sezaydı. Onu teslim etmek Ebu Talip'in hayat damarlarını kurutmak demektir. El-Emin muhasara altındayken o nasıl rahat edebilirdi?

Hatice, Ebu Talip, Ebu Bekir, Ömer ve diğerleri tüm dünyalıklarını Şib'e sürdüler. Vakar dolu bir duruşla mallarıyla olduğu gibi canlarıyla da peygambere kale oldular. El-Emin'in gönül gülü Hatice, elde kalan son zenginliğini de Şib'e sürmüştü.

Derme çatma çadırlara tertip düzen kurarak vadiyi ilim irfan yuvası haline getirdiler. Müslümanlar her şeylerini bırakıp gelmişlerdi. Hiçbir şeyleri yoktu artık. Ne evleri, ne bineleri, ne yiyecekleri ve ne de giyecekleri. Sadece ve sadece imanları vardı. En büyük zenginlik olan iman servetine canlarını koymuşlardı. Açlık ve sefillik günleri her geçen gün arttıkça, güneşin kızgın okları vadiye daha yakıcı yağıyordu. Elde avuçta olanlar gitgide tükeniyordu.

Ebu Cehil ve yandaşları gözcüler dikmiş gün boyu onları izliyorlardı.

Günün ilk ışıkları Şib'e düştü mü Son Peygamber duymayan, bilmeyen, eremeyenler için yollara düşerdi. Vahyin davetini onlara ulaştırırdı. Soluğu dışlandığı ve taşlandığı kentten uzak illerde alırdı. Yanında Ebu Bekir olurdu çoğu zaman. Vadiideki genç kızlar, kadınlar, çocuklar ve güngörmüş yaşlı ka-

dınlar ise Hatice'nin çadırına koşardı. Kaynağından fışkıran bir nehir gibi hep huzur ve ümit dağıtan kadın, peygamberin ezeli nurundan aldığı kaynağı onlara akıtıyordu. Bunun için Şib'de ışık ve katık Hatice'nin söz sofrası olmuştu. Nebi, gün boyu Mekke civarında elçiliğini yaparken, Hatice onu içerdensestekliyordu. Boş durmak ve tembellik mümine yakışmazdı. Her konuda mahir becerisiyle onlara ışık oldu. El sanatlarından, temizliğe, tertip düzenden çocuk bakımına kadar Müslüman hanımlara bildiklerini öğretti. Onlara düzgün yaşamayı ve en zor şartlarda bile insanca yaşamanın yollarını öğretiyordu.

O güne dek malı ve desteğiyle muhtaçlara yetişen güçlü kadın, artık canıyla da ortadaydı. O, Resul'ün yol arkadaşısıydı. Ak verdasıydı Son Elçi'nin. Gönül gülü, güçlü kalesiydi. Her şartta arkasındaydı. Sevgili'ye en yakındı. Onunla müminler arsında kurulmuş köprü gibiydi Hatice. Çatlaman toprağa yumuşak damlacıklar halinde hayat sunan yağmur damlası kesilirdi bazen. Kimi zaman kızgın çöl kumistanında ak bir bulut... Zifiri karanlık gecelerde yol gösteren çoban yıldızı... Peygamber'in yuvasına neşe ve huzur katan sıcak nefes... Duru bir sabah... Ilık meltem... Sevgi seli... İkram yeli... Merhamet hazinesi... Cesaretin kalesi... Teşvik sultanı... Heyecan pınarı... Coşku çağlayanı... Hatice... Narla nurun ayırımında bir hat çiçektir... Resulün ocağının sınırı... Yavrularının hamisi... Peygamberin sadık veziri... Yüce kitabın mütalaacısı... İlk öğrencisi... Hira'nın gözleyicisi... Vahyin hatun bekçisi... Resul'ün hatırlı sevgilisi... İlk koşan... İlk coşan... İlk konuştu Hatice. Hep rahatlatan, hep veren. İlay-ı Kelimatullahın has müdavi-miydi. Duru deryalar gibi kaprissiz ve kedersiz koşuveriyordu.

Onlardaki bu dayanışma, Şib'in gözcülerini rahatsız ediyordu. Müşrik cenah, bu durum karşısında suskun ve de şaşkıındı.

Her an bir kargaşanın çıkmasını, yeni din mensuplarının peygamberi terk etmesini bekliyorlardı. Ancak bekledikleri bir türlü gerçekleşmiyordu.

İnsanın hayat memat ortamında bile iman sayesinde; seradan süreyyaya yükselişini seyrediyorlardı. Hallerinde ne bir alçalış, ne yaıvarış, ne de mihnet vardı. Çözemedikleri bir yücelikle başları dik ve mağrurdu Müslümanların. Onları yalpalamadan görmek kahrediciydi. Onun etrafını canları pahasına sarmış olmalarına dayanamıyorlardı. Hâlâ vazgeçmemiş olmaları ne kadar korkutucuydu. Bu ne bağlılıktı ki ucunda ölüm olan bir açlığın ortasında bile yanından ayrılmıyorlardı.

Hayret ettikleri bir başka kişi de Haticeydi. Kureyş Seyyidesi'nin çizgisi hep düz ve netti. Ne varlıkta tutucu, ne de yoklukta umucuydu. Hep verici ve sevecendi. Toparlayıcı ve olgun özelliği onu Mekke'nin olduğu gibi Şib'in de Azizesi kılmıştı. İçinde yaşadığı çileden şikâyetçi değildi. Mekke ricalinin önünde saygıyla eğildiği kadın onurlu duruşuyla yanındakilere:

“Sakin umutsuz olmayın.” diyordu. “Her gece sabahlıdır. Muhammed'e verilen nur, halka halka yayılıp büyüyecektir.”

O bu tavrıyla vahiy rasathanesinden yansıyanları yanındakilere sunuyordu. Şib'in öğretmeni idi artık. Hanımlar arasında güçlü bir diyalog başlatmıştı. Müthiş bir dayanışmayla birbirlerinin yardımına koşuyorlardı. Bir tek o değil vahyin inşasını yüreğinde başlatmış olan diğer Müslümanlar da aynı hal içindelerdi. O şartlarda bile inançlarından taviz

vermiyor, dininin emirlerini yerine getiriyorlardı. Kureyş, neredeyse şapka çıkaracak durumdaydı. Onların bu telaş-sızlığı ve teslimiyeti karşısında acizdiler. Muhammed'in etrafında tesbih taneleri gibi dağılıp gideceklerine sımsıkı bir kardeşlikle kenetlenmeleri can sıkıcıydı. Bu güce ve güzelliğe vahyin sabır çeşmelerinden içerek erdiklerini nereden bileceklerdi:

"Yemin ederim zamana.

İnsanlar hüsrandadır. Ancak şunlar müstesna:

İman edip makbul işler yapanlar,

Bir de birbirlerine hakkı ve sabrı tavsiye edenler." Asr Suresi

Sen ki Şerifemizsin

O, bir zamanlar Mekke'nin en gözdesi, Huveylid kızı Hatice idi. İş kadını Hatice. Aş kadını Hatice. Eş kadın Hatice idi. Kimlere iyilik yapmış, kimleri doyurmuştu. Sayısını kendi bile bilmiyordu. Kimler ocağına sığınmış, kimler himayesine girmiş, kimlerin elinden tutmuştu. Hatice toplumun azizesi, gözdesi, tahiresi iken, fakir bir hayatın kucağına düşmüştü. Muhammed'e reva görülen zulüme karşı direnişeydi. Rıza içindeydi. Müşrik cenah, onun gibi bir asalet simgesi hanımefendinin Şib'e mahkum edilmesini istemiyordu. Kendilerine göre huzuru kaynağından kurutacaklardı. Toplumun asilzadesi Hatice'yi oradan kopararak Sevgili'yi yalnız bırakmak istiyorlardı. Bu sinsî planlar içinde Hatice'nin yanına geldiler ve şöyle dediler:

“Ey Hatice! Sen ki, bizim şerifemizdin. Sen ki, Mekke’nin göz bebeği asalet timsaliydin. Sen ki, kervanlar sahibi-si yetimler hamisiydin. Bu zulmü sana reva görmüyoruz. Muhammed’in peygamberlik davasında bizim seninle işimiz yok. Görkemli konağına geri dön. Gel aramıza karış. Sen burada duramazsın. Sen Şib’e dayanamazsın. Bu zulmü sana reva göremeyiz biz!”

Değişik ağızlardan farklı sesler işitti Hatice:

“Kendine yazık etme! Malını ve canını yeter heder ettin. Gel taşın konağına. Bırak o yetimi Şib’in ıssız çölünde yalnız. Nedir bu adanmışlığın?”

Hatice’nin cevabı buruk bir tebessümdü:

“Siz benim hayat damarlarımın neye bağlı olduğunu daha anlamadınız galiba.” dedi. “Muhammed’in gönül alıcı nurunun ne demek olduğundan haberiniz yok. Işıksız gönülleri-niz bunu anlamaktan aciz kalmış. Şu kadarını bilin ki O nere-deyse ben onun yanındayım. Asla ondan ayrılmam.”

Müşrik cenah bu bitmeyen aşkın ve bağlılığın sebebini çözemezken:

“O açsa ben de açım.” dedi. O toksa ben de tok olurum. O taş döşeklerde yatarken süslü sündüslere giremem ben. On-dan ayrılmak demek benim hayat damarlarımı kurutmaktır. Buna izin veremem. Beni rahat bırakın. Varın gidin işinize!”

Her zamanki gibi yine aynı net tavrıyla ortadaydı. Fakat onlar bunu anlamakta zorlanıyorlardı. Bu Kureyş’in kaçınıcı çıkmazıydı kim bilir?..

Büyük bir şaşkınlık içinde oradan ayrıldılar.

Onlar bilmediler, anlayamadılar Mekke Melikesi’ni. O adanmışlık içinde tatmış olduğu huzuru kimlere tarif edebi-

lirdi ki? Olsa olsa kendi çağından çok sonra gelecek olan nesiller onu anlayabilirdi. Çünkü onlar çağlar üstü bir seyrirde vahyin var oluş serencamını daha net izleyebilirlerdi. Güneş nasıl uzaktan tüm haşmetiyle ortaya çıkıyorsa... Nasıl yakınında olanları kimi zaman yakıyor, kör ediyor kimi zamanda tarifsiz bir ışık denizinin içine çekiyorsa... Vahyin doğuş anlarını ve onun peygamberlik nurunu da asırlar ötesindeki insanlar öyle seyredecekti. Bunu bilen yoktu. Onlar çekip gittikten sonra daha doğmamış olan gelecek çağların insanlarına seslendi Hatice:

“Ey Resulullah’ın kutlu ve Sevgili ümmetleri!

Yürek sesimi ancak siz duyabilirsiniz. Çağımın çocukları beni anlamıyorlar. Sesimi duymuyor, halimi bilmiyorlar. Beni ancak siz anlayabilir, siz bilebilirsiniz. Siz!.. Ey Muhammedî nurun aydınlığına gönül çerağını tutmuş olanlar!” Ona adanmış bir ömür sahibine güzellikten başka ne getirebilir. Varın siz hesabedin!”

İstese çocuklarını alıp konağına çekilebilirdi. Zulüm konseyi buna onay vermişti. Fakat soylu kadın, eşinin ve ona inananların yanında kalarak direnişi seçmişti. Onlar kızgın taşların üstünde mahkumsa, o bu mahkumiyetin baş gönüllüsü olacaktı. Mekke bürokrasisinde etkin olan nüfuzunu kullanarak köşesine çekilebilirdi. Ama o bunu yapmadı. Şib’e mahpus olmak ne kadar yorucu ve yıpratıcı olsa da çekilen her bir sıkıntının içinde tarifsiz bir lezzet vardı. Belki de Hatice, bunun için çağlar boyu ‘unutulmayan’ olacaktı. Efendisini gözünün hadekasından sakınırken onun ayağına değen bir kıymık Hatice’nin yüreğini incitirdi. Onunla birlikte aç, susuz, uykusuz kalmayı kendine lütuf ve bağış bilmişti. Ah ki Kureyş bundan nasipsizdi.

Zeynep ve Şib

Hatice'nin ciğerparesinin yüreği için için yanıyordu. Büyüyük kızı Zeynep'ti bu. Babası, annesi, kız kardeşleri ve akrabalarının başına gelenler ona acı veriyordu. Eşi Müslüman olmadığı için Şib'e sürülmemiştir. Ama yüreği, ruhu ve vicdanı vadiden çıkmıyordu. O da "Eşi Ebul As'la sınanıyordu. Yeni dini benimsediği halde bunu bir onur meselesi yapmıştı. Gurur zincirlerini kıramıyordu bir türlü. Kureyş liderlerine "Ebul As, kadın lafı üzere din değıştirdi." dedirtmek istemiyordu. Onun bu tavrı karşısında Kureyşliler, Ebul As'a bir teklifte bulundular:

"Muhammed'in kızını boşa. Sana en güzel kızlarımızı verelim."

Daha önce Utbe ile Uteybe'nin bu teklifi kabul etmesinden cesaret alarak ona bu yolu göstermişlerdi. Ancak Ebul As sağlam karakterliydi. Onları reddetti:

"Ben, Zeynep'in bir tırnağını dünyalara değışmem. Boş kaptisler uğruna yuvamı yıkacak değilim. Gidin işinize!"

Bu güzel tavrı koymuş olsa da, gururu öne geçmişti Ebul As'ın. Arap'ın en hassas damarıydı bu. Eşi yüzünden değil, kendi tercihiyle yaşamak istiyordu. Karısı için Müslüman oldu, sözüne tahammülü yoktu. Zeynep için ise eşinin Müslüman olması hayatının en büyük gayesi olmuştu. O uğurda aç, o uğurda susuz kalmak Zeynep için zül değildi. Şib'de

sürgün babası, annesi ve kardeşleri ile diğer Müslümanlarla kalmaya razıydı. Akıp giden gözyaşlarına ket vuramıyordu. Ayrılığın hüznü ile doluydu. Her akşam olan biteni eşinden haber alıyordu. İçi yanıyor, kalbi titriyordu ama elinden bir şey gelmiyordu. Bunun için Zeynep geceler boyu duadaydı. Ciğerinin bir ucu hep oradaydı. Gözünden akıp giden yaşlar Ebul As'ı incitse de Şib'de inleyen yavruların acısına çare olamıyordu.

Zeynep eşi ile dini arasında kalmıştı. Bir yanda onu gözbebeğinden esirgeyecek kadar çok seven iyi kalpli Ebul As, öte yandan feleklerin nuruyla yaratılıp döndüğü, dünya ve ahiretin tek efendisi bircik göz bebeği babası. Canı, ciğeri babası her şeyden önde gelirdi. Ancak kız evlat olduğu için artık başkasının ismiyle künyelenmişti. Peygamber ocağı baba yurdundan çıkmıştı bir kez. Geri dönemezdi. Fakat gözü ve gönlü hep oradaydı. Belki de ileride bu sınav onun kalbinin sahibi eşinden ayrılığına sebep olacaktı. Gelecek günlerde çok sevdiği babası ile sevgili eşi karşı karşıya gelecek ve Zeynep yavrusuna şöyle ağıt yakacaktı:

“Güneş bugünkü kadar bana acı vererek doğmadı yavrum! Bu gün ya sen ya da ben babasız kalacağız.” Daha sonraki günlerde Zeynep müşrik bir kocayla aynı çatı altında yaşamamanın doğru olmadığını anlayarak kaderine teslim olacaktı. Ancak o yolda çekecek çilesi vardı. Şib'in en acı günlerinde gönlü her an Şib'de, Hatice'nin ise akli kızı ile damındaydı.

Şib Sürgünleri

*Sen kızıl altın diyorsun ona;
Fakat sararmış, solmuştur
Hastadır o!
Sen şehrin zengini diyorsun ona,
Bir şalvarı bile yoktur giyecek.*

Mevlânâ Celaleddin Rumi

Bi'setin yedinci senesi müminlerin zor yılıydı. İlk günler eldekileri tüketmekle geçerken mevsim kışa dönünce soğuk, kıtlık ve salgın hastalıklar vadiyi kasıp kavurmuştu. Yoksulluk inanılmaz boyutlardaydı. Yeryüzü zamanlarının şefkati en bol kadınının yüreği ağlıyordu. Elemle yükselen açlık çığlıklarını dindirmek için sel olup coşuyor, yel olup esiyor, ancak yetişemiyordu.

Amr bin Hişam, Şib'in gözcüsü kesilmişti. Vadiye giriş çıkış onun takibindeydi. Ebu Cehil namı zalim, göz kırpmadan bölgeye giren çıkanı denetliyordu. En ufak bir kıpırtı gözünden kaçmıyordu. Musa'nın Firavunu gibi Hz. Muhammed'in de Ebu Cehil'i vardı. Ambargo günleri zamanın bağına düşen incecik bir sızıydı. O güne dek böyle bir zulüm görülmemiş. Çekilen onca zulme karşılık müşriklerin tek bir isteği var. Hz. Muhammed'in canı. Fakat bunu elde edemiyorlardı. Gayri müslim de olsa; hiçbir Haşimî, güzeller güzeli Muhammed'in saçının tek bir teline bile za-

rar gelsin istemiyordu. Uyguladıkları yıldırma taktiği işe yaramamıştı.

Yolu kesilen, önüne engel konulan Hz. Muhammed civar illere kurulu panayırlara, vahyin ışığını taşıırken Ebu Leheb hep peşindeydi. Her girdiği yere onun ardından giriyor, tek tek dolaşarak hakkında çirkin sözler söylüyordu. Fakat Rabbin vaadi yakındı. Muhammed tek de olsa, bütün dünya üstüne yürüse, kimse onu dinelemese bile o görevini yapacaktı. Rabbi yollarını açacaktı. O dışarıda, Hatice içeride vahiy inşasına yorulmadan devam ettiler. Şib'in gözcülerini dehşete düşüren olay onların bu dayanışmasıydı.

Müslümanlar çok dayanıklılardı. Ne kadar acı, açlık, sıkıntı, duygusallık yüklü anlar yaşasalar da aralarındaki sevgi birlikteliği zedelenmiyordu. Bir gün dahi peygambere sitem etmemiş, geçmiş günlerin rahatını dile getirmemişlerdi. Orada yaşayanlar rıza çizgisinin en net basamağındaydılar.

Son Elçi midesine taş bağlamıştı. Şib'in kıraç vadisi onlara kıtlık yatağı olmuşken bir an bile peygamberlik görevinden geri durmuyordu. Nebi aç, Hatice aç, Fatıma aç, Şib'dekilerin tamamı açtı. Kıtlık, kavurucu bir kasırğa gibi vadiyi bir baştan diğerine kasıp kavuruyordu. Müminlerin annesi tüm ticarî bağlantılarını devreye sokmuştu. Ancak müşrik cenah, vadiye kuş uçurtmuyordu. Ebu Bekir'in ve diğer iyi halli Müslümanların ellerinde olanlar da tükenivermişti. Elde avuçta iş, evde ocakta aş yoktu. İnsan için gerekli olan en hayati kaynaklar kurumuştı. Haşimoğulları sefalet içindeydi. Açlık en güçlü kasırgalardan daha güçlüydü. İçeride işleyen feryatlarla kasıp kavuran bir inleyiş kavuruyordu vadiyi. Hatice'nin gözü hep onda. Sevgili bağrına taş

bağlamış. Sürekli görev başında. Güneşin ateşli okları vadinin bağrını deldikçe Sevgili oradan oraya koşuyor. Ebu Bekir hep yanında. Ali ardında siper. Ömer, Şib'in arslanı sanki. Hamza Şib'in yiğidi. Mus'ab Şib'in göz bebeği. Seyrediyor Hatice. Anlar gün kesilmişti adeta. Bu tükenmişlik içinde imdada yetişen tek ışık nuranî akışın kesilmeyişiydi. Geceler boyu akan vahiy çağıldayışları Şib'e, Ukaza'ya, Zadül Mecz'a, Mina'ya, Mecenne'ye akarken Hatice duadaydı:

“Ey İsmi Deva, Zikri Şifa, İtaati Zenginlik Olan! Tek sermayesi ümit ve silahı dua olan bû mazlumlara yardım eyle! Ey Fetihler Sahibi! Kalplerin kapısını Son Elçi'ne aç!

Rabbim! Varaka'nın haberleri şimdiye dek tamı tamına doğru çıktı. Bundan sonra da çıkacak. Son Elçi'ye her türlü zulmü yapacaklar. Şahit ol ki Rabbim bu yolda sabrı kuşanacağız. İman, Kur'an ve İslam nimeti için, melekler, ruhaniler ve mahlûkatın bütün zamanlarda yaptıkları tesbihler, getirdikleri tekbirler, tehliller sayısınca Muhammed'e salat eyle!”

Yoksul çadırlardan yükselen açlık feryatları gece kuşlarının ürpertici çığlığına karışırdı. Aç bebekler, annelerin sütsüzlükten kuru bir deri parçasına dönmüş memesini çığlık çığlığa emip bırakırken... Muhammed aç ve çaresiz civar insanlara koşarken, Hatice içinin çığlığını kimselere sezdirmeden koşuyordu. Günden güne solan teninin gerçek sebebini bir tek efendisi biliyordu. Mekke'nin veren eli, bir avuç una muhtaçtı şimdi. Bu çileli gidişe çare aradı Hatice. Yeğeni Hakim'e el altından haber yolladı. Henüz Müslüman olmasa da vicdanı sağlamdı onun. Ne yapar eder halasına bir çare sunardı. Yoksa bu çığlıklar yüreğini ezip delmeye devam edecekti.

Hakim zaten tedirgindi. Daha Şib'in ilk gününden beri yüreği biricik halasının ve El- Emin'in üzerine titremiş, ancak elinden bir şey gelmemişti. Gecenin karanlığında müşrik gözlerden uzak Şib'e bir deve yükü erzak ulaştırmayı başarmıştı. Gecenin bir yarısı yüklü bir devenin yoksul çadırlar arasında dolanması onlar için rahmet olmuştu. Hatice, o undan ekmekler pişirip, açlara yedirmişti.

İlklerden oluşan yetmiş katlı bir Cennet hullesini giymişti. Kureyş'in ilk iş kadını... Peygamberi ilk keşfeden, ilk uyan, ilk karşılayan, vahiy terlerini silen... İlk tebliğci, ilk kol kanat gerici, ilk tesellici. İlk müjdecisi... İlk bekçi... İlk yardımcı... İlk bahtı... Sevgili'ye ilk evlat veren ilk kadın, ilk keşfedicisi, ilk karşılayıcısı, ilk kucaklayıcısı... Yeryüzünün ilk Müslümanı olmuştu.

Kadının gücünü ilk o keşfetmişti. Peygamberin en yakın kucağı, en candan sırdaşı, en sadık arkadaşı, çocuklarının annesi, ilk yüzünü güldüren. Bunu bilen Sevgili gönül gülü Haticesi'ne:

Bir tek sen ey Hatice,

Bir tek sen kucak açmıştın.

Bir tek sen kabul etmiştin.

Şunu bil ki ey Hatice!

Rabbim beni

Bir tek senin sevginle rızıklandırdı, demişti.

Ancak ömrünü Sevgililer Sevgilisi'ne adanmış olan hayat arkadaşı, gün be gün eriyordu. Hatice'nin aydınlık yüzü kıtlık anlarının sessiz vuruşuyla; ak bir gülün susuz görünümünü almıştı. Şib'in yakıcı güneşi, gecenin ayazıyla birleşince aç-

lık, gam ve çile tenini pörsütmüştü. Bir tek o değil, Şib'deki her sima o renge bürünmüştü. Acizlik içinde kalmış olmaları onları daha çok inceltmişti. O güne gelene dek türlü imtihanlar vere vere pek çok yollardan geçmiş, halden hale girmişti. Şimdi ise sırada can sınavı vardı. Çile yüklü Şib'de yokluk, açlık, kıtlık ve hastalık kaçınılmazken Hatice de vadiye düşen kırağıdan nasibini almıştı. Gün gün takatten düştüğünü fark etti. Kimseye belli etmedi. Ancak sağlığı iyiden iyiye tükenmişti. Ölüm vadisinin bitmeyen çilesini canıyla mı ödeyecekti? Bilen yoktu.

Bir Kutlu Hasta Hatice

Eğer Hak ten hanesini yıkarsa,

İnleme, şikâyet etme!

Şunu bil ki, aslında sen,

Ten zindanında mahpusun.

Ölüp gelip de orası yıkılınca kurtulacaksın.

Ölüm gelince ürkmeyin, korkmayın!

Bu ölüm değil;

Bu ikinci bir doğumdur.

Doğun!

Ötelere doğun!

Mevlânâ Celaleddin Rumi

Boykot günlerinde tam bin gün, bin gece aç kaldılar. Kuru otlar, dikenli yapraklarla direnen bedenler bir hayli yorgun düşmüştü. Yoksulluğun çile soluklu günleri üçüncü yılı-

nı doldururken beklenen olmamıştı. Kureyş'in yıldırma tuzağında tek bir Müslüman dahi geri dönmemişti. Peygamberin rahle-i tedrisini kimse terketmemişti. Yek vücut olmuşlardı. Kadim direnişte tek fire vermemişlerdi.

Bu durum şirk cephesini çıldırtıyordu. Bu direniş panoramasının içinde gösterdikleri dayanıklılık hayret vericiydi. Hayatı hiçe sayarak ölümü kabullenişlerine dayanamıyorlardı. Müşrik cenah şaşkındı. Müminler müthiş bir mücadeleyi gururla vermişlerdi. Tek bir kişi bile fire vermiyordu. Bu süre zarfında çileyle uyudular, eninle sabahladılar. Yokluğu yudumladılar. Ölüm vadiye sinmişti. Her gün bir çocuğu, yaşlıyı ya da genci hayattan koparıp alan boykot günlerine bir yenisini kattılar. Kopup yiten hayatlara sadece seyirci kaldılar. Kimsenin yapacağı bir şey yoktu. Birbirine sevgiyle dolanan sarmaşıklar gibi kararlı ve sakindiler. Bu durum şaşkınlık vericiydi.

Kureyş'in Melikesi sürgünde ve çaresizdi. Açlık ve soğuk iliklerine işlemişken fersiz yatıyordu. Hatice'nin çok sevdiği ama henüz Müslüman olmamış yeğeni Hakim, dayanamadı. Halası Hatice, aç ve hastaydı. Hakim'in yüreği acıyla dolu olsa da buna engel olamıyordu. Azgın ve inatçı kavim vadiye kuş uçurtmazken gecenin ilerleyen saatlerinde yüklediği bir çuval unla devesinin yönünü Şib Vadisi'ne çevirdi. Daha önce iki kez, gece karanlığında devesine yüklediği un çuvalını halasına ulaştırmayı başarmıştı. Ancak bu kez vadiyi sürekli gözetleyen Ebu Cehil, onu görmüştü. Hemen deveyi çevirdi. Ona engel olmak istedi. Tartışma büyüdükçe Hakim gibi birkaç cesur adamın ortaya çıkmasıyla Kureyş susturulmuştu.

Öte yandan ufak bir kurtçuk Kâbe duvarında asılı duran boykot yasasını kemirmişti. Bunu görmeden haber veren Muhammed'in tevhid davasına pes sancağını çektiler. Ebu Talip'in hamasi gayretleri işe yaramıştı. Sonuç alamadıklarını görünce anlaşmayı bozdular. Sonunda boykot kaldırıldı. Fakat Hatice'nin yıpranmış bedeni ayağa kalkamıyordu. Çok yorgundu. Şib'in kahr dolu günlerinden şirkin karşısında dimdik durarak çıkmıştı. Ömrünün en zorlu günlerini yaşamıştı. Çok direnmışti fakat gücü tükenmişti. Şib çocuklarının helezonvari çığlığını susturamamıştı. Şefkatin denizi yetersiz kalmıştı. Çile ve meşakkatin sabırlı kahramanı bitkindi. İçinin çığlığını kimselere sezdirmeden koşmuş, ancak tükenmişti. Öyle bir gecelerden birinde henüz yeni doğmuş incecik bir hilal gözüne çarptı. Bu ikinci doğuş muydu? Yüreği ürperdi bir an. Muhammed'i gördüğü ilk gün yine böylesine nahif bir hilalle karşılaşmıştı. Ona ne çok şey anlatmıştı.

İlk vahiy ineli tam on sene olmuştu. Bu zaman sürecinde malıyla ve canıyla peygambere taze kan olmuştu. Her eza ya katlanmıştı. İki kızının ayrılığı ona çok ağır gelse de sineye çekmişti. Gurbette olan Rukiye'sinin hasreti içinde gitgide büyürken, Kasım ile Abdullah'ın acısını bağrına basmıştı. İmanından aldığı güçle direnerek o günlere gelmişti.

Malını tüketmişti. Sonunda tam üç yıl aç, susuz ve çaresizliğe göğüs germişti. Ruhu dirense de vücudu artık bitmişti. Sık yatağa düşüyor, tüm direnmelerine rağmen ayağa kalkamıyordu. Zayıf ve dirençsiz kalan bedeninde derman kalmamıştı. Soluk çadırındaki yatakta hayata karşı son direnişlerini veren anne başucunda göstermeden sildiği gözyaşlarıyla oturan kızı Ümmü Gülsüm'e seslendi:

“Benim canım kızım.” dedi. “Kureyş’in en bahtiyar kadınıyım ben. Bahtımın tek güneşi sevgili baban oldu. Allah’ın en sevdiği insanın eşi olmak dünyaya bedel bir saltanattı. Bin böyle ömrüm olsa yine onunla geçsin isterim.”

Buğulu gözlerini saklarken fısıltı halinde devam etti:

“Allah’ın bana verdiği mutlulukları sayamam. Onun verdiği nimetlere layık olamadım. Bu da bana endişe veriyor yavrum.”

Hatice’nin yatağı Ebu Kubeys’in dik yamaçlarına bakıyor. Sevgili yanındaydı. Hastalandığı ilk günden beri başından ayrılmayan Peygamber mahzundu. Dili duada, gözü Hatice’sinde sürekli. Ne kadar asil, ne kadar huzurlu bir duruşu var. Soylu yüz hatlarında bir huzur ifadesi Hatice’nin. Sonsuza akan nehirlerde yunup yıkanmış gibi. Arınmış ve adanmış olarak Sevgiliye gülümsüyor. Halinde ne sitem ne de pişmanlık var. Sırtında duran el dokuması elbise lime lime epremiş. Boz bulanık rengi gözüküyor. Gün gün tükenmiş bedeni artık eski sağlığını ve dinçliğini yitirmiş olsa da ne çıkar? Mekke Melikesi mutlu. Ömrünü adadığı aşka hiç yılmadan yürüyor. Bir zamanlar Mekke’nin en şık, en güzel giyimli kadını yamalı örtüler içinde yatıyor.

Açlık vadiyi vurmuştu. Kavurucu sıcak ve salgın hastalık dört bir yandan sarmıştı. Şib’in sakinleri kader akışlarını hızlandıran ölümle kucak kucağaydılar. Bu insanlık dramını bütün yüküyle üstlenen kadın da zadesini almış, yokluk ve sefillik içinde iki büklüm yatıyor, doğrulamıyordu artık.

Dünya günleri tükenmiş gibiydi Hatice’nin. Veda vakti yakın olsa da hayat doluydu. Yamalı entarisiyle gülümsüyordu. Yıpranmış bedeni yorgun, solgun yüzü mahzun olsa da umutluydu. Dişleri dökülmüş, cildi buruşmuş, bedeni pör-

sümuş olsa ne çıkardı. Bir başka bahara yeniden doğmak vardı. Sevgili'ye adanmış ömrünün şükrünü yapıyordu.

Sıkıntılarını efendisine sezdirmek istemiyor. Sevgili sık sık çadırın örtüsünü kaldırıp her yokladığında Hatice gü-lümsüyor. Ateşler içinde ama serin meltemler sunuyor. Dalıp gidiyor sık sık. Alemi seyrediyor Hatice. Bedeni yıpranmış olsa da yüreği hâlâ dinç. Umut dolu teyeraan ediyor. Onu ilk gördüğü günün sabahında teyeraan ettiği gibi geziniyor.

Yorgun bedeni Şib taşları üstünde. Son yatağı olacak bes-belli. Yanık, ucu sivri taşlar bedenine batsa da hissetmiyor ar-tık. Yaşamış olduğu dünya günleri film şeridi gibi göz önün-de. Evrenin efendisiyle geçirdiği yirmi beş yıl bir mutluluk çağlayanı. Zahiren sıkıntılı olsa da hakikatte dünyanın en tat-lı saadeti çağlıyor.

Hayatının son üç yılını acı ve yoklukla geçirmişti. Müs-lümanların bitkin halleri, yavruların açlık feryatları o koca-man yüreği ihtiyarlatmıştı. Lüksü, şatafatı, dünyalığı elinin tersiyle itmiş, Son Elçi Muhammed'inin davasına koşmuştu. Onun için hayatını ortaya koymuştu. Alışkanlıklarından bir çırpıda vazgeçerek hak davanın ilerlemesi için her şeyi göze almıştı. Zira o biliyordu ki fırtınalı kışların ardında aydınlık baharlar vardı.

Kışın çileli bekleyişi nazik ve narin bahar çiçeklerinin ye-şermesi içindi. O inanmıştı ki fazla uzak değil çok yakın bir zamanda Hz. Muhammed'le gelen vahiy baharında çiçek-ler açacak, yüceler yücesi yaratıcı hükmünü tamamlayacaktı. Bunun için Hatice ümitsiz değildi. Yüreğinden sevgi ve umu-du hiç yitirmemişti. Halinden bir gün dahi şikâyet etmeyen Şib'in annesinin yüreği yorulmuştu. Veda yelleri esiyordu.

Muhammed'in son elçi olduğunu sezinlediği gibi artık dünyadan göçme vaktinin de yakın olduğunu sezmişti. Dar dünya, insanın cevherinde duran sonsuz meyillerin sümbülleşmesi için müsait değildi. Onların neşvünema bulması, sonsuz bir aleme ertelenmişti. Oraya varmak için lahuti bir arzu duydu Hatice. Ancak ayrılık eleminin yakıcıydı.

İki masum yavrusunu seyreliyordu. Ciğerparesi iki kızı Ümmü Gülsüm ile Fatımasını. Şib'de çok acı çekmişlerdi. Hayatlarının baharında yokluğu, açlığı ve çileyi tatmışlardı. Ama daha çok yolları vardı. Peygamber kızı olmak kolay iş değildi. Boykotun bitmesiyle sıkıntılar bitmeyecek, artarak sürecekti. Bunu geçmiş peygamberlerin hayatından çok iyi biliyordu. Biricik kızı Fatıma daha çok küçüktü. Şib'deki kıtlıkta bir deri, bir kemik kalmıştı. On iki yaşında olmasına rağmen çektiği acılar ona insanüstü bir olgunluk vermişti. Ayın on dördünü andıran pembe beyaz yüzü, siyah lüleli saçları, iri zeytin gözleriyle o babasına en çok benzeyendi. Onu seyrederken hep Sevgili'yi görürdü. Gül yaprağını andıran minik yanaklarını avuçları arasına alıp dalışını hep seyretmek tarifsizdi. Ne kadar pak, ne kadar duruydu yüzü. Yaşından çok olgundu.

Fatıma'nın annesinden ayrılışı zor olsa da o sıcacık göz yaşlarını gecelere saklayıp gündüzlerini babasının varlığına adayacaktı. Bu yavrusunda farklı bir azamet vardı. Biricik annesinin görevini üstlenecek gibiydi. Şüphe yok ki bu yol; Hakk'ın birliğe giden kutlu yoldu. Onun için Fatıma çokça gözyaşı dökenecekti.

Hz. Adem pişmanlığına, Hz. Nuh kavmine çok ağlamıştı. Hz. Yakup Yusuf'un ayrılığına, Hz. Yahya ateşin korkusuna ağladığı gibi Fatıma da babasının acı çekmesine çok mu ağ-

layacaktı? Ona ne kadar düşküncü. Gözü ve gönlü hassas bir ibre gibi üzerine titriyordu. Efendisi için gam yemezdi. Çünkü babasına anne olacak Ümmü Ebiha “Babasının Annesi” lakaplı kızı vardı. Yuvasının kutlu ziyneti Fatıma, annesinin temsilcisi olarak Onunla olacaktı.

Hiçbirine doyamamıştı. Ayrılık vaktinin geldiğini düşünmek acı verse de bu kaderin tecellisiydi. Rıza şerbetini ağır ağır yudumlarken gözü hep ondaydı. Minicik bebeğini gelecek sıkıntılara hazırlamalıydı. Ona olumlu telkinler vermeliydi. Saçlarını okşadı. Tatlı sesiyle bir şeyler anlatmaya çalıştı:

“Yavrucuğum! Benden sonra kim bilir nelerle karşılaşacaksın. Çok şeyler göreceksin. Bu sözler her annenin kızına söylemesi gereken sözlerdir unutma! Güzeller güzeli minik yavrum! Ben dünyadan alacağımı aldım. Bu gün dünyadayım. Ama ölüm hepimiz için kaçınılmaz. Yakın bir zamanda ben de ebedî uykuma yatabilirim. Hepimiz için bu geçerli. Bu tür ayrılıklara hazır olmamız lazım. Bizler Resul’ün getirdiği yüce davaya inanmış kişilersek, kaderin her hükmüne de rızayla bakmalıyız.”

Fatıma’nın gül yüzü hüznle tüllemişti. Annesinin sözleri derin mânâlar yüklüydü. Bu bir ayrılık hazırlığı mıydı? Eğer öyleyse inanmak istemiyordu. Hatice, hayatın olağan akışı içinde başa gelebilecek en tabii hal olan ölüm gerçeğini yavrusuna anlatmaya çalıştı. Sesinin tonu ve tavrıyla onu yeni bir hayata hazırlama gayreti içinde olduğu açıktı:

“Canım Fatımam! Bu yaşında hayatı yorgunluklarla tannıdın. Ama unutma ki sen bir peygamber kızısın. Bu saadet kaç kişiye nasip olur ki? Serveti muhteşem bir mirasın

bedeli ağır olur. Mihnet ve elemelerle dolu bu yolda sabırla yürümelisin. Başını hiç eğme ve dik yürü yavrum. Sonu düze çıkacak bu yolun dikenleri batsa da, mü'min hep gülümsemeli.”

Fatıma vahyin ışığında yıkanmış aydınlık yüzüyle yaşından beklenmeyen bir olgunlukla cevap verdi:

“Sakin ol, anneciğim! Bana bir şey olmaz. Hem sen demez misin Allah her an bizimle diye?”

Minik elleriyle annesinin yanaklarını tuttu:

“Hem sen üzülme.” dedi. “Ben evlenmeyeceğim. Sana ve babama bakacağım.”

Hatice gülümsedi:

“Minik meleğim. Herkes böyle söyler ama sonunda evlenir. Sen de evleneceksin!”

“Ben babamı bırakmam. Hiç kimse beni ondan ayıramaz.”

Hatice sustu. Yavrusunun ses tonundaki kararlılık ciddi bir vesika gibiydi.

Feleğin çarkı döndükçe minik kızını geleceğe alıştırmak istiyordu:

“Kızım! Zeynep kocasının yanında mutlu. Rukiye Osmanla uzak diyarlarda. Ümmü Gülsüm güçlüdür. Onun için endişem yok. Deneyimli ve olgundur. Hayatın devasa dallarına karşı kendini koruyabilir.”

Yutkundu:

“Ama sen ciğerparem, ay ışığım Fatımam. Daha çok küçüksün. Üstelik kalbin çok narin. Uçurum kenarında açmış nadide bir dağ çiçeği gibi nazlı ve de hassassın. Gün geçtikçe artan çilelere dayanmak zorundasın.”

Fatıma hassas olduğu kadar olgundu. Annesini rahatlatmıştı:

“Sen rahat ol anne! Benim için endişelenme. Putperest Kureyş hiçbir şey yapamaz. Babama ben bakacağım. Yüreğim dayanacak.”

Hatice kızının kararlılığı ve olgunluğu karşısında şaşkıındı. O sözler o minik bedenden mi çıkıyordu? Şaşırdı. Oysa bu çok normaldi. Çünkü Fatıma, Hatice’nin tedrisinden geçmişti. Gülümsedi Hatice. Ona bakmaya doyamadı. Sessiz seyirler içinde sürekli kızını seyretti. Ona kıyamadı. Ona doyamadı. Ona hayran hayran baktı. *

Sırtındaki ucu yamalı elbise iyice bozarmıştı. Ambargo günlerinden geriye tükenmiş bir beden ve eskimiş bir elbise vardı. O Hatice ki; murassa kadifeler, işli harbeler, nakışlı ipeklerle bezenirdi. Taktığı her takı en mahir kuyumcunun yüreğini titretirdi. Yürüyüp gittiği yollar altında titreyiverirdi. Şimdi yokluk ve fakirlik dolu bir hayat içindeydi.

Sevgili hayat yoldaşını duygulu seyrediyor. Gülünün gül benzi solmuştu. Asil ve süslü konakların zarif kadını dini ve peygamberi uğruna son noktaya gelmişti. Canını ve malını o yola sermişti. Şam üzerinden gelen kervanların ilk durağı konağında en nadide esansları, sanat harikası mücevherleri, eşsiz sündüsleri, renkli satenleri ilk satın alan kadın bu haldeydi. Develeri Ecyad vadisinden taşan, namı sınırları aşan o masum ve iffetli hanım, efendisine yoldaş olma uğruna zahirde bitip tükenmişti. Fakat tek bir çekirdek iken çürüyüp giderek yepyeni hayat filizlerini hayata süren tane gibiydi. Mesuttu. Yastığı yerden kaderine düşen ilkleri düşünerek gülümsedi.

Hatice!

Rabbin selamını alan ilk kadın!

Vahyin ilk durağı.

İlk cemaati Muhammed'in.

Kıyam tutan ilk kadın,

Sevgili'den hep iltifat almış ama hiç şımarmamış.

Cemrenin müjdesini ilk o almıştı.

Kardelenin buzu delişini ilk o seyretmişti.

Sevginin güneşini ilk o kucaklamıştı.

İlk sırdaşı ve ilk yoldaşı olmuştu Sevgili'nin.

Yine erkenciydi. Sevgili'ye doymadan gidiyordu.

Onun gönül çelici nuruna doymadan göçmek zor geliyordu. Fakat onu kendine bu kadar yakın kılan Rab, elbet bu derdine de çare bulurdu. Rahmet hazinelerinden akan feyiz pınarları tükenmezdi. Hatice'nin eşi benzeri olmayan aşkının zemini elbet orada da sunacaktı. O hasretle buğuluydu. İri gözlerinde titreyen yaşları kimselere göstermeden sildi. İnsan için kaçınılmaz olan sona doğru yürüyordu çaresiz.⁸⁴

Onca sıkıntı ve zorluk içinde Hatice; eşi ve Peygamberi Hz. Muhammed'den aldığı dersler ve gördüğü güzelliklerle ayakta duruyordu. Kimselere kini yoktu. Rabbin kader kanununa teslim bayrağını çekenlerin kime kini olabilirdi ki?

O, sabrı çok iyi kuşanmıştı. Hatice'ye göre sabır, musibet zamanı içinde, kula sunulmuş ilahî bir ikram kabıydı. Bu kabın ölçüsü musibetin ölçüsüyle orantılıydı. Daha gelmeden

84 Afzalur Rahman, a.g.e., II/60.

örselenmeyen bu sabır musibet anına yeterdi. Tevekküllü bir insan olduğu için bu nimeti kendi vaktinin ölçüsü içinde kullanmıştı. Onun için yaşadığı musibeti de sabrıyla bertaraf edebiliyordu. O bu sabır dersini efendisinden almıştı. Onun hayat karelerinde birbirinden güzel ikramlar bırakmıştı. Mü'min her türlü tehlike ve zorluğa karşı hazırlıklı olmalıydı. Anaç bir arı gibi her an bal depolamalıydı. Manevi kovanların en şifalı balını bulmuşken açlık da sefillik de kısa dünya günlerinin bol kazançlı durağıydı. Bu darlık günlerinde Sevgili'den çok şey öğrenmişti.

En kutlu nidası "Lailaheillallah"tı. Bolluk ve bereket karşısında "Elhamdulillah", ferahlık anında "Eşşükrülillah" demeliydi.

Hayatın her karesi bilinçli ve ölçülü işlemeliydi. Hayret verici bir şeyle karşılaştığında "Sübhanallah", darlık içinde "Hasbiyallah", çekmeliydi. Her türlü günah karşısında: "Estağfirullah", her türlü sevinç karşısında "Maşallah", kaza ve keder anında "Tevekkeltüallah", musibet karşısında "İnnalillahi ve innailayhi raciün" demeliydi.⁸⁵

Hatice Efendisi'nden aldığı bu ilaçları yaralarına sürdü. Mümin kadınlara taşıdı. Şib'in kuytularından şifa pınarları akıyordu.

85 Cevşenül Kebir, 108. bab.

Aşka Adanmış Bir Ömür

*Canı değil mi ki Sen alıyorsun
Ölüm, şeker gibi tatlıdır.
Seninle olduktan sonra,
Tatlı candan daha tatlıdır ölüm.*

Mevlânâ Celaleddin Rumi

Direnişin son günlerinde Hatice, ateşler içinde yatıyordu. Kır saçlı ihtiyar güzel onurlu duruşunu hiç bozmamıştı. Gül yanakları solmuştu. Dişleri dökülmüş, bedeni pörsümüş, beli bükülmüş bile olsa soylu yüz hatlarından çok huzurlu olduğu anlaşıyordu. Yattığı yerden sessiz bir seyir içindeydi. Çorak ve taşlı zeminde sere serpe yatıyordu. Yarmalı entarisi ve soluk benziyle nuranî bir güzelliği kuşanmış. Vahye adanmış bir varlığın nurdan abidesiydi sanki. Pörsümüş elleri duada. Nurlu yüzü huşu dolu.

İliklerine kadar uyanık o haşyeti seyrediyordu.

Ayın ilk halinden dolunay haline kadar geçen evrelerine benziyordu hayatı. Derin, tutkulu, özverili aşkında sıfırlamış her şeyi. Canını verecek noktada tüm kimliklerden sıyrılmıştı. İlahî aşkın yansımasında kendine ait ne varsa ona adanmıştı. Yaratıcı'nın rızası ve Peygamberinin hoşnutluğu yolunda geçmiş ömrünü gülümseyerek seyrediyordu. Hatice artık Dolunaydı.

Ayın ilk halinden dolunay haline kadar her evreden geçmişti. Gerekli olmayan bağları keserek yükselmişti. Güneşe tam muhatap olduğu anda ise aldığı ışığı kendinden sonra ki nesillere yansıtmıştı. Aşka adanmış bir ömrün izlerini taşıırken ne kadar huzurluydu. Feda olsundu. Seksen bin deve yükü... hanlar... mahzenler... hazineler... itibar ve can... Evreni kuşatmış bir sevgi uğruna her şeye değerdi. Ancak O'na doymamıştı. Yine erkendi.

Hatice mücadele dolu ömründe her şeyi en erken yaşamıştı. Erken doğmuş, erken evlenmiş, erkenden dul kalmıştı. Bu erkenler zinciri içinde en güzel olanı Resulullah'ı en erken onun keşfetmiş olmasıydı. Ona kavuşmak için çok çırpınmıştı. Onunla geçirdiği yılları ömrünün en tatlı anlarıydı. Bir gün dahi incinmemişti. Cennet tadında bir huzuru yudumlamıştı. Kuş tüyünden, kuş sütüne sahip olduğu her varı vere vere gelmişti. Sahip olduğu her şeyi Son Elçi'nin yoluna sermişti. Hatice huzur doluydu. Çileyi, sıkıntıyı, çekmiş olsa da... Karın, fırtınanın, kasırganın gadrine uğramış olsa da Sevgili'nin yanında her şey gül gülistan olmuştu. Onu düşünüyordu. Onca çilenin sonu güzel gelecekti.

Yaratıcı ona fetih yolunu açacaktı. Umudu eskisinden daha güçlüydü. Kalbi tam bir huzur içindeydi. O umutla yeşermiş düşlerini seyretti hep. Kısra'nın burçlarını yerle bir edecek Sevgili yeni dinin gür haykırışını dünyaya duyuracaktı. O günleri görmüş gibi rahattı. Fakat yine biliyor ki Sevgili'nin önünde daha çok vadiler vardı. İlk vadiyi sabır ve sebatla geçtiği gibi bundan sonrakileri de geçecekti.

Zulüm konseyi onu yurdundan çıkaracaktı. Ona ölüm tuzakları kuracaklardı.

Umutsuz değildi Hatice. Güneşi kudret çekiciyle göğün gözüne çakan yüce Rab, Muhammedî nuru da alemin kalbine yerleştirecekti. Şenlenecekti dünya vahyin neşesiyle. Dört kıtadan tevhid sesleri yükselecekti. Fakat Hatice erken doğmuştu. Dalıp dalıp gidiyor bir yakaza halinde alemleri izliyordu. Son Peygamber geriye güçlü ve müjdeli dönecekti. İzzetli ve şerefli Kâbe'sine girecekti. Rabbin vaadi sonsuzdu. Söz verdiyse mutlaka yapacaktı.

Kâbe gürül gürül insanla kaynayacak, dünyanın her köşesinden gelen insanlar ona ümmet olacaktı. Rengi ayrı, dili farklı, coğrafyası uzak olan insanlar Resulullah'ın sevgi sancığı altında buluşacaktı. Yek vücut, tek dil olacaklardı. Çağlar ve çağlar boyu hep bir ağızdan o manayla gaşyolacaklardı:

“Emret efendim emret!”

“Lebbeyk, Allahümme Lebbeyk”, diye diye tek söz, tek seda kesilecekti.

İnsanlığın Andelib-i Zîşanı Hz. Muhammed, gül kokulu kalplere vahyin müjdesini şakiyacaktı. Sadra şifa sunarken coşacaktı yürekler. Hayata ve huzura koşacaktı. Sonsuza açılmış pencerelerden o günleri görüyor gibi gülümsedi zamana.

Bir fetih sabahında kabrinde, Mükka kuşlarını karşılayacaktı. Onun gelişini müjdeleyeceklerdi. Hacun Kabristanı'nın boz tepeleri arasından sesini işitecekti. Sevgili'nin on binlik ordusuyla, yeryüzü yıldızları gibi ışyan zafer meşaleleri gözükecekti. Kovulup çıkarılmışken yurdundan, yanında can dostu Ebu Bekir'le tek başına ayrıldığı yurduna bin müjdeyle dönecekti. Vefa dolu Sevgili Haticesi'ni o an bile unutmayacaktı. İlkın Hacun Kabristanına koşacak, çadırını oraya ku-

racaktı. İlk müjdeyi ona verecekti. Ona olan derin aşkını öyle yansıtacaktı. Muhammed muhabbet yurduydı zira. Vefa kucığıydı. Eşini unutmazdı.

Çocuklarının annesi Hatice'sini sevindirmeden geçmezdi.

O biliyordu ki Muhammed sadık ve vefalı bir eşi. Hatice'nin adını yıllar sonra bile duysa gözleri nemlenerek ayağa kalkacaktı. Hatice'nin dostlarını, arkadaşlarını, yakınlarını o hayattaymış gibi sayıp gözetecekti. Dünyanın en güzel, en zeki, en genç kadınlarıyla bile evli olsa Hatice'si gönül tahrından hiç inmeyecekti.

Sevgili, eşsiz vefasıyla ona hep sadık kalacaktı. Hatice'sinin yoksul doyurma, ağırlama ve ikram inceliğini hep yaşatacaktı. Evini ziyarete gelen arkadaşlarına hırkasını çıkarıp serecek "Bunlar Hatice'nin dostları" diyecekti. Kestiği kurbanın etlerini ilk onlara dağıtacaktı. Hep saygılı ve lütufkâr davranacaktı. Sevenlerine Hatice'yi aratmayacaktı.

Onunla geçen mesut yıllarını hep yad edecekti. Ve ebed ülkesinin Rabbi onları kavuşturacaktı. Böylesine muhteşem bir tecelliye ne şartlar altında olursa olsun göğüs gerecekti. Ölüm bile olsa gelen, değil mi ki ucunda Rabbe kavuşmak vardı. Onun kaderine rıza vardı. O rıza içinde binbir güzellik saklıydı. Kıpır kıpırdı yüreği:

"Ya Rabbi! Sen ki beni, Habibine eş olmakla şereflendirdin. Yürek zerrelerimden tırnak ucuma kadar onun sevgisiyle doldurdun. Onun muhabbetiyle beni bana buldurdun. Ölüm bile olsa gelen gam değil. Hoş ve sefa gelsin."

Sevgili'nin yanında taçlanmış koca yirmi beş yıl. Aynı sofa, aynı yastık, aynı sofada geçen bir ömür. Ne kadar uyumlu, ne kadar sevgi dolu idiler. Onca farka rağmen hiçbir ayrıcalık olmamıştı. En ufak bir kabalık ve kırgınlık yoktu. Bir gün dahi tartışmamışlardı. Sesini yükseltmemişti. Kadri yüce eşini canından çok sevmişti. Tatlılık ve de nezaketle akıvermişti yıllar. En büyük dava, en ağır yükü taşıırken birbirlerini incitmemişlerdi. Sevgi üslubuyla konuşmuşlardı. Bunun için Resul onu ömür boyu unutmayacak, kendine verilen bu hayrı sürekli yad edecekti:

“Kendi zamanındaki kadınların hayırlısı İmran kızı Meryem'di. Bu ümmetin kadınlarının hayırlısı da Hatice'dir.” diyecekti.⁸⁶

Hani seven sevdiğini çok anar ya Sevgili de Hatice'sini hep anacaktı. Onun bu eşsiz vefası için:

“O, Cennet'te kadınların en şerefliisidir.” diyecekti.

“Hatice'den sonra evlenmeyi kim düşünebilir ki?”⁸⁷

Hatice'den sonra kendine hayat arkadaşı olacak olan eşini ona:

“Ya Resulallah!.. Hatice'ye niçin bu kadar sevdalısın? Neden onu unutamıyorsun?” diyecekti.

“Hatice gibisi var mıydı?” diyecekti. “Onun gönlünde kimsede olmayan bir özellik vardı. İnsanın gönlündeki hüznü bir vakum gibi çeker alırdı.” diyecekti.

Peygamberin gönül gamını gideren Hatice, yolcuydu. Karşılıklı gönül mübadelesi içinde geçen yıllarda en mah-

⁸⁶ Müslim, 69; Tirmizi, 62.

⁸⁷ Taberi.

rem sırlarını ondan başkasına açmamıştı. Onunla dertleşmiş, onunla sırlanmıştı. Bu büyük ayrılıkta:

“Benim alemde yalnız bir dostum vardı. O da Haticeydi.” diyerek derin hüznünü dile getirecekti.

İki masum kızına, artık O ebeveyn olacaktı. Minik Fatıması ağlarken:

“Sil gözyaşlarını yavrum. Annen, şu an kamıştan bir köşkün içinde yaşıyor. İnci, yakut ve mercanlarla bezeli, kamıştan yapılmış bir saray.”⁸⁸

Onlara sabrı ve hakkı tavsiye ederek hayata tutunmalarına yardımcı olacaktı. Onlar peygamber kızları olarak babalarına hoş kokulu reyhanlar sunacaklardı. Haticesiz bir dünyada, Hatice olmak için direneceklerdi.

Peygamber Evinin İlk Şehidi

*Bu kafesten kurtuldun,
Onun gül bahçesine girip kuruldun
Bu sedefi kırdın mı?
İnciye benzer ölüm...*

Mevlânâ Celaleddin Rumi

619 yılının adı, Hüzün yılı olacaktı. Ramazanın son onuncu gecesi idi. Kuran'ın gökten parça parça inmeye başladığı o Kadir Gecesi, Hatice'nin son gecesi idi. Şib'in kahrılı günlerine kurban giden canlar peş peşe dizilmişti. Sevgili Hatice'sinin başındayken acı bir haber almıştı. Baba yarısı

---

88 Haysemi, Mecmua'z-Zevaid, 9/223.

amcası Ebu Talip'in ölümünü. Zamanın ibresi 619 yılının Şubat ayında dondu. Karanlık bir geceydi. Ebu Kubeys'in yalçın dorukları gözükmüyordu. Ay doğmadı o gece. Mekke'ye gözükmeydi. Hüzün bulutları ardına girerek saklandı. Yıllar yılı haliyle hemhal olduğu kadın onunla konuşamayacak kadar tükenmişti. Peygamber ocağının ilk şehidi göçüyordu. Sevgili hep başındaydı. Ateşler içinde Hatice. Alnında ecel terleri boncuk boncuk.

Yirmi beş yıl süren mutlu evlilik ötelere erteleniyordu. Aralarındaki on beş yıllık yaşa ve onca farklılığa rağmen evlilikleri su gibi tatlı akmıştı. Tarihler o ana kadar Mekke'de bu iki çiftin aile hayatına benzer bir aile hayatının daha olmadığı kaydetmişti. Herkesin özendiği, hatta kıskandığı evlilikte en ufak bir tartışma ve karmaşa yaşanmamıştı. Son anına kadar Hatice, efendisinin bütün hizmetlerini kendisi görmüş, onu kızdıracak, gönlünü üzecek en ufak şeyden uzak durmuş, hep gönül alıcı ve hoşluk içinde davranmıştı. Ona olan bağlılığı artarak gelmişti. Hoşuna gitmeyecek hiçbir şey yapmamış, Peygamber'in gönlüne hep sevgi buketleri sunmuştu. Herkes onu iterken Hatice kucaklamış, yalanlarken Hatice doğrulamıştı. Sevgisi ve malıyla Resul'e güç vermişti. Yüce Kur'an:

*"Rabbin seni yetim bulup da barındırmadı mı? Seni dalalette bulup hidayete erdirmemi ve seni fakir bulup zengin etmedi mi?"*⁸⁹ derken Haticeyle olan evliliğinde ona verilen desteği yadediyordu.

Büyük kadın böylesine özenle bağlı bulunduğu en özel Sevgili'den ayrılmak zorundaydı. Can kafesi ecelin çağrısıyla çırpınırken, davet büyük yerdendi. Cebail'in selam gön-

89 Duha, 93/6-8.

derdiği kadın, şimdi Azrail'e el veriyordu. Işıklı iklimlerden alnına konan buseler hoş ve serinleticiydi. Gözlerinde uzak mesafelerden aldığı davetin ışıltısı parlıyordu. Bir gözü Muhammed'de... Alemin varlık nurundan ayrılma hüznü iki damla gözyaşı olup düştü yanaklarına.

Dünya yüzündeki son akşamını yaşıyordu. Sonunda Hatice Rabbinden razı, Rabbi de ondan razı kullar safında sonsuza yürüyordu. Yüce kelim:

*"Ey huzur içinde olan nefis! Sen Ondan razı, O da senden razı olarak Rabbine dön. İyi kullarımın arasında Cenneti'ne gir."*⁹⁰ dememiş miydi? Bu gerçeği yaşayanlardan olduğu aşikârdı.

Gözleri aralandıkça Onu arıyor. Dudakları kıpır kıpır. Onu tazim ediyor, onu selamlıyordu:

"Ezel sabahından mahşergününe kadar Muhammed'in gönül çekici varlığına selam olsun. Selam olsun feleklerin uğruna döndüğü Sevgili'ye! Selam olsun Muhammed Mustafâ'ya!"

Sevgili sürekli başındaydı. Şib'in taş döşekleri üstünde, ateşler içinde yanan Hatice'sinin eli elindeydi. Gönül gülüne kıyamıyordu:

"Benden dolayı ey Hatice", dedi. "Benden dolayı sıkıntılı bir hayat yaşadın. Sana kametine göre bir hayat yaşatamadım."

Güçlkle cevap verdi:

"Kureyş'in hiçbir kadını benim kadar mutlu olmadı. Son peygamberin eşi olmak benim için bahtiyarlıktı. Kalbim çok huzurlu."

---

90 Fecr, 89/27-28.

Yaşamış olduğu onca çile gözünde görünmüyordu. Onun yüce gönlü sadece Resul'ün varlık nuruna kenetliydi. Gözünü yumup açıyor yine Sevgili'yi seyrediyordu. Soylu hatlarında akisleşen müjdelerle dünya ile ahiret konuklarını bir arada ağırlıyor gibiydi.

Kendi zamanından çok önce yaşamış ebedî yoldaşlar yanbaşındalar sanki. Meryem ile Asiye. Kendi çağından çok sonra gelecek olanlar ise bir kitabın sahifeleri arasından; bast-ı zaman, tayy-i mekân sırrıyla o ana varıyorlar. Akıl, kalp ve ruh bütünlüğü içinde gerçekleşen bir yolculuğun huzurunu tadıyorlar. Yaptıkları bir mânâ yolcuğuyla yanındalar Hatice'nin. Gönül gözüyle oradalar. Nefesleri tutuk o anı seyre dalmışlar.

İffetin Meryem'i masum tebessümüyle oradaydı. Yüzyıllara sığmayan bir öykünün iffetli kahramanıyla kucaklaşıyor sanki. Peygamber annesi Meryem, Resul'ün unutulmaz eşinin başındaydı. Dünya zamanlarının en iffetli kadını, kulluk imtihanlarının yekta serüvenini başarıyla vermişti. Rabbin kader kaleminin kendisi için yazdığı ağır tecellide hayırda ve şerde kadere iman hükmünü göstermiş olduğu teslimiyetle onurlanmıştı. Meryem orucu tutmuş olmak, kul nezinde insanın ne de güzel cevabıydı. İffetin en yekta incisini tebessümle karşıladı Hatice. Bir yanında Asiye öte yanında Meryem.

Sabırın kalesi Asiye, ahiret kardeşleri Hatice'nin.

Firavun gibi zalim bir eşin yanında sabır içinde ömür tüketen Asiye Hatun'a gülümsedi. Ne kadar saf ne kadar da duru bir buluşmaydı. Firavun gibi bir eşten gizli tuttuğu imanını, avucunda kor ateş kadar zor ve zahmetli korumuştı. Çaprazlama kesilen kol ve bacaklarının acısıyla emanet etti-

ği canını Cennet yamaçlarına taşıyan Rabbine şükran dolu. Peygamber hamisi Asiye yanı başında Hatice'nin. Dört Cennet hatunundan birisi olmayı hak etmiş sabır ve sadakatiyle Musa'yı şefkat kanatları altına almış kadın orada.

Gülpembe yanaklarına inciden gözyaşları dizen minik Fatıma. Cennet hanımlarının dördüncüsü olacak olan Fatıma her şeyden habersiz ağlarken, Hatice hepsini bir arada seyrediyor. Geçmişin seçilmişleri ile geleceğin seçilmişleri bir çizgide buluşmuşlar. Hatice'nin ecel terleriyle incilenmiş yüzü tebessüm dolu.

Başında alemin Sevgilisi.

Sağında ve solunda ahiret hemşireleri.

Ayakucunda minik Fatıma.

Hatice üç dünya hurisinin seyrinde yeryüzünün tek Sevgilisi'ni seyretti.

Hz. Muhammed,

Hz. Meryem,

Hz. Asiye,

Hz. Fatıma.

Hepsini bir arada seyretmek tüm zamanların en doyumsuz anıydı. Tevhid akidesinin kadın kahramanları Hz. Muhammed'in nurdan ışığı altında toplanmışlardı. Daha sonra gelecek çağlara yöneldi Hatice. Kim bilir daha kimler o kutlu sevdanın çilelisi olacaktı?

Hatice'nin yaşayan güneşi Hz. Muhammed hep yanında. Onu seyrediyor. Güneşin en derin ışıklarını bakışlarından derlediği efendisine ukbada doyacaktı. Az sonra Hatice, ilahî çağrının sedasına uyacak:

“Ey kutlu melek! Yakına gel! Gel ey güzel dost! Buyrulanı yap! Beni sabredenlerden bulacaksın.” diyecek. Ancak sözün gücü tükenmiş. Efendisiyle göz göze geliyorlar.

.....
.....

Mekânsız bir buluşmada ne sohbetler başlamış. Diller dudaklar susmuş, gönüller konuşuyor. Başbaşa geçmiş bir ömrün seyrini yapıyorlar. İki ezeli dost göz göze. Ecelin ebedi hükmü altında hüküm süren kaderî akışa boyun bükmüşler.

Hıçkırıklarını yudumlarken Sevgili, Hatice'sine sesleniverdi usulca:

“Acını hafifletmek için sana ne desem ki ey Hatice?”

Şefkat dolu yüreği gülünün üstüne kümelenmiş. Onun gibisadık bir eşi rahatlatmak istiyor:

“Ancak unutma ki Allah, her sıkıntı ve zorluğun arkasından, mutlaka hayr-ı kesir murat etmiştir. Biliyor musun Hatice! Allah seni benimle, İmran kızı Meryem'i, Musa'nın kız kardeşi Gülsüm ve annesi Asiye ile yaratacak.”⁹¹

Hatice'nin solgun ama asil yüzünde asude bir tebessüm beliriyor. Son bir gayretle:

“Öyle mi Ya Resulallah?”

“Evet ey Hatice.”

“Huzur içinde ve çocuklarla birlikte olur inşallah.” diyebildi sadece.⁹² Bu son sözleriydi.

91 Haysemi, Mecmau'z-Zevaid, 9/21.

92 İbn'ül-Esir, Üsdü'l Gabe, 6867.

Çocuklarını isterken Hatice, doğmamış zamanlara doğacak çocuklarını da kastetmişti. Tüm müminleri. Şu an olduğu gibi onu bir kitabın satırları üzerinden tanıyıp sevenleri belki de. Gaybı bir tek Allah bilirdi. Sevgili'nin sözleri Mecenne suları kadar tatlı gelmişti. Aniden önüne Cennet'e giden yollar açılıvermiş gibi aydınlanıverdi yüzü. Hiç görmediği, duymadığı akledemediği güzellikler içine çekiliveriyordu sanki. Hatice'nin son nefesleri an an tükenirken hep Sevgili'ye baktı. Onun gül yüzüne salavat getirmek ne güzeldi. Dil kılınıcı her an o şekeri kesmekle meşguldü. Kıpır kıpırdı dudakları.

Ak yüzünde tatlı bir gülümseme. Önünde asude bir bahar ülkesi... Uçuş muştusu... Ruhunda diriliş. Kışardan lübe geçiş eylemi. Kılıfı terk ederek öze dönüş serencamında huzur doluydu yüzü.

Gökkubbe altında asil bir duruş, kavi bir imanın akislerini bırakan, kutsal çilenin ortağı asil ve Kübra kadın son nefesteydi.

Sadık Sevgili ona bir müjde verdi:

"Sevin ey Hatice! Sevin ki Allah seni İmran kızı Meryem, Firavunun eşi Asiye ile eşit kıldı."

Verdet-ül Resulullah gülümsedi. Gönül verdesi Resul'ün, Rahmeti selamladı:

"Ebedî saadet yurdunun solmayan gülzarına binlerce selam olsun. Selam olsun o ezele, ebede ve eskimeyen Sevgili'ye. Selam Muhammed'in gönül alıcı varlığına. Selam Muhammed'in müjde yıldızına. Selam onu tüm zamanlarda sevenlere olsun. Yüreğinde kum tanesi kadar Muhammed

sevgisi taşıyanlara selam olsun. Onun sevgisi hepimizi aynı noktada buluştursun.”

Gündöndüler gibi döndü Hatice. Yönünü sonsuza döndü. Şib'in kıraç toprağında derme çatma bir çadırda, yüzünde lahuti bir tebessümle Rabbine uruc etti. Son bir kez can ışığ! Muhammedi'ne ve can paresi kızlarına baktı. O bakışla donuverdi dünya.

.....

.....

Ahret yurdunun rahmet yıldızlarıyla kaplı semasına uçuvermişti artık. Hatice'nin göz ışığı efendisinin nurlu gözlerinden yaşlar boşanıyordu.

Evrenin Sevgilisi Kur'an nurunu karşıladığı bir kutlu gecede, gönül gülünü göklere yolcu etmişti. Dudaklarına değiveren zemzem ruhunu yıkarken, yorgun libasını taşıyan ruhu bir kuş hafifliğinde ebede uçmuştu. Fatıma'nın gözü yaşlı, Gülsüm'ün boynu bükük, Resul'ün bağı yanıktı. Kutlu bir Kadir gecesindeydiler. Semadan inen emri ilk Hatice'ye ulaştırmışken, şimdi onu semaya yolcu etmişti. Onu göndermek yüreğine ağır gelse de... Kaçınılmaz sondu ölüm.

O korku ve dehşet anlarında onun nuruyla aydınlanmıştı. Ölüm bile olsaydı gelen onu görüp tanıdıktan sonra hoş safa gelirdi. Son anında bile Sevgili'nin nurdan varlığına selamlar sevgiler, tazimler yollayarak uçmuştu Hatice. Sonsuz kalan bir kubbede eşsiz bir çığır açarak..

Son Kelam

*Ölü idim dirildim.
Gözyaşı idim, tebessüm oldum.
Aşk deryasına daldım,
Nihayet baki olan devlete erdim.*

Mevlânâ

Mekke'nin hanımefendisi, Şib'in eğitmeni, fukaranın anası, Resul'ün kalesi artık yoktu. Artık Haticesiz bir dönem başlıyordu. Vefatını duyan çocuklar hıçkırdı. Anneler ağıt yaktı. Yaşlılar feryat etti. Onu gibisini bir daha görme-yecekti Mekke. Minik yavruların boynu bükük kaldı. Yüre-ği yanıktı peygamberin. Gözlerinden akıp giden yaşlara en-gel olamıyordu. Sevgiyi, şefkati, iyiliği, güzelliği, cömertliği, fedakârlığı gördüğü biricik Hatice'sini Cennet'teki inciden yapılma köşküne yolcu ediyordu. Ondan ayrı olmak zor olsa da Rabbin buyruğuna karşı derin bir saygı ve tevekkül içi-n-deydi. Gökkubbe altında hoş bir sada bırakarak çağlar boyu anılacak bir şiir bırakmıştı. Fatıma'nın, Ümmü Gülsüm'ün, Zeynep'in çığlıkları gariplerin sedasına karıştı. Çadırlardan yakıcı ağıtlar yükseldi. Kübra kale Hatice, artık dünya yü-zünde yoktu.

Özel anlarında hep yanında olan cariyesi Selma, gözyaş-ları içindeydi. Her zaman doğum sevinciyle terleyen kadın şimdi ölüm acısıyla iki bükülmüdü. Sadık hizmetçi, son anı-

na kadar başından ayrılmamıştı. Hanımının yıkanma ve kefenlenme işini o yaptı. Cariyesi, ebesi, kardeşi, arkadaşı Selma, Hanımını son yolculuğuna bir gelin gibi hazırladı. Binlerce figan düştü Peygamber ocağına. Kureyş'in güçlü dağı yeryüzünden çekilmişti. Aysız gece ne ise Haticesiz Mekke de öylesine ziynetsiz kalmıştı. Mekke annesini kaybetmişti. Müminlerin nefesi kesilmişti. Yavruların can ışığı sönmüştü. Yerde ve gökte figan vardı. Sevgili'nin gülü solmuştu. Hüzün sarmıştı her yeri.

Yer ağlıyor, gök ağlıyordu. İnceden bir yağmur Hicaz Vadisi'ni çiselerken onu ebedî istirahatgâhına yolcu ettiler.

Alemin Sevgilisi onu kendi elleriyle kabrine yerleştirdi. Hacun Kabristanı'ndaki mütevazı yeraltı odacığından çağlara gülümsüyordu. İnsanlık onu çok sevecek, hiç unutmayacaktı. Resulullah, dünya kevseri Fatımasının gözyaşlarını silerken:

"Sil gözyaşlarını yavrum." diyordu. "Annen, şu an kamıştan bir köşkün içinde yaşıyor. Sütunları inci, yakut ve mercanlarla bezeli, kamıştan yapılmış bir sarayda."⁹³

Kabrinin yanı başından geçenler, onu özleyip sevenler, ya da bir kitabın sahifeleri arasından onu tanımaya çalışan kendi çağından çok uzak çağlarda yaşayan insanlara söyleyecek tek sözü vardı:

"Sevgili'yi çok sevenler sonsuz saadete ererler."

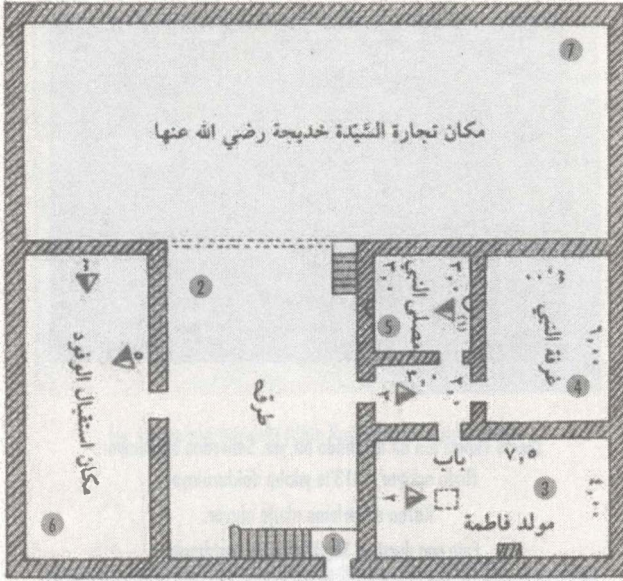
Binler selam ona ve geride bıraktıklarına olsun. Hatice'yi doğuran Fatıma'ya bin rahmet. Onu nadide bir gül gibi Varaka'nın bahçesinde yetiştiren Hüveylid'e bin selam. Onu

93 Haysemi, Mecmua'z-Zevaid.

incitmeden, örselemeden engin ruhunu bir dantel inceliğinde işleyen yaşlı bilgeye tazimler.

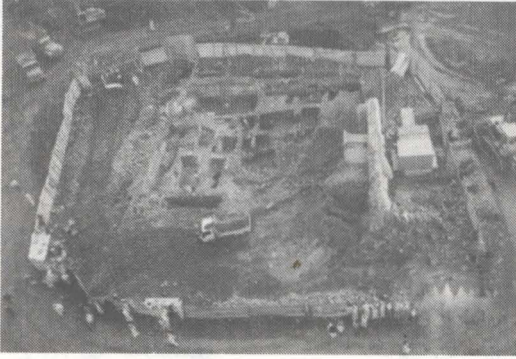
Selam Resul'ün gönül gülüne! Kutlu verdasına! Selam o en büyük anneye! Selam, o büyük şehide! Selam o şefkat denizine! Selam o sevgi Cennetine olsun! Selam gerçek aşkın kutlu adanmışlarına! Bıraktığı aşka sahip çıkmak ve Sevgili'ye Sevgili olmak duasıyla.

Allahümme salli ala muhammed.

1. Giriş
2. Targah antre
3. Fatıma'nın doğduğu yer
4. Köşedeki gürfe: Nebi'nin odası
5. Nebi'nin namaz kıldığı oda
6. Heyetleri karşılama yeri
7. Hz. Hatice'nin Ticaret Merkezi

Fotoğraflar ⁹⁴

Merve Tepesi'nin alt tarafında bir yer. Sellerden etkileniyor.
Hızla eskiyor. 1413'te yıkılıp dolduruluyor.
Kuran ezberleme okulu oluyor.
Evin son durumu Say Bölgesi'ne katılmıştır.

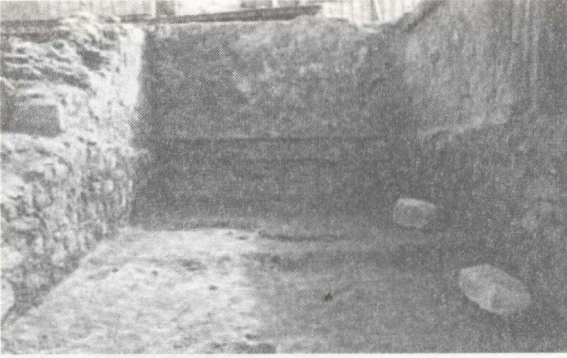
94 GörselDestek: <http://www.makkati.com>,
<http://www.alhjaz.info/showthread.php?t=16690>
<http://images.google.com/imgres>
<http://islam.maktoob.com/islamic-photos>
Çeviri: Emine Çınar.

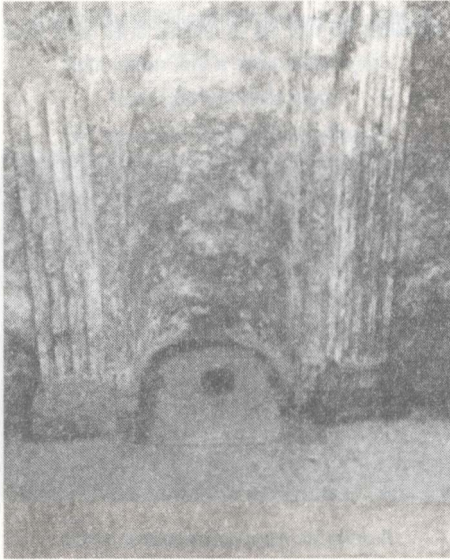
Hz. Hatice'nin evindeki Allah Resulü'nün odasına giriş

Heyetleri karşılama yerinde bulunan mihrab

Heyetleri karşılama yeri

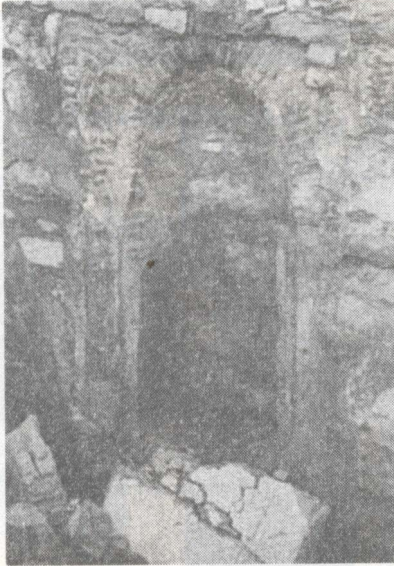

Hz. Hatice'nin evindeki Allah Resulü'nün namaz kıldığı yer

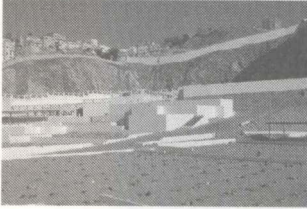
Hz. Hatice'nin evinden genel bir manzara

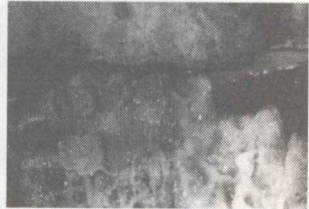
Misafirleri karşılama yerinde bulunan mihrab

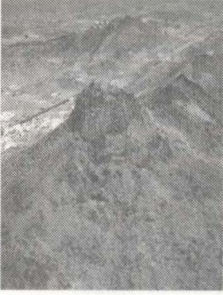
Hz. Fatıma'nın doğduğu yer

Cennet-ül Mualla Hz. Hatice
sonsuz uykusuna burada yatıyor.

Zemzem kuyusunun kaynağı

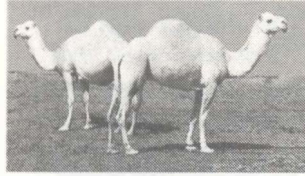
Hira Dağı

Peygamberimiz'in doğduğu ev

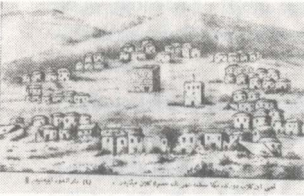
Ayın ortadan ikiye ayrıldığı
Ebu Kubeys Dağı

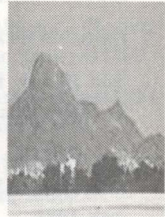
Çölün gemisi develer

Yüklü kervanlar

İslamiyet'ten önce Mekke

Nur Dağı'nın sarp yamaçları

Bibliyografya

- Zehebi, **A'lami'n-Nubela**, Siyeru c. II, Beyrut 1985.
- Metin Karabaşoğlu, **Asl-ı Saadet**, Karakalem Yayınları/İst. 2006.
- Ahmet Ertuğrul, **Asr-ı Saadet Hanımları, Peygamber Efendimizin Etrafındaki Hanımlar**, Katre Yayınları, 2009 İstanbul.
- Mehmet Ali Kapar, **Asr-ı Saadette Müşrikler ve Müşriklerle İlişkiler**, İstanbul, 1994. II/309/378.
- İbnu'l Kayyım el-Cevziyye, **Aşıklar Kitabı**, Şule Yayınları/2006.
- İBNİ SİNA, Çev. Prof. Dr. Ahmet ATEŞ, **Aşk Risalesi**, Kırkambar Kitapları 2002, İstanbul.
- **Barnabas İncili**
- Said Alpsoy, **Bir İnsan Olarak Hz. Muhammed**, Ayraç Yayınları.
- Ebu Abdullah Muhammed b. İsmail, **Buhari**, Sahihu'l Buhari, X, Ank. 1985.
- **Bütün Yönleriyle Asr-ı Saadette İslam**, c. I- II, ist. 1986.
- **Büyük Cevşen (Hizb-i Envari'l Hakaik'u'n Nuriye)**, Yeni Asya Neşriyat Aralık/2005, İstanbul.
- Prenses Kadriye Hüseyin, **Büyük İslam Kadınları**, Bedir Yayınevi/1982.
- Cevadi Amuli, **Celal ve Cemal Aynasında Kadın**, İnsan Yayınları/2008.
- **Celcelutiye Kasidesi**, Yeni Asya Neşriyat Aralık/2005, İstanbul.
- **Sevde Açıl-Mahnut Açıl, Cennet Sultanları**, Akasya Kitap/2007.
- Ahmet Halil Cuma, **Cennetle Müjdelenen Hanım Sahabiler**, Hüner Yayınları.
- Ahmet Halil Cuma, Çev: Abdullah Feyzi Koçer, **Cennetle Müjdelenen Hanım Sahabiler**, Hüner Yayınları/Konya.
- Dr. Hilal Kara-Abdullah Kara, **Cennetle Müjdelenen Hanımlar**, Nesil Yayınları.
- Safiye Erol, **Çölde Biten Rahmet Ağacı**, Kubbealtı Neşriyatı/2002.
- Necip Fazıl Kısakürek, **Çöle İnən Nur**, Büyük Doğu Yayınları/2007.
- **Diyanet İslam Ansiklopedisi**, c. XVI, ist. 1999.
- Komisyon. **Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi**, c. I, Çağ Yay, İst. 1986.
- Prof. Dr. Hakkı Dursun Yıldız, **Doğuştan Günümüze Bü-**

- yük İslam Tarihi**, Çağ Yayınları/1993.
- **Dünya Ehl-i Beyt Kurultayı**, Kevser Yayınları.
  - Rahime Kaya, **Efendiler Efendisi Hz. Muhammed**, Muştu Yayınları.
  - Zirikli, **El-Alam**, c. II, byy. 1954.
  - Said Havva, el- terc. Abdurrahim Ali Vural, Orhan Aktepe, M. Ahmet Özdemir, Recep Çetintaş, **El-Esas fi's-Sünne Siretun-Nebeviyye**, c. I/IV, İst. 1991.
  - İbnul Kesir, İzzüddin Ebil Hasan, Ali b. Ebil, Kerem (ö.630-1232) Terc. Beşir Eryarsoy, **El-Kamil fi'Tarih**.
  - Akademi Araştırma Heyeti, **En Öndekiler**, Işık Yayınları/İst. 2007.
  - Özkan Öze, **Esmâ-i Nebi, Peygamberimizin Güzel İsimleri**, Zafer Yayınları/2008.
  - Necip Fazıl Kısakürek, **Esselam**, Büyük Doğu Yayınları/1982.
  - El-Kettani, Terc. Ahmet Özel İstanbul 1990 c. II, **Et-teratibül İdariye Hz. Peygamberin Yönetimi**.
  - A.İbrahim Cumalıoğlu, **Evilikte ve Ailede Hanımların Vazifeleri**, Fatih Yayınevi.
  - Dr. Ali Şeriatî, **Fatıma Fatıma'dır**, Dünya Yayınları/İst. 2006.
  - Fazlurrahman, **Siret Ansiklopedisi**, II, İst. 1990.
  - M. Said Ramazan, Terc. Ali Nar, Orhan Aktepe, ist. 1991, **Afzalur Rahman, Siret Ansiklopedisi, Fıkhu's-Siyre Buti**, İstanbul.
  - Hekimoğlu İsmail, **Firavunun Öldüremediği Musa'dır**, Timaş Yayınları/2007.
  - Abdulkadir Geylani, **Fütuhu'l Gayb-Sırlı Alemlere Keşifler**, Etkileşim Yayınları/2006.
  - İbn Ataullah el-İskenderi, **Gelin Tacı Hasta Kalplerin İlacı**, Üsküdar Yayınevi Mart 2004.
  - Arif Akpınar, **Gül Devrine Seyahat**, Kaynak Yayınları/2006.
  - **Hak Dini Kur'an Dili**, Elmalılı Hamdi Yazır.
  - Hasan İbrahim Hasan, **İslam Tarihi**, c. I, İst.1989.
  - Ali Himmet Berki-Osman Keski-oğlu, **Hatem'ül Embiya Hz. Muhammed ve Hayatı**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları/Ank. 2003.
  - Ali Himmet Berki, **Hatemül Enbiya Hz. Muhammed ve Hayatı**, Ankara 1986.
  - Aişe Abdurrahman, **Hazreti Amine**, Erguvan Yayınevi/2007.
  - Ahmet Emin Temiz, **Hazreti Hatice**, Sevgi Yayınları/2005.
  - Bekir Burak, **Hazreti Hatice**, Rehber Yayınları/2006.
  - Annemarie Schimmel, **Hazreti Muhammed**, Profil Yayıncılık/2008.

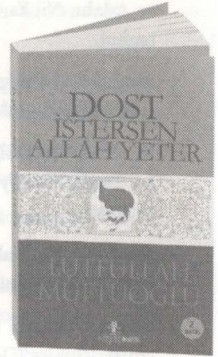
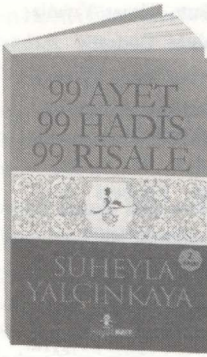
- Hidayet Önderleri, **Hz. Fatıma**, Telif Komisyonu.
- Hizb' Envari'l Hakkın Nuriye, **Büyük Cevşen ve Türkçe Açıklaması**, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul.
- Ahmet Cemil Akıncı, **Hz. Fatıma**, Bahar Yayınları/2007.
- Tefvîk Ebu İlm, **Hz. Fatıma**, İnsan Yayınları/2005.
- Ahmet Cemil Akıncı, **Hz. Hatice**, Bahar Yayınları/2005 İstanbul.
- Ahmet Cemil Akıncı, **Hz. Hatice**, Bahar Yayınları/2005.
- Hasibe Duran, **Hz. Hatice**, Denge Yayınları/1998.
- Serap Yavuz, **Hz. Hatice**, İst. 1998.
- Turan Hasibe, **Hz. Hatice**, İst. 1985.
- Yaşar Kandemir, **T.D.V. İslam Ansiklopedisi**, **Hz. Hatice**, İstanbul, 1997.
- Ali Küçük, **Hz. Muhammed (s.a.v.) ve Ümmetinin Allah (c.c.) Katındaki Üstünlük ve Özellikleri**.
- Prof. Dr. İbrahim Sarıçam, **Hz. Muhammed ve Evrensel Mesajı**.
- Ziya Kazıcı, **Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Eşleri ve Aile Hayatı**, İst. 1993.
- Bahtiyar Lale, retc. Nuray Şentürk- Fahrünnisa Erdem, **Hz. Muhammed'in Ashabı**, İst. 1999.
- Prof. Dr. Murat Sarıcık, **Hz. Muhammed'in Çağrısı, Mekte Dönemi**, Nesil Yay. 2006/ İstanbul.
- Emile Dermenghem, **Hz. Muhammed'in Hayatı**, Alkım Yayıncılık/2006.
- Martin Lings, **Hz. Muhammed'in Hayatı**, İnsan Yayınları/İst.2003.
- Rıfat Oral, **Hz. Peygamberin Fiziki Görünüşü**, Ensar Yayıncılık/Konya 2005.
- el-İstiab, **İbn Abdilber**, c, IV, Kahire trs.
- el-Askalani, el-İsabe, **İbn Hacer**, c. IV, Kahire-1328.
- es-Siretu'n- Nebeviye, terc. Hasan Ege, **İbn Hişam**, c. I, ist. 1985.
- Za'du'l Mead, **İbn Kayyim el-Cezvi**, c. I, ist. 1989.
- el Birdaye ve'n- Nihaye, terc. Mehmet Keskin, **İbn Kesir**, c. II-III, İst. 1994.
- Muhammed b. Yezid, es-Sünen, **İbn Mace**, I, b.yy. 1975.
- el-Kamil fit-Tarih, terc. Beşir Aryarsoy, **İbnu'l Esir**, c. II, İst. 1985.
- En-Nedvi, **İkbal'in Mesajı**, Birleşik Yayıncılık/1999.
- M. Necati Bursalı, **İlk Müslüman ve İlk Zevce Hazreti Hatice-i Kübra**, Çelik Yayınevi/2005.

- Dr. Hilal Kara, Abdullah Kara, **İlklerin Annesi Hz. Hatice**, Nesil Yayınları/2007.
- Celaleddin Vatandaş, **İnsanlığa Rehber Hz. Peygamber**, İnfak Vakfı.
- Dr. Sevim Asımgil, **İnsanlık Tarihinin En Muhterem Annele-ri**, İpek Yayınları/2002.
- Muhammed Hamidullah, çev. Salih Tuğ, **İslam Peygamberi**, c. I, 1989.
- Prof. Dr. Muhammed Hamidullah, **İslam Peygamberi**.
- Asım Köksal, **İslam Tarihi (Mekke Devri)**, İstanbul/1981.
- M. Asım Köksal, **İslam Tarihi Mekke Devri**.
- Hüseyin Algül, **İslam Tarihi**, c. I-II, ist. 1991.
- Mehmet Zeki Canan, **İslam Tarihi**, İstanbul 1977.
- **İslam Tarihi**, Mustafa Asım, Köksal, c. I, İst. 1981.
- Prof. Dr. Philip K. Hitti, Çev. Prof. Dr. Salih Tuğ, **İslam Tarihi**, Boğaziçi Yayınları.
- Komisyon, Diyanet İşleri, Başkanlığı Ankara 2006. Şerhi Delail-i Hayrat ve Şevarik'l Envar, Abdullah Muhammed bin Süleyman Cezuli, Şerhi: Muhammede Kara Davud Efendi, Çev. Faruk Gürtunca, **İslam'a Giriş**, Huzur Yayın Dağıtım, İstanbul.
- Doç. Dr. Ali Osman Ateş, **İslam'a göre Cahiliye ve Ehl-i Kitap Örf Adetleri**.
- Abd al-Haqq Turkmani, **İslami Araştırma Merkezi**.
- Doç. Dr. Abdullah Aydemir, **İslami Kaynaklara Göre Peygamberler**, Türkiye Diyanet Vakfı 1992.
- Doç. Dr. Abdullah Aydemir, **İslami Kaynaklara Göre Peygamberler**, Türkiye Diyanet Vakfı/Ank. 1992.
- İbn Abdil Berr, Ebu Ömer Yusuf el- Kurtubi, **İstiab fî Marifet-il Ashab**, (463-1070), c.1.
- Hekimoğlu İsmail, **İyi Günde Kötü Günde Evlilik**, Timaş Yayınevi/2004.
- Kolektif, **Kadın Oradaydı**, Elest Yayınları 2004.
- Mevlânâ Niyaz, Tercüme: Prof. Ali Genceli, **Kadın Sahabiler**, Toker Yayınları.
- Cihan Aktaş, **Kadının Serüveni**, Girişim Yayınları/1986.
- Muhammed Yusuf, Hayatus's-Sahabe, terc. Sıtkı Güllü, **Kandehlevi**, c. III, İst. 1993.
- et-Teratibu'l-İdariyye, terc. Ahmet Özel, **Kettani, Muhammed Abdülhay**, c. II-III, İst.1993.
- Ahmed Cevdet Paşa, **Kıyas-ı Enbiya ve Teravîh-i Hulefa**, c. I, nşr. M. Çevik, İst. 1969.
- İskender Pala, **Kitab-ı Aşk**, Alfa/2004.

- İbn Habib, Ebu Cafer b. Habib el Bağdadi, **Kitabu'l Muhabbber** (ö. 245/859).
- Doç. Dr. Şadi Eren, **Kur'an ve Toplum**, Alternatif Düşünce Yayınevi, 2004.
- Seyyid Kutub, **Kur'an'da Edebi Tasvirler**, Hilal Yayınları/1969.
- Ebu'l Hasan Ali En-Nedvi, Terc: Şerafettin Şenaslan, **Kur'an'da Peygamber Kıssaları**, Ravza Yayınları/ Ocak 2001 İstanbul.
- Elmalılı Hamdi Yazır, **Kur'an-ı Kerim Türkçe Meali**.
- Kutub, Muhammed Ali terc. Taceddin Uzun, **Kur'an-ı Kerim Türkçe Meali**, Ankara-1993.
- Ahmet Yılmaz, **Kutlu Doğum**, Malatya 2006.
- İbnü'l-Cevzi-Bedreddin El-Gazzi, **Latifeler Kitabı**, Elif Yayınları.
- El Haysemi Ali b. Ebi Bekr. Beyrut, **Mecmau'z-Zevahid ve Menba'ul Fevaid**, 1967, c.IX.
- Abdulhamid Sahhar, Çev: Muharrem Tan, **Meryem Oğlu İsa**, Kaynak Yayınları/Mayıs 2007.
- Ahmet Efe, **Mevlânâ Gülşeni**, Temmuz 2004.
- Yayın Komisyonu, **Mevlânâ'dan Hayat Dersleri**, Çilek Yayınları/2005.
- Prenses Kadriye Hüseyin, Hicri 1331.1914-1915 Mısır Emin Hindiye Matbaası. Çev. Ziya Çil, **Muhadderat-ı İslam (Büyük İslam Kadınları)**, Bedir Yayınevi 1402/1982.
- Dr. Ali Şeriatî, **Muhammed Kimdir?**, Fecr Yayınları/1998.
- Dr. Ali Şeriatî, **Muhammed'i Tanıyalım**, Fecr Yayınevi/2000.
- Amed b. Hanbel, **Müsned**, IV-VI, İst. 1413/1992.
- Harun Yahya, **Örnek Müslüman Kadın Hz. Meryem**.
- Dr. Kerim Buladı, **Peygamber (s.a.v.) Gibi Yaşamak**, Kayıhan Yayınları/İst. 2007.
- Ahmet Gürbüz, **Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) ile Bir Saat Konuşmak**, Akis Kitap.
- Ahmed Cevdet Paşa-Muallim Mahir İz, **Peygamber Efendimiz**, İst./2004.
- Talha Uğurluel, **Peygamber Efendimiz'in İzinde Mekke-Medine**, Işık Yayınları/2007.
- Arif Akpınar, **Peygamber Sevdaları**, Muştı Yayınları.
- Muhammed Salih el-Müneccid, **Peygamberimiz Nasıl Eleştirildi?**, Polen Yayıncılık/2006.
- Dr. Seyyid Hüseyin el-Affani, **Peygamberimizin Gece Namazı**, Polen Yayıncılık/2006.
- Mehmet Dikmen, **Peygamberimizden 365 Altın Söz**, Sevgi Yayınları/İst. 2007.
- Prof. Dr. Hüseyin Algül, **Peygamberimizin Şemaihi Ahlak**

- ve Adabı**, Nil Yayınları 2004/İstanbul.
- Ahmet Efe, **Peygamber'in Hayatı**, Akçağ Yayınları/2001.
  - M. Asım Köksal, **Peygamberler Tarihi**, Türkiye Diyanet Vakfı/2004.
  - Emine Eroğlu, **Rahmet Peygamberi**, Timaş Yayınları/İst. 2007.
  - Mehmet Alagaş, **Rahmete Yoldculuk**, İnsan Dergisi Yayınları/1999.
  - Aişe, Bintü's Şat'i, terc. İsmail Kaya, **Resulullah'ın Annesi ve Hanımları**, Konya-1992.
  - Dr. Osman Güner, **Resulullah'm Ehl-i Kitap'la Münasebetleri**, Fecr Yayınevi/1997.
  - Bediüzzaman Said Nursi, **Risale-i Nur Külliyyatından Hz. Muhammed (a.s.m.)**, Yeni Asya Yayınevi Mart/2006.
  - H. Erol Yıldız, **Rumi'nin Hazinesi**, Tablet Kitabevi /2007. *
  - Müslim b. Haccac el Kuşeyri, **Sahih-u Müslim**, X, İst. 1983.
  - İbn İshak, Muhammed b. İshak b. Yesar (151/768), **Siretü İbn İshak**, Konya (1401/1988).
  - Seliman Ben İbrahim, **Son Peygamberin Romanı**, Roman's Yayınları.
  - Bediüzzaman Said Nursi, **Sözler- Mesnevi Nuriye**, Yeni Asya Neşriyat.
  - Erol Çalı, **Şam**, Timaş Yayınları/2006.
  - M. Asım Köksal Sahih-i Buhari, Hz. Muhammed (a.s.v.), Şemseddin YEŞİL, **Şamil İslam Ansiklopedisi, İslam Tarihi-Mekke Devri**, Yeşil Kitabevi İstanbul/2009.
  - Abdullah Muhammed bin Süleyman Cezuli, Şerhi: Muhammede Kara Davud Efendi, Çev. Faruk Gürtunca, **Şerhi Delail-i Hayrat ve Şevarik'l Envar**, Huzur Yayın Dağıtım, İstanbul.
  - Mevlânâ, Asr-ı Saadet, terc. Ömer Rıza Doğrul, **Şibli**, c. I, İst. 1977.
  - İmam Burhaneddin ez-Zercuni, Terc: Prof.Dr. Y. Vehbi Yavuz, **Ta'lim'ül Mütcellim, İslamda Eğitim Metodu**, Sahaflar Kiap Sarayı, 1995.
  - İbn Sa'd, **Tabaku'l-Kübra**, c. VIII, Beyrut-1968.
  - Ebu Ca'fer Muhammed b. Cerir, Tarih_i Tbaeri, terc. Mustafa Can, **Taberi**, c. II, İst.1982.
  - Mevdudi, Ebu'l Ala, Terc. Ahmet Asrar, **Tarih Boyunca Tevhid Mücadelesi ve Hz. Peygamberin (s.a.v.) Hayatı**, İst.2002.
  - Ahmad'Abd Al Waliyy Vincenzo, **Yesrib'de Bahar**, Ufuk Kitap/2007.
  - İbnü'l Cevzi, Kitabü'l-Ezkiye, Çev: Enver Günenç, **Zekiler Kitabı**, Şule Yayınları/2006.
  - Celal Settari, **Züleyha'nın Aşk Derdi**, İnsan Yayınları/İst. 2002.

Değerli Okurumuz,

Yayınlarımızı size en yakın kitapçınızdan,
www.hayat yayinlari.com adresimizde satış
noktaları bölümündeki kitabevlerinden temin
edebilirsiniz.

Kitaplarımızı bulamadığınız takdirde telefonla
sipariş edebilirsiniz.

İlginize teşekkür ederiz.

Saygılarımızla,
Hayat Yayınları

Tele Sipariş Hattı

0212 612 60 90

hazreti *Hatice*

Nurdan DAMLA

*“Yeryüzünde aşk ve sevgi
namına yaşanan tüm yakarışlar,
tüm feryatlar, tüm yönelişler
Hatice’nin aşk okyanusu yanında
deryada damla kalırdı. ”*

“İslam dünyasında, sebebini çözemediğim bir nedenden ötürü hep Ayşe konuşuluyor. Oysa peygamberin ilk eşi Orta Doğu kültürünün baskın hegemonyasında dik duruşuyla baş kaldırmış ve önemli işler başarmış bir kadındı. Ve sizin peygamberinizin çok değer verdiği bir eştı. Sayın Damla’nın kitabı bu yönüyle ciddi bir çalışma. Tebrikler.”

*Dr. Lotte Begglid Mortensen - Sosyolog
Roskilde Üniversitesi/Danimarka*

Hani lezzetli bir yemek yediğimizde tadı damağımızda kalır ve ondan sonra her yemekte aynı tadı ararız ya... “Aşka Adanmış Bir Ömür Hz. Hatice” gerek Peygamber Efendimiz’in hayatı gerekse Hz. Hatice hakkında okuduğum en lezzetli kitaptı. Emeği geçenlere en içten teşekkürlerimi sunuyorum.

*Recep Efe
Kentsel Yaşam Genel Yayın Yönetmeni*

Muhteşem bir anlatım, harika bir üslup. Kitap hiç bitmesin istedim. Elime aldım bırakmadım. Yayınevini de yazarı da kutluyorum.

Sevilay Ergüleç

www.hayatyayingrubu.com

twitter.com/hayatyayingrubu

facebook.com/hayatyayingrubu

